

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра обліку та оподаткування
Кафедра статистики та економічного аналізу
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. ВАДИМА ГЕТЬМАНА
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК

тез доповідей

Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

«РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ, АНАЛІЗУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ»

26 квітня 2017 р.
Україна, м. Київ

Розвиток бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та оподаткування в сучасному інформаційному середовищі: збірник тез доповідей всеукр. студ. наук.-практ. конф. 26 квітн. 2017 р. – Київ, 2017. – 432 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції **«Розвиток бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та оподаткування в сучасному інформаційному середовищі»** з актуальних проблем і основних напрямків розвитку бухгалтерського обліку, контролю, аналізу, аудиту та оподаткування в сучасному інформаційному середовищі.

Відповідальний за випуск: к.е.н., доц. Мельниченко І.В., к.е.н., доц. Шевчук К.В.

Редакційна колегія:

Кваша С.М. д.е.н., професор, академік Національної академії аграрних наук, заслужений діяч науки і техніки України; Діброва А.Д. д.е.н., професор; Куцик П.О. к.е.н., професор; Євдокимов В.В. д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України; Задорожний З.М. В. д.е.н., професор, член-кореспондент Академії будівництва України, академік Академії економічних наук України, член Методологічної ради з бухгалтерського обліку та Ради з міжнародних стандартів фінансової звітності при Міністерстві фінансів України; Коцупатрий М.М. к.е.н., професор; Садовська І.Б. к.е.н., професор; Швець В.Г. д.е.н., професор; Калюга Є.В. д.е.н., професор; Савчук В.К. д.е.н., професор; Боярова О.А. к.е.н., доцент; Дерев'янка С.І. к.е.н., доцент; Колеснікова О.М. к.е.н., доцент; Кузик Н.П. к.е.н., доцент; Олійник С.О. к.е.н., доцент; Мельниченко І.В. к.е.н., доцент; Тивончук С.В. к.е.н., доцент, Шевчук К.В. к.е.н., доцент; Шиш А.М. к.е.н., доцент.

Рекомендовано до друку
кафедрою обліку та оподаткування НУБіП України
(протокол № 7 від 16 травня 2017 р.)

Відповідальність за зміст і достовірність тез доповідей несуть автори. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

© Колектив авторів, 2017
© НУБіП України, 2017

ЗМІСТ

Секція 1. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства

V.Varenyk, O.Makotkina

SPECIFICS OF THE TAX CONTROL IN UKRAINE: CRITICAL ANALYSIS AND WAYS OF INCREASING EFFICIENCY.....	17
---	----

Андрушко Р.П., Бушмич В.

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	19
--	----

Безверхий К.В., Грабійчук І.О.

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ВИБОРУ МЕТОДУ ОЦІНКИ ВИБУТТЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ВЕЛИЧИНИ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК.....	21
---	----

Богданюк О.В., Дойков Д.В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ.....	23
--	----

Боярова О.А., Вдовцова Л.В.

ОСОБЛИВОСТІ СПИСАННЯ БЕЗНАДІЙНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ.....	25
---	----

Боярова О.А., Герун О.В.

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	27
--	----

Боярова О.А., Стецюк Т. В.

УЗГОДЖЕННЯ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	29
--	----

Боярова О.А., Турик І.В.

ЩОДО ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ.....	31
---	----

Венгерук Н.П., Погребиська Т.Ю.

ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПОБУДОВА БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ.....	33
--	----

Венгерук Н.П., Степаненко К.О.

ОБЛІК ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	35
--	----

Венгерук Н.П., Столярчук А.І.

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	37
--	----

Верзун А.А., Маслій А.В.

КРЕДИТУВАННЯ, ЯК СФЕРА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АПК.....	39
---	----

Гайдаєнко О.М., Стоєва К.Ю.

ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	41
--	----

Гайдаєнко О.Н., Орленко О.Б.

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ФІНАНСУВАННЯ АКТИВІВ.....	43
---	----

<i>Ганяйло О.М., Бондар С.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА.....	45
<i>Ганяйло О.М., Пономаренко В.А.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ПО ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.....	47
<i>Ганяйло О.М., Чекарєв В.В.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТА НАПРЯМИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	49
<i>Германчук Г.О., Петренко Г. А.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	51
<i>Гнилицька Л.В., Барабаш М.О.</i> БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ОПЕРАТИВНОГО КОНТРОЛІНГУ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТО-СПРОМОЖНІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	54
<i>Горкавий В.К., Колеснік А.О.</i> ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	56
<i>Гуренко Т.О., Бабошина О.</i> ПІДТРИМКА ТА РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	58
<i>Гуренко Т.О., Горбуненко Р.І.</i> АДАПТАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ДО МСФЗ.....	60
<i>Гуренко Т.О., Дудка А.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ БЕЗНАДІЙНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ....	62
<i>Гуренко Т.О., Дудніченко А.О.</i> ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.....	64
<i>Гуренко Т.О., Носач Ю.Р.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	66
<i>Дерев'янка С.І., Вітюк М.П.</i> ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ.....	68
<i>Дерев'янка С.І., Гуренко В.А.</i> ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.....	70
<i>Дерев'янка С.І., Вишневська В.В.</i> ОБЛІК ЗАПАСІВ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ.....	73

<i>Дерев'янка С.І., Клімук М.Б.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ.....	75
<i>Дерев'янка С.І., Натопта А.Б.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В СКОТАРСТВІ.....	77
<i>Дерев'янка С.І., Ольховик О.М.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ.....	79
<i>Дерев'янка С.І., Піштова І.І.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ.....	81
<i>Дерев'янка С.І., Торгонська Т.А.</i> ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ КАПІТАЛУ.....	83
<i>Дерев'янка С.І., Шпак М.О.</i> ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ.....	85
<i>Жураковська І.В., Шевчик А.П.</i> ГАЛУЗЕВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ.....	87
<i>Замула І.В., Примак Т.С.</i> ЕКОЛОГІЧНА ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ЯК СКЛADOVA УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	89
<i>Іваненко В.О., Новіцька Б.М.</i> ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ТА ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ РИЗИКІВ.....	91
<i>Калюга Є.В., Палагута Н.</i> ОБЛІК МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ.....	93
<i>Калюга Є.В., Панічева Т.І.</i> ЛУКА ПАЧОЛІ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	95
<i>Калюга Є.В., Шум О.А.</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО СТАНДАРТУ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	97
<i>Кінева Т. С., Голубенко Ю. С.</i> ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ.....	99
<i>Ковач С.І., Шарапка К.О.</i> ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ЩОДО ОПЕРАЦІЙ, ЯКІ НЕ ВІДНОСЯТЬСЯ ДО ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЛАТНИКА ПОДАТКУ	101
<i>Колеснікова О.М., Довгошия А.А.</i> ОБЛІК І ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ.....	103
<i>Колеснікова О.М., Забуранна Н.І.</i> ПРОБЛЕМА АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	104

<i>Колеснікова О.М., Остапенко В.О.</i>	
ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ, ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	106
<i>Кондратюк О.М., Шкабура В.С.</i>	
ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЗАЛІЗОРУДНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ.....	108
<i>Криворот О.Г., Барановська Я.О.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ ПРИ ВІДРЯДЖЕННІ.....	110
<i>Криворот О.Г., Басиста С.А.</i>	
ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ.....	112
<i>Криворот О.Г., Білошапка А.В.</i>	
ПРОБЛЕМИ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ У ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ.....	114
<i>Криворот О.Г., Вовк О.М.</i>	
ВІДОБРАЖЕННЯ ДОХОДУ ЗВІТНОГО ПЕРІОДУ ЗА УМОВ СПИСАННЯ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ.....	116
<i>Криворот О.Г., Гавриленко О.С.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА СПОСОБИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	118
<i>Криворот О.Г., Заболотна С.П.</i>	
ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	120
<i>Криворот О.Г., Коваленко В.С.</i>	
ВСТАНОВЛЕННЯ ТЕРМІНУ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОЇ ЗМІНИ СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА.....	122
<i>Кузик Н.П., Тищенко С.Л.</i>	
ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИРОЩУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ОВОЧІВНИЦТВА НА ПОБУДОВУ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА.....	124
<i>Кузик Н.П., Калюга О.О.</i>	
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	126
<i>Кузик Н.П., Кокоша К.М.</i>	
ВИПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ ОБЛІКОВИМИ СТАНДАРТАМИ.....	128
<i>Кузик Н.П., Потеряйко А.О.</i>	
СПЕЦИФІКА ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ.....	130

<i>Кузик Н.П., Чередник Т.Ю.</i>	
ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ДЛЯ ЦІЛЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	132
<i>Куць Т.В., Пікуля В.А.</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК.....	134
<i>Лаговська О.А., Полякова Д.А.</i>	
ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ОПТОВИХ ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ..	136
<i>Лайчук С.М., Савченко Г.В.</i>	
ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА: ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ.....	138
<i>Легенчук С.Ф., Кобячко Ю.М.</i>	
ІДЕНТИФІКАЦІЯ УМОВНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ.....	140
<i>Легенчук С.Ф., Литвиненко В.В.</i>	
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ДЛЯ ПОТРЕБ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ.....	142
<i>Легенчук С.Ф., Осадчук В.О.</i>	
АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕНЬ В СФЕРІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ.....	144
<i>Лежненко Л.І., Прокопчук А.Л.</i>	
ПРОБЛЕМИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	146
<i>Литвиненко В.С., Довгошия Т.А.</i>	
КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ.....	148
<i>Литвиненко В.С., Каминська К.В.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В ОБЛІКУ.....	150
<i>Литвиненко В.С., Купріян Н.Р.</i>	
ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ.....	152
<i>Литвинець Ю.І., Безух С.Ю.</i>	
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В АГРОБІЗНЕСІ – ЗАПОРУКА ПРАВОВОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	154
<i>Лісовська Н.В., Дубинюк І.О.</i>	
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	156
<i>Макарович В.К., Дьордяй В.П.</i>	
КЛАСИФІКАЦІЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	158
<i>Макода С.Л., Сарахман Н.Р.</i>	
СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ.....	160
<i>Мельниченко І. В., Бреус Л.С.</i>	
ПЕРВИННЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ОПРИБУТКУВАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР.....	162

<i>Мельниченко І.В., Годун В.В.</i>	
ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ.....	164
<i>Мельниченко І.В., Жабуровська А.С.</i>	
ОБЛІК МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ....	166
<i>Мельниченко І.В., Кішко Г.Б.</i>	
УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	168
<i>Мельниченко І.В., Кравченко Ю.А.</i>	
ВИТРАТИ ПРАЦІ, ПОВ'ЯЗАНІ ЗІ СТИМУЛЮВАННЯМ ПРАЦІВНИКІВ	170
<i>Мельниченко І.В., Мельниченко О.М.</i>	
ВИПЛАТА ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ.....	172
<i>Мельниченко І.В., Пушенко А.</i>	
ФУНКЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	174
<i>Мельниченко І.В., Харченко А.О.</i>	
ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	176
<i>Мельянюкова Л.В., Дворнік Т.Б.</i>	
ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА КОНТРОЛЬ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ.....	178
<i>Мельянюкова Л.В., Цимбалюк Ф.В.</i>	
СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗГІДНО МСФЗ...	180
<i>Миськів Л.П., Гаврилова Н.О.</i>	
ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ АГРОПІДПРИЄМСТВ.....	182
<i>Миськів Л.П., Денищук А.В.</i>	
ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР В ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ УМОВАХ.....	184
<i>Миськів Л.П., Ткаліч Ю.М.</i>	
ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ.....	186
<i>Музиченко А.О., Дячок М.Ю.</i>	
МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	188
<i>Огійчук М.Ф., Нежид Ю.С.</i>	
ОБЛІК ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ДО МСБО (IAS) 19 «ВИПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ».....	190
<i>Олійник С.О., Герасимчук А.В.</i>	
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	193
<i>Олійник С.О., Дяченко Я.Є.</i>	
ВІДПОВІДНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПОТРЕБАМ КОРИСТУВАЧІВ ЗВІТНОСТІ.....	195
<i>Олійник С.О., Мокієнко Д.О.</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ.	197

<i>Олійник С.О., Олійник Н. М.</i>	
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	199
<i>Олійник С.О., Слесар В.М.</i>	
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	201
<i>Олійник С.О., Тишук І.О.</i>	
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У СИСТЕМІ НАУК.....	203
<i>Олійник С.О., Федорчук Т.Ю.</i>	
ВИЗНАЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ.....	206
<i>Олійник С.О., Фоміна К.О.</i>	
ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	208
<i>Пестовська З.С., Ворона О.С.</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	210
<i>Пестовська З.С., Лапай А.В.</i>	
ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ ТА ЇХ ПОРІВНЯННЯ З НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ.....	211
<i>Пестовська З.С., Прийтенко В.В.</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ.....	214
<i>Пестовська З.С., Селезньова О.Ю.</i>	
АДАПТАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДО МСФЗ.....	216
<i>Савчук В.К., Ключко В.В.</i>	
РЕЛЕВАНТНІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	218
<i>Слесар Т.М., Лелюшок С.</i>	
ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: СТАН І ШЛЯХИ РОЗВИТКУ.....	219
<i>Слесар Т.М., Мятенко А.В.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ЄСВ У 2017 РОЦІ.....	221
<i>Талько Т.В., Овчаренко Д.О.</i>	
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ.....	223
<i>Теловата М.Т., Дмитришина О.Р.</i>	
ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ, ПРОБЛЕМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	225
<i>Теловата М.Т., Ковбаско К.А.</i>	
ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	227
<i>Тивончук С.В., Діденко В.В.</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ІННОВАЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ.....	229
<i>Тивончук С.В., Крокотенко К.Б.</i>	
ОБЛІК ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ.....	231

<i>Тивончук С.В., Майданик Н.О.</i>	
СОЦІАЛЬНА ГАРАНТІЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ ЗА РАХУНОК РОЗМІРУ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ.....	233
<i>Тивончук С.В., Постайчук Н. А.</i>	
МІНІМАЛЬНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА В УКРАЇНІ, НАСЛІДКИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ.....	235
<i>Чижевська Л.В., Горобець Т.В.</i>	
КОДЕКС ЕТИКИ ПРОФЕСІЙНИХ БУХГАЛТЕРІВ-ПРАКТИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ.....	237
<i>Шевчук К.В., Волик А.О.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ.....	238
<i>Шевчук К.В., Єсипчук М. М.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПІЛЬГИ ПО ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	240
<i>Шевчук К.В., Лаврук Ю.О.</i>	
ВІДОБРАЖЕННЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ..	242
<i>Шевчук К.В., Паламарчук В.П.</i>	
УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ.....	245
<i>Шевчук К.В., Педосюк Д.В.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	247
<i>Шии А.М., Іванець К.О.</i>	
КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ.....	249
<i>Шии А.М., Калезнюк І.О.</i>	
МЕТОДИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВІ: АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА.....	251
<i>Шии А.М., Омельченко Л.С.</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ	253
<i>Юрченко А.О., Нерода К.І.</i>	
ОБЛІК ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА ЗГІДНО ЗМІН ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	254

Секція 2. Облік, аудит та оподаткування в умовах застосування інноваційних комп'ютерних технологій

<i>I. Matienko- Zubenko, N. Pecherska</i>	
THE USAGE OF CLOUD TECHNOLOGIES AND APPLIED SOFTWARE SOLUTIONS IN ACCOUNTING OF FIXED ASSETS.....	258
<i>Вареник В.М., Прусан А.В.</i>	
ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	260

<i>Германчук Г.О., Білошапка А. В.</i> «1С:УПРАВЛІННЯ НЕВЕЛИКОЮ ФІРМОЮ ДЛЯ УКРАЇНИ» ДЛЯ ВЕДЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ СУБ'ЄКТАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	262
<i>Германчук Г.О., Масловська С. В.</i> НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ ЇЇ ОБЛІКУ В ПРОГРАМІ «1С:ПІДПРИЄМСТВО».....	264
<i>Германчук Г.О., Полюхович В.М.</i> НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ ЇХ ОБЛІКУ В ПРОГРАМІ «1С:ПІДПРИЄМСТВО».....	266
<i>Івченко Л.В., Поліщук М.В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	268
<i>Калюга Є.В., Козачишина Д.В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ «М.Е.DOC» В ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	270
<i>Кириленко Т.Я., Собко Д.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ.....	272
<i>Кошик В.В., Будніченко М.С.</i> ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ОБЛІКОВИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ.....	275
<i>Криворот О.Г., Ващук І.П.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	276
<i>Криворот О.Г., Лозоцька К.С.</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АВТОМАТИЗОВАНОГО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	278
<i>Лайчук С.М., Янушкевич О.О.</i> ОБЛІК АУТСОРСИНГУ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	280
<i>Литвиненко В.С., Тарасюк І.Ю.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В КОМП'ЮТЕРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	282
<i>Мельянова Л.В., Ковалевич О.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ЕЛЕКТРОННИХ ФОРМ ОБЛІКУ.....	284
<i>Миськів Л.П., Грасько І.О.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ГОТІВКОВИХ ОПЕРАЦІЙ З ВИКОРИСТАННЯМ 1С:«БУХГАЛТЕРІЯ ДЛЯ УКРАЇНИ 8.2».....	286

<i>Олійник С.О., Грищенко Ю.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	288
<i>Пестовська З.С., Андріасян А.А.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ТА АНАЛІЗУ ЗВІТНОСТІ.....	290
<i>Савчук В.К., Індиченко А.С.</i> УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКАМИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	292
<i>Черненко Л.Б., Смоляр Д.М.</i> РЕВІЗІЯ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	293
<i>Чудовець В.В., Зубчик В.Р.</i> ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	295

Секція 3. Аудиторська діяльність: закордонна та вітчизняна практика

<i>Голячук Н.В., Василюк В.В.</i> ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТОРСЬКИХ КОМПАНІЙ «ВЕЛИКОЇ ЧЕТВІРКИ».....	297
<i>Дерев'янка С.І., Дигодюк І.О.</i> АУДИТОРСЬКІ ПРОЦЕДУРИ ПРИ АУДИТІ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ...	298
<i>Калюга Є.В., Кривошей О.В.</i> АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ.....	300
<i>Калюга Є.В., Намазило А.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ В НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.....	303
<i>Кузик Н. П., Рябчун Ю.В.</i> МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦІЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ.....	304
<i>Макода С.Л., Вернигора О.В.</i> АУДИТ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....	306
<i>Мельянюкова Л.В., Гуржій П.В.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АУДИТУ В УКРАЇНІ.....	308
<i>Пестовська З.С., Стратович А.А.</i> АВТОМАТИЗАЦІЯ АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	310
<i>Сиротюк Г.В., Живко О.З.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ.....	312
<i>Утенкова К.О., Зарівна В.В.</i> МЕТОДИКА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	315

<i>Чижевська Л.В., Шаповал В.О.</i>	
ПЛАНУВАННЯ АУДИТУ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ.....	317
<i>Чудовець В.В., Гаврилюк Б.О.</i>	
ПРОБЛЕМИ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	319
<i>Шевчук К.В., Птуха Д.Д.</i>	
ДОХОДИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ АУДИТУ.....	320
<i>Шевчук К.В., Червона С.А.</i>	
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ДОСТОВІРНОСТІ ПОКАЗНИКІВ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ.....	322
<i>Шиманська К.В. Барановська Т.І.</i>	
АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ.....	324

Секція 4. Реформування бухгалтерського обліку в державному секторі

<i>Андрієнко О.М., Білохвост Я.С.</i>	
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ.....	328
<i>Андрієнко О.М., Кулик К.Б.</i>	
ОБЛІК ДОХОДІВ ДРУГОЇ ГРУПИ ВЛАСНИХ НАДХОДЖЕНЬ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	330
<i>Жидєєва Л.І., Умерова Г.В.</i>	
ПРОБЛЕМИ СТИПЕНДІАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ РОЗВИТКУ.....	332
<i>Мельниченко І.В., Альошин В.Є.</i>	
ЗАСТОСУВАННЯ МЕМОРІАЛЬНОЇ ФОРМИ ОБЛІКУ УСТАНОВАМИ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ: ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ.	334
<i>Рябчун О.Г., Пінаєва К.О.</i>	
НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	336
<i>Ярошинський В.М., Альошин В.Є.</i>	
УНІФІКАЦІЯ ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ; НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	338

Секція 5. Бізнес-соціальна аналітика в обґрунтуванні управлінських рішень

<i>S. Lehenchuk, O. Ostapchuk</i>	
MEANING AND CONTENT OF STARTUPS: ECONOMIC ASPECTS.....	340
<i>Андрієнко О.М., Гришук В.Р.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ЗВІТНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ.....	342
<i>Воляк Л.Р., Усик К.В.</i>	
АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	344
<i>Воляк Л.Р., Шафарчук Л.С.</i>	
ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ..	346
<i>Гайдаєнко О.М., Голубєв М.І.</i>	
МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ.....	348
<i>Гайдаєнко О.М., Ріжко О.Ю.</i>	
АНАЛІЗ СПІВВІНОШЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАННОСТІ.....	350
<i>Гайдаєнко О.М., Шамін К.Е.</i>	
АНАЛІТИЧНА ДІАГНОСТИКА МОЖЛИВОГО БАНКРУТСТВА.....	352
<i>Гайдаєнко О.Н., Гонтарева Т.Е.</i>	
АНАЛІЗ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТІ.....	354
<i>Гайдаєнко О.Н., Мубаракишина Т.О.</i>	
ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПРОДАЖУ.....	356
<i>Гайдаєнко О.Н., Щоголева А.Р.</i>	
ПРОГНОЗУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ.....	358
<i>Гайдаєнко О.М., Булдакова І.Д.</i>	
АНАЛІЗ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ.....	360
<i>Гайдаєнко О.М., Гіска А.В.</i>	
АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА, СОБІВАРТОСТІ ТА ПРИБУТКУ.....	363
<i>Гайдаєнко О.М., Донева Т.І.</i>	
МОДЕЛІ ОЦІНЮВАННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.	365
<i>Гайдаєнко О.М., Жадовець А.П.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙОМІВ ГОРИЗОНТАЛЬНОГО ТА ВЕРТИКАЛЬНОГО АНАЛІЗУ НА ПРИКЛАДІ АГРЕГОВАНОГО ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІТИЧНОГО БАЛАНСУ.....	367
<i>Гайдаєнко О.М., Жерновська К.Ю.</i>	
АНАЛІЗ ДИНАМІКИ, СКЛАДУ І СТРУКТУРИ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	369
<i>Гайдаєнко О.М., Іовенко А.В.</i>	
ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ПРИБУТКУ ВІД ОСНОВНОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	371
<i>Гайдаєнко О.М., Кирилова І.Ю.</i>	
ЧИСТИЙ ОБОРОТНИЙ КАПІТАЛ В УПРАВЛІННІ ЛІКВІДНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	373

<i>Гайдаєнко О.М., Койчева В.В.</i>	
ДІАГНОСТИКА МОЖЛИВОГО БАНКРУТСТВА.....	375
<i>Гайдаєнко О.М., Леонова Л.О.</i>	
АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	378
<i>Гайдаєнко О.М., Мороз О.В.</i>	
ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ШЛЯХОМ УПРАВЛІННЯ ВЕЛИЧИНОЮ ЕФЕКТУ ФІНАНСОВОГО ЛЕВЕРИДЖУ.....	380
<i>Гайдаєнко О.М., Набойченко С.А.</i>	
ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ОРІЄНТИРІВ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ГРАФІКА ПРИБУТКОВОСТІ «МАЙСІГМИ».....	382
<i>Гайдаєнко О.М., Нізельська К.В.</i>	
АНАЛІЗ СПІВВІДНОШЕННЯ АКТИВІВ ІЗ ДЖЕРЕЛАМИ ЇХ ФІНАНСУВАННЯ.....	384
<i>Гайдаєнко О.М., Пантюхіна О.І.</i>	
АНАЛІЗ РУХУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	386
<i>Гайдаєнко О.М., Проворський В. І.</i>	
ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ КОЕФІЦІЄНТІВ ЛІКВІДНОСТІ.....	389
<i>Гайдаєнко О.М., Сандульська А.А.</i>	
ДОСЛІДЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ОБОРОТНІСТЮ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ТА РЕНТАБЕЛЬНІСТЮ АКТИВІВ.....	391
<i>Гнилицька Л.В., Циганок О.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ АНАЛІЗУ БЕЗЗБИТКОВОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТРЕБ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	393
<i>Дуда М.І., Гошовська Т.Я.</i>	
АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ КОРМІВ У ГОДІВЛІ ТВАРИН НА ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА В УМОВАХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО РИНКУ.....	395
<i>Дуда М.І., Желізняк М.М.</i>	
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЙОГО МАКСИМАЛЬНО ЕФЕКТИВНОЇ ТА СТАБІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ РИНКУ.....	397
<i>Іваненко В.О., Ковальчук О.Р.</i>	
АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ЯК ФАКТОРА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	399
<i>Іваненко В.О., Кравчук Т.Ю.</i>	
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ.....	401
<i>Іваненко В.О., Ничипорчук І.В.</i>	
ЗНАЧЕННЯ АНАЛІЗУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ.....	403

<i>Кирилюк О.Ф., Гречич І.О.</i>	
АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОРГАНІЧНОГО АГРОВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	405
<i>Кирилюк О.Ф., Грибенко Д.О.</i>	
АНАЛІЗ НАПРЯМІВ ПОГЛИБЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ДО ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС.....	407
<i>Кирилюк О.Ф., Дмитрюк Д.С.</i>	
ОЦІНКА ДОСВІДУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ В США.....	409
<i>Кирилюк О.Ф., Долід С.А.</i>	
РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ НОВОСТВОРЕНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ РИНКОВОГО СПРЯМУВАННЯ В УКРАЇНІ: ОЦІНКА СТАНУ ТА ПРЕСПЕКТИВ.....	411
<i>Кирилюк О.Ф., Калііман Ю.О.</i>	
АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ.....	413
<i>Кирилюк О.Ф., Колодич В.С.</i>	
РОЗВИТОК ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА ТА ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	415
<i>Кирилюк О.Ф., Назаренко О.О.</i>	
АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ ТА ПРОПОЗИЦІЇ НА РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	417
<i>Кирилюк О.Ф., Прилуцька І.О.</i>	
СТАН ТОРГІВЛІ ПРОДОВОЛЬЧИМИ ТОВАРАМИ В СВІТЛІ ВИКОНАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ З ЄС.....	419
<i>Кирилюк О.Ф., Ткаченко Т.С.</i>	
АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА.....	421
<i>Кирилюк О.Ф., Чулков П.О.</i>	
АНАЛІЗ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	423
<i>Олійник Л.А., Намазило А.О.</i>	
ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА.....	425
<i>Прокопишин О.С., Дудка Н.В.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСТКИ ЕКСПОРТУ ТА ІМПОРТУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	427
<i>Савчук В.К., Чубовська О.С.</i>	
АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ВІДТВОРЕННЯ ДОВГОСТРОКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ.....	429
<i>Шин А.М., Шулєкіна Л.І.</i>	
НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА.....	431

**Секція 1. Обліково-аналітичне забезпечення управління
економічною безпекою підприємства**

**SPECIFICS OF THE TAX CONTROL IN UKRAINE: CRITICAL ANALYSIS AND
WAYS OF INCREASING EFFICIENCY**

*Scientific supervision by V. M. Varenyk, Ph. D. in Economics, Associate Professor;
O.V.Makotkina, student*

Alfred Nobel University, Dnipro city

One of the stages of evaluation of the effectiveness of tax control as a function of public administration is the monitoring of tax audit. The following indicators are used to examine the current state of affairs in the field of tax audit: the dynamics of coverage of tax audit of enterprises of Ukraine, trends in the reduction of inspections, and the main indicators of verification work [2].

In recent years, the work of the State Fiscal Service (SFS) is aimed at reducing the administrative burden on honest taxpayers and increase of efficiency of verifying actions concerning risky business entities.

In 2015 the SFS held 4.5 million scheduled documentary tax audit of business entities, which is by 1.7 thousand or 28 % less than in 2014 [1].

In addition, held a 21.2 thousand unscheduled documentary tax audit (11.9 thousand, or 36 % less than in 2014) and 50,4 thousand counter verification (15.3 thousand, or 23 % less than last year) [1].

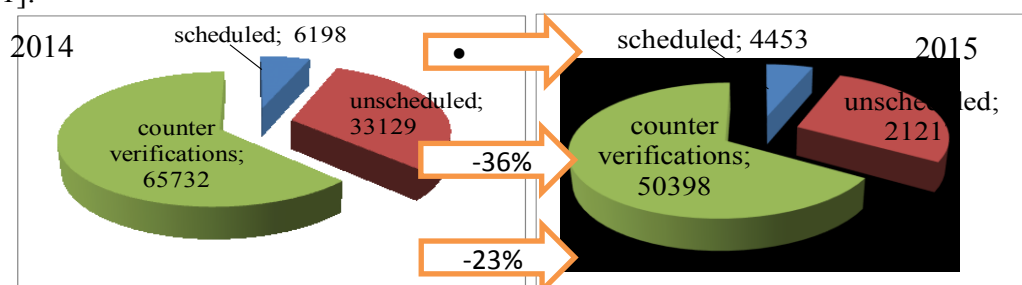


Fig. 1. Trends in the reduction of inspections (verifications) in 2014-2015

By results of tax audits in 2015 assessed additional budget of 36.5 billion UAH of monetary obligations, including the results of scheduled documentary tax audits – 18.5 billion UAH, unscheduled tax audits – 18.0 billion UAH [1].

According to the results of the tax compromise of addition accrued tax liabilities repaid 7.0 billion UAH (including scheduled documentary tax audits – 3.5 billion UAH, unscheduled tax audits – 3.5 billion UAH); agreed 4.6 billion UAH (including for documentary tax audits – 1.8 billion UAH, unscheduled tax audits – 2.8 billion UAH), of which the budget received 2.9 billion UAH (including for documentary tax audits – 1.3 billion UAH, unscheduled tax audits – 1.6 billion UAH) [1].

Reduced the negative value of object of taxation by the income tax on 9.8 billion UAH, which increased tax evasion on 1.9 billion UAH. Reduced remains of negative value of VAT on 1.3 billion UAH, which, after budgetary compensation, included in the tax credit on the next period [1].

Thus, the data analysis has shown that in recent time there has been a steady trend in reduction in the number of executed control testing measures.

The desire to build in our country an efficient tax system encourages study foreign experience of tax control to search for sound ideas, approaches, methods of implementation and

identify the prospects for its application in domestic tax practice. So, the next step is conducting a critical analysis of methods of tax control in Ukraine, France, the UK and Sweden (tab.1).

Analyzing the tax systems of foreign countries, may conclude that Ukraine, the UK and Sweden use cameral and documentary tax audits. They allow identifying the most numerous violations of the tax legislation. The rules of tax audits act on the principles of equity, promotion and clarity, characterized by precision and predictability.

Table 1

Comparison of methods of tax control in Ukraine, France, the UK and Sweden

Country	Tax authority	Types of tax audits	The rules of a tax audit	The rights of the parties and features of the tax system
Ukraine	State Fiscal Service of Ukraine (SFS)	Cameral, documentary and actual	Cameral tax audit is conducted at the premises of the state tax service, the documentary tax audit is conducted for the aggregate figures of financial-economic activities of the payer and actual tax audit is conducted at the place the actual implementation by the taxpayer of activities of the payer	Each form of the tax control is inherent in their methods, which are evidence of the relationship between these categories. They are chosen depending on the specific tasks set by the supervisory authorities
France	General tax Directorate of France	Tax audits with departure into place	The taxpayer must be warned about the tax audit at least 10 days. Without warning, unannounced inspections may be conducted only if there is reliable information that the company avoids paying taxes	Each side defends its rightness
United Kingdom	Tax office in the UK	Cameral and documentary	Act on the principles of equity, promotion and clarity	Attention is paid to the quality of service of taxpayers
Sweden	State tax administration of Sweden	Cameral and documentary	The tax authorities are guided by the postulate that the voluntary payment of taxes is achieved through: well-established control body, which is characterized by precision and predictability	To the category of honest payers belong 80% of taxpayers

Analyzing the features of the application of liability for tax offenses in foreign countries, we can distinguish the European approach - a more democratic, preventive, and aimed at harmonizing the relationship between taxpayers and supervisory tax authorities. In this approach, criminal penalties can be replaced in the form of various surcharges to taxes, the amount of which is established by administrative authorities. At the same time, Switzerland and the UK

establishing fixed amounts of fines, depending on the magnitude of the violation and intent. In France, penalties are established as a percentage of the amount of understated tax.

References:

1. Report on the implementation of the work plan of the State Fiscal Service of Ukraine for 2015. Electronic resource. Mode of access: <http://sfs.gov.ua/data/files/131201.pdf>. – ukr. lang.
2. Tax Code of Ukraine. Electronic resource. Mode of access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – ukr. lang.

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Андрушко Р.П., к.е.н., доцент; Бушмич В., студент

Львівський національний аграрний університет, м. Львів

На даний час питання активізації інвестиційного процесу є ключовим для української економіки. Ефективна інвестиційна діяльність підприємства є одним із найважливіших чинників економічного розвитку суб'єктів господарювання всіх рівнів, являючи собою базу економічного зростання національних економічних систем та світового господарства в цілому.

Від успішного управління інвестиціями залежить розвиток суб'єкта господарювання, досягнення ним високого конкурентного становища на ринку. Ефективна інвестиційна діяльність багато в чому залежить від організації контролю.

Проблемним аспектам обліку та контролю особливостей інвестиційної діяльності а присвячені наукові праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, серед них: М. Г. Белов, М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, Б. І. Валуєв, О. А. Петрик, М. І. Бондар, В. В. Сопко, В. Беренс, Д. Нортон, У. Шарп, П. Невіт, Д. Рассел, А. Томпсон та ін. Загалом науковці достатньо детально аналізують сутнісні характеристики, роль і значення інвестиційної діяльності підприємств.

Проте, на даний момент недостатньо дослідженими залишаються питання організації зовнішнього та внутрішнього інвестиційного контролю підприємства, тому цей напрям наукових пошуків залишається актуальним.

Згідно ЗАКОН УКРАЇНИ «Про інвестиційну діяльність» інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [3].

Важливою функцією управління інвестиційною діяльністю на підприємстві є контроль. Інвестиційний контроль — це процес перевірки виконання й забезпечення реалізації всіх управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності підприємства.

Об'єктом інвестиційного контролю можуть виступати різні управлінські рішення в сфері інвестиційної діяльності підприємства.

Суб'єктами інвестиційного контролю можуть бути: 1) фізичні особи; 2) інституційні інвестори; 3) виробничо-господарські утворення з корпоративною структурою; 4) державні установи; 5) функціональні суб'єкти інвестиційного процесу [4].

Велика варіативність об'єктів та суб'єктів інвестиційного контролю спричиняє існування великої кількості його видів та форм, що можуть бути класифіковані за різними ознаками (рис. 1).

Перелічені види інвестиційного контролю можуть бути реалізовані за використання його організаційних форм: ревізії інвестиційних операцій, інвестиційного аудиту, тематичної перевірки, слідства, службового розслідування [1].

Основною метою ревізії інвестиційних операцій так і аудиту є перевірка правильності здійснення інвестиційної діяльності, але існує низка принципових розбіжностей між цими поняттями: характер перевірки, правове регулювання, об'єкти та суб'єкти контролю, практичні завдання та результати.

Ревізія носить примусовий характер, водночас, інвестиційний аудит має на меті генерування інформаційного забезпечення для формування ефективних управлінських рішень та найчастіше має підприємницьку природу.

Слідство та службове розслідування є близькими формами контролю за своєю природою, але відмінність слідства полягає в тому, що воно спрямовано на підтвердження гіпотези щодо провини чи шахрайства конкретних суб'єктів інвестиційної діяльності, натомість, службове розслідування має на меті підтвердження ефективності діяльності працівників компанії у сфері інвестування [2].

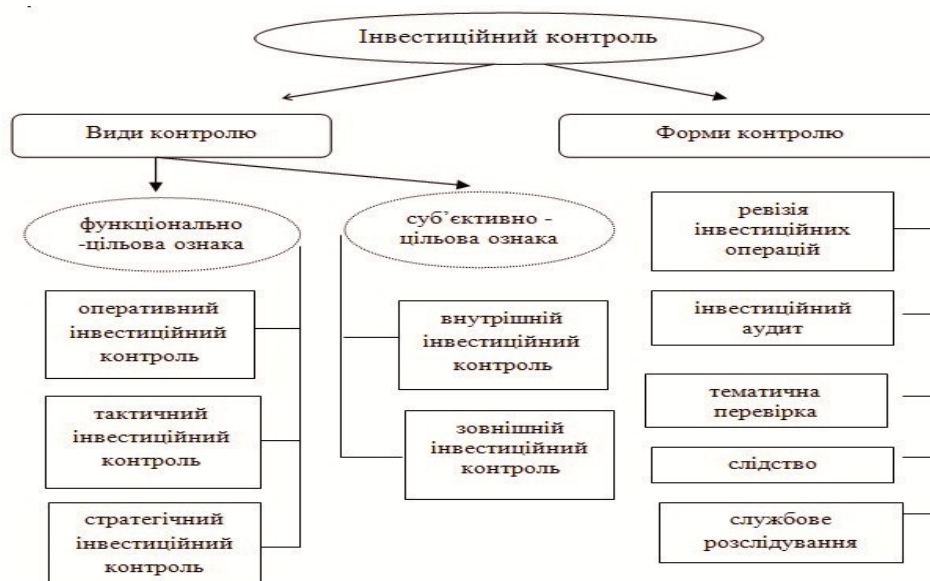


Рис. 1. Основні види та форми інвестиційного контролю.

Таким чином, зовнішній інвестиційний контроль може здійснюватися в певних видах та формах в залежності від особливостей реалізації інвестиційної діяльності на конкретному підприємстві.

Потреба у внутрішньому контролі інвестицій виникає при визначенні ефективності інвестицій для підприємства, а також при конфліктних ситуаціях у виконанні операцій з інвестиційної діяльності.

Отже, наукова проблематика вдосконалення організації інвестиційного контролю на вітчизняних підприємствах є актуальною в сучасній економічній ретроспективі. Адже саме інвестиції забезпечують сталий економічний розвиток держави та подолання соціально-економічних криз.

Важливо чітко визначати функції різних контрольних органів та координувати їх діяльність. Це дасть змогу усунути формалізм та дублювання у контрольній роботі, підвищить її дієвість та результативність. Іноземні інвестори мають бути зацікавлені у фінансуванні вітчизняних підприємств. Керівникам українських підприємств, слід максимально ефективно використовувати та впроваджувати інноваційні практики і підходи щодо внутрішнього контролю інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Контроль і ревізія: [підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів]. / Ф.Ф. Бутинець, В.П. Бондар, Н.Г. Виговська ; [за

редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця]. – [4-те вид., доп. і перероб]. – Житомир: ПП “Рута”, 2006. – 560с.

2. Губанова Л. І. Система контролю за реалізацією інвестиційної програми в умовах трансформаційної економіки [Електронний ресурс] / Л. І. Губанова // БИЗНЕС ИНФОРМ. – 2009. – № 4 ТОМ 1. – Режим доступу:

[http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/bi/2009_4/4\(2\)/4-6.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/bi/2009_4/4(2)/4-6.pdf)

3. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. — Режим доступу: \www/URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

4. Короткова, О. В. Інвестиційна привабливість підприємства та методика її оцінювання [Текст] / О. В. Короткова // Ефективна економіка. — 2013. — № 6. — С. 32

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ВИБОРУ МЕТОДУ ОЦІНКИ ВИБУТТЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ВЕЛИЧИНИ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Безверхий К.В., к.е.н., доцент; Грабійчук І.О., студент

Державний вищий навчальний заклад

«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

В нинішніх умовах, під дією чинників попиту та пропозиції, ціни на запаси стрімко змінюються. При реалізації запасів їх оцінка набуває вагомого значення, що й призводить до проблеми вибору методу оцінки вибуття запасів, адже він впливає на грошове вираження продукції, що виготовляється та величину прибутку, яка включає в себе собівартість реалізації виготовленої продукції.

Основним нормативним документом в якому встановлено вимоги щодо оцінки запасів при їх надходженні та вибутті, а також на дату балансу є П(С)БО 9 «Запаси» [1]. Згідно цього положення можна використовувати п'ять методів оцінки списання запасів, а саме:

« - ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів – для запасів, які відпускаються, та послуг, що виконуються для спеціальних замовлень і проектів, а також запасів, які не замінюють одне одного;

- середньозваженої собівартості – передбачає що оцінка вибуття запасів за кожною операцією здійснюється за їх середньозваженою собівартістю (діленням сумарної вартості таких запасів на дату операції на сумарну кількість запасів на дату операції);

- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО) - базується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили до підприємства/установи (відображені у бухгалтерському обліку), тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів;

- нормативних затрат – оцінка запасів за нормативними затратами полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін;

- ціни продажу – оцінка за цінами продажу передбачає застосування підприємствами роздрібною торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів. Цей метод можуть застосовувати (якщо інші методи оцінки вибуття запасів не виправдані) підприємства, що мають значну і змінну номенклатуру товарів з приблизно однаковим рівнем торговельної націнки» [1].

Для оптимізації податку на прибуток необхідно розглянути переваги та недоліки кожного з вищенаведених методів.

Користуючись методом ідентифікованої собівартості слід окреслити його переваги, кожна одиниця запасів має спеціальне маркування, що формує її собівартість, згідно з чим підприємство може коректувати прибуток відпускаючи запаси за високими або низькими цінами. Однак використовуючи цей метод облік ідентичних запасів здійснюється за різною вартістю.

Недоліком методу середньозваженої собівартості є те, що не приділяє значної уваги останнім за часом цінам, а вони мають вагомий вплив на прийняття управлінського рішення підприємством. Перевагами цього методу є фактична відповідність середнього значення чистого прибутку, без його завищення або заниження.

Недоліком методу ФІФО є те, що збільшення показника прибутку підприємство показує при зростанні цін в результаті чого сплачуються надлишкові прибуткові податки. Метод вигідний у застосуванні коли підприємством очікується падіння ціни на продукцію, яку воно реалізовує.

Метод за нормативними витратами вимагає постійного перегляду норм використання запасів, виробничих потужностей та цін. Перевагою даного методу є змога проводити інвентаризацію рідше ніж встановлено у нормативних документах. Цей метод застосовують переважно промислові підприємства з складною технологією виробництва.

Метод за цінами продажу передбачає вирахування нереалізованої торгової націнки. Даний метод залучений найбільше у роздрібній торгівлі.

Підприємствам, які мають збитки та прагнуть їх мінімізувати, доцільніше використовувати метод ФІФО. При застосуванні цього методу прибуток має завищений показник і тому підприємства виплачують зайві кошти у вигляді податку на прибуток. Метод середньозваженої собівартості показує більші витрати періоду порівняно з методом ФІФО. Під час застосування цього методу чистий прибуток набуває середнього значення, а кінцева собівартість запасів є нижчою за ринкову вартість [2].

При виборі одного із вказаних методів необхідно керуватися цілями, які ставить перед собою кожне підприємство в конкретній ситуації. Найбільш розповсюдженими методами є: метод ФІФО та середньозваженої собівартості, про що свідчать розрахунки, наведені в табл.1.

Таблиця 1

Розрахунок надходження та вибуття запасів за методами ФІФО та середньозваженої собівартості

Дата	Надійшло (вибуло)	К-сть запасів, шт	Ціна, грн	Вартість, грн
Сальдо початкове		25	40,50	1 012,50
01.02.2017 р.	Надійшло	20	40,80	816,00
15.02.2017 р.	Надійшло	30	50,00	1 500,00
18.02.2017 р.	Вибуло	46		
20.02.2017 р.	Вибуло	15		

Розрахунок надходження та вибуття запасів за методом середньозваженої собівартості:

$(1012,50 + 816,00 + 1500,00) / (25 + 20 + 30) = 3\,328,50 / 75 = 44,38$ грн. $(46 + 15) * 44,38 = 2707,18$ грн. Вартість запасів, що вибули за вищевказаним методом – 2707,18 грн.

Залишок запасів на кінець місяця: $1012,50 + 816,00 + 1500,00 - 2707,18 = 621,32$ грн.
 $14 \text{ шт} * 50,00 = 700$ грн.

Розрахунок надходження та вибуття запасів за методом ФІФО:

18.02.2017 р. $(25 * 40,50) + (20 * 40,80) + (1 * 50,00) = 1012,50 + 816,00 + 50,00 = 1878,50$ грн.

20.02.2017 р. $(15 * 50,00) = 750,00$ грн.

Вартість запасів, що вибули за вищевказаним методом – 2628,50 грн.

Залишок запасів на кінець місяця: $3328,50 - 2628,50 = 700$ грн. $14 \text{ шт} * 50,00 = 700$

грн.

Згідно розрахунку, вартість списаних запасів за методом середньозваженої собівартості більша на 78,68 грн, або 3% ($78,68/2707,18$ грн.) від списання запасів по методу ФІФО. Дані витрати включаються до собівартості продукції, товарів, яка в кінцевому розрахунку впливає на фінансовий результат діяльності підприємства. Відповідно при використанні методу середньозваженої собівартості величина податку на прибуток буде на 14,16 грн. менше ($78,68 \text{ грн} * 18\%$) ніж в застосуванні методу ФІФО.

Саме об'єктивний вибір методу оцінки запасів впливає на прибуток підприємства. При неправильно обраному методі списання запасів, під час зменшення та збільшення цін, виробничі запаси можуть як завищити так і призвести до зниження оподаткованого прибутку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999 №246[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
2. Войтенко Т. В. Облікова політика – 2010: головне / Т.В. Войтенко // Податки і бухгалтерський облік. – 2010. – №3 – С.16-22.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ

Богданюк О.В., к.е.н., старший викладач; Дойков Д.В., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Зобов'язання - це вимоги кредиторів стосовно активів підприємства, які мають вищий пріоритет порівняно з вимогам власників.

Зобов'язання можуть виникати в результаті юридичного договору або добровільного рішення здійснити заходи, які підвищують рейтинг підприємства. Загальним правилом обліку зобов'язань є те, що вони реєструються тільки тоді, коли по них виникає заборгованість. Зобов'язання, які підлягають виконанню в майбутньому, не вважаються заборгованістю і в обліку не відображаються [1, С. 142].

В Міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ) питання, пов'язані з обліком та відображенням у звітності короткострокових зобов'язань, розглянуті в Концептуальній основі фінансової звітності (пп. 47-52, 60-64, 91) [2], МСФЗ 1 "Подання фінансових звітів" (п. 53-56, 60-65) [3], та МСФЗ 37 "Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи" (п. 18-19) [4].

Короткострокові зобов'язання в більшості країн поділяються на дві групи:

- детерміновані, або чітко визначені зобов'язання;
- можливі, чи непередбачені, умовні потенційні зобов'язання.

Іноді в складі другої групи виділяють оціночні зобов'язання.

Зобов'язання розглядаються як кредиторська заборгованість, якщо вони: мають місце в теперішньому часі і є наслідком минулих подій (придбання товарів, отримання кредиту банку тощо);

пов'язані з необхідністю майбутніх платежів з метою збереження господарських зв'язків підприємства;

мають визначений термін виконання (проте, конкретна дата може бути невідома).

Залежно від порядку визначення сум заборгованості зобов'язання поділяють на:

- фактичні - величина таких зобов'язань відома з договорів, контрактів, рахунків та інших документів, які їх підтверджують (заборгованість постачальникам за отримані, але не оплачені товарно-матеріальні цінності та послуги, за векселями виданими, за дивідендами до виплати, за нарахованою зарплатою, за отриманими авансами тощо);

- умовні - це зобов'язання, точна сума яких може бути визначена лише з настанням певної дати (заборгованість по податку на прибуток, податку на майно, оплаті відпусток тощо).

Зобов'язання визнається у бухгалтерському балансі за умови, що його оцінка може бути достовірно визначена та відбудеться вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди. Загалом, зобов'язання оцінюється сумою грошей, необхідних для сплати боргу, або вартістю товарів чи послуг, які необхідно надати для погашення заборгованості.

Зобов'язання оцінюються згідно з принципом собівартості за номінальною вартістю, яка вимірюється поточною дисконтованою оцінкою очікуваного платежу. За короткостроковими зобов'язаннями величина дисконту є незначною і кредиторська заборгованість може бути відображена за номінальною вартістю в сумі, що підлягає сплаті в майбутньому. За довгостроковими зобов'язаннями сума дисконту в більшості випадків є суттєвою. Тому договірні платежі за відсотками і погашенням довгострокової заборгованості повинні бути дисконтовані [5, С. 244].

У Великобританії до короткострокових зобов'язань належать письмово оформлені і, як правило, забезпечені позики, кредити банків та овердрафти, аванси отримані, торгові кредити, переказні векселі до оплати, заборгованість перед іншими компаніями, в яких є частки участі, інші кредитори, в тому числі заборгованість по податках та соціальному страхуванню, доходи майбутніх періодів та інвентаризація.

В Люксембурзі кредити відображають в сумі, яка належить до фактичного погашення, тобто суми кредиту, які з будь-яких причин не будуть погашені, списуються на рахунок нерозподіленого прибутку. Якщо первісно отримані суми кредиту менші, ніж суми, належні до повернення (насамперед, відсотки), то різницю відображають в балансі та списують в міру погашення кредиту.

В Естонії короткострокові зобов'язання поділяються на наступні види. Відповідно до загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку США короткострокові або поточні зобов'язання визначаються як зобов'язання, для ліквідації яких використовуються ресурси, що класифікуються як поточні активи, чи прийняття інших, поточних зобов'язань [5, С.262].

Найхарактернішими видами поточних зобов'язань є:

- кредиторська заборгованість;
- короткострокові векселі;
- дивіденди до виплати;
- нараховані зобов'язання, віднесені до витрат періоду;
- аванси та депозити, що повертаються;
- попередньо оплачені незароблені доходи;
- податкові платежі;
- умовні платежі;
- частина довгострокової заборгованості, що підлягає погашенню в поточному періоді;
- кредиторська заборгованість до запитання.

Список використаних джерел:

1. Кочерга С. В., Пилипенко К. А. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навч. посібник / С.В. Кочерга, К.А. Пилипенко. - К.: ЦНЛ, 2005. - 216 с.

2. Концептуальна основа фінансової звітності від 01.09.2010р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_009
3. МСФЗ 1 "Подання фінансових звітів". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_004.
4. МСФЗ 37 "Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_051.
5. Бутинець Ф. Ф., Горецька Л. Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навч. посібник / Ф.Ф. Бутинець, Л.Л. Горецька. - Житомир: ПП "Рута", 2002. - 544 с.

ОСОБЛИВОСТІ СПИСАННЯ БЕЗНАДІЙНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI

Боярова О.А., к.е.н., доцент, Вдовцова Л.В., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Діяльність кожного підприємства супроводжується розрахунками з покупцями та замовниками за реалізовані товари, виконані роботи та надані послуги. Сучасні тенденції господарювання на Україні показують, що дуже частою проблемою для підприємств є значний відсоток дебіторської заборгованості в структурі активу балансу. Як наслідок, відбувається зниження загальної фінансової стійкості підприємства, адже мало того, що активи знаходяться у менш ліквідній формі, то ще й фізично являються власністю наших підприємств. Якщо у підприємства рахується дебіторська заборгованість, то після закінчення терміну позовної давності або після банкрутства/ліквідації боржника така заборгованість є безнадійною та підлягає списанню. Однак проблеми обліку списання безнадійної заборгованості покупців та замовників часто на практиці залишаються невирішеними через складність та різноманітність суб'єктів і об'єктів розрахунково-платіжних відносин, а також суперечливий характер нормативної бази.

Методологічні та організаційні аспекти внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками в своїх дослідженнях розглядали такі вітчизняні вчені як Гуцаленко Л.В., Дорош Н. І., Кузик Н.П. та інші.

Вивчення проблемних питань, які стосуються обліку розрахунків з покупцями та замовниками за теперішніх умов розвитку економіки України, а також визначення подальших напрямків дослідження повинні допомогти обґрунтувати теоретичні та прикладні аспекти порядку ведення бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями і замовниками.

Цілком розумне бажання збільшити обсяги реалізації продукції для покращення швидкості обороту капіталу призводить не лише до зростання сум дебіторської заборгованості, а й до збільшення термінів відстрочки платежу, адже платоспроможність покупців не безмежна, хоча і призводить до збільшення обсягів продажів і, як наслідок, збільшення суми прибутку, але разом із збільшенням прибутків приходить підвищення імовірності зростання безнадійних боргів, дефіциту обігових коштів та збільшення витрат на залучення сторонніх позикових коштів для фінансування поточної операційної діяльності, що стає причиною додаткових витрат.

Правильна організація обліку розрахунків з покупцями є досить ваговою, оскільки сприяє підвищенню швидкості завершення кругообігу оборотних коштів та переходу їх із товарної форми в грошову, а також відповідно створює необхідні умови для своєчасної оплати за придбані товари чи послуги.

Основними напрямками обліку розрахунків з покупцями і замовниками є:

- організація достовірного та безперервного обліку розрахунків з покупцями і замовниками підприємства та своєчасне відображення облікових даних у фінансовій звітності;
- аналіз і оптимізація структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства в попередніх періодах структури дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги;
- прискорення процесу погашення дебіторської заборгованості за допомогою рефінансування;
- застосування особливої кредитної політики щодо окремих покупців та формування її принципів і умов;
- здійснення ефективного контролю за формуванням і своєчасним погашенням дебіторської заборгованості підприємства та розрахунок розміру резерву сумнівних боргів.

В ході вивчення даної теми, варто звернути увагу на фактори, які несуть вплив на виникнення дебіторської заборгованості та її трансформацію у безнадійну заборгованість. Їх можна поділити на дві основні групи: зовнішні та внутрішні. До характерних зовнішніх факторів можна віднести: ефективність грошово-кредитної політики центрального банку, рівень інфляції, податкову політику в країні, рівень конкурентоспроможності галузі, види розрахунків, що застосовуються в галузі тощо. На внутрішні основний вплив несе стан системи внутрішнього контролю на підприємстві, грошово-фінансова політика підприємства, особливості діяльності та джерел отримання вигод [5].

Важливим елементом, безперечно є характер обліку безнадійної дебіторської заборгованості.

Поточна дебіторська заборгованість, яка належить до фінансових активів (за винятком набутої заборгованості й заборгованості, призначеної для продажу), включається до балансу за чистою вартістю реалізації (п. 7 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»). Причому останню визначають як суму поточної дебіторської заборгованості за мінусом резерву сумнівних боргів (п. 4 П(С)БО 10). Таким чином, у загальному випадку підприємства зобов'язані створювати резерв сумнівних боргів. Нестворення резерву, у супереччя вимогам П(С)БО 10, може спричинити перекручення показників фінансової звітності й застосування штрафу згідно зі ст. 1642 Кодексу України про адміністративні правопорушення за порушення порядку ведення бухгалтерського обліку.

Вимога щодо створення резерву стосується лише грошової дебіторської заборгованості. Під товарну заборгованість резерв не створюють, оскільки вона не є фінансовим активом. За фактом визнання товарної заборгованості безнадійною її списують із балансу з відображенням у складі інших операційних витрат проводкою: Дт 944 «Сумнівні та безнадійні борги» Кт 371 «Розрахунки за виданими авансами».

Крім того, виняток щодо обов'язковості створення резерву зроблено для суб'єктів малого підприємництва (далі — СМП). Відповідно до п. 8 П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», включати поточну дебіторську заборгованість до складу балансу за її фактичною сумою без створення резерву сумнівних боргів можуть суб'єкти малого підприємництва, тобто можуть списувати грошову безнадійну дебіторську заборгованість безпосередньо через субрахунок 944, оминаючи рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів».

В даний момент підприємства України мають дуже великі обсяги дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги, що значно погіршує їх платоспроможність та фінансову стійкість. Контроль розрахунків з покупцями та замовниками є невід'ємною складовою системи внутрішнього контролю підприємства. Створення чіткої та дієвої системи контролю здатне забезпечити ефективне функціонування підприємства. Головними задачами при здійсненні обліку та контролю розрахунків з покупцями та замовниками є аналіз заборгованості за кожним дебітором та

визначення причин її виникнення, перевірка обґрунтованості кожної суми заборгованості, здійснення заходів щодо стягнення заборгованості, регулярне проведення інвентаризації розрахунків.

Список використаних джерел:

1. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль. [текст]: навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 496 с.
2. Гуцаленко Л. В., Слободянюк І. С. Контроль дебіторської заборгованості в управлінні підприємством / Л. В. Гуцаленко, І. С. Слободянюк // Економічні науки. – Випуск 1 (56).
3. Кузик Н.П. Резерв сумнівних боргів як об'єктивний інструмент впливу на діяльність підприємства / Кузик Н.П., О.А. Боярова, // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 4. – С. 41-44.
4. Дорош Н. І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на підприємстві / Н. І. Дорош // Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. – 2014. – Вип. 44. – С. 148-152.
5. Германчук Г. Облік розрахунків з покупцями та замовниками: проблеми теорії і практики / Германчук Г., Мельник Л. // Науковий вісник НУБіП України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2012. – Вип. 169. – С. 70 – 76

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Боярова О.А., к.е.н., доцент, Герун О.В, студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Фінансова звітність є відображенням фінансового стану та фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання. Метою фінансової звітності є унагодження інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові кошти суб'єкта господарювання, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень. Особливої уваги заслуговує питання формування фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва.

Форму, зміст і правила складання звіту суб'єкта малого підприємництва встановлює П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Суб'єкти малого підприємництва відповідно до ст. 55 «Поняття суб'єкта господарювання» ГКУ це фізичні особи-підприємці або юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Окрім визначених суб'єктів малого підприємництва під дію П(С)БО 25 підпадають представництва іноземних суб'єктів господарювання. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ, до них належать установи чи особи, які представляють інтереси іноземного суб'єкта господарювання в Україні та мають на це належним чином оформлені відповідні повноваження.

Мале підприємництво сьогодні є найбільш динамічним елементом економічного розвитку нашої держави. На сьогодні мале підприємство виступає одним з перспективних

напрямів створення конкурентного ринкового середовища, невід'ємною формою успішного функціонування сучасної економіки. Але таке функціонування не можливе без побудови якісної системи обліку та звітності. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», чинних національних П(С)БО, нормативних документів Міністерства фінансів України з питань організації бухгалтерського обліку, усім підприємствам, незалежно від їх організаційно-правової форми і форми власності, у тому числі й малим, необхідно вести бухгалтерський облік і складати фінансову звітність. Проте на підприємствах з малою кількістю господарських операцій застосування традиційних систем обліку та звітності не є доцільним.

Згідно П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» фінансова звітність малого підприємництва складається з двох форм: Балансу (форма №1-м) та Звіту про фінансові результати (форма №2-м). Ці дві форми об'єднані єдиною назвою «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» і мають скорочену форму показників. Існують ще дві форми, які представлені у складі Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва, це Баланс (форма №1-мс) і Звіт про фінансові результати (форма №2-мс).

Баланс ф. № 1-м відрізняється від Балансу ф. № 1 скороченням окремих рядків. Це обумовлено тим, що його пристосовано під Спрощений План рахунків, а тому він має менше реквізитів, дані в яких більш узагальнені, при цьому коди рядків збережені.

Що стосується Звіту про фінансові результати за спрощеною формою ф. № 2-м, на відміну від Звіту про фінансові результати ф. №2, його особливості полягають в об'єднанні двох розділів звіту в один і в новому підході до формування показників доходів і витрат. Так, у звіті спочатку відображається інформація про доходи від реалізації товарів (робіт, послуг), а потім інформація про інші доходи і визначається загальна сума чистих доходів за звітний період. Окремо відображається інформація про витрати і коригування суми чистого прибутку (збитку) на збільшення (зменшення) залишків незавершеного виробництва і готової продукції.

Суб'єкти підприємницької діяльності застосовують спрощений План рахунків у разі складання ними фінансової звітності відповідно до П(С)БО 25. Спрощений План рахунків суб'єктів малого підприємництва (СМП) носить рекомендований, а не обов'язковий характер та передбачає тільки синтетичні балансові рахунки, кількість яких скорочена до 30. До вищевказаного Плану рахунків не включено жодного рахунку класу 9 «Витрати діяльності» і це є однією із основних особливостей, що значно спрощує облікову систему СМП.

Звіт про фінансові результати малого підприємництва (ф. № 2-м) складається з наступних статей:

- Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – рядок 2000;
- Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) – р. 2050;
- Інші операційні доходи – р. 2120;
- Інші операційні витрати – р. 2180;
- Інші доходи – р. 2240;
- Інші витрати – р. 2270;
- Фінансовий результат до оподаткування – р. 2290;
- Податок на прибуток – р. 2300;
- Чистий прибуток (збиток) – р. 2350 (розраховується як різниця рядків 2290 та 2300).

Варто зазначити, що суб'єкти малого підприємництва, які складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності подають фінансову звітність у повному комплекті, тобто 4 форми (Звіт про фінансовий стан, Звіт про сукупний дохід або Звіт про прибутки та збитки, Звіт про зміни у власному капіталі та Звіт про рух

грошових коштів) з примітками за звітними формами, визначеними відповідно до вимог НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва складається з Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс). Порядок складання та подання Спрощеного фінансового звіту регламентується П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Однак не всі суб'єкти малого підприємництва зможуть відзвітувати за спрощеними формами № 1-мс та № 2-мс. Їх можуть складати:

- юрособи, які ведуть спрощений бухоблік доходів і витрат згідно з податковим законодавством;

- юрособи, що відповідають критеріям мікропідприємництва.

До суб'єктів мікропідприємництва належать ті підприємства, у яких:

середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб;

річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 млн євро, визначену за середньорічним курсом НБУ.

Таким чином, використання малими підприємствами традиційної системи обліку та звітності в сучасних умовах господарювання є не доцільним, адже ця система є досить громіздкою і трудомісткою, а за невеликої кількості господарських операцій та обмеженості функціональних служб неефективною і навіть зайвою. Тому потрібно вважати за необхідність використання суб'єктами малого підприємництва спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку, а також заповнення скорочених форм фінансової звітності, що дасть змогу здійснювати ефективніший аналіз їх діяльності та приймати оптимальні управлінські рішення.

Список використаних джерел:

1. Концептуальна основа фінансової звітності від 01.09.2010р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_009

2. МСФЗ 1 "Подання фінансових звітів". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_004.

УЗГОДЖЕННЯ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Боярова О.А., к.е.н., доцент; Стецюк Т. В., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В результаті господарської діяльності на будь-якому підприємстві може виникнути кредиторська заборгованість, яка складається із заборгованості постачальникам за одержані від них товарно-матеріальні цінності, заборгованості перед бюджетом за податковими платежами, заборгованості з оплати праці і страхування, авансів покупців у рахунок майбутніх відвантажень та ін. Така заборгованість складає значну частину пасивів, тому вивчення особливостей обліку кредиторської заборгованості в сучасних умовах господарювання за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) є досить актуальним.

У міжнародній практиці довгострокові і короткострокові зобов'язання відносять до фактичних, тобто таких, які виникають з договорів, контрактів або на основі законодавства і їх вартість можна точно визначити. Непередбачені зобов'язання відносять

до умовних – це неіснуючі зобов'язання, але вони є потенційними, тому що залежать від майбутніх подій, які можуть виникнути в результаті минулої події.

Відповідно до ст. 1 закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» під зобов'язаннями розуміють заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди [3]. В національній практиці методика обліку кредиторської заборгованості регламентована П(С)БО 11 «Зобов'язання».

В міжнародній практиці методика обліку кредиторської заборгованості знайшла своє відображення в МСФЗ 1 “Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності”, МСФЗ 10 “Консолідована фінансова звітність”, МСБО 12 “Податки на прибуток”, МСБО 17 “Оренда”, МСБО 19 “Виплати працівникам”, МСБО 32 “Фінансові інструменти: подання”, МСФЗ 37 “Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи”. Згідно МСФЗ 37, що регламентує ведення бухгалтерського обліку зобов'язань в міжнародній практиці, під поняттям зобов'язання розуміється існуюче зобов'язання суб'єкта господарювання, яке виникає в результаті минулих подій і погашення якої, за очікуванням, призведе до вибуття ресурсів суб'єкта господарювання, котрі втілюють у собі економічні вигоди [1].

Відповідно до Концептуальної основи зобов'язання – це обов'язок чи відповідальність діяти або робити певним чином. Вони можуть мати юридичну силу внаслідок виконання умов контракту або законодавчих вимог.

Забезпечення можна відокремити від інших зобов'язань, таких, як торговельна кредиторська заборгованість і нарахування, оскільки існує невизначеність щодо строку або суми майбутніх витрат, необхідних для погашення. При цьому торговельна кредиторська заборгованість є зобов'язанням оплатити товари або послуги, що були отримані чи надані, на які виставлені рахунки або які офіційно узгоджені з постачальником.

Нарахування розглядається як зобов'язанням оплатити товари або послуги, що були отримані або надані, але не були сплачені, на них не були виставлені рахунки або вони не були офіційно узгоджені з постачальником, включаючи суми, які підлягають виплаті працівникам. Хоча іноді необхідно оцінювати суму або визначати час здійснення нарахувань, невизначеність, як правило, є значно меншою, ніж у випадку забезпечень. Нарахування зазвичай відображають у звітності як частину торговельної та іншої кредиторської заборгованості, тоді як забезпечення відображають у звітності окремо.

Оцінка довгострокової кредиторської заборгованості ґрунтується на первісній (справедливій) вартості. Поточна кредиторська заборгованість за виключенням фінансових зобов'язань обліковується і відображається у звітності за первісною вартістю, яка дорівнює справедливій вартості отриманих активів або послуг. Підприємство здійснює переказ частини довгострокової кредиторської заборгованості до складу короткострокової, коли за умовами договору до повернення частини суми боргу залишається менше 365 днів.

Забезпечення визнаються, якщо в результаті певної події в минулому має юридичні або фактичні зобов'язання, для врегулювання яких з більшим ступенем імовірності буде потрібно відтік ресурсів, і які можна оцінити з достатньою надійністю. В якості забезпечення визначаються забезпечення витрат на оплату відпусток, який формується щоквартально виходячи з фонду оплати праці. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду. Суми створених забезпечень визнаються витратами.

В МСФЗ усі зобов'язання поділяються на поточні та непоточні, що у вітчизняній практиці відповідає поняттям коротко- та довгострокових зобов'язань [4]. У системі МСФЗ розрізняють також існуючі (ті, що виникли внаслідок фактичного придбання

активів) та майбутні зобов'язання (при укладенні невідмовного договору про придбання активів у майбутньому, який містить штрафні санкції за невиконання зобов'язання).

Поточні зобов'язання визнаються суб'єктом господарювання за певних умов:

- очікується погашення цього зобов'язання в ході нормального операційного циклу. Якщо тривалість такого циклу не можна чітко виміряти, припускається, що вона становить 12 місяців;

- це зобов'язання утримується, в основному, з метою продажу; зобов'язання підлягає погашенню протягом 12 місяців після закінчення звітного періоду;

- відсутня можливість відстрочити погашення зобов'язання протягом як мінімум 12 місяців після закінчення звітного періоду.

Визнання кредиторської заборгованості, її класифікація та оцінка за Міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – МСФЗ) потребує від бухгалтера підвищеної уваги. Це обумовлено тим, що зобов'язання підприємства перед різними сторонніми особами регулюються достатньо великою кількістю міжнародних стандартів зі складною термінологією. При цьому така термінологія часто не адаптована до українських реалій. Розуміння важливості цих аспектів сприятиме покращенню стану контролю за кредиторською заборгованістю та зменшить прострочення термінів платежу та доведення заборгованості до висування штрафних санкцій до підприємства.

Список використаних джерел:

1. МСБО 37 “Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи” (IAS 37); Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_051

2. МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_016

3. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1999 р. № 966-XIV. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

4. Германчук Г.О. Особливості формування Балансу (Звіту про фінансовий стан) до вимог НП(с)БО 1/ Г.О. Германчук // Науковий вісник НУБіП України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип.181(3). – С. 50 – 56.

ЩОДО ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

Боярова О.А., к.е.н., доцент, Турик І.В., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Електронні гроші є відносно новим поняттям як для практикуючих обліковців так і для української економічної літератури зокрема. Водночас в Україні набирають оберти системи, які забезпечують розрахунки за допомогою електронних грошей. До появи такого платіжного засобу спонукали: розвиток інформатизації суспільства, стрімке збільшення електронної комерції в загальному торговельному обороті. Також проведення розрахунків за допомогою такого платіжного засобу, як електронні гроші призводить до суттєвого скорочення затрат часу на відповідні розрахунки.

Електронні гроші – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються, як засіб платежу іншими, ніж емітенти, особами та є грошовими

зобов'язаннями емітента. Носіями електронних грошей можуть бути картки або файли у пам'яті комп'ютера, що є лише формою закріплення інформації про гроші. Після здійснення розрахунків банк повинен погасити випущені ним електронні гроші на вимогу пред'явника.

Отже, електронні гроші це не новий вид грошей, як засобу платежу, а віртуальний характер використання грошових коштів. Актуальність та перспективи їх використання в сучасних умовах очевидні. Електронні гроші можуть існувати та використовуватись лише за рахунок налагодженої організації інформаційного та облікового забезпечення.

Швидкий розвиток електронної комерції відіграє значну роль у розповсюдженні розрахунків електронними грошима. За даними дослідження «Електронні гроші в Україні» Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, щорічний оборот електронних грошей в Україні оцінюється близько 2 млрд грн [4].

Можна визначити три складові поняття «електронні гроші»: економічну, технічну та юридичну. З економічного боку, електронні гроші є мірою вартості і засобом платежу. З технічного, електронні гроші зберігаються на електронному пристрої і є недоступні у фізичному сприйнятті. З юридичного боку, на вимогу пред'явника електронні гроші обміняти на готівкові або безготівкові [5].

Для вітчизняних обліковців електронні гроші – це відносно новий платіжний засіб. Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій на субрахунку 335 "Електронні гроші, номіновані в національній валюті" відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України. [1].

Електронні гроші - одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. [2]. При цьому з метою бухгалтерського обліку не визнаються електронними грошима наперед оплачені картки одноцільового використання: дисконтні картки торговців, картки автозаправних станцій, квитки для проїзду в міському транспорті тощо, які приймаються як засіб платежу виключно їх емітентами.

Електронні гроші мають низку переваг перед готівкою : [3].

- чудова подільність – під час проведення платежу не виникає необхідність здачі;
- висока портативність – величина суми не пов'язана з габаритами або ваговими розмірами грошей, як із готівкою;
- низька вартість емісії електронних
- зниження впливу людського фактора, оскільки момент платежу фіксується електронними системами;
- відкритість - – електронні гроші не втрачають своїх якостей із часом;
- безпека – захищеність від розкрадання, підробки, зміни номіналу тощо.

В той же час, щодо ефективного і достовірного обліку електронних грошей, то доцільно застосовувати досвід розвинених країн у формуванні напрямів удосконалення обліку електронних грошей, необхідно звернути увагу на нормативне регулювання обліку електронних грошей, адже недосконалість нормативної бази призводить до використання електронних платіжних систем як засобу для ведення тіньового бізнесу.

У сфері електронного грошового обігу діє чимало шахраїв, які намагаються зламати електронні гаманці або обманним шляхом змусити власника самого перевести їм гроші. Причому, зловити такого шахрая дуже складно, практично нереально. Необхідно підвищувати професійний рівень підготовки фахівців з обліку, адже облік електронних грошей супроводжується такими етапами як створення електронного гаманця, введення / виведення електронних грошей, проведення платежів тощо.

Список використаних джерел:

1. Горячун Т. Бухгалтерський облік операцій з розповсюдження електронних грошей [Електронний ресурс] / Т. Горячун. – Режим доступу : <http://audit-alliance.com.ua/buxgalterskij-oblikoperacij-z-rozpovsyudzhennya-elektronnix-groshej/>
2. Вигівська І. М. Електронні гроші в системі управління фінансовими ресурсами підприємства: облікові аспекти / І. М. Вигівська, В. С. Сеймон // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – 2014. – Вип. 3 (44). – С. 173–175.
3. Грицюк П.Ю. Електронні гроші – нове досягнення криптографії та інформаційних технологій // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.1 – С. 339-347.
4. Лишак Т. Електронні гроші: бухгалтерський і податковий облік [Електронний ресурс] / Т. Лишак. – Режим доступу : <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/ib/1956/7700/tr>
5. Германчук Г.А. Учет операций на счетах в банках в системе электронных платежей / Германчук Г.А., Павлищук Ю.Б. Сборник научных трудов по материалам XXXVI Между-народной научно-практической студенческой конференции «НИРС – первак стулень в науку». – Ярославль: Изд-во ФГБОУ ВПО «Ярославская ГСХА», 2013. – С. 233-236

ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПОБУДОВА БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ

Венгерук Н.П., к.е.н., доцент; Погребиська Т.Ю., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Основою безперервної діяльності кожного підприємства є наявні виробничий потенціал і позитивні результати його роботи, які виражаються в ефективності використання всіх його засобів, а конкретніше у розмірі отриманого прибутку після закінчення звітного періоду. Універсальною формою звітності, яка показує здобутки підприємства за певний проміжок часу є бухгалтерський баланс.

Бухгалтерський баланс являє собою спосіб економічного групування та узагальненого відображення у грошовому вимірнику наявних господарських засобів і джерел їх утворення на певну дату. Особливістю бухгалтерського балансу є рівність між загальною вартістю господарських засобів і джерел їх утворення.

Інформація, яка знаходить своє відображення у бухгалтерському балансі підприємства, є дуже важливою як для внутрішніх її споживачів (засновників, партнерів по бізнесу) для прийняття певних управлінських рішень, так і для зовнішніх споживачів (податкових органів, банків, акціонерів, інвесторів, інших кредиторів та ін..) для оцінки платоспроможності підприємства, ризику здійснення фінансових інвестицій або купівлі на фондовому ринку тих чи інших цінних паперів [3].

Форму бухгалтерського балансу, а також інструкцію щодо його складання розробляє і затверджує Міністерство фінансів України за погодженням із Державним комітетом статистики України. Бухгалтерські баланси, як правило, бувають місячні, квартальні, піврічні, дев'ятимісячні та річні.

Для окремого відображення у балансі господарських засобів і джерел їх утворення баланс будується у вигляді двосторонньої таблиці. Ліва частина балансу, в якій відображаються господарські засоби, називається актив, а права частина, в якій відображаються джерела утворення господарських засобів, називається пасив. За умов, коли ліва частина балансу є активом, а права пасивом – форма балансу називається горизонтальною. Є країни, зокрема Японія та інші, де актив і пасив розміщуються в колонці один за одним. Така форма балансу називається вертикальною.

Як господарські засоби, так і джерела їх утворення у балансу показуються у розрізі статей. Отже, стаття балансу – це складова частина активу або пасиву балансу, яка являє собою відображення у грошовому вимірнику сукупності однорідних видів господарських засобів або джерел їх утворення. Так, в активі балансу є такі статті, як «Основні засоби», «Виробничі запаси», «Готова продукція», «Гроші та їх еквіваленти» та інші, а в пасиві – статті «Зареєстрований (пайовий) капітал», «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)», «Короткострокові кредити банків» та інші [2].

Підсумок пасиву Балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу. Це зумовлене тим, що господарські засоби, які показано у активі, відповідають сумі джерелам їх утворення, які показано у пасиві. На цьому і ґрунтується назва самого балансу, що означає безпосередньо рівновагу. Розділ балансу – це сукупність статей активу або пасиву бухгалтерського балансу, які об'єднано економічно однорідні групи господарських засобів та джерел їх утворення. За основу для групування статей балансу у розділі взято економічну класифікацію господарських засобів та джерел їх утворення.

Особливістю бухгалтерського балансу, поряд з іншим, є вміст інформації про господарські засоби та джерела їх утворення як на початок звітного періоду (на початок року), так і на кінець звітного періоду (кварталу, півріччя, дев'яти місяців, року). Шляхом співставлення за кожною статтею даних на початок року і на кінець звітного періоду, визначають зміни, які відбулися протягом року.

Нормативним документом, який визначає зміст і форму Балансу та загальні вимоги до розкриття його статей, є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», який був затверджений Міністерством фінансів України 07.02.2013 року № 73[1]. Стандартом визначено, що норми цього Положення (стандарту) застосовуються до балансів підприємства, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності (крім банків і бюджетних установ).

Найважливішими спеціальними прийомами аналізу фінансового стану є порівняльний або просторовий аналіз. Він забезпечує співставлення показників досліджуваного періоду з аналогічними плановими попередніми, нормативними, середніми або найкращими (еталонними) показниками, які розглядаються як база порівняння. В процесі використанні даного методу аналізу розраховується розмір абсолютних і відносних відхилень порівняльних показників. Обов'язковою умовою зіставлення порівняльних показників є єдність методики їх розрахунків та порівнянності календарних періодів часу [1].

Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємства у виробітку і прийнятті управлінських рішень по забезпеченню їх діяльності. Фінансові результати діяльності підприємства характеризуються приростом суми власного капіталу (чистих активів), основним джерелом якого є прибуток від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності, а також отриманий унаслідок надзвичайних обставин.

Фінансовий стан підприємства може бути, стійким, нестійким (передкризовим) і кризовим. Про стійкому фінансовому стані підприємства свідчить його здатність повністю і в строк здійснювати платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі, без серйозних наслідків переносити непередбачені потрясіння й підтримувати свою платоспроможність. Якщо виробничий і фінансовий плани успішно виконуються, то це сприятливо впливає на фінансове становище підприємства, і, навпаки, через недовиконання плану з виробництва і реалізації продукції відбувається підвищення її собівартості, зменшення виручки і суми прибутку і як наслідок погіршення фінансового стану підприємства і його платоспроможності. Стійкий фінансовий стан в свою чергу робить позитивний вплив на виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами [2].

Найбільш інформативною формою для аналізу й оцінки фінансового стану підприємства служить бухгалтерський баланс. Баланс відображає стан майна, власного капіталу та зобов'язань підприємства. За своєю будовою баланс являє собою двосторонню

таблицю. Ліва частина, в якій відбивається предметний склад, розміщення і використання майна організації, називається активом балансу. Структура та зміст балансу змінюються залежно від форм власності, рівня продуктивних сил і розвитку виробничих відносин суспільства.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений Міністерством фінансів України 07.02.2013 року № 73: – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Добрянська Н.А., Бухгалтерський баланс та аналіз його показників. – Н.А. Добрянська, Т.С. Поліщук. // Ефективна економіка №10, 2015: - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4367>
3. Венгерук Н.П., Щодо запровадження МСФЗ в Україні при формуванні балансу. - О.А. Боярова, Н.П. Кузик. // Тези, Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці: збірник тез та доповідей I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, (Київ, 21 лютого 2013 р.).-К.: Інститут обліку і фінансів НААН України, С. 123-126 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iaf.kiev.ua/research.html>. pdf

ОБЛІК ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Венгерук Н.П., к.е.н., доцент, Степаненко К.О., студент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

Успішна діяльність підприємства значною мірою залежить від рівня управління його доходами, метою якого є отримання прибутку. Доходи можуть розглядатися як відносно самостійні об'єкти управління, аналіз складу та динаміки яких дозволяє оцінити відповідність змін, що відбулися у звітному періоді, стратегічним намірам підприємства. Загальний аналіз прибутку передбачає попередній розподіл доходів за джерелами їх утворення

Про актуальність тематики обліку доходів свідчить також рівень її розгляду в науковій та нормативно-правовій літературі, зокрема це Закони України, Постанови Кабінету Міністрів, різного роду положення (стандарти), праці, статті, наукові доробки багатьох економістів, бухгалтерів практиків та теоретиків. Серед видатних вчених, які зробили вагомий внесок у розвиток тематики доходів в бухгалтерському обліку на різних історичних етапах, слід назвати Н.М. Ткаченко, Н.М. Чебанова, А. Маршал, К. Маркс, Р. Фішер, В.М. Пархоменко. Значний внесок зробили також українські вчені-професори В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко, А.М. Поддєрьогін, Ф.Ф. Бутинець, В.Г. Лінник, В.К. Склєренко.

Доходи - збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу, крім зростання капіталу за рахунок внесків власників [1]. Доходи класифікуються за видами діяльності. Розрізняють діяльність, що триває та діяльність, що припиняється.

До діяльності, що триває відносять звичайну діяльність та надзвичайні події. Під звичайною діяльністю розуміють будь-яку діяльність підприємства (операції, які її забезпечують чи виникають внаслідок здійснення такої діяльності). Прикладом звичайної

діяльності може бути виробництво та реалізація продукції, розрахунки з постачальниками, замовниками, працівниками, банківськими установами, податковими органами тощо

Операційна діяльність - це основна статутна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю. Операційна діяльність в свою чергу поділяється на основну та іншу операційну діяльність. Для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, а також від надзвичайних подій призначено рахунки класу 7 "Доходи і результати діяльності". Фінансовий результат від операційної діяльності включає в себе фінансовий результат від реалізації, а також інші операційні доходи і витрати.

У результаті дослідження було з'ясовано проблеми у дотриманні всіх умов для визнання доходу від операційної діяльності відповідно п. 8 П(с)БО 15 "Дохід": зберігається право власності на товар, а ризики і вигоди передані покупцю; залишається незначний ризик від володіння; відсутня достатня впевненість в одержанні економічних вигід підприємством, що пов'язано з особливостями операцій купівлі-продажу.

Згідно з П(с)БО 15 "Дохід" є лише облік доходу, якому надано характеристику в Положенні (стандарті), а саме, дохід, який є результатом певних операцій та подій у звичайній діяльності, за винятком доходу, який знайшов відображення в інших стандартах (наприклад, П(с)БО 12 "Фінансові інвестиції", П(с)БО 13 "Фінансові інструменти", П(с)БО 14 "Оренда", П(с)БО 18 "Будівельні контракти") [3].

В умовах, коли наша країна рухається в напрямку Європи, а саме намагання вступу в ЄС, нам потрібно звернути увагу на міжнародні стандарти обліку на підприємствах. Основні відмінності національних та міжнародних стандартів подано в Таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика доходу від операційної діяльності
у вітчизняній практиці та відповідно МСФЗ

Ознаки	П(с)БО	МСФЗ
Критерії визнання доходу	Критерії визнання доходу, наведені в П(с)БО 15 "Дохід", застосовуються окремо до кожної операції. Проте ці критерії доцільно застосовувати до окремих елементів однієї операції або до двох чи більше операцій разом, якщо це впливає із суті такої господарської операції (операцій).	Критерії визнання доходу за МСФЗ 18 "Дохід" визначаються для трьох типів операцій: продажу продукції (товарів), надання послуг і використання іншими сторонами активів підприємства, які приносять відсотки, роялті та дивіденди.
Визнання доходу	П(с)СБО 15 "Дохід" не визнає доходом суми попередньої оплати, авансів у рахунок оплати продукції; сума завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором; надходження від первинного розміщення цінних паперів.	МСФЗ 18 "Дохід" визнає доходом суми попередньої оплати, авансів у рахунок оплати продукції; сума завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором; надходження від первинного розміщення цінних паперів.

Оцінка ризику	Оцінка моменту, на який підприємство передає покупцеві суттєві ризики й винагороди від володіння певним активом, вимагає детального вивчення обставин операцій.	Підприємство залишає за собою суттєвий ризик володіння, операція не розглядається як реалізація і дохід не визнається.
Методи знижок		Метод ціни "брутто", Метод ціни "нетто".
Товар проданий з гарантією	Визнання доходу відбувається в день продажу, хоча існує ймовірність майбутніх витрат по гарантіям.	Відсутність механізму здійснення гарантій по виконанню зобов'язань сторін взаємодії.

Здійснивши критичний аналіз, порівняння національної системи бухгалтерського обліку і міжнародних стандартів фінансової звітності потрібно здійснювати за наступними напрямками: формування нормативно-правової бази; впровадження змін до П(С)БО; міжнародне співробітництво; необхідність законодавчим органам та відомствам України визначити основні пріоритети реформ у бухгалтерському обліку.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік: підруч. для студентів спеціальності Облік і аудит вищих навч. закл. / Давидюк Т. В., Малюга Н. М., під ред. Бутинець Ф. Ф. - [3-тє вид., доп. і перероб.] - Житомир: Рута, 2005. - 480 с.

2. Галушак І.Є., Облік доходів від операційної діяльності: сучасний стан і напрями вдосконалення І.Є. Галушак, В.П. Савчук - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/2014-2/statti/15.pdf>

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Венгерук Н.П., к.е.н., доцент, Столярчук А.І., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

м. Київ

Функціонування підприємства в нестабільному ринковому середовищі зумовлює необхідність удосконалення управління всіма сферами його діяльності і особливо фінансовою діяльністю. У сучасних умовах господарювання ця діяльність повинна бути спрямована на підвищення організаційно-технічного рівня виробництва з метою забезпечення зростання результативності функціонування підприємства і забезпечення на цій основі його подальшого розвитку.

Правильна організація обліку грошових коштів ставить наступні пріоритети:

- дотримання порядку приймання і видачі готівкових коштів;
- правильне і вчасне оформлення документації, яка супроводжує рух коштів; – здійснення контролю за дотриманням касової дисципліни;
- проведення інвентаризації коштів в касі підприємства;

Загалом, аналітичні дослідження руху грошових коштів передбачають їх оптимізацію за рахунок:

- виявлення та реалізації резервів, які допомагають зменшити залежність підприємства від зовнішніх джерел залучення коштів;
- забезпечення тісного взаємозв'язку грошових коштів за видами діяльності; – збільшення обсягу і якості чистого грошового потоку [1].

Документування руху грошових коштів та їх еквівалентів на підприємстві забезпечує правильність зведеного обліку касових операцій, а також здійснює контроль шляхів надходження готівки.

Однією з умов фінансового розвитку підприємства є надходження грошових коштів. Звідси випливає завдання аналізу оборотності коштів – оцінка зміни складу і структури грошових потоків, вивчення питань щодо достатності наявних грошей в обороті. Проте, надмір коштів на підприємстві свідчить про те, що реально підприємство ризикує зазнати збитків, пов'язаних з інфляцією (що не є «новиною» в Україні) та знеціненням грошей, а також із втраченою можливістю вигідного їх розміщення. Аналіз руху коштів дає можливість оцінити, з яких джерел надійшли ці кошти, які напрямки їх використання, чи вистачає власних коштів підприємства для інвестиційної діяльності [4].

При аудиті операцій з грошовими коштами використовуються наступні джерела інформації: касові плани, прибуткові і видаткові касові ордери і виправдовуючі документи, касові книги і звіти касира, банківські виписки по поточних і інших банківських рахунках, чекові книжки, журнали реєстрації касових ордерів, а також дані аналітичного і синтетичного обліку по всіх операціях з грошовими коштами, акти інвентаризації та перевірок каси контролюючими органами. Періодичність та строки проведення перевірок визначають безпосередньо контролюючі органи. Аудит грошово-розрахункових операцій є одним із розділів загального аудиту. В процесі роботи оформляються необхідні робочі документи та готується аудиторський висновок.

Серед проблем обліку операцій з грошовими коштами є неповне та не своєчасне відображення грошових коштів у системі обліку, у результаті чого не можна чітко визначити реальний розмір коштів, оскільки вони не будуть повністю та своєчасно оприбутковані. Відсутність інформації про рух реальних грошових потоків дуже ускладнює, а практично, майже не дозволяє ефективно управляти капіталом. Така ситуація матиме наслідком неправильне відображення податкових стягнень і, ця помилка тягне за собою ряд інших, які можливо виявити лише під час інвентаризації [2].

Ще однією проблемою обліку операцій з грошовими коштами є ухилення від оподаткування шляхом використання не облікованих готівкових грошових коштів. Головною причиною цього є надто високий рівень оподаткування заробітної плати в порівнянні з низьким рівнем соціальних гарантій.

Організація контролю за процесом збереження та використання грошових коштів також визначена серед основних проблем обліку операцій з грошовими коштами. Відомо, що безперервний періодичний рух грошових коштів є основою ефективного функціонування сучасного підприємства. Для забезпечення оперативного контролю за рухом грошових коштів, пропонуємо здійснювати в організаціях розробку фінансових планів надходження і витрачання грошових коштів на наступний рік, де буде розрахунок планового доходу від основної діяльності та витрати коштів у розрізі статей витрат. Також підприємствам на початку кожного місяця доцільно було б формувати звіт за попередній місяць про надходження і використання грошових коштів та порівнювати його з нормативними (плановими) показниками. Така система контролю, вважаємо, є перспективною і значно вплине на підвищення ефективності усього процесу управління діяльністю підприємства. Важлива роль у вирішенні цього питання покладається на необхідність застосування конкретних прийомів управління грошовими коштами, джерелом якого є достовірне інформаційне, матеріально-технічне та організаційне забезпечення, ведення обліку грошових коштів. При цьому, впровадження автоматизованого обліку грошових коштів забезпечить високу точність та правильність облікових даних, підвищення продуктивності праці працівників [3].

Таким чином, вище зазначені обставини вимагають подальшого дослідження особливостей обліку операцій з грошовими коштами і внесення, на цій основі, пропозицій по удосконаленню обліку. Суттєве практичне значення викладених питань дозволить виявити шляхи покращення фінансово-економічного стану підприємства.

Список використаних джерел:

1. Національний Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Титаренко Я. Проблеми організації обліку грошових коштів та рекомендації щодо її удосконалення. –[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/4_SND_2012/Economics/7_100051.doc.htm
3. Гушу Д. Облік грошових коштів: проблеми та шляхи їх вирішення – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conf-cv.at.ua/forum/83-811-1>
4. Венгерук, Н. П. Особливості функціонування дистанційних систем керування банківськими рахунками / Н. П. Венгерук, Я. В. Бобирець // Агросвіт. – 2015. - №19. - С.35-40. ISSN 2306-6792

КРЕДИТУВАННЯ, ЯК СФЕРА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АПК

Верзун А. А., к.е.н., доцент; Маслій А. В., студентка

Львівський національний аграрний університет, м. Дубляни

Сільське господарство є однією з небагатьох галузей вітчизняної економіки, яка в сучасних складних умовах демонструє зростання обсягів виробництва, забезпечує надходження значного обсягу валютної виручки. Стратегічне значення сільського господарства визначається і тим, що воно безпосередньо формує продовольчу безпеку країни, забезпечує зайнятість п'ятої частини працездатного населення, має вагомий вплив на розвиток сільських територій.

Основна мета аграрної політики на сучасному етапі розвитку аграрних відносин в Україні може бути визначена як підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на внутрішньому та міжнародних аграрних ринках. Якщо розглядати весь комплекс актуальних питань і проблем, що існує на сьогодні в сільському господарстві України, то їх можна звести до однієї проблеми – відсутність або нестача коштів для поповнення оборотних та відновлення основних засобів виробництва [1].

Разом із тим розробляються і набувають практичного застосування нові механізми банківського, комерційного та вексельного кредитування. У ринкових умовах сільськогосподарське виробництво ефективно не функціонуватиме без залучення коштів. Труднощі з реалізацією продукції і зниження обсягів державної бюджетної підтримки загострили потребу у кредитуванні сільськогосподарських підприємств. Не є таємницею те, що для вітчизняних суб'єктів господарювання грошові ресурси є неабияким дефіцитом [2, с. 21].

Кредитні відносини аграрного сектора характеризують якісно новий рівень розвитку економіки, коли виробничому процесу передують кредит, кредитна операція, яка дає змогу завчасно визначати обсяги виробництва та умови реалізації продукції на певному ринку.

Кредит сприяє розвитку сільськогосподарського виробництва, економічному використанню матеріальних ресурсів і грошових надходжень, зміцненню господарських

зв'язків між усіма підрозділами агропромислового комплексу, впливає на прискорення оборотності засобів підприємства.

Необхідність ефективного розвитку банківського кредитування підприємств АПК зумовлюється, насамперед, тим, що сьогодні, в умовах дестабілізації економіки, саме АПК дає можливість вирішувати питання продовольчої безпеки, створювати надійне джерело бюджетних надходжень та потужний виробничо-економічний потенціал для розвитку сільських територій. Така суттєва стратегічна важливість підприємств АПК поряд із їх недостатньою привабливістю для приватних інвесторів внаслідок сезонності виробництва продукції, високих сільськогосподарських ризиків, відсутності ліквідної застави, залежності від природно-кліматичних умов зумовлюють необхідність пошуку нових інструментів фінансування. На сьогодні спостерігається обмежений доступ підприємств АПК до банківського кредитування, що пов'язано з низкою об'єктивних та суб'єктивних чинників, які потребують теоретичного вивчення та практичного вдосконалення.

Важливим фактором, що впливає на організацію кредитних відносин в аграрному секторі економіки, є багатогалузевий характер сільськогосподарської діяльності. Як відомо, основною передумовою отримання кредиту є прибутковість підприємства. Банки мають бути впевненими, що позичальник спроможний сплатити кредит. На жаль, низька прибутковість, чи навіть збитковість сільськогосподарських підприємств ставить під сумнів можливість отримання кредитних ресурсів. Проте, якщо підприємство займається, скажімо, двома видами діяльності, варто при визначенні кредитоспроможності позичальника враховувати рентабельність виробництва не загалом, а за окремими видами сільськогосподарської 22 продукції [3, с. 263-264]. Якщо аграрний товаровиробник прагне отримати кредит для розширення виробництва рентабельної продукції, банк може бути зацікавлений в наданні кредиту даному клієнту, оскільки ймовірно, що використання кредитних ресурсів у цьому випадку дасть можливість оплатити кредит і мати від його використання додаткові прибутки.

Сільськогосподарським підприємствам обираючи банк-кредитор варто звертати увагу не лише на низькі відсоткові ставки, але й на такі речі як: щомісячна комісія при погашенні кредиту; одноразова комісія при наданні кредиту; можливість кредитних канікул; штрафні санкції при достроковому погашенні кредиту; наявність та умови страхування; термін розгляду заявки на отримання кредиту. Доволі часто банки пропонуючи низьку відсоткову ставку намагаються знизити ризики при агрокредитуванні за рахунок інших умов.

З огляду на важкий фінансово-економічний стан аграрної галузі я дійшла висновку, що відсутність ефективного реформування системи державного управління формує основні проблеми, які потребують негайного вирішення. Серед них першочерговими є:

- скасування надмірної кількості необґрунтованих функцій центральних, регіональних та місцевих органів державної влади;
- відсутність сучасної та ефективної системи управління ризиками аграрного виробництва;
- ускладнений доступ до кредитних ресурсів та не обґрунтована висока їх якість;
- недопущення проведення ревізії пільгових режимів оподаткування в агропромисловому комплексі;
- недієва система реєстрації прав оренди земель сільськогосподарського призначення;
- запровадження Інституту аграрних розписок.

Зміна економічної концепції розбудови незалежної держави передусім вимагає створення нових, ефективних систем управління фінансовими ресурсами підприємства, що дасть можливість забезпечити належний рівень фінансової безпеки підприємства та досягти ефективного використання всіх видів ресурсів.

Отже, ефективний розвиток сільського господарства України в умовах ринкових перетворень можливий за умови ефективного функціонування підприємницьких структур

на селі, підвищення прибутковості яких залежить від належного фінансового забезпечення, яке є важливою передумовою підвищення розвитку агропромислового виробництва та економічного зростання країни. Однак, істотне зменшення можливостей фінансування підприємницької діяльності за рахунок власних коштів спонукає звертатись за кредитними ресурсами, частка яких в структурі джерел фінансування залишається незначною в силу об'єктивних і суб'єктивних чинників, що потребує вдосконалення механізмів, які призведуть до поліпшення їх кредитного забезпечення.

Зважаючи на сучасний стан фінансового забезпечення функціонування й розвитку підприємств аграрного сектору економіки, існує об'єктивна потреба стимулювання банківських установ, які активно кредитують аграрні підприємства через запровадження податкових пільг для них

Список використаних джерел:

1. Олійник О.О., Поворознюк О.В. Довгострокове банківське кредитування сільськогосподарських підприємств України: стан та перспективи розвитку//Науковий вісник НАУ. – 2014. - №44. - С. 72-74.
2. Олійник О.В. Аналіз фінансового стану аграрних підприємств як передумова їх довгострокового банківського кредитування / О.В. Олійник // Економіка. Фінанси. Право. Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал. – 2003. – № 1. – С. 20-24.
3. Ісаян А. М. Теоретичні аспекти банківського кредитування підприємств АПК / А. М. Ісаян // Фінансово–кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 1 (14). – С. 260–269.

ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Гайдаєнко О.М., д.е.н., професор; Стоєва К.Ю., студентка

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

За Законом України "Про оподаткування прибутку підприємств" прибутком вважається сума валових доходів, скоригована відповідним чином для потреб оподаткування. Тому прибуток як об'єкт оподаткування є умовною величиною, що визначає співвідношення між доходами і витратами за певний період та визначається за даними спеціального податкового обліку. У цьому розумінні прибуток - показник, який характеризує ефективність господарювання, спроможність підприємства відраховувати кошти до бюджету, здійснювати подальшу господарську діяльність. [1]

Прибуток - це економічна категорія, котра відображає фінансовий результат операційної діяльності який характеризується перевищенням грошових надходжень над витратами суб'єкта господарювання в процесі фінансово-господарської діяльності.[2]

Важливим завданням кожного господарюючого суб'єкта - одержати більше прибутку при найменших витратах шляхом дотримання строгого режиму економії у витрачанні коштів і найбільш ефективного їх використання.

Аналіз результатів діяльності підприємства включає такі обов'язкові елементи:

1. Горизонтальний аналіз фінансових результатів за звітний період — дослідження змін кожного показника за аналізований період;
2. Вертикальний аналіз — дослідження структури відповідних показників і їх змін;
3. Трендовий аналіз — дослідження у загальному вигляді динаміки зміни показників фінансових результатів за кілька звітних періодів.[4]

Після отримання прибутку, він розподіляється на: фонд накопичення; фонд

валютних відрахувань; фонд споживання; резервний фонд; фонд соціальної сфери; дивіденди; нерозподілений прибуток.

В умовах ринкової економіки прибуток є найважливішим чинником стимулювання виробничої і підприємницької діяльності підприємства та створює фінансову основу для її розширення, задоволення соціальних і матеріальних потреб трудового колективу.

Розглянемо формування прибутку підприємства на прикладі ПАТ "Одеський консервний завод дитячого харчування".

Структурно-динамічний аналіз основних елементів формування фінансових результатів[3]

Таблиця

Формування прибутку підприємства на прикладі ПАТ "Одеський консервний завод дитячого харчування"

Показники	Сума, тис. грн.		Структура елементів формування чистого прибутку, %		Зміна структури пунктів
	попередній рік	звітний рік	попередній	звітний	
1. Чистий дохід	295024	384087	100	100	-
2. Собівартість реалізованої продукції	253668	322700	86,0	84,0	-2,0
3. Валовий прибуток	41356	61387	14,0	16,0	-2,0
4. Адміністративні витрати	12542	11490	4,3	3,0	-1,3
5. Витрати на збут	16253	18178	5,5	4,7	-0,8
6. Прибуток від основної операційної діяльності	25493	34166	8,6	8,9	0,3
7. Операційні доходи	20698	11916	7,0	3,1	-3,9
8. Операційні витрати	7766	9469	2,6	2,5	+0,1
9. Прибуток від операц. діяльності	25493	34166	8,6	8,9	0,2
10. Фінансові доходи	-	-	-	-	-
11. Фінансові витрати	2261	2711	0,8	0,7	-0,1
12. Фінансовий результат до оподаткування	16911	31573	5,7	8,2	2,5
13. Чистий прибуток	13575	25913	4,6	6,7	+2,1

Вертикальний аналіз в таблиці свідчить про те, що за аналізований період на підприємстві питома вага виробничих витрат складала більше 80% у виручці від реалізації. Причому спостерігається тенденція до деякого зменшення собівартості в структурі виручки, що дає можливість підприємству виробляти більше продукції при тих самих витратах на сировину, матеріали, паливо, енергію. Таким чином даний продукт стає більш конкурентоспроможним, що дає підприємству в умовах жорсткої конкуренції стежити за оптимізацією своїх витрат, пов'язаних з виробництвом.

Позитивним моментом є зменшення частки адміністративних витрат з 4,3 в минулому періоді до 3,0 в звітному періоді. Витрати на збут підприємству вдалося скоротити з 5,5% до 4,7% у виручці від реалізації. У звітному році частка чистого доходу перевищує рівень всіх витрат лише на 0,1%.

Незважаючи на те, що операційні доходи знизились на 3,9%, а витрати виросли на 0,1%, прибуток зріс, але не значним чином – лише на 0,2%.

Допущення зростання фінансових витрат позитивно позначилося на величині частки прибутків від звичайної діяльності, яка зросла з 5,7 до 8,2%.

Кінцевий результат діяльності підприємства, що характеризує абсолютну ефективність його роботи і є прибуток.

Отже, кожне підприємство, перш ніж почати виробництво продукції, визначає який прибуток воно зможе отримати. Звідси прибуток є основною метою підприємницької діяльності, її кінцевим результатом. Британські економісти підраховали, що нормальний чистий прибуток в середньому дорівнює 14%. Підприємства, які отримують менше, мають шанси незабаром стати збитковими. ПАТ «ОКЗДХ» швидко розвивається, за даний період зросло на 2,1%.

Список використаних джерел:

1. Інтернет-ресурс: <http://osvita.ua>
2. Інтернет-ресурс: <http://www.smida.gov.ua>
3. Конспект лекцій з дисципліни “Фінансовий аналіз” для студентів IV курсу всіх форм навчання всіх спеціальностей /Укл. Н.В.Мозгова, О.М.Гайдаєнко - Одеса: ОНЕУ, 2013 р.

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ФІНАНСУВАННЯ АКТИВІВ

Гайдаєнко О.Н., к.е.н., доцент; Орленко О.Б., студентка

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Для діяльності підприємства велике значення має політика формування активів. Названа політика – це деяка система управлінських рішень та дій, що направлені на формування пасивів, які створюють активи підприємства та дотримання потрібної пропорції між ними. Ця політика забезпечує зменшення ризику витрат, ефективне використання капіталу, платоспроможність та фінансову стійкість.

Досягнення стратегічних цілей підприємства також значно залежить від обґрунтованого вибору оптимального варіанту комплексної політики управління оборотними активами підприємства та джерелами їх фінансування.

Політику формування активів поділяють на три основні види: консервативну, агресивну, компромісну [1]. Активи поділяють на оборотні та необоротні. Політика управління активів ґрунтується на трактуванні їх як основи отримання грошових коштів. До оборотних активів підприємства відносяться: запаси, кошти у розрахунках, інші активи. Поняття «необоротні активи» в українському законодавстві відсутнє, необоротні активи – це всі активи, що не є оборотними. Під ними розуміють основні засоби, строк використання яких більше року, їх вартість може бути достовірно визначена та підприємство отримує від їх експлуатації економічні вигоди.

Розглянемо методику [2] визначення типів політики управління поточними активами та джерелами їх фінансування на прикладі аналізу річної фінансової звітності ПАТ «Чумак»[3] (таблиця 1).

Таблиця 1

Визначення типу політики фінансування активів ПАТ «Чумак»

Найменування показника	31.12.2014	31.12.2015	Зміна за рік
1.Виручка від продажу, тис. грн	829712	996657	166945
2.Чистий збиток, тис. грн	(269787)	(336602)	(66815)
3.Поточні активи, тис. грн	387534	498760	111226

Продовження таблиці 1

4.Основні активи, тис. грн	114463	137728	23265
5.Загальна сума активів, тис. грн	614779	689132	74353
6.Власний капітал, тис. грн	(137755)	(474357)	(336602)
7.Короткостроковий кредит, тис. грн	29872	50248	20376
8.Питома вага поточних активів в загальній сумі всіх активів, %	63,03	72,38	9,35
9.Економічна рентабельність всіх активів, %	(43,88)	(48,84)	(4,96)
10.Період оборотності оборотних коштів, оборотів	0,9	1,5	0,6
11.Власні оборотні кошти, тис. грн	482546	1345164	862618
12.Питома вага короткострокових кредитів в загальній сумі всіх пасивів, %	4,86	7,29	2,43
13.Тип політики управління поточними активами	Агресивна	Агресивна	X
14. Тип політики управління поточними пасивами	Помірна	Помірна	X

Отже, підприємство дотримується агресивної політики фінансування активів. Вона характеризується великою часткою поточних активів у їх загальній структурі, в нашому випадку зростання з 63,03% до 72,38%. Також їй відповідають збільшення власних оборотних коштів, тобто нарощування запасів, сировини, напівфабрикатів, незавершеного виробництва, тари, палива, грошових коштів та їх еквівалентів, коштів на рахунку в банках, дебіторської заборгованості різних контрагентів. Вона не забезпечує високого рівня рентабельності, сприяє зниженню ризику технічної неплатоспроможності. Втрату платоспроможності та фінансової стійкості можуть викликати умови на ринку, що погіршилися.

Політика управління оборотними активами виконує наступні завдання: мінімізація втрат та ризиків, що пов'язанні з формуванням та використанням оборотних активів; забезпечення ліквідності; забезпечення безперебійності виробничого процесу; прискорення оборотності; підвищення рівня рентабельності оборотних активів.

Кожній політиці фінансування активів відповідає власна політика фінансування пасивів. Для джерел формування коштів виділяють: агресивну, консервативну та помірну політику. Агресивній політиці управління активами відповідає помірний або агресивний тип політики управління поточними пасивами, консервативний не використовується. Консервативній політиці управління активами - консервативний або помірний. Універсальною є помірна політика управління активами, їй відповідає будь-який тип політики управління пасивами [4].

Ми визначили, що на підприємстві «Чумак» приймається помірна політика управління пасивами, оскільки рівень короткострокових кредитів, що взяла на себе юридична особа помірний.

На дослідженому підприємстві спостерігається збитковість, тож змінити тип управління активами недоцільно, він обраний відносно зовнішніх та внутрішніх умов, які склалися в установі. Але, за сприятливих умов, можна рекомендувати змінити підхід до управління пасивами. На даному виробництві питома вага короткострокових кредитів складає лише 7,3 %. В порівнянні з 2011 роком обсяг кредитів взятих підприємством в 2015 зменшився на 54,5 % [5]. Процент питомої ваги короткострокових кредитів бажано збільшити – зростання ефекту фінансового левериджу надасть можливість оптимізації виробництва: шляхом інвестування коштів в сучасні технології виробництва. Зміна політики управління пасивами на консервативну не можлива, тому що власний капітал товариства не може покрити оборотні та необоротні активи. Окрім комбінаційної політики

фінансування, для ефективного функціонування підприємства, можна здійснити наступні заходи: здача в оренду необоротних активів, які не використовуються, розширення асортименту продукції, додаткова емісія акцій, пошук нових партнерів та інвесторів.

Правильний вибір політики фінансування активів важливий елемент в роботі підприємства. При вдалому зіставленні політик для активів та пасивів можна залучити більш ґрунтовні рішення щодо управлінських задач, ефективно використовувати капітал та зменшити рівень ризику втрати платоспроможності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Крамаренко. Г.О. Фінансовий менеджмент. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://pidruchniki.com/1584072043595/finansii/finansoviy_menedzhment
2. Гайдаєнко О.М. Комплексне управління фінансами підприємства.[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://dspace.oneu.edu.ua>
- 3.Річна фінансова звітність ПАТ «Чумак».[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/emitent/report/year/xml/show/646>
- 4.Вибір політики комплексного оперативного управління поточними активами і поточними пасивами.[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://um.co.ua/9/9-17/9-176103.html>
- 5.Петренко В.С. Теоретичні та методологічні аспекти грошових потоків на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Fmolodyvcheny.in.ua%2Ffiles%2Fjournal%2F2016%2F5%2F32.pdf&name=32.pdf&page=1&lang=uk&c=58d032680d1e>

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Ганяйло О.М., к.е.н., доцент, Бондар С.О., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Готовою продукцією є виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції.

Сільськогосподарська продукція згідно П(С)БО 30 “Біологічні активи” це актив, одержаний у результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішнього споживання.

Біологічний актив - це тварина або рослина, яка в результаті біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Первісне визнання сільськогосподарської продукції активом здійснюється, якщо:

- підприємство набуло права власності на сільськогосподарську продукцію, несе ризику і отримує вигоди від володіння нею;
- підприємство в подальшому буде здійснювати управління та контроль за використанням сільськогосподарської продукції;
- є впевненість, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням сільськогосподарської продукції;
- вартість її може бути достовірно визначена[2].

Сільськогосподарська продукція при її відокремленні від біологічного активу - у рослинництві - зерно, плоди, ягоди, овочі, зелена маса, отримані під час збирання врожаю (заготівлі); у тваринництві - вовна, молоко, яйця, мед, отримані під час настригу, надою, збору тощо) або при припиненні процесів життєдіяльності біологічних активів (деревина, отримана при вирубці насаджень, тощо) перестає бути елементом біологічних активів і визнається як окремий актив.

Сільськогосподарські підприємства виробляють продукцію у відповідності із укладеними договорами, розробленими плановими завданнями з асортименту, кількості і якості. Одним з актуальних завдань для підприємства є виявлення та використання внутрішньогосподарських резервів підприємства, запобігання зловживанням та перевитратам по матеріальним статтям, так як від цього залежить собівартість продукції та досягнення комерційного успіху підприємства. Вирішенню цих та інших питань в повній мірі сприяє чітко налагоджений облік готової продукції та, зокрема, правильна оцінка активів підприємства.

Основні принципи оцінки активів встановлюються Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку і є обов'язковими для підприємств всіх форм власності, чим забезпечується єдність оцінки засобів у всьому народному господарстві.

В бухгалтерському обліку готова продукція повинна оцінюватись відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» за первісною вартістю. Але вартість продукції може бути визначена лише після збирання всіх витрат та калькулювання її фактичної собівартості, тому постає потреба в щоденному обліку наявності та руху готової продукції для визначення її вартісних характеристик при цьому керуються П(С)БО 16 «Витрати».

Сільськогосподарські підприємства при веденні обліку готової продукції можуть використовувати П(С)БО 30 «Біологічні активи» згідно якого оцінка виходу сільськогосподарської продукції і біологічних активів здійснюється не за плановою собівартістю, а за справедливою вартістю. Тобто, справедлива вартість продукції, за якою проведено визнання сільськогосподарської продукції та біологічних активів, з економічної точки зору є собівартістю виробленої продукції.

Згідно П(С)БО 30 «Біологічні активи» сільськогосподарська продукція при її первісному визнанні оцінюється за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Первісне визнання сільськогосподарської продукції відображається у тому звітному періоді, у якому вона відокремлена від біологічного активу. Визначення справедливої вартості сільськогосподарської продукції ґрунтується на цінах активного ринку.

За наявності кількох активних ринків сільськогосподарської продукції їх оцінка ґрунтується на даних того ринку, на якому підприємство передбачає продавати сільськогосподарську продукцію.

Оцінка сільськогосподарської продукції за договірними цінами допускається лише за обтяжливими контрактами.

За відсутності активного ринку визначення справедливої вартості сільськогосподарської продукції здійснюється за:

- останньою ринковою ціною операції з такою продукцією (за умови відсутності суттєвих негативних змін у технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, у якому діє підприємство);
- ринковими цінами на подібну продукцію, скоригованими з урахуванням індивідуальних характеристик, особливостей, для якої визначається справедлива вартість;
- додатковими показниками, які характеризують рівень цін на сільськогосподарську продукцію.

Синтетичний і аналітичний облік готової продукції сільськогосподарського виробництва згідно з П(С)БО 30 «Біологічні активи» здійснюють в наступному порядку. За кредитом калькуляційного рахунку 23 «Виробництво», зокрема за субрахунками 231 «Рослинництво» та 232 «Тваринництво», протягом звітного періоду відображають вихід

продукції (первісне визнання) за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. У разі перевищення витрат над справедливою вартістю за кожним видом продукції виникають інші витрати операційної діяльності, які відносять в дебет рахунку 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю». У разі, коли справедлива вартість більша від витрат виробництва, виникають інші операційні доходи, які відносять на кредит рахунка 710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю». В кінці року здійснюють коригування сум доходів та витрат від первісного визнання сільськогосподарської продукції та/або біологічного активу у зв'язку з віднесенням на витрати в порядку закриття рахунків на утримання тракторів, комбайнів та інших сільськогосподарських машин; допоміжних виробництв; зрошуваних та осушуваних земель, вапнування (гіпсування) ґрунтів, утримання полезахисних смуг, надзвичайних, загальновиробничих витрат тощо. Таким чином, рахунок 23 «Виробництво» закрито.

За умов ринкової економіки господарчим суб'єктом надані широкі права і можливості у реалізації своїх економічних інтересів, вибору способів організації виробництва, збуту продукції. За цих умов зростає важливість проведення правильної оцінки, зокрема такого важливого показника як готова продукція.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» від 18.11.2005 р. №790 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/>

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ПО ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Ганяйло О.М., к.е.н., доцент, Пономаренко В.А., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Податок на додану вартість є одним із непрямих податків в Україні, що додається до ціни та сплачується на кожному етапі постачання товарів (послуг), таким чином обтяжуючи розрахунки між підприємствами за товари, роботи, послуги між собою та між населенням, оскільки найбільший тягар сплати ПДВ припадає саме на населення. ПДВ є дійсно обтяжливим податком для всіх підприємств, тому вони часто намагаються знайти нові шляхи зниження суми виплати до бюджету. У зв'язку з чим ці питання постійно досліджуються науковцями.

З метою забезпечення формування та реалізації державної податкової і митної політики в частині розрахунків з податку на додану вартість була розроблена система електронного адміністрування, яка забезпечує автоматичний облік у розрізі платників податків та передбачає ведення єдиного реєстру податкових накладних (ЄРПН), у якому в електронному вигляді реєструються податкові накладні та розрахунки коригувань.

Реєстрація податкових накладних в ЄРПН передбачає дотримання певних правил. Відтак обов'язковим реквізитом податкової накладної є код товару згідно з УКТ ЗЕД, для послуг - код послуги згідно з Державним класифікатором продукції та послуг. Реєстрація податкової накладної/ розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних може бути зупинена у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, у разі

відповідності такої податкової накладної/розрахунку коригування сукупності критеріїв оцінки ступеня ризиків, достатніх для зупинення реєстрації в ЄРПН. У разі зупинення реєстрації податкової накладної /розрахунку коригування в ЄРПН платнику податку протягом операційного дня контролюючий орган надсилає квитанцію про зупинення реєстрації податкової накладної /розрахунку коригування в ЄРПН. Така квитанція надсилається одночасно продавцю та покупцю. Усі ці нововведення сприяють деталізації та конкретизації розрахунків суми ПДВ до сплати в бюджет, що будуть попереджувати зловживання, що здійснюються платниками ПДВ.

Також необхідно звернути увагу, що змінено граничні строки реєстрації податкових накладних та розрахунку коригування до таких податкових накладних в ЄРПН:

- для податкових накладних/розрахунків коригування до податкових накладних, складених з 1 по 15 день (включно) календарного місяця - до останнього дня (включно) місяця, в якому вони були складені;
- для податкових накладних/розрахунків коригування до податкових накладних, складених з 16 по останній день (включно) календарного місяця - до 15 числа (включно) місяця, наступного за місяцем, в якому вони були складені.

Збільшено термін реєстрації податкових накладних та розрахунку коригування до таких податкових накладних в ЄРПН з 180 до 365 календарних днів. У разі зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування до такої податкової накладної в ЄРПН перебіг зазначеного строку переривається на період зупинення їх реєстрації та відновлюється з дня припинення процедури зупинення їх реєстрації [2].

Як відомо, існують дві методики визначення дати та права виникнення податкового кредиту чи податкового зобов'язання: або за правилом «першої події», або за касовим методом. При різних методах відповідно і різні проводки. Багато помилок виникає саме при використанні правила “першої події”, згідно якого датою виникнення податкового зобов'язання вважається дата, що сталась раніше: або дата зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок платника податку, як оплата товарів (робіт, послуг), що підлягають поставці, а в разі поставки товарів (робіт, послуг) за готівкові грошові кошти — дата їх оприбуткування в касі платника податку, або дата відвантаження товарів, а для робіт (послуг) — дата оформлення документа, що засвідчує факт виконання робіт (послуг) платником податку. Відповідно датою виникнення права платника податку на податковий кредит вважається дата здійснення першої з подій: або дата списання коштів з банківського рахунку платника податку в оплату товарів (робіт, послуг), дата виписки відповідного рахунку (товарного чека) — в разі розрахунків з використанням кредитних дебетових карток або комерційних чеків, або дата отримання податкової накладної, що засвідчує факт придбання платником податку товарів (робіт, послуг). Тому, бухгалтер обов'язково повинен врахувати подію платежу, щоб правильно відобразити суму податку на додану вартість за поточний період.

Що стосується синтетичного та аналітичного обліку сум ПДВ, то тут є проблемним питання назв рахунків, на яких обліковуються суми податкового кредиту та податкового зобов'язання. Зокрема, не відповідають своєму економічному змісту назва субрахунку 643 “Податкове зобов'язання” який є активним, на ньому ведеться облік сум ПДВ, визначеної виходячи із суми одержаних авансів (попередньої оплати) за готову продукцію, товари та інші матеріальні цінності та нематеріальні активи, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню), та відповідно субрахунок 644 «Податковий кредит» є пасивним і на ньому відображається сума податку на додану вартість, на яку підприємство набуло право зменшити податкове зобов'язання. На нашу думку, в назві субрахунку 643 має зазначатись, що на ньому обліковуються податкові зобов'язання з ПДВ, розрахунковий період яких не настав, а на субрахунку 644 – податковий кредит, розрахунковий період якого не настав.

Ще однією з проблем, які виникають при справлянні ПДВ є отримання бюджетного відшкодування щодо частини податку надмірно сплаченого до бюджету. Так, із 1 січня

2017 року формуватиметься лише один Реєстр заяв про повернення суми бюджетного відшкодування. Здійснюватиметься це на підставі баз даних ДФС і Казначейства України. Проте ДФС також формує в хронологічному порядку надходження заяв про повернення суми бюджетного відшкодування ПДВ Тимчасовий реєстр заяв про повернення суми бюджетного відшкодування, поданих до 1 лютого 2016 року, за якими станом на 1 січня 2017 року суми ПДВ не відшкодовані з бюджету. При цьому, відшкодування узгоджених сум ПДВ, зазначених у Тимчасовому реєстрі, здійснюється в хронологічному порядку відповідно до черговості надходження заяв про повернення таких сум бюджетного відшкодування ПДВ у межах сум, визначених законом про Держбюджет на відповідний рік. Розподіл сум бюджетного відшкодування ПДВ, визначених законом про Держбюджет на відповідний рік, між Тимчасовим реєстром заяв про повернення суми бюджетного відшкодування та Реєстром заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість здійснюється Кабінетом Міністрів України[1].

Отже, сьогодні ПДВ є одним із найпоширеніших та найпроблемніших податків, тому необхідно застосовувати нові шляхи вдосконалення обліку розрахунків з бюджетом на додану вартість, що значно полегшить ведення обліку даного податку, правильного і достовірного його відображення на бухгалтерських рахунках, а відтак, і правомірної сплати до бюджету податку на додану вартість, а саме, на субрахунках 643 та 644 має чітко зазначатись, що на них обліковуються суми ПДВ, розрахунковий період яких ще не настав, потрібно здійснювати контроль за своєчасністю здійснення господарських операції та їх правильному відображенню, а також контроль за здійсненням відшкодування ПДВ з бюджету.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо покращення інвестиційного клімату в Україні)” від 21.12.2016р. № 1797-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/>
2. Податковий кодекс України від 17.11.2011 № 4057-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/>

КЛАСИФІКАЦІЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТА НАПРЯМИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

Ганяйло О.М., к.е.н., доцент, Чекареєв В.В., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В момент проведення фінансово-господарської діяльності у підприємства, як правило, виникає потреба в проведенні розрахунків зі своїми контрагентами. Реалізуючи товари, роботи, послуги підприємство не отримує оплату одразу, тобто відбувається кредитування покупця. Таким чином, протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість впливає на економічну діяльність підприємств особливим чином: дебіторська заборгованість, яка протягом тривалого часу не повертається, перш за все погіршує фінансовий стан підприємства, тобто відбувається погіршення платоспроможності підприємства, внаслідок недоотримання грошових коштів. Крім того, відбувається сповільнення оборотності грошових коштів. Унаслідок дії цих факторів збільшується кредиторська заборгованість підприємства перед своїми

постачальниками. Зниження рівня платоспроможності підприємства становить загрозу погіршення результатів діяльності та гальмування його розвитку.

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності регламентуються положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість».

В основі організації бухгалтерського обліку заборгованості лежить її класифікація, яка

забезпечує групування та систематизацію інформації про заборгованість у різних обліково-аналітичних розрізах, орієнтованих на задоволення специфічних інформаційних потреб оперативного і стратегічного управління. Від ступеню деталізації інформації залежить здатність керівництва підприємством своєчасно і ефективно управляти заборгованістю, можливість оперативного аналізу її та прогнозування, а в кінцевому результаті - обґрунтованість прийнятих управлінських рішень.

Згідно П(С)БО 10 дебіторська заборгованість поділяється на:

поточну дебіторську заборгованість – це сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу та/або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу;

довгострокову дебіторську заборгованість – це сума дебіторської заборгованості, що не виникає в ході нормального операційного циклу та/або буде погашена після 12 місяців з дати балансу. Необхідно зазначити, що під датою балансу мається на увазі не дата балансу, що подається разом з іншою щоквартальною або річною фінансовою звітністю підприємства, а дата балансу, який складається підприємством щомісяця [1].

Залежно від своєчасності погашення поточна дебіторська заборгованість класифікується за трьома напрямками:

нормальна - дебіторська заборгованість щодо якої існує впевненість у її погашенні боржником і строк оплати якої не настав;

сумнівна - дебіторська заборгованість щодо якої існує невпевненість у її боржником;

безнадійна – дебіторська заборгованість щодо якої існує впевненість у її непогашенні боржником або за якою минув строк позовної давнини.

Дебіторська заборгованість також класифікується за об'єктами щодо яких вона виникла. Згідно з цим критерієм у бухгалтерському обліку виділяють два види дебіторської заборгованості:

дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;

дебіторська заборгованість за розрахунками.

Важливого значення в обліку, в тому числі при визначенні сумнівності заборгованості, набуває поділ заборгованості за забезпеченістю (гарантія, застава, вексель) на забезпечену та незабезпечену.

За формою розрахунків можна відокремити:

негрошову дебіторську заборгованість – ту, що виникла у результаті бартерних операцій і погашення якої здійснюється шляхом взаємозаліку заборгованості з контрагентом;

грошову дебіторську заборгованість – ту, для відшкодування якої використовуються грошові кошти у готівковій або безготівковій формі.

За характером господарських операцій доречно розмежувати:

дебіторську заборгованість за товарними операціями – виникає у результаті реалізації продукції, товарів, робіт, послуг покупцям і замовникам або внаслідок видачі авансів іншим підприємствам та підзвітним особам;

дебіторську заборгованість за нетоварними операціями – виникає у результаті господарських операцій, не пов'язаних з купівлею-продажем товарно-цінностей, робіт, послуг.

Відповідно до територіального розміщення дебіторів доцільно виділяти дебіторську заборгованість за розрахунками з вітчизняними контрагентами та дебіторську заборгованість за розрахунками з іноземними контрагентами.

В основу класифікації дебіторської заборгованості можна покласти також розподіл дебіторської заборгованості залежно від цільових груп боржників.

Умовно всю дебіторську заборгованість можна поділити на два види:

допустима заборгованість, яка є наслідком недоліків в господарській діяльності і виникає в результаті застосування форм розрахунків за товари і послуги;

невиправдана заборгованість виникає внаслідок недоліків в роботі підприємства, наприклад, при виявленні недостач, розкрадань.

Поділ дебіторської заборгованості на ці два види набуває великого значення в управлінні і знаходить своє відображення в обліку. Таке групування дає можливість прослідкувати порушення фінансово-розрахункової дисципліни та виявити їх причини.

В цілому класифікація дебіторської заборгованості підприємства для цілей обліку характеризується наявністю різних ознак, які розкривають розрахунки з дебіторами з різним рівнем деталізації і узагальнення.

Проте, інформації для проведення аналізу розрахунків з дебіторами в частині прогнозування ймовірності настання платіжної кризи суб'єктів господарювання недостатньо, а це, в свою чергу, може вплинути на можливість формування рекомендацій щодо попередження таких негативних явищ.

Важливим також є поділ дебіторської заборгованості на монетарну та немонетарну, з метою подальшої її оцінки, зокрема: першу оцінювати у момент визнання за справедливою вартістю, а на звітну дату – за найменшою з двох оцінок: чистою реалізаційною вартістю або справедливою вартістю; другу оцінювати залежно від обміну на подібні (історична або переоцінена вартість) і неподібні активи (справедлива вартість). Дані зміни дадуть змогу більш достовірно та правдиво відображати інформацію про дебіторську заборгованість в обліку та звітності з урахуванням вимог сучасного ринкового середовища [2].

В загальному слід відмітити, що в сучасних умовах дебіторська заборгованість є одним з найбільших негативних явищ в економіці України. Велика сума заборгованості, яка існує між українськими підприємствами, призводить до кризи неплатежів, яка в свою чергу гальмує розвиток ринків.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 Дебіторська заборгованість” від 08.10.1999 р. № 237 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>
2. Подолянук Р. В. Актуальні проблеми обліку дебіторської заборгованості / Р. В. Подолянук // Управління розвитком. – 2012. – № 4. – С. 114 – 116.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Германчук Г.О., старший викладач; Петренко Г.А., студентка

У сучасних умовах ринкової економіки успішна діяльність кожного господарюючого суб'єкта в значній мірі залежить від того рівня ефективності виробництва, що досягнуто на підприємстві. Саме за рахунок виробництва готової продукції підприємства отримують свій прибуток та максимізують його. Основою цього є той факт, що підприємство має виробляти саме ту продукцію, яка користується на ринку збуту найбільшим попитом.

Очевидно, що ефективне управління підприємством неможливе без систематизованої належним чином, релевантної та достовірної інформації про особливості обліку процесу виробництва і реалізації готової продукції. Важливе значення у забезпеченні підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання відіграє система організації обліку готової продукції. Саме вона забезпечує визначення узагальнюючих показників діяльності та формує фінансовий результат. Тому, удосконалення організації обліку та оцінка виробництва готової продукції та її реалізації є важливим способом досягнення економічної ефективності діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта.

Від коректної організації обліку виробництва і реалізації готової продукції залежить обсяг доходу не тільки самого підприємства, а й в цілому прибуткова частина бюджету держави, тому вивчення особливостей обліку готової продукції згідно з національними стандартами бухгалтерського обліку є одним з важливих і актуальних завдань сучасності.

Дискусійні питання організації обліку готової продукції найбільш ґрунтовно розглядають у своїх працях провідні вітчизняні вчені, зокрема, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, М.В. Кужельний, В.Г. Линник, В.М. Пархоменко, І.І. Пилипенко, В.В. Сопко, а також деякі зарубіжні вчені, такі як: П.С. Безруких, Я.В. Соколов, Е.С. Хендерксен, Ч.Т. Хонгрэн. Однак, у зв'язку з переходом України до ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, що зумовило істотні зміни в порядку ведення бухгалтерського обліку готової продукції, окремі питання досліджені недостатньо і потребують додаткового вивчення та наукового обґрунтування.

Для кожного суб'єкта господарювання важливу роль у складі оборотних активів відіграє готова продукція, займаючи вагоме місце у його діяльності.

Національні стандарти П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 16 «Витрати» визначають методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію на підприємстві. Відповідно до стандарту бухгалтерського обліку "Запаси", готовою вважається продукція, яка виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним і якісним характеристикам, які передбачені договором або іншим нормативно-правовим актом [3].

Готова продукція у бухгалтерському обліку оцінюється у відповідності до П(С)БО 9 «Запаси» за первісною вартістю, яка визначається згідно з П(С)БО 16 «Витрати». Цей стандарт визначає два основних поняття собівартості готової продукції [4]:

- собівартість реалізованої продукції;
- виробнича собівартість продукції.

Від облікової політики підприємства, в частині оцінки запасів при їх вибутті, залежить оцінка готової продукції при її продажу. Застосовуються при цьому методи, передбачені П(С)БО 9 «Запаси».

Із виробничих підрозділів готова продукція оприбутковується на склад на основі первинних документів – відомостей випуску продукції, актів, накладних та документів, що засвідчують її якість, зокрема, свідоцтва про якість, сертифіката відповідності державній системі сертифікації та ін.

У більшості своїй готова продукція призначена для реалізації, але певна її частка може бути спожита на самому підприємстві як внутрішньозаводський оборот. У бухгалтерському обліку, при відображенні продажу готової продукції застосовуються дві оцінки:

- оцінка, що прийнята підприємством до облікової політики, первісна вартість по дебету рахунку 901 «Собівартість реалізації готової продукції»,
- оцінка, за домовленістю сторін, по кредиту рахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції»

На основі первинних документів здійснюється облік готової продукції, зокрема, відомостей випуску продукції, накладних, актів, документів, що засвідчують якість. На

багатьох виробничих підприємствах, з використанням комп'ютерної техніки, прийнято вести без застосування узагальнюючих документів облік реалізації готової продукції. Для обліку випуску готових виробів з виробництва бухгалтерія складає відомість випуску готової продукції, зданої на склади підприємства, в натуральному і вартісному виразі. Дані таких відомостей використовують для контролю за виконанням завдання по обсягу виробництва і для бухгалтерських записів на рахунках синтетичного обліку [1].

На сьогодні у підприємств існує ряд проблем організації обліку готової продукції, до яких належать, зокрема, морально застарілі інформаційні системи, що використовуються для ведення обліку; низький розвиток постачання реалізованої сільськогосподарської продукції через Інтернет мережі; набір застарілих програм та окремих автоматизованих робочих місць не забезпечує керівників оперативною й достовірною інформацією, що необхідна для прийняття якісних управлінських рішень.

Проблема сьогодні постає не стільки в обсягах та якісних характеристиках облікової інформації, а, більшою мірою, у рівні використання останньої для оцінки якісних і кількісних параметрів об'єктів обліку, зокрема, готової продукції і витрат на збут. Тому така інформація на підприємствах не може бути використана для коригування виробничої діяльності та прийняття управлінських рішень. Також необхідно зазначити, що високий рівень використання облікової інформації для оцінки якісних та кількісних характеристик готової продукції є одною з важливих складових ефективної організації обліку готової продукції.

Головними проблемами обліку готової продукції та її реалізації на сучасному підприємстві є [2]:

- відсутність єдиного підходу до класифікації результатів виробництва, що зменшує можливість точного визначення об'єктів бухгалтерського обліку;
- зниження конкурентоспроможності та рентабельності продукції, її якості, в результаті неповного відображення інформації про формування собівартості продукції у фінансовій звітності.

Отже, сьогодні однією з складових ефективної організації обліку наявності та руху готової продукції є високий рівень використання облікової інформації для оцінки якісних та кількісних її характеристик. Облік готової продукції повинен бути організований на всіх етапах її руху. Без перебільшення, сьогодні стан обліку готової продукції та її реалізації займає головне місце у процесі управління сучасним підприємством. Результати досліджень показали, що існує ще ряд проблем, вирішення яких дозволить більш ефективно здійснювати облік готової продукції та її собівартості, підвищить конкурентоспроможність виробленої продукції та ефективність її виробництва.

Список використаних джерел:

1. Боярова О.А. Оновлення нормативно-правового забезпечення вітчизняного бухгалтерського обліку в умовах запровадження МСФЗ / О. А. Боярова, Н. П. Кузик // Облік і фінанси. – 2013. – № 6(62). – С. 15–20.
2. Людвенко Д.В. Проблеми організації обліку готової продукції та її реалізації на підприємствах АПК [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене Наказом Мініфіну України від 20.10.1999 року N 246 // [Електронний ресурс] // Верховна Рада України [сайт] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. №318 // [Електронний ресурс] // Верховна Рада України [сайт] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ОПЕРАТИВНОГО КОНТРОЛІНГУ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Гнилицька Л.В., д.е.н., професор; Барабаш М.О., студентка

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім.В.Гетьма»

Прагнення працювати з максимальною економічною віддачею змушує сьогодні багато компаній реформувати як свою внутрішню організаційну структуру, так і методи управління бізнесом, одним з яких є бюджетування. Створення процесу бюджетування на підприємстві як одного з інструменту контролінгу дозволяє керувати фінансами, оптимізувати діяльність та підвищити рентабельність продажів.

Розглянути сутність бюджетування як інструментарію контролінгу, дослідити особливості його використання; обґрунтувати доцільність застосування бюджетів на підприємстві.

Впровадження контролінгу впливає на підвищення якості та результативності управління за рахунок розстановки пріоритетів та правильного використання інструментарію. Використання бюджетування як складової оперативного контролінгу дозволяє планувати діяльність структурних підрозділів підприємства [2]. Бюджетування – це інструмент контролінгу, який дозволяє ефективно розподілити ресурси, що необхідні для досягнення цілей підприємства. В процесі бюджетування складаються бюджети підприємства – плани, в яких відображаються показники діяльності підприємства в натуральному та грошовому вимірах. Тобто бюджети – це результати оперативного контролінгу, які виражаються в економічних показниках та потребують належних дій та управління.

Бюджетування має перелік функцій, виконання яких забезпечує безперервну діяльність на підприємстві. До них належать: 1) функція регулювання фінансових компетенцій (визначення потреби у фінансових ресурсах, необхідних для досягнення поставлених цілей окремими підрозділами підприємства); 2) функція прогнозування (в бюджетах знаходять свій фінансовий вираз майбутні операції підприємства); 3) функція координації (наявні та мобілізовані фінансові ресурси повинні спрямовуватися на досягнення цілей, визначених у стратегії розвитку підприємства); 4) функція мотивації (виконання бюджетних показників є критерієм ефективності діяльності окремих осіб, структурних підрозділів тощо).

Система бюджетування дозволяє налагодити двосторонній зв'язок між керівництвом та працівниками компанії, знижуючи ризик невизначеності по відношенню до майбутнього компанії, а також приймати більш виважені рішення та заздалегідь оцінити їх майбутні результати.

Відмінною особливістю бюджетування як технології управління є: 1) наявність безлічі параметрів системи (бюджетних показників), які об'єднані функціональними взаємозв'язками; 2) сукупність зовнішніх і внутрішніх впливів, які знаходяться в основі розробки зведеного бюджету компанії і визначають функціональні взаємозв'язки бюджетних показників; 3) наявність об'єкта і суб'єкта бюджетного управління; 4) наявність організаційних, інформаційних та технічних засобів, які використовуються в процесі бюджетного управління; 5) цільова спрямованість бюджетного управління [3].

Звісно, кожна компанія самостійно розробляє модель бюджетування. Однак як показує практика однієї успішної російської компанії, система бюджетування повинна включати кілька основних етапів: 1) формування і структуру бюджетів; 2) методи розрахунків бюджетних показників; 3) процес узгодження та затвердження бюджетів; 4) процедура контролю виконання бюджетів та аналізу відхилень; 5) організація забезпечення процесу бюджетування.

Практика компанії «Інталев» (суб'єкт малого підприємництва) показує, що обов'язково потрібно дотримуватися вищесказаних етапів формування процесу бюджетування, але не важливо скільки окремих бюджетів буде створено. В даній фірмі всі необхідні розрахунки зроблені в якості додатків до бюджетної моделі, а за всіма розрахованими коефіцієнтами та показниками сформовані відповідні управлінські звіти. Наприклад, в картках розрахунків з контрагентами міститься інформація про стан дебіторської та кредиторської заборгованостей. Побудова таких бюджетів як самостійних об'єктів управління тільки перевантажує систему бюджетування для підприємства та робить її неефективною [3].

Для полегшення впровадження та проведення бюджетування на вітчизняних підприємствах можна використовувати такі зарубіжні інформаційні системи: Oracle Financial Analyzer (OFA); Hyperion Pillar; Adaytum e.Planning Analyst; EPS Prophix Budgets; EPS Prophix Enterprise. В РФ були розроблені власні програмні продукти, такі як: BPlan; BusinessBuilder PlanDesigner; «Красный Директор»; «Інталев: Управление финансами»; «Інталев: Бюджетное управление»; «Інталев: Корпоративные финансы»; «Контур Корпорация. Бюджет»; «КИС: Бюджетирование». Основна відмінність цих продуктів від їх зарубіжних аналогів в тому, що вони більш дешеві, легкі у використанні та краще інтегровані з вітчизняним бухгалтерським обліком. Сюди також варто віднести і програмний продукт «1С».

При впровадженні бюджетування більшість підприємств допускають три основні помилки, які в подальшому негативно впливають на роботу всієї компанії. До таких помилок відносять:

1) формальний підхід (при формально-бюрократичному підході до складання бюджетів зазвичай виходить «планування заради планування». Як правило, такі плани не виконуються. Про те, що бюджет складений формально, можна судити за такими ознаками: бюджет складено на основі організаційної, а не фінансової структури; відсутній механізм внутрішніх тарифів; не передбачена мотивація виконавців);

2) «розпилення» ресурсів (багато керівників компанії, які швидко розвиваються, потрапляють у своєрідну пастку: обсяг продажів збільшується, гроші приходять, але азарт змушує витратити їх швидше, ніж заробляти. Це дуже небезпечна тенденція, яка може привести цілком успішне підприємство до кризи. Щоб цього уникнути, потрібно лише оцінити суму доходів, витрат і запланованого прибутку, а потім визначити, яку частину прибутку можна вкласти в розвиток: в будівництво нових заводів, у випуск нових продуктів, в створення нових каналів збуту. Дотримуючись меж цих величин, можна досягти планомірного управління грошовими потоками) [1].

Таким чином, бюджетування – це технологія управління бізнесом на всіх рівнях компанії, яка забезпечує досягнення її стратегічних та оперативних цілей за допомогою бюджетів. Бюджетування допомагає компанії ефективно приймати рішення, виконувати їх та контролювати їх виконання. Відповідаючи новим вимогам до якісного рівня управління, характеру розв'язуваних при цьому завдань та методів їх вирішення, впровадження бюджетування на підприємствах України дозволить: досягти ефективного управління власними ресурсами, оперативно реагувати на зміни в діяльності, розробляти та опрацьовувати різні варіанти управлінських рішень, здійснювати порівняльний аналіз усіх отриманих даних, використовувати інновації, забезпечити платоспроможність та економічну ефективність не тільки сьогодні, але й завтра.

Список використаних джерел:

1. Болук В. – Основные ошибки бюджетирования [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://iteam.ru/publications/finances/section_12/article_4037
2. Герасименко В.С. – Застосування бюджетування для формування інформаційної бази управління підприємством // Актуальні проблеми економіки. - №4(142).

3. Карпов О. – Бюджетирование как инструмент управления [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bud-tech.ru/budgeting.html>

ОБЛКОВО-АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Горкавий В.К., к.е. н., професор; Колеснік А.О., студентка магістратури

Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва

Витрати виробництва є одним з найважливіших індикаторів діяльності будь-якої економічної системи, незалежно від її розміру і функцій. Вони виступають узагальнюючим показником економічних результатів роботи підприємства, у якому інтегровано проявляє себе досягнутий рівень використання наявних виробничих ресурсів, продуктивності праці, підприємницької діяльності.

У відповідності з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку витратами звітного періоду визнаються зменшення активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [1].

Аналіз складу та структури витрат показує, що вирішальну роль у формуванні їх рівня мають матеріальні витрати. У останні роки в сільськогосподарських підприємствах Харківської області на їх частку припадає майже 70% загального обсягу виробничих витрат. Це обумовлює необхідність поглибленого аналізу матеріаломісткості продукції з метою пошуку конкретних дієвих механізмів економії матеріальних ресурсів [1].

На розмір питомих матеріальних витрат по окремих елементах у вартісному виразі впливають два фактори: витрати матеріальних ресурсів на одиницю продукції у натуральному виразі і вартість одиниці окремих елементів витрат. Кількісний вимір цих факторів обумовлює недоліки вартісних показників матеріаломісткості продукції, які використовують при розрахунку собівартості продукції.

Їх суть зводиться до того, що при зменшенні витрат матеріальних ресурсів на одиницю продукції у натуральному виразі вартісні показники матеріаломісткості продукції зростають. В зв'язку з цим використання вартісних показників в умовах інфляційних процесів потребує певної обережності і поглибленого факторного аналізу.

Для аналізу динаміки матеріаломісткості продукції необхідно знайти такий вимірник, на який не впливали б недоліки, притаманні вартісній оцінці. Таким показником є енергетичний показник. Він дає змогу динамічно зіставляти матеріальні витрати по періодах і не залежить від впливу інших факторів у процесі виробництва. Матеріаломісткість за цим показником визначається порівнянням сукупних витрат енергії, спожитої в процесі виробництва, з корисним ефектом, який оцінюють за виходом енергії, що міститься в кінцевому продукті.

Разом з тим, до цього часу досконалої методики розрахунку енергетичних показників немає, статистична звітність для їх визначення відсутня, тому розрахунки для визначення енергетичних показників здійснюють на рівні наукових досліджень. Як вихід з цього положення пропонуємо при аналізі динаміки витрат і матеріаломісткості продукції оцінювати окремі елементи матеріальних витрат у постійних (незмінних) цінах.

Проблема ресурсозбереження і зниження матеріаломісткості продукції в аграрному секторі економіки має складний та комплексний характер і включає в себе велику групу різновидів практичних заходів [3, 4]. Ці заходи розробляються і впроваджуються залежно

від специфіки видів діяльності, умов господарювання, ресурсних можливостей і системи наукових знань.

З практичних позицій система заходів ресурсозбереження включає: підвищення урожайності сільськогосподарських культур та продуктивності худоби; зростання продуктивності праці виробничого і управлінського персоналу; підвищення якості сільськогосподарської продукції; розробку і впровадження програм ресурсозбереження витрат матеріалів і енергії.

Практично всі ці напрямки та їх розвиток знаходяться в прямій залежності від декількох найбільш важливих факторів впливу на виробничу і комерційну діяльність. До таких факторів належать: інноваційна стратегія та діяльність; опанування новими науковими знаннями у сфері сільськогосподарського виробництва, в тому числі агротехнологічними і економічними механізмами (менеджмент, маркетинг, економічне моделювання, аналітика впливу факторів); перехід на нові механізми управління (бюджетування витрат, моніторинг, програмно-цільові методи, інноваційне проектування); система стимулювання за результатами діяльності.

За результатами дослідження з розробок напрямів економії виробничих ресурсів нами запропоновано використовувати такі інновації:

- технологічні карти, на основі яких формується базовий комплекс агротехнічних характеристик виробництва, обсяг витрат і вибір стратегії розвитку;
- удосконалення взаємовідносин на основі відродження комерційного розрахунку;
- реалізація системи заходів по ресурсозбереженню, економії витрат і матеріального стимулювання за досягнуті результати;
- створення умов для залучення і ефективного використання інвестицій.

Останнім часом особливого значення набуває розробка і широке впровадження у виробництво науково обґрунтованих ресурсозберігаючих, ґрунтозахисних технологій вирощування польових культур із застосуванням нової вітчизняної та закордонної техніки.

Колективом вчених Харківського національного аграрного університету імені В.В. Докучаєва здійснене наукове обґрунтування і розроблені технологічні карти вирощування сільськогосподарських культур різних варіантів ресурсного збереження. Технологічні карти розроблені відповідно до ґрунтово-кліматичних умов Східного Лісостепу та північно-східної підзони Степу України, але принципи і методологія, закладені в них, розраховані на можливість застосування для будь-яких не тільки ґрунтово-кліматичних зон, а й окремих конкретних господарств.

На відміну від існуючих технологічних карт вони передбачають три рівні виконання технологічних прийомів з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов і рівня матеріально-ресурсного забезпечення конкретного господарства, а саме:

- адаптовані технології розраховані на застосування обмежених ресурсів з використанням перш за все природної родючості ґрунтів;
- ресурсозберігаючі технології передбачають застосування меншого обсягу матеріальних ресурсів і технологічних операцій;
- інтенсивні технології із застосуванням усього комплексу прийомів вирощування сільськогосподарських культур, необхідних для одержання високого врожаю.

Всі ці інноваційні перетворення потребують постійної повсякденної роботи керівників, спеціалістів і трудових колективів сільськогосподарських підприємств, вимагають знань і підприємницької активності.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» / національні Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Нормативна база. Нова редакція. – Харків, Курсор, 2010-С. 134-143.

2. Горкавий В.К., Герасименко Ю.С. Формування собівартості продукції та ефективності витрат в сільськогосподарських підприємствах: Монографія / Харків. ХНАУ, 2015. – 239 с.

3. Николук О.М. Напрями сприяння інноваційному розвитку сільськогосподарських підприємств // Економіка України, 2016. - №10. – С. 35-45.

4. Месель-Веселяк В.Я., Федоров М.М. Стратегічні напрями розвитку аграрного сектору економіки України // Економіки АПК, 2016. - №6. – С. 37-48.

ПІДТРИМКА ТА РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Гуренко Т.О., к.е.н., доцент; Бабошина О.М., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В сучасних умовах розвитку України, як і всюди на пострадянському просторі, невеликі обсяги виробництва або надання послуг сформував в економіці такий сектор підприємницької діяльності, який необхідний як для споживачів, так і для його учасників.

Тому, на сьогоднішній день, малий бізнес варто розглядати не лише як зручну сферу трудової діяльності, а й заробітку та інновацій. Його розвиток та активність є передумовою формування середнього класу в країні. Таким чином, одним з визначальних пріоритетів державної політики повинна стати всебічна підтримка малого бізнесу, створення умов, за яких малий бізнес зможе відігравати економічно та соціально значущу роль у суспільстві.

Базовим законом, що визначає правові та економічні засади державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва є Закон України від 22.03.2012 року № 4618-VI "Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні". В частині 1 статті 15 даного Закону визначено, що державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва включає фінансову, інформаційну, консультативну підтримку, у тому числі підтримку у сфері інновацій, науки, промислового виробництва, підтримку суб'єктів малого і середнього підприємництва, що провадять експортну діяльність, підтримку у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу. [1]

Державна підтримка суб'єктів малого підприємництва на державному рівні з фінансових питань реалізується в рамках бюджетної програми «Мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва». Обсяг фінансування такої програми щорічно затверджується Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік.

Також для підтримки малого бізнесу здійснюється надання мікрокредитів за зазначеною програмою у порядку, що затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.2011 № 794 "Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва", через Український фонд підтримки підприємництва шляхом проведення конкурсу бізнес-планів суб'єктів малого підприємництва. [4]

В кінці 2016 року на сайті Національного банку України зазначалося, що Німецько-Український фонд відновлює активну роботу з кредитування малого і середнього бізнесу. Фонд підписав з АТ "Ощадбанк" Меморандум про стратегічне партнерство та співробітництво, який передбачає надання банку дешевих фінансових ресурсів для подальшого кредитування інвестиційних проектів малого та середнього бізнесу. Таке відновлення кредитування в Україні буде відображене в оновленій Комплексній програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 року. [3]

Також для підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва, що реалізуються банківськими установами є «Спільна з Європейським інвестиційним банком

Програма кредитування малих та середніх підприємств та установ із середньою капіталізацією». У рамках угоди між публічним акціонерним товариством «Державний експортно-імпорتنний банк України» (АТ «Укресімбанк») та Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) кредитуються українські підприємства малого та середнього бізнесу, проекти у галузі енергоефективності, охорони довкілля та інші пріоритетні проекти розвитку місцевого приватного сектору, подолання наслідків змін клімату та адаптації до них тощо.

Також, в сучасних умовах постійно підвищується роль інформаційного забезпечення в управлінні фінансово-господарської діяльності підприємства, адже саме завдяки інформації впорядковані господарські процеси узгоджуються із зовнішнім середовищем та внутрішніми потребами підприємства. Це можна зробити завдяки даним бухгалтерського обліку, які відображаються у показниках звітності, зокрема фінансової, статистичної, податкової, соціальної та екологічної.

В останні роки проводиться тенденція до спрощення системи оподаткування, обліку та звітності малих підприємств. Проте є певні недоліки щодо нормативних документів з обліку та фінансової звітності, які вимагають доопрацювання.

Так, облік на малих підприємствах України визначається Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, які застосовуються великими підприємствами. Частково специфіку малого бізнесу враховано Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємства, Вказівками про склад та порядок заповнення облікових регістрів малими підприємствами, Положенням про спрощену форму бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємства, П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єктів малого підприємства». Але, не зважаючи на можливості використання спрощених форм обліку та звітності, застосування П(С)БО у малому бізнесі є досить проблематичним у зв'язку із недостатньою кваліфікацією керівництва та облікового персоналу.

На думку багатьох фахівців, для того щоб розв'язати ряд проблем, які постали перед організацією малого бізнесу потрібно сформувати належну законодавчу базу, сприятливу для розвитку малого бізнесу, а зі сторони держави, потрібно сприяти формуванню інфраструктури малого бізнесу та організовувати державну підготовку та перепідготовку, підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів цього виду підприємства. Отже, насамперед повинні бути встановлені правові гарантії для забезпечення свободи і захисту приватної власності та розроблені дійові законодавчо-нормативні акти, які спрямовані на стимулювання малого бізнесу, скасування положень, що гальмують розвиток приватної ініціативи.

Зараз найактуальнішими проблемами є розробка нових та вдосконалення діючих підходів до власності та форм її захисту; створення сприятливішого податкового, інвестиційного, інноваційного та цінового режимів для суб'єктів малого підприємництва; упорядкування механізму державного регулювання та контролю підприємницької діяльності.

Вирішення існуючих проблем розвитку малого підприємництва в Україні, створення відповідного середовища потребують докорінної перебудови державної політики щодо сприяння цьому сектору економіки. Зокрема, як зазначалося вище відбувається поступове створення відповідної правової бази розвитку малого підприємництва, набуває розвитку фінансово-кредитна підтримка. Але необхідно також надати розвитку науково-методичного, інформаційно-консультативного та кадрового забезпечення малого підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.

2. Закон України Про національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні: Закон від 21 грудня 2000 року №2157-III/ Україна. Закон // Урядовий кур'єр. -2001. -25 січня.

3. Німецько-Український фонд відновлює роботу з кредитування малого і середнього бізнесу // Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=41556339.

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.2011 р. № 794 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/794-2011-%D0%BF>.

5. Щодо державних програм, які діють для підтримки малого та середнього бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/print/3929>.

АДАПТАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ДО МСФЗ

Гуренко Т.О., к.е.н. доцент; Горбуненко Р.І., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Важливим питанням адаптації законодавства з бухгалтерського обліку є питання обліку фінансових результатів діяльності підприємств. Дослідження показали, що культура та розвиток різних країн мають певний вплив на національні облікові системи.

Зазвичай облікові системи різних країн мають відрізнятися одна від одної. На це впливають соціально-економічні та політичні чинники, зокрема відокремлений характер розвитку ринків капіталу, рівень інфляції, розміри і організаційна структура підприємств, загальний рівень освіти, типи законодавчих систем тощо.

Як зазначає Г.Г. Кірейцев, «...повна орієнтація національної системи бухгалтерського обліку на методологію, передбачену МСФЗ, не обґрунтована і ставить її в положення бути довічно наздоганяючою з безповоротними негативними наслідками, а головного бухгалтера – в запопадливо виконуючого всі вказівки Ради з міжнародних стандартів фінансової звітності». [1] Усі міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності розроблені для умов розвинутої ринкової економіки, тому їх більшість, на нашу думку, не може бути повністю застосована в українській економіці, оскільки необхідно враховувати різницю правової основи та рівня економічного розвитку країни.

Міжнародні стандарти фінансової звітності включають в себе:

- Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS);
- Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (IAS);
- Інтерпретації, розроблені Комітетом з інтерпретації міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRIC) або колишнім Постійним Комітетом з інтерпретації (SIC).

Міжнародні стандарти є гнучкими, що дозволяє їм враховувати особливості національної економіки кожної країни. Вони містять не чітко визначені правила і форми, а лише загальні принципи і підходи до відображення операцій та розкриття інформації. При цьому МСФЗ постійно доповнюються і доопрацьовуються, враховуючи ситуацію на світових ринках. Перш ніж зрозуміти сутність міжнародних стандартів необхідно вивчити термінологію, що в них використовується. Як свідчить практика, термінологія, що застосовується в цих нормативних документах, для українських бухгалтерів не звична, і пояснення термінів на перший погляд не зовсім зрозумілі і надто ускладнені. Для розуміння сутності визначень та понять, що мають місце в МСФЗ необхідно знати не

тільки теорію, а й практику бухгалтерського обліку, оскільки їх пояснення побудовано на методиці та техніці бухгалтерського обліку, а не на основі категорій економічної теорії, що свідчить про недоліки МСФЗ, оскільки бухгалтерський облік як наука повинен коригуватися категоріями економічної теорії.

Перехід на МСФЗ надає українським підприємствам можливості для ефективного функціонування інформаційної системи підприємства. Застосування таких єдиних стандартів дозволяє міжнародним фінансовим ринкам об'єктивно оцінити результати діяльності підприємств та забезпечує для зацікавлених сторін та інвесторів відкритість, прозорість і зіставність фінансової звітності суб'єктів господарювання.

Застосування МСФЗ можливе у двох варіантах:

- застосувати МСФЗ з метою ведення бухгалтерського обліку та як основи для складання фінансової звітності;

- вести бухгалтерський облік та податкові розрахунки відповідно до національних стандартів, а фінансову звітність складати із застосування МСФЗ шляхом трансформації фінансової звітності, складеної за НП(С)БО 1, у фінансову звітність за МСФЗ.

Досвід реалізації ідеології МСФЗ в Україні виявив, що недосконале методологічне забезпечення, наділення менеджменту підприємств правом впливати на методологію визначення фінансових результатів через облікову політику і так зване професійне судження бухгалтера призводить до порушення прав власників та інвесторів. Це зумовлює необхідність подальшого реформування бухгалтерського обліку в Україні та створення національної моделі обліку, яка б ґрунтувалась на вітчизняному господарському, цивільному та податковому законодавстві, забезпечувала б захист прав й інтересів власників та інвесторів.

Прийняття і використання МСБО є нагальною потребою державотворення України. Але існує низка проблем, насамперед зміна системи статистичної звітності, оскільки підприємства, які відповідно до законодавства зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність у формі звітних даних згідно МСФЗ, а уніфіковану звітність складати згідно з П(С)БО і подавати до органів статистики. Адаптація звітності українських підприємств до МСФЗ дозволить уникнути необхідності у складання податкової та спеціалізованої звітності, зменшити ризики для інвесторів та кредиторів, забезпечити прозорість та зрозумілість інформації, підвищити зростання довіри до показників фінансової звітності, поглибити міжнародну кооперацію в галузі бухгалтерського обліку.

Хоча, якщо порівняти МСФЗ зі звичними національними стандартами, то відразу стане зрозуміло, що вимоги до бухгалтерського обліку в них досить схожі, а багато з них взагалі ідентичні. Складнощі у переході на МСФЗ можуть виникнути у тих компаній, які при веденні бухгалтерського обліку не дотримуються вимог П(С)БО, а також у яких перевага віддається веденню податкового обліку. Такі складнощі можна легко усунути наступним чином: навчанням персоналу; написанням чітких облікових політик, що підвищать дисциплінованість співробітників в процесі ведення бухгалтерського обліку; розділити податковий та бухгалтерський облік в системі обліку.

Для успішного застосування міжнародних стандартів українськими компаніями, безумовно, перш за все необхідна обґрунтована та кваліфікована законодавча, кадрова та фінансова підтримка з боку самої держави. До тих пір, доки якість звітів суб'єктів господарювання не дозволить давати глибокі всебічні та об'єктивні оцінки їх економічному стану, ми не будемо цікаві іноземним інвесторам щодо справжнього ступеня фінансової стійкості, надійності активів та дійсного розміру зобов'язань, величини реальних капіталів та обсягів доходів та витрат, а також реального рівня прибутку.

Міністерство фінансів України регулярно вносить зміни в Національні стандарти, наближаючи їх до міжнародних, і таким чином скорочує різницю між вітчизняною системою обліку та загальноприйнятою світовою практикою, тому повне впровадження МСФЗ в Україні – лише питання часу.

Список використаних джерел:

1. Кірейцев Г.Г. Глобализация экономики и унификация методологии бухгалтерского учета: науч. докл. / Г.Г. Кірейцев. – [изд. 2-е, перераб. и доп.]. – Житомир: ЖГТУ, 2008. – 76 с.
2. Кірейцев Г.Г. Регулювання розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України / Г.Г. Кірейцев // Зб. наук. праць; за ред. М.І. Бахмата. – Кам'янець-Подільський, 2009. – 744 с.
3. Сопко В.В. Економіко-правові основи й напрями уніфікації й адаптації термінології бухгалтерського обліку та контролю до потреб міжнародної стандартизації / В.В. Сопко // Фінанси України. – 2011. – № 8. – С. 113–124.
4. Канцуров О.О. Застосування термінології міжнародних стандартів бухгалтерського обліку у нормативно-правовій базі України / О.О. Канцуров // Фінанси України. – 2014. – № 8. – С. 51–57.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БЕЗНАДІЙНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Гуренко Т.О, к.е.н., доцент; Дудка А., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

У процесі розрахункових взаємовідносин із покупцями і замовниками виникають ситуації несвоєчасного погашення дебіторської заборгованості у результаті чого підприємство зазнає збитку. Суми дебіторської заборгованості відносяться до ліквідних активів, проте за умови виникнення сумнівності, дебіторську заборгованість слід «коригувати», оскільки сумнівна чи безнадійна заборгованість не може виступати в ролі активу [1]. Користувачам інформації у фінансовій звітності слід подавати правдиву, об'єктивну і чітку інформацію.

Питання сумнівної та безнадійної заборгованості завжди перебували під пильною увагою, як з боку адміністрації підприємства, так і з боку бухгалтерської служби.

Під безнадійною заборгованістю за пп. 14.1.11 Податкового Кодексу України слід розуміти заборгованість, що відповідає одній з таких ознак:

- заборгованість за зобов'язаннями, щодо яких минув строк позовної давності;
- прострочена заборгованість померлої фізичної особи, за відсутності у неї спадкового майна, на яке може бути звернено стягнення;
- прострочена заборгованість осіб, які у судовому порядку визнані безвісно відсутніми, оголошені померлими;
- заборгованість фізичних осіб, прощена кредитором, за винятком заборгованості осіб, пов'язаних з таким кредитором, та осіб, які перебувають (перебували) з таким кредитором у трудових відносинах;
- прострочена понад 180 днів заборгованість особи, розмір сукупних вимог кредитора за якою не перевищує мінімально встановленого законодавством розміру безспірних вимог кредитора для порушення провадження у справі про банкрутство, а для фізичних осіб – заборгованість, яка не перевищує 50 відсотків однієї мінімальної заробітної плати (у розрахунку на рік), встановленої на 1 січня звітного податкового року (у разі відсутності законодавчо затвердженої процедури банкрутства фізичних осіб);
- актив у вигляді корпоративних прав або не боргових цінних паперів, емітента яких визнано банкрутом або припинено як юридичну особу у зв'язку з його ліквідацією;
- сума залишкового призового фонду лотереї станом на 31 грудня кожного року;

- прострочена заборгованість фізичної або юридичної особи, не погашена внаслідок недостатності майна зазначеної особи, за умови, що дії щодо примусового стягнення майна боржника не призвели до повного погашення заборгованості;

- заборгованість, стягнення якої стало неможливим у зв'язку з дією обставин непереборної сили, стихійного лиха (форс-мажорних обставин), підтверджених у порядку, передбаченому законодавством;

- заборгованість суб'єктів господарювання, визнаних банкрутами у встановленому законом порядку або припинених як юридичні особи у зв'язку з їх ліквідацією. [2]

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності визначає П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Існують певні нюанси для тих підприємств, для яких є актуальним визначення податкових різниць та коригування на їх суми фінансового результату. Так, фінансовий результат до оподаткування зменшується (збільшується від'ємне значення або зменшується значення до оподаткування) тільки на суму резерву сумнівних боргів, на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування згідно з П(С)БО 10 та п. 139.2.2 ПКУ і коригування такого резерву в бік зменшення повинне бути оформлене на підставі проводки Дт 38 «Резерв сумнівних боргів» Кт 719 «Інші доходи від операційної діяльності».

Також, за приписам п. 139.2.1 ПКУ, фінансовий результат до оподаткування збільшується (зменшується від'ємне значення чи збільшується значення до оподаткування):

- на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів згідно з П(С)БО 10. Витрати на створення такого резерву в бухгалтерському обліку відображаються проводкою: Дт 944 «Сумнівні та безнадійні борги» Кт 38 «Резерв сумнівних боргів»;

- на суму витрат від списання дебіторської заборгованості, яка не відповідає ознакам, визначеним п. 14.1.11 ПКУ, понад суми резерву сумнівних боргів.

Отже, заборгованість, яка відповідає ознакам п. 14.1.11 ПКУ, та щодо якого було створено резерв, при її списанні у статусі безнадійної може бути списано або через створений під неї резерв, або на рахунок інших операційних витрат.

Тому, коли резерв нараховується проводкою Дт 944 «Сумнівні та безнадійні борги» Кт 38 «Резерв сумнівних боргів», то має місце збільшення витрат у бухгалтерському обліку, а в кінці звітного періоду рахунок 944 закриється на фінансовий результат Дт 79 «Фінансові результати» Кт 944 «Сумнівні та безнадійні борги», що в свою чергу призводить до його зменшення.

При списанні безнадійної заборгованості за рахунок створеного резерву фінансовий результат до оподаткування свого розміру не змінить, оскільки рахунок резерву буде використаний тільки в розмірі попереднього нарахування резерву сумнівних боргів Дт 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» Кт 38 «Резерв сумнівних боргів».

Може виникнути ситуація, коли створеного резерву буде недостатньо. В такому випадку суму перевищення фактичної безнадійної заборгованості за попередньо створеним резервом потрібно списати за рахунок інших операційних витрат і відобразити в обліку кореспонденцією рахунків Дт 944 «Сумнівні та безнадійні борги» Кт 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Як зазначено у п. 11 П(С)БО 10, важливо перевіряти таку заборгованість на відповідність критеріям п. 14.1.11 ПКУ, так як списання такої заборгованості в частині понад суми резерву сумнівних боргів, не відповідає перерахованим критеріям, збільшувати фінансовий результат до оподаткування (абзац 3 п. 139.2.1 ПКУ).

Фактично фінансовий результат збільшується на суму витрат на формування (донарахування) резерву сумнівних боргів і одночасно повинен зменшуватися на суму коригування (зменшення) резерву сумнівних боргів, якщо має місце таке зменшення.

Виходячи з вищевикладеного робимо висновок, що організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві будь-якої форми власності має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій за борговими правами (з дебіторами). Податковий кодекс більш детально регламентує процедуру оцінки доходів підприємств, а отже – й порядок списання безнадійної дебіторської заборгованості з метою обчислення оподаткованого прибутку.

Таким чином, списання безнадійної дебіторської заборгованості жорстко регламентується нормами Цивільного кодексу та Податкового кодексу України. Розбіжності щодо включення безнадійних боргів до складу витрат призводять до виникнення податкових різниць, тому мають бути переглянуті й уніфіковані.

Список використаних джерел:

1. Губіна І. Резерв сумнівних боргів: створення та використання / І. Губіна // Бухгалтерія. – 2007. – № 48 (775).
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 8.10.1999 р. № 237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua>.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Гуренко Т.О., к.е.н., доцент; Дудніченко А.О., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Регулювання податку на додану вартість на рівні Європейського Союзу здійснюється за допомогою Директив про ПДВ. Платниками ПДВ в ЄС є суб'єкти господарювання, які здійснюють господарську діяльність з метою отримання прибутку.

В країнах ЄС застосовують поняття «VAT GAP» для оцінювання якості роботи податкових органів тієї чи іншої країни. Під даним поняттям розуміється різниця між сумою податків, які теоретично повинні бути сплачені, та сумою податків, що є фактично сплаченими. В окремих країнах ЄС інформація про так звані ПДВ-розриви станом на 2014 р. представлена в табл. 1.

Таблиця 1

Податкові розриви в країнах ЄС [3]

№ з/п	Країна	Податковий розрив, млн. євро	Податковий розрив, % до очікуваного доходу від ПДВ
1	Бельгія	2519	8,39
2	Данія	2709	9,78
3	Іспанія	6214	8,88
4	Франція	24477	14,18
5	Хорватія	510	8,67

Недоліки у системі адміністрування ПДВ у ЄС призводять до втрати державами мільйонів євро доходів з ПДВ щороку. Зусилля податкових адміністрацій повинні бути направлені на максимально можливе подолання такого явища як «податковий розрив». Для подолання такого явища Податковою програмою ЄС 2020 було створено проектну

групу, яка здійснювала збір інформації, пов'язаної з втратою доходів бюджету через недоотримане ПДВ. Проектною групою було розроблено та опубліковано звіт відносно найбільш важливих показників оцінки ПДВ - розривів для створення доступнішої методології оцінювання такого явища. За даними джерела 1 визначені заходи, спрямовані на подолання податкових розривів ПДВ в рамках податкової програми ЄС 2020:

1. зміцнення співробітництва як у межах ЄС, так і між ЄС і третіми країнами;
2. покращення організації роботи податкових органів ЄС;
3. заохочення добровільного дотримання вимог податкового законодавства. [1]

Як видно, заходи першої групи спрямовані на підвищення рівня співробітництва як між країнами ЄС, так і між ЄС і третіми країнами. Дані заходи передбачають створення автоматизованої системи доступу до даних, яка б дозволила виявляти відповідність між даними усіх сторін тієї чи іншої господарської операції.

Друга група заходів передбачає вдосконалення роботи податкових органів ЄС. До таких заходів можна віднести використання позитивного досвіду організації роботи податкових органів різних країн. З цією метою країни ЄС сприяли виконанню угоди про мінімальні стандарти якості і оцінки основних функцій податкових органів, засновані на передовій практиці в різних країнах. Також, податкові органи різних країн повинні надавати технічну підтримку щодо адміністрування ПДВ.

В основу третьої групи заходів покладена можливість заохочення добровільного дотримання вимог законодавства. Вона спрямована на зміцнення співпраці між бізнесом та податковими органами. Тому важливим є підвищення рівня обізнаності громадськості з важливістю сплати податків шляхом, наприклад, шкільних програм, онлайн-тренінгів тощо.

За даними Державної фіскальної служби України визначено відмінності адміністрування податків в Україні від країн ЄС:

1. в країнах Євросоюзу пріоритетом діяльності податкових органів є робота з неплательниками;
2. багато зарубіжних країн дотримуються наступного принципу обліку платників податків: платник податків перебуває на обліку в податковій службі, а не в окремому органі податкової служби виконавчого рівня;
3. зарубіжні країни, які мають єдиний державний інформаційний ресурс стосовно даних про громадян, нерезидентів, платників податків, об'єкти оподаткування тощо, з доступом до нього в межах повноважень органів державної влади, прокуратури, місцевого самоврядування, правоохоронних органів, тощо отримують можливість оперативно отримувати достовірну інформацію, не вимагаючи від громадян різноманітних довідок;
4. визначення ризикових платників податків під час проведення процедури їх реєстрації платниками ПДВ є нормою для багатьох країн Європи;
5. в багатьох країнах ЄС за одним податком існує тільки одна форма податкової звітності;
6. податкова звітність з податку на прибуток в багатьох країнах подається 1 раз на рік тощо. [5]

На основі думки науковців, найбільш підходящим для України може бути застосування наступних заходів:

1. зміцнення співробітництва з країнами ЄС, використання позитивного досвіду адміністрування ПДВ;
2. використання новітніх технологій, запропонованих у ЄС, з метою протидії шахрайству у сфері ПДВ;
3. укладення угод з іншими країнами про взаємну допомогу у сплаті ПДВ;
4. побудова нової системи податкових органів, заснованої на мінімальних стандартах якості, що засновані на практиці передових країн;
5. створення умов для обміну знаннями з передовими податковими органами країн ЄС.

Проаналізувавши європейський досвід адміністрування ПДВ, можна зробити висновок, що ПДВ у Європейському Союзі і справді можна вважати загальноєвропейським, тобто уніфікованим для усіх країн ЄС. Причиною цьому є необхідність дотримання усіма членами ЄС Директиви Ради 2006/112/ЄС від 28.11.06 р. «Про загальну систему податку на додану вартість», яка і передбачає гармонізацію ПДВ в усіх країнах ЄС. Проте гармонізація ПДВ в ЄС не тотожна відсутності певних відмінностей, що стосуються процедур адміністрування, а також ставок ПДВ. Ймовірно, що на недоліки в сфері адміністрування ПДВ в кожній з країн ЄС найбільш яскраво вказує розмір податкового розриву з ПДВ в конкретній країні. З метою подолання існуючих недоліків та мінімізації податкового розриву необхідно використовувати рекомендації, розроблені Єврокомісією для подолання розривів з ПДВ. Такі заходи, на думку науковців, слід взяти до уваги і при регулюванні ПДВ в Україні.

Список використаних джерел:

1. 20 measures to tackle the VAT gap [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/2016-3_20_measures_en.pdf.
2. EU VAT number formats [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.vatlive.com/eu-vat-rules/eu-vat-number-registration/eu-vat-number-formats/>
3. VAT GAP [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/tax-cooperation-control/vat-gap_en
4. International VAT and GST rates 2016 [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.vatlive.com/vat-rates/international-vat-and-gst-rates/>
5. Міжнародний досвід: адміністрування податків в Європі та в Україні // Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/povidomlenia_/2012_povidomlenia-modernizatsia/print-59283.html.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Гуренко Т.О., к.е.н., доцент; Носач Ю.Р., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Головним елементом та невід'ємною частиною матеріально-технічної бази підприємства є основні засоби. Тому, стан та використання основних засобів є важливим для забезпечення конкурентоспроможності підприємства, а їх склад та структура дають можливість підприємству правильно організувати виробничий процес. Як нам уже відомо, в процесі використання об'єктів основних засобів вони втрачають свої первинні фізичні якості, тобто знижуються їх техніко-експлуатаційні можливості, внаслідок цього зменшується їх реальна балансова вартість, що відображається шляхом нарахування амортизації.

Згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» амортизація – це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації). [3]

Отже, ми можемо сказати, що амортизація – це дуже важлива економічна категорія, адже вона одночасно виступає як витрати виробництва, так і джерело відтворення, і внаслідок цього впливає на ряд економічних показників, таких як: прибуток, собівартість, ціну, податки, кількісні та якісні оцінки виробничого потенціалу, тощо.

Тобто, у процесі виробництва основні засоби втрачають свою споживчу вартість, але при цьому дана вартість основних засобів не зникає безслідно, а переноситься у вигляді відрахувань на вироблений продукт, виконану роботу чи надану послугу, стає частиною їхньої вартості. Таким чином, за весь час експлуатації об'єкта його вартість має бути повністю перенесена на новостворений продукт.

В процесі використання в діяльності підприємства основних засобів їх вартість поступово зменшується в зв'язку з фізичним (матеріальний знос основних засобів) та моральним зносом (знецінення основних засобів). Згідно П(С)БО 7 знос основних засобів – це сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання. [3]

Нарахування амортизації за П(С)БО 7 та Податковим кодексом України здійснюється щомісяця, починаючи з місяця, що настає за місяцем введення об'єкта основних засобів в експлуатацію, а припиняється нарахування починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття такого об'єкта необоротних активів. Порядок із цим нарахування амортизації може тимчасово призупинятися, зокрема, на період реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

За загальним правилом нарахування амортизації передбачено проводити щокварталу на дату балансу шляхом ділення річної суми амортизації на 4. Водночас допускається нараховувати амортизацію і один раз на рік. Тож рішення приймає кожне підприємство самостійно, і обов'язково періодичність нарахування амортизації потрібно зафіксувати у Наказі про облікову політику.

У бухгалтерському обліку амортизація нараховується за всіма об'єктами основних засобів, незалежно від того, в яких цілях їх використовують – для господарської (виробничої) діяльності підприємства чи в невиробничих цілях.

Слід зауважити, що в податковому обліку дозволені ті самі методи амортизації, що й в бухгалтерському обліку, але виключається виробничий метод. Метод амортизації основних засобів обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Тобто, обираючи метод нарахування амортизації, підприємство має звертати увагу на переваги та недоліки кожного з методів у певних виробничих умовах.

Однак в умовах недостатнього методичного забезпечення, постійного доопрацювання нормативної бази та відсутності практичних напрацювань існує низка невирішених питань, що призводить до проблем при формуванні амортизаційної політики.

До таких проблем можна зарахувати:

- розбіжність між визначенням амортизації та функцій, які вона виконує;
- визначення термінів використання основних засобів;
- вибір методів амортизації основних засобів.

На основі думки науковців проблемні аспекти порядку нарахування амортизації розглянемо в таблиці 1.

Таблиця 1

Проблемні аспекти порядку нарахування амортизації і шляхи її вирішення

Джерело	Проблемне питання	Причини	Шляхи вирішення
П(С)БО 7, пункт 29	Нарахування амортизації розпочинається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для використання	Виникає неоднозначність трактування початку нарахування амортизації, якщо об'єкт не потребує монтажу	Встановити необхідність нарахування після місяця, в якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію, що документально підтверджено

П(С)БО 7, пункт 24	Термін корисного використання об'єктів основних засобів	Зниження терміну корисного використання підприємствами	Встановити мінімальний термін корисного використання різних видів основних засобів
П(С)БО 7, пункт 22	Відсутність можливості нарахування амортизації окремих частин об'єктів основних засобів, якщо вони мають різний термін використання		Визначити можливість окремо амортизувати суттєві частини об'єкта, термін використання яких відрізняється від терміну використання основного засобу

Тобто, слід відмітити, що наведені вище проблемні аспекти, щодо порядку нарахування амортизації основних засобів є досить доречними на сьогоднішній день. Їх вирішення значно покращить фінансово-господарську діяльність на підприємстві та сприятиме своєчасному оновленню виробничого потенціалу підприємства.

Отже, можемо зробити висновок, що особливо важливе значення в механізмі відтворення основних засобів має амортизація, оскільки вона, з одного боку, є елементом виробничих витрат, що включається в собівартість продукції, а з іншого – є джерелом коштів для відновлення основного засобу нерідко на якісно новій основі. Тобто, вона надає значний вплив на формування її фінансового результату та інформації про майновий стан.

Список використаних джерел:

1. Максименко А.В. Проблемні питання обліку основних засобів [Електронний ресурс] // Фінанси, облік і аудит: Збірник наукових праць. – Режим доступу: [www.nbuv.gov.ua / portal / Soc_Gum / Foa / 2009_13 / index. html](http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Foa/2009_13/index.html).
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене Міністерством фінансів України від 27.04.2000 № 92[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Дерев'янка С.І., к.е.н., доцент, Вітюк М.П., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Одне з найважливіших завдань розвитку промисловості є забезпечення виробництва шляхом підвищення його ефективності. Для цього треба раціонально використовувати основні фонди та виробничі можливості підприємств. Основним джерелом відтворення основних засобів підприємств є амортизація. Тому є необхідність в створенні такої системи амортизації, яка б дала змогу кожному підприємству обирати найоптимальніший режим відновлення основних фондів.

Економічне розуміння поняття «амортизація» відіграє важливу роль при визначенні її призначення. Існує багато тлумачень поняття «амортизація». Так, одні вчені вважають, що амортизація – це поступове перенесення вартості основних виробничих фондів у міру

їх зносу на продукцію, що виробляється, та використання цієї вартості для їх наступного відтворення, тобто, на їх думку, амортизація призначена для накопичення грошових засобів, необхідних для відшкодування вартості зношених основних засобів, яку вони втрачають у процесі свого функціонування. Тому амортизація відіграє важливу роль у формуванні внутрішніх інвестиційних ресурсів підприємств, які можуть направлятися як на технічне переозброєння, модернізацію, так і на розробку і впровадження інновацій.

Сучасні економічні словники пропонують кілька значень терміну «амортизація» в залежності від об'єкту амортизації і галузі економіки: поступове зниження вартості основних фондів унаслідок їхнього зносу; перенесення вартості основних засобів на вироблену продукцію; визнання недійсним загубленого або вкраденого боргового зобов'язання; поступова сплата боргу фізичною або юридичною особою шляхом періодичних грошових внесків або викупу зобов'язань [3].

Стадницький Ю.І. [4] виявив три внутрішні несуперечливі підходи, згідно яких амортизація: процес поступового перенесення вартості засобів праці на вироблену з їх допомогою продукцію; процес поступового перенесення вартості засобів праці на вироблену з їх допомогою продукцію й використання цієї вартості для наступного їх відтворення; процес поступового перенесення вартості засобів праці на вироблену з їх допомогою продукцію з метою відшкодування витрат на їх придбання.

Загалом, амортизацію розглядають в трьох аспектах: правовому, економічному і фінансовому.

Правовий аспект реалізується через законодавче регулювання. Господарським кодексом України визначено, що одним із основних напрямів державної економічної політики є амортизаційна політика, що має на меті створення найбільш сприятливих умов забезпечення процесу відтворення основних виробничих і невиробничих фондів на якісно новій техніко-технологічній основі.

Економічний аспект характеризується поступовим відшкодуванням основного капіталу відповідно до вартості за обґрунтованими нормами, які враховують реальний знос та умови експлуатації. При цьому під зносом розуміють суму амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання.

Фінансовий аспект пояснюється об'єднанням внаслідок тісного взаємозв'язку між правовим і економічним аспектами, оскільки частка доходів, звільнена від податків, мала б використовуватися для оновлення основних засобів.

Згідно з діючим П(С)БО 7 амортизація – це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом терміну їх корисного використання. Нарахування амортизації здійснюється протягом терміну корисного використання об'єкта, який встановлюється підприємством при визнанні об'єкта активом, і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

Таким чином, різні підходи до визначення природи амортизації знайшли відображення у різних теоретичних підходах, спільним для яких є визначення амортизації як джерела відтворення основних засобів. Визначення економічного змісту поняття «амортизація» дає можливість обґрунтувати порядок нарахування амортизації.

Амортизація в процесі функціонування підприємства виступає джерелом коштів для фінансування процесів, пов'язаних з оновленням основних засобів, включається до вартості продукції, а також є частиною прибутку, що виникає протягом терміну корисного використання основних засобів.

В процесі експлуатації основні засоби та нематеріальні активи старіють і зношуються. Тому для того, щоб створити умови для відтворення зношених необоротних матеріальних і нематеріальних активів підприємств, нараховують амортизацію. Для вдосконалення методики нарахування амортизації здійснюється пошук нових методів, прийомів, способів, що відповідали б потребам сучасної економіки.

Знос об'єкта – це сума амортизації з початку його корисного використання. Розрізняють два види зносу основних засобів - фізичний і моральний. Фізичний знос - це

поступова втрата основними засобами споживної вартості в процесі експлуатації, тобто суто матеріальний знос їх окремих елементів. Моральний знос - це знос основних засобів унаслідок створення нових, більш прогресивних і економічно ефективних машин та устаткування. Відповідно, через необхідність витрат на відтворення моральний знос зменшує вартість основних засобів.

Основні засоби використовуються у діяльності практично всіх підприємств і є особливою частиною майна підприємства, яка використовується у якості засобів праці при виробництві продукції, робіт, послуг або для управлінських потреб підприємства протягом тривалого часу [2, с. 80].

Теоретично знецінення об'єкта основних засобів може відбуватися внаслідок або лише фізичного, або лише морального зношування. Однак, практично в усіх випадках, знецінення є наслідком спільного (одночасного) впливу фізичного та морального зношування, тому пов'язування амортизації лише з фізичним зношуванням означає невинуватене ігнорування знецінення, зумовленого моральним зношуванням [5, с. 28].

Підприємство самостійно обирає метод нарахування амортизації. Ефективність амортизаційної політики залежить від того, чи точно визначено терміни експлуатації активів, які вводяться в дію, а також від методу нарахування амортизації. Найбільш оптимальним для простого та систематичного використання є прямолінійний метод, оскільки за його допомогою бухгалтерам-практикам не потрібно буде проводити складних розрахунків, передбачати потенційний обсяг продукції тощо. Використовуючи методи нарахування амортизації підприємства можуть удосконалити процес оновлення основних засобів та нематеріальних активів, що сприятиме покращенню результатів їх економічної діяльності.

Список використаних джерел:

1.Калюга Є.В. Нормативно-правове забезпечення надходження, вибуття та нарахування амортизації нематеріальних активів //Економічний вісник ДВНЗ Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету .Збірник наукових праць учених та аспірантів, 2014, - Випуск № 23/ 1.- С.63-68. E-ail:www.economik.phdpu.edu.ua

2.Китайчук Т.Г. Проблеми оцінки основних засобів в бухгалтерському обліку / Т.Г.Китайчук // Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». – 2012. – Випуск 9(33). – Ч.2. – С. 78-83.

3.Осипа Н.В. До запитання щодо амортизації і зносу [Електронний ресурс] / Н.В.Осипа // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2010. - № 11 (153). – С. – Режим доступу до журн.: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/SOC_Gum/VSUNU/2010_11_1/index.htm

4.Стадницький Ю.І. Амортизація – наслідок знецінення основних засобів / Ю.І. Стадницький // Фінансовий простір. – 2012. - № 2 (6). – С. 27-32.

5.Стадницький Ю.І. Амортизація – наслідок знецінення основних засобів / Ю.І. Стадницький // Фінансовий простір. – 2012. - № 2 (6). – С. 27-32.

ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Дерев`янюк С.І., к.е.н., доцент; Гуренко В.А., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Різного виду інформація завжди знаходиться в центрі уваги користувачів та їх потреб. Чим більше підприємство розширює свої зв'язки, тим більше достовірної

інформації воно бажає отримати із різних джерел. Найбільш розповсюдженим джерелом економічної інформації про стан підприємства є фінансова звітність. Але нажалі із постійним коригуванням статей форм фінансової звітності, вона стає все малоінформаційною. Тому обрана тема була, є і залишається актуальною.

За Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів за звітний період підприємства [3].

Сторони, які зацікавлені в інформації про діяльність підприємства та його фінансовий стан, можна класифікувати на дві основні категорії: внутрішні та зовнішні користувачі. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», користувачі фінансової звітності – фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень [1].

Для прийняття рішення виробничого і фінансового характеру до уваги приймають потреби внутрішніх користувачів, а до зовнішніх користувачів фінансової звітності належать користувачі, які безпосередньо зацікавлені в діяльності підприємства та користувачі, що зацікавлені в інформації опосередковано.

До користувачів першої групи відносять нинішніх та потенційних власників підприємства, теперішніх та потенційних кредиторів, постачальників та покупців, державу в особі податкових органів, службовців та робітників підприємства. До другої групи користувачів належать аудиторські служби, консультанти по фінансових питаннях, законодавчі органи, юристи, преса та інформаційні агентства, статистичні органи, профспілки.

Ще в свій час професор Г.Г. Кірейцев вбачав відмінності завдань обліку в плановій та ринковій економіці (табл. 1).

Таблиця 1

Відмінності завдань обліку в плановій та ринковій економіці [2]

Ознака	Планова економіка	Ринкова економіка
1. Основне завдання бухгалтерського обліку	збір та обробка інформації для державних органів	Збір та обробка інформації для прийняття управлінських рішень
2. Вимоги до фінансової звітності	сувора уніфікація; орієнтація на показники, які відображають виконання виробничих завдань; розрахунок бази оподаткування та інших відрахувань до бюджету	значимість; нейтральність; вірогідність; зрозумілість; співставленість; корисність.
3. Користувачі фінансової інформації	державна, статистичні та податкові органи	органи оподаткування; менеджери підприємств; акціонери; кредитори; постачальники; покупці; службовці; статистичні органи.

Оскільки метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства, то дані показники, на наш погляд, можна доповнити деякими визначеннями, які відповідають сучасним потребам підприємств та організацій. Так, наприклад, основне завдання бухгалтерського обліку – це збір, обробка та узагальнення економічної інформації зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття ефективних управлінських рішень з метою оцінки сучасного стану та визначення планів на перспективу. Також можна

доповнити вимоги до фінансової звітності, як правдивість, відповідність сучасним вимогам, широта охоплення показників, інформаційність, що дасть можливість робити більш точний аналіз діяльності підприємства.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] підприємства зобов'язані подавати квартальну та річну фінансову звітність органам, до сфери управління яких вони належать, на вимогу трудовим колективам, відповідно до установчих документів, власникам (засновникам) тощо. Публічні акціонерні товариства, професійні учасники фондового ринку, банки, страховики та інші фінансові установи зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком шляхом розміщення на власній веб-сторінці з опублікуванням у періодичних або неперіодичних виданнях. Отже, можна зробити висновок, що інформація є доступною і надає можливість користувачам робити відповідні розрахунки та шукати можливі шляхи співпраці та взаємовідносин, оскільки фінансова звітність є взаємозв'язуючою ланкою між підприємством і зовнішнім середовищем.

Фінансова звітність в Україні складається з: Балансу (звіту про фінансовий стан), Звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), Звіту про рух грошових коштів (за прямим і непрямим методами), Звіту про власний капітал, Приміток до річної фінансової звітності. За даними формами є можливість визначити показники оцінки майнового стану підприємства, показники ліквідності та платоспроможності, прибутковості, фінансової стійкості підприємства, рентабельності, ділової активності тощо.

Також, було б доцільним до основних форм фінансової звітності додавати такі додаткові форми внутрішньої звітності, які б дали можливість оцінити підприємство із його ставлення до екологічних та соціальних проблем, оскільки дані показники не відображаються у встановлених формах фінансової звітності. На даний час ці питання є актуальними у країнах Європи та США, мають велике значення при розгляді фінансового стану підприємства, розширенні інвестиційних проектів та подальшої ефективної співпраці.

Отже, можна зробити висновок, що фінансова звітність є важливим елементом системи інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень, джерелом дослідження зовнішнього економічного середовища, джерелом даних для розробки фінансової стратегії підприємства, аналізу і планування фінансової діяльності, джерелом для прийняття рішень з питань оперативної фінансової діяльності та прийняття інвестиційних рішень, а бухгалтерський облік за умови його правильної організації здатний відображати такі суспільні відносини, які знаходяться на перетині соціальних та економічних проблемних питань сучасного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV. – Режим доступу. – Електронний ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент / за ред. Г.Г. Кірейцев. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 440 с.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. – Режим доступу. – Електронний ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

ОБЛІК ЗАПАСІВ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Дерев'янка С.І., к.е.н., доцент; Вишневська В.В., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Організація та розвиток виробництва на підприємстві неможливе без виготовлення конкурентоспроможної продукції та її реалізації на внутрішніх і зовнішніх ринках збуту. Для того, щоб підприємство змогло виготовляти якісну продукцію, необхідною умовою здійснення виробничого процесу є наявність достатньої кількості виробничих запасів на підприємстві, які є важливою частиною активів підприємства.

Щороку все більше національних підприємств виходять на світовий ринок торгівлі в пошуках додаткових джерел прибутку, а це вимагає складання фінансової звітності відповідно до міжнародних вимог. Оскільки запаси є однією з головних складових активу балансу, а відповідно, впливають на фінансовий результат, то цьому питанню необхідно приділяти увагу.

Загальні питання обліку виробничих запасів висвітлені у працях відомих вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, а саме Бутинця Ф.Ф., Валуєва Б.І., Голова С.Ф., Жилкіної Л.В., Гуцайлюка З.В., Кужельного М.В., Лінника В.Г. та ін.

На сьогодні більшість положень вітчизняних П(С)БО та МСБО не суперечать один одному, але деякі протиріччя все ж таки існують. Загальний підхід до обліку запасів і вимоги щодо розкриття інформації про них у фінансовій звітності в Україні наведено у П(С)БО 9 «Запаси» [2]. Оскільки національні стандарти обліку розроблені на основі міжнародних і не повинні суперечити їм, неможливо не звернути увагу на МСБО 2 «Запаси» [1].

Спільними моментами вищезазначених стандартів є:

- визначення поняття «запаси»;
- терміни, що використовуються в стандартах – запаси, чиста вартість реалізації;
- методи оцінювання запасів при їх вибутті;
- оцінка запасів на дату балансу;
- розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності.

Незважаючи на це, між П(С)БО 9 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси» існують і певні відмінності. У вітчизняному положенні визначено порядок визнання, оцінки та документального оформлення руху запасів, а в міжнародному стандарті більш уваги приділяється визначенню термінів, пов'язаних із використанням запасів.

Відповідно до МСФЗ 2 запаси (inventories) — це активи, які:

- а) утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу;
- б) перебувають у процесі виробництва для такого продажу або
- в) існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг [1].

Необхідно зазначити, що визначення запасів у П(С)БО 9 та МСБО 2 майже ідентичне за винятком того, що в останньому пункті, крім споживання у виробничому процесі або в ході надання послуг, зазначене можливе споживання запасів у керуванні підприємством. Таке доповнення є доцільним, оскільки запаси також використовуються на підприємстві для потреб управління, під час заготівлі, збереження та збуту.

Аналізуючи класифікацію запасів, видно, що П(С)БО 9 містить докладніший перелік активів, які визначаються запасами. МСБО 2 не виділяє в окрему групу запасів малоцінні та швидкозношувані предмети.

Вимоги в частині первісної оцінки запасів за МСБО 2 та П(С)БО 9 дещо не збігаються. Поняття первісної вартості в МСБО 2 відсутнє, а первісна вартість придбання запасів, згідно з П(С)БО 9, залежить від джерела придбання: придбані за плату,

виготовлені власними силами, внесені до статутного капіталу підприємства, одержані безоплатно, придбані в результаті обміну на подібні запаси. Така конкретизація способів визначення первісної вартості в залежності від джерела придбання сприяє більш достовірній оцінці запасів та відображенню інформації у фінансовій звітності.

В обох стандартах наведено перелік витрат, які не включаються до вартості запасів, а визнаються витратами підприємства. Але і тут є деякі відмінності. Так, згідно з МСБО 2, виключаються із собівартості запасів витрати на зберігання, крім тих витрат, які зумовлені виробничим процесом і є необхідними для підготовки до наступного етапу виробництва. А згідно з П(С)БО 9, не включаються до первісної вартості фінансові витрати, які в бухгалтерському обліку визначає П(С)БО 31 «Фінансові витрати».

Також є декілька положень, які наведені в МСБО, але відсутні в П(С)БО. Так, у МСБО 2 приділено увагу питанням витрат, пов'язаних із переробкою запасів. У П(С)БО 9 вказані питання розглядаються в П(С)БО 16 «Витрати».

МСБО 2 передбачає сторнування збитків від знецінення, коли обставин, що спричинили списання запасів, більше немає. Згідно з П(С)БО 9 у подібному випадку раніше визнані витрати не сторнуються, а визнаються доходом.

Крім того, існує відмінність при обліку вибуття запасів. У МСБО 2 дозволено використовувати метод ЛІФО. Даний метод базується на припущенні, що одиниці запасів, котрі надійшли останніми, вибувають першими, а отже залишок одиниць запасів на кінець звітного періоду вважаються тими, що надійшли першими. Використання даного методу дає можливість маніпулювати показником прибутку у звітному періоді, залежно від часу придбання запасів. В багатьох країнах метод ЛІФО заборонено використовувати, зокрема і в Україні.

Запаси є найважливішою частиною активів підприємства, займають особливе місце у складі майна та головні позиції в структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Важливим показником є оцінка запасів, оскільки правильно визначена їх вартість впливає на собівартість реалізації і відповідно на чистий прибуток. Щодо розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності, то МСБО 2 «Запаси» приділяє цьому питанню більше уваги, ніж національне положення.

Основною відмінністю МСБО 2 «Запаси» є поєднання у цьому стандарті положень, які регламентують облік не тільки запасів, а й витрат діяльності підприємства. В Україні основним нормативним документом для обліку витрат є П(С)БО 16 «Витрати».

Детально дослідивши положення, які містяться у МСБО 2 та П(С)БО 9, встановлено, що існує низка відмінних ознак у: термінах; класифікації запасів; оцінці при надходженні запасів; відображенні інформації про запаси у фінансовій звітності.

Таким чином, облік виробничих запасів у міжнародній практиці має певні особливості та дещо відрізняється від національного обліку. Це зумовлено особливостями обліку та національною нормативно-правовою базою. Варто зазначити, що гармонізація П(С)БО та МСФЗ призведе до полегшення співпраці вітчизняних підприємств з іноземними партнерами. При узгодженні стандартів потрібно враховувати певні особливості економіки України, які є непритаманними іншим європейським країнам.

Особливістю МСБО є те, що вони носять загальний характер і не виключають національних особливостей бухгалтерського обліку країн, що їх використовують, тому розширюють варіативність визнання та оцінки об'єктів бухгалтерського обліку, а також вони направлені на надання більшої свободи при розкритті інформації про господарську діяльність, що ґрунтується на застосуванні професійного судження.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Дерев'янка С.І., к.е.н., доцент; Клімук М.Б., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

У процесі господарської діяльності практично кожне підприємство придбає або реалізовує свої товари (послуги). Тобто мають місце розрахунки з контрагентами: покупцями та замовниками, постачальниками та підрядниками. Інвентаризація розрахунків із постачальниками та підрядниками проводиться з метою одержання даних про реальний стан розрахунків на дату балансу. В ході проведення інвентаризації зобов'язань слід встановити терміни їх виникнення та частину заборгованості, за якою минув строк позовної давності [3].

Кожний об'єкт інвентаризації має вартісну оцінку, правильне визначення якої є однією з вимог дотримання принципу об'єктивності. Специфіка проведення інвентаризації зобов'язань полягає в тому, що перевірка здійснюється за допомогою прийомів документального контролю. Так, наприклад, прийомами перевірки окремого документу є: формальна перевірка; арифметична перевірка; нормативно-правова перевірка; декількох документів, що відображають одну і ту ж або взаємопов'язані операції: зустрічна перевірка; взаємний контроль; документів, що відображають рух однорідних цінностей: контрольне порівняння; відновлення кількісно-сумового обліку; хронологічна перевірка.

Перед початком проведення інвентаризації необхідно скласти акти звірки взаємної заборгованості. В разі необхідності стан аналітичного обліку розрахунків з кредиторами приводять у відповідність до законодавства. Перевірці підлягають всі первинні документи, що містять інформацію про виникнення та погашення кредиторської заборгованості. Суми заборгованостей за такими розрахунками слід обов'язково узгодити перед складанням річної фінансової звітності. Залишати їх в обліку неврегульованими не допускається. Специфікою процесу інвентаризації зобов'язань є необхідність перевірки, поряд з суто бухгалтерською інформацією, відповідності здійснених операцій законодавчо-правовим нормам[2].

Особливості здійснення інвентаризації розрахунків з постачальниками та підрядниками полягає у тому, що виявлена у процесі інвентаризації заборгованість або ж просто звірка точності сум, яка існує у реєстрах обліку, повинна бути погоджена обома сторонами. Із цією метою кредиторам направляються виписки з аналітичних рахунків обліку про їх заборгованість. Такі виписки мають вигляд акта звірки розрахунків, який складений у довільній формі, але містить обов'язкові реквізити. В акті звірки слід також указати дату та номер договору, укладеного між підприємствами, а також суму заборгованості. Постачальник або підрядник протягом 10-ти днів з дня одержання цих виписок повинен підтвердити суму заборгованості або заявити свої заперечення. Якщо підприємство-контрагент є одночасно дебітором і кредитором, йому необхідно передати акт, у якому окремо буде зазначена дебіторська і кредиторська заборгованість[1].

Особливу увагу слід приділяти невідфактурованим поставкам у зв'язку з тим, що без документального підтвердження суми господарської операції її неможливо точно відобразити в бухгалтерському обліку; невідфактуровані поставки можуть виникнути не лише через те, що не оформлено товаросупровідних документів, але й через розкрадання ТМЦ або за інших причин. Якщо на підприємстві наявні невідфактуровані поставки, обов'язково необхідно з'ясувати їх причину. Постачальниками надаються відповідні документи або заявляється про відсутність заборгованості. Якщо надання документів неможливе, постачальники повідомляють причини цього.

При інвентаризації розрахункових взаємовідносин з постачальниками і підрядниками слід перевірити правильність і повноту оприбуткування майна, що

надійшло, випадки переоплат (недоплат), помилково занесені суми за неотримане майно або отримане від інших підприємств.

При бартерних розрахунках слід проаналізувати (звірити) своєчасність відвантаження товару, що передається, отримання зустрічного за первинними документами та зіставити з порядком, зазначеним у бартерному договорі. За імпорнтними (експортними) операціями обов'язково слід вивчити дотримання встановлених законами строків поставок та перерахування коштів[2].

На рахунках обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, іншими кредиторами повинні залишитись виключно погоджені суми. І тільки в окремих випадках, коли до кінця звітної періоду розбіжності не усунено або вони залишились нез'ясованими, кожна сторона відображає у своєму балансі розрахунки з кредиторами в сумах, що впливають із записів у її бухгалтерському обліку і визнаються нею правильними. Зацікавлена сторона зобов'язана передати матеріали про розбіжності на вирішення суду.

Дані про суми заборгованостей, підтверджених і не підтверджених актами звірок, включаються в Акт інвентаризації розрахунків із постачальниками та підрядниками, який складається на підставі довідки, яка містить найменування й адреси кредиторів, суму заборгованості, за що вона числиться, з якого часу, на підставі яких документів в одному примірнику інвентаризаційною комісією, підписується та передається до бухгалтерії. Якщо виявлено заборгованість із простроченим строком позовної давності, у довідці вказуються особи, винні в пропущенні цього строку [3].

Позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права та інтересу. Загальний строк позовної давності для правовідносин, що регулюються законодавством України, визначено Цивільним кодексом України і становить 3 роки. Але для окремих видів вимог законом може встановлюватись спеціальна позовна давність, менша або триваліша порівняно із загальною (від 1 до 10 років). Дата виникнення заборгованості та початок строку позовної давності можуть не збігатися, тому важливо перевірити обидві дати. Суми, за якими минув строк позовної давності, повинні бути списані з балансу з відображенням у складі доходів [2].

В нормативних документах не передбачено порядку проведення інвентаризації доходів майбутніх періодів та не розроблено типових форм первинних документів для відображення її результатів. Кожне підприємство на власний розсуд може розробити зручну для себе форму.

Сума списаної кредиторської заборгованості визнається простроченим зобов'язанням і включається в дохід звітної періоду. Інформація про доходи від списання кредиторської заборгованості після закінчення строку позовної давності узагальнюється на субрахунку 717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості» [1].

Звіряння розрахунків може відбуватися і не лише під час річної інвентаризації. Під час здійснення господарських операцій інколи виникає потреба звірити наявні дані з даними певного контрагента на конкретну дату. Це дає змогу оперативно контролювати заборгованість. Тож обов'язковість, періодичність і порядок проведення звірянь можна обумовити письмово під час укладання договору з контрагентами. Це дасть змогу істотно зменшити кількість випадків, коли під час річної інвентаризації при звірянні між контрагентами виявляються розбіжності між даними в їхньому обліку.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». - Житомир: ПП «Рута», 2010. - 912 с.
2. Лега О.В. Відображення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками у фінансовій звітності / О.В.Лега // Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 1. – Тернопіль:Крок, 2013. – 78 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В СКОТАРСТВІ

Дерев'янка С.І., к.е.н., доцент; Натопта А.Б., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Система управління витратами була створена інженерами і технологами у другій половині XIX ст. у США. Її мета формулювалася так: надання інформаційної допомоги управлінцям, контроль і прогнозування витрат, вибір найефективніших шляхів розвитку підприємства, прийняття оперативних управлінських рішень. Суть системи полягає у забезпеченні інформації для управління підприємством. Основні її функції зображені на рис.1.

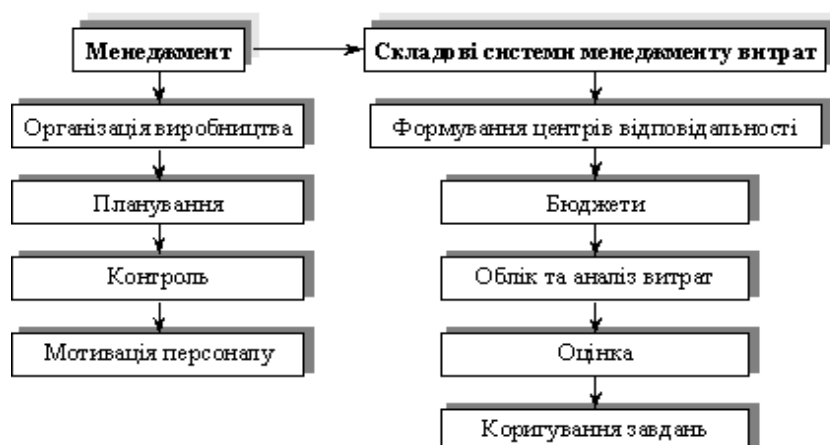


Рис.1. Основні функції системи управління витратами [1].

На підставі одержаних даних, аналізу прогнозів та виробничих бюджетів система управління витратами забезпечує планування господарської діяльності. Особливість цієї системи полягає в її орієнтації на детальний облік витрат на виробництво, пов'язаних з використанням ресурсів і калькулюванням собівартості продукції з метою вишукування резервів зниження витрат на одиницю продукції.

В основу побудови системи управління витратами на сільськогосподарському підприємстві покладено складання виробничого бюджету доходів та витрат, за допомогою якого проводиться контроль виробничої діяльності підрозділу й стимулювання його працівників за перевищення умовного прибутку (збитку), розрахованого в бюджеті.

Для поточного контролю протягом року виробничі витрати в річному бюджеті розділяють помісячно та розраховують нормативи витрат на одну голову і центнер продукції. Це дає змогу коригувати й контролювати витрати протягом року відповідно до обсягів виробництва основної продукції та кількості поголів'я на підприємстві. Уточнення витрат на фактично вироблену продукцію проводиться множенням нормативу змінних витрат на фактично одержану її кількість, а постійних витрат — на поголів'я, що фактично обслуговувалося у звітному періоді [1].

При визначенні розмірів річного стимулювання заліковим оціночним показником діяльності ферми є виробничо-господарський дохід від виробленої сільськогосподарської продукції, який визначається в річному бюджеті на основі таких вихідних положень:

- використані матеріальні ресурси, зовнішні послуги й енергоносії оцінюються за цінами на момент складання бюджету;
- внутрішні послуги оцінюються за погодженими (затвердженими) внутрішніми цінами;
- використана у виробництві продукція оцінюється за внутрішніми цінами;
- дохід визначається як різниця між вартістю виробленої продукції та витратами підрозділу.

Завданням обліку витрат є точне документальне відображення фактично використаних матеріалів на виробництво продукції. Облік витрат і виходу продукції скотарства ведуть на рахунку 23, субрахунку 2 «Тваринництво». По дебету рахунка записують витрати на утримання та догляд за худобою, по кредиту — вихід продукції за плановою собівартістю. Аналітичний облік витрат та виходу продукції здійснюють у виробничому звіті по тваринництву. Він складається з трьох розділів. У першому розділі враховують витрати, згруповані за статтями витрат по кожному об'єкту обліку, у другому — одержану продукцію (молоко, приплід, приріст живої маси) за місяць і з початку року, у третьому розділі - суми, враховані в другому розділі, групують за кореспондуючими рахунками.

Зведений облік витрат та виходу продукції здійснюють у журналі-ордері №5В с.-г., який призначений для відображення кредитових оборотів щодо виходу продукції, робіт і послуг (списання для відповідних споживачів) з кредиту рахунків 23 «Виробництво» (за видами виробництв), 24 «Брак у виробництві», 39 «Витрати майбутніх періодів», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» [3].

Відповідальність за організацію обліку витрат покладається на керівника підрозділу, а за якісне ведення облікових регістрів і складання звітності — на бухгалтера.

Відповідно до системи управління витратами облік витрат і доходів повинен будуватися на таких засадах. Фактичні витрати на виробництво продукції обліковують з деталізацією за групами (змінні, постійні) та за видами продукції. Облік витрат і поголів'я ведуть за групами: корови, молодняк до шести місяців, молодняк на вирощуванні, відгодівлі, утримання телиць до переводу в основне стадо, яке здійснюється за два місяці до отелу [2].

Наступним кроком впровадження системи управління витратами в господарстві є організація роботи в центральній бухгалтерії та в підрозділі згідно з новими умовами функціонування виробничого підрозділу. Крім того, дирекції господарства потрібна оперативна інформація про діяльність підрозділу. Для розв'язання цих завдань розробляють графік документообігу, який забезпечує оптимальну кількість виконавців, через яких проходить первинний документ, визначає мінімальний термін його перебування в підрозділі і сприяє посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку.

Відповідно до охарактеризованих організаційно-методичних підходів впровадження системи управління витратами на сільськогосподарському підприємстві розробляють відповідну внутрішньогосподарську організаційно-правову документацію. Це внутрішньогосподарський договір між дирекцією господарства та керівником підрозділу і посадова інструкція для керівника підрозділу.

Побудована таким чином модель системи управління витратами спроможна забезпечувати керівництво господарства оперативною та своєчасною інформацією для ефективного управління діяльністю підрозділів скотарства.

Список використаних джерел:

1. Дем'яненко С.І. Менеджмент аграрних підприємств: Навч. посібник. — К.:КНЕУ, 2005. — 347 с.
2. Патрин Г. О. Формування стратегічної моделі управління витратами підприємства / Г. О. Патрин // Фінанси України. — 2010. — № 11. — С. 124-133.

3. Про затвердження спеціалізованих форм реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств та методичних рекомендацій щодо їх застосування. Наказ Міністерства аграрної політики України від 4.06.2009 р. № 390 // www.ligazakon.ua

КЛАСИФІКАЦІЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Дерев'янка С.І., к.е.н., доцент; Ольховик О.М., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

Із зростанням розміру дебіторської заборгованості виникає потреба управління дебіторською заборгованістю, де важливе місце посідає система обліку та аналізу на підприємстві. Однак з метою ефективної організації, проведення обліково-аналітичних процедур, удосконалення методики обліку заборгованості та її рефінансування, удосконалення обліку простроченої й безнадійної заборгованості, здійснення аналізу дебіторської заборгованості необхідно переглянути класифікацію дебіторської заборгованості у часовому розрізі.

Дослідженням цієї проблеми займалися низка українських і зарубіжних учених - Бутинець Ф.Ф, Голов С.Ф., Сопко В.В., Нашкерська Г., Брікхем Є., Бланк І.А. та ін.

Класифікація дебіторської заборгованості здійснюється з урахуванням наступних її критеріїв: термін погашення та зв'язок з нормальним операційним циклом; об'єкти, за якими виникла дебіторська заборгованість; своєчасність погашення [1].

За терміном та ймовірністю погашення дебіторська заборгованість буває:

1. Довгостроковою заборгованістю - сума дебіторської заборгованості, що не виникає під час нормального операційного циклу і буде погашена після дванадцяти місяців з дати складання балансу. Вона відображається у складі необоротних активів підприємства, тобто у першому розділі активу балансу.

2. Поточною заборгованістю - сума дебіторської заборгованості, що виникає під час нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати складання балансу. Вона відображається в активі балансу підприємства у складі оборотних активів.



Рис. 1. Класифікація дебіторської заборгованості

Своєю чергою, поточна дебіторська заборгованість, залежно від ступеня імовірності її одержання, розподіляється на такі види:

1. Безнадійна дебіторська заборгованість - це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є певність про її неповернення боржником або за якою закінчився термін позовної давності (3 роки).

2. Сумнівні борги - це заборгованість, щодо якої є непевність у тому, що вона буде погашена боржником.

Можна виділити такі моменти визнання дебіторської заборгованості та відображення її у бухгалтерському обліку і звітності підприємства [1]:

1. Поточна заборгованість (небезнадійна та несумнівна) визнається одночасно з визнанням прибутку від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг або при отриманні передоплати й оцінюється за первісною вартістю.

2. Безнадійна дебіторська заборгованість визнається в тому звітному періоді, в якому підприємство одержало інформацію про те, що така заборгованість не буде повернена.

3. Сумнівні борги визнаються в тому звітному періоді, в якому у підприємства виникають сумніви щодо погашення дебіторської заборгованості. Сумнівні борги продовжують враховуватися у складі активів підприємства до моменту визнання їх безнадійною заборгованістю або до моменту погашення.

4. Момент визнання довгострокової заборгованості у ПСБО 10 «Дебіторська заборгованість» не визначено. На нашу думку, довгострокова дебіторська заборгованість повинна визнаватися у тому звітному періоді, в якому або здійснена передоплата за товари (роботи, послуги), або відвантажено товари, надано роботи (послуги).

Отже, будь-яка дебіторська заборгованість підприємства спочатку відображається на балансі підприємства або як поточна, або як довгострокова.

Необхідно відзначити, що поточною дебіторською заборгованістю може вважатись така, що відповідає лише одній її ознаці. Віднесення зобов'язань дебіторів до довгострокових можливе лише за відповідності двом критеріям, а саме: виникнення не в ході нормального операційного циклу та терміном погашення понад дванадцять місяців з дати балансу.

Виходячи з того, що ці два види розрахунків з дебіторами є відповідно оборотними і необоротними активами, вважаємо за необхідне чітко зазначити про це в П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [1]. На нашу думку, сьогодення вимагає також висвітлення більш детальної класифікації цієї заборгованості у даному Положенні.

Ковальов В., аналізуючи проблеми класифікації розрахунків з дебіторами, пропонує диференціювати її за наступними термінами: 0-30 днів, 31-60 днів, 61-90 днів, 91-120 днів, понад 120 днів [2], а Нашкерська Г. частково поділяє цю думку і пропонує деякі відмінні характеристики - 91-365 днів та понад 365 днів відповідно [3]. Вважаємо, що цей поділ є більш загальним, оскільки в даному випадку до цих груп можуть включати як поточні (короткострокові) заборгованості, так і довгострокові.

На наш погляд, для ефективного управління дебіторською заборгованістю необхідно переглянути термін її погашення та скоротити термін довгострокової дебіторської заборгованості до 1 року, а поточної до 3 місяців, так як гроші в часі втрачають свою вартість.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 №237// [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

2. Ковалев В. В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности [Текст] / В. В. Ковалев. - М.: Финансы и статистика, 2000. - 512 с.

3. Нашкерська Г. Облік сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості [Текст] / Г. Нашкерська // Бухгалтерський облік і аудит. - 2001. - №7. - С. 27-33

КЛАСИФІКАЦІЯ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ

Дерев'яно С.І., к.е.н., доцент, Піштова І.І., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

Непрямі податки – податки на товари і послуги, що встановлюються у вигляді надбавки до ціни або тарифу, оплачуються покупцями при купівлі товарів та отриманні послуг, а в бюджет вносяться продавцями чи рідше виробниками цих товарів та послуг. Слід відмітити, що подібне визначення є чисто юридичним і дещо обмеженим з точки зору економічної теорії, однак саме воно використовується у вітчизняному законодавстві.

В світовій практиці існують три види непрямих податків: акцизи, фіскальна монополія і мито. Згідно чинного законодавства в Україні стягуються акцизи, мито і податок на додану вартість [1].

Акцизи - це непрямі податки, які встановлюються у вигляді надбавки до ціни. Бувають специфічні та універсальні акцизи. Їх можна поділити на фіксовані (встановлені на одиницю товару в грошовому вираженні) та пропорційні (як відсоток до обсягів реалізації).

Універсальні акцизи відрізняються від специфічних універсальними ставками на всі групи товарів та ширшою базою оподаткування. Широка база оподаткування забезпечує стійкі надходження до бюджету, які не залежать від змін в уподобаннях споживачів та асортименті реалізованих товарів. Універсальні ставки полегшують контроль податкових органів за правильністю сплати податку. Універсальні акцизи доволі нейтральні до процесів ціноутворення, оскільки податковий тягар рівномірно розподіляється між усіма групами товарів. Такі недоліки непрямих податків, як значний вплив на інфляційні процеси і регресивність в соціальному аспекті виражені в універсальних акцизах яскравіше, ніж в інших непрямих податках.

У податковій практиці існують три форми універсальних акцизів: податок з продажів(купівель) у сфері оптової або роздрібної торгівлі, податок з обороту і податок на додану вартість.

Об'єктом оподаткування податку з продажу (купівель) у ланках оптової чи роздрібної торгівлі є валовий дохід на кінцевому етапі реалізації чи виробництва товарів, тобто оподаткування провадиться лише один раз, на одному ступені руху товарів.

Об'єктом оподаткування непрямих податків є витрати на споживання товарів і послуг. Але слід зазначити, що історичний розвиток форм непрямих податків, а саме універсальних акцизів - податку на додану вартість, при перенесенні їх стягнення зі сфери реалізації у сферу виробництва мають багато ознак прямого оподаткування - обсяг обороту чи додану вартість [2].

Стягнення непрямих податків відбувається за тарифами, а джерелом їхньої сплати є дохід.

Податок з обороту також стягується з валового обороту, але вже на всіх ланках руху товарів. Із цим пов'язаний значний недолік податків цієї групи - кумулятивний ефект, який полягає в тому, що в об'єкт оподаткування включаються податки, які були сплачені раніше, на попередніх етапах руху товарів.

Мито - це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України, який нараховується та сплачується відповідно до цього Кодексу, Законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [1].

Мито встановлюється при переміщенні товарів через митний кордон держави, тобто при ввезенні, вивезенні або транспортуванні транзитом. На відміну від інших непрямих податків стягнення мита має на меті не стільки фіскальні потреби держави, скільки формування раціональної структури експорту і імпорту. В Україні застосовуються такі

види мита: ввізне мито, вивізне мито, сезонне мито, особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне, додатковий імпортний збір.

Податок на додану вартість сплачується на всіх етапах руху товарів. Об'єктом оподаткування виступає додана вартість, що зберігає переваги податку з обороту, але в той же самий час ліквідує його головний недолік - кумулятивний ефект. Обчислення і стягнення податку на додану вартість потребує відповідного визначення об'єкта оподаткування - доданої вартості. Можливі два способи її обчислення: заробітна плата+прибуток; виручка від реалізації - матеріальні витрати. При цьому застосовуються диференційовані ставки для окремих груп, видів товарів. Діючі ставки ПДВ на сьогодні: 20 % - основна ставка; 0 % - при експорті товарів і 7 % - на медичні засоби [1].

Проте по факту часто буває так, що завдяки непрямим податкам платник податку втрачає частину свого прибутку, незважаючи на те, що суму сплаченого податку йому компенсує споживач. Наприклад, при підвищенні акцизного збору на певну продукцію зростає її ціна, завдяки чому за законом попиту та пропозиції знижується попит. Тому виробник або продавець змушені знижувати свою торгову націнку, тим самим, зменшуючи прибуток. Таким чином, можна сказати, що об'єктивно в ряді випадків непрямі податки перетворюються в прямі втрати для платника податків.

Непрямими податками обкладаються переважно різні предмети споживання. Реальними платниками непрямих податків є покупці (споживачі) товарів, робіт, послуг, у ціну яких можуть входити вказані податки. Вони входять в ціну і тим самим сплачуються безпосередньо населенням.

Отже, платниками можуть бути: фізичні особи (населення); юридичні особи; фізичні особи - суб'єкти господарської діяльності; організації, установи, що не є суб'єктами господарювання. При цьому сплату непрямих податків до бюджету здійснюють суб'єкти господарювання.

Непрямі податки виконують в основному фіскальну функцію. Вони забезпечують формування доходів бюджету держави.

Податок на додану вартість, що включається в ціну, визначається у відсотках до обороту, що включає митну вартість придбаних товарів, ввізне мито, акцизний збір (якщо це підакцизний товар). Для обчислення ПДВ щодо імпорту в оподаткований оборот не включається оплата митних послуг.

Мито встановлюється у твердих ставках з одиниці товарів, що імпортуються, або у відсотках до митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон.

Акцизний збір обчислюється у твердих сумах з одиниці реалізованого товару або за ставками у відсотках до обороту з продажу товарів.

Непряме оподаткування, як і будь-яке явище, має свої переваги та недоліки. Існує багато точок зору щодо цього виду податків, вивчення яких у поєднанні з використанням досвіду інших країн, дасть змогу побудувати в Україні ефективну та збалансовану податкову систему.

Розвиток системи оподаткування здійснюється як оптимальне співвідношення прямих і непрямих податків залежно від економічних умов розвитку кожної держави. В Україні спостерігається тенденція до збільшення частки непрямих податків у загальних податкових доходах держави.

Значного поширення в сучасних умовах набуває діяльність підприємств з мінімізації податків, тобто спроби зменшити ставки податків або уникнути окремих з них шляхом податкового маніпулювання у межах закону. Ця діяльність здійснюється за допомогою спеціальних консультаційних фірм шляхом пошуку суперечностей і недосконалостей у податковому законодавстві, нечітких формулювань тощо.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств. Підручник. – К.: КНЕУ, 2002.
3. Чередниченко О. Непряме оподаткування в Україні // Фінанси України. -2005.- №6-С.36-39.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ КАПІТАЛУ

Дерев'яно С.І., к.е.н., доцент, Торгонська Т.А., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

Капітал - одна з найбільш використовуваних економічних категорій. Він є базою створення і розвитку підприємства, в процесі функціонування забезпечує інтереси держави, власників і персоналу. Будь-яка організація, що веде виробничу чи іншу комерційну діяльність повинна мати певний капітал, що представляє собою сукупність матеріальних цінностей та грошових коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав і привілеїв, необхідних для здійснення його господарської діяльності.

Тлумачення капіталу в різних літературних джерелах є неоднозначним. Так, згідно передмови до Міжнародних стандартів, опублікованих Комітетом з міжнародних бухгалтерських стандартів у листопаді 1982р., капітал являє собою різницю між активами і пасивами [1].

Капітал, з одного боку, характеризує загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів (при цьому характеризується напрямком вкладення засобів), а з іншого боку, якщо розглядати джерела фінансування, можна відзначити, що капітал - це можливість і сукупність форм мобілізації фінансових ресурсів для одержання прибутку [4].

Розглядаючи економічну сутність капіталу підприємства, слід зазначити такі його характеристики:

1. Капітал підприємства є основним чинником виробництва. У системі факторів (капітал, земля, праця) капіталу належить пріоритетна роль, тому що він поєднує усі фактори в єдиний виробничий комплекс.

2. Капітал характеризує фінансові ресурси підприємства, що приносять дохід. У даному випадку він може виступати ізольовано від виробничого фактора у формі інвестованого капіталу.

3. Капітал є головним джерелом формування добробуту його власників. Частина капіталу в поточному періоді виходить з його складу і попадає в «кишеню» власника, а частина капіталу, що накопичується, забезпечує задоволення потреб власників у майбутньому.

4. Капітал підприємства є головним вимірником його ринкової вартості. У цій якості виступає насамперед власний капітал підприємства, що визначає обсяг його чистих активів. Поряд з цим, обсяг використовуваного власного капіталу на підприємстві характеризує одночасно і потенціал залучення їм позикових фінансових засобів, які забезпечують отримання додаткового прибутку. У сукупності з іншими факторами - формує базу оцінки ринкової вартості підприємства.

5. Динаміка капіталу підприємства є найважливішим показником рівня ефективності його господарської діяльності. Здатність власного капіталу до самозростання високими темпами характеризує високий рівень формування й ефективний розподіл прибутку підприємства, його здатність підтримувати фінансову рівновагу за рахунок внутрішніх джерел. У той же час, зниження обсягу власного капіталу є, як правило, наслідком неефективної, збиткової діяльності підприємства.

Капітал підприємства характеризується різноманіттям видів [3]. Наприклад:

- за джерелами формування:
 - власний капітал (належить підприємству на правах власності);
 - залучений капітал (не належить підприємству, але знаходиться у його розпорядженні тимчасово на безоплатній основі);
 - позиковий капітал (не належить підприємству, підлягає поверненню із сплатою відсотків);
 - за формою надходження у процесі кругообігу:
 - грошовий капітал (у грошовій формі);
 - виробничий капітал (інвестований у виробничі активи);
 - товарний капітал (у товарній формі);
 - за характером використання у господарчому процесі:
 - працюючий капітал (приймає участь у формуванні доходів);
 - непрацюючий («мертвий») капітал (не приймає участь у формуванні доходів);
 - в залежності від джерел походження коштів:
 - національний (вітчизняний) капітал;
 - іноземний капітал;
 - за метою використання:
 - інвестиційний капітал (використовується з метою збільшення підприємницьких можливостей);
 - інноваційний капітал (використовується з метою реалізації інноваційного проекту);
 - за формами інвестування:
 - фінансовий капітал (у грошовій формі);
 - матеріальний капітал (інвестований у матеріальні активи);
 - нематеріальний капітал (інвестований у нематеріальні активи);
 - за формою власності:
 - приватний (індивідуальний) капітал (належить приватній особі);
 - державний капітал (належить державі);
 - корпоративний (акціонерний) капітал (утворюється на основі акціонерної форми власності);
 - спільний капітал (утворюється на основі спільної форми власності);
 - пайовий капітал (належить партнерським підприємствам);
 - за характером використання власниками:
 - споживаний («що проїдається») капітал (з часом втрачає функції капіталу);
 - накопичуваний (реінвестований) капітал (з часом забезпечує приріст);
 - за способом перенесення вартості:
 - основний капітал (переносить свою вартість на виготовлену продукцію поступово);
 - оборотний капітал (цілком переносить свою вартість на виготовлену продукцію).
- Всі статті власного капіталу формуються відповідно до законодавства України, установчих документів та облікової політики.

Для підприємства капітал виступає джерелом розширення, а для кредиторів - критерієм оцінки надійності та гарантом виконання підприємством своїх зобов'язань. Державний інтерес полягає у зміцненні стабільності підприємства і його розвитку в інтересах усього суспільства.

Виходячи з цього, ми підтримуємо думку Канцурова О.О., який дає таке визначення цього терміна: «Власний капітал – вартісний образ власних коштів підприємства, який є власним джерелом відтворення активів і відображає обсяг прав власників» [2].

Список використаних джерел:

1. Білик М.Д. Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств: Підручник. –К.:КНЕУ, 628 с.

2. Канцуров О. О. Облік власного капіталу в сільськогосподарських підприємствах : автореф. дис. ...канд. екон. наук : 08.06.04 / О. О. Канцуров ; Ін-т аграр. економіки УААН. — К, 2000. — 21 с.
3. Мун С.В. Теория капитала / С.В.Мун // Экономический вестник. — 2000. — № 2. — С. 136–141.
4. Рудановский А.П. Теория балансового учета. —М.: МАКИЗ, 1928. - 174 с.

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Дерев'янка С.І., к.е.н., доцент, Шпак М.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

Можливість підприємства здійснювати розрахунки в процесі своєї діяльності є показником його фінансової стійкості. Жодне підприємство неспроможне існувати, не здійснюючи розрахунків із покупцями та замовниками.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо - безпосередньо після її закінчення [1].

Розрахункові взаємовідносини між покупцями і підприємством виникають у процесі господарської діяльності підприємства, і цим відносинам, як правило, повинне передувати укладання договорів (контрактів) купівлі - продажу товарно - матеріальних цінностей, договорів підряду на виконання різних робіт, надання послуг. Договір купівлі - продажу являє собою комерційний документ, згідно з яким оформлено торговельну угоду.

У договорі відображаються зобов'язання підприємства як продавця про обсяги і терміни відвантаження продукції (товарів) і зобов'язання покупця про приймання продукції (товарів). Особлива увага в договорах має приділятися ціні товару, термінам поставки, порядку розрахунків, терміну оплати, оскільки ці умови договору є істотними і необхідні у разі вирішення спору у претензійно - позовному порядку.

Якщо договором передбачена передплата, то покупцю спочатку виписується рахунок-фактура, на основі якої здійснюється оплата за продукцію. У разі доставки продукції покупцю транспортом постачальника важливе значення має чітке і правильне оформлення товарно-транспортних накладних з підписами і печаткою одержувача, що засвідчує отримання товарів або продукції.

Передача продукції підприємством покупцю повинна бути документально підтверджена, щоб уникнути непорозумінь, які можуть виникнути при розрахунках. Відпуск продукції зі складу підприємства проводиться на підставі довіреності, яка пред'являється представником покупця разом з документами, що засвідчує його особу. В довіреності повинні бути заповнені всі реквізити підприємства-покупця, зазначено найменування і кількість отриманої продукції, термін дії довіреності, особистий підпис представника покупця, підтверджений керівником і головним бухгалтером підприємства-покупця, з наявністю відтиску печатки. Причому підпис представника покупця на довіреності повинен бути ідентичний підпису одержувача продукції на відвантажувальних документах [3, с.425].

Первинними документами для розрахунків з покупцями і замовниками є: накладні, рахунок-фактура, платіжна вимога-доручення, за якою здійснюється перерахування коштів на поточний рахунок підприємства-продавця. Підтвердженням здійснення оплати

за продукцію є виписка банку по поточному рахунку підприємства-продавця, товарно-транспортна накладна, а також, якщо підприємство є платником податку на додану вартість, надають покупцеві податкову накладну із зазначенням у ній дати виписки, порядкового номеру, найменування та індивідуального податкового номеру продавця і покупця, умови продажу і форми ведення розрахунків.

На всіх первинних розрахункових документах окремим рядком має бути вказана сума податку на додану вартість. Підприємства, які є платниками податку на додану вартість і зареєстровані у податкових органах, повинні надати покупцеві податкову накладну із зазначенням у ній дати виписки, порядкового номера продавця і покупця, умови продажу і форми ведення розрахунків. Належним чином оформлені документи є підставою для виконання покупцями (замовниками) зобов'язань із проведення розрахунків. Підприємства також можуть передавати свою продукцію для продажу посередникам за договорами комісії (консигнації), які здійснюють розрахунки не з покупцями, а з комісіонерами (консигнаторами).

Зведений облік розрахунків з покупцями і замовниками ведеться у Журналі-ордері №6.1 с.-г. У ньому відображають підсумки за місяць, обороти з кредиту рахунків 36, 70, 72, 73, 74, 75, 79 у кореспонденції з дебетом відповідних рахунків.

У журналі-ордері наводиться перелік усіх покупців і замовників, які мали стосунки за звітний період або заборгованість за попередній періоди. За кожним з них показується залишок на початок і кінець місяця та обороти за дебетом і кредитом за звітний місяць. Заповнюються відомість на підставі первинних документів та аркушів-розшифровок. Дебетовий оборот за рахунком 36 переносять в кредит рахунків 70, 71 та ін. на підставі відомостей аналітичного обліку реалізації продукції, матеріалів, робіт [2, с. 158].

Проте, документування розрахунків з вітчизняними покупцями дещо відрізняється від документування розрахунків з іноземними покупцями та замовниками. Відмінності наведено в табл.1.

Таблиця 1

Порівняння документування обліку розрахунків з вітчизняними та іноземними покупцями та замовниками

Розрахунки з вітчизняними покупцями	Розрахунки з іноземними покупцями
Виникнення заборгованості	
- Накладні - Рахунки – фактури - Рахунки - Акти прийнятих робіт - Податкові накладні - Товарно – транспортні накладні - Товарні накладні	- Комерційні документи (рахунки – фактури –invoice) - Транспортні накладні (CMR – залізнична накладна, авіанакладна, пакувальні листи) - Платіжні документи на перерахування сум митних платежів та інших податків на рахунки митних установ - Розрахунки бухгалтерії про наявність курсових різниць
Погашення заборгованості	
- Виписки банку - Прибутковий касовий ордер - Вексель	- Виписки банку - Вексель

Отже, під постійним контролем працівників бухгалтерії має знаходитися підписання договорів про матеріальну відповідальність; відповідність документів оприбуткуванню, витрат матеріальних цінностей; наявність на підприємстві відповідних нормативних актів,

норм витрати сировину на виробництво; первинні документи на перевезення матеріальних цінностей тощо.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV. – Режим доступу. – Електронний ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Мисака Г.В., Шарманська В.М., Бухгалтерський облік. Навчальний посібник.-К.: Центр учбової літератури, 2007. - 400 с.
3. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник.- К.: Алерта, 2010.-1080 с.

ГАЛУЗЕВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

Жураковська І.В. к.е.н., доцент, Шевчик А.П., студентка

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

Керівництво підприємств повинне постійно проводити детальний аналіз дебіторської заборгованості, адже у сучасних кризових умовах її значення зростає. Проте єдиної методики управління дебіторською заборгованістю не існує, так як значний вплив на її формування має вид діяльності підприємства. У торгівлі і сільськогосподарських підприємствах принципово різні підходи до кредитної політики, вимоги до обсягу оборотного капіталу в різні місяці року і т.д.

Актуальність обраного напрямку дослідження обґрунтовується цифрами використання оборотних активів за напрямками діяльності підприємства. За даними Державної служби статистики в торгівлі частка оборотного капіталу є найбільшою (понад 80%), а в сфері послуг – найменшою (близько 22%), що вимагає розробки політики управління кожної із складових оборотних активів в конкретній галузі: запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів, [1].

Незважаючи на значну актуальність галузевих досліджень управління оборотним капіталом і такою його складовою як дебіторська заборгованість для підприємств і практичне значення, системних наукових досліджень у великій кількості не має. Тут впевнено можна сказати, що практика випереджає вітчизняні дослідження. Адже за основу практики формування політики управління дебіторською заборгованістю на вітчизняних підприємствах береться зарубіжний досвід, який адаптується до вітчизняних реалій в міру набуття досвіду кожним підприємством.

Результати аналізу наукових праць показали, що управління дебіторською заборгованістю більшою мірою розкрито в сільськогосподарській та машинобудівній галузі. Про це свідчить ряд наукових праць, які стосуються даних галузей. Головним аспектом серед проаналізованих галузей є оцінка дебіторів та розробка ефективного кредитування. Адже підприємства змушені перетворювати високоліквідні активи в грошові кошти задля запобігання банкрутства.

Для вивчення галузевих особливостей управління дебіторською заборгованістю нами проведено аналіз звітності в частині показників дебіторської заборгованості 45 підприємств Волинської області. Із них 11 підприємств займається виробництвом харчових продуктів, 8 - будівництвом, 11 - виробництвом та реалізацією, 3 - торгівлею, 1 - сільським господарством, 6 – підприємства транспорту, 4 – підприємства з надання послуг та 1 – відсортування відходів.

За результатами наших розрахунків можна дати наступну характеристику

дебіторської заборгованості (далі – ДЗ) по видах діяльності. За основу брались наступні показники: коефіцієнта співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю, темп зростання дебіторської заборгованості, питома вага ДЗ в активах, період обороту ДЗ.

Для харчової галузі значення коефіцієнта співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю коливається в межах від 0,22 – 2,21. Згідно нормативу значення коефіцієнта повинно бути менше 1,0. У чотирьох підприємств з одинадцяти проаналізованих спостерігається перевищення норми даного коефіцієнта, що може свідчити про труднощі при реалізації продукції. Але в загальному по галузі показник є оптимальним. Показник темпу зростання дебіторської заборгованості у підприємств харчової галузі коливається в межах від 76,50 – 6200%. Це свідчить про дуже швидке зростання ДЗ підприємств. Показник питомої ваги ДЗ в активах підприємств харчової галузі коливається в межах від 0,01 – 55,92%. Загалом серед аналізованих підприємств цей показник в нормі і загрози фінансовій стабільності немає. Показник періоду обороту ДЗ підприємств харчової галузі коливається в межах від 0 – 365 днів, що свідчить про проблему неплатежів між деякими підприємствами.

Для підприємств галузі будівництва значення коефіцієнта співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю коливається в межах від 0,10 – 21,44. У трьох підприємств з восьми проаналізованих спостерігається перевищення норми даного коефіцієнта, що може свідчити про труднощі при реалізації продукції. Показник темпу зростання дебіторської заборгованості коливається в межах від 79,09 – 850,52%. Це свідчить про швидке зростання ДЗ підприємств. Показник питомої ваги ДЗ в активах підприємств будівельної галузі коливається в межах від 0 – 73,70%. Тільки у чотирьох підприємств серед восьми аналізованих цей показник в нормі, решта підприємств має загрозу фінансовій стабільності. Показник періоду обороту ДЗ підприємств будівельної галузі коливається в межах від 0 – 2212 днів, що свідчить про наявність проблеми неплатежів між деякими підприємствами. Таким чином ситуація з дебіторською заборгованістю на підприємствах будівельної галузі значно краща, ніж харчової.

Для підприємств основним видом діяльності яких є виробництво та реалізація, значення коефіцієнта співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю у підприємств коливається в межах від 0,49 – 4,55. У п'яти підприємств з одинадцяти проаналізованих спостерігається незначне перевищення норми даного коефіцієнта, що може свідчити про певні труднощі при реалізації продукції. Показник темпу зростання дебіторської заборгованості у підприємств коливається в межах від 23,94 – 735,21%. Це свідчить про тенденцію зростання ДЗ підприємств. Показник питомої ваги ДЗ в активах підприємств коливається в межах від 1,15 – 72,24%. Загалом серед аналізованих підприємств цей показник в нормі і загрози фінансовій стабільності немає. Показник періоду обороту ДЗ підприємств коливається в межах від 24 – 1437 днів.

У торгівлі значення коефіцієнта співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю коливається в межах від 0,07 – 0,34. Згідно нормативу значення коефіцієнта повинно бути менше 1,0. Серед усіх проаналізованих підприємств не спостерігається перевищення норми даного коефіцієнта. Показник темпу зростання дебіторської заборгованості у підприємств торгівлі коливається в межах від 798,15 – 2672,68%. Це свідчить про досить швидку тенденцію зростання ДЗ підприємств. Показник питомої ваги ДЗ в активах підприємств коливається в межах від 3,33 – 17,25%. Серед усіх аналізованих підприємств цей показник в нормі і загрози фінансовій стабільності немає. Показник періоду обороту ДЗ підприємств коливається в межах від 24 – 4070 днів. В торгівлі всі показники є критичними, тому саме тут необхідно налагоджувати контроль та управління цими активами.

Для підприємств транспорту значення коефіцієнта співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю у підприємств транспорту коливається в межах від 0,11 – 2,30. Згідно нормативу значення коефіцієнта повинно бути менше 1,0. Серед усіх

проаналізованих підприємств перевищення норми даного коефіцієнта спостерігається лише у ПАТ "ВОЛИНЬ-АВТО". Показник темпу зростання дебіторської заборгованості у підприємств транспорту коливається в межах від 121,55 – 1939,85%. Це свідчить про надмірно швидку тенденцію зростання ДЗ підприємств. Показник питомої ваги ДЗ в активах підприємств коливається в межах від 0,95 – 9,02%. Серед усіх аналізованих підприємств цей показник в нормі і загрози фінансовій стабільності немає. Показник періоду обороту ДЗ підприємств коливається в межах від 0 – 4118 днів. Загалом у всіх аналізованих підприємств цей показник у нормі. Лише у ПАТ «ЛУЦЬКЕ АВІАПІДПРИЄМСТВО» спостерігається велике значення даного показника, що може свідчити про проблему неплатежів.

Як показали наші дослідження, спостерігається суттєві галузеві відмінності в діапазоні показників ефективності використання дебіторської заборгованості, що вимагає проведення більш детальних аналітичних досліджень і встановлення рекомендованих значень показників в залежності від виду діяльності підприємства. Ринкові умови диктують різні вимоги до обсягу дебіторської заборгованості підприємств торгівлі та харчової галузі, сфери послуг та виробництва і використання єдиного підходу може зумовити прийняття неправильних управлінських рішень і зменшення конкурентних переваг на ринку.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики. Показники статистики в торгівлі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ЕКОЛОГІЧНА ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Замула І.В., д.е.н., професор, Примак Т.С., студентка

Житомирський державний технологічний університет, м. Житомир

В сучасних економічних умовах нестабільного законодавства, соціально-економічної ситуації, глобалізаційних процесів все більшого значення набуває економічна безпека підприємства. Сьогодні основними проблемами у сфері економічної безпеки є: неконтрольована приватизація, банкрутство підприємств, які не витримують ринкової, зокрема й недобросовісної, конкуренції, відсутність прозорої податкової системи. Крім того, важливо звернути увагу на безпеку підприємств в екологічній сфері.

Економічна безпека підприємства – це захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища, спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до зовнішніх умов без негативних наслідків для підприємства. Крім того, економічна безпека підприємства – найефективніше використання ресурсів, які забезпечують стабільне функціонування підприємства [1].

Безпека підприємства в екологічній сфері – це захист від руйнівного впливу природних, техногенних чинників і наслідків господарської діяльності підприємства. Під руйнівним впливом не варто розуміти виключно негативний вплив на навколишнє середовище, а й вплив на здоров'я людей. Екологічні збитки можуть значно впливати на фінансовий стан підприємства. Прикладом таких збитків можуть бути судові позови за порушення екологічного законодавства, втрати здоров'я людей внаслідок низької якості продукції, що виготовляють, вміст шкідливих чи небезпечних для здоров'я людини речовин в продукції. Все це і є джерелом небезпеки для підприємства.

Існують внутрішні чинники, які впливають на економічну безпеку підприємства з точки зору екології і якості. До таких відносяться: порушення екологічних норм якості, помилки допущені на стадії розробки нової продукції, економія на сировині, штрафи за забруднення довкілля.

Як результат, з метою управління економічною безпекою варто приділяти увагу і екологічній якості продукції. Управління економічною безпекою в екологічній сфері підприємства вимагає обґрунтованої, якісної інформації, основним джерелом якої є бухгалтерський облік і контроль у сфері екологічної якості продукції.

Відповідно до Міжнародного стандарту ІСО 8402 “Якість – сукупність характеристик об’єкта, що стосуються його здатності задовольняти встановлені та передбачувані потреби” [3]. Відповідно до ДСТУ ISO 9000-2001 “Системи управління якістю. Основні положення та словник” прийнято таке визначення поняття якості: якість – це ступінь, до якого сукупність власних характеристик задовольняє вимоги [2].

Досить тривалий час поняття “якість” ототожнювалося із технічним рівнем продукції, який насправді є лише одною з сутнісних ознак якості, що характеризує продукцію в аспекті досконалості її технічних характеристик [4, с. 2]. Якість є складною категорією, яку можна розглядати з різних позицій: філософської, соціальної, технічної, правової, економічної тощо [1, с. 9]. Не менш важливим є визначення якості з екологічної точки зору. А саме, вплив якості на здоров’я людини і навколишнє середовище. Дане питання недостатньо досліджене, немає однозначного тлумачення екологічної якості продукції.

Продукція вважається екологічною, якщо вона відповідає ряду критеріїв та процес її виробництва є екологічно чистим, тобто не несе негативного, руйнівного впливу на навколишнє середовище. Екологічна продукція повинна мати спеціальне маркування.

Процес екологічного маркування продукції здійснюється на основі рекомендацій Європейської економічної комісії ООН про декларування екологічних характеристик продукції та вимагає відповідного інформаційного наповнення. До нього відносять: інформацію про продукт, його характеристики, сферу застосування, матеріали, які було використано в процесі виробництва; інформацію про екологічну політику підприємства, про викиди та скиди, про транспортування продукції та її утилізацію.

Продукція є екологічно чистою, якщо вона виготовлена лише з натуральної сировини, нешкідливих речовин, з використанням обладнання що мінімізує шкідливість.

З метою покращення екологічності продукції підприємство повинне здійснювати постійне спостереження та контроль за впливом продукції на навколишнє середовище на всіх стадіях її життєвого циклу, починаючи від поставок сировини і закінчуючи утилізацією продукції або її повторним використанням у виробничому процесі.

Розробка і використання різноманітних форм і методів економічного впливу на процеси формування і забезпечення виробництва високоякісною і конкурентоспроможною продукцією є однією з основних потреб підприємства.

Під формами і методами економічного впливу варто розуміти: узгоджену систему прогнозування й планування якості продукції, встановлення прийнятних для виробників і споживачів цін на окремі види товарів і послуг, досить потужну мотивацію праці всіх категорій працівників підприємства.

До форм соціального впливу варто віднести: усебічну активізацію людського чинника, проведення ефективної кадрової політики, створення належних умов праці та життєдіяльності.

До екологічних напрямів підвищення якості продукції належать:

- застосування новітніх технологій виробництва, які сприяють збереженню навколишнього середовища від забруднення;
- використання в процесі виробництва сировини, яка не буде наносити шкоду здоров’ю споживачів, тобто застосування екологічно-чистої сировини;

– впровадження безпечних методів обробки сировини, які забезпечать відсутність негативного впливу на здоров'я працівників.

Отже, незважаючи на те, що екологічна якість відіграє велику роль для забезпечення економічного життя України та здоров'я населення, фактично екологічна складова не враховується в системі показників економічної безпеки. Екологічна якість продукції – це важлива умова забезпечення конкурентоспроможності продукції на ринку, ефективне використання ресурсів і як результат одна із важливих складових економічної безпеки підприємства. Покращення екологічних характеристик продукції є довготривалим процесом і передбачає значні фінансові витрати, але в перспективі підприємство зможе отримати довіру, лояльність, повагу споживачів і співробітників і, як наслідок, зростання довіри, лояльності і впевненості з боку інвесторів та акціонерів.

Список використаних джерел:

1. Давидова О.Ю. Управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві : навч. посібник / О.Ю. Давидова, І.М. Писаревський, Р.С. Ладиженська ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 414 с.
2. ДСТУ ISO 9000–2001 «Системи управління якістю. Основні положення та словник» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/sistemi-upravlinnja-jakistyu.osnovni-polozhennja-ta-slovniknor3058.html>.
3. Международный Стандарт ИСО 8402 Управление качеством и обеспечение качества : Словарь [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ohranatruda.ru/ot_biblio/normativ/data_normativ/5/5812/.
4. Новойтенко І.В. Регулювання якості продукції в аспекті захисту прав споживачів / І.В. Новойтенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/natural/Npnukht/2010_33/NP-33-45.pdf

ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ТА ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ РИЗИКІВ

Іваненко В.О., к.е.н., доц., Новіцька Б.М., магістрант

Житомирський державний технологічний університет, м. Житомир

Загальним тенденціям сучасного розвитку економіки притаманне зростання невизначеностей, що пояснюється глобалізацією ринків, підвищенням конкуренції, ускладненням технологічних систем у всіх аспектах життя, зростанням соціальної напруженості, пов'язаної зі збільшенням розриву рівня життя у різних країн. При цьому, виникає два «конфліктних» фактора: з одного боку – ці причини підсилюють ступінь невизначеності, а з іншого – сприяють появі нових можливостей управління ризиками.

Дослідженню сутності фінансових ризиків у сучасних економічних умовах присвячено праці таких науковців, як: І.В.Белова, І.М. Вигівська, Н.В.Корж, О.М. Коц, М.Є. Нестеренко, Г.В. Сілакова та багатьох інших, однак динамічність економічних умов актуалізує подальші дослідження сутності та причин фінансових ризиків.

У підприємницькій діяльності об'єктивно існують ризики, що призводять до втрати майна, активів, доходів, часткової або повної втрати продукції і т.д. Це зумовлюється змінністю умов господарювання і, відповідно, невизначеністю в зв'язку з цим його результатів. Останнє означає неточне, неповне знання про будь-яке явище чи процес, непередбачуваність їх наслідків. На сучасному етапі в ринковій економіці така ситуація практично неминуча, у зв'язку з дією об'єктивних і суб'єктивних факторів [2].

Основними причинами виникнення ризиків у господарській діяльності є:

- 1) неповнота, недостовірність, недостатність інформації про явище, об'єкт,

операцію, що становлять зміст господарської операції. Ухвалення і здійснення рішень в процесі економічної діяльності передбачає наявність достатньої, повної і своєчасної інформації. Ця інформація передбачає необхідну поінформованість про наявність і величину попиту на ринках про вироблені або заплановані до виробництва товари; про фінансову стійкість і платоспроможність клієнтів, партнерів, конкурентів; про ціни, валютні курси, тарифи, про можливості отримання знижок та багато іншого. Подібна інформація в силу об'єктивних і суб'єктивних причин може бути різномірною, різної якості, неактуальною і перекрученою, що і зумовлює виникнення ризику;

2) випадковість. Імовірнісна природа багатьох економічних явищ і заходів, в які вступають суб'єкти господарювання, призводить до того, що одні і ті ж заходи відбуваються неоднаково і події зазвичай несуть елемент випадковості. Це зумовлює неможливість передбачення однозначного результату, а особливо більш-менш точних економічних масштабів;

3) наявність суперечливих тенденцій, зіткнення інтересів у рамках здійснюваної економічної діяльності як між конкурентами, так і партнерами. Виявляється ця тенденція різноманітно, наприклад, промисловим шпигунством і простою розбіжністю інтересів при здійсненні спільних акцій і навіть окремих угод. Відсутність єдиної стратегії розвитку, різні підходи до розуміння перспектив взаємовигідної співпраці можуть сприяти виникненню ризиків;

4) імовірнісний характер науково-технічного і технологічного розвитку. Серйозні об'єктивні труднощі виникають при визначенні загального вектора розвитку техніки і технологій в різних сферах економіки. Тим більше, в багатьох випадках неможливо кількісно встановити конкретні наслідки (особливо в довгостроковій перспективі) майбутніх відкриттів і інновацій. Технічний прогрес невіддільний від ризику, що обумовлено його ймовірнісною природою, оскільки витрати і, особливо, його результати, розтягнуті в часі і можуть бути передбачуваними лише в певних, досить широких межах.

5) спонтанність природних процесів і явищ, стихійні лиха. Результати економічної діяльності будуть залежати не тільки від перерахованих вище факторів, а й від дії стихійних сил природи – землетрусів, штормів, ураганів, повеней, техногенних катастроф тощо, руйнівна сила яких може завдати непоправної і непередбаченої шкоди підприємству.

6) економічні, соціальні причини в якості ініціатора виникнення ризику, які в економічній діяльності проявляються в наступному:

- циклічний розвиток економіки – загальносвітові економічні тенденції;
- кризи регіональні, міждержавні, секторні та галузеві;
- нестійкість світової валютно-фінансової сфери – коливання валютних курсів, різкі важко передбачувані коливання світових цін, зростання зовнішньої заборгованості, розлад платіжних балансів;
- погіршення економічного стану окремих виробництв і компаній – структурні кризи, банкрутства компаній, форс-мажорні обставини;
- міжнародні, регіональні і національні заходи щодо захисту вітчизняних товаровиробників, охорони навколишнього середовища, захисту споживачів [1, с. 12-18; 4, с. 125-127].

Беручи участь в економічних відносинах, будь то торгівля, рух капіталів або інша форма економічних відносин, економічному агенту доводиться стикатися з різними джерелами ризику. Ранжування цих джерел, з точки зору потенційної небезпеки, залежить від виду здійснюваної діяльності, фінансової стійкості агента і особливостей його суб'єктивного сприйняття ризику, його природи [3, с. 463].

Дослідження наукової літератури та узагальнення існуючих підходів до визначення економічної природи ризиків, дозволило виділити три точки зору, що визнають об'єктивну, об'єктивно-суб'єктивну і суб'єктивну природу ризику в економічній діяльності. Так, об'єктивна природа ризиків у економічній діяльності відображає реально

існуючі, які не залежать від безпосередніх її учасників явища і процеси. Об'єктивно-суб'єктивна природа ризику визначається тим, що вона породжується як факторами, згаданими вище, так і в повній мірі залежать від суб'єктів економічної діяльності, тобто, в кінцевому рахунку зумовлюється їх волею і свідомістю. Суб'єктивна природа ризиків відображає конкретну діяльність сторін господарювання, коли управлінці та інші суб'єкти прийняття рішень неоднаково сприймають одну і ту ж ситуацію, визнаючи один і той самий ризик у різних ситуаціях прийнятним або неприйнятним для себе. У значній мірі факторами ризику в таких випадках можуть біти також помилки, прорахунки, в тому числі пов'язані з недостатньою компетентністю суб'єктів прийняття рішень.

Список використаних джерел:

1. Гранатуров В.М. Экономический риск: сущность, методы измерения, пути снижения / В.М. Гранатуров. – 2 изд. – М.: «Дело и Сервис». – с. 153.
2. Киреев А. Международная экономика / А. Киреев. – М.: Международные отношения, Ч.1. 1997 – 416с.; Ч.2. 2001 – 488с.
3. Рыбалкин В.Е. Международные экономические отношения / В.Е. Рыбалкин. – М.: ЮНИТИ - ДАНА, 2008. – 463 с.
4. Сілакова Г.В. Фінансові ризики в системі забезпечення фінансової безпеки підприємства / Г.В. Сілакова, С.В. Петрик // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. - 2016. - Вип. 16(4). - С. 124-128.

ОБЛІК МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Калюга Є. В., д. е. н., професор; Палагута Н.С, студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В умовах розвитку міжнародної економіки, глобалізаційних процесів набувається адаптація вітчизняної практики обліку до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності.

На сьогодні підприємства з іноземними інвестиціями змушені вести обов'язковий облік за двома напрямками : фінансовий за національними стандартами (складання звітності для вітчизняних користувачів); за міжнародними стандартами (складання звітності для іноземних власників).

Визначення терміну, запаси в різних країнах відрізняється, як за своєю суттю так і за економічним змістом.

Наприклад в США запаси – це активи, які призначені для продажу протягом даного звичайного ділового циклу або використовуються протягом одного виробничого циклу; в Німеччині - предмети, призначені для короткострокового використання або перепродажу.

В міжнародній практиці основною метою обліку товарно-матеріальних запасів є правильне визначення прибутку. Це означає, що в бухгалтерському обліку точне визначення собівартості вибувших запасів має важливіше значення, ніж визначення вартості запасів на кінець звісного періоду.

Сама процедура визначення собівартості реалізованих запасів є наступною:

за даними інвентаризації визначають фактичні залишки запасів на кінець періоду і відповідно до методу оцінювання - вартість такого залишку;

використовуючи формулу балансової ув'язки розраховують собівартість реалізованих запасів;

визначається валовий прибуток (збиток) від реалізації запасів як різниця між виручного (доходом від реалізації) та собівартістю реалізованих запасів

Важливою передумовою обліку запасів є їх оцінка.

У США, як і в більшості країн, запаси оцінюються за фактичними витратами на їх придбання на момент отримання або використання у процесі виробництва. Оцінка вимірюється чистою сумою грошових платежів, здійснених в минулому або в майбутньому при придбанні товарів або ресурсів. Якщо платежі будуть здійснені в майбутньому, то їх слід дисконтувати. Витрати ж на доставку цих запасів можуть включатись або не включатись до собівартості товарно-матеріальних запасів і відображаються окремим рядком. До вартості запасів також не включаються загальновиробничі, адміністративні витрати та витрати на їх збут.

У Польщі запаси оцінюються за цінами їх придбання, у випадку ж неможливості виявлення ціни запасів або при їх безоплатній передачі вони оцінюються за цінами на аналогічні або подібні товарно-матеріальні цінності.

В Німеччині, Люксембургу та у Франції запаси оцінюються за найменшою величиною за собівартістю або за ринковою вартістю.

У Португалії та Іспанії запаси оцінюються за ціною їх придбання або витратами на їх виробництво.

В Швейцарії запаси оцінюються за найменшою з двох величин-первісною вартістю або чистою вартістю можливої реалізації.

В умовах нестабільності ринку, яка виражається в досить значних коливаннях цін, оцінка запасів за вартістю їх придбання не є об'єктивною. Саме тому зарубіжна практика обліку і звітності виробила ефективний спосіб вирішення такої проблеми. Щоб зберегти об'єктивність оцінки запасів, їх оцінюють за правилом нижчої оцінки. За принципом обачності (консерватизму), запаси оцінюються і відображаються за найменшою з можливих вартостей — ринковою ціною або собівартістю.[2]

При уцінці товарів або списанні товарних втрат необхідно проводити інвентаризацію і за її результатами списувати на рахунок «Втрати від знецінення товарно-матеріальних запасів» суму, яка визначається як різниця між собівартістю придбання та ринковою вартістю.

В міжнародній практиці при зростанні цін на товари дооцінка не проводиться за винятком тих країн, де облік ведеться без використання припущення про стабільність валюти. До оцінка запасів можлива лише в країнах з гіперінфляційною економікою.

Облікова практика західних компаній базується на припущенні, що надходження і продаж (відпуск у виробництво) запасів трактуються як потік вартостей, а не як потік фізичних одиниць. Відповідно при відпуску виробничих запасів зі складу у виробництво використовується один із методів оцінки собівартості вибувчих запасів, який передбачено МСБО 2 «Запаси», а саме:

- метод ідентифікації (метод ідентифікаційної собівартості);

- метод середньої вартості;

- метод оцінки запасів за цінами перших закупок (ФІФО);

- метод оцінки запасів за цінами останніх закупок (СІФО).

метод чистої вартості реалізації використовується на підприємствах сільського господарства, лісового та рибного господарства (в основі даного методу лежить продажна ціна запасу. Облікова ціна визначається, як продажна за винятком фіксованої норми прибутку).

- інші методи, які передбачені законодавством відповідної країни[1].

В бухгалтерському балансі запаси, як правило відображаються до принципу обачності за правилом нижчої оцінки. При цьому суттєвий вплив на собівартість запасів має метод оцінки запасів при вибутті.

У окремих країнах використовуються два методи відображення в балансі вартості запасів (Англія, США):

1. метод безпосереднього зниження вартості запасів (збиток, який отримується при знеціненні запасів автоматично включається до собівартості реалізованої продукції);

2. метод відрахувань від знецінення запасів (відображення збитку від знецінення запасів окремою проводкою та рядком у «Звіті про прибутки і збитки».

Отже, облік запасів є однією із трудомістких ділянок облікової роботи на підприємстві.

Загальний підхід до обліку запасів і вимоги щодо розкриття інформації про них у фінансовій звітності наведено у МСБО 2 «Запаси» і розповсюджується на запаси, облік яких ведеться на основі історичної (фактичної) собівартості. Положення МСБО 2«Запаси» не застосовують до:

1) незавершених робіт за будівельними контрактами (включаючи контракти з надання послуг, безпосередньо пов'язаних з будівельними контрактами);

2) фінансових інструментів;

3) виробників запасів, продукції сільського господарства та лісництва, корисних копалин, якщо вони оцінюються за чистою вартістю реалізації;

4) біологічних активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2 «Запаси».

2. Калюга Є.В. «Ефективність використання бюджетних коштів: зарубіжний та вітчизняний досвід». Науковий вісник НУБіП України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес» № 177 (частина 3-4);

3. Губачова О.М. Облік у зарубіжних країнах : Навчальний посібник – К.: НМЦ Укросвіта, 2012.

ЛУКА ПАЧОЛІ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Калюга Є.В., д.е.н., професор; Панічева Т.І. студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Лука Пачолі - італійський математик (1445-1515р.р.), народився в маленькому місті Борго Сан Сеполькро, де в свій час і жив художник П'єро делла Франческо, якому і віддали в учні маленького Луку. У майстерні художника Лука засвоїв математику, до якої виявився більш здатний, ніж до живопису. У 19 років він покинув майстерню і переїхав до Венеції, де виховував дітей купця Антоніо ді Ромніазі. Там же він познайомився і з бухгалтерським обліком, допомагаючи вести купцеві облікові книги.

У 1470 р . Лука Пачолі переїжджає до Риму, де займається самоосвітою, а через два роки стає ченцем-францисканцем. Монастир давав час для наукової роботи, постачав достатніми матеріальними засобами. Незабаром Л. Пачолі стає професором в Університеті Перуджі. У 1493 р . він завершує свою працю «Сума арифметики, геометрії, вчення про пропорції і відносини», а в 1494 р . книга виходить у світ. Трактат XI «Про рахунки і записи» містить перший опис подвійної бухгалтерії. У 1496 р . Лука переїжджає в Мілан, де знайомиться з Леонардо да Вінчі і стає його другом на довгі роки. У 1499 р. . в Італії починається війна з Францією і Лука Пачолі біжить від окупації у Флоренцію, де відновлює педагогічну діяльність. У 1509 р . він випустив другу книгу - «Божественні пропорції», яка має непрямої стосунок до бухгалтерського обліку. У 1510 р . Л. Пачолі займає місце пріора монастиря у своєму рідному місті, де і вмирає у 1517 р .

Творча спадщина Л. Пачолі спіткала нещаслива доля. Зміст Трактату про рахунки і записи переписували з книги в книгу, а про автора забули. Тільки в кінці XIX ст. було відновлено ім'я автора. Так як інших імен відомо не було, саме Л. Пачолі почали вважати батьком бухгалтерської науки, хоча він сам писав, що не придумав нічого нового, а лише описав діючу практику. Тим не менше значення праці Л. Пачолі для розвитку бухгалтерського обліку, безсумнівно, велике.

Основні ідеї, описані Л. Пачолі, зводяться до наступного:

1. Вперше сформульовано дві мети бухгалтерського обліку:

- А) Отримання інформації про стан справ, «бо облік слід вести так, щоб можна було без затримки одержувати всякі відомості, як щодо боргів, так і щодо вимог»;
- Б) Обчислення фінансового результату, «бо мета будь-якого купця полягає в тому, щоб отримати дозволена і відповідну вигоду для свого змісту».

2. Обидві цілі, які стоять перед обліком, досягаються за допомогою рахунків та подвійного запису. Рахунки - елементи системи - показують угруповання економічно однорідних коштів підприємства або джерел їх утворення. Перелік рахунків кожне підприємство має вибирати собі самостійно. Адміністратор повинен пристосувати бухгалтерські рахунки для цілей управління підприємством. Взаємозв'язок між рахунками розкривається за допомогою подвійного запису. Є кілька пояснень такої назви. Ймовірно, це пов'язано з тим, що тут: використовуються два види запису (систематична і хронологічна); застосовуються два види реєстрації (синтетичний і аналітичний облік); існує два ряди рахунків: рахунки для обліку майна і рахунки капіталу; у кожного рахунку два рівноправних розрізів (дебет і кредит); будь-який факт господарського життя реєструється двічі - за дебетом одного і кредитом іншого рахунку:

$$A - P = K,$$

де А - актив (вид майна); П - пасив (зобов'язання); К - капітал власні джерела коштів); У будь-якої операції беруть участь дві особи: одна віддає, інша отримує; Бухгалтерська робота виконується двічі - спочатку операції реєструються, а потім перевіряються.

Кожна їх названих причин може вважатися поясненням назви «подвійна запис».

3. Л. Пачолі:

3.1. вивів два постулати, які носять його ім'я: сума дебетових і кредитових оборотів завжди тотожна в одній і тій же системі рахунків; сума дебетових сальдо (залишків по рахунках) завжди тотожна сумі кредитових сальдо в одній і тій же системі рахунків.

3.2. приділив увагу балансу, який трактував як «бухгалтерську рівновагу, необхідну для контролю за правильністю рознесення по рахунках», але не розглядав як звітний документ.

3.3. описав одну з перших форм рахівництва – Давньоіталійську (венетіанську), яка має три рівня обробки інформації:

- Факти господарського життя фіксуються в меморіальній книзі (від лат. Memorial – пам'ять, тобто записувати на пам'ять в книгу) - вона заміняла сучасні первинні документи;
- За даними меморіалу бухгалтер складає записи по рахунках (проводки) в журналі - зараз його називають журналом реєстрації (хронологічний запис);
- Записи про факти групуються за економічним змістом у Головній книзі (систематичний запис).

Головний недолік Давньо-італійської форми бухгалтерського обліку полягав у тому, що рахунки не поділялися на синтетичні і аналітичні. Всі рахунки, по-суті, були аналітичними, тому система обліку була громіздкою і трудомісткою.

3.4. розглядав проблеми оцінки майна і відстоював принципи оцінки за собівартістю (фактичної вартості придбання або створення). Він говорив: «Оцінка не може бути нижче собівартості фактичних витрат, так як вона повинна стимулювати продаж товарів за

високими цінами». Таким чином, Пачолі не допускав можливості оцінки за діючими ринковими цінами.

3.5. описував проблеми обліку валютних операцій. У зв'язку зі зміною курсу валюти він ставив завдання: як перевести одну грошову одиницю в іншу і як відобразити прибуток від операції обміну валюти. Він вирішив ці проблеми наступним чином: опублікував перекладну таблицю різних валют. Перерахунок курсових різниць, як вважав Пачолі, відображати в обліку не потрібно.

3.6. вважав, що жодного, як тепер сказали б, господарюючого суб'єкта не можна зробити боржником без його згоди. Таким чином, він вважав, що реалізовану продукцію можна вважати тільки після оплати.

3.7. В книзі «Божественні пропорції» він представив такі оптимальні коефіцієнти, як співвідношення податків і прибутку, прибутку і капіталу, оборотів і запасів, які надають обліку закінчений вигляд.

4. Вчення Пачолі про людський фактор в господарській діяльності взагалі і бухгалтерському справі зокрема заклало основу ділової етики того часу. Автор вважав, що бухгалтерський облік - справа чесних і грамотних людей.

Список використаних джерел:

1. Глушкова А.Ф., Глушков С.С.. Геометрическая часть «Суммы» Пачолі. История и методология естественных наук, 29, 1982, с. 57–63.
2. Лука Пачолі. Трактат о счетах и записях. Финансы и статистика, 2001 г., 368 с.
3. Лучко М.Р., Остапюк М.Я. Історія обліку: світ та Україна, погляд крізь роки / М.Р. Лучко, М.Я. Остап'юк. - Тернопіль: «Зорепад», 1998.-151 с.
4. Соколов Я.В. Лука Пачолі — человек и мыслитель. В кн. :Пачолі Лука. Трактат о счетах и записях. М.: Статистика, 1974.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО СТАНДАРТУ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Калюга Є. В., д. е. н., професор; Шум О.А., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Під час активізації інтеграційних процесів в економіці сьогоденної України визначною умовою ефективної діяльності підприємств є адаптація національної системи обліку до вимог міжнародної практики.. Орієнтація бухгалтерського обліку на міжнародні стандарти сприятиме підвищенню достовірності та зрозумілості інформації про фінансовий стан та господарську діяльність підприємств для іноземних користувачів. Саме в цьому і полягає актуальність досліджуваної теми.

В Україні діють безліч підприємств різних галузей і форм власності, але важливим елементом діяльності кожного з них є основні засоби. Саме через те, що основні засоби є однією з основних складових активу балансу, значною мірою впливають на фінансовий результат суб'єктів господарювання.

Багато науковців приділяють увагу цьому питанню, серед них: Л. Косовиць, Р. Грачова, С. Голов, Н. Крічка, І. Бланк, М. Баканов та інші. Питання ведення обліку відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку відображено у роботах С. Голова, Є. Калюги, В. Костюченко, М. Войнаренка, Н. Пономарьова, О. Замазій, І. Жолнер]. [2].

Національні стандарти бухгалтерського обліку розроблялися з урахуванням міжнародних, саме тому П(С)БО щодо обліку основних засобів має ряд спільних моментів з МСБО. Так порівняння визначень основних засобів представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняння визначень терміну «основні засоби» в міжнародному та національному стандартах бухгалтерського обліку

МСБО 16«Основні засоби»	П(С)БО 7«Основні засоби»
Основні засоби - це матеріальні об'єкти, що їх: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуться, за очікуванням, протягом більше одного періоду.	Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Оцінка основних засобів проводиться трьома способами: первинна оцінка, уцінка та дооцінка. Первинна оцінка за обома має однаковий зміст щодо витрат, які до неї включаються, а також щодо обміну на подібні та неподібні основні засоби. Слід зазначити, що значення уцінки і дооцінки мають більш розширене поняття в П(С)БО 7 «Основні засоби». Згідно з даним положенням, уцінку основних засобів включають до складу витрат, а дооцінку – до додаткового капіталу. За МСБО 16 «Основні засоби», як і за П(С)БО 7 «Основні засоби» (з урахуванням останніх змін) до первісної вартості об'єкта включається сума витрат (за попередньою оцінкою) на демонтаж, переміщення об'єкта та на відновлення довілля(табл.2)[4,5].

Таблиця 2

Порівняння оцінки основних засобів в міжнародному та національному стандартах бухгалтерського обліку

Елементи первісної вартості (оцінка на дату визнання)	
МСБО 16«Основні засоби»	П(С)БО 7«Основні засоби»
До первісної вартості об'єкта слід включати не всю суму очікуваних майбутніх витрат на демонтаж, а теперішню вартість цієї суми. Щорічно суму забезпечення слід переглядати, і її збільшення слід відносити до витрат на позики (фінансові витрати), а не до первісної вартості об'єкта.□	Деталі визначення первісної вартості відсутні, внаслідок чого до первісної вартості об'єкта може потрапити вся сума прогнозованих витрат на демонтаж, а не теперішня вартість цієї суми.

Важливим напрямком обліку основних засобів є процес їх переоцінки, в якому міжнародні та національні стандарти не містять суттєвих відмінностей, проте в П(С)БО 7 «Основні засоби» зазначено межу (більше 10%), за якої необхідно проводити переоцінку. Міжнародними стандартами така межа також передбачена, проте вона визначена як така, що «суттєво відрізняється» від балансової вартості [5].

Національні і міжнародні стандарти мають деякі відмінності і у методиці нарахування амортизації. Методами нарахування амортизації у П(С)БО і у МСБО є прямолінійний та виробничий. Проте П(С)БО передбачає ще три методи: зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, а МСБО включає в себе метод зменшення залишку. Міжнародні стандарти не містять вичерпного переліку методів амортизації основних засобів, проте в них зазначено, що головне те, щоб використовуваний метод відображав схему за якої підприємство споживає економічну вигоду, отриману від активу [1]. Тому, обліковуючи основні засоби, що продовжують приносити економічні вигоди, з нульовою залишковою вартістю, українські

підприємства відповідно до міжнародних стандартів роблять суттєву помилку у веденні обліку основних засобів. В такому випадку підприємству слід змінити метод амортизації або строк корисного використання основного засобу.

У П(С)БО 7 «Основні засоби» вказано, що вартість землі, а саме земельних ділянок не амортизується. А МСБО 16 «Основні засоби» містить положення про те, що «у деяких випадках сама земля може мати обмежений термін корисної експлуатації, тоді її амортизують методом, який відображає вигоди, що мають бути отримані від неї» [4]. Тому, доцільним є внесення змін у П(С)БО 7 «Основні засоби» щодо питання амортизації землі та земельних ділянок.

Детально розглянувши положення, які містяться у МСБО 16 та П(С)БО 7 «Основні засоби», можна виділити ряд спільних рис. Але між цими нормативними документами, як зазначає Є. Калюга, є і численні відмінності, адже міжнародні стандарти не враховують національні особливості ведення бухгалтерського обліку [3].

Отже, П(С)БО 7 «Основні засоби» потребує змін та доповнень як з боку термінів наведених в ньому, так і з боку сфери його дії. Його вдосконалення дозволить подолати певні неузгодженості в обліку основних засобів щодо їх придбання, використання та оцінки; сприятиме підвищенню зрозумілості, достовірності та прозорості облікової інформації для іноземців. Вирішення цих завдань, дасть змогу гармонізувати національну систему обліку основних засобів відповідно до міжнародної практики.

Список використаних джерел:

1. Дерун І. А. Удосконалення бухгалтерського обліку основних засобів на основі його гармонізації [Текст] / І. А. Дерун // Вісник Житомирського державного технологічного університету: економічні науки. – 2009. – № 4 (50) – С. 40 – 42.
2. Жолнер І. Фінансовий облік за міжнародними стандартами : навчальний посібник / І. Жолнер. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – С. 85-134.
3. Калюга Є. В. Відповідність між національною та міжнародною системами обліку Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: І Міжнародна науково-практична конференція м. Чернігів, 11 грудня 2015р.: тези доповідей.- Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2015.-С.8-9
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення - 20.03.15). – Назва з екрана.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 р. / [Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
- 6.. Руденко Л. М. Відмінності в обліку основних засобів за МСБО 16 і П(С)БО 7/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://biznesinalogi.com/vidminnosti-v-obliku-osnovnix-zasobiv-za-msbo-16-i-psbo-7>

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Кінець Т. С., к. е. н., доцент, Голубенко Ю. С., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

На сьогодні обліку розрахунків з покупцями та замовниками на вітчизняних підприємствах приділяється особлива увага, оскільки від правильності та своєчасності здійснення таких розрахунків багато у чому залежать результати діяльності підприємства.

Згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку [1],

розрахунки з покупцями та замовниками здійснюються на однойменному рахунку 36, який має чотири субрахунки: 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями», 362 «Розрахунки з іноземними покупцями», 363 «Розрахунки з учасниками ПФГ» та 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням». Аналітичний облік по рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» ведеться по кожному покупцю (замовнику), що забезпечує одержання керівництвом підприємства необхідної інформації про покупців і замовників по розрахункових документах, термін яких ще не настав, та по розрахункових документах, неоплачених у строк.

Сучасна система виробничо-економічних відносин між суб'єктами господарювання передбачає можливість покупців та замовників розраховуватись перед отримання продукції, в момент отримання продукції або після відвантаження продукції чи надання послуг.

Це дозволяє покупцеві (замовнику) обирати найбільш зручний для себе варіанти розрахунку, але створює певні ризики для підприємства-продавця, оскільки найчастіше в момент часу, коли продукція відвантажена, гроші ще не надійшли на рахунок підприємства-постачальника. При цьому виникає дебіторська заборгованість, яка має бути погашена покупцем, але з певною ймовірністю може бути і не погашена, що призводить до необхідності ретельного відстеження стану розрахунків з кожним конкретним покупцем чи замовником з метою попередження виникнення ситуацій порушення умов укладених угод та інших взаємних зобов'язань.

Для вирішення цієї проблеми необхідно підвищити рівень контролю за операціями з покупцями та замовниками. Для цього пропонується запровадження додаткових документів – актів, у яких має відображатись інформація про умови договору, конкретизуються строки сплати та розглядається можливість взаємозаліку заборгованостей. Зокрема, в разі неможливості здійснення певним покупцем чи замовником розрахунків у зазначені терміни, проблема несплати може бути вирішена шляхом використання факторингу, та ін.

Застосування запропонованих актів, які умовно можна назвати «Актами обачності», дозволить не тільки зменшити ризик непогашення дебіторської заборгованості, але й підвищити надійність системи розрахунків підприємства з покупцями та замовниками в цілому, що призведе до покращення фінансового стану і результатів діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, із змінами [Електрон. ресурс] / Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і [...]. Мінфін України; Інструкція від 30.11.1999 № 291 // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/page3>

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ЩОДО ОПЕРАЦІЙ, ЯКІ НЕ ВІДНОСЯТЬСЯ ДО ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЛАТНИКА ПОДАТКУ

Ковач С.І., к.е.н., доцент; Шарапка К.О., студент

Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

Правильність визначення податків до сплати, своєчасність їх нарахування і перерахування до бюджету є одним з вирішальних аспектів управління економічною безпекою підприємства. Так як, знаючи терміни сплати, можна більш менш рівномірно розподілити податковий тягар за звітними періодами, уникаючи прострочення платежів, що в результаті може призвести до необхідності сплати штрафних санкцій, пені, а, отже, додаткового витрачання грошових коштів за рахунок вилучення їх з господарського обороту. Розмірковуючи про оподаткування діяльності підприємств, не можна не згадати про податок на додану вартість (далі – ПДВ), адже на сьогодні більшість підприємств зареєстровані як платники цього податку. В той же час не всі придбані підприємством товари/послуги використовуються під час здійснення господарської діяльності, тож існує об'єктивна необхідність дослідження обліку ПДВ за товарами/ послугами, які не використовуються в господарській діяльності платника ПДВ.

Згідно пп. 14.1.36 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) під господарською діяльністю розуміється «діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами» [1]. Будь-яка інша діяльність, що не підпадає під визначення господарської, вважається негосподарською.

Податковий кредит з податку на додану вартість по операціях, що не є господарською діяльністю суб'єкта господарювання – платника ПДВ, визначається у загальному порядку, однак з подальшим нарахуванням податкових зобов'язань згідно п. 198.5 ст. 198 ПКУ: «Платник податку зобов'язаний нарахувати податкові зобов'язання виходячи з бази оподаткування, визначеної відповідно до пункту 189.1 статті 189 цього Кодексу, та скласти не пізніше останнього дня звітного (податкового) періоду і зареєструвати в Єдиному реєстрі податкових накладних в терміни, встановлені цим Кодексом для такої реєстрації, зведену податкову накладну за товарами/послугами, необоротними активами (для товарів/послуг, необоротних активів, придбаних або виготовлених до 1 липня 2015 року, - у разі, якщо під час такого придбання або виготовлення суми податку були включені до складу податкового кредиту), у разі якщо такі товари/послуги, необоротні активи призначаються для їх використання або починають використовуватися», в тому числі згідно пп. а) цього пункту в операціях, що не є господарською діяльністю платника податку [1]. Такі нараховані податкові зобов'язання в професійній літературі називають «компенсаційними», а операції у зв'язку, з якими вони виникають, «умовним постачанням» або «умовним продажем».

Для відображення в обліку розрахунків за ПДВ, що пов'язаний зі здійсненням операцій, які не є господарською діяльністю платника податку, скористаємося витягом з Робочого плану рахунків, який застосовується в стандартній конфігурації програми 1С: Підприємство 8.3 Бухгалтерія для України (табл.1).

Таблиця 1

Витяг з Робочого плану рахунків щодо обліку розрахунків за ПДВ

Синтетичні рахунки		Субрахунки		Аналітичні рахунки	
Код	Назва	Код	Назва	Код	Назва
64	Розрахунки за податками й платежами	641	Розрахунки за податками	---	---
				6412	Розрахунки за ПДВ
				---	---
		643	Податкові зобов'язання	6431	Податкові зобов'язання
				6432	Податкові зобов'язання непідтверджені
				6433	Коригування податкових зобов'язань
				6434	Податкові зобов'язання (роздріб)
				6435	Умовний продаж (умовне постачання)
		644	Податковий кредит	6441	Податковий кредит
				6442	Податковий кредит непідтверджений*
				6443	Коригування податкового кредиту

Отже, для відображення в обліку податкових зобов'язань з умовного постачання (продажу) товарів/послуг, за якими ще не виписані і незареєстровані податкові накладні в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі ЄРПН), застосовується аналітичний рахунок 6435 «Умовний продаж» («Умовне постачання»).

Необхідно відмітити, що Інструкція з бухгалтерського обліку податку на додану вартість, затверджена наказом МФУ № 141 від 01.07.1997 року, містить лише рекомендації щодо застосування аналітичних рахунків «Податкові зобов'язання, що підлягають коригуванню» та «Податковий кредит непідтверджений» (п. 12 та п. 8 Інструкції відповідно) [2].

Кореспонденцію рахунків з обліку податкового кредиту та податкових зобов'язань з ПДВ, якщо товари/послуги, необоротні активи призначаються для їх використання в операціях, що не є господарською діяльністю платника ПДВ, подано в табл. 2.

Таблиця 2

Кореспонденція рахунків з обліку податкового кредиту та податкових зобов'язань з ПДВ, якщо товари/послуги, необоротні активи призначаються для їх використання в операціях, що не є господарською діяльністю платника ПДВ (п.198.5 ст.198 ПКУ)

(перша подія – оприбуткування ТМЦ)

Дата г/о	Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Дебет	Кредит	
04.02	Видаткова накладна	Оприбутковано воду «Росяна» на підставі видаткової накладної постачальника	209	631	100,00
		Відображено податковий кредит з ПДВ непідтверджений	6442	631	20,00
05.02	Банківська виписка	Переказано з поточного рахунку в національній валюті кошти постачальнику за придбану воду	631	311	120,00
06.02	ПНЕ* (постачальника)	Зареєстровано податкову накладну в ЄРПН постачальником, ПНЕ № 2 від 04.02 Нараховано податковий кредит з ПДВ	6412	6442	20,00
28.02	ПНЕ* (зведена)	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ, складено зведену ПНЕ і зареєстровано в ЄРПН	6435	6412	20,00
	Бухгалтерська довідка	Віднесено нараховане податкове зобов'язання з ПДВ на збільшення вартості води (необоротних активів, запасів, капітальних інвестицій чи витрат діяльності)	209 (15,20,22, 28, 91,92, 93,949)	6435	20,00

*податкова накладна електронна

Отже, будь-яка діяльність суб'єкта господарювання – платника ПДВ, що не підпадає під визначення господарської, вважається негосподарською. Податковий кредит

з ПДВ по операціях, що не відносяться до господарської діяльності платника ПДВ, визначається у загальному порядку, проте з подальшим нарахуванням податкових зобов'язань згідно п. 198.5 ст. 198 ПКУ. Для відображення таких податкових зобов'язань доцільно використовувати окремий аналітичний рахунок, що відкривається в складі субрахунка 643 «Податкові зобов'язання».

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. № 2755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Інструкція з бухгалтерського обліку податку на додану вартість, затв. наказом МФУ № 141 від 01.07.1997 р. (у редакції наказу МФУ від 17 лютого 2017 р. № 241) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0284-97>.

ОБЛІК І ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Колеснікова О.М., к.е.н., доцент, Довгошия А.А., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

Більшість операцій, що відбуваються на підприємстві, пов'язані з придбанням, виробництвом і продажем товарів та послуг, і, у зв'язку з цим, оплатою та одержанням грошових коштів. Оскільки грошові кошти мають здатність обертатись, ступінь ризику помилок в обліку та контролю на цій ділянці обліку досить великий. Тому важливим завданням є організація обліку і внутрішній контроль грошових коштів з метою забезпечення мінімальних гарантій для користувачів фінансової звітності щодо достовірності, реальності, повноти і законності наведеної інформації про неї.

Вказані обставини вимагають подальшого дослідження особливостей обліку касових операцій і внесення, на цій основі, пропозицій по удосконаленню обліку та аналізу господарської діяльності підприємства.

Дослідженню питань обліку та контролю касових операцій присвячені праці відомих вітчизняних та зарубіжних економістів, зокрема, С.Л. Берези, М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Ю.А.Вериги, С.Ф.Голова, Н.Г.Горицької, О.М.Губачової, Г.Г.Кірейцева, М.В.Кужельного, Н.М.Малюги, Є.В.Мниха, Л.В.Нападовської, В.О.Озерана, М.С.Пушкаря, В.В.Сопка, Б.Коласса, М.Р.Метью, В.В.Палія, М.Х.Б. Перера, Я.В. Соколова, Е.С.Хендріксена та інших.

Готівка (готівкові кошти) - грошові знаки національної валюти України - банкноти і монети, які є дійсними платіжними засобами. Платежі готівкою підприємств, підприємців та фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги) і за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна, становлять готівкові розрахунки. Сума фактично одержаних готівкових коштів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і позареалізаційних надходжень становить готівкову виручку.

Касові операції здійснюються відповідно до "Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні", затвердженого Постановою Правління Національного банку України 15 грудня 2004 р. № 637. З метою забезпечення здійснення розрахунків готівкою підприємства повинні мати касу, а їх керівники — забезпечити її належне облаштування та надійне зберігання готівкових коштів.

Починаючи дослідження операцій з грошовими коштами, доцільно отримати якомога повнішу інформацію про внутрішній контроль на даній ділянці обліку. З'ясувати, як на підприємстві дотримуються касової дисципліни, наскільки жорстко контролюються

операції з готівкою, у тому числі з валютою, наскільки чітко забезпечується санкціонування різних платежів з поточного та інших рахунків підприємства (можна шляхом фактичної перевірки).

Кожна операція з готівкою повинна бути документально оформлена (підтверджена) відповідними документами.

З метою контролю за збереженням готівкових коштів на підприємствах проводиться інвентаризація кас.

Для ефективного використання наявних коштів підприємству потрібно правильно організовувати їх облік, тому обов'язковим є виконання завдань бухгалтерського обліку грошових коштів.

Правильна побудова організації обліку грошових коштів дозволяє забезпечити інформацію про їх наявність, цілеспрямованість використання, недопущення порушень касової дисципліни та контроль за збереженням.

Список використаних джерел:

1. "Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні", затверджене Постановою Правління Національного банку України 15 грудня 2004 р. № 637.
2. Фінансовий облік: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / Сук Л.К., Сук П.Л. – К., 2012. – 647 с.
3. Контроль і ревізія : навч. посіб. / Р. Л. Хом'як, Н. С. Станасюк, В. М. Чубай та ін. – 2-ге вид, – Львів : Магнолія, 2013. – 315 с.

ПРОБЛЕМА АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Колеснікова О. М., к.е.н., доцент; Забуранна Н. І., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Сучасна економічна ситуація в країні обумовлює необхідність ефективного управління державними фінансами. У центрі уваги знаходиться процес оподаткування, виступаючи головною умовою формування фінансово-бюджетних ресурсів держави.

Проблема побудови ефективної податкової системи – одна з найбільш актуальних в Україні. Її вирішення повинно здійснюватися шляхом вивчення і аналізу як існуючої в Україні законодавчої бази, так і накопиченого у світі досвіду у сфері оподаткування. Особлива роль у наукових дискусіях відводиться податку на додану вартість як одному з основних бюджетоутворюючих податків. Зокрема, вчені висвітлюють різні підходи до вирішення основоположних теоретичних проблем, поліпшення адміністрування, натомість проблеми справляння ПДВ, методики їх обліку та контролю суб'єктами господарювання майже не розглядаються.

Даний податок домінує серед непрямих податків, що надходять до бюджету, і тому виконує яскраво виражену фіскальну функцію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність питання щодо справляння ПДВ стоїть гостро і потребує глибокого аналізу, враховуючи економічну ситуацію країни, сучасний стан і специфіку функціонування податкової системи. Поставлені завдання стосуються передусім пошуку спроб удосконалення механізму справляння ПДВ задля підвищення ефективності надходжень до державного бюджету та встановлення помірного рівня податкового тягара.

Податок на додану вартість – це непрямий податок з доданої вартості, яка створюється на всіх стадіях виробництва й обігу, що включається у вигляді надбавки в ціну товару, робіт та послуг і цілком оплачується кінцевим споживачем товарів, робіт, послуг. Сума до сплати визначається як різниця податкового зобов'язання та податкового кредиту. Кінцевий споживач оплачує товар за ціною, збільшеною на всю суму платежів ПДВ. Із прийняттям Податкового кодексу України суттєвих змін у бухгалтерському обліку податкового кредиту не відбулося. Головним недоліком застосування цього податку, як і взагалі функціонування податкової системи України, є нестабільність законодавчого підґрунтя. Синтетичний облік за податком на додану вартість угруповується на рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами» у розрізі податків конкретного підприємства. Аналітичний облік розрахунків за ПДВ регламентує ведення декількох рахунків залежно від способів проведення розрахунків із підприємствами-контрагентами: 641 «Розрахунки за податками», 643 «Податкові зобов'язання», 644 «Податковий кредит».

Недоліки бюджетного відшкодування ПДВ пов'язані, з одного боку, з несвоєчасним поверненням коштів, а з іншого – тягнуть за собою нанесення прямих збитків державі у зв'язку з необґрунтованим перерахуванням бюджетних коштів на користь комерційних структур, оскільки відшкодування податку на додану вартість – це простий спосіб маніпулювання під час здійснення фінансово-господарських операцій задля отримання коштів законним шляхом із бюджету. Тому всі спроби раціонального адміністрування, проведення перевірок не дадуть змоги викоринити повністю недобросовісних суб'єктів фінансово-господарських операцій.

Значна проблема, яку необхідно вирішити найближчим часом, – створення дієвого механізму попередження незаконного повернення цього податку, адже застосування незаконних схем відшкодування ПДВ під час здійснення експортних операцій породжує проблему виведення капіталу з економіки країни.

Підкреслюємо основні останні зміни та доповнення в заповненні податкової накладної (ПН) із ПДВ, які набрали чинності 1 березня 2017 р.:

- 1) У табличній частині розділу Б у 3 стовпчику «Код» додали підпункти:
3.1 «товару згідно з УКТ ЗЕД»; 3.2 «ознака імпортованого товару»; 3.3 «послуги згідно з ДКПП».
- 2) У табличній частині Б з'явився новий стовпчик 11 «Код виду діяльності сільськогосподарського товаровиробника».
- 3) У додатку до податкової накладної у 3 стовпчику «Код» додали підпункти:
3.1 «товару згідно з УКТ ЗЕД»; 3.2 «ознака імпортованого товару»; 3.3 «послуги згідно з ДКПП».
- 4) До додатку до податкової накладної додали новий стовпчик 13 «Код виду діяльності сільськогосподарського товаровиробника».

Державна фіскальна служба України у листі від 22.02.2017 р. №3653/6/99-99-15-03-02-15 [2] наголошує, що податкова накладна, яка містить помилки у коді товару згідно з УКТ ЗЕД, не дає змоги ідентифікувати здійснену операцію. А отже, вона не може бути підставою для віднесення сум ПДВ, зазначених у ній, до податкового кредиту.

Якщо при складанні податкової накладної було допущено помилку у коді товару згідно з УКТ ЗЕД, така помилка може бути виправлена шляхом складання постачальником товарів/послуг розрахунку коригування до такої податкової накладної. Такий розрахунок коригування підлягає обов'язковій реєстрації в ЄРПН.

Отже, у нашій державі, як і в багатьох інших країнах світу, податок на додану вартість є одним із основних джерел формування доходної частини бюджету, а тому нормальне функціонування цього податку є важливим для економіки країни. Зазначимо, що найважливіша перевага податку на додану вартість є його потенційно висока фіскальна ефективність, так як він має широку базу оподаткування, яка включає більшість груп товарів і послуг, тобто зміни асортиментів споживання суттєво не впливають на

надходження податку до бюджету. Податок повинен повністю відповідати своїй природі – у повному обсязі вилучатися на користь держави з метою виконання соціально-економічних, політичних, правових функцій, та пільги повинні бути, на нашу думку, обов'язково для підтримки розвитку слабких сфер виробництва в т.ч. сільськогосподарського. І перші кроки назустріч вже зроблено.

Так, законодавчим актом (законопроект №6099 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо захисту прав вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника», який Верховна Рада прийняла 23.03.2017р.) [1] сільськогосподарським товаровиробникам, які до 2017 року застосовували спеціальний режим оподаткування ПДВ:

1) у період до 31.12.2017 року буде збільшено значення суми ПДВ, на яку платник може зареєструвати податкові накладні в ЄРПН на суму коштів, що були перераховані ними у січні 2017 року з поточних рахунків на спеціальні сільськогосподарські рахунки, у розмірі не більше суми, задекларованої до сплати на спеціальні сільськогосподарські рахунки у декларації з податку на додану вартість за грудень 2016 року;

2) у межах суми такого збільшення буде надано право платнику податку подати до ДФС заяву щодо перерахування таких коштів з рахунка в СЕА ПДВ такого платника податку на його поточний рахунок.

Список використаних джерел:

1. Лист ДФС про розгляд листа платника щодо права на формування податкового кредиту за податковою накладною, що містить помилки в коді згідно з УКТ ЗЕД// [режим доступу] <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovyi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/71626.html>

2. Аграріям компенсуватимуть втрати, які виникли через блокування ПДВ рахунків: прийнято закон!// [режим доступу] https://news.dtki.ua/ua/taxation/pdv/42893?utm_source=news&utm_campaign=oldmain

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Колеснікова О.М., к.е.н., доцент, Остапенко В.О., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Інвентаризація, як один з основних методів бухгалтерського обліку є найбільш важливим засобом контролю за збереженням господарських засобів і актуальною темою для дослідження, оскільки проблема соціального-економічного розвитку нашого суспільства, раціональне та економічне використання господарських засобів є доволі важливою на сьогодні. Інвентаризація виступає найважливішим прийомом проведення ревізій та інших форм контролю.

Метою дослідження є теоретичне визначення сутності, змісту, ролі інвентаризації в господарській діяльності, обґрунтування значення та місця інвентаризації в бухгалтерському обліку, комплексне вивчення стану та перспектив розвитку інвентаризаційної роботи та можливість комп'ютеризації інвентаризаційного процесу.

Інвентаризація – це спосіб перевірки наявності та стану виробничих запасів, вкладень підприємства, розрахунків і зобов'язань та звірка їх фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку. Питання інвентаризації досліджували українські вчені: Ф.Ф.Бутинець, Ю.С.Цал-Цалко, Л.Л.Гайдай, О.А.Шпіг, С.В.Бардаш.

Основними цілями інвентаризації є: виявлення фактичної наявності майна на підприємстві; контроль за збереженням майна шляхом зіставлення фактичної наявності майна з даними бухгалтерського обліку; виявлення невикористаного майна; перевірка дотримання правил і умов зберігання майна; перевірка реальності вартості врахованого в балансі майна.

Головні принципи інвентаризації: Об'єктивність – на процес інвентаризації не повинні впливати необ'єктивні фактори. Своєчасність - своєчасна перевірка попереджує можливість виникнення зловживань. Точність - достовірне відображення наявності майна та стану зобов'язань.

Зіставність - одиниці виміру мають бути однаковими у бухгалтерському обліку і в документах щодо інвентаризації. Безперервність - почата інвентаризація має проводитися безперервно до її закінчення. Повнота - суцільна перевірка об'єкта інвентаризації. Ефективність - прийняття ефективних рішень за наслідками інвентаризації. Економічність - на проведення інвентаризації мають бути мінімальні витрати праці та коштів. Вона не повинна створювати перешкод у діяльності підприємства. Усі проведені на підприємстві інвентаризації діляться по ряду ознак. У залежності від повноти охоплення майна інвентаризації бувають повні, часткові та вибіркові. Повна інвентаризація охоплює все майно і фінансові зобов'язання підприємства, вона є дуже трудомісткою роботою і тому проводиться раз на рік, зазвичай перед складанням річного звіту за станом на перше січня або на дату, близьку до кінця звітного року. Часткова інвентаризація охоплює який-небудь один вид засобів підприємства, наприклад, тільки грошові кошти в касі або тільки матеріали на певному складі. Вона повинна проводитися систематично протягом року, оскільки забезпечує схоронність майна підприємства, дисциплінує матеріально відповідальних осіб, дозволяє своєчасно приховати порушення, зловживання і факти розкрадання. Вибіркова інвентаризація - це інвентаризація, при якій перевіряються тільки деякі (на вибірку) цінності у конкретного матеріально відповідальної особи.

Залежно від підстави проведення інвентаризації можуть бути планові та позапланові. Останні проводяться раптово, строки їх проведення не повинні бути відомі матеріально відповідальним особам. Іноді можуть проводитися за вимогами ревізора, органів народного контролю, фінансових і слідчих органів. Планові інвентаризації проводяться: продовольчих товарів на складах і базах 2 рази на рік, розрахунків з фінансовими органами по внесках податків та інших платежів раз на квартал, розрахунків з різними дебіторами і кредиторами 2 рази на рік.

Отже, досліджуючи питання даної теми, можна зробити висновок, що значення і роль інвентаризації дуже велика. При її поведінці встановлюється фактична наявність цінностей та грошових коштів у матеріально - відповідальної особи, наявність неповноцінного і непотрібного майна. Перевіряються умови збереження і стану основних засобів, матеріальних цінностей та грошових коштів. Виявляються недоліки, надлишки та зловживання.

Список використаних джерел:

1. Белов Н.Г та ін. Бухгалтерський облік у сільському господарстві - ЕКСМО, 2010р.
2. Калюга Є.В. Деякі теоретичні питання інвентаризацій, що проводяться під час документальних ревізій Вісник соціально-економічних досліджень. Зб. Наук. Праць. Випуск №10. – Одеса.: Одеський держ. Ун-тет, 2001.- С. 333-337
3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань затверджене Наказом Міністерства фінансів України 02.09.2014 №879. – Електронний ресурс : [режим доступу] <https://news.dtki.ua/>

4. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник для студентів вузів спеціальності 7.050106 „Облік і аудит / Ф.Ф. Бутинець. О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шулепова; 2-ге видання, доповнене і перероблене - Житомир: ЖІТІ, 2010. - 576 с.
5. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність : [підручник для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Ткаченко , 2013.

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМТВАХ ЗАЛІЗОРУДНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Кондратюк О.М., к.е.н., доцент, Шкабура В.С., студентка

*Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»,
м. Кривий Ріг*

В умовах розвитку міжнародної економіки, глобалізаційних процесів, розширення зовнішньоторговельних зв'язків, в т.ч. підприємств залізорудної промисловості, збільшення обсягів прямого іноземного інвестування набувають актуальності питання адаптації вітчизняної практики обліку до міжнародних стандартів. Одночасно основною передумовою здійснення господарської діяльності більшості залізорудних підприємств є достатній обсяг та раціональне використання виробничих запасів. Тому кожне підприємство намагається максимально уважно будувати політику ефективного управління виробничими запасами.

Займаючи домінуючу частину активів підприємства, запаси грають вагомую роль у формуванні структури витрат підприємств, а їх вартість суттєво впливає на рівень рентабельності виробництва. В свою чергу, формування достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів і правильне відображення її в бухгалтерському обліку забезпечує достовірність фінансової звітності. Зважаючи на сучасні вимоги бізнесу, актуальним є дослідження питань стосовно обліку виробничих запасів відповідно до міжнародних вимог.

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ і методологічних підходів до проблеми обліку виробничих запасів за міжнародними стандартами зробили такі провідні вчені-економісти: Бутинець Ф.Ф., Дріга О.П., Єрмоленко Г.С., Майданевич П.М., Панченко О.М., Птицина Л.А., Семенов Г.А., Шумляев Б.О. Зважаючи на цінність результатів досліджень, слід зазначити, що висвітлення питання стосовно обліку виробничих запасів на підприємстві залізорудної промисловості за міжнародними стандартами також представляє інтерес.

Міжнародні стандарти – це цілісна система обліку, що узагальнює облікові принципи і правила складання фінансових звітів, яка спрямована на зближення методології обліку та звітності різних країн. Стандартом, який регулює питання змісту, оцінки, подання в балансі та розкриття облікової політики щодо виробничих запасів на міжнародному рівні, є МСБО 2 «Запаси». Відповідно до даного стандарту запасами слід вважати активи, які:

- утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу;
- перебувають у процесі виробництва для такого продажу;
- існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг [3].

Важливою умовою організації обліку запасів є їх оцінка, від якої будуть залежати фінансові результати господарської діяльності залізорудного підприємства. У світовій та

вітчизняній літературі є різні підходи відносно оцінок та їх класифікації. В першу чергу застосування різних методів оцінки собівартості запасів залежать від системи їх обліку, прийнятої на підприємстві. Щодо міжнародної практики, то існує дві системи обліку запасів: періодична і постійна. При періодичному обліку, кількість і собівартість виробничих запасів, які вибули, визначається розрахунковим способом, а на підставі проведеної інвентаризації визначаються наявні запаси. При постійній системі обліку виробничих запасів у кожний момент відомо, яка кількість одиниць запасів використана і надійшла на підприємство [1, с. 178]. Також визначення вартості запасів є головною метою МСБО 2, як сказано в самому стандарті, що підкреслює значення даного процесу.

При надходженні виробничі запаси, відповідно до МСБО 2 «Запаси», оцінюються за їх собівартістю, яка формується з таких витрат: всі витрати на придбання, витрати на переробку та інші витрати, понесені під час доставки запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведення їх у теперішній стан.

В свою чергу, оцінка виробничих запасів при витрачанні, як зазначається в МСБО 2 «Запаси», повинна здійснюватися за п'ятьма методами, а саме: метод конкретної ідентифікації, середньозважена собівартість, собівартість перших за часом надходження запасів (ФІФО), метод роздрібних цін та метод стандартних витрат. А оцінка виробничих запасів на дату балансу відбувається лише за чистою вартістю реалізації, що являє собою попередньо оцінену ціну продажу у звичайному ході бізнесу мінус попередньо оцінені витрати на завершення та попередньо оцінені витрати, необхідні для здійснення продажу [3].

Вибір конкретного методу оцінки виробничих запасів залізорудними підприємства залежить в основному від того, які завдання ними вирішуються у сфері інвестицій, фінансів і оподаткування. Разом з тим такі підприємства повинні дотримуватися загальноприйнятого принципу обліку – постійності облікової політики. Це стосується й застосування методів оцінки запасів. Прийняті методи оцінки не повинні змінюватися впродовж року чи операційного циклу, а їх зміна повинна бути обґрунтованою [2, с. 176].

Згідно з МСБО 2 «Запаси» інформація про виробничі запаси відображається у Звіті про фінансовий стан (Баланс) та Примітках до річної фінансової звітності. У фінансовій звітності, щодо запасів, слід розкривати:

- облікові політики, прийняті для оцінки запасів, включаючи використані формули собівартості;
- загальну балансову вартість запасів та балансову вартість згідно з класифікаціями, прийнятими для суб'єкта господарювання;
- балансову вартість запасів, відображених за чистою вартістю реалізації мінус витрати на продаж;
- суму запасів, визнаних як витрати протягом періоду;
- суму будь-якого часткового списання запасів, визнану як витрати протягом періоду;
- суму будь-якого сторнування будь-якого часткового списання, визнану як зменшення суми запасів, яка визнана як витрати періоду;
- балансову вартість запасів, переданих під заставу для гарантії зобов'язань [3].

Облік виробничих запасів за МСБО 2 «Запаси» має і свої певні недоліки, а саме: узагальнений характер стандартів, які передбачають велике різноманіття у методах обліку; відсутність детальних інтерпретацій і прикладів співставлення стандартів з конкретними ситуаціями.

Таким чином, облік виробничих запасів за міжнародними стандартами має свої особливості, які дещо відрізняються від обліку запасів в Україні за національними стандартами. Відмінності в стандартах зумовлюють неоднаковість розкриття інформації користувачам залізорудних підприємства та результати прийнятих ними рішень, що

служує предметом подальших досліджень, адже від цього залежить місце підприємства та його конкурентоспроможність на ринку.

Список використаних джерел:

1. Майданевич П.Н. Особенности учета производственных запасов по международным стандартам финансовой отчетности / П.Н. Майданевич, М.С. Емцова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – Бердянськ: ВНЗ ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», 2012. – № 1(17). – С. 177–180.
2. Миронова Ю.Ю. Облік запасів згідно з національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку / Ю.Ю. Миронова, Н.О. Калиниченко, А.О.Кривогуз // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. – № 21. – С. 174-177.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» – [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ ПРИ ВІДРЯДЖЕННІ

Криворот О. Г., старший викладач, Барановська Я. О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

Підзвітними особами є робітники підприємства, яким в обмежених розмірах видаються аванси на здійснення деяких операційно-господарських витрат, які не можуть бути здійснені шляхом безготівкових розрахунків, а також на відрядження і наукові експедиції.

Службовим відрядженням вважається поїздка робітника підприємства, установи, організації, відповідно до розпорядження керівника на чіткий термін до іншої місцевості для виконання службового доручення. Під час проведення контролю з'ясовується: порядок витрат на відрядження в бухгалтерському та податковому обліку; чи здійснюється реєстрація особи, яка вибуває у відрядження, у спеціальному журналі; чи забезпечило підприємство, що відряджає працівника, грошовими коштами у необхідних розмірах; чи надала підзвітна особа документи, які підтверджують здійснення витрат (винятком є добові витрати, видатки на харчування та фінансування інших особистих потреб фізичної особи, норми яких встановлено постановою № 663); чи правильно визначається день вибуття у відрядження і день прибуття з відрядження [2].

Майже всі підприємства ведуть розрахунки з підзвітними особами, які одержують у підприємства кошти для поїздки у відрядження. Розрахунки з такими підзвітними особами відображаються на активно-пасивному рахунку 372 «Розрахунки з підзвітними особами». Аналітичний облік ведеться по кожній виданій сумі окремо. На дебет цього рахунка відноситься сума виданого авансу: Дт 372 «Розрахунки з підзвітними особами» Кт 30 «Готівка». За кредитом рахунку 372 «Розрахунки з підзвітним особами» обліковуються витрачені суми на відрядження:

а) Дт 91 «Загальновиробничі витрати» - за відрядження цехового персоналу;

б) Дт 92 «Адміністративні витрати» - за відрядження загальногосподарського персоналу;

При відправленні працівника підприємства в службове відрядження він набуває статус підзвітної особи під час отримання грошового авансу з каси підприємства на підставі розпорядження керівника; статус підзвітної особи закінчується складанням авансового звіту й остаточним розрахунком за одержані від підприємства грошові кошти.

У разі якщо мета відрядження передбачає розрахунки за отримання цінностей для підприємства, з нею укладається договір про матеріальну відповідальність.

Порядок оплати службових відряджень встановлено Інструкцією про службові відрядження в межах України та за кордон, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 13.03. 98 № 59 (зі змінами та доповненнями, внесеними наказом від 13.08. 98 № 165) та постановою Кабінету Міністрів України "Про норми відшкодування витрат на відрядження в межах України та за кордон" від 23.04. 99 № 663 з подальшими змінами [3].

Термін відрядження в межах України визначається керівником або його заступником, але не може перевищувати 30 календарних днів.

За відрядженнями виплачуються добові в єдиній сумі - 18 грн. за кожний день перебування у відрядженні (включаючи день від'їзду та приїзду) незалежно від статусу місцевості. Якщо в рахунок готелю включено харчування, то норми добових відповідно зменшуються, а саме: по Україні одноразове харчування — 80 % ; дворазове — 55 % ; триразове — 35 % від норм добових витрат.

Фактичний час перебування у відрядженні визначається за відмітками у посвідченні про відрядження щодо вибуття з місця постійної роботи і прибуття до місця постійної роботи працівника, а днем прибуття - день прибуття транспортного засобу до місця постійної роботи [4].

Працівник після повернення з відрядження зобов'язаний подати роботодавцю протягом трьох робочих днів:

1) звіт про витрачені кошти у відрядженні і зробити кінцевий розрахунок за виданим йому перед від'їздом у відрядження грошовим авансом на відрядження. До авансового звіту додаються посвідчення про відрядження, документи про житлове приміщення, фактичні витрати по проїзду ;

2) узгоджений з керівником звіт, про виконану у відрядженні роботу [5].

Аналітичний облік розрахунків з підзвітними особами ведеться в розрізі фізичних осіб, які отримали грошові кошти під звіт, в журналі № 3 та відомості № 3.2. При цьому сальдо може бути як дебетовим, так і кредитовим.

Залишок невикористаних коштів, згідно зі Звітом, підлягає поверненню до каси підприємства, установи, організації в термін його здавання. У бухгалтерії установи здійснюють перевірку Звітів. Керівник установи зобов'язаний не пізніше 5 робочих днів прийняти рішення щодо затвердження перевірених Звітів.

Список використаних джерел:

1.Є.В.Калюга Контроль розрахунків з підзвітними особами // Вісник податкової служби України. – 2003. - №37.- С. 53-61.

2.Кужельний М.В.Контроль фінансової звітності та правильності її складання: Навч.-метод. пос. для студ. економ. спец. і працівників обліково-аналітичних і контрольно-ревізійних служб підприємств. - К.: Ельга: Ніка-Центр, 2001. -235 с.

3.Бухгалтерський облік / Під ред. М. І. Ладутько.– Мн.: ФУА «Інформ», 2004.

4.Електронний ресурс / [Режим доступу] / <https://dtkt.com.ua/debet/ukr/2001/01/01pr8.html>

5.Електронний ресурс / [Режим доступу] / http://stud.com.ua/50449/audit_ta_buhoblik/oblik_rozrahunkiv_pidzvitnimi_osobami

ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Криворот О.Г., ст.викладач; Басиста С.А., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Початок підприємницької діяльності має на меті одержання позитивного фінансового результату. Він залежить не тільки від правильного вибору виду діяльності, організації виробництва, збуту продукції, а й від раціональної організації облікового процесу та обраної облікової політики підприємства. Вона забезпечує виваженість і обґрунтованість прийнятих управлінських рішень шляхом надання об'єктивної і достовірної облікової інформації про активи, власний капітал, зобов'язання, доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства. Позитивний фінансовий результат вважається індикатором благополуччя фінансово-господарської діяльності та ефективності управління, джерелом подальшого розвитку підприємства. Він є найскладнішим об'єктом обліку і аналізу, а тому потребує постійного удосконалення, і, відповідно, вимагає наукових досліджень.

Законом України від 16 липня 1999 р. № 996-ІУ "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" встановлено, що підприємство самостійно визначає облікову політику. Даний Закон визначає, що облікова політика підприємства включає сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Облікова політика затверджується наказом керівника підприємства. Вона є важливим правовим документом роботи бухгалтерів.

Документом, яким визначаються методи обліку встановлені Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), які обирає підприємство при веденні обліку, є Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні".

Метою статті є вивчення впливу оцінки та альтернативних методів обліку, передбачених П(С)БО, на розмір фінансових результатів.

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що зміст облікової політики впливає на величину таких важливих економічних показників, як собівартість і прибуток, на рух грошових потоків. Саме на ці показники звертають увагу користувачі бухгалтерської (фінансової) звітності - партнери і конкуренти організації, аудитори, представники податкових органів, нарешті, його власники - акціонери, засновники.

Об'єктами облікової політики щодо формування й обліку фінансових результатів є доходи, витрати та власне фінансові результати, елементами - сукупність методів і облікових процедур щодо обліку фінансових результатів діяльності підприємства. Елементи облікової політики стосуються всіх без винятку об'єктів бухгалтерського обліку, а тому впливають на фінансові результати.

Елементами, які найбільше впливають на фінансові результати, можна назвати такі: вибір методу оцінки вартості виробничих запасів, спосіб нарахування амортизації, спосіб оцінки незавершеного виробництва, спосіб оцінки залишків готової продукції, спосіб оцінки відсотків за позиковими коштами і ін.

Необхідно відмітити, що одними з найсуттєвіших елементів облікової політики підприємства, які впливають на визначення фінансових результатів є моменти визнання доходів і витрат, амортизаційна політика, підходи до оцінки виробничих запасів тому їх слід розглянути детальніше.

Так, доходи підприємства повинні визнаватися лише в тих випадках, коли на це є обґрунтована впевненість. При цьому в світовій практиці найпоширенішими є два методи визнання доходів: касовий та метод нарахування.

Вибір методу нарахування амортизації є одним із найвпливовіших елементів облікової політики. Відомі наступні методи: прямолінійний, зменшення залишкової

вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий, податковий.

Від обраного методу залежить розмір амортизаційних відрахувань, який рівномірно або прискорено з початку експлуатації основних засобів змінює величину фінансових результатів. Застосування таких методів як зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості та кумулятивного зумовлює в перші періоди експлуатації основних засобів підвищеної суми амортизаційних відрахувань, що збільшує суму витрат підприємства. Використання виробничого методу прямо впливає на собівартість одержаної продукції, так як сума амортизаційних відрахувань залежить від об'єму виробництва. Прямолінійний метод дозволяє списувати вартість об'єкта основних засобів рівномірними частинами протягом строку корисного використання. Щодо найкориснішого або найдодільнішого з методів нарахування амортизації, то не існує єдиної думки.

Вибір методу оцінки вартості матеріально-виробничих запасів (ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів, середньозваженої собівартості, собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО), нормативних затрат, ціни продажу) також дозволяє збільшувати або зменшувати прибуток поточного року за рахунок зниження (збільшення) собівартості. Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів. Даний метод обирається відповідно до найменування запасу або їх однорідної групи. Єдиний метод, який в умовах інфляції не відображає реальної вартості запасів на момент вибуття є метод ФІФО.

Найбільш об'єктивним з точки зору визначення фінансових результатів є метод ідентифікованої собівартості, але він є неприйнятним для застосування на підприємствах із значною номенклатурою запасів.

Обрати найбільш оптимальний метод оцінки активів, зобов'язань, доходів чи витрат із запропонованих законодавством неможливо, оскільки кожен із них має свої недоліки і переваги, а тому повинен застосовуватися з врахуванням специфіки діяльності підприємства, стратегії чи тактики його розвитку. Тому першочерговим завданням при виборі методів оцінки повинно бути найбільш достовірне визначення фінансового результату з метою прийняття виважених управлінських рішень, а вже потім відображення інформації у звітності.

Можемо сказати, що можливість вибору облікової політики дозволяє суб'єктам господарювання впливати на результати їх діяльності. Але багато підприємств підходять до цього питання лише формально та не усвідомлюють, що отримали інструмент, який реально дозволяє покращити їх фінансовий стан.

Таким чином, основним критерієм при виборі того або іншого методу обліку по елементах облікової політики для кожного підприємства є виключно економічна ефективність, оскільки від установлених методів обліку залежить не тільки об'єктивність і точність розкриття інформації у фінансовій звітності, а й величина чистого прибутку.

Список використаних джерел:

- 1.Калюга Є.В. Особливості формування облікової політики в бюджетних установах сільськогосподарського призначення Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми і перспективи реалізації облікової, контрольної та аналітичної функцій у соціокультурному просторі сучасного бізнесу», м. Донецьк, 2011.- С.53-56
- 2.Давидов Г.М. Облікова політика: навч. посіб. / В.М. Савченко, О.В. Пальчук, Л.В. Саловська та ін.; за ред. Г.М. Давидова. — К.:Знання, 2010. — 479 с.
- 3.Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV зі змінами та доповненнями
- 4.Качмар О.В. Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку на підприємстві.- Київ, 2014

- 5.Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики : монографія / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010.–260 с.
- 6.Електронний ресурс. режим доступу : http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=382876&search_param=%EE%E1%B3%E3&searchPublishing=1

ПРОБЛЕМИ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ У ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

Криворот О.Г., старший викладач, Білошапка А.В., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

У період переходу українських підприємств на міжнародні стандарти важливим питанням залишаються узгодження зарубіжних та вітчизняних підходів до відображення валютних операцій у фінансовій звітності.

В бухгалтерському обліку операції в іноземній валюті відображаються у відповідній іноземній валюті та в українських гривнях.

Проведення розрахунків в іноземній валюті підприємствами України, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, досить часто призводить до певних проблем щодо відображення в обліку розрахунків з підзвітними особами в іноземній валюті. Ці проблеми, по-перше, викликані коливанням валютних курсів; по-друге, невідповідністю вимог податкового законодавства та П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів».

П(С)БО 21 "Вплив змін валютних курсів" вказує на визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті на дату здійснення розрахунків та на дату балансу. Як результат виникає кілька періодів, під час яких здійснюється перерахунок операцій в іноземній валюті для визначення курсових різниць, які тривають між датами:

- обліку та фактичного здійснення валютних розрахунків;
- визнання операцій у регістрах бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності за звітний період;
- зведення фінансової звітності за попередній звітний період та фактичного виникнення розрахунку в іноземній валюті.

Наступним кроком для підприємства, яке використовує ПБО 21, є класифікація статей балансу на монетарні та немонетарні. Монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів. Немонетарні статті - інші, ніж монетарні статті балансу.

Визначення курсових різниць від перерахунку операцій, виражених в іноземній валюті, заборгованості та іноземної валюти здійснюється відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку. При цьому прибуток (позитивне значення курсових різниць) враховується у складі доходів платника податку, а збиток (від'ємне значення курсових різниць) - у складі витрат платника податку (підпункт 153.1.3 пункту 153.1 статті 153 Кодексу).

Відповідно до положень п. 137.4 ст. 137 ПКУ датою отримання доходів, які враховуються для визначення об'єкта оподаткування, є звітний період, у якому такі доходи визнаються, незалежно від фактичного надходження коштів (метод нарахувань).

Підприємства, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, мають право відкривати рахунки в іноземній валюті, що регулюється Інструкцією про порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті, яка затверджена постановою Правління Національного банку України від 4 червня 2003 № 224 "Про

затвердження Змін до Інструкції про порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 11.06.2003 за № 472/7793.

У бухгалтерському обліку для відображення операційних курсових різниці призначені субрахунки 714 «Дохід від операційної курсової різниці» та 945 «Втрати від операційної курсової різниці» (або рахунку 84 «Інші операційні витрати»), щодо неопераційних курсових різниць, то їх слід обліковувати за кредитом субрахунку 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» та за дебетом субрахунку 945 «Втрати від операційної курсової різниці» (або рахунку 84 «Інші операційні витрати»). У Звіті про фінансові результати операційні курсові різниці зазначаються в рядках 2180 «Інші операційні витрати» або 2120 «Інші операційні доходи». Неопераційні курсові різниці відображаються в рядках 2270 «Інші витрати» та 2240 «Інші доходи».

Облік іноземної валюти, яка знаходиться на рахунках в установах банків, ведуть підприємства на активному грошовому рахунку 31 "Рахунки в банках". До нього відкривають такі субрахунки:

- 311 "Поточні рахунки в національній валюті";
- 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті";
- 313 "Інші рахунки в банку в національній валюті";
- 314 "Інші рахунки в банку в іноземній валюті".

Як бачимо, для обліку іноземної валюти передбачено два субрахунки: 312 і 314.

Готівку в іноземній валюті обліковують на рахунку 30 "Готівка". До нього також є окремий субрахунок 302 "Готівка в іноземній валюті".

За наявності на підприємстві лише національної валюти використовують тільки субрахунок 301 "Готівка в національній валюті", а якщо є іноземна валюта, то і субрахунок 302.

Операції в іноземній валюті відображаються у відповідній валюті та в українських гривнях. Для переведення іноземної валюти у гривні використовується валютний курс.

Валютний курс - встановлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни. Він визначається на підставі результатів торгів валютними цінностями на Міжбанківському валютному ринку.

Визначення валютного курсу називається котируванням валют.

Отже, перспективними для досліджень є можливості удосконалення форм фінансової звітності щодо операцій в іноземній валюті з метою більш детального розкриття інформації про вплив коливань валютного курсу на динаміку фінансових показників діяльності підприємств.

У міжнародних стандартах відсутня чітка методика представлення фінансової звітності, наведені альтернативні способи перерахунку її статей, що може бути використано підприємствами з метою завищення (заниження) доходів (витрат). Тому доцільно, на нашу думку, використовувати приписи П(С)БО у практиці ведення бухгалтерського обліку, які значно конкретніше регламентуються фінансову звітність та відображення операцій у іноземній валюті.

Список використаних джерел:

1. П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». Затверджено наказом Мінфіну України від 10.08.2000 р. № 193.
2. Шульга Н. Порядок подання приміток до річної фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами / Н. Шульга // Таврійський науковий вісник. – 2010. – Вип. 71. – Електронний режим доступу: http://Www.Nbuv.Gov.Ua/Portal/Chem_Biol/Tavny/2010_71/71_43.Pdf.
3. Яцишин Н. Методичні аспекти формування звіту про фінансові результати діяльності підприємства / Н. Яцишин // Галицький економічний вісник. — 2011. — №4(33). — С. 194-204.

ВІДОБРАЖЕННЯ ДОХОДУ ЗВІТНОГО ПЕРІОДУ ЗА УМОВ СПИСАННЯ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ

Криворот О. Г., ст. викладач, Вовк О.М., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Найважливішою складовою частиною роботи бухгалтерії є облік боргових зобов'язань. Борги, які зобов'язані виплатити підприємству дебітори, і його заборгованість іншим організаціям(кредитори) істотно впливають на фінансове положення, використання грошових коштів в обороті, величину прибутку, фактично отриманого підприємством в звітному періоді. Також несвоєчасні розрахунки формують заборгованість між виробником і споживачами продукції, ведуть до несвоєчасних виплат готівкою в рахунок заробітної плати, що викликає невдоволення працюючих та погіршує соціальне становище.

У процесі здійснення підприємницької діяльності суб'єкт господарювання взаємодіє з іншими підприємствами, організаціями, які поставляють матеріальні цінності, включаючи виробничі запаси, обладнання, інші активи, надають послуги, виконують роботи, необхідні для забезпечення звичайної діяльності підприємства. У результаті виникає поточна кредиторська заборгованість перед вітчизняними та іноземними постачальниками та підрядниками. Час від часу трапляються ситуації, коли не потрібно погашати кредиторську заборгованість, тому ця тема є актуальною.

Теоретичні й практичні аспекти аналізу управління кредиторською заборгованістю підприємств із різним ступенем повноти розглядалися в працях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених: І. Балабанова, В. Белолипецкого, І. Бланка, О. Єфімовій, В. Завгороднього, В. Ковальова, Г. Митрофанова, Є Мниха, Р. Сайфуліна, Н. Самсонова, В. Сопка, А. Шеремета, Дж. Бейли, Ю. Бригхема, Б. Коласса, Р. Мертона, С. Росса, Э. Хелферта, Р. Холта, Дж. Финнерти та інших.

Під «кредиторською заборгованістю» мають на увазі не що інше, як зобов'язання підприємства перед іншими юридичними й фізичними особами. Так, згідно з п. 3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», зобов'язання — це заборгованість підприємства, котра виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди[2].

Згідно з п. 5 П(С)БО 11 «Зобов'язання», якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду. Так, під словами «не підлягає погашенню» слід мати на увазі випадок, коли є 100-відсоткова впевненість у тому, що заборгованість уже не погашатиметься. Зокрема, така впевненість може бути в одному з 3-х випадків:

1) *Сплив строк позовної давності й прийнято рішення не погашати борг після його закінчення.*

Після спливу строку позовної давності боржник може бути впевненим, що кредитор не зможе звернутися до суду з вимогою про погашення заборгованості (ч. 1 ст. 256 Цивільного кодексу України, далі — ЦКУ). Це означає, що погашення такої заборгованості вже не є обов'язком боржника. З огляду на зазначене, боржник може або розрахуватися з кредитором за такими зобов'язаннями, або ж прийняти рішення про їх непогашення. Тож упевненість щодо непогашення кредиторської заборгованості настане,

лише якщо підприємство після спливу строку позовної давності документально оформить рішення не погашати такої кредиторки

2) *Ліквідація юридичної особи* — кредитора, якщо не допускається правонаступництво за цим зобов'язанням.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 609 ЦКУ та ч. 3 ст. 205 Господарського кодексу України (далі — ГКУ), господарське зобов'язання припиняється, і його виконання стає неможливим у разі ліквідації суб'єкта господарювання (у нашому випадку — кредитора), якщо не допускається правонаступництво за цим зобов'язанням. Тобто з моменту припинення юрособи-кредитора зобов'язання перед таким кредитором також припиняється. Отже, таке зобов'язання може бути списано з обліку через неможливість його погашення навіть до того, як сплине строк позовної давності. Офіційним підтвердженням ліквідації кредитора буде витяг із ЄДР.

3) *Прощення боргу*. Однією з підстав для списання кредиторської заборгованості може бути й припинення зобов'язання *внаслідок* звільнення (прощення боргу) кредитором боржника від його обов'язків, якщо це не порушує прав третіх осіб щодо майна кредитора (ст. 605 ЦКУ). Припинення зобов'язань прощенням боргу не передбачає будь-яких законодавчих вимог стосовно документального оформлення такої процедури. Тож цю операцію може посвідчувати додаткова угода до договору, за яким визнавалися зобов'язання, що прощаються, або ж відповідні листи й повідомлення кредитора, де він повідомляє про таке боржника. Ці ж документи можуть бути підставою для списання кредиторської заборгованості[1].

Відповідно до п. 198.3 ст. 198 Податкового кодексу України, податковий кредит звітного періоду визначається виходячи з договірної (контрактної) вартості товарів/послуг та складається з сум податків, нарахованих (сплачених) платником податку за ставкою, встановленою п. 193.1 ст. 193 Кодексу, протягом такого звітного періоду у зв'язку з:

придбанням або виготовленням товарів (у тому числі при їх імпорті) та послуг;

придбанням (будівництвом, спорудженням) основних фондів (основних засобів, у тому числі інших необоротних матеріальних активів та незавершених капітальних інвестицій у необоротні капітальні активи), у тому числі при їх імпорті.

Товари/послуги, які отримані платником податку на додану вартість та не оплачені протягом терміну позовної давності, вважаються безоплатно отриманими, оскільки відсутній факт їх придбання, як це передбачено у п. 198.3 ст. 198 Кодексу, а тому право на податковий кредит щодо таких товарів/послуг у платника податку відсутнє.

При цьому у розумінні пп. 14.1.257 п. 14.1 ст. 14 Кодексу сума заборгованості одного платника податків перед іншим платником податків, що не стягнута після закінчення строку позовної давності, є безповоротною фінансовою допомогою.

Враховуючи викладене, якщо платник податку при придбанні товарів/послуг на підставі отриманої податкової накладної сформував податковий кредит, але такі товари/послуги не були оплачені протягом терміну позовної давності, то в податковому періоді, в якому відбувається списання кредиторської заборгованості, платнику податку необхідно відкоригувати суму податкового кредиту. При цьому коригування податкового кредиту у вказаному випадку здійснюється на підставі бухгалтерської довідки.

Список використаних джерел:

1. Лист ДФС України від 29.11.2016 «Щодо списання кредиторської заборгованості». - Електронний ресурс : Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
2. НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
3. П(с)БО 11 «Зобов'язання». - Електронний ресурс :Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА СПОСОБИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Криворот О.Г., ст. викладач, Гавриленко О.С., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

На сучасному етапі розвитку економіки успішна діяльність будь-якого підприємства полягає в підвищенні ефективності виробництва продукції. Так, як більша частина підприємств в Україні займається виробництвом і реалізацією продукції, то проблема обліку готової продукції та її реалізація є досить актуальною.

Готова продукція - це результат діяльності підприємства, тобто, вироби і напівфабрикати, повністю закінчені обробкою, відповідні технічним умовам і чинним стандартам, прийняті на склад чи замовником (покупцем), а також до готової продукції відносять виконані роботи та надані послуги.

Готову продукцію класифікують наступним чином:
за формою:

- готова продукція, що має уречевлену форму;
- готова продукція, яка має форму результату роботи або послуги;

за ступенем готовності:

- готова продукція;
- напівфабрикати;
- незавершене виробництво;

за конструкторською та технологічною складністю:

- проста;
- складна.

Методологічні основи формування інформації про готову продукцію в бухгалтерському обліку визначаються П(С)БО 9 «Запаси». При визначенні первісної вартості продукції (робіт, послуг) також керуються П(С)БО 16 "Витрати".

У витрати включаються прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, а також постійні та змінні виробничі накладні витрати.

Змінні витрати (прямі та накладні) - розподіляються на одиниці виготовленої продукції на основі фактичного використання потужності з метою стандартних витрат. Постійні виробничі витрати бувають як розподілені, так і нерозподілені.

Готова продукція на складі обліковується у кількісному виразі за видами в книгах (картках) складського обліку. У книзі складського обліку вказується номер продукції, її назва, розмір, одиниця виміру та ціна за одиницю. В книгах складського обліку відображається інформація про надходження та вибуття продукції і щодня виводяться її залишки.

Облік готової продукції повинен забезпечити контроль над виконаннями завдань щодо випуску продукції згідно договірної асортименту на кожній з стадій її руху; зберігання готової продукції відповідно до обсягу, асортименту та якості; вчасною випискою документів на відвантаження; використання фінансових і матеріальних ресурсів за допомогою складання калькуляцій собівартості продукції.

Щодо аналітичного обліку готової продукції на підприємствах, то його ведення здійснюється за місцями зберігання готової продукції, у натуральних, умовно-натуральних і вартісних показниках.

Для синтетичного обліку готової продукції призначено активний рахунок 26 «Готова продукція». Призначенням цього рахунку є узагальнення інформації про надходження та вибуття продукції, яку виготовляє підприємство. По Дт. відображається надходження готової продукції власного виробництва за первісною вартістю, по Кт. – списання готової продукції за сумою відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від її

вартості за обліковими цінами, яка відноситься до реалізованої продукції, що розраховується у відсотках та обчислюється як відношення відхилень по залишку готової продукції на початок місяця та відхилень по продукції.

З часу використання на більшості підприємствах комп'ютерних технологій облік реалізації готової продукції ведеться без використання узагальнюючих документів. Винятком є лише формування оборотно-сальдової відомості за рахунком 26 "Готова продукція", що характеризує інформацію про обороти і залишки готової продукції. Важливою ознакою інформаційної системи обліку готової продукції є можливість створювати великої кількості звітів, розрахунків, проводити фінансовий та економічний аналіз діяльності підприємства. Ще однією з переваг є економія вартості та втраченого часу, що дає змогу задовольнити інформацією управлінський персонал.

Однак, поряд із тим існують і проблеми в обліку готової продукції, які потребують вирішення та вдосконалення. Одним із таких способів, на думку багатьох вчених-економістів, є розділення витрат на збут, що пов'язані з кінцевим етапом реалізації продукції, а саме - доведенням продукції до споживача (транспортування, складання, упаковка, утримання магазинів тощо) та маркетингових витрат, які пов'язані з дослідженням і вивченням ситуації на ринку, стимулюванням попиту та пошуком інформації про ринки збуту.

Серед способів вдосконалення обліку готової продукції слід також виділити використання у розрахунках із покупцями таких форм безготівкових розрахунків, які б гарантували своєчасне надходження грошових коштів за продану покупцям продукцію. Найзручнішими, на думку Л.Слюсарчук, є використання попередньої оплати за продукцію, а також акредитивної форми розрахунків. Цей спосіб допоможе уникнути проблему виникнення дебіторської заборгованості, що є економічно не вигідною для підприємства.

Отже, основним показником господарської діяльності підприємств є реалізація готової продукції. Найбільшою проблемою являється рівень застосування облікової інформації для оцінки кількісних і якісних параметрів продукції і витрат. Ця інформація не в повній мірі використовується для прийняття управлінських рішень, тому доцільно тому доцільно вивчати інформаційні потреби управлінських підрозділів, формувати оперативні дані у вигляді звітів і використовувати їх для оптимізації програми виробництва і збуту продукції.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця -7-є вид., перероб. і доп. / Ф.Ф. Бутинець – Житомир: «Рута», 2006.
2. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент / Г.О., Крамаренко, О.Є. Чорна / К.: Центр навчальної літератури, 2006
3. М'яка С. І. Особливості обліку готової продукції у фермерських господарствах / С. І. М'яка / Облік і аудит. – 2012. – № 47. – с. 44-49.
4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». - Електронний ресурс / [Режим доступу] / <http://buklib.net/books/33995/>
5. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 16 "Витрати". - Електронний ресурс / [Режим доступу] / <http://buklib.net/books/33995/>

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Криворот О.Г., ст. викладач, Заболотна С.П., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Прибуток - це грошове вираження грошових накопичень, створюваних підприємствами будь-якої форми власності. Як економічна категорія вона характеризує фінансовий результат підприємницької діяльності. Кожне підприємство має за мету отримання прибутку, а не збитку, що є другим показником фінансового результату.

За рахунок прибутку здійснюється фінансування заходів з науково-технічного та соціально-економічного розвитку, збільшення фонду оплати праці. Прибуток є не тільки джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємства, але набуває все більшого значення у формуванні бюджетних ресурсів, позабюджетних і благодійних фондів.

У процесі суттєвого розширення прав підприємств у фінансово-економічній діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів, оцінки формування та ефективності використання прибутку підприємств, а також пошуку на цій основі способів підвищення і зміцнення прибутковості підприємства.

Дана тема є актуальною так як у центрі системи управління прибутком знаходиться бухгалтерський облік, який є джерелом інформації, що забезпечує прийняття рішень на різних рівнях управління. Тому в умовах реформування системи бухгалтерського обліку актуальною є проблема трактування прибутку та методика його формування.

Метою роботи є узагальнення та систематизація знань щодо формування та використання прибутку на підприємстві.

Прибуток є основним критерієм ефективності господарської діяльності суб'єктів господарювання, від величини отриманого оподаткованого прибутку залежить сума надходжень до бюджету у вигляді податку на прибуток підприємства (ПДВ). Згідно чинного законодавства із загального прибутку сплачується податок у розмірі - 18%.

Для обліку фінансових результатів використовують рахунки 79 "Фінансові результати" та 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)". Якщо рахунок 79 "Фінансові результати" є номінальним і на кінець звітного періоду закривається (сальдо немає), то рахунок 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)" є пасивним і його сальдо відображається в балансі. На рахунку 79 "Фінансові результати" обліковуються на окремих 35 субрахунках результати основної діяльності, фінансових операцій, іншої звичайної діяльності, надзвичайних подій.

Основні вимоги до визнання складу та оцінки доходу викладені в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" та НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". Сума отриманого прибутку відображається на рахунку 79 "Фінансові результати" за кредитом. Це сума чистого прибутку, оскільки нараховані податки й обов'язкові платежі з реалізації (продажу) на користь бюджету були враховані попередньо на рахунок 70 "Доходи від реалізації" до моменту перенесення його сальдо на рахунок 79 "Фінансові результати", а податок на прибуток був врахований на рахунок 98 "Податок на прибуток", а потім також відображений за дебетом рахунка 79 "Фінансові результати".

Всі фактори, від яких залежить прибутковість можна поділити на: *зовнішні* (фактори, які не залежать від діяльності суб'єктів господарювання) та *внутрішні* (фактори, які залежать від діяльності підприємства).

Серед зовнішніх факторів можна виокремити три групи:

1. загальнооекономічні фактори (побудова на основі власності виробничих відносин, формування організаційно-правових структур ринкового типу, створення інфраструктури ринку),
2. ринкові фактори (суттєве коливання попиту і пропозиції, рівень реальних доходів населення, нестабільність фінансового ринку)
3. інші фактори (політична нестабільність, негативні демографічні тенденції та ін.)

Серед внутрішніх факторів також можна виокремити три групи:

1. виробничі фактори (використання матеріально-технічної бази виробництва, використання трудового потенціалу),
2. інвестиційні фактори (впровадження у виробництво нових засобів праці, витрати інвестиційних ресурсів),
3. фінансові фактори (формування фінансової стратегії, планування діяльності)

При визначенні прибутку на підприємстві, в першу чергу, необхідно враховувати величину доходів та витрат.

Доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок власників).

Розраховуючи бухгалтерський прибуток після закінчення періоду, враховують всі доходи, які підприємство отримало впродовж цього періоду. Доходи від реалізації продукції, товарів та послуг оцінюють за ціною обміну продукції або послуг підприємства.

Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу. У більшості випадків витрати на продукцію оцінюють за собівартістю, яка склалась на дату її виготовлення. Вона не повинна перевищувати витрат на придбання аналогічної продукції на ринку.

Отримання прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) залежить від здійснення основної діяльності суб'єктів господарювання. Прибуток є складовою частиною виручки від реалізації. Однак на відміну від виручки, надходження якої на поточний рахунок підприємства фіксується регулярно, обсяг отриманого прибутку визначається тільки за певний період (квартал, рік) на підставі даних бухгалтерського обліку. Прибуток, що залишається після оподаткування – чистий прибуток використовується згідно зі статутом підприємства і ділиться на 2 частини:

- 1) прибуток, що спрямовується за межі підприємства у вигляді виплат власникам підприємства, персоналу, як заохочувальний засіб, на соціальну підтримку, благодійність;
- 2) прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства і є фінансовим джерелом його розвитку і спрямовується на розвиток виробництва та інвестиційну діяльність та резервний фонд на компенсацію непередбачених відхилень.

Список використаних джерел:

1. «Положення про склад витрат по виробництву і реалізації продукції (робіт послуг), що включаються в собівартість продукції (робіт, послуг), і про порядок формування фінансових результатів, що враховуються при оподатковуванні прибули». Економічна газета. «Економіка і життя», № 33, серпень 1992 р.
2. Крейнина М.А. Аналіз фінансового стану й інвестиційної приналежності акціонерних товариств у промисловості, будівництві і торгівлі. - М.: ДИС, МВ-Центр, 2007. - с.117-119.
3. Пошук оптимальної кількості продукції і прибутку (теорія ігор). - Дослідження операцій.: ХТРЕІУ М.: Економічне утворення, 1998. - с. 78-79.

ВСТАНОВЛЕННЯ ТЕРМІНУ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОЇ ЗМІНИ СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Криворот О.Г. ст. викладач, Коваленко В.С. студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування, м.Київ

Основні засоби відіграють важливу роль в обліку будь-якого господарюючого суб'єкта, оскільки вони становлять найбільшу питому вагу у структурі активів підприємств. Усі основні засоби, без винятку, мають певний строк корисного використання, тому всі підприємства мають справу із особливостями визначення строку їх корисного використання [2].

На даний час строк корисної експлуатації об'єкта основних засобів визначається суб'єктами господарювання самостійно виходячи з власних міркувань. У зв'язку з цим виникає значний рівень суб'єктивізму при здійсненні такої оцінки. Законодавчо-нормативні акти, що регулюють ведення обліку основних засобів на підприємстві не містять критеріїв чи алгоритмів визначення строку використання основних засобів.

Визначення самого поняття наведено у П(С)БО 7 “Основні засоби”, згідно з яким: “строк корисного використання (експлуатації) – очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг)” [1].

Це означає, щоб встановити строк експлуатації для певних основних засобів потрібно мати деякі технічні навички. Саме тому ці завдання мають вирішувати відповідні спеціалісти, які відповідають за експлуатацію об'єкта основних засобів [3].

Положеннями П(С)БО 7 встановлено такі фактори впливу на формування строку корисного використання:

- моральний знос (внаслідок технічного прогресу або зміни попиту на продукцію);
- очікуваний фізичний знос;
- правові або аналогічні обмеження щодо використання об'єкта (наприклад, строк оренди передбачений угодою, або законодавство, що визначає граничний строк безпечної експлуатації певних об'єктів).

Враховуючи відсутність чітких критеріїв щодо визначення майбутнього морального чи фізичного зносу, дуже складно встановити строк корисної експлуатації об'єктів основних засобів відштовхуючись лише від цих факторів. А беручи до уваги різноманіття об'єктів основних засобів впливати на визначення строку корисної експлуатації можуть і інші фактори, які залежатимуть як від виду основних засобів, так і від особливостей діяльності підприємства.

Оскільки середовище функціонування підприємства постійно змінюється внаслідок впливу зовнішніх та внутрішніх чинників, варто зазначити, що при встановленні строку корисної експлуатації об'єкта необхідно відштовхуватися від сучасних умов. Адже критерії для встановлення терміну експлуатації для одного і того ж виду основних засобів сьогодні і через кілька років можуть істотно відрізнятись.

Податковий кодекс України прописує мінімальні строки експлуатації з погляду податкового законодавства. У податковому обліку амортизація нараховується протягом строку корисного використання об'єкта, встановленого платником податків, але не меншого від мінімально допустимого строку, чітко регламентованого для кожної групи основних засобів.

Залежно від групи, до якої віднесено той чи інший об'єкт ОЗ, встановлено мінімально допустимі строки їх амортизації (від 2 до 20 років). Таких груп - 16.

Розглянемо групи та їх мінімально допустимі строки корисного використання:

- група 1 - земельні ділянки (мінімально допустимий строк корисного використання не встановлено);

- група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом (15 років);

- група 3 - будівлі, споруди та передавальні пристрої (відповідно 20, 15 та 10 років);

- група 4 - машини та обладнання (5 років), з них - електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 грн. (2 роки);

- група 5 - транспортні засоби (5 років);

- група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі) (4 роки);

- група 7 - тварини (6 років);

- група 8 - багаторічні насадження (10 років);

- група 9 - інші основні засоби (12 років);

- група 10 - бібліотечні фонди (мінімально допустимий строк корисного використання не встановлено);

- група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи (мінімально допустимий строк корисного використання не встановлено);

- група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди (5 років);

- група 13 - природні ресурси (мінімально допустимий строк корисного використання не встановлено);

- група 14 - інвентарна тара (6 років);

- група 15 - предмети прокату (5 років);

- група 16 - довгострокові біологічні активи (7 років).

Класифікацію груп основних засобів та інших необоротних активів визначено пунктом 145.1 статті 145 Податкового кодексу України. Ці мінімально допустимі строки правильніше називати мінімально допустимими строками з метою нарахування амортизації основних засобів.

Для бухгалтерського обліку не встановлено жодних обмежень щодо встановлення строків корисного використання. Проте для зручності на підприємстві найчастіше застосовують строки визначені ПКУ.

Оскільки строк корисного використання (експлуатації) визначають виходячи з корисності об'єкта для конкретного підприємства, він може бути коротший, ніж нормативний (технічний, економічний) строк експлуатації.

Важливим моментом також є те, що крім загального визначення об'єкта основних засобів, саме строк корисного використання може бути ключовим критерієм для ідентифікації одного об'єкта як сукупності різних об'єктів з різними строками корисного використання.

Основною метою визначення строку корисного використання основних засобів є виявлення можливих резервів ефективнішого їх використання, розробка заходів щодо покращення їх прибутковості, оптимізація витрат та доходів по основних засобах та аналіз правильності нарахування амортизації.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000р. № 92. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://online.dtki.ua/>

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://online.dtki.ua/>

3. Кловська Ю. Як встановити термін корисного використання на об'єкт ОЗ / Ю. Кловська // Дебет-Кредит. – 2013. – №7. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://online.dtkk.ua/>

ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИРОЩУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ОВОЧІВНИЦТВА НА ПОБУДОВУ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА

Кузик Н. П., к.е.н. доцент; Тищенко С. Л., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

У всіх галузях економіки бухгалтерський облік, контроль та аналіз функціонують з врахуванням галузевих особливостей і особливостей діяльності кожного суб'єкта господарювання. Галузь сільського господарства, а, отже, і овочівництво, має свою специфіку. Вона пов'язана, перш за все, з тим, що велика кількість активів представлена живими організмами – рослинами, тобто біологічними активами. Тому особливості обліку і контролю витрат в сільському господарстві займали важливе місце в наукових дослідженнях П.Т.Саблука, Ю.Я.Литвина, В.М.Жука, М.Ф.Огійчука, Л.К.Сука та інших. Важливість та необхідність поглибленого вивчення теоретичних і практичних аспектів створення та функціонування системи контролю в сільськогосподарських формуваннях по виробництву продукції овочівництва, в практиці господарювання яких вже існує досвід застосування елементів даної системи, обумовлюють актуальність даного дослідження.

Вплив технології вирощування та реалізації продукції овочівництва на методику контролю витрат є доволі суттєвим і відчутним, оскільки така технологія є відмінною від технологій, що використовуються на промислових підприємствах [3]. Овочівництво – галузь сільського господарства, де має місце вирощування овочевої і баштанної продукції, розроблення та вдосконалення технологій вирощування овочевих і баштанних культур відкритого й закритого ґрунту, їх селекція, насінництво. Це специфічна рослинницька галузь, яка має ряд економіко-технологічних особливостей: низька транспортабельність продукції; великий різновид вирощуваних культур, для кожної з яких може бути особлива агротехніка; ускладнена механізація окремих виробничих процесів; необхідність товарної обробки, зберігання та реалізації овочів; велика трудомісткість робіт [2]. Технологічні особливості на підприємствах овочевого господарства являють собою систему послідовних агротехнічних та організаційних прийомів вирощування культур, а також збору урожаю [3]. По всіх овочевих культурах обов'язково враховують: організацію робіт з обробітку ґрунту і внесення добрив; строки сівби і садіння розсади; організацію догляду за рослинами і збирання врожаю. Технологічні процеси в овочівництві закритого ґрунту і відкритого ґрунту також мають відмінності. І кожен із цих виробничих процесів супроводжується понесенням різних видів і, доволі часто, високих витрат та потребує своєчасного і достовірного їх документального й облікового відображення та, відповідно, контролю. Перелік технологічних процесів містять технологічні карти. Однак, вважаємо за доцільне в цілях ефективного проведення не лише контролю, а й організації обліку витрат виробництва продукції овочівництва при формуванні облікової політики підприємства конкретизувати статті витрат, документальне оформлення операцій, використовувані методи обліку господарських процесів. Ці аспекти обліку і контролю містять релевантну інформацію і впливають на фінансовий стан та перспективи розвитку підприємства [3]. У більшості випадків на практиці існуючі накази про облікову політику суб'єктів господарювання дублюють статті, пункти і, навіть, окремі розділи нормативно-правових документів без відображення галузевих і технологічних особливостей. Проте,

поряд з необхідністю вивчення загальних питань організації та методики обліку і контролю собівартості продукції в овочевій галузі виникає необхідність врахування особливостей формування витрат, розподілу їх комплексних статей, прийомів і способів калькулювання собівартості кожного окремого виду вирощуваної продукції [1], які, на нашу думку, повинні ґрунтовніше деталізуватися галузевими методичними рекомендаціями.

Під час організації контролю витрат виробництва продукції рослинництва рекомендують розмежувати процедури перевірки по відношенню до самих біологічних активів і сільськогосподарської продукції [4]. Це пояснюється тим, що сільськогосподарська продукція при її відокремленні від біологічного активу перестає бути елементом біологічних активів і визнається як окремий актив [4]. Однак, як показують практичні дослідження, часто розмежувати поточний біологічний актив у овочівництві та готову сільськогосподарську продукцію складно, а іноді, це й неможливо.

Найбільш трудомісткою у вирощуванні овочевих культур є технологія збирання врожаю. При цьому більше половини затрат праці припадає на виконання робіт вручну. Тому доцільно виокремити перевірку правильності нарахування заробітної плати працівникам, які задіяні у таких видах робіт.

В овочівництві важливими технологічними операціями є товарна обробка, зберігання продукції. Неналежна організація і відсутність контролю можуть спричинювати до значних втрат овочевої продукції. У великих сільськогосподарських підприємствах проводять товарну обробку овочів, готуючи їх до реалізації у свіжому вигляді і для закладання на зимове зберігання відповідно до вимог діючих стандартів на спеціальних сортувальних пунктах [2]. Частину овочів, які не відповідають вимогам діючих стандартів, або відправляють на додаткову доробку або згодовують тваринам. При зберіганні овочів важливе значення має контроль за дотриманням правильного режиму, інакше природні втрати перевищуватимуть встановлені норми. Перевірити правильність усіх цих операцій зможе тільки особа, яка має не лише компетенції у сфері обліку і аудиту, але й володіє фаховими знаннями щодо змісту описаних технологічних процесів як вирощування, так і зберігання овочевої продукції. Тому важлива роль в цьому напрямі має відводитися внутрішньогосподарському контролю, суб'єктом якого можуть бути не лише працівники економічної чи бухгалтерської служб, а й головний агроном, головний технолог та інші керівники структурних підрозділів певної спеціалізації. При цьому для забезпечення належної реалізації контрольних функцій ними, їх зміст необхідно визначити у посадових інструкціях тих посадових осіб, яким делеговано функції контролю в межах функціональних обов'язків.

Таким чином, враховуючи особливості методології бухгалтерського обліку сільськогосподарської діяльності, основним завданням контролю витрат виробництва продукції овочівництва є достовірне відображення в обліку і звітності витрат на біологічні перетворення та оцінка отриманої овочевої продукції. Залишається актуальним посилення оперативного й об'єктивного контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, а також обсягів вирощуваної продукції овочівництва в натуральних та грошових вимірниках [1]. Дослідження організаційно-технологічних особливостей вирощування овочів підтверджують їх беззаперечний вплив на організаційно-методичні підходи контролю витрат і калькулювання собівартості продукції. Формування собівартості продукції овочівництва власного виробництва та її ціноутворення значною мірою залежить як від раціональної організації виробничого процесу, так і від ефективності існуючої обліково-контрольної системи суб'єкта господарювання

Список використаних джерел:

1. Внутрішньогосподарський контроль. [текст] : навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук - К. : "Центр учбової літератури", 2014. - 496 с.

2. Зрошуване овочівництва: прогресивні технології та нормативи витрат [Текст] : [навч. посібник] / Г. Є. Мазнев [та ін.] ; ред. Г. Є. Мазнев. - Х. : Майдан, 2009. - 318 с.
3. Облік витрат на виробництво продукції рослинництва: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 [Електронний ресурс] / А. А. Костякова; ННЦ "Ін-т аграр. економіки". – К., 2010. – 20 с.
4. Сук П.Л. Прийоми аудиту біологічних активів рослинництва / П.Л. Сук // Облік і фінанси АПК. – 2011. - № 1. – С.85-87.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Кузик Н.П.к.е.н.,доц., Калюга О.О. студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

План рахунків бухгалтерського обліку є переліком рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності.. У ньому за десятиковою системою наведені коди (номери) й найменування синтетичних рахунків (рахунків першого порядку) й субрахунків (рахунків другого порядку). Першою цифрою коду визначено клас рахунків, другою — номер синтетичного рахунка, третьою - номер субрахунка.

Під класифікацією рахунків розуміють їх групування за певними однорідними ознаками. Вперше класифікацію рахунків запропонував Доменіко Манчині в 1540 р. Рахунки запропоновано поділити на живі (розрахунки з фізичними і юридичними особами) та мертві (ті, що відображають матеріальні та грошові цінності). Класифікація рахунків - це їх перелік, необхідний для відображення господарської діяльності.

В економічній літературі суттєве значення має відповідь на запитання: формує бухгалтер рахунки "за своєю примхою" (Л. Пачолі) чи лише описує ті господарські явища, з якими постійно й об'єктивно має справу (Ж. Дюмарже).

Класифікація рахунків сприяє вивченню змісту і будови рахунків; є неодмінною умовою при складанні Плану рахунків та відповідає певним принципам: повноти; ідентифікації діяльності; істотності; мобільності.

Субрахунки використовуються підприємствами, виходячи з потреб управління, контролю, аналізу й звітності, та можуть ними доповнюватися введенням нових субрахунків (рахунків другого, третього порядків) із затвердженням кодів (номерів) субрахунків цього Плану рахунків.

План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, розроблений на підставі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, призначений для відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій установ та організацій, основна діяльність яких ведеться за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

Проведені дослідження свідчать, що в Росії вже у 1645 р. застосовувалися як міські, так і загальні кошториси витрат, але якихось визначених правил їх складання не було. Не існувало й звітності про виконання кошторисів. Відповідно до наказів збирали гроші, витрачали їх, решта - залишалась у їх розпорядженні на наступні періоди. При дефіциті грошей їх могли позичити в іншого джерела. Оприлюднення, розголошення даних про стан фінансових справ наказом не допускалось.

Після створення Міністерства фінансів (1802 р), стали складати розпис доходів і витрат на підставі кошторисів міністерств, але загальних правил складання таких кошторисів не існувало.

Починаючи з 1811 р витрати поділялися на необхідні, корисні, надмірні, зайві та некорисні. Фінансові справи держави були таємницею. Недоліки діючих правил довели державні фінанси до хаотичного стану. Тоді МФ відрядило спеціальну комісію для вивчення бюджетної справи у країнах Західної Європи. Результатом такого вивчення стали підготовлені комісією і затверджені МФ "Правила складання, розгляду, затвердження і виконання державного розпису" від 22.05.1862 р., передбачали складання кошторисів для всіх управлінь за єдиною методикою з обов'язковим обґрунтуванням необхідності тих або інших статей витрат і сум; розмежування постійних і тимчасових витрат; спеціалізацію витрат за основними напрямками; порівняння кошторисних показників зі звітними показниками минулого року.

Бюджетні правила 1906 р. дали право міністерствам перекладати попередній розгляд кошторисів на комісії Державної Думи і Державної Ради.

У становленні і розвитку бюджетного обліку в радянський період можна виділити такі етапи:

Перший етап (1917—1938 рр). - бюджетний облік ведеться за простою системою відповідно до трьох планів рахунків; а) для обліку операцій з виконання кошторису витрат за бюджетом; б) для обліку операцій з позабюджетними коштами; в) для обліку операцій в нестатутних підсобних господарствах.

Другий етап (1939—1955 рр). - запроваджується подвійна система обліку. У 1938 р. затверджується «Інструкція про бухгалтерський облік за подвійною системою обліку в установах, що знаходяться на державному і місцевих бюджетах» та «Інструкція про бухгалтерський облік (за простою системою) в установах, що знаходяться на державному і місцевих бюджетах».

Третій етап (1955—1987 рр.) Вперше в СРСР у 1955 р. затверджено МФ "Положення про бухгалтерську звітність і баланси в установах і організаціях, що знаходяться на Державному бюджеті СРСР", і видано нові інструкції з бухгалтерського обліку за подвійною і простою системами. Для установ, які ведуть облік за подвійною системою, затверджено єдиний план рахунків, вони стали складати один баланс з виконання кошторису витрат. У 1958 р. МФ затверджує "Методичні вказівки з бухгалтерського обліку в централізованих бухгалтеріях бюджетних установ". Пізніше було розроблено облікові реєстри для машинної обробки облікової інформації;

Четвертий етап (1988—1999 рр) охоплює останні радянські і перші пострадянські роки. Розвиток бюджетного обліку в цей час характеризується: централізацією і децентралізацією; широким використанням комп'ютерної техніки; завершенням переведення бюджетних установ на подвійну систему обліку; розробкою нормативних актів з організації обліку в бюджетних установах; обліком показників комерційної діяльності бюджетних установ і позабюджетних джерел їх фінансування; інтеграцією обліку, фінансової та планово-економічної роботи в централізованих бухгалтеріях; відновленням установ державного казначейства;

П'ятий етап (з 2000 р.) починається новий період в розвитку бюджетного обліку, який визначається: впровадженням нового плану рахунків бухгалтерського обліку в бюджетних установах; впровадженням нових облікових реєстрів і форм звітності; будовою балансу за принципом «нетто2 тощо.

У період становлення ринкової економіки в Україні бюджетні кошти були розпорошені у значній кількості комерційних банків, внаслідок чого облік і контроль за їх витрачанням фактично було втрачено. Саме тому й виникла необхідність відтворення органів держказначейства і створення єдиної системи обліку надходження і витрачання бюджетних коштів,

Список використаних джерел:

1.Калюга Є.В. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку Бухгалтерський облік, контроль і аналіз в сучасній економічній науці та практиці:зб.матеріалів

ІІ Міжнародн. наук. практ. конф., присвяч. 70-річчю кафедри обліку підприємницької діяльності; 03-04.04.2014р. К.: КНЕУ, 2014.- С.62-65

2. Калюга Є.В. Підходи до класифікації рахунків бухгалтерського обліку: історичний аспект друк Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. Випуск 11(41). Частина 2. ЛНТУ, 2014р.-432с. С.132-143

3.. Космічна Р.М. Бухгалтерський облік. – К.: Вища школа. – 2003р.

4. Партин Г.О. Бухгалтерський облік: Основи теорії та практики. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2000р.

5.. Пушкар М.С., Гавришко Н.В., Романів Р.В. Історія обліку та контролю господарської діяльності. – Тернопіль, 2003р.

6.. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. – К., 1998р.

ВИПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ ОБЛІКОВИМИ СТАНДАРТАМИ

Кузик Н.П., к. е. н., доцент; Кокоша К.М., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України м. Київ

Для успішного функціонування суб'єктів господарювання в умовах фінансової кризи необхідно мати такий тип економічної поведінки, що дозволив би максимально швидко адаптуватися до складних і динамічних умов зовнішнього середовища. Важливу роль при цьому має використання ефективних методів управління працею. Це мають бути саме такі, які б забезпечували зацікавленість працівників у високопродуктивній праці та, як результат, у поліпшенні кінцевих результатів діяльності господарюючого суб'єкту. Наразі, основним фактором, який визначає рівень зацікавленості працівників є оплата праці, який показує на скільки якісно й кількісно працівник виконує свої функціональні обов'язки. Такою інформацією може забезпечити система обліку.

Облікове забезпечення виплат працівникам регламентоване як міжнародними, так і національними стандартами бухгалтерського обліку. Зокрема, на міжнародному рівні облік та відображення у звітності виплат працівникам регулюється МСБО (IAS) 19 «Виплати працівникам» (Employee Benefits) [1] та МСБО (IAS) 26 «Облік та звітність за програмами пенсійного забезпечення». МСБО (IAS) 19 визначає порядок бухгалтерського обліку та розкриття інформації суб'єктами господарювання про виплати працівникам. В ньому не розглядається порядок бухгалтерського обліку та звітності, якого мають дотримуватись пенсійні програми. Виплати, які не здійснюються за послуги, які надали теперішні або колишні працівники суб'єктів господарювання, що звітують, не входять до сфери застосування цього стандарту. Положення МСФЗ (IAS) 19 «Виплати працівникам» поширюються на всі виплати працівникам, крім тих, до яких застосовується МСФЗ (IAS) 2 «Платіж на основі акцій». МСФЗ (IAS) 19 розглядає трудову діяльність працівників як послуги, за які вони отримують відповідну компенсацію, та виокремлює наступні види виплат працівникам, що підлягають обліку: короткострокові виплати (short-term employee benefits); виплати по закінченню трудової діяльності (post-employment benefits); виплати при звільненні (terminations benefits); інші довгострокові виплати працівникам (other long-term employee benefits) [1]. Кожна з наведених категорій має різні характеристики, а тому у МСФЗ (IAS) 19 визначено й окремі вимоги до таких. Усі зазначені види розрахунків мають багато характерних ознак, що потребує детального дослідження та аналізу із врахуванням особливостей діяльності, галузевих характеристики і специфіки організації обліку кожного окремого суб'єкту господарювання.

У національній практиці порядок обліку виплат працівникам визначає П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [3], що, по-суті, можна вважати похідним від норм П(С)БО 11 «Зобов'язання» та П(С)БО 13 «Фінансові інструменти». Окремі питання облікового забезпечення виплат працівникам визначаються нормами П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та П(С)БО 16 «Витрати», у яких виплати розглядаються як складові дебіторської заборгованості та елементи витрат підприємства. П(С)БО 26 «Виплати працівникам» відокремлює такі види виплат: поточні виплати працівникам; виплати при звільненні; виплати після закінчення трудової діяльності; виплати інструментами власного капіталу; інші довгострокові виплати [3].

Слід відмітити, що за своєю логічною структурою П(С)БО 26 та МСБО (IAS) 19 є наближені за своїм змістом (табл.1), що можна пояснити прагненнями зблизити норми національного обліку у відповідність до міжнародних [3]. Як показують дані таблиці, все ж існують розбіжності між положеннями, що містить МСФЗ 19 «Виплати працівникам» та П(С)БО 26 «Виплати працівникам», зокрема й в частині складу виплат працівникам.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика П(С)БО 26 і МСФЗ (IAS)19 [2]

Критерії	МСФЗ (IAS) 19	П(С)БО 26
Мета	визначення бухгалтерського обліку та розкриття інформації про виплати працівникам	визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності
Сфера застосування	застосовується роботодавцем для обліку всіх виплат працівникам, за винятком тих, до яких застосовується МСФЗ (IAS) 2 «Платіж на основі акцій»	застосовується роботодавцями – підприємствами, організаціями, іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ)
Склад виплат працівникам	короткострокові виплати працівникам, виплати по закінченні трудової діяльності, інші довгострокові виплати працівникам, виплати при звільненні	поточні виплати, виплати при звільненні, виплати по закінченню трудової діяльності, виплати інструментами власного капіталу підприємства, інші довгострокові виплати працівникам

МСФЗ 19, на відміну від національного П(С)БО 26, значно ширше розглядає аспекти обліку розрахунків за виплатами працівникам, включаючи, окрім заробітної плати та премій, компенсації за відсутність працівників, виплати пов'язані з участю працівників у прибутку підприємства та негрошові пільги у формі надання житла, автомобілів, безплатних та субсидованих товарів, медичного обслуговування. Окрім того, до витрат на персонал за міжнародними стандартами поряд із заробітною платою належать внески працедавця на соціальне забезпечення працівників (соціальне страхування, страхування на випадок безробіття та ін.), які не відносяться цим стандартом до заробітної плати, а перераховуються як окремі види виплат.

Такі відмінності зумовлені національними особливостями та іноді несистемними спробами наблизити вітчизняне законодавство до міжнародних норм [3]. Розходження між фінансовими звітами, складеними за міжнародними і національними стандартами, нерідко унеможливають співставлення показників фінансово-господарської діяльності вітчизняних й іноземних суб'єктів господарювання без застосування трансформаційних підходів. Перспективами подальших досліджень може стати впровадження універсальних

правил і нормативів, щодо облікового відображення виплат працівникам, узагальнення інформації у звітності підприємства, від достовірності якої залежить не лише рішення економічного характеру, але й соціального.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
2. Овсюк Н.В. Виплати працівникам за ПСБО 26 та МСФЗ (IAS) 19: порівняльний аспект / Н.В. Овсюк, О.Ю. Радченко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – Житомир: ЖДТУ, 2012. – № 3(24). – С.360-368
3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
4. Шоляк О.Ю. Облік, аналіз і внутрішньогосподарський контроль виплат працівникам: організація і методика: автореф. дис. канд. екон. наук / О.Ю. Шоляк ; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. - К., 2011. - 20 с.

СПЕЦИФІКА ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

Кузик Н.П., к.е.н., доцент; Потеряйко А.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Електронні гроші – платіжний засіб, який вважають винаходом ХХІ сторіччя. Електронні гроші з'явилися порівняно нещодавно. Феномен виникнення таких грошей пов'язують з першим перерахуванням коштів через телеграф (США, 1918 р.). Появі такого платіжного засобу сприяли: розвиток інформатизації сучасного суспільства, стрімке збільшення частки інтернет-торгівлі в загальному торговельному обороті, скорочення затрат часу на проведення розрахунків. Електронні гроші такого інформаційно-економічного змісту активно почали впроваджуватись в господарську діяльність в період 1993-1998 рр. Тому можна з впевненістю стверджувати, що з позиції бухгалтерського обліку електронні гроші є все-таки новим об'єктом. А тому порядок облікового відображення операцій з використанням електронних грошей потребує поглибленого дослідження. Дискусійними залишаються й питання розробка первинного обліку розрахунків електронними грошима.

Обіг електронних грошей у діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання регулює Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [4]. Як зазначено в п. 15.1 та п. 1.3 Положення про електронні гроші в Україні, затвердженого постановою Правління НБУ від 04.11.2010 р. № 481, електронні гроші — це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими ніж емітент особами та є грошовим зобов'язанням емітента, що виконується в готівковій або безготівковій формі [3]. На сучасному етапі багато розрахункових операцій відбуваються в електронному середовищі з використанням у електронних грошей. Цей платіжний інструмент дозволяє швидко здійснювати оплату найбільш розповсюджених в мережі Інтернет видів продукції, товарів, робіт, послуг, різних сервісів, а також переказувати кошти за допомогою таких систем, як WebMoney, «Яндекс. Деньги», RBK Money, E-Gold, LiqPay, Z-Payment, Paypal, Liberty Reserve, Moneybookers тощо [1]. За обсягом використання електронних грошей лідером є система «ГлобалМані» [1]. Випуск електронних грошей може здійснювати виключно банк за узгодженими правилами випуск електронних грошей здійснюють: ВіЕйБі Банк (система е-гроші –Максі), Фідобанк

(MoneXy) і Ощадбанк (ГлобалМані) [1]. Електронні гроші випускаються банком для певного кола суб'єктів (користувачів, торговців, агентів), які погодились на договірних засадах використовувати електронні гроші в розрахунках [6]. Банк, який проводить емісію електронних грошей, бере на себе зобов'язання з їх погашення на вимогу користувача. Банк має право здійснювати випуск електронних грошей, виражених лише в гривні (п. 15.3 Закону № 2346) [4], чим, очевидно, і пояснюється назва введеного у 2013 році до Плану рахунків субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті». Слід зауважити, що постановою Правління НБУ «Про внесення змін до Положення про електронні гроші в Україні» надано право користувачам - фізичним особам отримувати від нерезидентів електронні гроші, випущені емітентом-нерезидентом, із використанням міжнародних систем інтернет-розрахунків [6].

І до сьогодні виникають дискусії щодо можливості електронних грошей бути прирівняними до статусу грошової одиниці України. Спеціалісти НБУ у листі від 07.06.2013 р. № 25-112/6750 «Щодо визначення окремих понять» стверджують зворотнє, зазначаючи, що вони повинні бути виражені в гривнях, тобто електронні гроші — це не національна валюта. Звідси випливає, що в обліку електронні гроші недоцільно відображати в складі грошових коштів, оскільки відповідно до п. 3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», грошові кошти — це готівка, кошти на рахунках у банках і депозити до запитання. Таким чином, існує невідповідність у визначенні змісту електронних грошей.

Відповідно до п. 15.1 Закону № 2346 отримані електронні гроші від продажу товарів (робіт, послуг) суб'єкти господарювання мають право використати лише для обміну на безготівкові кошти; компенсації покупцям у разі повернення ними товарів, придбаних за електронні гроші) [4]. Це і визначає порядок і особливості відображення в обліку електронних грошей. Спочатку слід відобразити в обліку перерахування коштів для зарахування їх на електронний гаманець суб'єкта господарювання (дебет субрахунку 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті», кредит субрахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті»). Операція по зарахування коштів на електронний гаманець має бути відображена бухгалтерським записом по дебету субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» та кредиту субрахунку 333. Розрахунків електронними грошима за придбані товари слід відобразити записом: дебет 371 «Розрахунки за виданими авансами» (оскільки умовою придбання, як правило, є попередня оплата) кредит 335 [2]. Однак, знову ж таки виникає питання щодо дати відображення податкового зобов'язання з ПДВ. За вимогами ПКУ (п. 198.2 ПКУ) «датою віднесення сум податку до податкового кредиту вважається дата тієї події, що відбулася раніше: дата списання коштів із банківського рахунку платника податку в оплату за товари (послуги); дата отримання платником податку товарів (послуг) [7]. Таким чином, податковий кредит можна визнати за датою отримання товарів, оскільки списання коштів здійснено фактично не з банківського рахунку. Слід відмітити, що відповідно до вимог п. 188.1 ПКУ база оподаткування визначається, виходячи з договірної ціни, яка не може бути нижча від ціни придбання товарів/послуг (при постачанні самостійно виготовлених товарів/послуг — не нижче від звичайних цін) [7]. Таким чином, якщо на банківський рахунок продавця зарахують гроші за вирахуванням комісії, на її суму базу оподаткування слід зменшити. Щодо податку на прибуток, то розділ III Податкового кодексу України не передбачає коригування фінансового результату до оподаткування для платників податків — покупців товарів (послуг), розрахунки за які проводять з використанням електронних грошей.

Отже, результати дослідження показали, що електронні гроші є специфічним об'єктом бухгалтерського обліку. Їх використання на практиці має ряд особливостей, зумовлених, в першу чергу, інноваційністю та технологією проведення розрахунків. Використання електронних грошей на практиці дозволить розширити сферу застосування готівкових грошей.

Список використаних джерел:

1. Гончар В. Попит на електронні гроші зростає/ В. Гончар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://globalmoney.ua/ru/about/zmi/poput_na_elektronni_gamanci_zrostaе.html
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30.11.1999 року (зі змінами від 18.06.2015 року)
3. Положення про електронні гроші в Україні: Постанова Правління НБУ від 4 листопада 2010 р. № 481 [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
4. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»: Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2346-III :[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Щодо використання електронних грошей суб'єктами господарювання: Лист НБУ від 26 червня 2014 р. №о 25-109/33434 [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
6. Про внесення змін до Положення про електронні гроші в Україні»: Постанова Правління НБУ від 10 лютого 2016 р. № 65 [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-16>.
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ВРУ. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ДЛЯ ЦІЛЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Кузик Н. П., к.е.н., доцент, Чередник Т. Ю., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

У сучасних умовах господарювання все більше підприємств використовують у своїй діяльності різноманітні нематеріальні активи. Наявність їх у складі господарських засобів підприємства збільшує ринкову вартість активів, підвищує інвестиційну привабливість. У зв'язку із цим методика та організація обліку нематеріальних активів є об'єктом пильної уваги обліковців не тільки в Україні, але й у світі. Однак, незважаючи на численні дослідження, до сьогодні залишаються невизначеними і потребують подальшого вивчення питання оцінки, визнання та класифікації нематеріальних активів.

Проблеми обліку та оцінки нематеріальних активів знаходили відображення в працях зарубіжних та вітчизняних науковців, фахівців та професорів, таких, як: Бутинця Ф. Ф., Голова С.Ф., Коблянської О.І., Кужельного М.В., Палія В.Ф., Сопко В.В., Шульги С.В., Хімич І.Г. Питання щодо визнання нематеріальних активів досліджуються у роботах Бондаренко О.С., Гончаренко М.С. та Шелест В.С.

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і розкриття інформації про них у фінансовій звітності визначені П(С)БО 8 "Нематеріальні активи". Згідно з цим положенням, нематеріальні активи – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам [4]. У М(С)БО 38 «Нематеріальні активи» також зазначено, що нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований [3].

Тобто, одним з основних критеріїв визнання нематеріального активу є можливість здійснення його ідентифікації. Однак на практиці зазвичай це зробити важко. Саме тому, на відміну від зарубіжного досвіду, вітчизняні підприємства рідко відображають нематеріальні активи у своїй звітності у повному складі. Ідентифікація об'єкта означає встановлення наявності й чинності документів, які засвідчують правомірне набуття права власності, авторства, а також інших документів, що є підставою для оприбуткування об'єкта нематеріального активу та передбачає визначення умов і дати введення об'єкта в обіг, строку корисного використання, отримання майбутніх економічних вигід тощо.

Кожен вид нематеріальних активів, який використовується підприємством, має бути відображений в обліку на окремому субрахунку, мати свій підхід до обліку, нарахування зносу, списання. Методологічною радою з питань бухгалтерського обліку розроблена класифікація нематеріальних активів у розрізі однорідних груп, яка викладена в П(С)БО 8 [4]. Саме належність нематеріального активу до певної з класифікаційних груп впливає на процедуру проведення їх ідентифікації.

Важливою проблемою оцінки нематеріальних активів є невизначеність майбутніх економічних вигід, які ми очікуємо отримати від них, та періоди їх отримання. В обліку нематеріальні активи відображають за первісною, відновною (при переоцінці) і залишковою вартістю. Оцінка нематеріальних активів здійснюється за собівартістю придбання.

У П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» визначено, що придбані (створені) нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, яка складається з ціни (вартості) придбання (крім отриманих торговельних знижок), мита, непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню, та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з його придбанням та доведенням до стану, у якому він придатний для використання за призначенням [4]. Первісна вартість нематеріального активу, придбаного в результаті обміну на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого нематеріального активу. Первісною вартістю безоплатно отриманих нематеріальних активів є їх справедлива вартість на дату отримання з урахуванням витрат, передбачених пунктом 11 П(С)БО 8 [4]. Нематеріальні активи можуть бути внесені засновниками в якості внеску до статутного капіталу організації. У цьому випадку первісною вартістю нематеріальних активів визнається їх грошова оцінка, узгоджена засновниками організації. Нематеріальні активи, отримані внаслідок об'єднання підприємств, оцінюються за їх справедливою вартістю.

Оскільки, вартість (ціна) нематеріального активу, за якою він буде введений в експлуатацію та зарахований на баланс, можуть бути різні, виникає потреба оцінки нематеріальних активів для цілей бухгалтерського обліку та фінансової звітності [2].

Особливої уваги потребує вирішення проблем оцінки об'єктів нематеріальних активів, створених власними силами, адже такі активи надзвичайно важко ідентифікувати та оцінити. По цій причині їх взагалі не відображають в обліку, а всі витрати на їх створення відносять до поточних витрат звітного періоду. Складність оцінки нематеріальних активів зумовлена відсутністю методики оцінки майбутніх економічних вигід від використання об'єкта [2]. При визнанні нематеріального активу припускається, що він буде використовуватися протягом тривалого періоду часу. Однак, як показують практичні дослідження, у довгостроковому періоді надзвичайно важко спрогнозувати ймовірність переваг визнаного нематеріального активу, а тим більше – оцінити ефект від його використання.

Нематеріальні активи надають підприємству довгострокові права або переваги. Найчастіше це права на використання інших активів, здійснення окремих видів діяльності, для яких є обов'язковим патентування або ліцензування, виняткові права на використання певної формули, технології або зовнішнього вигляду. Використання прав дає підприємству переваги щодо зниження собівартості продукції, можливості зайняти певне місце на ринку, підвищити конкурентоспроможність, краще просувати продукцію [5].

Отже, визнання та оцінка нематеріальних активів відіграють важливе значення в процесі організації бухгалтерського обліку. Оцінка нематеріальних активів проводиться залежно від джерела їх надходження і залежить від можливості ідентифікації об'єкта, визначення майбутніх економічних вигід від його використання. Оскільки визначена вартість нематеріальних активів відображатиметься на балансі підприємства, уся суттєва інформація, що уточнює механізм формування вартості (ціни) таких активів повинна відображатися у примітках до балансу та до річної фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Гудзенко Н., Наконечний А. Особливості визнання та оцінки нематеріальних активів як об'єктів обліку та звітності [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2008dec/8_nakonechnij.htm
2. Касич А.О. Теоретичні основи оцінки та обліку нематеріальних / А.О. Касич, І.Г. Химич // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: «Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства». – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 49 (1022). – С. 61 – 67.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_050.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Куць Т. В., к.е.н., доцент; Пікуля В. А., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Податок на прибуток є важливим джерелом наповнення бюджету. Даний податок відноситься до загальнодержавних податків і відповідно до Податкового кодексу України платниками податку на прибуток є юридичні особи, що можуть бути резидентами та нерезидентами [1]. Об'єктом оподаткування є прибуток, який визначається шляхом зменшення суми валового доходу на суму валових витрат, включаючи амортизаційні витрати платника податку.

Однак, на практиці через недосконалість вітчизняного законодавства і недостатній рівень державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання спостерігається певне звуження бази оподаткування, ухилення від сплати податків та зменшення податкових надходжень [2]. Тому, питання оподаткування прибутку підприємств та контролю за правильністю і своєчасністю його сплати є актуальними, а значення ефективного контролю розрахунків з податку на прибуток є беззаперечним на всіх рівнях управління.

В загальному контроль розрахунків з податку на прибуток спрямований на визначення правильності кола платників податків, підрахунку доходів підприємства, його складових, витрат підприємства, його складових, розмір прибутку, що підлягає оподаткуванню та безпосередньо податок на прибуток, а також своєчасність його сплати до державного бюджету.

Джерелами інформації для контролю є: декларації про прибуток, що складаються за видами валових доходів і валових витрат, кожен з яких показується окремо та детально розшифровується у відповідних додатках; дані податкового обліку відносно видів валових

доходів і валових витрат; дані бухгалтерського обліку за рахунками 64, рахунками 7, 9 класу та ін.

Державний податковий контроль здійснюється органами ДКРС, державної фіскальної служби (ДФС), а також іншими органами законодавчої та виконавчої влади: Верховною Радою України, Адміністрацією Президента України, Кабінетом Міністрів України, Міністерством фінансів України.

Основне навантаження з контролю за правильністю нарахування та своєчасністю сплати до бюджету податків і обов'язкових платежів лягає на державну фіскальну службу України, які здійснюють камеральні та документальні перевірки.

Камеральні перевірки здійснюються в момент отримання податкових декларацій та розрахунків і спрямовані на контроль:

- повноти та своєчасності подання податкової звітності та розрахунків;
- дотримання вимог щодо порядку заповнення поданих документів;
- узгодженості звітних даних;
- послідовності даних у податковій звітності та їхньої відповідності складеним розрахункам податків і платежів до бюджету;
- арифметичної точності підрахунків сум тощо.

Документальні перевірки проводяться безпосередньо на підприємствах для контролю правильності нарахування та своєчасності сплати податків і зборів.

У ході здійснення ревізії операцій за сплатою податку на прибуток слід вирішити наступні завдання: визначення розміру податку на прибуток та неоподатковуваних сум, податкових відрахувань і відповідних пільг з податку на прибуток; оцінка правильності формування податкової бази, відсутність неправомірно виключених статей; правильність відображення заборгованості до бюджету з податку на прибуток в обліку і звітності; правильність розрахунку сум, призначених до сплати до бюджету.

Документальні перевірки проводяться як планові, так і позапланові. Планові документальні перевірки здійснюються відповідно до річних планів роботи податкового органу та квартальних графіків відносно підприємств, що допускають грубі порушення податкового законодавства, мають значні обсяги діяльності чи отримали значні суми прибутку. Документальні планові перевірки проводяться не рідше одного разу на два роки, але не частіше одного разу на рік.

Позапланові (зустрічні) документальні перевірки проводяться відносно підприємств, діяльність яких пов'язана з діяльністю підприємства, на якому проводиться планова документальна перевірка. Зазвичай органами ДФС ці перевірки можуть здійснюватись як тематичні перевірки з окремих питань.

Разом з тим, раціональна організація внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток на підприємстві також відіграє важливу роль. Як відмічають Чугунов І., Олійник С., процес внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток має два етапи: перший – внутрішній контроль правильності визначення бази оподаткування податком на прибуток та другий – внутрішній контроль нарахування та сплати податку на прибуток.

Перевірка достовірності нарахування податків може здійснюватися не тільки за даними бухгалтерського та податкового обліку чи за первинними документами. Можна також застосовувати непрямі методи контролю. Непрямі методи запозичені з міжнародної практики. Один із найпоширеніших факторів – це співвідношення задекларованих доходів з реальними витратами платників податків [2]. При непрямих методах контролю об'єктами перевірки є незвітні документи, декларації та дані, отримані з інших джерел. Такими можуть бути дані, отримані від органів державної влади, в тому числі митних органів, органів внутрішніх справ, результати зустрічних перевірок, попередніх перевірок, обстежень приміщень та ін.

При виявленні певних порушень до платників податків може застосовуватись адміністративна відповідальність. До платників податків і зборів, що порушують

законодавство, застосовують фінансові санкції як засіб покарання за допущене порушення. У випадку виявлення порушень під час проведення перевірки, перевіряючий складає акт документальної перевірки, де викладає зміст порушеного із зазначенням норм, що були порушені разом з посиланням на законодавчий акт чи норматив.

Як свідчать результати досліджень Даценко Г., Левченко І. для удосконалення вітчизняної системи державного контролю за сплатою податку на прибуток слід здійснити ряд заходів для виправлення її недоліків [2]. А саме – узгодити норми цивільного, господарського та податкового законодавства; запровадити механізми виявлення та припинення ризиків несплати податку на прибуток; створити систему спостережень за діяльністю платників податків з метою порівняння з даними податкової звітності та визначення факторів ризику несплати податку; посилити ефективність контрольних заходів та підвищити відповідальність за несплату податку на прибуток підприємств.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Даценко Г., Левченко І. Стан та проблемні аспекти державного фінансового контролю за сплатою податку на прибуток в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Znpchdtu_2014_36\(2.2\)_15.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Znpchdtu_2014_36(2.2)_15.pdf)
3. Чугунов І., Олійник С. Особливості системи внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2014_04_17_18_kampodilsk/sekcija_6_2014_04_17_18/osoblivosti_sistemi_vnutrishnogo_kontrolju_rozrakhunkiv_za_podatkom_na_pributok/56-1-0-919

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ОПТОВИХ ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Лаговська О. А., д.е.н., професор; Полякова Д.А., магістрант

Житомирський державний технологічний університет, м. Житомир

Формування обліково-інформаційної системи забезпечить пряме управління діяльністю підприємств оптової торгівлі. При цьому потрібно враховувати вид оптової специфіки даних підприємств – це знаходить своє відображення у обліковій політиці підприємств.

Облікова політика як специфічний елемент системи обліку має створювати організаційно-методичне середовище для досягнення таких результатів: раціонального використання майна власника; надання різноманітної формальної та неформальної інформації менеджменту, постійного контролю за ефективністю діяльності управлінського персоналу, створення незалежної й підпорядкованої служби внутрішнього контролю; забезпечення власника інформацією про фінансові результати діяльності підприємства; організації підсистем управлінського обліку [1]. Окрім того, облікова політика, хоч і опосередковано (через обліково-інформаційну систему), впливає на рівень та якість управління оптових торговельних підприємств, сприяє прийняттю більш обґрунтованих управлінських рішень, що, в свою чергу, приводить до підвищення їх ефективності.

Ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року, обліковою політику підприємства визначає як сукупність

принципів, методів і процедур, що їх використовує підприємство для складання та подання фінансової звітності [2].

Оптові торгівельні підприємства, як і інші суб'єкти господарської діяльності в Україні, згідно чинного законодавства, мають право самостійно обирати форму організації та ведення бухгалтерського обліку, в т.ч. і згідно норм НП(С)БО та МСБО, із рекомендованим дотриманням вимог Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства від 27 червня 2013 року [3].

Мета визначення основних напрямів облікової політики за МСБО – відображення неупередженої інформації у фінансових звітах. Інформаційна цінність наказу про облікову політику оптових торгівельних підприємств полягає в економічному обґрунтуванні вибору елементів облікової політики для підготовки інформації при прийнятті управлінських рішень внутрішніми та зовнішніми користувачами. Управлінські рішення менеджерів підприємства націлені, в першу чергу, на оптимізацію прибутку. Тому розглядати зміст облікової політики необхідно в обов'язковому контексті галузевих особливостей діяльності таких підприємств.

Облікова політика оптових торгівельних підприємств відображає такі класичні елементи обліку, характерні для більшості суб'єктів господарювання, як: облік активів, капіталу, зобов'язань, витрат, доходів, фінансових результатів, які підлягають обов'язковому розкриттю. Окрім того, оптові підприємства мають і специфічні елементи обліку.

До специфічних рис ведення бухгалтерського обліку на оптових торгівельних підприємствах відносимо:

- облік товарів відбувається за первісною (купівельною) вартістю, яка визначається у відповідності до П(С)БО 9 «Запаси»;
- облік товарів здійснюється групами на підставі розрахункового методу згідно з бухгалтерськими документами та оперативними даними;
- найбільш поширеними методами визначення собівартості реалізованих товарів є метод ФІФО, середньозваженої собівартості або ідентифікованої вартості, хоча можуть застосовуватись і інші методи, окрім методу нормативних витрат;
- придбання товарів оприбутковується підзвіт уповноваженим матеріально-відповідальним особам;
- рівень торгівельної надбавки визначається або у відсотках до первісної вартості або у фіксованій (твердій) сумі;
- у разі торгівлі ліцензійними товарами (алкоголь, тютюн тощо), підприємства ведуть бухгалтерський облік ліцензій;
- витрати таких підприємств прийнято вважати витратами обігу, що відображаються у складі витрат звітного періоду і списуються на фінансовий результат цього періоду. Вони не включаються до вартості товарів, обліковуються на відповідних статтях адміністративних витрат, витрат на збут і фінансових витрат.

Логічним є те, що зазначені особливості мають бути відображені в обліковій політиці оптових торгівельних підприємств. Проте, як показує практика, керівники підприємств сприймають Положення про облікову політику більше як формальний документ, а не реальний інструмент організації системи обліку на підприємстві. А тому, основну увагу в Наказі про облікову політику зосереджують на аспектах організації обліку товарів, залишаючи поза увагою інші аспекти комерційної діяльності: ринки збуту, обсяги закупівель,

широта асортименту товару, платоспроможність, цінова політика.

Серед інших проблем формування якісної облікової політики оптових торгівельних підприємств визначимо:

- недосконалість чинного бухгалтерського та податкового законодавства, на якому ґрунтуються принципи, прийоми та методи бухгалтерського обліку, які використовуються цими підприємствами;
- невисокий рівень компетентності бухгалтерів, що відповідальні за розробку облікової політики підприємства.

Разом з тим, слід взяти до уваги, що ефективна організація бухгалтерського обліку, а також формування ефективної обліково-аналітичної системи управління діяльністю підприємств оптової торгівлі є можливою завдяки якісній та продуманій обліковій політиці, викладеній у відповідному Положенні.

Список використаних джерел:

1. Букало Н. Облікова політика: основні аспекти / Н. Букало // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. - 2016. - № 1. - С. 102-107
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://195.78.68.18/minfin>

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА: ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Лайчук С. М., к.е.н., доцент, Савченко Г. В., магістрант

Житомирський державний технологічний університет, м.Житомир

Організація облікового процесу на підприємстві розпочинається з формування облікової політики. Правильно організована та продумана облікова політика забезпечує ефективну господарську діяльність на підприємстві. Від прийнятої облікової політики залежить формування повної, достовірної, правдивої інформації, яка максимально ефективно розкривала б інформацію про діяльність господарюючого суб'єкта для всіх заінтересованих осіб.

Крім того, від формування облікової політики буде залежати отримання максимального прибутку в результаті господарської діяльності.

Загалом термін “облікова політика” офіційно почали використовувати у міжнародній практиці з моменту прийняття МСБО 1 “Розкриття облікової політики” та МСБО 5 “Інформація, яка підлягає розкриттю у фінансових звітах” (з 1973 року). З 1997 року діє Новий МСБО 1 “Подання фінансових звітів” було видано у 1997 році на основі зазначених вище стандартів. Дане МСБО містить вимоги до розкриття інформації в облікових політиках [2].

Також слід звернути увагу на МСБО 8 “Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки”, в якому розкрито вимоги щодо розкриття облікової інформації та практичні рекомендації із застосування стандартів, сприяє гармонізації стандартів бухгалтерського обліку та процедур, пов'язаних із висвітленням облікової політики у фінансових звітах [3].

В Україні термін “облікова політика” почали використовувати у кінці 80-х років минулого століття як переклад поданого в міжнародних стандартах, а з 1999 року цей

термін висвітлено в Законі України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”.

У чинних нормативних документах відсутні чіткі вимоги щодо змісту облікової політики, форми її документального оформлення. А це призводить до того, що розкриття облікової політики у Примітках до річної фінансової звітності не відображає її суті.

Згідно Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання фінансової звітності [1].

Визначена облікова політика оформляється документально у вигляді Наказу про облікову політику, в якому передбачено такі розділи: організація роботи бухгалтерської служби; методика бухгалтерського обліку; організаційно-технічні аспекти організації обліку.

Нормативно затвердженої форми наказу про облікову політику не існує. Наказ складається в довільній формі, в залежності виду діяльності підприємства, форми власності, цілей підприємства.

Наказом є правовий акт, який видається керівником підприємства, організації, установи на правах єдиноначальності і в межах своєї компетенції для вирішення основних та оперативних завдань, які поставлено перед даним підприємством [4].

При визначенні та формуванні облікової політики на підприємстві необхідно використовувати графіки документообігу, посадові інструкції, плани щодо організації бухгалтерського обліку, тощо, а також враховувати такі фактори, як форма власності, яка впливає на особливості обліку, форми контролю та звітності; діючу систему оподаткування, яка впливає на особливості обліку розрахунків за податками та платежами; можливість автоматизації обліку на підприємстві, що впливає на вибір форми ведення бухгалтерського обліку, та сприяє зменшенню витрат; кваліфікація кадрів, тощо.

Таким чином, правильне формування облікової політики сприяє уникненню помилок у фінансовій звітності, тому формування методики облікової політики актуальне.

Під час розробки та реалізації облікової політики на підприємстві виникають питання, які стосуються законодавчого регулювання. Існуюче бухгалтерське та податкове законодавство, яке визначає принципи, методи, прийоми бухгалтерського обліку, недосконале та вузько направлене, що не дозволяє вирішити велику кількість питань за допомогою облікової політики.

При виборі того чи іншого методу обліку в обліковій політиці необхідно враховувати раціональність ведення бухгалтерського обліку. Враховуючи зазначене, спочатку доцільно розробити план певних наслідків застосування різних варіантів.

З метою удосконалення облікової політики, то перш за все необхідно її привести у відповідність до чинного законодавства, яке постійно змінюється, т процесам у господарській діяльності. Також є необхідність підвищити якість облікової політики, що можна досягти за допомогою підвищення за такими критеріями, а саме: економічна доцільність, повнота, неупередженість облікової політики, несуперечливість законодавчій базі, раціональність методів обліку, відповідність цілям компанії та автоматизації обліку. Враховуючи те, що на керівника покладається відповідальність за формування облікової політики, то він повинен постійно здійснювати контроль за дотриманням облікової політики, а також її вдосконалювати, що потребує додаткового навчання осіб, які відповідальні за застосування облікової політики, необхідно простежувати зміни в законодавстві, інформувати працівників про зміни в обліковій політиці та ін.

Зважаючи на вищевикладене, можна сказати, що формування облікової політики – це процес, який вимагає наявності організаційних, технічних, кадрових можливостей та він не закінчується після затвердження Наказу про облікову політику, а продовжується аж до моменту припинення діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 № 996-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 “Подання фінансових звітів” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 “Облікові політики, зміни в облікових оцінках і помилки” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
4. Облікова політика: навч. посібн. / В. М. Савченко, О. В. Пальчук, Л. В. Саловська та ін.; за ред. Г. М. Давидова. – К.: Знання, 2010. – 479 с.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ УМОВНИХ ЗОБОВ’ЯЗАНЬ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Легенчук С.Ф. д.е.н., професор, Кобятко Ю.М. , магістрант

Житомирський державний технологічний університет, м. Житомир

Кожне підприємство в сучасних умовах має оперативно реагувати на всі зміни, що відбуваються в зовнішньому середовищі. Ризики господарської діяльності – звичайні супутники розвитку бізнесу. Тому бухгалтерський облік, ретроспективна орієнтація якого ні для кого не є новиною, має враховувати і потенційні ризики, настання чи ненастання яких в теперішній момент ще стовідсотково не відоме.

Факти господарського життя (ФГЖ) виступають фіксаторами всього, що відбувається на підприємстві. Наслідками ФГЖ є зміни в балансі підприємства, зокрема, збільшення або зменшення активів, власного капіталу, зобов’язань [2, с. 31]. В сучасних умовах господарювання необхідним є фіксація не тільки реальних фактів, але й передбачення, прогнозування настання тих чи інших фактів в майбутньому, тому окрім реальних ФГЖ, виокремлюють і умовні ФГЖ, які на відміну від реальних мають ту або іншу ймовірність бути здійсненими – від абсолютної впевненості (100 %) до повної неможливості (0 %). Але в будь-якому випадку це все рівно ймовірність, а не факт: навіть те, в чому абсолютно впевнений, може не відбутися, рівно як і неможливе може статися. Тому умовні факти господарського життя – це факти, що мають визначену ймовірність відбутися в майбутньому, а інформація про їх наслідки може вплинути на думку користувачів фінансової звітності [1, с. 26, 30]. Наслідками умовного ФГЖ можуть бути: умовний прибуток; умовний збиток; умовний актив; умовне зобов’язання (рис. 1).

Умовні ФГЖ супроводжують діяльність всіх господарюючих одиниць і відображаються в обліковій практиці на позабалансових рахунках. На жаль, діюча законодавчо-нормативна база не регламентує цю сферу і не визначає чіткий перелік умовних ФГЖ. Основна відмінність від реальних ФГЖ полягає в тому, що існує невизначеність щодо наслідків умовних ФГЖ на фінансово-майновий стан підприємства, а наслідки реальних можна з впевненістю оцінити на основі відповідної документації.

Умовні зобов’язання – це один з основних наслідків умовних ФГЖ на ряду з умовними активами, умовним прибутком або збитком. Розвиток методології бухгалтерського обліку умовних зобов’язань ускладнюється наявністю дискусій з приводу чіткого розмежування понять “умовне зобов’язання”, “забезпечення” та “резерв”, що є досить близькими за змістом, але втілюють різні аспекти визнання і оцінки на практиці.

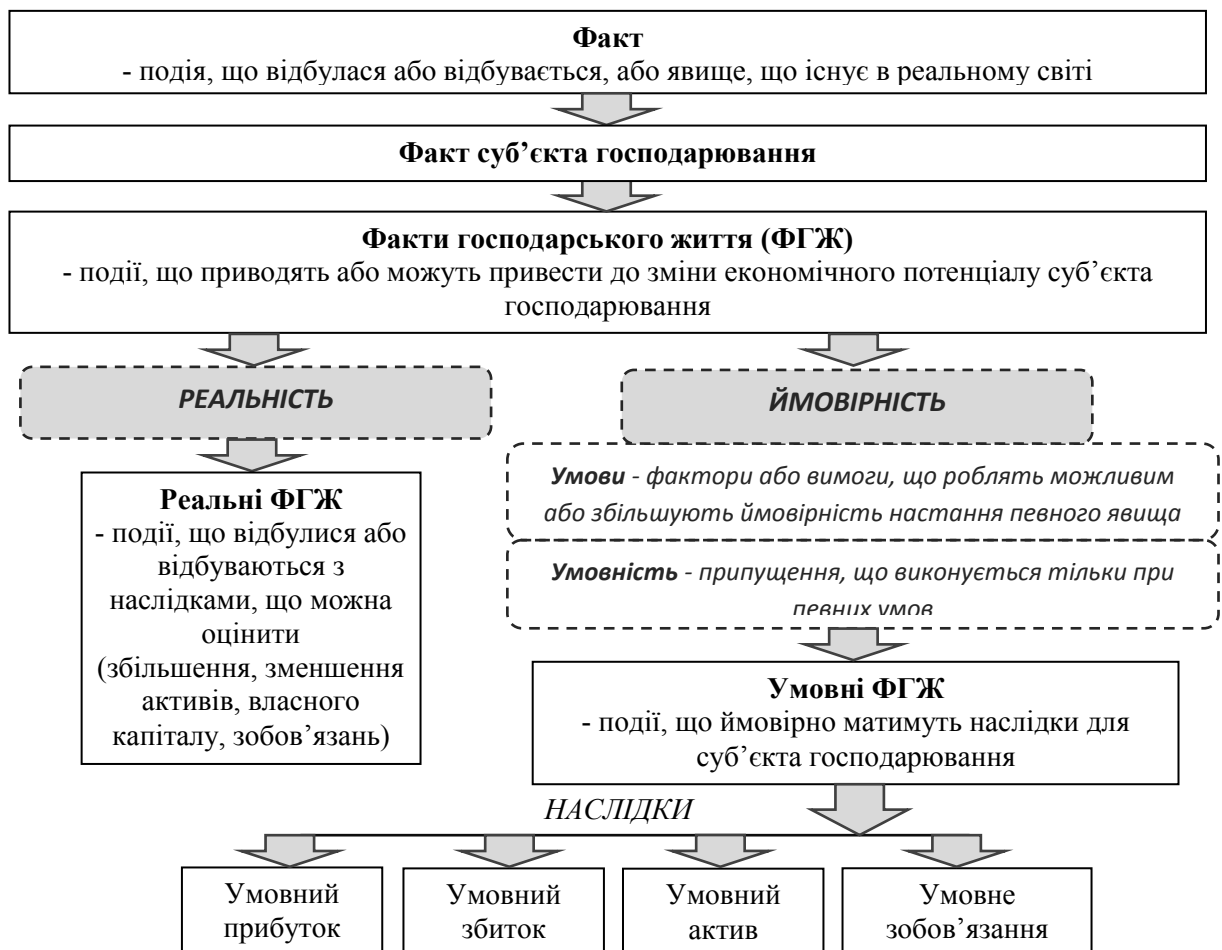


Рис. 1. Ідентифікація умовних зобов'язань в бухгалтерському обліку

Звернемося до МСБО 37 “Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи”, в якому чітко прописано, що умовне зобов'язання це:

а) можливе зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання, або

б) існуюче зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки: немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення зобов'язання, або суму зобов'язання не можна оцінити достатньо достовірно [3].

Зрозуміло, що умовні зобов'язання характеризуються невизначеністю в оцінці, настанні і виникненні реального зобов'язання підприємства, натомість забезпечення визнається зобов'язанням. Забезпечення включає лише ті зобов'язання, які є існуючими (теперішніми, поточними) і за якими ймовірність оплати є високою. Щодо співставлення понять умовні зобов'язання і резерви, то як зазначає Д.І. Понокова, резерви одночасно виступають умовними зобов'язаннями, в той час як далеко не кожне умовне зобов'язання відображається за допомогою створення резерву. При цьому, будь-яке зобов'язання з ймовірністю менше одиниці (100 %) – слід вважати умовним, інше питання, що резерв слід створювати по відношенню не всіх умовних зобов'язань, а лише тих, чия ймовірність достатньо висока [4, с. 17].

Тобто, умовні зобов'язання як наслідок умовних ФГЖ проявляє себе можливим зобов'язанням, що виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх

подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання, або існуючим зобов'язанням, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки: немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення зобов'язання, або суму зобов'язання не можна оцінити достатньо достовірно.

Список використаних джерел:

1. Кутер М. И. Условные факты хозяйственной жизни – новое или хорошо забытое старое? [Текст] / М. И. Кутер, Д. В. Луговской // Экономический анализ : теория и практика. – 2005. – № 21(54). – С. 23-30.
2. Легенчук С. Ф. Факти господарського життя як елементарні частинки дійсності в системі бухгалтерського обліку [Текст] / С. Ф. Легенчук, О. М. Петрук, К. О. Вольська // Міжнародний збірник наукових праць “Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації”. – Випуск 2. – Тернопіль : Крок, 2014. – С. 29-32.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерської звітності (IAS 37) “Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи” [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_051
4. Понокова Д. И. Бухгалтерский учет резервов и регулятивов : автореф. дис. на соискание науч. степ. канд. экон. наук : спец. 08.00.12 “Бухгалтерский учет, статистика” / Понокова Дана Измайловна. – Краснодар, 2007. – 19 с.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ДЛЯ ПОТРЕБ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ

Легенчук С.Ф. д.е.н., професор, Литвиненко В.В. , магістрант

Житомирський державний технологічний університет, м. Житомир

В умовах нестабільної економічної ситуації вітчизняні підприємства мають відповідати запитам не тільки заінтересованих користувачів, але й враховувати стратегічні спрямування розвитку бізнесу на перспективу. Заінтересованими користувачами фінансової звітності можуть виступати безпосередньо особи, пов'язані з самим підприємством (покупці, постачальники, працівники), так і особи з прямим фінансовим інтересом щодо подальшої роботи суб'єкта господарювання. Так, необхідність оцінки бізнесу виникає в разі підготовки його до продажу або розширення шляхом залучення додаткових інвестицій. І саме фінансова звітність підприємства виступає одним із основних інструментів обміну інформацією між самим суб'єктом господарювання та користувачами, що мають свій інтерес.

Звичне розуміння категорії “звітність”, до якого всі звикли, розширюється і змінюється разом з виникненням нових запитів з боку користувачів. Так, С.Ф.Легенчук наголошує, що основними тенденціями розвитку бухгалтерської звітності є:

- необхідність надання інформації перспективного і прогностичного характеру;
- надання нефінансової інформації про основні чинники, що генерують вартість для підприємства;
- надання фінансової інформації про об'єкти постіндустріальної економіки (людський капітал, інноваційна діяльність, торгові марки і бренди);
- надання фінансової та нефінансової інформації про екологічну та соціальну діяльність підприємства;
- орієнтація в наданні бухгалтерської звітності не на конкретну групу користувачів, а створення “загально користувацької” орієнтації бухгалтерської звітності [3, с. 61-62].

Інформація про нефінансові чинники-генератори вартості для підприємства є дуже важливою, але нажаль в звичній фінансовій звітності знайти таку неможливо. Тому з виникненням нових запитів до фінансової звітності підприємства мають трансформуватися і самі звіти, а отже і нормативно-правова база, що їх контролює.

Чинне законодавство України регламентує, що всі підприємства з початку діяльності до моменту ліквідації повинні вести бухгалтерський облік, заключним етапом якого є складання звітності [1]. Саме фінансова звітність дає інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [5].

Як зазначає М.Дж.Мард, основні сторони, що мають відношення до фінансової звітності, можна розділити на тих, хто займається підготовкою (менеджмент компанії), аудиторів і користувачів [4, с. 11]. Слід зазначити, що менеджмент компанії має доступ до первинної фінансової звітності, а отже може контролювати її. Тут виникають можливості різних видів маніпулювання – від тих, що знаходяться в межах чинного законодавства (бухгалтерський вибір), до фальсифікацій і вуалювання даних з метою завищення реальних показників діяльності. Аудитори, в даному випадку, це сертифіковані вповноважені бухгалтери-контролери, що перевіряють фінансову звітність, а зовнішніми користувачами вважаються, потенційні інвестори і кредитори з відповідними радниками.

На основі фінансової звітності проводять аналіз, показники якого мають охарактеризувати справи підприємства за звітний період. Чистий прибуток підприємства і його динаміка за минулі періоди інформують нас про ефективність роботи підприємства, а обсяги реалізації і їх динаміка – про захоплення нових ринків або втрату наявних позицій, розширення або скорочення виробництва, збільшення або зменшення попиту на вироблену продукцію, збільшення цін на сировину і матеріали тощо.

Першопричини змін в динаміці основних показників фінансової звітності не завжди лежать на поверхні фінансових звітів, а отже без аналізу інших факторів (нефінансових, соціальних, екологічних, політичних) робити висновки щодо ефективності, на нашу думку, не є зваженим і остаточним для прийняття рішень. Тому в умовах змін стратегій управління на перші позиції для компаній виходить такий показник як вартість підприємства. Цей показник не спрямований показувати чи були ефективними минулі періоди функціонування компанії, а має відображати реальний стан та стратегічні можливості суб'єкта господарювання. Розрізняють балансову вартість і ринкову вартість підприємства, різниця між якими буває досить суттєвою. Балансова вартість розраховується на основі фінансової звітності, і являє собою чисті активи підприємства. Самі інвестори розуміють, що балансова вартість може бути штучно завищеною, тому при прийнятті рішень намагаються використовувати саме ринкову вартість, розрахунок якої в вітчизняних умовах "інформаційної завіси" складно назвати об'єктивним.

Зрозуміло, що в умовах вартісно-орієнтованого спрямування управління підприємством фінансова звітність не може виступати єдиним інформаційним ресурсом для оцінки бізнесу, хоча саме на основі фінансових звітів проводиться аналіз роботи компанії (оцінка ліквідності, платоспроможності тощо). Завдання, що ставляться перед особами, що складають фінансові звіти, можуть змінюватися в залежності від стратегії самої компанії та різних зовнішніх факторів (економічних, правових, політичних, соціальних тощо).

В Концептуальній основі фінансової звітності зазначено, що фінансові звіти загального призначення не призначені для того, щоб показати вартість суб'єкта господарювання, що звітує; але вони надають інформацію з метою допомогти нинішнім та потенційним інвесторам, позикодавцям та іншим кредиторам оцінити вартість суб'єкта господарювання [2].

Тобто, звична фінансова звітність компанії не може надати всю інформацію, що потребують користувачі, запити яких можуть поширюватися від нефінансових факторів і прогнозованої інформації до даних про об'єкти, які оцінити об'єктивно майже неможливо і інформація, про які дуже часто відсутня в фінансових звітах (нематеріальні активи). В

системі вартісно-орієнтованого управління роль фінансової звітності є незамінною, адже вона виступає основним джерелом для розрахунку балансової вартості підприємства, показник якої беззаперечно береться до уваги при прийнятті різних видів рішень. Але орієнтація фінансових звітів на минуле, суб'єктивізм роботи бухгалтерів на підприємстві та можливість маніпулювання даними в межах суб'єкта господарювання не дає можливості фінансовій звітності відігравати основну роль в оцінці бізнесу та підтримці стратегії компанії, орієнтованій на зростання вартості на перспективу.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_009
3. Легенчук С. Ф. Мировые тенденции развития бухгалтерского учета в условиях постиндустриальной экономики / С. Ф. Легенчук // Международный бухгалтерский учет. – 2011. – № 8(158). – С. 53-63.
4. Мард М. Дж. Справедливая стоимость в финансовой отчетности. Измерения справедливой стоимости и финансовая отчетность. Нематериальные активы, Гудвилл, Утраты стоимости [Текст] / М. Дж. Мард, Дж. Р. Хитчнер, С. Д. Хайден ; под науч. ред. В. М. Рутгайзера ; пер. с англ. Л. И. Лопатников. – Москва : Маросейка, 2011. – 253 с.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” затверджене Наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 року № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕНЬ В СФЕРІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ

Легенчук С.Ф. д.е.н., професор, Осадчук В.О., магістрант

Житомирський державний технологічний університет, м. Житомир

В сучасних умовах господарювання все більшого значення набуває управлінська звітність, що складається з метою раціоналізації і підвищення ефективності процесів формування і прийняття управлінських рішень на підприємстві. На пострадянських теренах дослідженню питань розвитку управлінської звітності підприємства приділяли уваги такі вчені як Є.Ф.Безценная, О.В.Карпенко, Н.А.Ковальова, М.В.Корягін, П.О.Куцик, О.А.Лаговська, М.О.Любимов, М.М.Матюха, К.Є.Нагірська, І.Б.Садовська, І.А.Слободняк, Л.В.Чижевська та інші.

Еволюцію поняття “управлінська звітність” слід розглядати в межах кожної країни окремо, адже всі ці процеси взаємообумовлені зі становленням самої країни та всіх супровідних економічних складових, так і з розвитком системи господарюючих одиниць цієї країни і їх функціонуванням в полі чинних регламентів. Поняття “управлінська звітність” в процесах розвитку української економічної думки вважається відносно новим, а отже актуальним для досліджень і вдосконалень в умовах постійних змін зовнішнього середовища. Як зазначає Н.А.Ковальова, теоретико-методологічні основи управлінської звітності не розроблені: відсутні принципи, не визначено місце внутрішньої управлінської звітності в системі інформаційного забезпечення управління, не визначено коло об'єктів внутрішньої управлінської звітності, не визначені, або викладаються відносно обліку в цілому, методи і прийоми її формування. Не вирішені безліч проблем в частині визначення складу форм управлінської звітності, її форматів і складу показників. В

результаті збільшуються витрати на розробку і запровадження системи управлінської звітності, знижується її якість, що спричиняє прийняття необґрунтованих управлінських рішень [3, с. 3]. Ось чому актуальність таких досліджень не викликають сумнівів.

Зрозуміло, що дане поняття прийшло до нас з англomовних країн, де управлінська звітність озвучується в основному як “management reporting” (рідше як “managerial reporting”, “internal reporting”). Сказати, що “management reporting” поняття нове для західної економічної думки – абсурдно, адже використання його починається з 1900-х років. На доказ цього, наведемо аналіз пошукового онлайн-сервісу компанії Google – Google Books Ngram Viewer. Саме він дозволяє будувати графіки частоти мовних одиниць на основі величезної кількості друкованих джерел, опублікованих з XVI ст. і зібраних в сервіс Google Books.

Розглянемо англomовні джерела на вміст терміну “management reporting” протягом 1900-2008 років (рис. 1).



Рис. 1. Частота використання терміну “management reporting” протягом 1900-2008 років в англomовних джерелах [4]

Як бачимо з рис. 1 перші появи терміну “management reporting” припадають на початок 1900-х років, але якщо він зустрічається в 1901 і 1902 роках, то потім спостерігаємо “пробіл” аж до 1946 року. І вже починаючи з середини 1940-х років, цей термін набуває все більших обертів в англomовних дослідженнях. Піком вважається 2006 рік, коли значення частоти “зустрічаємості” досліджуваного терміну досягає найбільшого значення за весь період, що розглядається. Графік Google Books Ngram Viewer візуально спрощує сприйняття факту, що термін “management reporting” в англomовних країнах почав розвиватися ще з початку XX ст., а з 1960-х років частота появи даного поняття хоча і коливається, але спостерігається загальна тенденція зростання усередненого показника. Не слід забувати, що даний інструмент аналізу на базі даних Google books є системою, що розвивається і наповнюється, тому даний графік може змінюватися, але тенденцію він ілюструє дуже добре.

Зручним є використання набутого досвіду англomовних країн щодо розвитку і становлення понятійного апарату управлінської звітності. Вже сьогодні можна спостерігати певні видозміни по відношенню до управлінської звітності підприємств України.

Ще донедавна вважалося, що користувачами управлінської звітності є тільки внутрішні користувачі, тобто управлінський апарат, менеджери та керівники різних рівнів. Це означало, що управлінські звіти є конфіденційними і коло їх користувачів чітко обмежене відповідними регламентами. Так, О.В.Карпенко, М.О.Любимов зазначають, що управлінська звітність є в принципі комерційною таємницею і обмеження доступу до інформації є необхідністю [2, с. 150]. Але на сьогодні ситуація змінюється і все більше авторів наголошують на тому, що управлінська і внутрішня звітність – це не одне й те саме, і використовувати ці поняття як синоніми є економічно необґрунтованим. Так,

Є.Ф.Безценная зазначає, що управлінська звітність багатoproфільної бізнес-структури дозволяє вивести звітність за рамки однієї структурної одиниці і усього комплексу в цілому, пропонуючи можливості роботи з звітами не тільки внутрішніми користувачами інформації, але й партнерами компанії, забезпечуючи майбутні перспективи і виступаючи запорукою довіри [1, с. 23].

Отже, на відміну від бухгалтерської фінансової звітності, що відображає результати минулого, мета управлінської звітності спрямована на побудову адекватних прогнозів, очікуваних в майбутньому, та запобіганні або попередженні виникнення незапланованих проблемних ситуацій на підприємстві. Тому необхідність побудови системи управлінських звітів є запорукою нормального стабільного функціонування кожного суб'єкта господарювання України, а теоретичні дослідження щодо виявлення нових течій і розробок в сфері побудови управлінської звітності на підприємстві є актуальними для вдосконалення всієї системи управлінського обліку на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Безценная Е. Ф. Концепция цепочки ценностей в системе управленческого учета многопрофильных коммерческих структур : автореф. дис. на соискание науч. степ. к.э.н. : 08.00.12 “Бухгалтерский учет, статистика” / Безценная Екатерина Федоровна. – Ростов-на-Дону, 2016. – 25 с.
2. Карпенко О. В. Класифікація управлінської звітності як основа розуміння її сутності / О. В. Карпенко, М. О. Любимов // Фінансова система України : зб. наук. пр. – Острог : В-к НУ “Острозька академія”, 2011. – Випуск 16. – С. 145-151.
3. Ковалёва Н. А. Формирование внутренней управленческой отчётности в учётной системе научной организации : автореф. дис. на соискание науч. степ. к.э.н. : 08.00.12 “Бухгалтерский учет, статистика” / Ковалёва Наталия Анатольевна. – Ростов-на-Дону, 2015. – 24 с.
4. Google Books Ngram Viewer [Електронний ресурс] / Режим доступу : https://books.google.com/ngrams/graph?content=management+reporting&year_start=1900&year_end=2008&corpus=17&smoothing=0&share=&direct_url=t1%3B%2Cmanagement%20reporting%3B%2Cc0

ПРОБЛЕМИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Леженко Л.І. к.е.н., доцент; Прокопчук А.Л., студент

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»,
м.Київ*

Основною метою функціонування підприємства, що відноситься до галузі сільського господарства, є забезпечення його стійкого розвитку, що можливо досягти за умови постійного пошуку та реалізації заходів щодо підвищення рівня економічної ефективності господарювання. Одним із важливих показників, який впливає на ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства даної галузі чи його структурних підрозділів, є собівартість продукції, що відображає поточні витрати, пов'язані з виробництвом та реалізацією сільськогосподарської продукції.

Сучасний стан сільського господарства України, незважаючи на позитивні зрушення в останні роки, досі знаходиться в незадовільному стані. Попри значну підтримку з бюджету за необхідним є здійснення більш дієвих і комплексних заходів на зменшення витрат та збільшення прибутку. Саме детальне вивчення процесу обліку витрат та

калькулювання собівартості продукції, на нашу думку, є актуальним напрямом, що потребує удосконалення.

Облік витрат та калькулювання собівартості продукції на сільськогосподарських підприємствах регламентується П(С)БО 16 «Витрати», Методичними рекомендаціями №132 з формування собівартості продукції, робіт, послуг та самостійно розроблених методик. Необхідність самостійного розроблення методик викликана тим, що нормативні документи з обліку і калькулювання собівартості продукції носять доволі загальний характер і не відображають галузевих особливостей виробництва продукції. Собівартість є важливим показником діяльності будь-якого сільськогосподарського підприємства, а кінцевим результатом є прибуток, який відображає ефект, що виникає в результаті виробничої діяльності підприємства. Щоб досягти зменшення собівартості необхідно контролювати співвідношення доходів і витрат, пов'язаних з випуском продукції. Саме це співвідношення є визначальним для прийняття рішення про те, яку продукцію виробляти, які послуги надавати та яким чином здійснювати господарську діяльність [1].

До основних завдань управління витратами на сільськогосподарських підприємствах можна віднести: планування собівартості, облік витрат та визначення собівартості сільськогосподарської продукції, калькулювання собівартості одиниці продукції, визначення напрямів та реалізація заходів щодо зниження собівартості продукції.

Згідно з затвердженими Міністерством аграрної політики України Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції сільськогосподарських підприємств планування собівартості продукції передбачає найбільш ефективне використання матеріально-технічних і грошових ресурсів на основі нормативів та забезпечення дії противитратного механізму відповідно до технологічних умов та вимог охорони навколишнього середовища [2]. Метою обліку витрат та визначення собівартості продукції є документоване, своєчасне, повне і достовірне відображення фактичних витрат на виробництво продукції для забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Калькулювання собівартості одиниці продукції здійснюється для визначення ефективності запланованих і фактично здійснених агротехнічних, технологічних, організаційних і економічних заходів, спрямованих на розвиток і вдосконалення виробництва та для обґрунтування цінової політики підприємства.

Для подальшого розвитку сільськогосподарських підприємств важливого значення набувають глибокі знання щодо раціональної організації та планування виробництва, ефективного управління, в основу чого покладено комплексний аналіз господарської діяльності та обґрунтування можливих напрямів зниження собівартості продукції та варіантів розвитку підприємства в сучасних умовах. На практиці зниження собівартості забезпечується у випадку: зростання урожайності сільськогосподарських культур або продуктивності тварин за одночасного зниження виробничих витрат на один гектар або одну

голову; зростання урожайності сільськогосподарських культур або продуктивності тварин за сталих витрат матеріально-грошових коштів на один гектар або одну голову; зростання урожайності сільськогосподарських культур або продуктивності тварин за одночасного зростання витрат виробництва, але темпи зростання урожайності та продуктивності тварин є вищими; коли сталими залишаються врожайність сільськогосподарських культур або продуктивність тварин, а витрати виробництва знижуються; коли виробництво продукції знижується, але матеріально-грошові витрати мають вищі темпи скорочення[3].

Таким чином, на підставі проведеного дослідження можна зробити такі висновки: по-перше, сільському виробництву притаманні певні особливості: його розвиток залежить від природних факторів, основним засобом виробництва виступає земля, а рослини і тварини одночасно виступають як засоби та предмети праці, з приводу чого ускладнюється процес управління виробництвом. По-друге, на розвиток виробництва та

підвищення рівня соціально-економічних показників діяльності сільськогосподарського підприємства значно впливає зниження собівартості продукції. В той же час, є особливості визначення окремих видів сільськогосподарської продукції. Виходячи з цього, можна запропонувати підприємствам сільськогосподарської галузі передбачати конкретні заходи щодо здійснення режиму економії, підвищення врожайності культур і продуктивності тварин. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності продукції та забезпеченню соціально-економічного розвитку сільськогосподарського підприємства.

Список використаних джерел:

1. Битковська Т.С. Особливості обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції./Битковська Т.С., Жадик К.Є.//Тези доповідей, I Міжнародної науково-практичної конференції. – 2015. – С. 49 – 50.
2. Наказ № 132 Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: від 18.05.2001 р. [Електронний ресурс] /Міністерство аграрної політики України. – Режим доступу :<http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1021.122.1&nobreak=1>.
3. Морщенко Т.С. Особливості визначення собівартості основних видів сільськогосподарської продукції./Морщенко Т.С., Ткаленко А.В.//Наукова конференція. – 2014. – С. 12 – 21.

КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Литвиненко В.С., к.е.н., доцент, Довгошия Т.А., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Діяльність кожного підприємства супроводжується розрахунками з покупцями та замовниками за реалізовані товари, виконані роботи та надані послуги. На сучасному етапі дебіторська заборгованість з покупцями та замовниками часто є досить високою і складає велику частку оборотних активів підприємства, що погіршує його фінансовий стан. У зв'язку з цим виникає необхідність в чіткій організації контролю розрахунків з покупцями та замовниками з метою ефективнішого управління рівнем дебіторської заборгованості.

Методичні та організаційні аспекти внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками в своїх дослідженнях розглядали такі вітчизняні вчені як Гуцаленко Л.В., Добровольська О.В., Дорош Н.І., Коцупатрий М.М., Калюга Є.В., Кірейцев Г.Г., Сук Л.К., Шот А.П. та інші. Однак проблеми внутрішньогосподарського контролю розрахунків з покупцями та замовниками залишаються невирішеними через складність та різноманітність суб'єктів і об'єктів розрахунково-платіжних відносин, а також суперечливий характер нормативної бази з даного питання.

Розрахунки з покупцями та замовниками мають динамічний характер, а тому потребують постійного контролю і впливу з боку управлінського персоналу у загальній системі менеджменту підприємства. Ця діяльність нерозривно пов'язана з обробкою великих потоків економічної інформації, яка істотно залежить від ефективності системи обліку на підприємстві. Адже для управління потрібна достовірна і своєчасна інформація про стан дебіторської заборгованості, законність, підтвердження фактів господарських операцій.

Метою внутрішньогосподарського контролю розрахунків з покупцями та замовниками підприємства є забезпечення систематичного спостереження за

достовірністю облікових та звітних даних про наявність і зміну сум дебіторської заборгованості покупців.

Контроль розрахунків з покупцями та замовниками розпочинають з перевірки виконання договірної дисципліни з реалізації готової продукції, товарів, виконання робіт та надання послуг. Згідно ст. 664 Цивільного кодексу України обов'язок продавця передати товар покупцеві вважається виконаним у момент:

1. вручення товару покупцеві, якщо договором встановлений обов'язок продавця доставити товар;
2. надання товару в розпорядження покупця, якщо товар має бути переданий покупцеві за місцем знаходження товару.

Джерелами інформації для такої перевірки є баланс (ф. № 1), головна книга, Журнал № 3 і відомості аналітичного обліку 3.1, 3.5 (у сільськогосподарських підприємствах відповідно - журнал-ордер № 11 с-г., відомість аналітичного обліку по рахунку № 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» № 11.8 с-г., журнал-ордер № 8, відомість аналітичного обліку по рахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними» № 8а с-г.).

Під час контролю аналізують стан розрахунків на початок і кінець звітного періоду, обґрунтовують зміни, що виникли за звітний період. Значні суми залишків заборгованостей, зростання їх або тривалий термін є підставою для суцільної перевірки за суттю та змістом документів, що оформлені на окрему поставку (відвантаження) готової продукції, товарів.

Одночасно перевіряється дотримання строків проведення інвентаризації розрахунків із дебіторами згідно з вимогами Інструкції з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів, розрахунків та інших статей балансу – не менше двох разів на рік.

Послідовність проведення контролю розрахунків з покупцями та замовниками зображена на рис. 1.

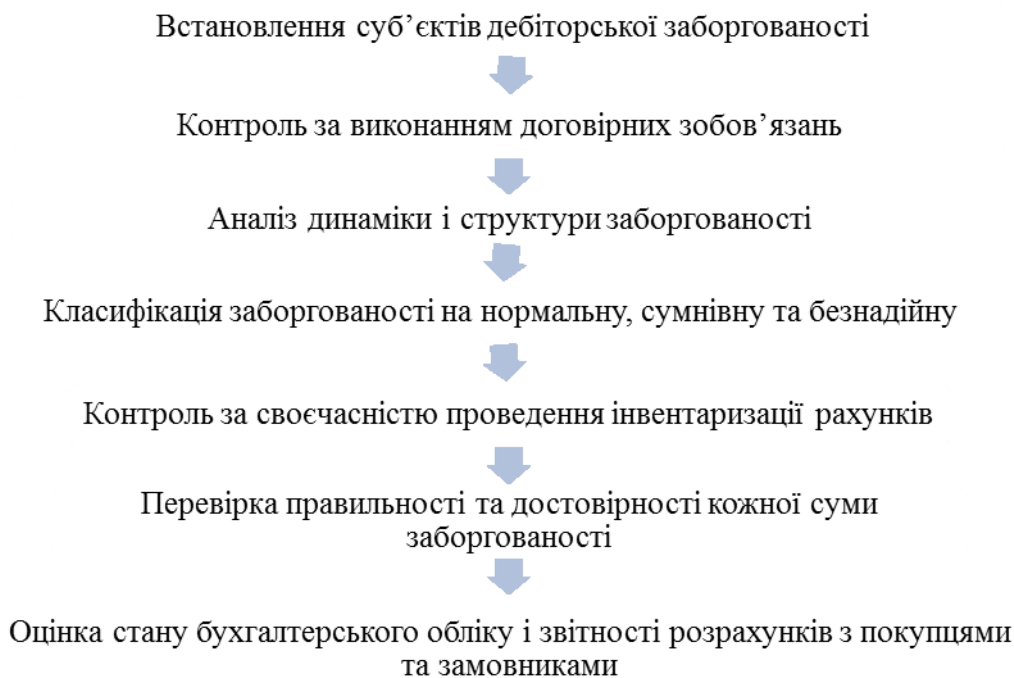


Рис. 1. Етапи контролю розрахунків з покупцями та замовниками

Загалом, для покращення системи контролю розрахунків з покупцями та замовниками доцільно:

1. Здійснювати контроль за часткою дебіторської заборгованості в загальній величині оборотних активів, а також за співвідношенням дебіторської та кредиторської

заборгованості з метою підтримки фінансової стабільності та платоспроможності підприємства.

2. Здійснювати постійний контроль за дебіторською заборгованістю з розподілом її за строками погашення для своєчасного реагування та вжиття заходів щодо її погашення.

3. Систематично проводити інвентаризацію розрахунків з покупцями та замовниками для підтвердження реальності сум заборгованостей.

Контроль розрахунків з покупцями та замовниками є невід'ємною складовою системи внутрішнього контролю підприємства. Створення чіткої та дієвої системи контролю здатне забезпечити ефективне функціонування сільськогосподарського підприємства. Першочерговими завданнями при здійсненні контролю розрахунків з покупцями та замовниками є аналіз заборгованості за кожним дебітором та визначення причин її виникнення, перевірка обґрунтованості кожної суми заборгованості, здійснення заходів щодо стягнення заборгованості, налагодження претензійної роботи, регулярне проведення інвентаризації розрахунків тощо.

Список використаних джерел:

1. Контроль і ревізія : навч. посіб. / Р. Л. Хом'як, Н. С. Станасюк, В. М. Чубай та ін. – 2-ге вид., – Львів: Магнолія, 2013. – 315 с.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» // Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 № 237. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

3. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / Сук Л.К., Сук П.Л. – К., 2012. -647 с.

4. Шот А. Фінансовий облік: навч. посібник / А. Шот, С. Нікшич. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 236 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В ОБЛІКУ

Литвиненко В.С., к.е.н., доцент; Каминська К.В., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

Важливою складовою діяльності сільськогосподарського підприємства є виробничі запаси. Запаси – це засоби виробництва, предмети споживання, які необхідні для забезпечення розширеного відтворення, задоволення потреб населення, які зберігаються на складах або в інших місцях з метою їх наступного використання. Для забезпечення нормального стану обліку, контролю і управління виробничими запасами необхідно здійснювати їх грошову оцінку на етапі первісного надходження, на дату складання звітності та в процесі вибуття.

Оцінка запасів є важливою складовою їх обліку, тому що впливає на витрати виробництва та на точність визначення фінансових результатів. Відповідно до вимог П(С)БО 9 «Запаси» оцінка запасів здійснюється в трьох випадках: при надходженні; при списанні; на дату складання звітності (на дату балансу).

Основою визначення вартості запасів при їх надходженні є вартість придбання або собівартість. У залежності від способу надходження запасів на підприємство визначається первісна їх вартість. Запаси на підприємство надходять в результаті:

- придбання за грошові кошти та їх еквіваленти;
- виготовлення;
- передачі засновниками (учасниками) підприємства в якості внеску до статутного капіталу;
- безоплатної передачі;

- обміну на інші запаси.

Виробничі запаси, які придбані за плату, включають наступні витрати:

- суми, що сплачуються згідно з договорами постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків (перш за все ПДВ);
- суми ввізного мита (для імпортованих запасів);
- суми непрямих податків з придбання запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- транспортно–заготівельні витрати;
- інші витрати, які безпосередньо пов’язані з придбанням запасів, доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання в запланованих цілях.

Первинною вартістю запасів, виготовлених власними силами є собівартість їх виробництва, яка визначається згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Первісною вартістю запасів, отриманих підприємством безоплатно, визнається їх справедлива вартість.

Первісна вартість запасів, які придбані в обмін (або частковий обмін) на неподібні запаси, дорівнює справедливій вартості переданих запасів, збільшених (зменшених) на суму грошових коштів або їх еквівалентів, яка була передана (одержана) в процесі обміну.

Списання виробничих запасів у процесі діяльності підприємства може бути у таких випадках: відпуск у виробництво, продаж, внесення до статутного капіталу іншого підприємства тощо. Незалежно від того як запаси надійшли, коли і як вибули, підприємство може застосувати один з методів оцінки запасів при їх вибутті:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

Для застосування важливо обрати той метод, який дозволяє найточніше провести оцінку з урахуванням інтересів власників підприємства та специфіки виробничої діяльності.

Метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів передбачає ведення окремого обліку за кожним видом запасів і списання їх за фактичною собівартістю, яка склалася на момент придбання. Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» за цим методом оцінюються запаси, які відпускаються, та послуги, які виконуються для спеціальних замовлень і проєктів.

За методом середньозваженої собівартості, при різних цінах на запаси, визначається середня вартість. За нею списується собівартість запасів. Оцінка за середньозваженою собівартістю проводиться щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця й вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів. Даний метод особливо популярний у вітчизняній бухгалтерській практиці.

Метод ФІФО ґрунтується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили на підприємство (відображені у бухгалтерському обліку). Запаси, які відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів.

Оцінка за нормативними затратами полягає в застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлено підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів.

Оцінка за цінами продажу характерна для підприємств роздробної торгівлі, вона ґрунтується на застосуванні середнього проценту торгової націнки на товари. Застосовується підприємствами, які мають значну і змінну номенклатуру товарів із приблизно однаковим рівнем торгової націнки.

Найпоширенішим методом оцінки вибуття виробничих запасів залишається метод ФІФО. Цей метод сприяє збільшенню розрахункового прибутку підприємства, дає більш достовірну інформацію про облік вибуття і залишок запасів, тому що на балансі залишаються тільки ті товари, які були закуплені пізніше. Але вибір методу оцінки запасів на кожному підприємстві повинен бути виваженим і продуманим з обов'язковим врахуванням діючої системи обліку. Один і той самий метод при різних системах обліку забезпечує наявність різних даних щодо вартісного виміру запасів та величини одержаного фінансового результату.

Список використаних джерел:

1. Домбровська Н.Р. Методи оцінки виробничих запасів підприємства при їх використанні згідно національних стандартів / Н.Р. Домбровська // Інноваційна економіка. – 2011. – №7 (26). – С.137–143.
2. Кіляр О. Теоретико–методичні основи оцінки запасів / О.Кіляр // Галицький економічний вісник. – 2009. – № 1. – С.145–152.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 // Офіційний вісник – 1999. – № 44. – С. 236.
4. Сук П.Л. Методи оцінки матеріальних запасів / П.Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2006. – №20. – С.2–7.

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ

Литвиненко В.С., к.е.н., доцент; Купріян Н.Р., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

В основі організації бухгалтерського обліку на підприємстві знаходиться його облікова політика, яка є комплексом методичних прийомів, способів та процедур організації і ведення бухгалтерського обліку підприємства з числа загальноприйнятих в державі.

Під час формування облікової політики необхідно чітко визначитися з її місцем у системі управління підприємством. Логічним є формування облікової політики у системі обліку, яка у свою чергу, була б інтегрована у систему управління підприємством. Відповідно до теоретичних положень праць вітчизняних і зарубіжних науковців під поняттям «політика» розуміють форми і методи відстежування і підтримки пріоритетів для досягнення основних цілей підприємства. Це поняття припускає наявність альтернативних напрямів, вибір яких пов'язаний з процесом прийняття управлінських рішень.

Наявна альтернативність дозволяє: по-перше, використовувати саме ті методи, які будуть відповідати специфіці діяльності підприємства та будуть здійснювати вплив на кінцевий результат діяльності підприємства; по-друге, активно координувати за допомогою облікової політики інтереси окремих економічних суб'єктів; по-третє, використовувати методи і технології оброблення даних для отримання необхідної інформації для задоволення потреб користувачів.

Згідно з чинним законодавством під обліковою політикою розуміють сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Підприємство самостійно: визначає облікову політику; обирає форму бухгалтерського обліку; розробляє систему і форми

внутрішньогосподарського обліку; визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку.

Оскільки процес формування облікової політики трудомісткий та потребує відповідального й професійного підходу, керівник підприємства повинен сам ініціювати процес її формування, залучаючи спеціалістів виробничих, планово-економічних, фінансових та інших зацікавлених служб. Це дає можливість інтегрувати бухгалтерський облік з іншими складовими системи управління – плануванням, бюджетуванням, прогнозуванням, аналізом, контролем тощо, а також прискорити процес впровадження на підприємстві системи управлінського обліку.

Основним призначенням облікової політики є максимально адекватне відображення діяльності підприємства, формування повної, об'єктивної і достовірної інформації про неї, прогнозування наслідків реалізованої облікової політики. Методом у бухгалтерському обліку, який би дозволив спрогнозувати ці наслідки, є моделювання, використання якого забезпечує обґрунтування різних методологічних і методичних прийомів щодо організації бухгалтерського обліку. Центральним елементом цього методу є система обліково-аналітичного забезпечення.

Облікова політика в Україні складається з кількох рівнів. Найчастіше виділяють регулювання обліку на рівні держави та на рівні підприємства (за деякими класифікаціями виокремлюють також регіональний або галузевий рівні). На рівні держави керівництво бухгалтерським обліком в Україні здійснюється уповноваженими органами влади і регулюються нормами кодексів, законів, положень та інструкцій. На рівні підприємства облікова політика являє собою сукупність правил і процедур щодо формування методичних прийомів та способів організації бухгалтерського обліку.

Основними принципами формування облікової політики підприємства вважають: системність, комплексність, наукову обґрунтованість, плановірність, динамізм, актуальність, варіантність, стабільність, ефективність.

Облікова політика затверджується наказом керівника підприємства. Наказ про облікову політику доповнюють додатками: робочим планом рахунків, графіком документообігу, посадовими інструкціями, положенням про бухгалтерію, положенням про сектор (відділ) бухгалтерії, переліком матеріально-відповідальних осіб та порядку їх звітування перед бухгалтерією; переліком осіб, які мають право підписувати документи; формами документів, не передбачених в установленому порядку тощо.

Наказ про облікову політику – це документ внутрішнього користування, який підписують особи, що мають право першого та другого підпису (традиційно, керівник та головний бухгалтер). Під час складання наказу, крім факторів нормативно-правового характеру, необхідно також враховувати юридичний статус підприємства (форма власності та організаційно-правова форма), галузеву специфіку підприємства, наявність кваліфікованих бухгалтерських кадрів та ін. Сам наказ має всесторонньо відображати особливості організації бухгалтерського обліку і складання звітності на підприємстві.

При формуванні облікової політики підприємства доцільно рекомендувати таку послідовність:

- визначення завдань щодо використання об'єктів бухгалтерського обліку, стосовно яких має бути розроблена облікова політика;
- виявлення, аналіз, оцінка факторів, під впливом яких здійснюється вибір принципів, процедур та методів ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності з урахуванням специфіки господарської діяльності підприємства;
- ідентифікація можливих до застосування підприємством діючих принципів, прийомів та методів ведення бухгалтерського обліку.

Підсумовуючи вищезазначене можемо стверджувати, що облікова політика є сукупністю принципів, методів і правил ведення бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей господарської діяльності конкретного підприємства. Це інструмент, що

впливає на систему управління підприємством та відіграє значну роль у ефективному здійсненні його господарської діяльності. Правильне формування облікової політики дозволить забезпечити потреби менеджменту в достатній, оперативній та аналітичній інформації для прийняття рішень.

Список використаних джерел:

1. Житний П. Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансово-промислових систем: методологія та організація : монографія / П.Є.Житний. – Луганськ: Вид-во СЛУ ім. В.Дала, 2007. – 352 с.
2. Кудіна І. Проблеми формування облікової політики та шляхи їх вирішення / І.Кудіна // Збірник наукових праць Держ. економіко-технологічного ун-ту транспорту. Серія: Економіка і управління. – 2013. – Вип. 25. – С. 245–254.
3. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: монографія / М.С.Пушкар, М.Т.Щирба. – Тернопіль : Карт-бланш, 2010. – 260 с.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В АГРОБІЗНЕСІ – ЗАПОРУКА ПРАВОВОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Литвинець Ю.І., к.е.н.; викладач, Безух С.Ю., студентка

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж» м. Ірпінь

У світовій економіці інтелектуальна власність є інструментом завоювання і захисту ринку, джерелом високих технологій, елементом створення конкурентоспроможної, високотехнологічної продукції, що користується попитом як на внутрішньому, так і на світовому ринках.

З упевненістю слід наголосити, що всі підприємства у сфері агробізнесу у своїй діяльності використовують чи створюють об'єкти інтелектуальної власності, незалежно від того, яку продукцію вони виробляють, які послуги надають. Саме тому, необхідно здійснювати певні заходи щодо охорони, управління та захисту інтелектуальної власності таким чином, щоб у подальшому отримувати найкращі комерційні результати.

Досить часто юридичні особи не приділяють достатньої уваги вартості інтелектуальної власності та її потенціалу щодо можливостей отримання прибутку в майбутньому. Однак, коли інтелектуальна власність перебуває під правовою охороною, та підприємство у сфері агробізнесу має попит на свою продукцію чи послуги, то така власність стає самостійним цінним активом.

В свою чергу використання торгової марки, не зареєстрованої відповідно до чинного законодавства може призвести до негативних наслідків, включаючи потенційний ризик реєстрації такої торгової марки і її використання з боку недобросовісних конкурентів.

Згідно із Цивільним кодексом [1] до структури нематеріального активу, пов'язаного з інтелектуальною власністю підприємства у сфері агробізнесу, відносяться:

Об'єкти, що належать до інституту патентного права (винаходи, корисні моделі і промислові зразки);

Об'єкти – засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, виробленої продукції (комерційні (фірмові) найменування, торгові марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення;

Об'єкти інституту нетрадиційних результатів інтелектуальної власності (наукові відкриття, сорти рослин, породи тварин, комерційні таємниці);

Об'єкти, що належить до інституту авторського права (комп'ютерні програми, бази даних, текстова інформація на сайті підприємства тощо).

Україна – аграрна країна і найбільш перспективним ринком для неї є виробництво та переробка сільськогосподарської продукції. Проте, обсяг патентування у галузі сільського господарства та переробки сільгосппродукції перебуває в Україні на низькому рівні (Табл. 1). Водночас, в останні роки спостерігається стійка тенденція зниження активності патентування національних і збільшення активності зарубіжних заявників. Лідерами у поданні заявок на винаходи у 2015 році серед іноземних країн були заявники із США (688 заявок), Німеччини (304 заявки), Швейцарії (235 заявок) та Франції (111 заявок) (Рис. 1) [2]. Основними заявниками стали міжнародні компанії у сфері агробізнесу: акціонерне товариство BAYER GMBH (Німеччина) – концерн, що спеціалізується на виробництві пластмас, ліків, засобів захисту рослин (94 заявки); виробник сільськогосподарської продукції DOW AGROSCIENCES LLC (США, 69 заявок) та BASF SE – (Німеччина) – найбільша у світі компанія хімічного спрямування, що виробляє широкий спектр товарів, в тому числі харчові добавки та засоби агрохімічного захисту рослин (46 заявок).

Таблиця 1

Розподіл заявок на винаходи та корисні моделі від національних заявників – юридичних осіб за видами економічної діяльності заявників

	2011	2012	2013	2014	2015	
					одиниць	% до підсумку
Усього	8139	7858	7566	7337	6420	100
Сільське господарство; лісове господарство; рибне господарство	10	1	9	13	10	0,2
Промисловість:	436	443	400	313	219	3,4
- добувна	21	38	30	15	12	5
- переробна з неї:	415	405	307	298	207	95
- виробництво харчових продуктів	20	17	12	21	19	9,2
Професійна науково-технічна діяльність	1547	1635	1627	1827	1361	21,2
Освіта	5503	5159	5029	4666	4253	66,3
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	184	210	159	159	182	2,8
Інші види діяльності	459	410	342	359	395	6,1

Зазначена тенденція свідчить про привабливість українського ринку для зарубіжних заявників та їх бажання забезпечити правову охорону своєї інтелектуальної власності з метою захисту агробізнесу та розміщення інвестицій на ринку України.

Таким чином інтелектуальна власність виступає однією з найважливіших складових економічного та виробничого потенціалу підприємства у сфері агробізнесу.

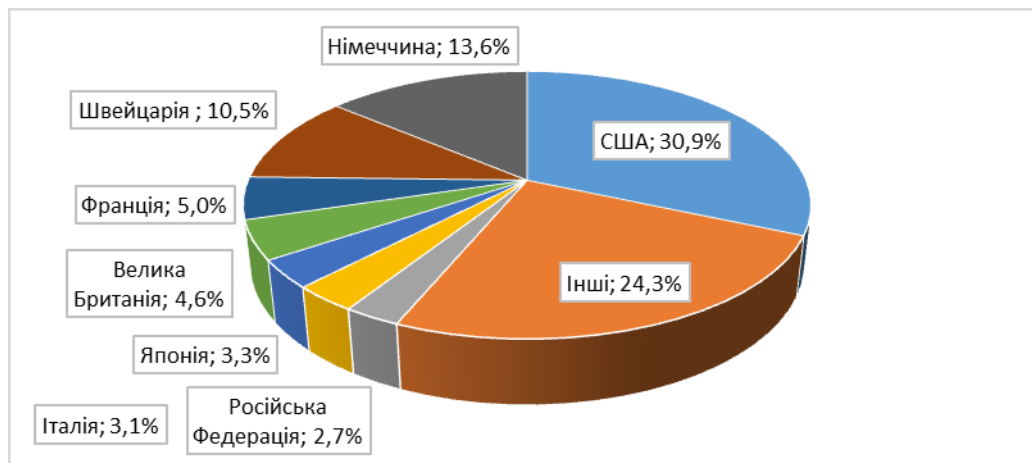


Рис. 1. Країни-лідери в поданні заявок на винаходи в 2015 році

Грамотно сформований портфель інтелектуальної власності є запорукою стабільного розвитку підприємства у сфері агробізнесу, підвищення інвестиційної привабливості юридичної особи, як на вітчизняному, так і на зарубіжному ринках. Капіталовкладення зі створення та захисту інтелектуальної власності стає не просто мірою захисту від потенційних конкурентів, а є дієвим механізмом з підвищення ринкової вартості активів агропідприємства.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV/ Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Промислова власність у цифрах. Показники діяльності Державної служби інтелектуальної власності України та Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» за 2015 рік [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/prog/data/attach/4569/promvlasnist-2015.pdf>

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Лісовська Н.В., викладач; Дубинюк І.О., студент

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж», м. Ірпінь

Необхідною умовою підтримання виробничого процесу на підприємстві є наявність достатньої кількості виробничих запасів. Так, щоб здійснювати процес виробництва, підприємство повинно мати необхідні запаси сировини, матеріалів, палива, будматеріалів, запасних частин, інших виробничих запасів. У ході їх використання збільшуються витрати на виробництво. Отже, запаси є вагомою частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності [1, с. 229]; при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан.

Тому, основним завданням підприємств є найбільш повне забезпечення виробничими запасами для майбутнього виробництва продукції. Темпи росту обсягу виробництва продукції, покращення її якості безпосередньо впливають на обсяг витрат і прибутку підприємства. Тому дуже важливо приділяти велику увагу обліку виробничих запасів, їх зберіганню, реалізації та

фінансових результатів на підприємстві, так як це основний ланцюжок кожного виробничого підприємства.

Значна кількість науковців та практичних спеціалістів у галузі обліку присвятило свої праці питанням удосконалення організації і ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів, зокрема: Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф., Жилкіна Л.В., Кужельний М.В., Лищенко О.Г., Новодворська В.В., Пушкар М.С., Рудницький В.С., Ткаченко Н.М. та ін. І кожен з них пропонує свої шляхи удосконалення даної проблеми.

Правильна організація надходження або ж вибуття запасів сприяє раціональному процесу виробництва на всіх стадіях обробки і випуску готової продукції виробничого підприємства. Згідно П(С)БО 9 «Запаси» – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємства [2].

Головними завданнями обліку виробничих запасів є: правильне та своєчасне документальне оформлення всіх операцій з руху матеріальних цінностей; виявлення та відображення витрат, пов'язаних з їх заготівлею; контроль за надходженням, зберіганням; одержання точних відомостей про залишки запасів; правильне та своєчасне виявлення запасів, які не використовуються на підприємстві і підлягають реалізації.

Практика показує, що процес обліку використання виробничих запасів все ж таки є трудомісткою ділянкою. До складу запасів можуть входити десятки та сотні видів найменувань, а отже, цей процес потребує багато часу та значних витрат праці. Тому не дивно, що на багатьох підприємствах спостерігаються певні недоліки, а на деяких – неточність обліку, що призводить до великих втрат виробничих запасів.

Тому, для підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств необхідно удосконалити методику планування, аналізу і контролю виробничих запасів.

Важливе значення для правильного обліку має також порядок оцінювання виробничих запасів. В обліку виробничі запаси відображаються за первісною вартістю [3, с. 88]. Відповідно до П(С)БО 9 первісною вартістю запасів, придбаних за плату, є собівартість, яка складається із таких фактичних витрат:

- сум, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків;
- сум ввізного мита;
- сум непрямих податків, які пов'язані з придбанням запасів і не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельних витрат;
- інших витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Крім того, від завищеної ціни запасів збільшується собівартість виготовленої продукції, що негативно впливає в майбутньому на фінансовий стан підприємства, та його конкурентоздатність на ринку. Саме тому питання удосконалення організації бухгалтерського обліку виробничих запасів є актуальними.

На практиці існують факти, коли для закупівлі необхідної кількості запасів за відсутності грошових коштів, підприємство бере позику в банку, що в свою чергу може збільшувати собівартість готової продукції за рахунок обслуговування банківського кредиту. Отже, в даному випадку виникають надлишкові витрати, яких при раціональному управлінні запасами можна уникати.

Існують також й недоліки при наявності надлишкових запасів на підприємстві, тобто відбувається вилучення з обороту грошових коштів, які могли б бути залучені в інших планах керівництва щодо покращення та удосконалення діяльності підприємства. Звідси слідує, що підприємство певну частину своїх можливих доходів марно витрачає на забезпечення зберігання товарно-матеріальних цінностей.

Таким чином, для вдосконалення організації обліку та управління виробничими запасами на підприємствах можна запропонувати такі напрями:

- підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;
- удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації виробничих запасів;
- обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;
- чітка організація системи документообігу, яка характеризується оптимальністю та високою швидкістю руху документів з обліку виробничих запасів [4, с. 138].

Отже, можна зробити висновок, що реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку виробничих запасів приведе до значного підвищення результативності фінансово-економічної діяльності підприємства. Вирішення комплексу суперечливих та дискусійних питань обліково-аналітичного управління виробничими запасами є актуальним для більшості підприємств і потребує подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік [текст]: навч. посіб. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – К: «Центр учбової літератури», 2013.– 688 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 року №246. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Лищенко О. Г. Визначення сутності категорії «запаси» з метою організації обліку на підприємстві / О.Г. Лищенко, Л.В. Матюха // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво : науково-виробничий журнал. – 2014. – № 3. – С. 85-89.
4. Марущак Л. Управлінський облік формування та використання запасів на підприємстві [Електронний ресурс] / Леся Марущак // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2014. — Вип. 2 (11). — С. 134-141.

КЛАСИФІКАЦІЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Макарович В.К., к.е.н.; Дьордяй В.П., магістрант

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

В сучасних умовах господарювання ефективно управління підприємством передбачає, в першу чергу, контроль операційних витрат, які формують собівартість продукції. При цьому, Гончаров В.М. [3, с. 101], під операційними витратами (собівартість) розглядає виражені в грошовій формі витрати трудових, матеріальних, нематеріальних, фінансових ресурсів на здійснення операційної діяльності.

Для ефективного управління операційними витратами підприємства важливим є здійснення якісної їх класифікації, яка буде використовуватись в процесі обліку, аналізу, калькуляції, планування і контролю операційних витрат та формувати виробничу собівартість продукції.

На сьогодні, існує полеміка між науковцями щодо виокремлення класифікаційних ознак розподілу операційних витрат. Систематизація видів операційних витрат підприємства за основними класифікаційними ознаками наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Систематизація видів операційних витрат підприємства за основними
класифікаційними ознаками*

№ п/п		Ознаки класифікації операційних витрат підприємства	Види витрат по відповідних ознаках класифікації
1.	Андрющенко І.С. [1, с.218]	За видами витрат	Витрати за економічними елементами, за статтями калькуляції
		За ступенем участі у виробничому процесі	Прямі, накладні
		За способом перенесення вар-тості на продукцію	Прямі, непрямі
		За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат	Змінні, постійні
		За періодами	Витрати поточного періоду, майбутніх періодів
		Залежно від ступеня охоплення планом	Планові, позапланові
		За структурою витрат (однорідністю складу)	Прості (одноеlementні), комплексні (складні)
		За видами продукції	Витрати на вироби, роботи, послуги
		За сферою виникнення	Витрати виробничі, невиробничі, позавиробничі.
		За аналізом і динамікою в часі	Лінійні, дегресуючі, прогресуючі
		За можливістю контролю	Контрольовані, неконтрольовані
2.	Гончаров В.М. [3]	За рівнем еластичності до обсягу реалізації продукції	змінні; постійні
		За змістом операційного процесу	операційні витрати, пов'язані з виробництвом продукції; операційні витрати, пов'язані із збутом продукції; повні операційні витрати
		За способом віднесення до конкретного об'єкту витрат	прямі; непрямі (обернені)
		За відношенням до виробничого процесу	основні; накладні
		За економічним змістом	матеріальні витрати; витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація основних фондів і нематеріальних активів; інші витрати
3.	Когут У.І. [4, с.44]	Витрати для визначення собівартості продукції і отриманого прибутку, оцінки запасів	Вхідні, спожиті; витрати на продукцію, Витрати періоду; основні, накладні; прямі, непрямі; одноеlementні, комплексні та ін.
		Витрати для прийняття управлінських рішень і планування	Постійні, змінні; продуктивні, непродуктивні; релевантні, нерелевантні(безповоротні); середні, граничні та ін.
		Витрати для здійснення процесу контролювання і регулювання	Регульовані, нерегульовані; постійні, змінні; нормовані, ненормовані; ті, що плануються, ті, що не плануються та ін.

* Систематизовано за джерелами [1,3,4]

Важливу роль класифікації витрат для цілей ведення бухгалтерського обліку підкреслює Ф.Ф. Бутинець [2, с.11] та зазначає, що велике значення класифікації витрат полягає в управлінні ними і, перш за все, для здійснення калькуляції собівартості продукції для різних потреб управління підприємства.

Ф.Ф. Бутинець в основу класифікації витрат пропонує покласти види діяльності та виділяє наступні ознаки групування витрат [2, с.14]: за елементами витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати); за статтями витрат; за способом їх включення до витрат окремих структурних підрозділів підприємства (прямі і непрямі витрати); за обсягом виробництва продукції (змінні і постійні); за звітними періодами (витрати звітних періодів та витрати майбутніх періодів); за функціональним призначенням.

Таким чином, аналізуючи класифікаційні ознаки, можна дійти висновку, що класифікація операційних витрат на підприємстві є головним чинником ефективності управління, сприяє їх кращому аналізу та дозволяє оперативно реагувати на зовнішні та внутрішні зміни. Класифікація, наведена в П(С)БО 16 не є вичерпною і стосується лише собівартості продукції, що не дозволяє приймати ефективні управлінські рішення, проте є універсальною і дозволяє аналізувати витрати підприємств в цілому. Перспективним напрямком наступних досліджень є відображення в обліку операційних витрат та у фінансовій звітності.

Список використаних джерел:

1. Андрющенко І.С. Класифікація витрат операційної діяльності на підприємствах ресторанного господарства / І.С. Андрющенко // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг [Текст] : зб. наук. праць : у 2 ч. Вип. 1 (11) / Харк. держ. ун-т харч. та торг. — Х. : ХДУХТ, 2010. — С.216-224.

2. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф.Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. — 2012. — №1(22). — С. 11-18.

3. Гончаров В. М. Внутрішній економічний механізм підприємства: навчальний посібник / В.М. Гончаров, Н.В. Касьянова, Н.В. Вецепура, Д.В. Солоха та ін.. — Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2007. — 284 с.

4. Когут У.І. Критерії класифікації витрат підприємства / У.І. Когут // Вісник НУ "Львівська політехніка". — 2008. — № 624. — С. 43-49. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2008_624/08.pdf.

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ

Макода С.Л., к.е.н., старший викладач, Сарахман Н.Р., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ)

Система оподаткування – це сукупність податків і платежів, а також принципів, методів та засобів справлення і контролю за їх надходженням до централізованих фондів.

Єдиними для всіх країн з різними формами власності є принципи:

- вигоди та адміністративної зручності;
- платоспроможності;
- визначальної бази. [1]

Податкове законодавство України ґрунтується на таких принципах, як:

- загальність оподаткування – кожна особа зобов’язана сплачувати податки та збори, платником яких вона є;
- рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації;
- невідповідність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;
- фінансова достатність – встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженням;
- соціальна справедливість – установа податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків;
- нейтральність оподаткування – установа податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків [2]

Система оподаткування характеризується її елементами - суб'єкт, об'єкт оподаткування, податкова ставка, джерело сплати .

Суб'єкти оподаткування - платники податків і зборів (юридичні і фізичні особи, на яких згідно з законами України покладено обов'язок сплачувати податки і збори).

Об'єктами оподаткування є доходи (прибуток), додана вартість продукції (робіт, послуг), вартість продукції (робіт, послуг), у тому числі митна, або її натуральні показники, спеціальне використання природних ресурсів, майно юридичних і фізичних осіб та інші об'єкти, визначені законами України про оподаткування.

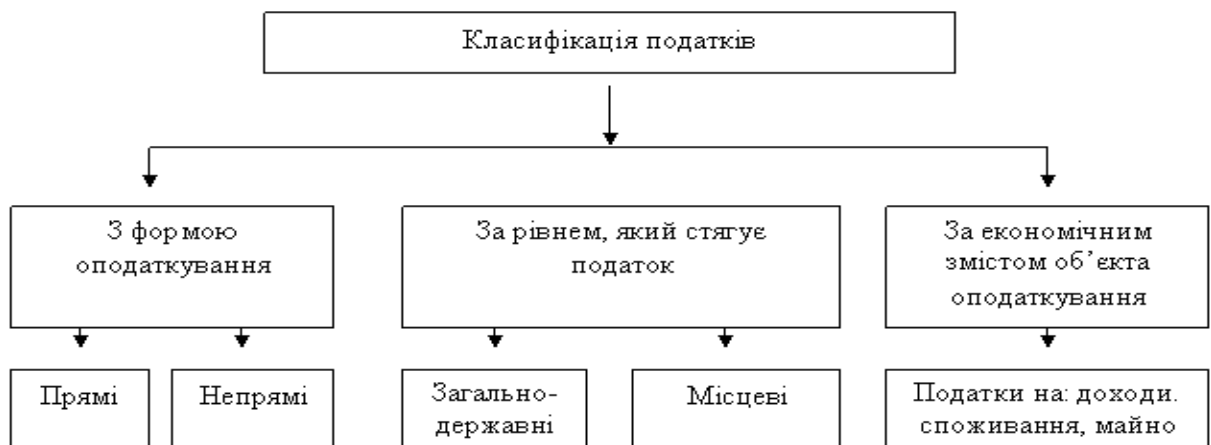


Схема 1. Структурно – логічна схема класифікації податків

Податкова ставка - розмір податку з одиниці об'єкта оподаткування. Джерело сплати - дохід (заробітна плата, прибуток тощо), із якого сплачується податок; собівартість; частина виручки від реалізації продукції.

За формою оподаткування податки поділяються на дві групи: прямі і непрямі.

- Прямі податки встановлюються безпосередньо щодо платників і сплачуються за рахунок їхніх доходів, а сума податку безпосередньо залежить від розмірів об'єкта оподаткування.

- Непрямі податки встановлюються в цінах товарів та послуг і сплачуються за рахунок цінової надбавки, а їх, розмір для окремого платника прямо не залежить від його доходів.

За економічним змістом об'єкта оподаткування податки поділяються на три групи: податки на доходи, споживання й майно.

- Податки на доходи стягуються з доходів фізичних та юридичних осіб. Безпосередніми об'єктами оподаткування є заробітна плата та інші доходи громадян, прибуток або валовий дохід підприємств.

- Податки на споживання сплачуються не при отриманні доходів, а при їх використанні. Вони справляються у формі непрямих податків.

- Податки на майно встановлюються щодо рухомого чи нерухомого майна.

Залежно від рівня державних структур, які встановлюють податки, вони поділяються на загальнодержавні та місцеві.

- Загальнодержавні податки установлюють вищі органи влади, їх стягнення є обов'язковим на всій території України незалежно від того, до якого бюджету (центрального чи місцевого) вони зараховуються.

- Місцеві податки установлюються місцевими радами народних депутатів, їхня особливість полягає в тому, що на відміну від інших податків, чинним законодавством визначаються тільки види місцевих податків і зборів, їх граничні розміри, платників та порядок обчислення. Конкретні ж види податків для кожної місцевості, їхні ставки, порядок сплати встановлюють і визначають органи місцевого самоврядування відповідно до переліку і в межах установлених граничних розмірів.

За рахунок податків державний бюджет України формує більшу частину доходів держави, що дозволяє фінансувати програми соціального захисту населення, соціально-культурні заходи, науку та державні капітальні вкладення у розвиток галузей і структурну перебудову економіки. З державного бюджету передбачені асигнування на фінансування житловокомунального та дорожнього господарства, оборони, будівництва житла для військовослужбовців, утримання правоохоронних і митних органів та податкових служб, органів законодавчої і судової влади, зовнішньоекономічної діяльності.

Основне призначення системи оподаткування полягає в тому, щоб максимально сприяти розвитку підприємництва, тобто різних форм власності, й тим самим досягти максимально можливого росту дохідної частини Державного бюджету. [3]

Список використаних джерел:

1. Бечко П.К., Захарчук О.А. Основи оподаткування: навч. посіб. [для студ. навч. закл.]/ П.К.Бечко, О.А.Захарчук – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 168с. – ISBN 978-966-364-829-3
2. Облік у системі оподаткування: Навч. посібник – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013. – 267с.
3. Онисько С.М., Тофан І.М., Грицина О.В. Податкова система. Підручник.-Л.: «Новий світ», 2004. - 308с.

ПЕРВИННЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ОПРИБУТКУВАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Мельниченко І. В. к.е.н., доцент, Бреус Л.С. студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Виробництво продукції зернових культур в останні роки є одним з найбільш прибуткових напрямків діяльності вітчизняних сільськогосподарських підприємств. Фінансові результати від реалізації продукції зернових культур заслуговують на пріоритетну увагу.

Дослідженню питань теорії та практики бухгалтерського обліку в галузі рослинництва присвячена значна кількість праць як вітчизняних так і зарубіжних науковців та вчених-економістів сучасного часу, зокрема, Білухи М.Т., Бутинця Ф.Ф., Малюги Н.М., Мельниченко І.В., Мних В.Ф., Палія В.П., Петрук О.М., Саблука П.Т., Сухарьової Л.О., Соколова В.Я., Сука Л.К., Ярмоленко В.П.

Разом з тим, в умовах економіки ринкового типу значну роль відіграє бухгалтерський облік, без знання якого неможливо ефективно управляти підприємством. А забезпечення ефективного функціонування підприємства вимагає економічно

грамотного управління його діяльністю, що багато в чому визначається умінням її аналізувати. Тому важливе значення має раціонально організований облік виробництва продукції зернових культур, правильне та оптимальне документування здійснених операцій на даному етапі виробництва, яке повинен забезпечити систематичний контроль за виконанням плану виробництва і економним витрачанням засобів; виявлення фактичної собівартості всіх видів отриманої продукції і виконаних робіт по статтям витрат.

Для обліку врожаю сільськогосподарських культур використовуються єдині форми первинних документів для всіх типів сільськогосподарських підприємств [2].

За сучасних агротехнологічних умов урожай зернових культур збирають роздільним або прямим комбайнуванням.

Первинний облік зернової продукції одержаної від урожаю, можна здійснювати декількома варіантами. В господарстві обирають найбільш оптимальні методи, для покращення роботи підприємства та облікового його забезпечення. Адже, саме високий рівень облікового забезпечення управління виробництвом продукції в галузі рослинництва дає можливість більш ефективно управляти виробничими процесами [1, с. 25].

На одержану зернову продукцію застосовують путівки на вивезення продукції з поля. До початку збирання бухгалтерія видає кожному комбайнеру потрібну кількість бланків путівок, на кожному з яких зазначено назву господарства. Комбайнер на кожне відправлення зерна від комбайна виписує путівку в трьох примірниках, де зазначає своє прізвище, ім'я та по батькові, номер відділу, куди відправлено зерно, назву продукції і сорт, номер поля і автомобіля, прізвище водія і бункерну масу зерна. Усе це комбайнер затверджує своїм підписом. Заповнену путівку комбайнер передає водієві, який розписується про одержання зерна на всіх трьох примірниках. Зерно, що надійшло від комбайнера на тік або до комори господарства, вагар повинен обов'язково зважувати і передавати 2-й і 3-й примірники путівки завідувачу током (комірникові), який залишає у себе для звіту третій примірник, а другий повертає водієві.

У осіб, які приймають зерно від водіїв (трактористів), - також може за зміну зібратися декілька третіх примірників реєстру залежно від кількості комбайнерів, зайнятих на збиранні урожаю, і кількості водіїв, які доставляють зерно від комбайнів.

На підставі третіх примірників путівок або реєстрів завідувач током або комірник щодня наприкінці робочого дня складає Відомість руху зерна та іншої продукції. Ця відомість має дві частини. У першій частині записують залишок зерна на початок дня, загальну кількість зерна, що надійшло і вибуло за день, і залишок його наприкінці дня. Дані про кількість зерна, що надійшло за день, визначають путівками або реєстрами, а про витрати зерна - товарно-транспортними накладними, актами на переробку, сортування і сушіння продукції рослинництва.

У другій частині відомості, підзаголовок "Реєстраційний листок на продукцію, що надійшла і вибула", завідувач током записує кожне зважування, зазначене в реєстрах вивезення зерна з поля. Наприкінці дня Відомість руху зерна та іншої продукції разом з первинними документами про його надходження і відправку передають до бухгалтерії господарства.

Прийняте від комбайнів на тік або зерносховище зерно облічує завідувач току або комірник у Книзі (картці) складського обліку, де для кожної культури і сорту відводять потрібну кількість сторінок, на яких облічують одержане, відправлене або видане зерно в кілограмах. Підставою для записів у Книгу складського обліку є Відомість руху зерна та іншої продукції.

Зерно, яке надійшло від комбайнів на тік, у більшості випадків вимагає додаткового сортування та сушіння. Роботи, пов'язані з очищенням зерна оформляють Актом на сортування та сушіння продукції рослинництва, який складають в одному примірнику на кожну партію продукції в присутності агронома. Підписує його завідувач току, бригадир, вагар, агроном господарства. Акт є підставою для оприбуткування очищеного зерна за

культурами та сортами, а також відходів, придатних для використання, та списання відходів, які не можна використати, і втрат від усихання зерна.

Після прийняття зерна на заготівельному пункті перший примірник цієї накладної залишається у приймальника як підстава для оприбуткування зерна, а другий примірник з розпискою приймальника повертається водієві, який передає його разом з Дорожнім листом вантажного автомобіля до бухгалтерії господарства.

Якщо зерно відправляється на хлібоприймальний пункт залученим транспортом, то товарно-транспортну накладну виписують у чотирьох примірниках. При цьому третій і четвертий примірники залишаються у водія, один з них повертається в господарство разом з документами на оплату транспортних послуг.

Сортове зерно, зібране із сортових насінних ділянок, оформляється вищезазначеними первинними документами з використанням однієї з трьох методик обліку зерна. Проте під час збирання сортового зерна на всіх первинних документах потрібно робити помітки про те, що зерно дійсно є сортовим. Перед засипанням до комори його очищають і зважують і обов'язково записують у Шнурову книгу обліку насіння. Якщо сортове насіння відправляється на хлібоприймальний пункт, то крім Товарно-транспортних накладних агрономом обов'язково виписується Сортове свідоцтво, яке крім нього підписує керівник підприємства та комірник. Їхні підписи скріплюються печаткою підприємства.

Надалі удосконалення обліку зерна необхідно здійснювати в напрямі підвищення його аналітичності, посилення контрольних функцій та забезпечення оперативності й точності інформації про стан і використання матеріальних цінностей з використанням новітніх інформаційних технологій [3].

Список використаних джерел:

1. Кірейцев Г.Г., Мельниченко І.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробництвом продукції виноградарства / Г.Г. Кірейцев, І.В. Мельниченко. – Монографія. - К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 234 с.
2. Положенні про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку від 24 травня 1995 року № 88 (зі змінами та доповненнями) – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/>.
3. Шеремета, А. Первинні документи та документообіг на підприємстві // Секретарь-референт. – 2004. – №10. – С. 20-23

ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Мельниченко І.В., к.е.н., доцент Годун В.В., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Реалізація сучасної політики у сфері управління персоналом на підприємствах формується на основі забезпечення економічних та неекономічних методів мотивації, що охоплюють весь спектр ділової та професійної активності працівників. Фонд оплати праці є основний та найбільш важливий інструмент управління персоналом, оскільки втілює не лише основні пріоритети в соціально-економічних відносинах між роботодавцем та працівниками, але й частково визначає характер та принципи організації роботи персоналу підприємства, його поточний стан та перспективи розвитку. Управління оплатою праці надає можливості підприємству заохочувати персонал до підвищення ефективності власної роботи, а також формувати відповідний до довгострокових завдань

кадровий резерв, утримуючи найбільш кваліфікованих та ефективних працівників у власному штаті.

Трансформаційні процеси ринкової економіки мають здійснюватися в інтересах людини для підвищення якості її життя. Найбільш проблематичними питаннями регулювання рівня життя людей є ті, що пов'язані з організацією, ефективністю та оплатою праці. Оплата праці – найбільш суперечлива категорія в системі умов праці, оскільки саме в ній відображаються різнобічні інтереси сторін суспільно-трудових відносин, усі їхні досягнення й недоліки. Це один із найважливіших показників, що характеризує рівень економічного та соціального стану суспільства і залежить передусім від продуктивності праці.

Витрати на оплату праці є одним з основних елементів собівартості продукції (робіт, послуг), тому облік праці та її оплати займає важливе місце в системі бухгалтерського обліку. Однією з гострих проблем була і залишається методика визначення прожиткового мінімуму для громадян нашої держави. На сьогодні її рівень не забезпечує соціальних гарантій для працездатного і непрацездатного населення. Сьогодні вимагає постійного вивчення багатьох важливих законодавчих і нормативних документів. Серед найбільш актуальних на сьогодні тем – облік праці та її оплати, порядок оподаткування різних виплат податками і зборами.

Заробітна плата – одна з найскладніших економічних категорій і одне з найважливіших соціально-економічних явищ. Оскільки вона, з одного боку, є основним (і часто єдиним) джерелом доходів найманих працівників, основою матеріального добробуту членів їхніх сімей, а з іншого – для роботодавців є суттєвою часткою витрат виробництва й ефективним засобом мотивації працівників до досягнення цілей підприємства, то питання організації заробітної плати і формування її рівня разом із питанням забезпечення зайнятості складають основу соціально-трудових відносин у суспільстві, бо включають інтереси всіх учасників трудового процесу.

Законом України «Про оплату праці» визначено, що «заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства». Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності підприємствами, організаціями, іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ) визначені П(С)БО 26 «Виплати працівникам», згідно якого є наступні види виплат працівникам:

- поточні виплати;
- виплати при звільненні;
- виплати по закінченні трудової діяльності;
- виплати інструментами власного капіталу підприємства;
- інші довгострокові виплати.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про оплату праці», Заробітна плата поділяється на три види виплат:

- основна заробітна
- додаткова заробітна
- заохочувальні та компенсаційні

Оплата праці працівників підприємств може здійснюватися за почасовою або відрядною формою.

Відрядна і почасова форми оплати праці підрозділяються на кілька систем. Системами відрядної форми оплати праці є: пряма відрядна, відрядно-преміальна,

відрядно-прогресивна, непряма-відрядна, акордна, колективна (бригадна) відрядна, а почасової — пряма почасова, почасова-преміальна, колективна (бригадна) почасова.

Вирішення проблем обліку праці та її оплати забезпечить достовірне формування обліково-економічної інформації, її аналіз з метою прийняття управлінських рішень.

Сьогодні українське законодавство приділяє незначну увагу питанням організації оплати праці. При цьому заробітна плата визначається як винагорода, обчислена, як правило, у грошовому вираженні, яку власник або уповноважений орган виплачує працівникові за виконану ним роботу. Заробітна плата є основним джерелом доходів працівників і найсильнішим мотиватором трудового потенціалу більшості населення. В умовах недосконалості ринкових регуляторів формування заробітної плати процеси у сфері оплати праці набули значною мірою стихійного характеру. Заробітна плата виступає як один із основних регуляторів ринку праці. Однак аналізу й оцінці впливу зарплат на ринок праці, регулюванню оплати праці, механізмам мотивації, системам оплати заробітної праці та функціям не приділяється належна увага, що призводить до негативних наслідків – прискореного зростання безробіття, руйнування мотивів і стимулів до праці, зубожіння більшості населення.

Отже, заробітна плата є важливим якісним показником економічного господарювання. Заробітна плата як показник, залежний безпосередньо від ефективності виробництва, продуктивності праці, конкурентоспроможності продукції, є індикатором, що визначає загальний життєвий рівень працівників. Від її стану та форм реалізації залежать також можливості розвитку економіки взагалі. В умовах сучасного ринкового механізму через формування сукупного попиту заробітна плата забезпечує основи відтворення робочої сили, а також стає вагомим чинником відтворення суспільного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Закаблук Г. О. Удосконалення форм і систем оплати праці за мотиваційним та стимулюючим механізмами / Г. О. Закаблук // Економіка та підприємство. – 2013
2. Долюк А. В. Витрати на оплату праці як економічне поняття та об'єкт бухгалтерського обліку / А. В. Долюк // ВІСНИК ЖДТУ. – 2013.
3. Про оплату праці : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2014.
4. Секіріна Н. В. Удосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємствах / Н. В. Секіріна, І. О. Лобанов // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2012. - №2. С. 34.
5. Іляш О.І. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. / О.І. Іляш, С.С. Гринкевич. – К.: Знання, 2010.

ОБЛІК МАЛОЦІННИХ ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ

Мельниченко І.В., к.е.н., доцент, Жабуровська А.С., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Згідно з П(С)БО 9 "Запаси" малоцінні та швидкозношувані предмети – це активи, що використовуються протягом не більш як одного року або операційного циклу, якщо він понад один рік. [1] Вартісну межу малоцінних швидкозношуваних предметів чинним законодавством не встановлено, її може бути встановлено підприємством самостійно в обліковій політиці.

Згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку капіталу, зобов'язань, активів і господарських операцій організацій і підприємств та Інструкції про застосування Плану

рахунків № 291 і наказом про облікову політику підприємство веде облік малоцінних та швидкозношуваних предметів на субрахунку 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети". Він призначений для обліку й узагальнення інформації про рух малоцінних та швидкозношуваних предметів, що належить підприємству.

На нашу думку, для забезпечення безперебійної роботи виробництва, на складах підприємства завжди повинні бути виробничі запаси в межах норм, передбачених потребою підприємства. У складських приміщеннях підприємств здійснюються господарські операції зі збереження виробничих запасів, що надходять, а також відпуску їх у виробництво. Бухгалтерський облік має забезпечити контроль за залишками, надходженням і витрачанням виробничих запасів на складі, що є важливою умовою для забезпечення збереження власності підприємства.

Загалом якщо розглядати та порівнювати вітчизняний облік та облік в інших країнах, то можна прийти до висновку, що наша бухгалтерська система є дуже застарілою, трудомісткою та складною, розглядаючи облік по кожному рахунку можна взяти до уваги зарубіжний досвід та тим самим спростувати роботу бухгалтера.

В сучасному світі проблема порівняння бухгалтерських стандартів набуває великого значення через те, що йде підвищення ділової міжнародної активності й обсягів іноземних інвестицій. Розмаїття стандартів може скоротити інтернаціональні потоки капіталу й у такий спосіб зашкодити економічному розвитку. Україна не повинна стояти осторонь від тих тенденцій, які обумовлюють сьогодні розвиток ринку капіталів.

Розкриваючи рахунок 22, необхідно зазначити, що за дебетом цього рахунку підприємство відображає придбані або виготовлені своїми силами малоцінні швидкозношувані предмети за первісною вартістю, за кредитом – відпускання малоцінних швидкозношуваних предметів в експлуатацію за обліковою вартістю зі списанням на рахунки обліку витрат, а також списання нестач і втрат від псування таких предметів.

В обліку малоцінні швидкозношувані предмети відображають за фактичною собівартістю (включаючи затрати, пов'язані з доставкою їх на підприємство, ціною придбання).

Малоцінні та швидкозношувані предмети за своєю функціональною роллю в підприємстві є такими засобами праці, як і основні засоби (використовуються в процесі виробництва без зміни натуральної форми і поступово зношуються), мають особливості оборотних засобів.

Малоцінні та швидкозношувані предмети належать до складу оборотних засобів. Таким чином, за своїм характером малоцінні та швидкозношувані предмети аналогічні основним засобам, а з точки зору порядку придбання їх – аналогічні матеріалам. Малоцінні та швидкозношувані предмети можуть знаходитися в експлуатації на складах підприємства і на матеріальній відповідальності окремих працівників.

За складом малоцінні та швидкозношувані предмети поділяються на дві групи:

- швидкозношуваний господарський інвентар, використовуваний в установі для господарських потреб;
- інструменти і пристрої загального і спеціального призначення, використовувані в кабінетах, відділеннях, лабораторіях, майстернях, дільницях установи.

Облік малоцінних і швидкозношуваних предметів ведеться за допомогою різних реєстрів, склад яких залежить від місцезнаходження об'єкта обліку. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів, які перебувають на складі, здійснюється в картках чи книзі кількісно-сумового обліку запасів за найменуванням, кількістю, вартістю й матеріальною відповідальною особою. Аналітичний облік малоцінних і швидкозношуваних предметів в експлуатації ведеться за найменуваннями предметів, їх кількістю, вартістю й матеріальною відповідальними особами. Рух малоцінних і швидкозношуваних предметів протягом року відображається у відповідних стовпцях вкладних аркушів з виділенням залишків на кінець кожного кварталу. У разі застосування в аналітичному обліку вкладних аркушів оборотні відомості не складаються. Синтетичний облік ведеться в накопичувальній відомості про

вибуття та переміщення малоцінних і швидкозношуваних предметів. Основними формами бухгалтерських документів, які застосовуються при обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів є відомість на поповнення (вилучення) постійного запасу інструментів, картка обліку МШП, акт вибуття МШП, акт на списання інструментів і їх обмін на придатні для використання, особова картка обліку спецодягу, спецвзуття й іншого приладдя, відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття й іншого приладдя, акт на списання МШП.

Можна визначити сім помилок, які найчастіше трапляються при відображенні в обліку МШП:

1. немає наказу (розпорядження) керівника про облікову політику підприємства; а якщо є наказ (розпорядження), то немає пункту про порядок списання малоцінних та швидкозношуваних предметів протягом року.

2. невчасне документальне оформлення всіх операцій по руху МШП.

3. у бухгалтерії немає точних даних про наявність МШП на складі з метою їх збереження.

4. невчасне виявлення МШП на складі і в експлуатації, що не використовуються в організації і підлягають реалізації або списанню в установленому порядку.

5. неправильно нараховується зношення на предмети, що обліковуються на рахунку 22 і субрахунку 112.

6. невідповідність фактичних запасів МШП встановленим нормам запасів.

7. неякісно проводиться інвентаризація МШП; трапляються випадки заміни одних предметів (нових) іншими (старими).

Для покращення обліку МШП на підприємстві треба застосувати такі заходи: затвердити графік документообігу; організувати аналітичний облік по господарському інвентарю; дотримуватися вимог щодо оформлення документів, тобто вказувати всі необхідні реквізити; як найшвидше закінчити перехід на нову комп'ютерну програму автоматизації бухгалтерського обліку. [2]

Отже, хоча МШП частково виконує функції, подібні до функцій необоротних активів, але відповідно до встановленого порядку вони включаються до складу запасів і строк їх корисної експлуатації становить менше одного року.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
2. Заруба І. Малоцінні та швидкозношувані предмети: особливості обліку // Все про бухгалтерський облік. – 2008. – № 108. – С.6-9.
3. Калюга Є.В., Савчук В.К., Сук Л.К. Облік і аудит // Навчально-методичний посібник. – 2015. – с. 24.

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Мельниченко І.В., к. е. н., доцент, Кішко Г.Б., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Методологічні засади формування інформації у бухгалтерському обліку про дебіторську заборгованість та розкриття даних про неї у фінансовій звітності визначені в П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Відповідно до цього Положення - дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством

майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума[1].

Стосовно визначення та розкриття змісту дебіторської заборгованості в фінансовій звітності визначає НП(С)БО 1, в якому подано загальні вимоги щодо розкриття інформації про дебіторську заборгованість [2].

Дебіторська заборгованість виникає при розрахунках підприємства з покупцями, фінансовими органами, персоналом, органами соціального страхування, підзвітними особами, надання авансів постачальникам і підрядникам. Значні розміри дебіторської заборгованості призводять до самовільного перерозподілу оборотних активів між підприємствами, державою і фізичними особами.

Дебіторська заборгованість - це тимчасове заморожування оборотних активів у господарській діяльності даного підприємства, що стає причиною його фінансових ускладнень. Якщо відносини між підприємствами передбачають можливість виникнення дебіторської заборгованості, то в договорах необхідно передбачати штрафні санкції за несвоєчасну оплату покупцями вартості товарів, готової продукції, робіт і послуг [3].

Дебіторська заборгованість має значну питому вагу в складі поточних активів і впливає на фінансовий стан підприємства. Тому на підприємстві при аналізі оборотності оборотних коштів значне місце приділяється аналізу дебіторської заборгованості. Джерело аналізу - баланс підприємства, для внутрішнього аналізу застосовуються відомості аналітичного обліку (журнал-ордер або відомість обліку розрахунків з покупцями та замовниками) [4].

Основні етапи формування системи управління дебіторською заборгованістю сільськогосподарського підприємства:

- 1) створення комісії з управління дебіторською заборгованістю;
- 2) проведення постійного моніторингу дебіторської заборгованості;
- 3) аналіз дебіторської заборгованості підприємства у попередньому періоді;
- 4) розробка плану управління дебіторською заборгованістю;
- 5) визначення допустимої величини портфеля дебіторської заборгованості на основі прогнозованого обсягу реалізації;
- 6) формування принципів кредитної політики та умов кредитування на основі диференціації покупців продукції за рівнем кредитоспроможності;
- 7) вибір форм розрахунку за товарним кредитом;
- 8) забезпечення використання на підприємстві сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості;
- 9) побудова ефективних систем контролю за рухом і своєчасною оплатою дебіторської заборгованості.

Управління дебіторською заборгованістю передбачає:

- обґрунтування можливості виникнення дебіторської заборгованості;
- визначення політики надання кредиту та інкасації для різних груп покупців і видів продукції;
- аналіз і ранжування покупців залежно від обсягів закупівель, історії кредитних відносин і запропонованих умов оплати;
- контроль розрахунків з дебіторами за відстрочену або прострочену заборгованість та вивчення причин недотримання договірної дисципліни;
- своєчасне визначення прийомів прискорення обігу оборотних активів і зменшення безнадійних боргів;
- забезпечення умов продажів, що гарантують надходження грошових коштів;
- прогноз надходжень грошових коштів від дебіторів на основі коефіцієнтів інкасації.

Таким чином, при встановленні умов розрахунків з покупцями та постачальниками підприємству в багатьох випадках доводиться робити вибір між наявністю вільних коштів в обігу та збереженням необхідного рівня платоспроможності. Залежно від конкретних умов і показників діяльності визначається, що важливіше у певному періоді для

поліпшення фінансового стану - вільні кошти в обігу або підвищення платоспроможності.

Список використаних джерел:

1. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»: [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>
2. НП(С)БО 1: [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
3. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз [Текст]: підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 392 с.
4. Іванілов О. С. Економіка підприємства [Текст]: підруч. / О.С. Іванілов - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 728 с.

ВИТРАТИ ПРАЦІ, ПОВ'ЯЗАНІ ЗІ СТИМУЛЮВАННЯМ ПРАЦІВНИКІВ

Мельниченко І.В., к.е.н., доцент, Кравченко Ю.А., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Облік праці і заробітної плати - одна із найважливіших і складних ділянок роботи, що потребують точних і оперативних даних. У складі виробничих витрат оплата праці складає до 40% всіх витрат і значно впливає на формування фінансових результатів діяльності підприємства.

В Україні напрацьований багатий досвід впровадження прогресивних форм і систем оплати праці. Проте в більшості підприємств цей досвід безпідставно втратили, внаслідок чого використовуються неефективні форми мотивації праці.

Раніше, коли заробітна плата жорстко регулювалася державою, у підприємствах вона підтримувалася на середньому народногосподарському рівні засобами державної допомоги. Тепер, коли підприємству доводиться розраховувати тільки на власні ресурси, виникла необхідність заощадження коштів, що зумовило низьку продуктивність праці та відставання з її оплатою.

При всій важливості державного регулювання заробітної плати політика оплати праці повинна формуватись переважно на мікроекономічному рівні в залежності від потреб кожного конкретного підприємства, його галузевої специфіки, розміру, географічного розташування, ступеня міжнародної інтеграції, рівня соціального розвитку колективу.

В Україні практично створено законодавчо-нормативну базу регулювання оплати праці відповідно до міжнародних трудових норм, що діють у ринковій економіці. Водночас механізми державного і колективно-договірного регулювання оплати праці ще не відпрацьовані системно.

Важливим моментом в організації та стимулюванні праці на підприємстві є мотиваційні заходи. Серед яких найбільш розповсюдженими для українських підприємств є преміювання, доплати та надбавки. Необхідно зауважити, що з одного боку, рівень премії як форма стимулювання працівників виробничої діяльності повною мірою залежить від результатів діяльності підприємства, і навпаки, результат господарювання залежить від практичної організації системи преміювання окремих категорій персоналу.

Не слід заохочувати усіх працівників однаково. Щоб підкріплення поведінки було ефективним, заохочення повинні ґрунтуватися на результатах роботи. Однакове заохочення всіх працівників буде стимулювати середніх або поганих робітників та ігнорувати високу продуктивність кращих працівників. А відсутність заохочування

стосовно працівника, що відрізнявся кращою працею, може привести до того, що наступного разу він виявить менше бажання для досягнення високого результату.

Мотивація взагалі ґрунтується на потребах людей. Оскільки людині властиві різні потреби, теоретики їх класифікують за певною ієрархією. Найбільш поширеною є класифікація потреб А. Маслоу. Виходячи з неї, базовими для людини є матеріальні потреби. Відповідно у системі мотивації вирішальна роль належить матеріальному стимулюванню, яке здійснюється в таких формах, як грошові виплати, передання матеріальних благ і надання певних пільг. У нормально функціонуючій ринковій економіці грошова форма матеріального стимулювання є основною.

Розрізняють дві основні групи методів мотивації результативності діяльності персоналу: економічні та негрошові методи мотивації.

Економічні методи мотивації поділяються на методи прямої і непрямой мотивації. До методів прямої мотивації належать відрядна і преміальна заробітна плата, система преміювання, система участі працівників підприємства у прибутках, плата, внесена підприємством за навчання своїх співробітників.

До методів непрямой мотивації належать такі види виплат, як: пільговий відпочинок співробітників, пільгове або безкоштовне харчування під час робочого дня, пільгове або безкоштовне транспортне обслуговування тощо.

Основним і визначальним елементом трудового процесу є працівник з його вмінням і кваліфікацією, відношенням до праці, потребами й можливостями їхнього задоволення.

Матеріальне стимулювання потребує належних коштів, які формуються з певних джерел. Для підприємства таким загальним джерелом є дохід від його операційної (основної), інвестиційної та фінансової діяльності. Але дохід підприємства як сума всіх надходжень від зазначених видів діяльності поділяється на дві частини — відшкодування витрат на операційну та іншу діяльність, які формують собівартість продукції чи послуг у широкому її розумінні (повні витрати); прибуток, що є різницею між доходом і витратами. Отже, виникає питання, за рахунок якої із зазначених частин і якою мірою слід здійснювати стимулювання. Ця проблема вирішується з урахуванням теоретичних засад формування вартості та практичних вимог до побудови механізму стимулювання в конкретних умовах.

Як відомо, праця є одним із основних факторів виробництва. Це означає, що кошти на її відтворення чи точніше — відтворення здатності до її здійснення працівниками належать до витрат підприємства як складової собівартості продукції. Таким чином, оплата праці належить до витрат, що зменшують прибуток. Але таке категоричне твердження справедливе щодо основної (постійної) частини заробітної плати. Що стосується додаткової (змінної) оплати праці з підвищеною стимулюючою функцією (наприклад, преміювання), то рішення про джерела її формування можуть бути різними залежно від призначення виплат і вимог нормативних матеріалів.

З позиції підприємства будь-які виплати вигідніше розглядати як витрати й елементи повної собівартості, ніж здійснювати їх за рахунок прибутку. У цьому випадку зменшуються база оподаткування і величина податку. Водночас такі виплати, у тому числі й у формі додаткової оплати праці, обмежуються законодавчо із фіскальних міркувань. Тому частина виплат за результати праці може здійснюватися за рахунок прибутку. До того ж треба мати на увазі, що прибуток — це основний результативний показник діяльності підприємства. Його величина значною мірою залежить від зусиль, трудової та творчої активності всіх працівників підприємства. Отже, вони мусять бути зацікавлені в прибутковості підприємства, зростанні величини прибутку. А для цього останній має бути включений у механізм стимулювання. Це здійснюється організацією різних форм участі працівників підприємства у його прибутку. Незалежно від конкретних особливостей і мотивів виплат працівникам із прибутку всі вони діляться на два види: виплати за результати діяльності та виплати за участь у капіталі (власності).

Тому, заробітна плата повинна залежати безпосередньо від результатів праці й у той же час впливати на її показники, стимулювати розвиток виробництва, ефективність праці, підвищення кількісних і якісних результатів праці. Останнім часом заробітна плата в Україні з ряду причин практично втратила ці функції й це не дозволяє ефективно впливати на процеси, пов'язані зі спадом виробництва, заважає досягненню певної стабілізації в економіці. Реформування оплати праці на основі кардинальної зміни принципів її організації в сформованій обстановці просто необхідне, оскільки це створить базу мотиваційного механізму підвищення трудової активності працівників.

Список використаних джерел:

1. Гапоненко Н. В. Оплата праці в сільському господарстві: аспекти удосконалення/ Н. В. Гапоненко, Л. В. Мельянова// науковий вісник НУБіП України - №163. – Частина 1. – 2011. – С. 2008-213.
2. Долюк А. В. Витрати на оплату праці як економічне поняття та об'єкт бухгалтерського обліку / А. В. Долюк // ВІСНИК ЖДТУ. – 2013.
3. Закаблук Г. О. Удосконалення форм і систем оплати праці за мотиваційним та стимулюючим механізмами / Г. О. Закаблук // Економіка та підприємство. – 2013
4. Секіріна Н. В. Удосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємствах / Н. В. Секіріна, І. О. Лобанов // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2012. - №2. С. 34.

ВИПЛАТА ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Мельниченко І.В., к.е.н., доцент, Мельниченко О.М, студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Згідно чинного законодавства працедавець має виплачувати заробітну плату два рази на місяць. Зарплату за першу половину місця зазвичай називають зарплатним авансом.

У цій роботі ми розглянемо основні аспекти виплати зарплатного авансу, а також як він оподатковується.

Аванс – це виплата за першу половину місяця – п'ятнадцяти календарних днів виходячи з фактично відпрацьованого часу, що має виплачуватись у період з шістнадцятого до двадцять другого числа місяця.

Точні терміни виплати зарплати та розмір зарплатного авансу встановлюються у колективному договорі або нормативному акту працедавця, що погоджено із профспілкою чи іншим уповноваженим на представництво трудовим колективом органом.

Розмір зарплатного авансу не може бути меншим суми оплати за фактично відпрацьований час із розрахунку тарифної ставки чи посадового окладу працівника.

Визначаючи механізм розрахунку суми авансу в колективному договорі чи у іншому документі роботодавця, необхідно дотримуватися таких правил:

- Законодавством вже встановлено мінімальний розмір авансу, але його можна визначити і в більшому розмірі;
- при обчисленні мінімальної суми авансу не враховуються премії, доплати, надбавки, компенсаційні та заохочувальні виплати;
- якщо на підприємстві встановлені постійні надбавки і доплати, то розмір авансу можна встановити у відсотках до посадового окладу чи тарифної ставки з урахуванням цих постійних надбавок і доплат;

• для працівників з відрядною оплатою праці Мінпраці радить проводити обчислення виходячи з відрядної розцінки і вироблення (на підставі) виконання відрядного наряду протягом першої половини місяця

Тобто в зальному є два основних способи розрахунку авансу: перший - залежно від посадового окладу і кількості відпрацьованих за першу половину місяця днів та другий – у встановленій відсотковій ставці заробітної плати.

Наведемо приклад розрахунку авансу за першим способом.

Працівник отримує заробітну плату у розмірі 3200,00грн. Розрахуємо аванс за березень місяць 2017 року. Цього місяця загальна кількість робочих днів – 22 дні, кількість робочих днів в першу половину місяця -11.

Маючи ці данні ми можемо розрахувати заробітну плату працівника за день вона становитиме 145,46 грн. (3200,00грн/22дні), далі дізнаємося виплату працівнику за першу половину місяця . Вона становитиме 1600,06 грн. (145,46грн*11днів).

Працедавець зобов'язаний виплачувати зарплату регулярно в робочі дні у строки, установлені колективним договором, але не рідше двох разів на місяць. При цьому проміжок між виплатами не повинен перевищувати 16 календарних днів, а розраховатися з працівниками за зарплатою за місяць слід не пізніше 7 днів після закінчення періоду, за який здійснюють виплату .

Не потрібно забувати , що під час виплати авансу необхідно утримати та перерахувати до бюджету податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) та військовий збір (ВЗ) за першу половину місяця.

Продовжуючи , приклад наведений вище, вирахуємо ПДФО та ВЗ із зарплатного авансу.

1) Визначаємо ПДФО, яке маємо вирахувати з зарплатного авансу :
 $1600,06 * 18\% = 288,01$ грн.

2) Визначаємо ВЗ, яке маємо вирахувати з зарплатного авансу:
 $1600,06 * 1,5\% = 24,00$ грн.

3) Розрахуємо зарплатний аванс до видачі працівнику :
 $1600,06 - 288,01 - 24,00 = 1288,05$ грн.

ПДФО та ВЗ перераховуються до бюджету під час виплати оподаткованого доходу єдиним платіжним документом. Банки приймають платіжні документи на виплату доходу лише за умови одночасного подання розрахункового документа на перерахування цього податку до бюджету .

Щодо ЄСВ існує аналогічна норма: під час кожної виплати зарплати, на суми якої нараховується ЄСВ, одночасно з видачею зазначених сум роботодавці зобов'язані сплачувати нарахований на ці виплати ЄСВ у розмірі, установленому для таких платників (авансові платежі).

Продовжуючи приклад нарахуємо ЄСВ працівнику :
 $1600,06 * 22\% = 352,01$ грн.

Провівши обрахунки необхідно відобразити виплати зарплатного авансу ,нарахувань і утримань з нього. Основні проведення наведені в таблиці 1.

Також варто зазначити, що нараховується вся заробітна плата , а не її частини.

Таблиця 1

Облік розрахунків із заробітної плати в системі рахунків

№	Операція	Дт	Кт	Сума,грн..
1	Виплачено аванс працівнику	661	311,301	1288,05
2	Перераховано ПДФО з авансу	641	311	288,01
3	Перераховано ВЗ з авансу	641	311	24,00
4	Перерахований нарахований ЄСВ на аванс	651	311	352,01
5	Нараховано заробітну плату за березень	92	661	3200,00

Наступним способом розрахунку авансу у відсотках до посадового окладу. Відсоток прописується у колективному договорі. Продемонструємо як розрахувати зарплатний аванс цим способом на тому ж прикладі.

В колективному договорі прописана сума авансу у розмірі 55% від заробітної плати.

Тобто аванс становитиме 1760,00 грн. ($3200,00 \cdot 55\%$). Далі аналогічно до прикладу вираховуємо з авансу ПДФО та ВЗ (316,80 грн. та 26,40 грн., відповідно), а також нараховуємо на нього ЄСВ (387,20 грн.). Аванс до виплати становитиме 1416,80 грн.

Отже, аванс – це виплата за першу половину місяця. Укладаючи колективний договір необхідно прописати спосіб розрахунку зарплатного авансу. Розрахунок авансу проводять одним зі способів:

- залежно від посадового окладу (тарифної ставки) і кількості відпрацьованих робочих днів протягом першої половини місяця (з 1-го до 15-го числа місяця);
- у відсотках до посадового окладу (тарифної ставки)

Також не потрібно, що премії надбавки не враховуються при виплаті зарплатного авансу, а виплачуються у вже у другій половині місяця.

Список використаних джерел:

1. Виплата авансу та зарплати: бухоблік й оподаткування [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/ib/6492/59031>.
2. Зарплатний аванс: виплата та оподаткування. // Баланс-агро. – 2017. – №12.
3. Зарплатний аванс: виплата и налогообложение [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uteka.ua/publication/Zarplatnyj-avans-vyplata-i-nalogooblozhenie>.
4. Кодекс законів про працю в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

ФУНКЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Мельниченко І.В., к.е.н., доцент; Пушенко А.В., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Сучасний бухгалтерський облік являє собою одну з найважливіших галузей економічних наук. Незважаючи на це, бухгалтерський облік ще й досі не має чіткої сукупності основних ідей, які б дали поштовх для його подальшого розвитку. Бухгалтерський облік має досить великі шанси для визначення переліку і змісту його функцій, що допомагають виконувати свою роль в економічному житті суспільства.

Облікові прийоми дослідження розвиваються традиційним (незмінним) шляхом, що виділяють лише ті функції, які виражають облік як спосіб оформлення інформації про результати господарської діяльності та оборотну відомість, що має негативний вплив на сприйняття бухгалтерського обліку як однієї з найважливіших галузей економічних наук.

Метою даної роботи є дослідження функцій бухгалтерського обліку в сучасних умовах, а також розробка практичних рекомендацій щодо їх реалізації в управлінні підприємством.

Перш за все, бухгалтерський облік - це система суцільного, безперервного, взаємопов'язаного і документально обґрунтованого відображення господарських засобів, виявлення, реєстрації та вимірювання інформації про діяльність підприємства, відображення джерел їх утворення і процесів, що узагальненні в грошовому виразі для

контролю та моніторингу за діяльністю господарського суб'єкта та прийняття рішень для управління підприємством тощо.

На початковій стадії розвитку людського суспільства функції обліку були недосконалими та невизначеними, проте в процесі історичного розвитку їх кількість та значення розширилися, це було зумовлено тим, що облік ускладнювався та потребував вивчення.

При дослідженні сучасних літературних джерел, ми дійшли висновку, що окремі науковці вважають, що кількість функцій бухгалтерського обліку не залежить ні від вмісту інформації, ні від обсягу зацікавлених осіб. Це дає нам змогу зрозуміти чому частина дослідників переконана у тому, що для управління підприємством в сучасних умовах необхідні всього три функції. При дослідженні даного питання до переліку таких науковців ми віднесли: Г.Г. Кірейцева [4], В.І. Жданова [3], М.С. Пушкаря [1], який виокремлює контрольну, інформаційну та аналітичну функції; З. В. Гуцайлюка [2], який вважає, що це контрольна, інформаційна та оцінююча функції.

У бухгалтерському обліку виділяють багато функцій. До їх переліку відносять:

- інформаційна функція, що полягає у формуванні та передаванні інформації про наявність і рух господарських засобів, а також джерела їх формування та утворення, про здійснення господарських операцій та результати діяльності; зібрана інформація передається у вигляді бухгалтерських звітів;

- контрольна функція, суть якої постає в тому, що бухгалтер за допомогою документів, даних інвентаризації та поточної облікової реєстрації господарських операцій дозволяє або не дозволяє здійснювати певну господарську операцію, виконує контроль над ефективністю збереження та використання всіх видів ресурсів, а також контролює стан правильного виконання нормативно-правових актів, угод та контрактів;

- аналітична функція, яка на основі інформації, що була отримана за даними бухгалтерського обліку, здійснює економічний аналіз відхилень від бюджетних і планових завдань для виправлення ситуацій, що негативно впливають на розвиток підприємства, а також ведуть до його занепаду;

- управлінська функція - функція, що виходить з аналізу інформаційної та контрольної функцій, та дає важливу інформацію в результаті аналізу для управління підприємством;

- оцінююча функція полягає в здійсненні вартісного вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку, яка на їх основі дає можливість визначити фінансовий результат діяльності підприємства, робити порівняння в діяльності за періоди, а також бути в змозі передбачити подальший розвиток ;

- соціальна функція – це функція, суть якої у тому, щоб вирішити глобальні цілі розвитку людського суспільства, які полягають в економічному зростанні вітчизняного виробника, що допомагає у вирішенні соціальних проблем.

За сучасних умов в управління підприємством важливий контроль над процесом, що відбувається на підприємстві, адже без належного контролю не відбудеться планування результатів, ефективне виконання господарських операцій, корекція отриманого результату та виконання бізнес-плану.

Управління підприємством неможливе без інформації про стан підприємства. Це тому, що необхідно слідкувати за виконанням завдань та цілей. Неотримання якої унеможливилюватиме подання бухгалтерських звітів, за рахунок яких ведеться контроль за підприємством.

Важливо також проводити аналіз діяльності, який дозволяє оцінити на скільки раціонально використовуються всі види ресурсів і забезпечити прийняття рішень, що стосуються сфери економічної політики підприємства та дають змогу розробити заходи по використанню виявлених резервів у процесі господарської діяльності.

Управління підприємством є головною організаційною базою для діяльності підприємства. Керівник має володіти необхідними навичками для того, щоб підприємство

могло розвиватися та приносити прибутки, а саме: вміти організувати роботу колективу, навчитися мати підхід до кожного працівника окремо, підвищити ефективність праці, а головне вміти знайти вихід з складних ситуацій без шкоди для працівників та роботи керованого підприємства тощо.

Висновок. Отже, ми вважаємо, що не потрібно обмежуватися трьома функціями, відповідно ми виділяємо чотири головні функції і вважаємо, що це мають бути контрольна, інформаційна, аналітична та управлінська функції, адже саме вони допоможуть організувати роботу підприємства та покращити її, підвищити рівень успішності та доходу, що в свою чергу позитивно впливає на стан підприємства.

Список використаних джерел:

1. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти); моногр./ М. С. Пушкар; Тернопільська академія народного господарства. - Тернопіль; Економічна думка, 1999. - 424 с.
2. Гуцайлюк З.В. Інформаційна система бухгалтерського обліку в управлінні промисловим підприємством: рівні формування та напрями використання/ З.В. Гуцайлюк, Р.І. Ждан, Є.Б. Мачуга// Вісник ЖДТУ.-2010.-№3.-С.70-74
3. Ждан В.І. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. / В. І. Ждан, Є. Б. Хаустова, І. В. Колос, О.С. Бондаренко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
4. Кірейцев Г.Г. Розвиток бухгалтерського обліку : теорія, професія, між предметні зв'язки : моногр. / Г. Г. Кірейцев; Житомирський держ. технолог. ун-тет. – Житомир: ЖДТУ, 2007. - 236 с.

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Мельниченко І. В., к.е.н., доцент; Харченко А.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

У зв'язку з активізацією євроінтеграційних процесів в Україні, розвитком міжнародного співробітництва відбувається реформування системи бухгалтерського обліку та впровадження методології складання інтегрованої звітності згідно з міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставлення показників фінансової звітності суб'єктів господарювання.

Як відомо, інтегрована звітність – вона ж «звітність стійкого розвитку» – це мова «стійкого» бізнесу [1]. Це спосіб доведення компаніями інформації про створення вартості, та як планується забезпечувати її зберігання в коротко-, середньо- та довгосроковому періоді. Принциповими користувачами такої інформації є інвестори, оскільки за сутністю інтегрована звітність є наступним ступенем еволюції корпоративної звітності, заснованої на фінансовій та нефінансовій інформації. В цьому і розкидається сутність конкурентоспроможності в умовах євроінтеграції, тобто здатність певного об'єкта або суб'єкта перевершити конкурентів у заданих умовах.

Традиційна система фінансової звітності не повністю відповідає цим вимогам та очікуванням, так як вона представляє інформацію про фінансовий стан та отримані фінансові результати діяльності організацій. На нашу думку зацікавленим користувачам потрібна комплексна інформація про вплив рішень на можливості їх стійкого розвитку.

Розкриття такої інформації здійснюється в новій звітності про стійкий розвиток, головною метою складання якої є підготовка та надання інформації, корисної зовнішнім користувачам для прийняття рішень в контексті стійкого розвитку.

Спільне дослідження Global Reporting Initiative, Проекту звітності стійкого розвитку під патронажем Принця Уельського («A4S») та Radley Yeldar. Результати опитування свідчать, що найбільш затребованою на сьогодні є дані про корпоративне управління: біля 70% респондентів назвали їх дуже важливими. Інформація про природні ресурси зацікавила 64% інвесторів та аналітиків. А ось соціальна звітність займає нижчу ступінь умовної ієрархії звітності стійкого розвитку: тільки 52% сказали, що ця інформація важлива.

Саме тому виникає необхідність всебічного дослідження питань підготовки суб'єктами господарювання інтегрованої звітності як перспективного напрямку формування чіткої стратегії розвитку та урахування факторів стійкого розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах євроінтеграції [2].

Важливе місце займає питання про визначення оптимального розміру та ступеня уніфікації інформації, що міститься в інтегрованій звітності як за кордоном, так і в Україні. Протягом останніх років спостерігається тенденція глобальної уніфікації фінансової звітності, що веде до значного зменшення інформативності. Наприклад в більшості галузей економіки були виключені показники, що характеризують їх галузеві особливості. В зв'язку з цим, деякі фахівці вважають, що необхідно відновлювати диференційований підхід як до змісту, так й до обсягу звітності організацій, що відносяться до різних секторів економіки. Також необхідно збільшити час на підготовку показників, що можуть бути корисними для внутрішніх користувачів та зменшити час на підготовку показників, призначених для зовнішніх користувачів інтегрованої звітності. Хоча, як відомо, зараз спостерігається проблема оцінки фінансового стану організації зовнішніми користувачами.

В зв'язку з цим, Міжнародний Комітет з Інтегрованої Звітності, що об'єднує лідерів комерційних та інвестиційних компаній, бухгалтерів та інших спеціалістів, що розробляють міжнародну структуру інтегрованої звітності, яка дозволить розвивати звітність протягом наступних десятиріччів протягом задоволення інформаційних потреб інвесторів та інших зацікавлених користувачів.

Процес підготовки звіту про стійкий розвиток складається з наступних етапів:

- визначення обсягу консолідації даних;
- визначення груп зацікавлених сторін для відображення в звіті;
- розробка формату та структури звіту про стійкий розвиток з обліком поглядів зацікавлених сторін, а також порядку розрахунку окремих показників результативності діяльності;
- збір даних та складання звіту про стійкий розвиток;
- перевірка якості звіту про стійкий розвиток шляхом проведення внутрішнього аудиту, опитувань зацікавлених сторін та незалежної зовнішньої аудиторської перевірки, виправлення виявлених недоліків;
- публікація звіту про стійкий розвиток та забезпечення його доступності для зацікавлених сторін.

Головна особливість інтегрованої звітності полягає в тому, що вона фіксується на факторах виробництва, які компанія споживає та створює, - фінансових, виробничих, людських, інтелектуальних, природних та соціальних.

Таким чином, регулярне складання звітів про стійкий розвиток приносить комерційним організаціям ряд вигід для стратегічного управління, в тому числі:

- забезпечення можливості прийняття більш кількісних управлінських рішень на підставі аналізу очікувань всіх зацікавлених сторін та суспільства в цілому;
- створення можливостей для підвищення якості управління ризиками;
- налагодження раціональної, ефективної асортиментної політики підприємства.
- покращання морального клімату в колективі та підвищення конкурентоспроможності та привабливості організації на ринку праці;

- зміцнення зв'язків та контактів з діловими партнерами організації;
- підвищення можливостей організації у залученні капіталу;
- удосконалення єдиної системи стандартизації та якості товарів,
- підвищення ефективності вартісно орієнтованого управління за рахунок розширення можливостей для обліку та комплексного аналізу факторів вартості організації;
- активізації відповідальності споживачів, що впливає на їх вибір товарів; удосконаленні механізму ціноутворення та лібералізації внутрішнього ринку.
- формування та функціонування культури економічної організації, яка сприяє безперечно якості обслуговування населення.

Таким чином, інтегрована звітність – це новий інструмент, який в найближчий час забезпечить ефективну взаємодію компаній з фінансовими ринками та широким спектром зацікавлених користувачів, що дозволяє надати актуальну інформацію про корпоративну стратегію, умови, в яких працюють компанії, а також ризиках, з якими зіткаються суб'єкти господарювання при досягненні своїх стратегічних цілей та, як наслідок, оцінити стійкість бізнесу. В будь-якому випадку, виникає потреба у законодавчому закріпленні понять, умов, змісту та термінів складання та подання інтегрованої звітності в Україні.

Список використаних джерел:

1. Керівництво по звітності в області стійкого розвитку. Версія 3.0/ Sustainability Reporting Guidelines/ Version 3/0 Fmsterdam^ Global Reporting Initiative, 2015.
2. Керівництво по соціальній відповідальності. Стандарт ІСО 26000 / Guidance on social responsibility/ Standard ISO 26000/ Geneva International Organization for Standardization, 2010.
3. The evolution of accountability – sustainability reporting for accountants | Statements on management fccjunting/ Business performance management/ Montvale. NJ Institute of management accountants, 2014.

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА КОНТРОЛЬ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ

Мельянова Л.В. к. е. н., доцент, Дворнік Т.Б студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України м. Київ

На сучасному етапі економічного розвитку України в умовах реальної самостійності суб'єктів господарювання все більшого значення набуває реалізація принципів самоокупності та самофінансування. Основним чинником їх реалізації є формування таких фінансових результатів, які одночасно завершують цикл діяльності підприємства та виступають в якості необхідної умови наступного циклу. Провідна роль фінансових результатів полягає в тому, що вони забезпечують зміцнення бюджету держави, сприяють інвестиційній привабливості, діловій активності підприємств у виробничій та фінансовій сферах. Кожне підприємство, яке здійснює фінансово-господарську діяльність, повинне самостійно фінансувати всі напрямки своїх витрат відповідно до виробничих планів, розпоряджатися наявними фінансовими ресурсами, вкладаючи їх у виробництво продукції з метою одержання кінцевого результату - прибутку.

Центральною складовою фінансової звітності як основи інформаційного забезпечення є Звіт про фінансові результати, використання якого на належному рівні дозволяє обґрунтувати та прийняти економічні рішення, що забезпечує підвищення ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств і економіки країни в цілому.

Проблеми фінансових результатів в сучасних умовах розглядаються у працях

вітчизняних вчених Білухи М.Т., Дем'яненка М.Я., Гайдуцького П.І., Гарасима П.М., Калюги Є.В., Кірейцева Г.Г., Кужельного М.В., Лінника В.Г., Осадчого Ю.І., Пархоменка В.М., Пушкаря М.С., Саблука П.Т., Сука Л.К., Швеця В.Г., Шпичака О.М. та інших. Питаннями контролю формування фінансових результатів та відображення їх у звітності займаються Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф., Єфименко В., Зубілевич С.Я., Петрик О.А., Редько О.Ю., Сопко В.В. Вони роблять значний внесок у розвиток обліку, підходячи до нього з точки зору стандартизації звітності.

Серед видатних зарубіжних вчених, що здійснили вагомий внесок у висвітлення питань формування та визначення фінансових результатів в бухгалтерському обліку на різних історичних етапах та контролю фінансових результатів слід назвати: італійських представників Дж. Дзаппу, В. Котрулі, Л. Пачолі, А. Піетро, Л. Флорі; французьких вчених – Б.Ф. Баррема, Л. Батардона, В. Бланшара, П. Гарньє, Ж.Ж. Рішара, Л. Сея, Ж. Фурастьє; німецьких вчених – Й. Бетге, Т. Вельтона, Ф. Гертца, В. Зомбарта, Е. Купера, В. Рігера, Е. Шмаленбаха.

Згідно НП(С)БО 1 Звіт про фінансові результати - це звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства та сукупний дохід. Це одна з основних форм бухгалтерської звітності, яка характеризує фінансові результати діяльності організації за звітний період і містить дані про доходи, витрати і фінансові результати в сумі наростаючим підсумком з початку року до звітної дати.

Зміст і форма Звіту про фінансові результати, а також загальні вимоги до розкриття його статей, визначаються НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3].

Метою складання Звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки та збитки від діяльності підприємства за звітний період.

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) є джерелом інформації для здійснення оцінки потенційних змін економічних ресурсів господарюючого суб'єкту, прогнозування майбутніх грошових потоків та здійснення інших видів прогнозів. Призначений для відображення, визнаних у бухгалтерському обліку, доходів і витрат та визначення фінансових результатів підприємства за звітний період. Інформація наведена у даній формі фінансової звітності, з одного боку, надає можливість оцінити ділову активність та фінансову привабливість підприємства, а з іншого – дозволяє розрахувати показники, що використовуються при прогнозуванні майбутньої діяльності суб'єкта господарювання.

В умовах ринкової економіки, змінились підходи та принципи щодо методів організації та здійснення фінансового контролю. Контроль має економічне та виховне значення. Важливо, щоб у кожному негативному випадку виключалась можливість повторень помилок та порушень у майбутньому.

Організація і здійснення контролю – це повний циклічний процес, замкнена система послідовних змін стадій контролю, що відбувається в установленому порядку. У зв'язку з цим контроль, як основна функція управління дозволяє забезпечити підприємству досягнення своїх цілей, вивчити та виявити фактичний стан справ у різних сферах та напрямках господарського життя, об'єктивно відобразити дійсність, перевірити виконання прийнятих рішень, спів ставити діяльність підприємства та посадових осіб інтересами власника, держави та суспільства в цілому [2].

Контроль за формуванням фінансових результатів повинен забезпечувати постійний моніторинг зміни чинників, які впливають на їх величину. Він не може здійснюватися окремо від загальної системи контролю, оскільки формування фінансових результатів підприємства починається не з реалізації продукції, а набагато раніше, з початку підготовки до виробництва

Отже ефективність діяльності підприємства виражається у фінансових результатах діяльності господарюючих суб'єктів. Їх контроль – є основною функцією, так як дає можливість розглядати фінансові результати на трьох етапах обліку. Отже, дослідження

показали, що фінансовий результат є досить складною та багатогранною категорією. Для інформативності обліку фінансових результатів діяльності підприємства необхідно запровадити типові форми бухгалтерської довідки-розрахунку, яка надасть аналітичності та наочності розрахунку фінансових результатів, забезпечить формування інформації за показниками в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник : навчальний посібник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Київ : Знання, 2010. – 1072 с.
2. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління: [монографія] / Є.В. Калюга. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 360 с.
3. НП(С)БО 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності”. Наказ Міністерства фінансів України № 87 від 31.03.99р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
4. Уткіна Н.В. Облік і контроль фінансових результатів діяльності підприємств: теорія, методика, організація / Н.В. Уткіна // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит / Н.В. Уткіна. – Київ, 2008. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/zip>.

СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗГІДНО МСФЗ

Мельянова Л.В., к. е. н., доцент, Цимбалюк Ф.В., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Звіт про фінансові результати надає можливість користувачам оцінити результати минулої діяльності підприємства, його прибутковість, здатність ефективно використовувати ресурси або ступінь ризику недосягнення очікуваних результатів діяльності.

Питанням методики складання фінансової звітності присвячені праці вітчизняних та закордонних вчених С.Ф. Голова, Г.Г. Кірейцева, Л.К. Сука, М.В. Кужельного, В.М. Пархоменка, Я.В. Соколова, О.Ю. Редька, В.С. Рудницького, В.О. Шевчука тощо.

Міжнародні стандарти фінансової звітності є основою створення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, але все одно існують відмінності між НП(С)БО та МСФЗ, що наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняння національного та міжнародного стандартів з регулювання порядку складання Звіту про фінансові результати.

Ознаки	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	МСФЗ 1 «Подання фінансових звітів»
Визнання статей та їх відображення у Звіті	Визначається порядок оцінки, визнання, відображення в Звіті доходів, витрат, розподілу витрат за періодами. Встановлено форму та порядок заповнення статей Звіту	Порядок визнання доходів і витрат не передбачено, заборонено згортати статті доходів та витрат (за виключенням випадків, передбачених МСФЗ). Визначено, що Звіт про прибутки та збитки має містити певні рядки.

Відображення витрат	Розділ I містить інформацію про витрати за видами діяльності (наприклад, витрати на збут, адміністративні витрати), у Розділ II «Елементи операційних витрат» відображаються витрати за елементами	Передбачено два варіанти представлення витрат у Звіті (за елементами або за видами діяльності), а також подання аналізу витрат. Вимагається надання пояснення щодо невідповідності суми витрат за елементами та суми витрат за видами діяльності
Розрахунок показників прибутковості акцій	Передбачено розділ III Звіту «Розрахунок показників прибутковості акцій», порядок розрахунку показників чистого	Передбачено розділ III Звіту «Розрахунок показників прибутковості акцій», порядок розрахунку показників чистого
продовження таблиці 1	прибутку на одну просту акцію визначається відповідно до П(С)БО 24 «Прибуток на акцію»	прибутку на одну просту акцію визначається відповідно до П(С)БО 24 «Прибуток на акцію»

Також, у міжнародній практиці ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності застосовуються різні формати Звіту про фінансові результати.

Існує класифікація:

- 1) За функціональною основою виділяють: горизонтальний та вертикальний (одноступінчастий та багатоступінчастий) Звіт про фінансові результати;
- 2) На основі характеру витрат виділяють: вертикальний та горизонтальний звіт про фінансові результати.

Зазначимо, що стосовно термінології Рада з МСФЗ визнала назви «Звіт про прибутки та збитки» та «Звіт про доходи та витрати» аналогічними за значенням та взаємозамінними; рішення було прийнято на користь назви «Звіт про прибутки та збитки» як такої, що широко використовується.

Також МСФЗ 1 визначає мінімальний перелік статей, які мають бути відображені безпосередньо у «Звіті про прибутки і збитки»: дохід; результати (прибуток або збиток) операційної діяльності; фінансові результати; частка прибутку або збитку асоційованих компаній або спільних підприємств, які обліковуються методом участі в капіталі; витрати на податок на прибуток; прибутки або збитки від звичайної діяльності; надзвичайні (екстраординарні) статті; частка меншості; чистий прибуток або збиток [1].

В МСФЗ 1 «Подання фінансових звітів» запропоновано два способи подання у «Звіті про прибутки та збитки» інформації про витрати залежно від потреб аналізу витрат із застосуванням двох альтернативних класифікацій: перша класифікація базується на характері витрат, друга – на функції витрат на підприємстві.

При застосуванні способу, що називається методом характеру витрат, у «Звіті про прибутки та збитки» витрати об'єднуються лише за характером (наприклад, витрати матеріалів, витрати на амортизацію, витрати на оплату праці та ін.) і не перерозподіляються згідно з їх функціями на підприємстві.

Якщо застосовується другий спосіб подання інформації про витрати у Звіті про прибутки та збитки - метод функції витрат або «собівартість реалізованої продукції», то витрати класифікуються відповідно до їх функцій, як частка собівартості реалізації, збуту або адміністративної діяльності [2].

Отже, міжнародна практика ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності свідчить, що Звіт про прибутки та збитки (звіт про фінансові результати) є основною формою звітності про отримані доходи, понесені витрати, сплачений податок на прибуток.

Порівнюючи побудову звітності українських підприємств та світових стандартів, необхідно сказати про відмінності нашої практики розрахунку прибутку і збитків. Дана побудова звітності обмежує об'єм необхідної інформації для більш повного аналізу структури витрат і можливостей їх оптимізації.

Список використаних джерел:

1. Брадул О.М. Звіт про фінансові результати: значення та місце в системі фінансової звітності суб'єктів господарювання / О.М. Брадул, С.Б. Шипіна // Вісник КТУ, 2011. – № 28. – 260-263 с.
2. Гуцаленко Л.В. Концепції визначення фінансового результату в міжнародній обліковій практиці / Л.В. Гуцаленко // Інноваційна економіка, 2010. – № 18. – 105-110 с.
3. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід / М.В. Патарідзе-Вишинська // Економіка. Управління. Інновації. Електронне наукове фахове видання, 2010. – № 2. – 115-116 с.
4. Бухгалтерський облік в зарубіжних країнах [підручник] / Я.В. Соколов, Ф.Ф. Бутинець, Л.Л. Горецька, Д.А. Панков, під ред. Ф.Ф. Бутинця. - М.: ТК Велбі, Вид-во Проспект, 2014. - 664 с .

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ АГРОПІДПРИЄМСТВ

Миськів Л.П., к.е.н. ст. викладач, Гаврилова Н.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В умовах ринку орієнтація підприємств на отримання прибутку є неодмінною умовою підприємницької діяльності. Роль і значення прибутку при цьому значно зростають. Тому необхідна обґрунтована побудова механізму формування і розподілу прибутку.

Вагомий внесок у розвиток формування та використання прибутку зробили ряд провідних вітчизняних науковців, а саме: Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.К. Орлова, О.Я. Корпан та ін. Тим не менше, розробка теоретичних засад формування та використання прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності виходячи з наявності надвисоких витрат виробництва, високої частки збиткових підприємств та, відповідно, невизначеності в частині напрямів його розподілу, обумовлює необхідність поглибленого дослідження.

Як відомо, фінансовим результатом діяльності суб'єкта господарювання є прибуток або збиток. Відповідно до НП(С)БО 1, прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати, а збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати. Для визначення фінансового результату діяльності підприємства необхідно мати інформацію про доходи й витрати, однією з найважливіших умов формування якої є визначення доходів і витрат. При цьому, основним критерієм виступає ймовірність збільшення чи зменшення економічних вигід у результаті операцій надходження або вибуття активів та погашення чи збільшення зобов'язань підприємства.

Чималий вплив на формування доходів сільгоспвиробників має державна політика у колі ціноутворення, оподаткування та кредитування. Також на дохід впливають виробничі фактори, які обумовлюють присутність у виробника засобів і предметів праці, людських, фінансових ресурсів, поза виробничих ресурсів: соціальні умови праці та життя, природоохоронна діяльність підприємства та їх використання. Усі ці фактори

перебувають у близькому взаємозв'язку і взаємозалежності, та здійснюють вплив на розмір прибутку. Аналіз рівня дії цих факторів на прибуток дає здатність знайти та використати шляхи зростання прибутку сільгоспвиробників і посилити ступінь їх фінансової безпеки.

Для підсумку інформації про формування і використання фінансових результатів господарської діяльності підприємства використовується рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». На цьому рахунку ведеться облік нерозподілених прибутків чи непокритих збитків поточного та минулих років, а також використаного в поточному році прибутку. По кредиту рахунку відображається збільшення прибутку від усіх видів діяльності, по дебету – збитки та використання прибутку.

Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» має такі субрахунки:

- Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» має такі субрахунки:

- 441 «Прибуток нерозподілений» - на якому відображається наявність і рух нерозподіленого прибутку звітного року. Сума прибутку може бути спрямована на поповнення статутного, резервного капіталу, покриття збитків чи виплату дивідендів;

- 442 «Непокриті збитки» - на якому відображається наявність і рух непокритих збитків. Їх списання здійснюють за рішенням уповноваженого органу за рахунок відповідних джерел: нерозподіленого прибутку, резервного чи додаткового капіталу, а в окремих випадках – статутного капіталу;

Фінансовий результат із рахунку 79 «Фінансові результати» переноситься на рахунок 44: «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» дебет субрахунку 442 «Непокриті збитки» і кредит рахунку 79 «Фінансові результати» - на суму збитків; дебет рахунку 79 «Непокриті збитки» і кредит субрахунку 441 «Прибуток нерозподілений» - на суму прибутків.

Крім того, на рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» мають відображатись уточнення сальдо нерозподіленого прибутку на початок періоду (виправлення бухгалтерських помилок, зроблених у попередньому періоді при підрахунку зносу, доходів, активів, зобов'язань і витрат). Результати цих операцій відображаються у Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (рис.1).

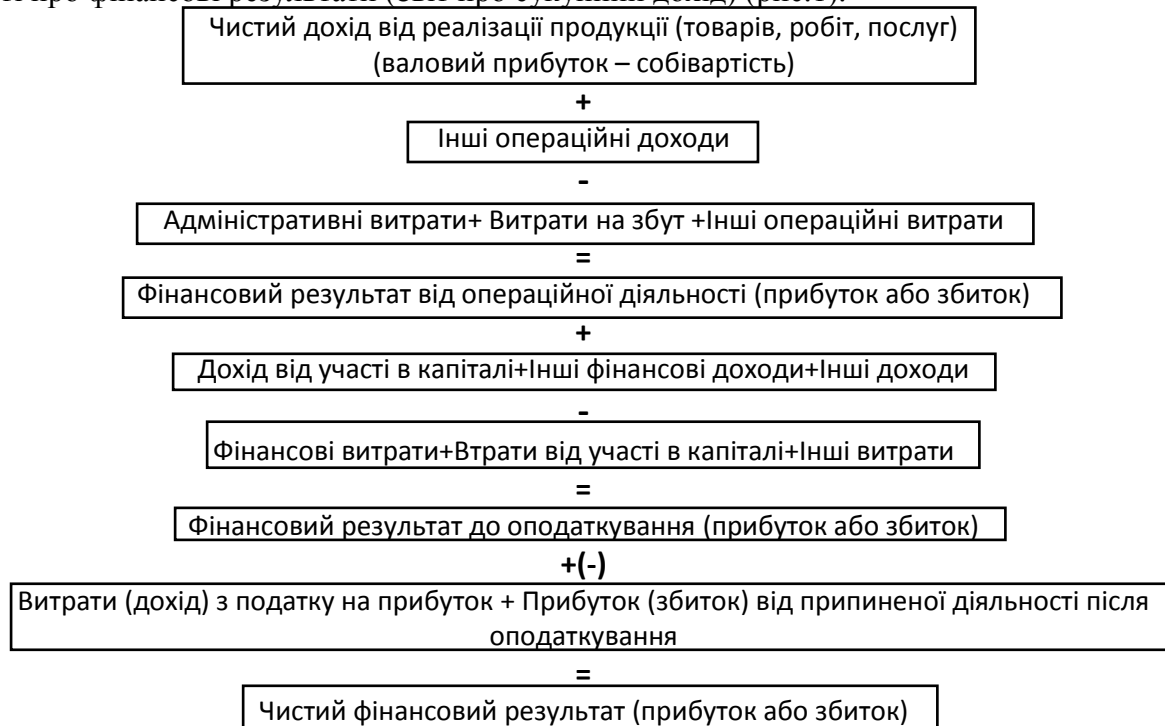


Рис. 1. Схема формування фінансового результату відповідно до звіту про фінансові результати(сукупні доходи).

На нашу думку, процес формування прибутку заслуговує особливої уваги, адже у ньому відбивається результативність агропідприємницької діяльності. Саме від розміру прибутку залежить ефективність господарської самостійності й самоокупності підприємств, а отже взаємозацікавленість підприємств та окремих працівників у регулярному збільшенні ефективності та продуктивності діяльності та поліпшенні кінцевих фінансово-економічних результатів. Варто зазначити, що формування прибутку підприємств в умовах ринкової економіки доцільно розглядати як безперервний процес, який складається з сукупності певних технологій. З метою всебічного дослідження та можливості вдосконалення процесу формування прибутку в умовах невисокої значеності необхідним постає виокремлення таких технологій, як виробничі, фінансово-економічні, інформаційно-правові та управлінські.

Список використаних джерел:

1. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514- IV: [Електр. ресурс]. – <http://zakon.nau.ua/doc?cade=514=17>.
2. Ширягіна О.Є. Формування та використання прибутку підприємств: автореф. Дис. кан. екон. наук: 08.00.08 / ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». – К., 2007. – 18с.
3. Бабіч В.В., Поддєрьогін А.М. Удосконалення обліку формування, розподілу й використання прибутку // Фінанси України – 2012. - №2. – с. 103-110.
4. Миськів Л.П. Актуальні питання організації обліку формування та використання прибутку / Л.П. Миськів // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2010. – С. 421-425.

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР В ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ УМОВАХ

Миськів Л. П., к. е. н., ст. викладач, Денищук А. В., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Документальне забезпечення обліку витрат виробництва продукції технічних культур має забезпечувати оперативне, достовірне й повне надходження інформації щодо кількості та вартості одержаної продукції (виконаних робіт і наданих послуг), трудових, матеріальних і грошових витрат на виробництво продукції за підприємством загалом й окремими його структурними підрозділами (бригадами, цехами, фермами тощо).

Дослідженню документального забезпечення обліку витрат виробництва продукції технічних культур присвячено ряд наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, а саме: Ф. Ф. Бутинця, П. Н. Денчука, М. М. Дупай, І. В. Жиглей, Л. О. Кадуріної, В. Г. Козак, Ю. А. Кузмінського, Л. І. Лук'яненко, С. Г. Михалевич, В. П. Пархоменко, І. Б. Садовської, О. Савченко, С. Терещенко, П. Я. Хомина та інших науковців. Але окремі аспекти документального забезпечення обліку витрат виробництва продукції технічних культур в сучасних глобалізаційних умовах недостатньо розглянуто науковцями, тому, дане питання потребує поглибленого дослідження.

Первинне спостереження, документування та документація відіграють важливу роль в управлінні діяльністю підприємства, дають уявлення про фактичний стан господарських засобів та їх зміни у процесі кругообігу засобів; забезпечують прозорість у роботі підприємства та контроль наявності руху майна і коштів.

Варто детально розглянути процес документального оформлення витрат виробництва продукції технічних культур. Рослинництво дає різноманітну продукцію, яка впродовж року надходить нерівномірно. На ПП «Врожай-Агро-1» вихід технічних культур відображають у таких первинних документах (рис. 1):

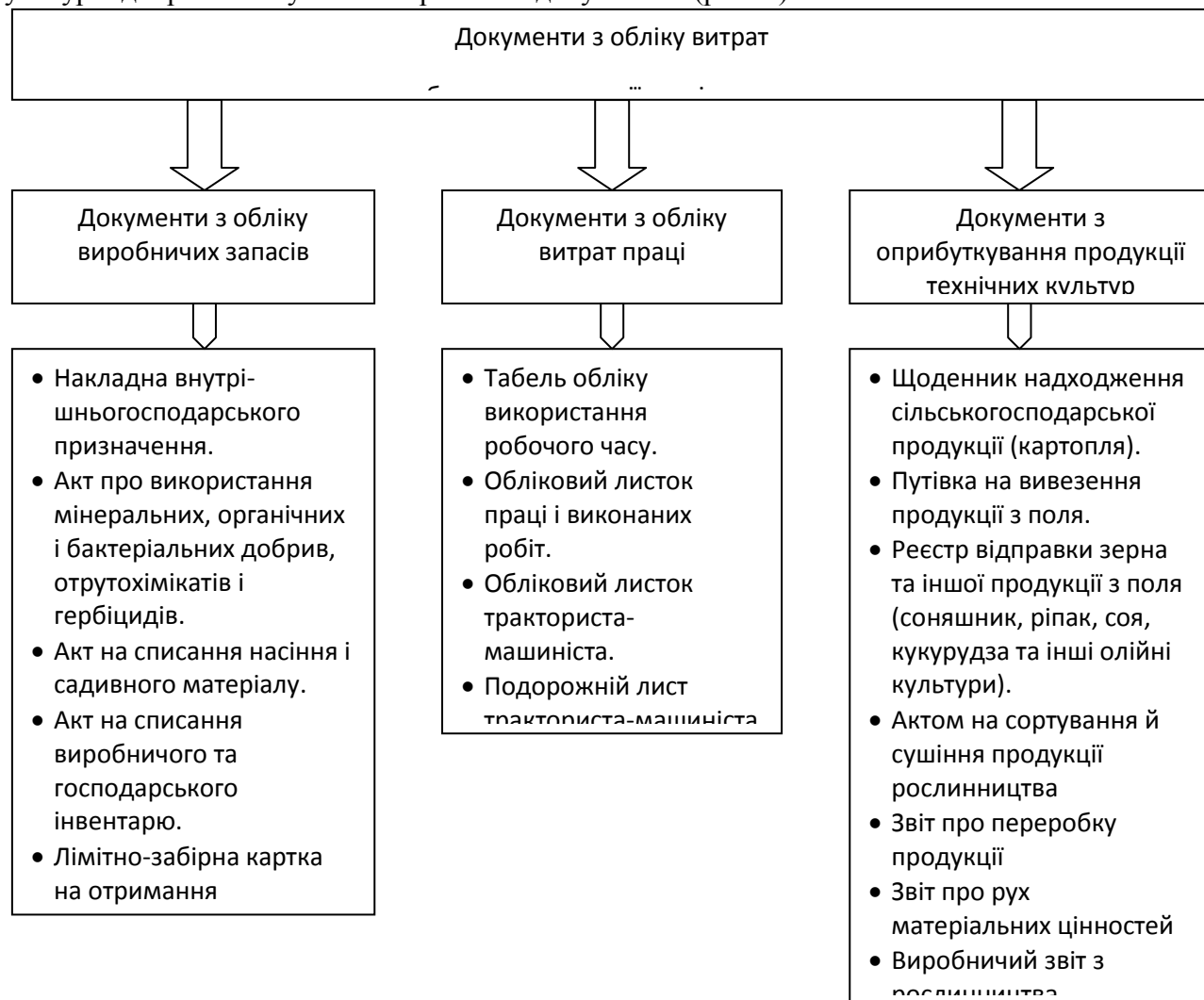


Рис. 1. Документальне оформлення витрат виробництва продукції технічних культур

Отже, сільськогосподарське підприємство, що вирощує продукцію технічних культур, має провести документальне оформлення всіх здійснених витрат виробництва і оприбуткування виробленої продукції загальновстановленими нормами первинних документів з відповідними відмітками про відношення до виробництва продукції рослинництва органічного походження. Виробництво продукції технічних культур є стратегічним напрямком розвитку рослинницької галузі країни в сучасних глобалізаційних умовах і відіграє важливе значення для підвищення ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року №996-XIV.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затв. наказом МФУ від 31.12.1999 року №318.

3. Методичні рекомендації з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Затв. наказом МАНУ від 18.05.2001 року №132.

4. Миськів Л.П. Економіко-облікова сутність «витрати»/Л.П. Миськів// Проблеми та перспективи економічного та технологічного розвитку: Матеріали XXIV Міжнародної науково-практичної конференції, - Чернівці, 30-31 серпня 2015 року, - С. 23-26

ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Миськів Л.П., к.е.н, Ткаліч Ю.М., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

Розвиток ринкових відносин в Україні супроводжується посиленням конкурентної боротьби. З метою забезпечення зростання прибутку у цих умовах суб'єкти господарювання використовують різноманітні механізми розширення клієнтської бази і збільшення обсягів реалізації, що, у свою чергу, призводить до зростання розміру дебіторської заборгованості. На даний час в Україні вітчизняні товаровиробники зіштовхнулися з проблемами неплатежів. При цьому, перед ними постає питання: зберегти обсяги виробництва, збільшуючи при цьому дебіторську заборгованість, або знизити обсяги виробництва контролюючи розміри дебіторської заборгованості на певному рівні, в чому й полягає актуальність даної теми.

Дебіторська заборгованість має дуже велике значення для підприємств, що функціонують в умовах ринку. Вміле й ефективне управління цією частиною поточних активів є невід'ємною умовою підтримки необхідного рівня ліквідності і платоспроможності. Дослідженням дебіторської заборгованості займалися такі вітчизняні та українські науковці, як Бланк І. А., Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Завгородній В. П., Чумаченко М. та інші.

Проблема удосконалення дебіторської заборгованості підтверджується збільшенням її частки у складі активів підприємств. Це пояснюється невиконанням фінансових зобов'язань контрагентів, порушенням нормального циклічного процесу, пов'язаного з перетворенням такого активу в грошові кошти і, як наслідок, погіршенням платоспроможності.

Таблиця 1

Визначення дебіторської заборгованості в різних джерелах

Джерело	Тлумачення поняття «дебіторська заборгованість»
1. П(с)БО 10 п.4 «Дебіторська заборгованість»	Сума заборгованості дебіторів на певну дату.
2. П(с)БО 13 п.4 «Фінансові інструменти»	Сума, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу.
3. Білик М.Д.	Це матеріальні ресурси, не оплачені контрагентами, або готівка, що вилучена у підприємства.
4. Гуня В.О.	Одна з найважливіших складових кредитної діяльності підприємства, як один з елементів для розрахунку показників її результативності.
5. Хрущ Н., Білик І.	Це фінансовий актив, який є контрактивним правом отримувати грошові кошти або цінні папери від іншого підприємства визнається як актив, коли підприємство стає стороною контракту і, внаслідок цього, має юридичне право отримувати грошові кошти.
6. Войнаренко М.П.	Це сума боргів юридичних та фізичних осіб, що виникли внаслідок минулих подій і зафіксовані на певну дату.

7. Іванілов О.С., Смачило В.В., Дубровська Є.В.	Це складова оборотного капіталу, яка передбачає певні вимоги до юридичних чи фізичних осіб щодо оплати товарів, робіт, продукції.
8. Лищенко О.Г.	Дебіторська заборгованість - це фінансовий актив, який є контрактним правом отримувати грошові кошти або цінні папери від іншого підприємства.
9. Кірейцев Г.Г.	Дебіторська заборгованість - це складова оборотного капіталу, яка є комплексом вимог до фізичних чи юридичних осіб щодо оплати товарів, продукції, послуг.

Отже, з огляду на дослідження щодо трактування економічної сутності «дебіторська заборгованість» видно, що думки вчених-економістів різні, з огляду на це, на нашу думку, дебіторська заборгованість – це складова частина оборотного капіталу, яка передбачає певні вимоги щодо юридичних чи фізичних осіб щодо оплати товарів, робіт, послуг.

Слід наголосити, що за наявності різних ознак класифікацій дебіторської заборгованості групування її найчастіше здійснюється за однією певною ознакою в межах рахунків відповідно до єдиного Плану рахунків. З метою складання фінансової звітності дебіторська заборгованість класифікується за такими ознаками:

- зв'язок із нормальним операційним циклом;
- терміном погашення;
- об'єктами, щодо яких виникли зобов'язання дебіторів;
- своєчасністю оплати боржником дебіторської заборгованості.

Залежно від терміну погашення дебіторську заборгованість у балансі поділяють на довгострокову і короткострокову:

-короткострокова дебіторська заборгованість — це сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

-довгострокова дебіторська заборгованість — це сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Дебіторська заборгованість буває забезпечена (векселями) та незабезпечена.

Дебіторська заборгованість поділяється також на: безнадійну; сумнівну; дійсну.

Залежно від виникнення дебіторська заборгованість поділяється на: дебіторську заборгованість за роботи, товари, послуги; векселі отримані; дебіторську заборгованість за розрахунками; іншу поточну дебіторську заборгованість.

Довгострокова дебіторська заборгованість оцінюється за дисконтованою вартістю майбутніх платежів, які очікуються для погашення цієї заборгованості. .

До сумнівних боргів П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» відноситься та сума дебіторської заборгованості, щодо якої існує непевність у тому, що вона буде погашена. Правильне визначення суми резерву сумнівних боргів допоможе адекватно оцінити стан активів і фінансові результати діяльності підприємства. Нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у звіті про фінансові результати в складі інших операційних витрат.

П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» виділяє два методи визначення величини резерву сумнівних боргів:

- застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості;
- застосування коефіцієнту сумнівності.

Поточна дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг (дебіторська заборгованість по розрахунках та інша дебіторська заборгованість), визнана безнадійною, списується з балансу з відображенням витрат в складі інших операційних витрат. По такій заборгованості резерв сумнівних боргів не створюється.

Поточна дебіторська заборгованість включає всі вимоги підприємства до інших юридичних і фізичних осіб щодо грошей, товарів чи послуг. У більшості випадків можна

визначити два головних види поточної дебіторської заборгованості: товарну і нетоварну (неопераційну).

Якщо на підприємстві зросла сумнівна дебіторська заборгованість, а також загальна частка дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних коштів, то можна зробити висновок про зниження ліквідності поточних активів у цілому, а отже, про погіршення фінансового стану підприємства.

Значне перевищення дебіторської заборгованості завжди загрожує фінансовій стійкості підприємства і потребує залучення додаткових джерел фінансування.

Таким чином, можна зробити висновок, що вміле управління дебіторською заборгованістю дасть змогу раціонально використовувати наявні фінансові ресурси та зміцнити економічну безпеку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Волович О.Б. Особливості організації обліку дебіторської заборгованості ПСБО 10 «Дебіторська заборгованість».
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 Дебіторська заборгованість. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Музиченко А.О., к.е.н., доцент; Дячок М. Ю., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Фінансова звітність - бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Фінансова звітність слугує джерелом інформації, призначеної для прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень, використовується для планування та прогнозування діяльності підприємства, забезпечує інформаційні потреби користувачів відносно:

- придбання, продажу та володіння цінними паперами;
- участі в капіталі підприємства;
- оцінки якості управління;
- оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання;
- забезпеченості зобов'язань підприємства;
- регулювання діяльності підприємства.

Річна фінансова звітність підприємства складається з п'яти основних форм та додатків до приміток до річної фінансової звітності:

- 1) Балансу (Форми №1);
- 2) Звіту про фінансові результати (Форми №2);
- 3) Звіту про рух грошових коштів (Форми №3);
- 4) Звіту про власний капітал (Форми №4);
- 5) Приміток до фінансової звітності (Форми №5);
- 6) Додатку до приміток до річної фінансової звітності "Інформація за сегментами" (Форми №6).

При формуванні квартальної фінансової звітності складаються тільки перші дві форми.

Фінансова звітність подається підприємствами не пізніше 25-го числа наступного місяця за звітним кварталом, а річна - не пізніше 20-го лютого наступного за звітним роком.

Для того щоб фінансова звітність була зрозумілою для користувачів, вона повинна містити дані про:

- підприємство;
- дату звітності та звітний період;
- валюту звітності та одиницю її виміру;
- відповідну інформацію за звітний період і аналогічний період попереднього року;
- облікову політику підприємства та її зміни;
- консолідацію фінансових звітів;
- припинення (ліквідацію) окремих видів діяльності;
- обмеження щодо володіння активами;
- участь у спільних підприємствах;
- виявлені помилки минулих років та пов'язані з ними коригування;
- переоцінку статей фінансових звітів;
- іншу інформацію, розкриття якої передбачено положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Фінансова звітність ґрунтується на таких якісних характеристиках, як:

Зрозумілість – розрахована на однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті інформації, яка надається у фінансових звітах;

Доречність – повинна містити лише інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скорегувати їх оцінки, зроблені у минулому;

Достовірність – не повинна містити помилок та перекозів, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності;

Зіставність – повинна надавати користувачам можливість порівнювати:

- фінансові звіти підприємства за різні періоди; ф

- фінансові звіти різних підприємств. ф

Фінансова звітність відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» формується з дотриманням наступних принципів:

Автономності підприємства. Кожне підприємство розглядається як юридична особа, яка відокремлена від власників.

Безперервної діяльності. Оцінка активів і зобов'язань проводиться виходячи з припущення, що діяльність підприємства буде існувати далі.

Періодичності. Діяльність підприємства поділяється на окремі періоди часу.

Історичної (фактичної) собівартості. Цей принцип визначає пріоритет оцінки активів виходячи з витрат на їх виробництво і придбання.

Нарахування і відповідності доходів і витрат. Для визначення фінансового результату звітного періоду співставляються доходи звітного періоду з витратами, понесеними для отримання цих доходів.

Повного висвітлення. Операції і події повинні враховуватись в повному обсязі, що впливає на рішення, які приймаються на їх основі.

Послідовності. Передбачає постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики повинна бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності;

Обачності. Методи оцінки, які застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань і витрат та завищенню оцінки активів і доходів підприємства. Цей принцип передбачає можливість створення резервів на випадок потенціальних збитків, оцінку активів за найменшою вартістю із можливих, а зобов'язань – за найбільшою. Але в той же час принцип обачності не передбачає відображення в обліку нереальних доходів і витрат.

Превалювання змісту над формою. Операції відображаються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з їх юридичної форми.

Єдиного грошового вимірника. Вимірювання і узагальнення всіх операцій підприємства в його фінансовій звітності проводиться в єдиній грошовій одиниці.

Формування фінансової звітності відбувається в такій послідовності:

- 1) Проведення інвентаризації активів і зобов'язань та відображення її результатів на рахунках бухгалтерського обліку;
- 2) Співставлення підсумків аналітичного і синтетичного обліку, закриття рахунків доходів і витрат, виявлення фінансових результатів діяльності;
- 3) Визначення залишків на балансових рахунках, формування Головної книги;
- 4) Заповнення звітних форм, перевірка узгодженості їх показників;
- 5) Розкриття подій, що відбулись після дати балансу;
- 6) Затвердження фінансової звітності та представлення її користувачам.

Список використаних джерел:

1. Гливенко В.В., Лень В.С. Звітність підприємства:/ навч. Посібник.- 2014., 487с.
2. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / За ред. М.В.Кужельного. - Київ: А.С.К.. 2015. - 266
3. Калюга Є.В. Контроль фінансової звітності та правильності її складання Навчально-методичний посібник К.: Ельга, Ніка – Центр, 2001.
4. Основа фінансової звітності [Електронний ресурс] Режим доступу:http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=924

ОБЛІК ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ДО МСБО (IAS) 19 «ВИПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ»

Огійчук М.Ф., к.е.н., професор; Нежид Ю.С., студентка

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, м. Харків

Щороку все більше підприємств виходять на світовий ринок торгівлі, шукаючи додаткові джерела зростання прибутку у зв'язку з цим виникає необхідність розробки єдиних стандартів фінансової звітності. На сучасному етапі виплати працівникам продовжують займати вагомe місце в структурі усіх витрат підприємства, а їх облік в діючій системі оподаткування є важливою стороною облікового процесу. Актуальність дослідження полягає в тому, щоб виявити спільні та відмінні ознаки обліку виплат працівникам за міжнародними та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Відповідно до національних стандартів методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності визначається П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [1]. Розрахунки з працівниками за міжнародними стандартами регулюється МСБО (IAS) 19 «Виплати працівникам», за цим стандартом

виплати працівникам – це всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками [2].

Аналізуючи стандарти можна виявити, що однією з основних принципових відмінностей П(С)БО від МСБО (IAS) – це жорстка регламентація дій бухгалтера, зокрема в системі бухгалтерського обліку України діє єдиний план рахунків, який є обов'язковим для застосування всіма суб'єктами господарської діяльності. П(С)БО традиційно орієнтуються на запити регулюючих органів (фіскальна служба, держстат та інші), в той час як МСБО, головним чином, орієнтовані на користувачів, які мають дійсний чи потенціальний фінансовий інтерес до суб'єкта звітності: акціонерів, інвесторів, контрагентів.

Національний стандарт П(С)БО 26 “Виплати працівникам” дещо дублює МСБО (IAS) 19. Проте, український варіант обліку відрізняється аналітичністю, ясністю викладу, забезпечує тотожність аналітичного обліку з даними синтетичного, інформація представлена у більш стислому вигляді, що дозволяє скоротити час на вивчення стандарту, але це не завжди полегшує роботу бухгалтера, адже все, що не описано в даному стандарті можна тлумачити по-різному, що може в подальшому призвести до неоднозначності обліку та виникнення помилок.

В своїх дослідженнях Н.В. Овсюк зазначає, що за змістом МСБО (IAS) 19 “Виплати працівникам” та П(С)БО 26 “Виплати працівникам” хоча і не суттєво, проте дещо відрізняються [3]. Це зумовлено національними особливостями та не однократними спробами наблизити норми МСФЗ (IFRS;IAS) до вітчизняного законодавства.

Було виявлено, що МСБО (IAS) 19 на відміну від національного П(С)БО 26 значно ширше розглядає аспекти обліку розрахунків за виплатами працівникам, включаючи, окрім заробітної плати та премій, компенсації за відсутність працівників, виплати пов'язані з участю працівників у прибутку підприємства та негрошові пільги у формі надання житла, автомобілів, безплатних та субсидованих товарів, медичного обслуговування.

На сьогодні зберігається необхідність подальшої гармонізації П(С)БО 26 та МСБО (IAS) 19 за своїм змістом, а також розширення та удосконалення національного положення (стандарту) з метою більшої деталізації та практичного роз'яснення, як на теоретичному рівні, так і на практиці, шляхом розробка інструкцій та практичних прикладів, що надасть можливість бухгалтеру зрозуміти особливості обліку розрахунків за виплатами працівникам.

Порівняльна характеристика П(С)БО 26 «Виплати працівникам» та МСБО 19 «Виплати працівникам»(за різними редакціями) наведена нижче та згрупована у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика П(С)БО 26 “Виплати працівникам” та МСБО (IAS) 19 «Виплати працівникам» (за різними редакціями)

Ознака	П(С)БО 26	МСБО (IAS) 19 (редакція 1998 р.)	МСБО (IAS) 19 (редакція 2012 р.)
Сфера застосування	застосовуються роботодавцями - підприємствами, організаціями, іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за МСФЗ)	застосовується працедавцем для обліку винагород працівникам, окрім звітності по пенсійним планам	застосовуються працедавцем при обліку всіх виплат працівникам, за винятком тих, до яких застосовується <u>МСФЗ 2 "Платіж на основі акцій"</u> .

продовження таблиці 1

Мета	визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності	Встановлення правил обліку і розкриття інформації про винагороди працівникам	визначення бухгалтерського обліку та розкриття інформації про виплати працівникам
Кількість підпунктів	34	158	161
Визначення виплат працівникам	не визначено	це всі форми винагород і виплат, що їх надає компанія робітникам в обмін на послуги надані працівниками	це всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками
Склад виплат працівникам	короткострокові виплати, виплати при звільненні, виплати по закінченні трудової діяльності, виплати інструментами власного капіталу підприємства, інші довгострокові виплати	короткострокові виплати працівникам; виплати по закінченні трудової діяльності; інші довгострокові виплати працівникам;	короткострокові виплати працівникам; виплати по закінченні трудової діяльності; інші довгострокові виплати працівникам; виплати при звільненні

Джерело: розроблено авторами на підставі [1], [2].

Підсумовуючи все вище зазначене, можна зробити висновок, що такі зміни на наш погляд, дозволять гармонізувати вітчизняний спосіб ведення обліку з міжнародним, що полегшить подальшу міжнародну співпрацю України з іншими країнами та забезпечить прозорість фінансової інформації.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам», затв. наказом МФУ від 28.10.2003 № 601. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 (МСБО 19) "Виплати працівникам": виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_011.
3. Овсюк Н.В., Радченко О.Ю. Виплати працівникам за ПСБО 26 та МСФЗ (IAS) 19: порівняльний аспект // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. № 3(24). С.360–368.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Олійник С.О., к.е.н, доцент; Герасимчук А.В., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Господарські явища, правові відносини, рух цінностей, які належать підприємству, відображають за допомогою слів та цифр – бухгалтерських записів. Бухгалтерія, таким чином, є дзеркалом, яке відбиває частину явищ культурного розвитку народів світу. Виникнення та розвиток бухгалтерського обліку стало логічним і незворотнім кроком в історичному розвитку людської цивілізації. Виникнення господарських відносин в суспільстві вимагало створення дієвих прийомів визначення наявного у власника майна та забезпечення належного контролю за його використанням. З часом бухгалтерський облік зазнає постійних еволюційних змін, на кожному історичному етапі розвитку суспільства розширюються, змінюються та переглядаються його теоретичні основи і практика здійснення.

Поступово, у результаті численних, цілеспрямованих та вдалих зусиль бухгалтерський облік перетворився на справжню науку, що спирається на власну теорію, систему принципів, власний метод та методiku конкретних дій, відповідну класифікацію категорій і понять та статистичний аналіз фактів[5, С.78].

В літературі виділяють 4 основні періоди розвитку бухгалтерського обліку. Це 1-й – з моменту виникнення товарно-грошових відносин до кінця 18-ого століття. Характеризується виникненням різних способів реєстрації фактів в облікових регістрах (журналах, відомостях та ін.) у вигляді систематичних і хронологічних записів.

Другий – з кінця 18-ого ст. до кінця 19-ого ст. Протягом цього періоду видається досить велика кількість праць з обліку, виникають різні теорії: юридична – у Франції, матеріалістична (економічна) – в Італії, камеральна – в Німеччині тощо.

Третій – кінець 19-ого і початок 20-ого ст. Становлення бухгалтерського обліку (рахівництва), як галузі наукових знань. Протягом цього періоду «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 8 (29). Ч. 1. – 2011. 238 зусилля більшості авторів були направлені виключно на те, щоб встановити теоретичні основи бухгалтерського обліку, визначити область тих явищ, вивчення яких складає об'єкт даної науки.

Четвертий – з початку 20-ого і до наших днів. Поділяється на дві основні стадії. Перша стадія – охоплює період до середини 20-го ст. і характеризується розробкою базових принципів об'єктивної оцінки майново-правового стану самостійно господарюючого суб'єкта, галузевим напрямком у побудові системи бухгалтерського обліку, розширенням державної регламентації національних систем бухгалтерського обліку та звітності. Друга стадія розпочалась із середини 20-го ст. і триває до наших днів – характеризується розробкою принципів оцінки майново-правового стану господарюючих суб'єктів в умовах зовнішнього ринкового середовища і у зв'язку з прийняттям ефективних господарських рішень для отримання майбутньої економічної вигоди.

Історичні пам'ятки залишили нам відомості, які дозволяють говорити про наявність та характер господарського обліку в різних країнах Стародавнього світу.

В основу Стародавнього світу було покладено інвентаризацію і пряму реєстрацію майна. Пряма реєстрація означала вказівки на певний об'єкт. Непряма реєстрація полягала в тому, що обліковий працівник замість певного облікового об'єкту фіксував дані з так званих первинних документів.

Характерною рисою обліку елліністичного періоду було прагнення все обліковувати і нічого не пропускати. В Греції вперше з'явилися такі поняття, як матеріальна відповідальність та інвентаризація. Виникли перші принципи класифікації рахунків: матеріальні, особові та фінансові.

У Давньому Римі завершився розвиток стародавнього бухгалтерського обліку. З'явилися такі регістри, як прибутково-видаткова книга і книга рахунків клієнта.

Виникнення книг, термінів, які застосовуються в сучасному бухгалтерському обліку (депозит, акцепт, сума, конкуренція, дебітор, кредитор тощо) – це те, що отримала сучасна бухгалтерія завдяки цій країні.

Саме з епохою відродження пов'язується виникнення терміну “бухгалтер” (звідси і “бухгалтерія”). Першою посадовою особою, яка отримала звання бухгалтера, був Христофор Штехер, діловод Інсбрукської облікової палати.

В Німеччині до 1498 р. особи , які займалися веденням облікових книг ,називались писцями. З цього часу терміни “бухгалтер” і “бухгалтерія” почали витісняти старі назви. В епоху Середньовіччя облік активно розвивався в країнах Західної Європи – Англії, Італії, Франції, Ватикані, Іспанії, Голландії тощо. З початком епохи Ренесансу в розвитку обліку відбувся відчутний стрибок. Протягом цього періоду він систематизувався. Все частіше використовувалась подвійна бухгалтерія, яка отримала визнання в Європі

Першим літературним твором з бухгалтерії стала праця, написана в Неаполі в 1458 р.Венедиктом Котруллі “Про торгівлю і досконалого купця”. Бухгалтерський облік розглядався в ній як один із інструментів управління одиничним підприємством.

Однак вперше систематизацію обліку провів францисканський монах Лука Пачолі. Його слава ґрунтується на відомому «Трактаті про рахунки і записи». Історики відмічають п'ять найголовніших моментів, які Лука Пачолі вніс до справи розвитку бухгалтерського обліку. Це:

1.Теоретичне обґрунтування подвійного запису. Л.Пачолі був першим, хто спробував пояснити поняття дебет і кредит, хоча сам їх не вживав. Він створив персоналістичну модель обліку і тим самим заклав основи його юридичного тлумачення, яке пізніше знайшло своє відображення у відомих працях Е.Дегранжа і Дж. Чербоні.

2. Персоналістична модель призводила до неможливості самостійного розгляду таких абстрактних бухгалтерських категорій, як дебет і кредит, що призвело до створення умов для виділення бухгалтерського обліку в окрему науку.

3. Лука Пачолі розглядав бухгалтерський облік, як самостійний метод, що базується на застосуванні подвійного запису і використовується для відображення господарських процесів які відбуваються на окремому підприємстві та за його межами..

4. Подвійний запис на рахунках трактується як система обліку ,що не може бути постійною і залежить від мети яку переслідує адміністрація .

5. Вперше ввів в бухгалтерський облік моделювання, що базувалося на комбінаториці Л.Пачолі. Це дало можливість побудувати загальну модель, в межах якої будь-який обліковий факт пояснюється, як окремий випадок.

Бухгалтерський облік став предметом наукових досліджень. В цей період в історії розвитку обліку було закладено підвалини для зародження науки – бухгалтерії. Попри всі негативні фактори і те ,що розвиток обліку відбувся в епоху пізнього Середньовіччя, саме завдяки їм виникла посада бухгалтер і термін “бухгалтерія”.

Таким чином, рівень розвитку бухгалтерського обліку в різних періодах неоднаковий. Систематизація облікової літератури та інших джерел дозволили розглянути періодизацію розвитку бухгалтерського обліку та визначити в ньому етапи виникнення облікової культури.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік в зарубіжних країнах: Підручник 3-тє видання – Ж.: —Рутал 2002. – 786 с.

2. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку. К: 2000 р.

3. Кипарисов М. А., Курс Теории бухгалтерського Учета – М., Гос План Издат 1940 г. – с. 284

4. Остап'юк М.Я., Лучко М.Р., Даньків Й.Я. Історія бухгалтерського обліку: Навч. Посіб. — К.: Знання, 2005. — 276 с.
5. Олійник С.О. Роль креативного обліку та його прояви, Уманський національний університет садівництва / С. Олійник // фаховий збірник, «Актуальні питання сучасної економіки». — 2015. — С. 77 – 85.

ВІДПОВІДНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПОТРЕБАМ КОРИСТУВАЧІВ ЗВІТНОСТІ

Олійник С.О., к. е. н., доцент; Дяченко Я.Є. студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

На сьогоднішній день достовірна, актуальна та корисна звітність може стати чи не єдиним засобом для привернення уваги потенційних інвесторів та залучення капіталу. Щоб досягти даної цілі, звітність підприємств повинна повністю задовольняти вимоги та потреби її користувачів. Однією з основних проблем звітності на сьогодні є невідповідність між очікуваннями користувачів звітної інформації та обсягом і якістю її висвітлення. Саме ця невідповідність дає можливість коригувати показники звітності так, як це вигідно.

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Відповідність показників звіту про фінансовий стан якісним характеристикам дозволить забезпечити користувачів фінансової звітності достовірною та неупередженою інформацією. Особливо актуальним це питання стало із набранням чинності Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (надалі – НП(С)БО 1). Сучасні підходи до формування балансу повинні базуватись на отриманні якісного кінцевого результату, здатного вплинути на оцінку фінансово-майнового стану підприємства та прийняття відповідних рішень. З метою забезпечення доступності, гласності та відкритості для заінтересованих користувачів (бірж, покупців, постачальників, інвесторів та ін.) річна бухгалтерська звітність підприємств про наслідки фінансово-господарської діяльності, майновий і фінансовий стан є відкритою для опублікування, крім випадків, передбачених законодавством.

Вимоги до фінансової звітності можна розділити на кілька груп, відповідно до об'єкта зацікавленості того, хто формує цей перелік. Кожен має свої особливі вимоги до фінансової звітності: законодавці, науковці, суб'єкти господарювання, що власне формують і подають звітність, зовнішні користувачі, контролюючі органи тощо.

Усіх споживачів фінансової звітності умовно можна поділити на дві групи: внутрішні – вищі органи, власники, трудові колективи та зовнішні – органи виконавчої влади й інші користувачі. Серед внутрішніх користувачів інформаційних ресурсів фінансової звітності господарюючих суб'єктів, які виконують функції менеджменту й безпосередньо зацікавлені в їх ефективній діяльності, слід виділити: власників, виконавчі органи управління і трудовий колектив підприємств. У показниках фінансової звітності також зацікавлене широке коло зовнішніх користувачів, яких можна поділити на три групи. Це користувачі інформації, які безпосередньо зацікавлені в ефективній господарській діяльності підприємств; суб'єкти, які мають не прямий інтерес до фінансового стану респондентів, а використовують її показники для оцінювання економічної політики держави та прийняття управлінських рішень у сфері регулювання

діяльності економічних систем; суб'єкти, які не мають фінансового інтересу до респондентів. Вони, використовуючи інформаційні ресурси фінансової звітності, здійснюють задоволення власних потреб або визначають її як об'єкт господарської діяльності.

Основне призначення фінансової звітності – надати внутрішнім і зовнішнім користувачам правдиву, достовірну інформацію про майновий та фінансовий стан підприємства, про фінансові результати й ефективність господарювання за звітний період.

Враховуючи інтереси різних груп користувачів фінансової звітності і реальність їх задоволення, можна зробити висновок, що в разі задоволення інтересів одних користувачів можливе незадоволення або часткове незадоволення інтересів інших. У цьому контексті взаємовідносин користувачів фінансової звітності можливе виникнення конфлікту інтересів через суб'єктивізм у процесі підготовки, складання та побудови фінансової звітності, який ще потребує свого дослідження. Залежно від конкретної участі користувачів у справах товариства з огляду на їх матеріальну зацікавленість інтерес можна поділити на фінансовий і не фінансовий[4, С.135].. Враховуючи те, що внутрішні відносно підприємства користувачі в будь-якому випадку мають фінансову зацікавленість у його роботі через механізми оплати праці або безпосередньої участі у розподілі прибутку, то не фінансовий інтерес таких користувачів буде мінімальним і його враховувати недоцільно. Зовнішні користувачі (потенційні інвестори, кредитори, можливі майбутні контрагенти тощо) зацікавлені в тому, щоб отримувана інформація зі звітності була якомога точнішою і відповідала дійсному стану доходів, витрат, активів, пасивів і зобов'язань підприємства. Приймаючи рішення про співпрацю з підприємством, звітність якого аналізується, зовнішні користувачі хочуть звести до мінімуму свої ризики у можливій майбутній спільній діяльності, тому їх перш за все цікавить точність наданих даних. Ще однією стороною, яку можна виділити в окрему групу зовнішніх користувачів, що має свої специфічні інтереси в значеннях показників звітності, виступає державна фіскальна служба. Маючи планові завдання з наповнення бюджету, ця структура зацікавлена в тому, щоб звітність, яка стосується податків, мала якомога більші додатні значення (тобто, щоб платник податку постійно мав суми податкових зобов'язань).

Тому, враховуючи взаємовідносини користувачів фінансової звітності можливе виникнення конфлікту інтересів через суб'єктивізм у процесі підготовки, складання та побудови фінансової звітності, який ще потребує свого дослідження. Залежно від конкретної участі користувачів у справах товариства з огляду на їх матеріальну зацікавленість інтерес можна поділити на фінансовий і не фінансовий. Враховуючи те, що внутрішні відносно підприємства користувачі в будь-якому випадку мають фінансову зацікавленість у його роботі через механізми оплати праці або безпосередньої участі у розподілі прибутку, то не фінансовий інтерес таких користувачів буде мінімальним і його враховувати недоцільно.

Сформований таким чином список користувачів фінансової звітності дасть змогу, на наш погляд, при формуванні облікової політики розставити пріоритети й обрати таку облікову політику, яка дасть можливість сформувати фінансову звітність з погляду найбільшої показності для категорій користувачів відповідно до їх рангу.

Однак навіть враховуючи суттєвий вплив на формування показників звітності зовнішніх користувачів, першоджерелом і першоосною всієї звітності є внутрішня інформація, а саме показники фінансового обліку, тобто без ефективно організованої внутрішньої облікової системи неможливо отримати фінансову звітність, яка б відповідала принципам достовірності, якості, вчасності та зрозумілості.

Сучасні умови господарювання накладають свій відбиток на порядок формування фінансової звітності суб'єктів господарювання. Різні користувачі виставляють до показників фінансової звітності різні вимоги, що відповідають лише їхнім потребам. Першоосною всіх вимог до показників фінансової звітності є її достовірність, а отже, правильність відображення в ній даних фінансового обліку

Список використаних джерел :

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. №996-XIV зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.Rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
[Електронний ресурс]. — Режим доступу :
http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 7 лютого 2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z033613>
3. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навч. Посіб. / Ю.С. Цал-Цалко. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Київ : ЦУЛ, 2002. — 360 с.
4. Олійник С. Формування облікової політики та контроль за її дотриманням / С.Олійник // Облік. Економіка. Менеджмент: наукові нотатки — 2015. — Вип. 1(5). — Ч.1. — С. 134– 143.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Олійник С.О., к.е.н., доцент; Мокієнко Д.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Оплата праці, є невід’ємним елементом кожної установи. Правильна оплата праці виконаної роботи є важливою для функціонування та існування підприємства. На сьогоднішній день, більшість приватних підприємств намагається розробити власну оплату праці, яка була б ефективною і вигідною, що призведе до економічного розвитку підприємства та для досягнення максимальних результатів.

В Україні необхідно переглянути і ввести зміни в організації і заохоченні до праці, оптимізації диференціації доходів працюючих та їх оподаткування, що є обов’язковим для постійного економічного розвитку. Беручи це до уваги, виникає необхідність у постійній, достовірній і об’єктивній інформації про розрахунки з оплати праці з погляду кожної із сторін – держави, роботодавця і найманого працівника. Саме за таких умов є актуальним дослідження практичних і теоретичних аспектів бухгалтерського обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам[6, С.79].

Оплата праці є важливим і невід’ємним елементом ринкових відносин, показником ефективності економіки і соціальної політики держави, інтегральним показником якості та результативності реформи.

Оплата праці є однією з найскладніших категорій, яка відбиває різнобічні інтереси сторін суспільно-трудових відносин працівників, роботодавців та держави [3, С.125].

Оцінка заробітної плати і облік праці є найважливішим у всій системі обліку в установі. На будь-якому підприємстві цей розділ обліку ведеться в обов’язковому порядку, він є складним та трудомістким. Саме тому проблемні питання бухгалтерського обліку нарахування заробітної плати потребують глибоких досліджень, оскільки їх розв’язання у свою чергу позитивно вплине на формування достовірної інформації про розрахунки з оплати праці найманих працівників, податкових розрахунків, так і статистичного обліку в цілому.

Для точного і правильного розрахунку заробітної плати важливою є трудомістка і відповідальна організація облікової роботи з оплати праці

На підприємстві доцільно використовувати і вести облік особового складу працівників для ефективного та швидкого нарахування і визначення заробітної плати

працівникам. Для цього використовується табель – документ у якому ведеться облік особового складу.

У цілому, організація оплати праці – це сукупність дій, метою яких є забезпечення визначення величини заробітної плати, принципів її нарахування, строків виплати, диференціації, співвідношення з іншими показниками діяльності підприємства тощо.

Організація оплати праці в Україні здійснюється відповідно:

- до чинних нормативно-правових актів;
- генеральної угоди на державному рівні;
- галузевих та регіональних угод; колективних договорів;
- трудових договорів
- інших внутрішніх документів підприємства.

Для управління господарською діяльністю, зокрема операціями, пов'язаними з оплатою праці на підприємствах, необхідний постійний, абсолютно обґрунтований, юридично підтверджуючий бухгалтерський облік цих операцій на підставі достовірних даних первинної документації.

Існує цілісна система оплати праці, сутність якої полягає в способах обчислення розміру винагороди, з виплати працівникам установи згідно з його результатами роботи і витратами праці.

Системи та форми оплати праці визначають спосіб установаження залежності між величиною заробітної плати працівника і кількістю та якістю праці, встановлюються для оцінки праці: за конкретними видами продукції, за витраченим часом або за індивідуальними або колективними результатами діяльності [4, С.213].

Системами оплати праці є тарифна та інші системи, що формуються на оцінках складності виконуваних робіт і кваліфікації працівників. Тарифна система оплати праці включає: тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів і професійні стандарти (кваліфікаційні характеристики) [1].

Всі системи заробітної плати поділяються на дві великі групи, що називаються формами заробітної плати. В Україні існує дві форми оплати праці: відрядна та почасова, які базуються на тарифній системі.

Коли говорять про відрядну систему оплати праці, мають на увазі таку систему праці, коли винагорода за роботу отримується пропорційно виконаній роботі чи виробленій продукції. Також, працюючи за таким принципом оплати праці, працівник не звільняється від обов'язку виконувати певну годинну норму робочого часу.

В Україні окрім відрядної оплати, застосовується почасова оплата, тобто оплата за працю певної тривалості, що може складати день, тиждень, місяць.

Почасова оплата праці - це оплата праці зі відпрацьованій час.

На сьогодні, на фірмах та підприємствах праця робітників з почасовою оплатою має нормуватися й оцінюватися на основі показників, які враховують результати їхньої праці. Підприємство може проводити оплату праці фактично відпрацьованого часу за годинними (денними) тарифними ставками або за посадовими окладами [2].

Тарифною ставкою є сума, яка нараховується працівникам відповідної кваліфікації за годину, день, тиждень чи місяць.

Отже, можна зробити висновок, що наведені системи оплати праці надають змогу установі мотивувати робочих до інтенсивної роботи і значно зменшити витрати на організацію оплати праці.

Важливим питанням подальшого реформування бухгалтерського обліку оплати праці є вдосконалення діючої моделі аналітичного обліку. Дані аналітичного обліку відіграють важливу роль, характеризуючи розміщення та склад персоналу за місцями його використання, відпрацьований та невідпрацьований час, обсяг продукції, виконання норм, фонд заробітної плати та його структуру.

Організація бухгалтерського обліку операцій із нарахування заробітної плати повинна сприяти зростанню продуктивності праці та забезпечувати належне використання робочого часу.

Ми погоджуємось з думкою Ткаченко О.Ю., що важливим аспектом облікової політики в частині оплати праці є застосування систем та форм оплати праці на підприємствах, адже правильна їх організація надає змогу достовірно оцінити затрати праці та підвищити її продуктивність. А одним із важливих напрямів удосконалення організації бухгалтерського обліку операцій із заробітною платою є зниження частки документообороту через запровадження багатоденного й накопичувального формату документування, застосування типових форм документів, що пристосовані до використання в умовах застосування комп'ютерних технологій [5].

Список використаних джерел:

1. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
2. <http://www.golovbukh.ua/article/6037-qqq-17-m1-27-01-2017-oplata-prats-za-vdryadnimi-roztsnkami>
3. Божко В.М. Засади правового регулювання оплати праці: теоретичний аспект. – Полтава : ПолтНТУ, - 2011. - С.402
4. Крушельницька О.В. Управління персоналом. – Кондор. – 2005 – С.310
5. Ткаченко О.Ю. Кадровик України//Вибір системи оплати праці. - №1 – 2016. – С.6
6. Олійник С. Роль креативного обліку та його прояви, Уманський національний університет садівництва / С. Олійник // фаховий збірник, "Актуальні питання сучасної економіки".– 2015. – С. 77 – 85.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Олійник С. О., к. е. н., доцент; Олійник Н. М. студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Вивчення теоретичних положень, опублікованих праць вітчизняних вчених, практики діяльності підприємств свідчить, що облік основних засобів останнім часом дещо ускладнився, а низка проблем негативно впливає на процес управління виробництвом, знижуючи ефективність використання основних засобів. До них можна віднести різні підходи до термінології сутності основних засобів у обліку й системі оподаткування, принципів оцінки основних засобів.

У Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" визначено, що основні засоби –це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально- культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)[1]. У Податковому кодексі України в статті 14 "Визначення понять" подано більш ширше визначення основних засобів.

Основним нормативним актом, який регулює відображення основних засобів в бухгалтерському обліку є П(С)БО №7 «Основні засоби» [1]. Дане положення визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції а також розкриття інформації про них в фінансовій звітності.

Облік основних засобів повинен бути організований на всіх етапах їх руху. При цьому, основними завданнями організації обліку і контролю наявності та руху основних засобів є:

контроль за збереженням основних засобів; правильне і своєчасне документальне оформлення та відображення в регістрах обліку; надходження, внутрішнього переміщення і вибуття об'єктів основних засобів; правильне обчислення та відображення в обліку сум зносу (амортизації) основних засобів; контроль за витратами на ремонт основних засобів, ефективністю використання основних засобів; отримання документально обґрунтованих даних про наявність та рух основних засобів за місцями їх експлуатації, а також в розрізі осіб, відповідальних за їх збереження; виявлення результатів від реалізації об'єктів основних засобів або іншого їх вибуття.

Правильність обліку та контроль за його веденням на кожному підприємстві забезпечується наказом про облікову політику, який в обов'язковому порядку повинен містити розділ про облік основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. Організація обліку основних засобів визначається як цілеспрямований вибір та безпосереднє упорядкування способів і прийомів збирання обробки та видачі достовірної та своєчасної вихідної інформації про наявність, рух, збереження та використання основних засобів з метою прийняття управлінських рішень[4].

Система бухгалтерського обліку в Україні дозволяє підприємствам самостійно обирати амортизаційну політику. У діяльності підприємств часто виникає питання обрання оптимального методу нарахування амортизації, від нього залежить, як калькулювання собівартості продукції, що випускається, так і відображення реальної суми зносу виробничого обладнання. Облікова інформація є інформаційною основою усіх облікових, аналітичних і контрольних процедур, визначення складу, змісту показників, які потрібно відображувати в документації, обробляти, узагальнювати в системі обліку є головним завданням удосконалення організації обліку.

Існує коло певних проблем на сучасному етапі розвитку бухгалтерського обліку, які пов'язані як з обліковою системою безпосередньо, так і з її організацією. Дослідження змісту первинних документів і регістрів з обліку основних засобів свідчить про те, що, з одного боку, вони містять застарілі показники, які не формують підсумкової інформації, а разом із цим у них відсутні показники, необхідні для складання звітності. В умовах застосування П(С)БО 7 «Основні засоби», носії інформації з обліку основних засобів потребують удосконалення як за складом, так і за змістом.

В процесі введення в у експлуатацію або у ході ліквідації об'єкта основних засобів виникає проблема – не враховуються їхні індивідуальні особливості. Для професійної роботи приймання та списання об'єктів потрібно розроблювати робочу інструкцію із визначенням робіт, порядком їх здійснення для кожного члена комісії, визначити для кожного міру відповідальності.

Існуючі типові форми мають суттєві недоліки, показники даних форм не враховують нормативно-правові зміни у системі обліку щодо основних засобів. Тому потрібне доопрацювання документації операцій щодо основних засобів. Недоліками типової документації з обліку основних засобів в Україні є їх зміст та реквізити, що ускладнює приближення українських стандартів до міжнародних.

Для упорядкування руху документів, та їх своєчасне надходження до бухгалтерії потрібно використовувати графіки документообігу, а для облікових робіт, де потрібно зазначати кількість примірників кожного документа для оформлення відповідної господарської операції, відповідальні особи, терміни виконання. Саме розробка графіків для документів сприятиме зростанню ефективності облікової роботи та покращенню контрольних функцій на підприємстві.

До основних факторів на яких будується організація обліку основних засобів, належить довготривалий термін використання об'єктів протягом якого потрібно обліковувати основні засоби; необхідність проведення ремонтів, модернізації основних

засобів призводить до зміни первісних характеристик основних засобів, які потрібно своєчасно відображати в облікових регістрах; технічно складної та багатокомпонентної будови, яку необхідно детально відображувати в облікових регістрах.

Із запровадженням Податкового кодексу України, П(С)БО7 «Основні засоби», Методичних рекомендацій з обліку основних засобів частково зменшились розбіжності в частині методики обчислення первісної та ліквідаційної вартості основних засобів, порядку здійснення їх переоцінки. Значно скоротилась трудомістка і паперова робота облікових працівників, оскільки непотрібно визначати балансову вартість та вартість, яка амортизується одночасно з метою обчислення амортизації.

Проте до недоліків можна віднести обмеженість щодо визначення гранично допустимих мінімальних строків при нарахуванні амортизації на різні об'єкти окремої групи, передбаченої Податковим кодексом України. Також залишається невирішеною проблема достовірного визначення ліквідаційної вартості, що потребує подальших досліджень в даному напрямку.

Організація обліку основних засобів повинна поєднуватись в систему взаємоузгоджених способів та методів обліку, що охоплюють весь комплекс облікових процедур і основними шляхами вдосконалення організації є: вибір відповідної облікової інформації, розробка схем документообігу, розробка і запровадження раціональної технології вирішення облікових завдань.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" № 658 (з1011-12) від 31.05.2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
2. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства: підручник. / М.Бандурка, М.Я.Коробов, П.І.Орлов, К.: Либідь, 2008-320 с.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
4. Олійник С. Формування облікової політики та контроль за її дотриманням / С.Олійник // Облік. Економіка. Менеджмент: наукові нотатки – 2015. – Вип. 1(5). – Ч.1. – С. 134– 143.

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Олійник С.О., к.е.н., доцент; Слесар В.М. студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В сучасних умовах господарювання економічна безпека підприємств відіграє надзвичайно важливу роль. Ефективному використанню ресурсів підприємств для стабільного функціонування та динамічного соціального і науково-технічного розвитку заважають свідомі та несвідомі дії окремих посадових осіб та об'єктивні обставини. Фактори негативного впливу на економічну безпеку поділяються на об'єктивні, які виникають без участі конкретного підприємства та суб'єктивні, які є наслідком неефективної роботи підприємства в цілому чи керівників та функціональних менеджерів.

Проблемам забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємств та характеристиці окремих її складових присвячені праці таких вчених як О. Захарова, С. Єрохіна, О. Кириченко, А. Козаченка та інших.

Порядок формування обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством до даного часу є дискусійним та не достатньо дослідженим. Вивчення цих питань розпочались в середині 90 років XX століття Л.В. Поповою з введенням терміну «обліково-аналітична система» – впорядковане формування інформації з облікових і звітних даних.

Теоретичні, методичні та практичні проблеми організації економічного аналізу та поняття «обліково-аналітичне забезпечення» на підприємстві неодноразово досліджувались в працях І.О. Бланка, М.І. Бондаря, С.М. Галузіної, Н.М. Лисенко, М.С. Пушкаря, Л.В. Попової та ряду інших науковців.

Відсутність задовільного обліково-аналітичного забезпечення призводить до нерациональних управлінських рішень. Облік і аналіз, на рівні з іншими управлінськими функціями, є важливими функціональними складовими інформаційної системи підприємства.

Тому до обліково-аналітичної інформації ставляться наступні вимоги:

- чіткість та достовірність відображення в зовнішній та внутрішній звітності всіх господарських операцій;
- подання суб'єктам безпеки інформації про поточний рівень економічної безпеки шляхом розрахунку найважливіших якісних та кількісних показників;
- виявлення, ідентифікація та відстеження розвитку внутрішніх та зовнішніх викликів, ризиків та загроз;
- протистояння промисловому шпигунству та витоку конфіденційної інформації;
- формування інформаційної бази для прийняття рішень у процесі управління економічною безпекою підприємства.

В процесі управління використовуються різні види інформації: виробнича, наукова, технічна, правова, економічна, соціальна та інші. Однак основним видом інформаційного забезпечення процесу управління на рівні підприємств є економічна інформація, яка характеризує виробничі відносини в суспільстві[6].

Обліково-аналітична інформація, на думку Гнилицької Л.В. [2], представляє собою економічну модель взаємозв'язку між системою економічної безпеки, інформаційним ресурсом, якої вона є, та інформаційними процесами в середині підприємства. Як інформаційний ресурс обліково-аналітична інформація виступає в ролях, які визначають характер процесів, що протікають в даній системі та структуру функціонування системи економічної безпеки і забезпечують її стабільність, стійкість щодо зовнішніх і внутрішніх впливів.

Таки чином, з одного боку, обліково-аналітичне забезпечення є інформаційною основою для здійснення моніторингу оцінки стану та рівня економічної безпеки підприємства, а з іншого – специфічним видом професійної діяльності в галузі безпеки, який безпосередньо впливає на її забезпечення і характеризується суб'єктами діяльності, формами та принципами її реалізації.

В основу обліково-аналітичного забезпечення функціонування системи економічної безпеки має бути покладена нова парадигма традиційного бухгалтерського обліку з врахуванням інформаційних потреб різних користувачів. За даних умов облік повинен бути багатоцільовим, інтегрувати методики фінансового, управлінського та стратегічного обліку, сприяти зниженню інформаційного ризику для користувачів та забезпечувати достовірне відображення інформації про окремі параметри господарської діяльності в ретроспективному та перспективному напрямках. У поєднанні з аналітичною системою та спеціальними методами безпеки, система багатоцільового бухгалтерського обліку повинна стати основою інформаційного забезпечення функціонування системи економічної безпеки діяльності підприємства.

Основні складові обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки:

- фінансова складова – досягнення найбільш ефективного використання

корпоративних ресурсів (капіталу, персоналу, прав, інформації, технології та устаткування);

- інтелектуальна і кадрова – збереження та розвиток інтелектуального потенціалу підприємства, ефективне управління персоналом;

- техніко-технологічна – ступінь відповідності технологій, які використовуються на підприємстві, сучасним світовим аналогам відносно оптимізації витрат ресурсів;

- правова складова – всебічне правове забезпечення діяльності підприємства, дотримання діючого законодавства;

- інформаційна – ефективне інформаційно-аналітичне забезпечення господарської діяльності підприємства;

- екологічна – дотримання екологічних норм технології та випуску продукції, мінімізація втрат підприємства від забруднення довкілля;

- силова – забезпечення фізичної безпеки робітників підприємства та збереження його майна.

Основна та функціональні цілі передбачають формування необхідних структуроутворюючих елементів та загальної схеми організації обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства.

Список використаних джерел:

1. Галузіна С.М. Аспекти підвищення ролі учетно-аналитической информации в системе управления организацией : монография / С.М. Галузіна. – СПб. : Знание, 2006. – 392 с.

2. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства: автореф.дис.докт. екон.наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» /Л.В.Гнилицька; КНЕУ. – К.,2013.-35с.

3. Жихор О.Б. Економічна безпека: Навчальний посібник. / О. Б. Жихор, Т. М. Куценко. – Харків: ХІБС УБС НБУ, 2013. – 144 с.

4. Зубок М. І. Економічна безпека суб'єктів підприємництва: навчальний посібник. / М. І. Зубко та ін. – К. : Знання, 2012 – 226 с.

5. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник / Є.В. Мних. – К. : Знання, 2011. – 630 с.

6. Олійник С. Роль креативного обліку та його прояви, Уманський національний університет садівництва / С. Олійник // фаховий збірник, "Актуальні питання сучасної економіки". – 2015. – С. 77 – 85.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У СИСТЕМІ НАУК

Олійник С.О., к.е.н.,доцент; Тишук І.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Досліджуючи історію розвитку бухгалтерського обліку, можна стверджувати, що бухгалтерський облік представляє собою самостійну галузь наукових знань, яка має певні системоутворюючі ознаки і є частиною системи економічних наук. Об'єктивною проблемою, яка вимагає вирішення, є дослідження бухгалтерського обліку як науки.

Актуальність теми зумовлена тим, що кожний етап розвитку науки закономірно пов'язаний із розвитком інших наук. Облік розвивається й удосконалюється завдяки розумній інтерпретації та взаємодоповнень з іншими науками.

Бухгалтерський облік є складовою частиною управління і представляє собою складну систему відображення і пізнання різних господарських процесів і явищ господарського життя. Бухгалтерський облік як наука і практична діяльність тісно пов'язаний з цілою сукупністю фундаментальних і прикладних дисциплін. На рис. 1 відображено взаємозв'язок бухгалтерського обліку як науки з іншими науками [1].

Взаємозв'язок і місце бухгалтерського обліку в науковому середовищі відображено на рис. 1.

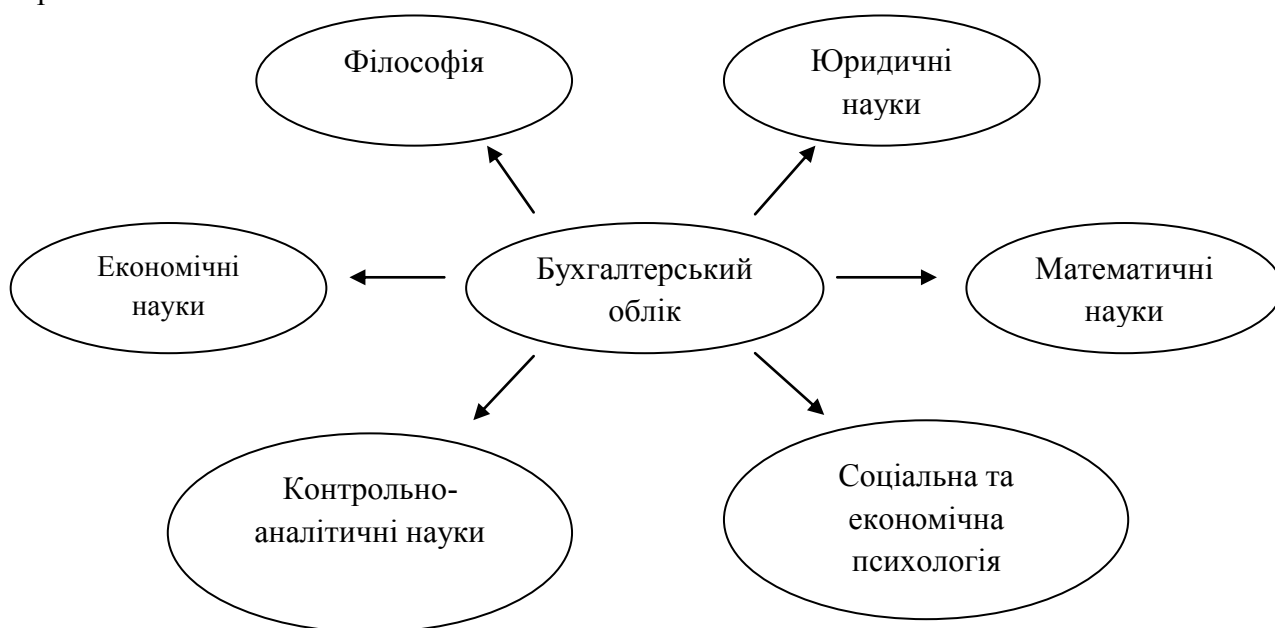


Рис. 1. Взаємозв'язок і місце бухгалтерського обліку в науковому середовищі

Історія розвитку бухгалтерського обліку, у своєму процесі, торкається розгляду інших наук, які безпосередньо пов'язані з обліком. Досліджуючи історію розвитку бухгалтерського обліку, доцільно використовувати так званий корпоративний підхід, суть якого полягає в тому, що знання, отримані з різних дисциплін, які будь-якою стороною пов'язані бухгалтерським обліком, служать вихідним матеріалом, який може бути використаний при побудові нових методологічних конструкцій обліку.

Наприклад, у процесі господарської діяльності бухгалтерський облік встановлює взаємозв'язок між економікою і правом. Для забезпечення систематичного і взаємопов'язаного відображення господарських засобів і процесів у бухгалтерському обліку застосовують особливі, які властиві лише йому способи обробки облікової інформації – рахунки, подвійний запис операцій на рахунках, балансові узагальнення та ін.

Бухгалтерський облік схиляється на обширну законодавчу базу, яка регулює діяльність підприємства. Правова регламентація розглядається не тільки як метод, а і як принцип управління. Таким чином, юридичні науки, правові дисципліни створюють правове поле бухгалтерського обліку підприємств, організацій і установ.

Опрацьовуючи систему конкретних способів відображення фактів господарської діяльності підприємств і організацій, наука про бухгалтерський облік базується на діалектичному методі та економічній теорії. Застосування наукових принципів забезпечує економічно підтверджену методологію проявлення облікових об'єктів залежно від їхньої ролі у господарських процесах і вимог управління діяльністю підприємств[4].

Джерелом пізнання для бухгалтерського обліку є науки, які створюють процес загально професійних дисциплін. Або ж такі показники використовують окремі показники

та поняття бухгалтерського обліку для виявлення характеристики об'єктів, беруть участь у процесі розширеного суспільного виробництва. У процесі планування і прогнозування використовується облікова інформація для здійснення контролю за виконанням планових завдань за звітний період. Облікова інформація використовується також для планування і прогнозування розвитку господарства.

Основними, близькими науками з бухгалтерським обліком є такі науки, як: планування, економічний аналіз, аудит, ревізія, право. Для контролю за розвитком економіки країни показники обліку використовуються для статистичних узагальнень.

Бухгалтерський облік залежить від розвитку соціально-економічних відносин у суспільстві й вимоги до нього як основного джерела економічної інформації постійно змінюються. Тому розвиток бухгалтерського обліку як науки є процесом постійним, безперервним.

Бухгалтерському обліку як науці доцільно виконувати такі функції:

- опис (розробка способів та методів опису та фіксації господарської діяльності підприємства);
- пояснення (створення способів та методів пояснення господарських процесів науковими методами);
- передбачення (прогнозування та передбачення розвитку бухгалтерського обліку як науки);
- розуміння (роз'яснення необхідності розвитку облікової системи на теоретичному та практичному рівнях) [2].

Підбиваючи підсумки, можна сказати, що бухгалтерський облік – це наука, яка має свої власні цілі, принципи, предмет, об'єкти і методи, а також відповідає всім критеріям науки. Але, не слід забувати, що бухгалтерський облік має специфічну особливість, яка полягає в тому, що він одночасно поєднує в собі науку і сферу застосування наукових знань. Також бухгалтерський облік як практична діяльність представляє собою упорядковану систему збору, реєстрації та узагальнення інформації в грошовому вираженні про майно, зобов'язання підприємства та їх рух шляхом суцільного безперервного та документального обліку всіх господарських операцій. Одночасно працівники бухгалтерії здійснюють контроль за відповідністю цих операцій чинному законодавству, економічністю використання ресурсів, виявляють і аналізують результати виробничо-господарської діяльності підприємства [3].

Обґрунтоване поняття і розуміння бухгалтерського обліку як науки дає змогу ширше розкрити сутність обліку, аніж просто реєстрацію фактів господарського життя і зробить можливим відкриття нових можливостей бухгалтерського обліку бути корисним суспільству.

Список використаних джерел:

1. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : [підручник] / В. Г. Швець. – [вид. 2-ге, перероб. і доп.]. – К., 2006. – 525 с.
2. Бондарчук В. В. Функції бухгалтерського обліку як науки та практичної діяльності / В. В. Бондарчук // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 1. – С. 35-39.
3. Семкина Т. В. Идентификация бухгалтерского учета как науки / Т. В. Семкина, О. А. Сизоненко // Бизнесинформ. – 2011. – № 2. – С. 82-84.
4. Олійник С. Роль креативного обліку та його прояви, Уманський національний університет садівництва / С. Олійник // фаховий збірник, "Актуальні питання сучасної економіки". – 2015. – С. 77 – 85.

ВИЗНАЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ

Олійник С.О., к.е.н, доцент; Федорчук Т.Ю., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Бухгалтерське поняття «баланс» існує вже понад 600 років. В різних літературних джерелах з історії бухгалтерського обліку зустрічаються різні відомості про час появи цього терміна, що відносяться до кінця XIV - початку XV ст. За свідченням Рувера, слово «баланс» було застосована до фінансових звітів 1427 р. Незалежно від цього, незрозуміло були ці звіти насправді «баланси» в сучасному розумінні цього слова чи ні. А. Чічі - Реллі вказував, що термін «баланс» вперше зустрічається у звіті банку Медічі за 1495 рік.

Термін «баланс» походить від латинського слова *bis* – двічі та *lans* – чаша терезів, звідки «*bilanx*» дві чаші як символ рівноваги. Як обліковий термін слово має два значення:

- рівність, рівновага двох підсумків протилежного значення, що має місце в рахунках, відомостях і таблицях: рівність сум чи кількості прибутку і витрат, дебету і кредиту, активу і пасиву. Отже, слово баланс зберігає близький зв'язок зі своїм первісним значенням: однакові підсумки ніби відповідають збалансованим шалькам терезів;

- таблиця, яка відображає результат облікової реєстрації, майновий стан підприємства в грошовій оцінці на відповідний момент, тобто стан його активів і пасивів.

Як таблиця, у своєму другому значенні, баланс відображає майно, а інколи й динаміку господарства. Баланс тісно пов'язаний із поточним обліком господарської діяльності, його організацією, формами і методами.

Третє – зовсім інше визначення, слово «баланс» має коли його застосовують для кількісних зіставлень певних економічних явищ. У таких балансах може і не бути рівності активу й пасиву: їх називають активними, наприклад, активний торговий баланс, коли вивіз перевищує ввіз, чи пасивними, коли потреби перевищують наявність відповідних ресурсів, товарно-матеріальних цінностей, нематеріальних активів.

Бухгалтерський баланс - це відображення стану майна господарського суб'єкта, з економічної та юридичної точки зору, на певну дату у вартісному вимірі. Принципом побудови бухгалтерського балансу є двоїсте групування об'єктів бухгалтерського обліку на господарські засоби та джерела їх утворення.

Як облікова категорія бухгалтерський баланс сформувався не відразу. На початку свого існування бухгалтерський баланс використовувався виключно як контрольний обліковий прийом, проте його широке застосування у практичній діяльності викликало потребу в поглибленні наукових досліджень у цьому напрямі, що обумовило появу нової окремої наукової думки.

Вже протягом багатьох століть бухгалтерський баланс перебуває в полі зору науковців, вивчення його виникнення та розвитку дає змогу зрозуміти розвиток бухгалтерської науки на основі досвіду попередників. Дослідженню історії бухгалтерського балансу присвятили свої праці багато вітчизняних та зарубіжних вчених[5].

Виникнення і розвиток бухгалтерського балансу є складовою історії обліку, вивчення якої дає нам змогу зрозуміти економічне життя минулих століть, зрозуміти досвід попередників. Узагальнення історичних аспектів розвитку бухгалтерського балансу та його побудови надає можливість усвідомити його сучасне значення та передбачити напрями подальшої еволюції.

В економічній літературі вітчизняні та зарубіжні автори підтримують ідею трактування балансу або як елемента методу бухгалтерського обліку (Н.В. Дембінський, В.Г. Швець, В.Ф. Палій, Я.В. Соколов, П.Я. Хомин та інші), або як документ, що визначає

фінансовий результат діяльності підприємства (Л.В. Чижевська, В.В. Сопко, П.І. Сичевич, Кяран Уолш та інші).

Так, В.Г. Швець визначає бухгалтерський баланс як метод узагальнення даних через рахунки і подвійний запис.

П.Я. Хомин визначає, що баланс – це елемент діалектичного методу досліджень, який використовується як спосіб узагальнення інформації в будь-якій галузі.

В.В. Сопко визначає, що бухгалтерський баланс – це таблиця, в якій наведено характеристику стану майна господарства за певними ознаками поділу продуктивних сил (основні засоби, матеріали, гроші тощо) у вартісному вираженні і характеристику того самого майна з власницьких відносин (скільки власних і позичених коштів укладено в господарство, господарську діяльність). Перший аспект має назву «актив», другий – «пасив».

Л.В. Чижевська визначає, що бухгалтерський баланс – це спосіб узагальненого відображення в грошовій оцінці стану господарських засобів, власності та зобов'язань на певну дату у формі звітної таблиці, складеної бухгалтером для внутрішніх та зовнішніх користувачів з метою прийняття ними управлінських та інвестиційних рішень.

На думку Кяран Уолш, бухгалтерський баланс – це звіт, який можна порівняти з двигуном певної потужності, генеруючим певний тип енергії у вигляді прибутку. Бухгалтерський баланс – це базовий документ фінансової звітності

Отже, більшість науковців дотримуються думки, що, бухгалтерський баланс – це таблиця, одна з форм фінансової звітності, що містить відомості про стан і розміщення господарських засобів підприємства та їх джерел у грошовій оцінці на певну дату. Бухгалтерський баланс є основним джерелом інформації про майновий і фінансовий стан організації за звітний період.

Розвиток бухгалтерського балансу як основної форми фінансової звітності, буде здійснюватися в напрямі підвищення його інформативності, оптимізації структури, удосконалення методів оцінки та переорієнтації змісту активу балансу з матеріальних на нематеріальні активи. Одночасно, одним із основних напрямів удосконалення балансу в майбутньому буде розробка моделей внутрішнього балансу, який сприятиме задоволенню інформаційних потреб керівництва в процесі управління активами і пасивами підприємства та прийняття ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Верига Ю.А. Історичний аспект розвитку балансу / Ю.А. Верига // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – 2002. – № 3. – С. 152–154
2. Ковальов В.В., Ковальов Віт.В. Аналіз балансу, або як розуміти баланс: навчально-практичний посібник. ... М.: Видавництво "Справа і Сервіс", 2005. – 56 – 59 с.
3. Кутер М.И. Введение в бухгалтерский учет: учебник / М.И. Кутер. – Краснодар: Просвещение – ЮГ, 2013. – 113 – 116 с.
4. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку [Текст]: навч. посібник / В.Г. Швець. – К. : Знання–Прес, 2003. – 98 с.
5. Олійник С. Формування облікової політики та контроль за її дотриманням / С.Олійник // Облік. Економіка. Менеджмент: наукові нотатки – 2015. – Вип. 1(5). – Ч.1. – С. 134– 143.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Олійник С.О., к.е.н., доцент, Фоміна К.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Успішне функціонування підприємства завжди залежатиме від якості, достовірності, повноти й неупередженості отримуваної інформації про зовнішні зміни умов діяльності, а також про внутрішній стан підприємства. Головним джерелом інформування як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів виступає фінансова звітність. Неточність у фінансовій звітності призводить до зниження ефективності підприємства та його прибутковості. Неточність у фінансовій звітності призводить до помилок у прийнятті управлінських рішень зовнішніми користувачами інформації, в управлінській звітності – до неправильних дій менеджерів і керівників різних рівнів всередині підприємства тощо. Загалом, це все призводитиме до зниження ефективності діяльності підприємств і, відповідно, рівня їх прибутковості.

В Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку N1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» наведено таке визначення. «Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, яка дає інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період». [1] Звітність повинна бути дієвою, щоб забезпечувати інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів, розкривати кількісні та якісні характеристики явищ, що вивчаються. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для ухвалення рішень правдивої і неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності і рух грошових коштів. Фінансова звітність складається на підставі даних бухгалтерського обліку. Основними нормативними документами, регулюючими питання складання і надання фінансової звітності є НПСБО. Порядок подання звітності, їх форми, перелік показників, що до них включаються, є одними із найбільш змінюваних елементів сучасної української звітності.

Вимоги до фінансової звітності можна розділити на кілька груп, відповідно до об'єкта зацікавленості того, хто формує цей перелік. Кожен має свої особливі вимоги до фінансової звітності: законодавці, науковці, суб'єкти господарювання, що власне формують і подають звітність, зовнішні користувачі, контролюючі органи тощо.

Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено мету складання фінансової звітності, виділено три її основні характеристики, на яких вона повинна бути сформована: повнота, правдивість та неупередженість. Обов'язок складання фінансової звітності передбачений ст. 11 Закону № 996, а основні принципи її складання викладені в НПСБО №1 [1]. Перед складанням річної фінансової звітності на підприємстві має бути проведена інвентаризація активів і зобов'язань. Інформація, приведена у фінансовій звітності, базується виключно на даних бухгалтерського обліку і повинна бити тотожна даним аналітичного і синтетичного обліку. Враховуючи суттєвий вплив на формування показників звітності зовнішніх користувачів, першоджерелом і першоосновою всієї звітності є внутрішня інформація, а саме показники фінансового обліку, тобто без ефективно організованої внутрішньої облікової системи неможливо отримати фінансову звітність, яка б відповідала принципам достовірності, якості, вчасності та зрозумілості[3].

При складанні фінансової звітності необхідно суворо слідувати принципам її підготовки - автономності підприємства, безперервності діяльності, періодичності, історичної (фактичної) собівартості, нарахування і відповідності доходів й втрат, повного освітлення, послідовності, обачності, превалювання змісту над формою, єдиного грошового вимірника. Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності» фінансова звітність має вигляд таблиці, яка складається з загальної частини, основної та заключної. В загальній частині наведено

реквізити, назва підприємства, ідентифікаційний код, територія, форма власності, вид діяльності, галузь, одиниці виміру. Основна частина – таблиця, яка поділена на статті в фінансовій звітності не допускають підчистки та помарки, виправлення помилок. Фінансова звітність має бути підписана керівником підприємства і головним бухгалтером.

Підготовка та подання форм звітності включає визначення таких критеріїв якісних характеристик:

1. Зрозумілість - інформація, що включається до форм звітності, має бути зрозумілою користувачам із помірними знаннями бізнесу, економіки та бухгалтерського обліку.

2. Корисність - інформація форм звітності має своєю метою дати достовірну оцінку минулих, теперішніх та майбутніх подій та впливати на економічні рішення щодо поточної або подальшої діяльності банку.

3. Суттєвість - інформація є суттєвою тоді, коли її упущення або неправильний виклад можуть вплинути на реальну економічну оцінку діяльності банку та його фінансовий стан.

4. Надійність - інформація вважається надійною тоді, коли в ній відсутні суттєві помилки чи спотворення. Надійність вимагає від банку:

- сумлінності подання інформації - кожна стаття фінансового звіту має бути корисною, тобто з достатньою точністю піддаватися конкретній оцінці;
- змістовності інформації - тобто відображення максимальної інформації і конкретного економічного ефекту в межах встановленої форми;
- нейтральності - інформація повинна бути достовірною, її подання у фінансовому звіті не повинно бути вибіркоvim для заздалегідь визначеного результату;
- відповідності - фінансові звіти повинні містити інформацію, що базується на конкретних оцінках (наприклад, можливості погашення заборгованості, корисних строків служби операційних активів).

Кожна одиниця інформації включається у звітність, виходячи з того, що облік цієї інформації здійснювався на підставі визначених принципів.

До принципів обліку інформації, яка включається до фінансової звітності, відносяться:

- принцип автономності підприємства, за яким кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників;
- принцип періодичності, що припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності;
- принцип історичної (фактичної) собівартості, що визначає пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання;
- принцип нарахування та відповідності доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду доходи порівнюються з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів;
- принцип повного висвітлення, згідно з яким фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі;
- принцип єдиного грошового вимірника, який передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці.

Сучасні умови господарювання накладають свій відбиток на порядок формування фінансової звітності суб'єктів господарювання. Різні суб'єкти господарювання виставляють до показників фінансової звітності різні вимоги, що відповідають лише їхнім потребам. Першоосновою всіх вимог до показників фінансової звітності є її достовірність, а отже, правильність відображення в ній даних фінансового обліку.

Список використаних джерел :

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 7 лютого 2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999р. № 996 XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
секція 2.
3. Олійник С. Формування облікової політики та контроль за її дотриманням / С.Олійник // Облік. Економіка. Менеджмент: наукові нотатки – 2015. – Вип. 1(5). – Ч.1. – С. 134– 143.

УДОСКОНАЛЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Пестовська З.С., ст. викладач, Ворона О.С., студентка

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

Амортизаційна політика представляє собою складову частину загальної політики управління основними засобами на підприємстві. Основними елементами амортизаційної політики підприємства є [1]:

- 1) порядок оцінки і переоцінки основних засобів;
- 2) визначення строків корисного використання;
- 3) вибір способів нарахування амортизації;
- 4) забезпечення цільового використання амортизаційних відрахувань;
- 5) вибір найбільш ефективних форм відтворення основних засобів;
- 6) удосконалення структури засобів праці.

Аналіз діючих сьогодні систем амортизації основних засобів вказує на необхідність переходу підприємства до амортизаційної політики, що стимулює оновлення основного капіталу [2]. Для цього необхідно використовувати найбільш розповсюджені регулятори для досягнення поставленої мети:

- 1) оптимальну структуру засобів праці;
- 2) строк корисного використання окремих об'єктів;
- 3) переоцінку вартості основних засобів;
- 4) методи нарахування амортизації;
- 5) консервацію або реалізацію основних засобів;
- 6) ліквідаційну вартість (для окремих методів амортизації).

Підприємствам запропоновано нараховувати амортизацію одним з таких методів: прямолінійний метод, метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний метод, виробничий метод [3]. Вибір того чи іншого методу нарахування амортизаційних відрахувань повинен залежати, найперше, від цілей та бажаної інтенсивності оновлення основних засобів. На нашу думку, на сучасному етапі розвитку найбільш прийнятним буде використання методу зменшення залишкової вартості. Стратегічні управлінські рішення у виборі найбільш ефективних форм відтворення основних засобів мають враховувати способи відтворення основних фондів конкретного підприємства. У сучасній економічній літературі виділяється, зазвичай, тільки два способи відтворення основних фондів: просте (відтворення в незмінних розмірах) і розширене (розширене відтворення).

Вибір способу оновлення основних фондів конкретним підприємством здійснюється на основі попередньої оцінки кожного з альтернативних варіантів. Критерієм вибору, на

наш погляд, може бути максимум віддачі по елементу, що визначається самим підприємством [4].

Вибір найбільш ефективного способу оновлення основних фондів може відбуватися відповідно до можливої стратегії довгострокового розвитку підприємства:

- 1) агресивний розвиток (активне зростання);
- 2) помірне зростання;
- 3) вдосконалення при незмінному рівні зростання;
- 4) стримування спаду і розробка нового виду продукції;
- 5) активне перепрофілювання або ліквідація.

Виходячи з цього, в процесі формування амортизаційної політики необхідно встановити взаємозв'язок між способами оновлення основного капіталу та стратегією довгострокового розвитку підприємства, що дозволяє на практиці ухвалювати певні управлінські рішення, в тому числі стосовно амортизації основних засобів як джерела фінансування капітальних вкладень.

Нині доцільною буде стратегія з вдосконалення при незмінному рівні зростання. Тоді основною метою буде збільшення або підтримка на колишньому рівні чистого грошового потоку без проведення нового будівництва і нарощування виробництва. В таких умовах розширене відтворення буде або недоцільним, або нездійсненим внаслідок фінансових труднощів. Тоді необхідний розмір амортизаційних відрахувань буде покривати вартість капітального ремонту, зношеного устаткування для його заміни, модернізації застарілих непродуктивних основних фондів і реконструкції виробничих будівель (споруд).

Для подолання негативних тенденцій в амортизаційній політиці, зростання ролі амортизації як джерела фінансування оновлення основних фондів, створення зацікавлення впровадження у виробництво сучасних технологій необхідно переглянути підходи до формування груп основних фондів, їх оцінки та встановлення для них норм амортизації.

Список використаних джерел:

1. Чумаченко М. Амортизаційні відрахування – суттєве джерело фінансування інвестицій підприємства / М. Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 8. – С. 6–8.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242.
3. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 // Відомості Верховної Ради України від 20 лист. 2016 р.
4. Борисюк О. Бухгалтерський облік основних засобів в умовах реформування податкового законодавства/ О. Борисюк //Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. —2011. —№ 130. —С. 47-50.

ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ ТА ЇХ ПОРІВНЯННЯ З НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ

Пестовська З.С., ст. викладач, Лапай А.В., студент

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні можна охарактеризувати як симбіоз: адміністративних та ринкових концепцій; національних і міжнародних стандартів; юридичної та економічної моделі [1]. Прийнято 34 П(С)БО, в основу яких лягли 41 МСБО (IAS) та 8 МСФЗ (IFRS). Таким чином, усі П(С)БО в основному

відповідають міжнародним стандартам фінансової звітності за назвою й змістом. Однак є такі, які відображають потреби практики обліку в Україні, наприклад, П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». Затверджені П(С)БО переглядаються відповідно до потреб практики їх застосування, а також у зв'язку зі змінами в МСБО [2, с. 156].

В загальному випадку можна вказати такий зв'язок між національними та міжнародними стандартами обліку: при розробці міжнародних аналізуються національні стандарти, вивчається практика ведення обліку того чи іншого об'єкта і тільки після цього формуються рекомендації міжнародного характеру [2, с. 52]. Структура стандарту визначається обсягом та змістом питань, які він розглядає. Національні П(С)БО, так само як і МСБО, складаються структурно з таких частин:

1. Загальні положення, де визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про об'єкти обліку, указується, яким чином і які суб'єкти господарської діяльності їх застосовують, наводиться короткий глосарій уживаних термінів та їх тлумачення, що сприяє кращому розумінню змісту положення (стандарту).

2. Визнання та класифікація об'єкта бухгалтерського обліку.

3. Оцінка об'єкта бухгалтерського обліку, її складові та порядок визначення, указуються прийняті методи оцінки.

4. Характеристика обліку об'єкта бухгалтерського обліку, виходячи із загальноприйнятих за МСБО принципів.

5. Розкриття інформації про об'єкти бухгалтерського обліку у фінансовій звітності та примітках до звіту.

6. Додатки (у разі необхідності), де наводяться форми фінансової звітності, методи та приклади розрахунків показників, різні переліки тощо.

Таким чином, хоча П(С)БО суттєво й не суперечать міжнародним стандартам, вони все ж таки не повністю охоплюють усі вимоги МСБО щодо надання й розкриття інформації у фінансовій звітності. Невідповідність фінансової звітності українського підприємства вимогам МСБО може виникнути внаслідок:

- жорсткої регламентації форм фінансової звітності в Україні й практичної відсутності умов для застосування принципу «істотності»;

- відсутності в Україні окремих стандартів, адекватних МСБО (зокрема, МСБО 8, 20, 26, 28, 31, 34);

- стислості змісту П(С)БО, у відсутності пояснень до них, що нерідко приводить до помилкової інтерпретації окремих положень.

Оскільки методи оцінки статей звітності, передбачені П(С)БО, узгоджуються із МСБО, трансформація може здійснюватися на основі фінансових звітів, складених відповідно до вимог П(С)БО. Разом із тим, трудомісткість трансформаційних процедур і динамічність процесів гармонізації підходів до фінансової звітності не дозволяють вважати трансформацію оптимальним методом складання звітності згідно з МСБО.

З уведенням нових міжнародних стандартів і внесенням істотних змін у чинні стандарти розбіжності між національними й міжнародними стандартами будуть поглиблюватися. Така перспектива є цілком реальною, урахувуючи програму Ради міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Звідси виникає проблема внесення відповідних змін у національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку в міру видання нових або заміни існуючих міжнародних стандартів. Вирішення цієї проблеми можливе за допомогою визначення сфери прямого застосування МСБО й установлення різних вимог щодо обсягу розкриття інформації у фінансовій звітності для різних груп підприємств, зокрема з урахуванням їх участі в операціях на ринках капіталу, обсягів діяльності [3, с. 49-54].

Отже, переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами дійсно є, і вони незаперечні для більшості користувачів фінансової звітності. МСБО можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки й світових господарських зв'язків.

Принципи, закладені в порядок формування звітності згідно з МСБО, роблять її адекватнішою й здатною відобразити справжній майновий і діловий стан організації. У зв'язку із цим цінність МСБО важлива не тільки для іноземних, але й для національних інвесторів.

Аналіз змісту національних П(С)БО свідчить про їх недосконалість, а саме:

- прийняті національні стандарти містять багато невизначених термінів і понять;
- неузгодженість П(С)БО з податковим законодавством, що у свою чергу, призвело до того, що підприємства змушені вести два обліки (фінансовий за національними П(С)БО і податковий);

- регламентація управлінського обліку наведена лише в частині обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (П(С)БО № 16 «Витрати»).

З метою усунення вищевказаних недоліків, на нашу думку, при розробці національних стандартів слід виходити з таких вимог:

- 1) визначити поняття фінансового обліку, які формують мову науки та практики;
- 2) урахувати соціально-економічні фактори, історичні традиції, набутий досвід обліку тощо. При цьому специфіка національного законодавства не повинна впливати на процес розробки правил фінансового обліку й фінансової звітності. Для віддзеркалення специфіки України слід розробляти не стандарти бухгалтерського обліку, а додаткові методичні рекомендації, що регулюють тільки ті питання, які не розглядаються в МСБО;
- 3) розкривати принципи, методи та процедури фінансового обліку, застосування яких є найбільш ефективним у тій чи іншій ситуації;
- 4) уніфікувати структуру стандартів, які повинні включати загальні положення, основний зміст та розкриття інформації;
- 5) стандарт повинен бути коротким і зрозумілим, але з достатньою повнотою описувати вимоги, що стосуються об'єкта стандарту.

На законодавчому рівні слід установити передбачені Директивами ЄС мінімальні вимоги до складу фінансової звітності суб'єктів господарювання, які не зобов'язані оприлюднювати фінансову звітність згідно з МСБО. Крім того, необхідно сприяти кадровому забезпеченню практичного застосування результатів реформи бухгалтерського обліку й фінансової звітності в Україні, тобто підготовці й підвищенню кваліфікації спеціалістів бухгалтерського обліку шляхом проведення атестації професійних бухгалтерів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» №996 - XIV від 16.07.99 р. // Відомості Верховної Ради України від 25 черв. 2016 р.
2. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. пос. – К.: НУХТ, 2012. – 335 с.
3. Чайка В. Сравнительная характеристика мировых моделей бухгалтерского учета и финансовой отчетности / В. Чайка ЭЭ Бухгалтерский учет и аудит. 2015. -№3.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ

Пестовська З.С., ст. викладач, Прийтенко В.В., студентка

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

Об'єктом нашої уваги є витрати, що мають особливу характеристику, а саме витрати торгового підприємства, пов'язані з втратами товарів, виявлених під час проведення інвентаризації запасів у місцях зберігання або операціях руху товарів у процесі господарської діяльності. За класифікаційними ознаками такі втрати можна віднести до накладних непродуктивних витрат торгівельного підприємства, які не можуть бути віднесені до певного об'єкту обліку витрат економічно доцільним методом [1].

У свою чергу, такі втрати поділяються на нормовані і ненормовані. До нормованих належать природні втрати, які виникають внаслідок усушки, утруски, розпилу, витікання за нормальних умов перевезення, зберігання і реалізації товарів. Ненормовані втрати - це нестачі та інші втрати товарів понад встановлені норми. Якщо з відображенням останніх в обліку питань не виникає, бо вони відразу визнаються іншими витратами операційної діяльності, які підлягають відшкодуванню, то стосовно обліку нормованих витрат часто виникають питання. Місця утворення природного убутку товарів: при транспортуванні; в процесі зберігання; за період реалізації у пункті продажу. Таким чином, природний убуток товарів, виявлений при інвентаризації, списують з матеріально відповідальної особи у фактичних розмірах, але не вище встановленої норми. Нестачі списують з матеріально відповідальних осіб за обліковими цінами. Враховуючи, що у роздрібній торгівлі товари обліковують за цінами продажу, а на витрати підприємства списують нестачі за цінами придбання (без торгової націнки), то різницю між оцінками товару за ціною продажу і ціною придбання відносять за рахунок торгової націнки.

Можна запропонувати інший варіант обліку витрат в результаті природного убутку товарів. У зв'язку з тим, що П(С)БО 16 «Витрати» [2], який регламентує склад витрат, що відносяться на собівартість виготовленої продукції, має досить загальний характер і не враховує особливості кожної галузі економіки, міністерствам і відомствам надано право розробляти методичні рекомендації з питань організації обліку витрат та калькування собівартості продукції у відповідних галузях. Нині діють Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування у торгівельній діяльності, затверджені наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 145 від 22.05.02 р. [3]. Цей документ пропонує альтернативний підхід по списанню сум нестач у межах норм природного убутку, виявлених при інвентаризації товарів, а саме – у **дебет субрахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів»**.

На нашу думку, цей варіант заслуговує на увагу практиків, оскільки за податковим законодавством у разі обліку нестачі запасів в межах норм природного убутку і понад ці норми, платнику податків необхідно буде визнавати останню суму, як використану не на господарські цілі (тобто невиробничу втрату товарів), і повертати у бюджет частину «вхідного» податкового кредиту з ПДВ, що був раніше зафіксований при придбанні такого товару. А отже, провести відповідне нарахування податкового зобов'язання з ПДВ, виходячи з ціни не нижче за ціну придбання, і оформити на самого себе податкову накладну з типом причини «13» [4].

У бухгалтерському обліку таке нарахування податкового зобов'язання з ПДВ відображають бухгалтерським записом: Д-т субрахунку **947 «Нестачі і втрати від псування цінностей»** – К-т субрахунку **641 «Розрахунки за податками»**.

Податкові зобов'язання з ПДВ, що припадають на нестачу товарів в межах норм природного убутку, не нараховуються. Пояснюється це тим, що втрати в межах норм

природного убутку вважаються нормальними витратами, які виникли в ході господарської діяльності.

Отже, щоб розділити в обліку суми втрат товарів, за якими слід нараховувати податкове зобов'язання з ПДВ і за якими ніяких податкових наслідків не відбувається, дуже зручно, навіть для контролерів, прийняти наступний порядок відображення в обліку втрат:

а) за **дебетом** субрахунку **902** «Собівартість реалізованих товарів» – суми нестач товарів у межах норм природного убутку;

б) за **дебетом** субрахунку **947** «Нестачі і втрати від псування цінностей» – суми понаднормативних втрат.

За період реалізації у пункті продажу також можуть виникати втрати товарів, як в межах норм природного убутку так і понад ці норми. За існуючою методикою вони можуть враховуватися, як уже указувалося вище, перші – у складі собівартості реалізованих товарів, другі, відповідно, – у складі інших витрат операційної діяльності (як нестачі і втрати від псування цінностей) з усіма наслідками для оподаткування.

Доцільно розглянути ще варіант обліку природних втрат товарів у процесі реалізації із залученням рахунку 93 «Витрати на збут», який призначений для обліку витрат, пов'язаних з реалізацією товарів [5]. П(С)БО 16 «Витрати» встановлений перелік витрат на збут, значна частина яких може бути включена у вартість маркетингу, а це може передбачати неумисні втрати товарів при перевезенні, оформленні вітрин, організації виставок-продажів тощо. Це дозволить точніше планувати додаткові витрати за центами відповідальності і проводити їх корегування. У такому випадку бухгалтерські записи на списання фактичної собівартості нестачі товарів (без суми торгової націнки) мають бути такими:

а) Д-т **рахунку 93** «Витрати на збут» – К-т субрахунку **282** «Товари в торгівлі» – на суму нестач у межах норм природного убутку;

б) Д-т субрахунку **947** «Нестачі і втрати від псування цінностей» – К-т субрахунку **282** «Товари в торгівлі» – на суму понаднормативних нестач.

Отже, встановлений з урахуванням всіх вимог нормативних документів природний убуток товарів та їх понаднормативні втрати в процесі зберігання і реалізації, у бухгалтерському обліку у всіх випадках доцільно відносити до операційних витрат підприємства. Рекомендації щодо вдосконалення обліку і контролю товарних запасів під час їх надходження зберігання і реалізації (використання) за об'єктами і центрами відповідальності дають змогу підвищити оперативність обліку і контролю в системі управління та сприяють своєчасному запобіганню непродуктивних витрат в господарській діяльності.

Список використаних джерел:

1. Атамас П. Проблеми відображення в обліку нестачі товарів / П. Атамас, О. Атамас, А. Широкоград – Бухгалтерський облік і аудит, 2016. № 10. – С. 2 – 8.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318.
3. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності, затверджені наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 22.05.2002 р. № 145 (у редакції наказу Міністерства економіки України 02.03.2010 р. № 226).
4. Цимбалюк Л.Г. Формування та управління витратами виробництва: Підручник / Л.Г. Цимбалюк, Н.П. Скригун, Л.І. Антошкіна – Донецьк: Юго-Восток, 2009. — 240с.
5. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291.

АДАПТАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДО МСФЗ

Пестовська З.С., ст. викладач, Селезньова О.Ю., студентка

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

Система подачі інформації за МСФЗ – це необхідні зміни на шляху до розвитку галузі, адже така форма звітності сприяє інвестиційній привабливості компанії, робить її роботу більш прозорою і, таким чином, допомагає залучити додатковий капітал у бізнес. На шляху до переходу на міжнародні стандарти є багато перепон, одна з яких та, що в світовій практиці не використовується регламентованої форми фінансової звітності та плану рахунків, на відміну від України. Адже в нас дані документи затверджує Міністерство фінансів. Чинний план рахунків, затверджений даним наказом, більше не містить субрахунків і є обов'язковим для застосування навіть тими підприємствами, які застосовують МСФЗ з 2012 року [1]. Враховуючи вимоги Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Міжнародних стандартів фінансової звітності, ми пропонуємо визначити організаційні етапи процесу переходу до застосування МСФЗ, які мали б розробити вітчизняні суб'єкти господарювання [2].

Етап перший – вивчення МСФЗ. В ході цього етапу спеціалістам компанії необхідно було б вивчити МСФЗ і знайти основні відхилення від них в поточному бухгалтерському обліку, а також визначити стандарти, якими компанія змогла б керуватися при складанні звітності. Отже, необхідно розпочати приведення обліку у відповідність до вимог міжнародних стандартів з проходження головним бухгалтером навчання, метою якого стало б отримання теоретичних і практичних навичок в організації та ведення бухгалтерського обліку, складання й подання фінансової звітності за МСФЗ.

Другий – організаційний етап, пов'язаний із складанням облікової політики МСФЗ. Починаючи трансформувати фінансову звітність вітчизняних підприємств у фінансову звітність за міжнародними стандартами важливим кроком є вибір облікової політики з урахуванням положень міжнародних стандартів фінансової звітності. У зв'язку з тим, що облікова політика у разі необхідності її змін, приймається в кінці року на наступний рік, то роботу по створенню відповідної облікової політики необхідно було б розпочати заздалегідь. На відміну від вітчизняної практики, міжнародні стандарти це поняття використовують тільки по відношенню до фінансової звітності, а не до бухгалтерського обліку в цілому. Національні й міжнародні стандарти визначають в обліковій політиці принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, вони схожі між собою, але мають і свої особливості, більш того, міжнародні стандарти крім принципів виділяють ще й допущення. Тому доречно було б привести систему принципів до єдиної класифікації. Це стосується також й вимог до ведення бухгалтерського обліку.

Третій етап мав включати в себе розрахунки відповідних статей для включення у звітність за МСФЗ і механічне проведення трансформаційних поправок методом подвійного запису. Перед трансформацією вітчизняної звітності необхідно провести її аудит для усунення помилок в першоджерелі, щоб потім не копіювати ці помилки у звітності за МСФЗ. Всі примітки і поправки повинні бути розкриті й зрозумілі. Тому, доречно було створити таблицю відповідності, в яку заносити коригування, що відображали б відмінності обліку за МСФЗ та НП(С)БО. Дані поправки повинні заноситися методом подвійного запису. У кінцевому підсумку після внесення коригувань вийшов би попередній варіант звітності за МСФЗ, який необхідно було б оформити та доповнити розкриттям інформації та облікової політики у примітках [3].

Як відомо, пакет річної фінансової звітності відповідно до МСФЗ, складається зі звіту про фінансовий стан на кінець періоду, звіту про сукупні прибутки та збитки за період, звіту про зміни у власному капіталі за період, звіту про рух грошових коштів за період, приміток, що містять стислий виклад суттєвих облікових політик та інші

пояснювальні примітки та звіт про фінансовий стан на початок найбільш раннього порівняльного періоду тощо. Ознайомившись із фінансовими звітами за МСФЗ ми виявили низку невіршених проблем, що виникають при складанні запропонованих національним законодавством форми фінансової звітності. Так, Звіту про фінансовий стан відповідає форма Балансу.

Слід зазначити, що МСФЗ, на відміну від національних стандартів, не закріплюють розділів статей активу і пасиву, що на нашу думку не є негативним. Але, для того, щоб найбільш ефективно використовувати бухгалтерський баланс, необхідно відображену в ньому сукупність засобів і джерел досить вдало групувати, оскільки правильно згруповані активи і зобов'язання є передумовою для найбільш точного формування інформації, що може використовуватися в економічному аналізі [4].

Тепер перейдемо до аналізу Звіту про фінансові результати. Відповідно до МСФЗ, Звіт про сукупні прибутки і збитки, складається з двох розділів або двох окремих звітів (за вибором компанії) – Звіт про фінансові результати, Інший сукупний дохід. Компанія може використовувати першу частину Звіту для складання стандартної форми № 2, оскільки вони мають досить схожу структуру.

Форма фінансової звітності № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» викликає найбільше питань як у користувачів звітності, так і у тих, хто її формує. Дана форма є обов'язковою для всіх підприємств (крім бюджетних установ, суб'єктів малого підприємництва, іноземних представництв), які офіційно оприлюднюють фінансову звітність. Вона містить п'ятнадцять розділів (таблиць) і один додаток (ще одну звітну форму № 6 «Інформація за сегментами»). Крім цього, до окремих таблиць додаються пояснення у вигляді наведення цифрової інформації за додатковими показниками. Загалом уся інформація, що міститься у прийнятих формах звітності № 5 і 6, є цифровою і не містить текстових пояснень. Це негативно впливає на повноту розкриття інформації у Примітках, зважаючи на те, що деяку інформацію, яку пропонують до розкриття чинні стандарти обліку, неможливо представити у цифровому варіанті, і вона вимагає словесних пояснень.

Для усунення цього необхідно змінити підхід до розкриття інформації у Примітках. Немає потреби будувати їх як окрему, сталу форму звітності. Крім табличного, вони мали б містити цифровий та описовий матеріал, могли б подаватися у формі окремих таблиць, довідок, пояснювальної аналітичної записки. На державному рівні варто визначити лише види інформації та показники, які мали б розкриватися у Примітках до звітності.

Отже, вважаємо за доцільне використання стандартних форм фінансової звітності на основі чинних згідно національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, з обов'язковим внесенням коригувань у залежності від потреб підприємства, а також користувачів фінансової звітності. Використання існуючих форм звітності зумовлене тим, що для вітчизняних покупців, інвесторів та кредиторів, а для також інших користувачів доступнішою та зрозумілішою буде інформація, викладена за звичною формою.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999р., № 291. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16 липня 1999 р., № 996-XIV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Савченко В.Я. Аудит: навчальний посібник / В.Я.Савченко. – 2-е вид. – К.: КНЕУ, 2006. – 328 с.
4. Чебанова, Н. В., Фінансова звітність підприємств [Текст] : навчальний посібник / Н. В. Чебанова, Т. Я. Чупир, Ю. А. Василенко – Х. : Фактор 2006. – 444 с.

РЕЛЕВАНТНІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Савчук В.К., д.е.н., професор; Ключко В.В., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Облікова інформація – важлива складова інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Під обліковою інформацією слід розуміти дані про господарські операції та об'єкти, що отримуються на всіх стадіях облікового процесу в ході їх ідентифікації та обробки.

Система організації бухгалтерського обліку включає: звітність, документацію і документооборот, план рахунків та їх кореспонденцію, технічне оформлення облікової інформації.

Одним із найприбутковіших напрямків діяльності сільськогосподарських підприємств є виробництво продукції зернових культур. В умовах економіки ринкового типу значна роль відводиться бухгалтерському обліку, без знання якого неможливо ефективно управляти підприємством та приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо підвищення якості зернової продукції, зниження собівартості та підвищення рівня прибутковості.

Метою обліку витрат і визначення собівартості продукції є документоване, своєчасне, повне і достовірне відображення фактичних витрат на її виробництво для забезпечення контролю та аналізу використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Облік витрат на виробництво зерна повинен забезпечувати оперативне, достовірне та повне надходження інформації щодо кількості та вартості одержаної продукції, величини трудових, матеріальних та грошових витрат на зерновиробництво в цілому по підприємству та окремих його структурних підрозділах.

Для виробництва зерна використовують різні первинні документи: накладні – вимоги, виробничі акти, забірні картки, індивідуальні та бригадні наряди, маршрутні листи, таблиць використання робочого часу, Відомість нарахування амортизації необоротних активів та інші.

Витрати, які включаються у виробничу собівартість продукції, обліковують на рахунку 23 «Виробництво». Цей рахунок призначений для узагальнення інформації про витрати на виробництво продукції. За дебетом рахунку 23 «Виробництво» відображають прямі матеріальні, трудові витрати, розподілені загальновиробничі витрати, за кредитом – собівартість фактичної завершені виробництвом основної, супутньої та побічної готової продукції.

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку операцій в структурі виробничої собівартості продукції зернових культур буде такою. Списано на посів покупне насіння Д-т 23 «Виробництво» та К-т 20 «Запаси». Списано на посів власне насіння Д-т 23 «Виробництво» та К-т 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва». Списано на виробництво зерна мінеральні добрива, пальне і мастильні матеріали Д-т 23 «Виробництво» та К-т 20 «Запаси». Списано на витрати послуги та роботи сторонніх організацій Д-т 23 «Виробництво» і К-т 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Відображено витрати по оплаті праці на виробництво зернових культур Д-т 23 «Виробництво» та К-т 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

Нараховано амортизацію нематеріальних активів, задіяних на виробництві зернових культур Д-т 23 «Виробництво» та К-т 13 «Знос необоротних активів». Відображено відрахування на соціальні заходи Д-т 23 «Виробництво» та К-т 65 «Розрахунки за страхуванням». Відображено загальновиробничі витрати на виробництво зернових культур Д-т 23 «Виробництво» та К-т 91 «Загальновиробничі витрати».

Процес зерновиробництва являє собою, з одного боку, процес виробничого споживання засобів, предметів праці та самої праці (живої), а з іншого – джерело одержання нової продукції.

На сучасному етапі найважливішим фактором, що сприяє удосконаленню управління та поліпшенню якості економічної інформації, є автоматизація виробництва.

При автоматизації обліку витрат та виходу продукції рослинництва, у тому числі зернових культур, значно підвищується якість роботи, а також скорочуються затрати часу на обробку інформації.

Автоматизація обліково-планових робіт підвищує рівень організації роботи працівників сфери управління, а також дозволяє значно зменшити затрати часу на розрахунки та обчислення, створює умови для підвищення продуктивності праці управлінського персоналу.

Отже, облікова інформація відіграє важливе значення в процесі прийняття управлінських рішень для зниження собівартості та підвищення прибутковості зерновиробництва. Її вагомість підвищується за умови коли облікова інформація в повній мірі задовольняє інформаційні запити управлінського персоналу та не є надлишковою, тобто максимально релевантна.

Список використаних джерел:

1. Білоусова І. Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - № 9. – с. 3-5.
2. Бойко В. І. Економіка виробництва зерна (з основами організації і технології виробництва) : монографія / В. І. Бойко, Є. М. Лебідь, В. С. Рибка, В. М. Скупий, В. О. Компанієць, А. О. Кулик. - К. : ННЦ "Ін-т аграр. економіки", 2008. - 400 с.
3. Рижикова Н.І. Управління витратами/ Н.І. Рижикова, О.В. Накісько. – Харків: ХНЕУСГ, 2013.- 198 с.

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: СТАН І ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Слесар Т.М., к.е.н. доцент, Лелюшок С., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В теперішніх умовах господарювання керівництво підприємства, а теж їх ділові партнери хочуть отримати релевантну інформацію про стан і користування основних засобів. Відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” таку інформацію має мати в собі фінансова звітність. На теперішній час, поточний бухгалтерський облік і фінансова звітність на жаль не завжди подають реальні дані про основні засоби, через що втратили свою корисність для внутрішніх і зовнішніх користувачів. Загальними причинами такої ситуації є низька методична розробленість Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також утворення підприємствами незлагодженої облікової політики, у тому числі це стосується основних засобів. Окрім того, суттєво знижує правдивість даних про основні засоби діяння податкового законодавства на вибір способів бухгалтерського обліку.

З новведенням П(С)БО підприємства отримали сучасні можливості у формуванні облікової політики про основних засобів. Але, деякі норми стандартів мають загальний характер, що утруднюють їх практичну реалізацію. Так, загальною мірою не розкрито порядок усвідомлення основних засобів активами підприємства, що приводять до різних тлумачень їх сутності. Недосконалість способів оцінки результатів поліпшення основних засобів значно має ускладнення обліку витрат на їх відновлення і поліпшення.

Формування облікової політики згідно основних засобів втілюється без дотримання принципу наукового обґрунтування її положень, у висновку на підприємствах не реалізується право вибору, якщо ми говоримо про переоцінку основних засобів, встановлення способів амортизації, формулювання термінів корисного використання і ліквідаційної вартості того чи іншого об'єкта

Проблема обліку операцій з основними засобами стали предметом дослідження видатних вчених-економістів, а саме: М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Б.І. Валусьва, Н.Г. Виговської, В.Г. Горелкіна, Н.М. Гуляєвої, І.П. Житньої, М.В. Кужельного, Л.О. Леонової, М.С. Пушкаря, Ю.Д. Чацкіса, Я.В. Соколова, А.Є. Фукса, Й. Бетге, М.Х.Б. Перера, Ж. Рішара, Е.С. Хендріксена, та інших. Вони провели дослідження проблем практичного і теоретичного характеру мають вплив на розвиток теорії бухгалтерського обліку. Зокрема, велика увага приділяється розкриттю сутності основних засобів, порядок документального оформлення операцій з ними, проблемам амортизації, ремонту та поліпшення основних засобів. Однак, справа оцінки й обліку основних засобів досліджуються з позиції їх впливу на собівартість виробленої продукції чи на розмір прибутку до оподаткування. При таких поняттях недостатня увага приділяється підвищенню справедливості обліково-економічної інформації про існування і використання основних засобів. Потребуються вдосконалення сучасна методика обліку операцій надходження та дооцінки, відновлення, удосконалення основних засобів, а також способів їх амортизації. Залишилися невирішеними організаційно-методичні проблеми сформування облікової політики про даного об'єкта обліку основних засобів.

Ефект використання основних засобів на даний час залежить від організації встановленого в строк одержання надійної і досить повної обліково-економічної інформації. У цьому зв'язку більша роль та значення обліку як однієї з найважливіших функцій управління.

Зокрема сучасна система організації бухгалтерського обліку основних засобів не може загально задовольнити зростаючі та інформаційні потреби управління. Поганий виклад інформації і часті зміни нормативно-правового регулювання сприяли не правильної сутності основних засобів, а також неоднозначному отриманню інформації про ці об'єкти у фінансовому та податковому обліку.

Вимагає практичне втілення питання оптимізації господарського механізму оцінки і оренди основних засобів. Потребується вдосконалення порядок нарахування амортизації основних засобів. Залишилися невирішеними питання накопичення, систематизації та узагальнення облікової інформації про витрати на ремонт основних засобів. Потребуються вдосконалення діючих форм документації обліку основних засобів з належною метою їх використання в процесі управління.

Як підсумок, актуальність і значущість питань вдосконалення обліку основних засобів та операцій по їх оподаткуванню, а також неякісне їхнє вивчення визначили вибір теми, її цільову завдання та спрямованість.

Зробимо висновок оцінки теперішнього стану організації та ведення обліку основних засобів на підприємствах України використовуються методи асоціацій і аналогій (під час розробки методики аналітичного та синтетичного обліку основних засобів та їх оподаткування); логічного аналізу (коли іде про визначення економічності сутності основних засобів та напрямів облікової політики, розробка класифікаційних ознак для класифікації основних засобів); деталізації (під час розробки методики формування балансової оцінки основних засобів та первісної); порівняльного аналізу (для знаходження переваг та недоліків різних методів амортизації); системного вивчення господарських процесів (під час розробки напрямів оптимізаційного документального оформлення операцій); евристичний метод експертної оцінки і контрольних питань (в анкетному дослідженні стану бухгалтерського обліку та оподаткування основних засобів на підприємствах); і також схематичні і графічні методи (для наочного зображення

результатів дослідження). Обробка інформації здійснювалась з використанням табличного процесора Excel.

Основну роботу сформовано по системним осмисленням законодавчих і нормативним актам України з питань бухгалтерського обліку і оподаткування операцій з основними засобами; наукових розробок економістів з обліку й оподаткування операцій з основними засобами; облікових, статистичних та аналітичних даних підприємств України; публікацій у фахових виданнях, матеріалів наукових конференцій і семінарів із питань обліку основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Омельченко О. Удосконалення обліку основних засобів // Тематичний збірник наукових праць з проблем торгівлі і громадського харчування. Наукове видання “Торгівля і ринок України”. - Вип. 10. – Т. 3. – Донецьк, Донецький державний університет економіки і торгівлі. – 2000. – С.86-92.

2. Омельченко О. Ю. Удосконалення обліку основних засобів // Тематичний збірник наукових праць “Торгівля і ринок України”. – Вип. 17. – Т. III. – Донецьк, ДонДУЕТ. - 2004. – С.57-63

3. Павлюк І. Бухгалтерський облік реалізації та передачі основних засобів // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - №4. – С. 33-36.

4. Сук Л.К. Облік капітальних вкладень // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 1998. - № 8. - С. 2-12. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. – 6-те вид. – К.: А.С.К., 2001. – 784 с.

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ЄСВ У 2017 РОЦІ

Слесар Т.М., к. е. н., доцент, Мятенко А.В. студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ) є досить актуальним питанням, яке цікавить різних користувачів облікової інформації. Для працівників ЄСВ визначає розмір заробітної плати, що підлягає виплаті, для підприємства воно виступає складовою витрат, що визначають собівартість продукції і впливають на фінансовий результат господарської діяльності, для держави нарахування ЄСВ є основним джерелом формування Пенсійного фонду.

Питання нарахування ЄСВ розглядається в роботах таких науковців як Т. Мельник, О. Коблянська, В. Шарманська, В. Рудень, І. Журавська, О. Самарченко, М. Шаварина, В. Яценко, Л. Василенко, Б. Зайчук, І. Сухомлин, І. Львова та інших.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі - єдиний внесок) - консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.[1]

На заробітну плату нараховується єдиний соціальний внесок. Єдина ставка нарахування ЄСВ, що діяла з 01.01.2016 року залишилась незмінною. В 2017 році її розмір дорівнює 22% від нарахованого доходу. Виняток становить заробітна плата, яка нараховується працівникам-інвалідам. Для цієї категорії працюючих ставка встановлена

на рівні 8,41%. Пільгами також користуються підприємства УТОГ та УТОС, де працює понад 50 % інвалідів. Для них ставка ЄСВ становить 5,3%.

База для нарахування ЄСВ включає всі види заробітної плати, допомоги з тимчасової непрацездатності та по вагітності і пологах.

Доцільно зазначити, що розмір максимальної величини бази нарахування єдиного внеску дорівнює 25 розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом, та станом на 01.01.2017 року дорівнює 40000,00 грн .

Якщо база нарахування єдиного внеску не перевищує розміру мінімальної заробітної плати, сума єдиного внеску розраховується як добуток розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід, та ставки єдиного внеску. Тобто, незалежно від того працює працівник неповний робочий день, на 0,5 ставки, перебуває у відпустці без збереження заробітної плати, чи за інших підстав йому була нарахована заробітна плата в розмірі менше мінімальної, роботодавець повинен обов'язково сплачувати ЄСВ в мінімальному розмірі: 3200 грн. *22% = 704 грн [22].

Якщо база нарахування ЄСВ не перевищує розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід, сума ЄСВ розраховується як добуток розміру мінімальної заробітної плати та ставки ЄСВ (22%) за умови перебування у трудових відносинах повний календарний місяць або відпрацювання всіх робочих днів звітного місяця. Неповний перелік застосування ЄСВ наведено у таблиці 1 [3].

Таблиця 1

Застосування ЄСВ у 2017 році

Застосовується	Не застосовується
Якщо працівника прийнято з першого робочого дня та звільнено останнім робочим днем звітного місяця	До заробітної плати з джерела не за основним місцем роботи (базою нарахування ЄСВ є отриманий дохід (прибуток) незалежно від його розміру)
Якщо працівник (за основним місцем роботи) працює на умовах неповного робочого часу	До заробітної плати (доходу) працівника – інваліда , який працює на підприємстві, в установі або організації, де застосовується ставка 8,41%
Якщо працівник частину місяця перебував у відпустці без збереження заробітної плати (база нарахування ЄСВ не перевищує розміру мінімальної зарплати)	До заробітної плати (доходів) працівників всеукраїнських громадських організацій інвалідів, зокрема товариств УТОГ та УТОС, де застосовується ставка 5,5% (для працюючих інвалідів)
Для працівника (за основним місцем роботи), який перебував на лікарняному повний місяць, у якому сума нарахованого лікарняного менше за мінімальний розмір зарплати, встановленої законом на місяць, за який нараховується зарплата (дохід)	Якщо працівника прийнято не з першого робочого дня та звільнено не останнім робочим днем звітного місяця
Для працівника (за основним місцем роботи), який відпрацював частину місяця, а іншу частину перебував на лікарняному, де загальна сума нарахованого доходу (сума зарплати за відпрацьований час та лікарняного) не перевищує розміру мінімальної зарплати	До працівників, яким надано відпустки без збереження заробітної плати на період проведення АТО у відповідному населеному пункті з урахуванням часу, необхідного для повернення до місця роботи, але не більш як сім календарних днів після прийняття рішення про припинення АТО

Якщо після розподілу лікарняного (суми допомоги по тимчасовій непрацездатності відносяться до того місяця, за який вони нараховані) загальний дохід за місяць становить менше мінімального розміру	Якщо працівник повний місяць перебував у відпустці без збереження заробітної плати (база нарахування ЄСВ відсутня)
--	--

Отже, у 2017 році відбулись значні зміни в законодавстві стосовно оплати праці. Тепер рівень мінімальної заробітної плати забезпечуватиметься за рахунок не тільки посадового окладу, а й різних доплат, надбавок, премій. Але й розмір мінімальної заробітної плати збільшився вдвічі. А це означає: якщо заробітна плата працівника буде менша мінімальної, то йому нарахують доплату до рівня мінімальної заробітної плати. Ставка ЄСВ залишилась без змін, змінилось лише її застосування.

Список використаних джерел:

1. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» Закон України від 06.12.2016 р. № 1774-VIII. [Електронний ресурс] / - Режим доступу: sfs.gov.ua/
2. «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» Закон України.- [Електронний ресурс] / - Режим доступу: sfs.gov.ua/
3. Нарахування ЄСВ з мінімальної зарплати: таблиця від ДФС. – [Електронний ресурс] / - Режим доступу: sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/284713.html

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Талько Т.В., викладач; Овчаренко Д.О., студент

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж», м. Ірпінь

Головною метою діяльності будь-якого підприємства в ринкових умовах-максимізація прибутку. Реальні можливості реалізації стратегічної мети у всіх випадках обмежені витратами виробництва і попитом на продукцію, що випускається. Оскільки витрати-це основний обмежувач прибутку й одночасно головний фактор, що впливає на обсяг продукції, то прийняття рішень керівництвом підприємства неможливе без калькулювання й аналізу вже наявних витрат виробництва і планування їх величини на перспективу.

Своєчасне надходження об'єктивної інформації є підставою до прийняття ефективного управлінського рішення. При цьому «ступінь інформаційного забезпечення керівників усіх рівнів управління підприємством визначається здатністю бухгалтерів-аналітиків використовувати методи калькулювання собівартості продукції і управління витратами, планування і бюджетування»[1,с.7].

Калькулювання собівартості продукції, робіт і послуг є невід'ємною складовою сучасного управлінського обліку. Зміни умов господарювання висувають на перший план таку сферу управління як управління виробничими витратами. В свою чергу, основу управління витратами формує калькулювання продукції.

Управлінський облік в практичному застосуванні в Україні включає в себе такі складові частини :

- облік витрат і калькулювання собівартості продукції(робіт, послуг);
- прогнозування, планування, аналіз і контроль витрат та доходів за їх цільовим направленням;

➤ використання облікової інформації про витрати та доходи для прийняття управлінських рішень.

За твердженням науковців, калькулювання- це термін, який нині практично завжди вживається поряд з виробничими витратами, бухгалтерським обліком витрат на виробництво(управлінським обліком)[1,с.67].

Слід розрізняти два методи калькулювання собівартості:

➤ метод послідовного підсумування витрат;

➤ метод прямого накопичення витрат.

Саме у методиці обліку витрат проявляються відмінності фінансового та управлінського обліку. У першому фіксують тільки документально підтверджені витрати з метою визначення фінансового результату та складання звітності. У другому їх обліковують за галузями, видами продукції з метою визначення собівартості(внутрішньої ціни) на кожен вид продукції, робіт, послуг.

Таким чином, при організації системи управлінського обліку необхідно приймати до уваги, що кожен із методів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції має свої переваги та недоліки, які мають бути досконало вивчені. Також у практичній діяльності необхідно враховувати особливості організаційно-технічних процесів виробництва сільськогосподарської продукції, а також тип управління підприємством.

В умовах сьогодишньої ринкової конкуренції розмір витрат має досить важливе значення. Старі калькуляційні системи оцінювали запаси готової продукції та напівфабрикатів власного виробництва для внутрішньовиробничих цілей і для складання зовнішньої звітності та визначення прибутку. Вони не надавали інформації, що придатна для вирішення багатьох управлінських завдань. Завдяки сучасним системам калькулювання одержана інформація дає можливість не лише вирішувати традиційні завдання, але й прогнозувати економічні наслідки прийнятих управлінських рішень. Сучасне калькулювання лежить в основі оцінки виконання прийнятого підприємством або центром відповідності плану. Воно є необхідним для аналізу причин відхилень від планових показників собівартості продукції. Дані фактичних калькуляцій використовуються для наступного калькулювання собівартості, обґрунтування економічної ефективності впровадження нової техніки, вибору сучасних технологічних процесів, випуску нових видів продукції.

Список використаних джерел:

1. Герасимчук Н.В. Методи обліку собівартості: новий погляд на калькуляцію/ Н.В. Герасимчук//Міжвузівський збірник наукових праць / Економіка: проблеми теорії та практики.-Дніпропетровський державний університет.-2000.-Випуск 20.-С.64-70

2. Скрипник М.І. Процес калькулювання :визначення понять / М.І.Скрипник [Електронний ресурс].-Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2009_3/32.pdf

3. Маренич Т. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції/Т.Маренич//Бухгалтерський облік і аудит.-2006.-№12.-С.19-25.

4. Тлущкевич Н.В. Облік витрат та калькулювання собівартості і сільському господарстві/Н.В. Тлущкевич [Електронний ресурс].-Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ekfor/2011_1/35.pdf

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ, ПРОБЛЕМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

Теловата М. Т., д.пед.н., професор, Дмитришина О. Р., студентка

Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

Нові економічні відносини проникають у всі сфери господарської діяльності підприємств України. Відбувається інтенсивний перехід діяльності економічних суб'єктів на ринкові відносини, в цих умовах у підприємств виникає необхідність активніше використовувати бухгалтерський облік, щоб удосконалювати свою роботу.

Проблеми обліку розрахунків з покупцями та замовниками знайшли висвітлення у працях таких українських науковців, як Бутинець Ф.Ф., Гончаренко Т.В., Корінько М.Д., Лищенко О.Г., Нашкерська Г.М., Пантелєєв В.П., Сливка Я.В., Теловата М.Т., Шевчук В.О. та інші.

Проведений аналіз досліджень та публікацій видатних науковців показав, що питання обліку розрахунків з покупцями та замовниками досліджуються в різних напрямках.

Л.В. Погоріляк висвітлив деякі напрями удосконалення розрахунків з покупцями та замовниками, яке зумовлене направленістю національних П(с)БО до міжнародних стандартів фінансової звітності висвітлив [4]. С.О. Полятикін запропонував використовувати як один із шляхів удосконалення факторинг при управлінні дебіторською заборгованістю підприємств, а також розвиток обліку розрахунків з покупцями та замовниками зумовлений використанням інформаційних систем в обліку [4]. Отже, при вирішенні визначених проблеми автори вбачають у вдосконаленні методики відображення в обліку розрахунків з покупцями і замовниками.

Відповідно, дослідження проблем бухгалтерського обліку з покупцями і замовниками зосереджується на змінах у законодавстві щодо наближення П(с)БО до МСФЗ, підвищення рівня автоматизації та комп'ютеризації бухгалтерського обліку.

Взагалі, вітчизняні економісти сутність дебіторської заборгованості визначають неоднаково. Деякі з них дотримуються точки зору західних економістів і стверджують, що вона являє собою зобов'язання перед підприємством лише покупців за отримані товари, роботи, послуги. Інші розглядають дебіторську заборгованість дещо ширше, а саме – як борги перед підприємством юридичних та фізичних осіб [4].

Згідно П(С)БО 10 під дебіторською заборгованістю розуміють «суму заборгованості дебіторів підприємству на певну дату» [1].

З даним визначенням погоджуються такі науковці, як, Корінько М.Д., Пантелєєв В.П., Теловата М.Т. Шевчук В.О. та інші [2,3].

На сьогоднішній час дебіторська заборгованість є одним з негативних явищ в економіці України. Велика сума заборгованості, яка існує між українськими підприємствами, призводить до сумнівно відомої кризи неплатежів. Криза неплатежів призводить до гальмування розвитку ринків, на яких працюють підприємства, платіжна криза є значною проблемою у національній економіці в цілому.

Від початку формування ринкових відносин в Україні і досі існує багато актуальних питань, пов'язаних з обліком дебіторської заборгованості :

– для прийняття зацікавленими особами адекватних та вчасних рішень щодо існуючої політики управління в процесі антикризового регулювання фінансово-господарського стану істотно значення мають актуальність і якість інформації про стан розрахунків з дебіторами, що формується на базі даних бухгалтерського обліку конкретних суб'єктів господарювання. Це зумовлює неможливість отримання інформації про дебіторську заборгованість в обсязі і вигляді, достатньому для проведення аналізу розрахунків з дебіторами зокрема і заборгованості загалом з метою прогнозування

ймовірності настання платіжної кризи суб'єктів господарювання, складання рекомендацій щодо її попередження;

- невирішені проблеми відображення в обліку довгострокової дебіторської заборгованості, оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги;

- застосовувати у наших умовах традиційні за кордоном методики аналізу дебіторської заборгованості не завжди доцільно через відсутність необхідного обсягу вірогідної і доступної інформації щодо розрахунків з дебіторами. Зазначені проблеми вказують на необхідність пошуку специфічних засобів аналізу дебіторської заборгованості, спрямованих на отримання інформації комплексного характеру, достатньої для прийняття рішень щодо глибини кризи неплатежів аналізованого суб'єкту [5].

Саме тому для вирішення вищезазначених проблемних питань потрібна розробка дієвого алгоритму щодо управління дебіторською заборгованістю.

Важливим питанням при побудові алгоритму управління дебіторською заборгованістю є класифікація дебіторської заборгованості, яку покладено в основу його функціонування. Для даного алгоритму пропонуємо здійснювати класифікацію дебіторської заборгованості за критерієм її стягнення, тобто за можливістю її вчасного повернення підприємству: строкова чи прострочена, безнадійна та сумнівна.

Таким чином, економічне становище, що склалося в Україні, зумовлює потребу в вжитті радикальних і реальних заходів, які нададуть можливість забезпечити розрахунки на принципах оптимізації інтересів підприємств-партнерів. Крім того, проблема неплатежів за товари, роботи, послуги в Україні пов'язана здебільшого з відсутністю майнової відповідальності покупців за невиконання своїх договірних зобов'язань. Створення ефективної моделі обліку дебіторської заборгованості дозволить уникнути ризиків неплатоспроможності та зниження показників ліквідності внаслідок отримання об'єктивної та своєчасної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Отже, можна з упевненістю сказати, що виробничо-господарська діяльність та фінансовий стан підприємств багато в чому залежить від надходження платежів за товари, роботи та послуги від покупців та замовників.

Дебіторська заборгованість, яка виникає між підприємствами, негативно впливає на розвиток як підприємства (може навіть привести його до банкрутства), так і економіки країни в цілому: по-перше, спричиняє кризу неплатежів, що зменшує оборотність грошових коштів; по-друге, завдає значних втрат для державного бюджету у вигляді скорочення різноманітних платежів та податків тощо.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість": Затверджено Міністерством фінансів України від 08.10.99р. № 237 зі змінами та доповненням
2. Бухгалтерський облік (енциклопедія рахунків бухгалтерського обліку) : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / [за ред. В.О.Шевчука]. Національна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2009 – 277с.
3. Бухгалтерський облік: [навч. посіб. Для студентів вищих навчальних закладів] / [за ред. М.Д.Корінька]. Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2009 – 279с.
4. Лень В.С. Гливіченко В.В. бухгалтерський облік у галузях економіки: Підручник. – Чернігів: Десна Поліграф, 2013 – 438с.
5. Словник бухгалтера та аудитора / В.П. Пантелеєв, О.С. Сніжко; Держ. ком. Статистики України, Держ. акад. статистики обліку та аудиту. – К: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2009 – 45с.

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Теловата М.Т., д.пед.н., професор, Ковбаско К.А., студентка

Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

В умовах ринкової економіки значну роль відіграє бухгалтерський облік, без знання якого неможливо ефективно керувати підприємствами. У бухгалтерському обліку одним із елементів господарських засобів є засоби у сфері обігу, складовою частиною яких є грошові кошти. Облік грошових коштів ведеться в кожному підприємстві, ефективне функціонування якого залежить від правильної організації їх обліку, адже основу діяльності підприємства складають операції, які пов'язані з придбанням, виробництвом і продажем товарів та послуг і, у зв'язку з цим, оплатою та одержанням грошових коштів. Наявність грошових коштів у підприємстві впливає на його платоспроможність, а також ефективність діяльності та подальший розвиток.

Дослідженням основних аспектів обліку грошових коштів займаються такі вітчизняні науковці, як: Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф., Кірейцев Г.Г., Корінько М.Д., Кужельний М.В., Малюга Н.М., Нападовська Л.В., Пантелєєв В.П., Сопко В.В., Теловата М.Т., Швець В.Г. та інші. Однак, дане питання не є достатньо вивченим у науковій літературі та потребує подальшого розгляду.

Предметом бухгалтерського обліку грошових коштів є процеси документального оформлення руху коштів у касі підприємства та на рахунках у банку, господарські операції пов'язані з надходженням і видатками грошових коштів. Здійснення процедури відображення в бухгалтерському обліку і розкриття інформації про грошові кошти у фінансовій звітності регламентує Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Відповідно до НП(С)БО 1 «грошові кошти – готівка, кошти на рахунках в банку та депозити до запитання» [2].

У літературних джерелах існують різні підходи щодо визначення поняття «грошові кошти» (табл.1.).

Таблиця 1.

Визначення грошових коштів різними авторами

№ п/п	Автор	Визначення
1	Бутинець Ф.Ф. [2]	Сума готівки в касі підприємства, вільні грошові кошти, що зберігаються на поточному, валютному та інших рахунках в банку та інші грошові кошти підприємства.
2	Єфіменко В.І. [4]	Це готівка, яка зберігається на підприємстві, гроші в банках (на рахунках); банківські векселі, грошові чеки та перекази від клієнтів.
3	Теловата М.Т. [1]	Грошові знаки національної валюти у вигляді банкнот і монет, що використовується як засіб платежу.
4	Ткаченко Н.М. [5]	Касова готівка, кошти на рахунках у банках, інші грошові кошти.
5	Філімоненков О.С.[4]	Кошти у вигляді грошей, які знаходяться в касі підприємства, на рахунках в установах банку, в акредитивах, у підзвітних осіб та на депозитах до запитання.

Цілком зрозуміло, що фінансова діяльність підприємства залежить від достовірності та оперативності обліку. Практика показує, що перед господарюючими суб'єктами постійно виникають деякі облікові проблеми стосовно руху та наявності грошових коштів. Це потребує побудови належної системи бухгалтерського обліку

грошових коштів, яка передбачає правильність здійснення та відображення всіх етапів їх руху, починаючи з нормативно-правових вимог, заповнення первинних документів, узагальнення та систематизації інформації в регістрах і завершуючи складанням звітності [3].

Серед проблем обліку операцій з грошовими коштами є неповне та не своєчасне відображення грошових коштів у системі обліку, в результаті чого не можна чітко визначити реальний розмір коштів, оскільки вони не будуть повністю та своєчасно оприбутковані. Відсутність інформації про рух реальних грошових потоків дуже ускладнює, а практично, майже не дозволяє ефективно управляти капіталом. Така ситуація матиме наслідком неправильне відображення податкових стягнень і, ця помилка тягне за собою ряд інших, які можливо виявити лише під час інвентаризації.

Ще однією проблемою обліку операцій з грошовими коштами є ухилення від оподаткування шляхом використання не облікованих готівкових грошових коштів. Головною причиною цього є надто високий рівень оподаткування заробітної плати в порівнянні з низьким рівнем соціальних гарантій.

Організація контролю за процесом збереження та використання грошових коштів також визначена серед основних проблем обліку операцій з грошовими коштами. Відомо, що безперервний періодичний рух грошових коштів є основою ефективного функціонування сучасного підприємства. Для забезпечення оперативного контролю за рухом грошових коштів пропонується здійснювати в організаціях розробку фінансових планів надходження і витрачання грошових коштів на наступний рік, де буде розрахунок планового доходу від основної діяльності та витрати коштів у розрізі статей витрат. Також підприємствам на початку кожного місяця доцільно було б формувати звіт за попередній місяць про надходження і використання грошових коштів та порівнювати його з плановими показниками.

Така система контролю є перспективною і вона значно вплине на підвищення ефективності усього процесу управління діяльністю підприємства. Важлива роль у вирішенні цього питання покладається на необхідність застосування конкретних прийомів управління грошовими коштами, джерелом якого є достовірне інформаційне, матеріально-технічне та організаційне забезпечення ведення обліку грошових коштів[5].

Стає зрозуміло, що організація цієї ділянки обліку є дуже трудомістким і разом з тим ризикованим процесом, оскільки навіть одна помилка може створити цілий багато порушень і неточностей, що в подальшому відобразиться на господарському процесі та інформації про фінансово-майновий стан підприємства. Одним з основних шляхів вирішення цієї проблеми є автоматизація бухгалтерського обліку за допомогою сучасних інформаційних технологій, зокрема автоматизованої інформаційної облікової системи.

Автоматизована інформаційна облікова система – це система, в якій інформаційний процес обліку автоматизований за рахунок застосування спеціальних методів опрацювання даних, які використовують комплекс розрахункових, комунікаційних та інших технічних засобів, з метою отримання та передачі інформації, потрібної спеціалістам-бухгалтерам для виконання функцій управлінського і фінансового обліку [4].

Комп'ютеризація обліку грошових коштів дає можливість поєднувати професійні якості та функції працівника з інтелектуальними можливостями комп'ютерів та програмного забезпечення. За результатами діяльності більшості підприємств, використання автоматизованої форми обліку значно підвищує своєчасність і точність оброблення облікової інформації, формування первинних і звітних документів.

Отже, вище зазначені обставини вимагають подальшого дослідження особливостей обліку операцій з грошовими коштами і внесення, на цій основі, пропозицій по удосконаленню обліку.

Список використаних джерел:

1. Левочко М.Т. Вступ до спеціальності. Облік та аудит: навч.посіб. / М.Т. Левочко; Держ. ком. статистики України, Держ. акад.. статистики, обліку і аудиту. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2009. – С.238.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. №73.
3. Степова Т.Г., Татарінова Г.О., Гріщук Р.І. Облік грошових коштів: Навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, 2013 р. - 416 с.
4. Терещенко Л. О. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. / Л. О. Терещенко, І. І. Матвієнко. – К. :КНТЕУ, 2006.
5. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік, оподаткування і звітність: підруч. / Н.М. Ткаченко. – 5-те вид., допов і перероб. – К. : Алтера, 2011. – С. 151.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ІННОВАЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ

Тивончук С.В., к.е.н., доцент, Діденко В.В., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Вибраний Україною курс на євроінтеграцію, орієнтує національних виробників на здійснення інвестицій в оновлення як матеріально-технічної бази, так і технологій виробництва. Таке інвестиційно-інноваційне спрямування сучасних підприємств вимагає комплексного підходу до удосконалення обліково-аналітичного забезпечення капітальних інвестицій інноваційного характеру та аудиту за їх ефективним використанням.

Слід відмітити, що інвестиційна діяльність забезпечується шляхом реалізації як інвестиційних проектів і здійсненням операцій з корпоративними правами, так і іншими видами інтелектуальних цінностей. Суб'єкти господарювання здійснюють вкладення коштів, майнових та інтелектуальних цінностей у придбання нової техніки, технології, виробництво організаційних форм і методів господарювання та системи управління, тощо. Тобто вкладення у нову інноваційну продукцію та відтворення необоротних активів інноваційного спрямування. Результатом такого інвестування є отримання певного економічного, соціального та інших видів ефекту. Це потребує правильної організації обліку капітальних інвестицій інноваційного характеру, підходів до їх оцінки, обґрунтованого рішення щодо постановки їх на баланс.

Відомо, що раціональна організація обліку і управління інвестиційно-інноваційною діяльністю на підприємствах неможлива без ефективного контролю за капітальними інвестиціями, в т.ч. інноваційного характеру та операціями з ними, однією із форм якого вважають аудит. При цьому важливим є проведення аудиту капітальних інвестицій як в інтересах інвестора, власників підприємства, так і інших користувачів фінансової звітності, потенційних інвесторів. Аудитор повинен проконтролювати цільове використання капітальних інвестицій, оскільки на капітальні інвестиції різного напрямку витрачаються значні грошові кошти.

Слід відмітити, що капітальні інвестиції в необоротні активи з позиції обліку регулюються П(С)БО7 «Основні засоби». А капітальні інвестиції у придбання, створення і модернізацію нематеріальних активів – П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Законом України «Про інвестиційну діяльність» серед об'єктів інвестиційної діяльності виділено інновації у складі нематеріальних активів. Крім того, за бухгалтерськими правилами впровадження інновацій та розробка інноваційної продукції здійснюється тільки на

основі використання об'єктів права інтелектуальної власності, які відповідають встановленим критеріям положеннями П(С)БО. Відповідно, не всі об'єкти інтелектуальної власності підлягають відображенню в системі бухгалтерському обліку.

Вважаємо, що під капітальними інвестиціями слід розуміти вкладення майнових та інноваційних (інтелектуальних) цінностей для забезпечення господарської діяльності на новому рівні з відповідним соціальним і економічним ефектом. Тому капітальні інвестиції для інноваційного розвитку слід враховувати як серед об'єктів бухгалтерського обліку так і об'єктів аудиту. При цьому важливим є конкретизація бухгалтерських аналітичних рахунків для проведення операцій з обліку інноваційних капітальних інвестицій. Це дасть можливість отримувати достовірну інформацію про капітальні витрати інноваційного характеру та проводити аудит правильності визначення вартості об'єктів інноваційної сфери та інтелектуальних інвестицій. Об'єктами аудиту капітальних інвестицій є інформаційне забезпечення формування витрат на капітальні інвестиції, в тому числі інноваційного характеру та рівень їх використання у системі обліку та звітності. Об'єкти обліку та аудиту капітальних інвестицій наведено на рис. 1.



* пропозиції авторів

Рис. 1 Об'єкти обліку та аудиту капітальних інвестицій

Вважаємо, що метою аудиту капітальних інвестицій є висловлювання аудитором незалежного, об'єктивного висновку щодо законності й достовірності відображення операцій із капітальними інвестиціями у системі бухгалтерського обліку та звітності, а також оцінки відповідності внутрішнього аудиту політиці та цілям діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети вважаємо за доцільне визначати такі завдання, як:

- проаналізувати документування операцій, пов'язаних із операціями капітальних інвестицій, а також обґрунтувати виявлені відхилення в них;

- дослідити об'єктивність, достовірність та законність інформації щодо капітальних

інвестицій в системі обліку та звітності;

- дослідити об'єктивність, достовірність та законність інформації щодо капітальних інвестицій інноваційного характеру в системі обліку та звітності

- здійснити аналіз ефективності інноваційно-інвестиційних проектів та віддачі від проєктованих виробництв;

- визначити ефективність контрольних дій систем внутрішнього аудиту та внутрішнього контролю щодо капітальних інвестицій, як факту впливу на характер аудиторських процедур;

- оцінити відповідність внутрішнього аудиту щодо капітальних інвестицій політиці та цілям діяльності підприємства;

- оцінити ефективність управлінської системи та рівень професійної підготовки управлінського персоналу.

Отже, враховуючи активізацію інвестиційно-інноваційної діяльності на підприємствах, внесено пропозиції по удосконаленню обліку та аудиту капітальних інвестицій інноваційного характеру.

ОБЛІК ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ

Тивончук С.В., к.е.н., доцент, Крокотенко К.Б., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Головною метою діяльності будь якого підприємства, є отримання максимального прибутку. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1], прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Прибуток як економічний показник являє собою різницю між ціною реалізації та собівартістю продукції (товарів, послуг), між обсягом отриманої виручки та реалізацією продукції.

Прибуток є якісним показником, позаяк в його розмірі відображається зміна обсягу товарообороту, доходів підприємства, рівня використання ресурсів, величини витрат обертання. Таким чином, прибуток синтезує в собі всі сторони діяльності підприємства, характеризує ефективність його господарської діяльності в цілому.

Формування загального прибутку, його збільшення мають важливе значення для кожного підприємства – суб'єкта господарської діяльності. Управління цими процесами займає важливе місце у фінансовому менеджменту.

Прибуток також є найвагомішим джерелом централізованих ресурсів держави. Тому, що у доходи бюджету здійснюється відрахування від одержаного доходу підприємства, значною частиною якого є прибуток. Це означає, що доходи підприємства повинні задовольняти не лише власні фінансові потреби, а й потреби держави на фінансування суспільних фондів споживання, охорони здоров'я, розвиток освіти і науки тощо.

На формування прибутку як фінансового показника діяльності підприємства впливають дві групи факторів: зовнішні та внутрішні (рис. 1).

Для узагальнення інформації про формуванні і використанні фінансових результатів діяльності підприємства використовується рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». По кредиту рахунка відображається збільшення прибутку від усіх видів діяльності, по дебету - збитки та використання прибутку.



Рис. 1. Фактори, які впливають на формування прибутку

На цьому рахунку ведеться облік нерозподілених прибутків чи непокритих збитків поточного та минулих років, а також використаного в поточному році прибутку.

Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» має такі субрахунки:

441 «Прибуток нерозподілений», на якому відображається наявність і рух нерозподіленого прибутку;

442 «Непокриті збитки», відображаються непокриті збитки. Їх списання здійснюють за рахунок нерозподіленого прибутку, резервного, пайового чи додаткового капіталу тощо;

443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» відображаються розподіл прибутку між власниками (нарахування дивідендів), відрахування в резервний капітал та інше використання прибутку в поточному періоді. Сальдо на цьому субрахунку у кінці року закривається у кореспонденції із субрахунками 441 та/або 442 з виведенням сальдо на одному з цих субрахунків [2].

Прибуток підприємства формується за рахунок таких джерел:

- 1) продаж (реалізація) продукції (послуг);
- 2) продаж іншого майна;
- 3) позареалізаційні операції.

Прибуток від продажу продукції (виконання робіт, надання послуг) є основним складником загального прибутку. Це прибуток від операційної діяльності, яка відображає місію і профіль підприємства. Він обчислюється як різниця між виручкою від продажу продукції (без урахування податку на додану вартість і акцизного збору) та її повною собівартістю.

Прибуток від продажу майна включає прибуток від продажу основних засобів (матеріальних активів), нематеріальних активів, цінних паперів інших підприємств тощо. Його розраховують як різницю між ціною продажу та балансовою (залишковою) вартістю об'єкта, який продається, з урахуванням витрат на продаж (демонтаж, транспортування, оплата агентських послуг).

Прибуток від позареалізаційних операцій — це прибуток від пайової участі в спільних підприємствах, здавання майна в оренду (лізинг), дивіденди на цінні папери, дохід від володіння борговими зобов'язаннями, роялті, надходження від економічних санкцій тощо[3]. Фінансовий результат визначають на рахунку 79 «Фінансові результати». Після чого прибуток списують в кредит рахунку 441 «Прибуток нерозподілений», а збиток — в дебет рахунку 442 «Непокриті збитки».

Список використаних джерел:

1. Національне Положення (Стандарт) Бухгалтерського Обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> ;
2. Облік на підприємствах торгівлі та ресторанного господарства: Навч. посіб. / Л.В. Нападовська, А.В. Алексєєва, О.А. Бакурова, О.Г. Веренич, Ш. Морозова, А.П. Шаповалова, В.М. Горностаєва; режим доступу: <http://tourism-book.com/pbooks/book-56/ua>
3. Онлайн бібліотека [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://readbookz.com/book/1/103.html>

СОЦІАЛЬНА ГАРАНТІЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ ЗА РАХУНОК РОЗМІРУ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Тивончук С.В., к.е.н, доцент; Майданик Н.О., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Доходи населення є основним чинником, що визначає рівень життя громадян. Одним з ключових показників, що характеризує тенденції, які притаманні вітчизняному ринку праці є мінімальна заробітна плата. Встановлення мінімальної заробітної плати це важливий механізм реалізації соціальної політики держави та засобів її безпосереднього впливу на оплату праці. Ця тема є актуальною, тому що заробітна плата є головним, можна сказати і єдиним, джерелом грошових доходів для основної частини працюючого населення і має забезпечувати необхідний рівень відтворення робочої сили й ефективного функціонування виробництва обсягу життєвих благ в обмін на виконану працівником роботу.

Мінімальна заробітна плата, прожитковий мінімум, засоби державного регулювання, населення, доходи, держава, оплата праці, середня заробітна плата.

Проблематика організації оплати праці та напрямів її удосконалення є предметом науково-практичних досліджень зарубіжних та вітчизняних науковців таких як: А.В. Базиліук, М.Т. Білуха, С.О. Скібін, Д.П. Богиня, О.І. Новікова, А.В. Калина, Н.М. Ткаченко. Крім того, у фахових виданнях різного спрямування містяться численні публікації ряду науковців, таких як: А.О. Баланда, О.А. Варецька, Н.Д. Холод, О.Н. Цибін. Наукові дослідження цих авторів дозволяють сформулювати необхідні рекомендації та висновки, які пов'язані з раціональним розв'язанням проблем оплати праці.

Питання організації оплати праці є найважливішим у системі соціально-трудових, соціально-економічних відносин; оплата праці є елементом національної політики. В умовах ринкової економіки мінімальний розмір оплати праці є одним із головних інструментів державного регулювання заробітної плати, оскільки покликаний захистити працівника від неправомірного рішення з боку роботодавця при визначенні ціни робочої сили. Як показує зарубіжний досвід, установлення мінімальної заробітної плати спрямоване на усунення надмірної експлуатації робочої сили, підтримку купівельної спроможності населення, забезпечення економічної стабільності й рівної оплати праці за рівну працю[1].

Згідно із ст. 3 Закону України «Про оплату праці» та ст. 95 Кодексу законів про працю України, «мінімальна заробітна плата» - це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану роботу, нижче якого не може проводитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці.

Відповідно до статті 9 цього ж Закону при встановленні мінімальної заробітної плати мають враховуватись:

- Соціальні чинники: прожитковий мінімум або межа бідності; динаміка цін; вартість життя та її зміни; розмір заробітних плат і соціальних виплат; диференціація доходів населення; потреби працівників та їх сімей; порівняльний рівень життя інших соціальних груп;

- Економічні фактори: потреби економічного розвитку; продуктивність праці; бажаність досягнення і підтримання високого рівня зайнятості.

Розмір мінімальної заробітної плати в Україні встановлюється Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України при прийнятті Державного бюджету. Мінімальна заробітна плата встановлюється у розмірі не нижчому за вартісну величину межі малозабезпеченості в розрахунку на працездатну особу, тобто в основу розрахунку мінімальної заробітної плати покладено розмір прожиткового мінімуму.

Прожитковий мінімум як соціальний стандарт застосовується для: загальної оцінки рівня життя в Україні; встановлення розмірів МЗП; визначення розмір соціальної допомоги, тощо.

Результати проведеного нами дослідження (Табл. 1) показують, що на сьогоднішній день в Україні рівень МЗП досягає рівня прожиткового мінімуму на одну працездатну особу.

Таблиця 1

Співвідношення мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму на одну працездатну особу в розрахунку на місяць (2005-2016)

Рік	Мінімальна заробітна плата, грн	Прожитковий мінімум, грн	Відхилення МЗП від ПМ	
			грн	%
01.01.2005	262,00	409,00	-147,00	35,94
01.01.2006	350,00	483,00	-133,00	27,54
01.01.2007	400,00	525,00	-125,00	23,81
01.01.2008	515,00	633,00	-118,00	18,64
01.01.2009	605,00	669,00	-64,00	9,57
01.01.2010	869,00	869,00	-	-
01.01.2011	941,00	941,00	-	-
01.01.2012	1073,00	1073,00	-	-
01.01.2013	1147,00	1147,00	-	-
01.01.2014	1218,00	1218,00	-	-
01.01.2015	1218,00	1218,00	-	-
01.01.2016	1378,00	1378,00	-	-

* Примітка. Розраховано автором (джерело: законодавчі акти України)

Позитивним моментом є те, що відхилення МЗП від ПМ з року в рік скорочувались, а з 2010 року зрівнялись, а отже держава зробила всі заходи, щоб посприяти цьому.

Проте сьогодні мінімальна заробітна плата не може повністю виконувати свої функції (регулююча, відтворювальна, стимулююча, соціальна), хоча і відповідає розміру прожиткового мінімуму, тому що мінімальна заробітна плата розраховується на основі прожиткового мінімуму, який не пов'язаний ні з процесом, ні результатом праці, а також тому, що потреби людини включають не тільки мінімальні фізіологічні та соціальні блага, а й потреби у кваліфікаційному рості та духовному збагаченні.

За розрахунками профспілок України та за оцінками громадян, навіть номінальні розміри встановлених значень прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати не відповідають реальному стану речей і суспільно прийнятому рівню життя. Так, за даними Національної федерації профспілок України, мінімальні потреби громадян на кінець 2016 року, залежно від регіону складали 3800-4500 грн. На думку громадян МЗП має складати 4987 грн. А для того, щоб «жити нормально» сьогодні українській сім'ї потрібно 6457 грн. на одну особу щомісячно[3].

На основі викладеного матеріалу можна дійти висновку, що країна, яка буде соціально-ринкову економіку в жодному разі не може обійтись без державного регулювання оплати праці. Головним завданням державного регулювання є забезпечення збалансованості інтересів всіх учасників трудового процесу, підвищення рівня життя населення та забезпечення нормального відтворення робочої сили.

Список використаних джерел:

1. Черкасов С.С. Інститут мінімальної заробітної та необхідність трансформації його ролі в економіці України. / С.С. Черкасов // Вісник інститут КНЕУ – 2010. - №3 (23). – С.21-28.

1. 2. Мінімальна заробітна плата як державна соціальна гарантія оплати праці // Шоляк О.Ю. [Електронний ресурс]. www.kadrovik.ua

3. Вітер В. Прожитковий мінімум у системі вимірів рівня життя населення України / В. Вітер // Україна: аспекти праці. – 2010. - №10.- С. 26-36.

МІНІМАЛЬНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА В УКРАЇНІ, НАСЛІДКИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Тивончук С.В., к.е.н., доцент, Постайчук Н.А. студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Одним із ключових показників, що характеризують основні тенденції, притаманні вітчизняному ринку праці, є розмір мінімальної заробітної плати. Установлення розміру мінімальної заробітної плати займає особливе місце у загальному механізмі регулювання заробітної плати і передбачає одночасне вирішення декількох важливих завдань: боротьба з бідністю шляхом установлення державних соціальних гарантій щодо грошового забезпечення мінімально необхідного рівня відтворення робочої сили; підвищення загального рівня оплати праці, виходячи з потреб зростання якості життя найманих працівників; протидія тенденції зниження величини реальної зарплати; узгодження соціально-економічної політики із динамікою економічного розвитку країни. Але тривалий час в Україні людина за виконання простої, некваліфікованої праці, отримуючи винагороду в розмірі мінімальної заробітної плати, перебувала в умовах боротьби за виживання. Крім того, низький рівень заробітної плати виконує демотивуючу функцію і сприяє поширенню вторинної та нерегламентованої зайнятості, що негативно відображається на продуктивності праці і погіршує стан економіки держави взагалі. Таким чином, мінімальна заробітна плата ще не стала дієвим інструментом підвищення ефективності праці і не враховує навіть фізіологічних потреб працівника не говорячи вже про соціальні та культурні. Це викликає продовження зниження ціни робочої сили та послаблення матеріальної захищеності працівників [4].

Згідно Закону про оплату праці мінімальна заробітна плата - це встановлений законом мінімальний розмір оплати праці за виконану працівником місячну (годинну) норму праці [3].

Статтями 9 та 10 цього закону встановлено, що розмір мінімальної заробітної плати визначається з урахуванням потреб працівників та їх сімей, вартісної величини достатнього для забезпечення нормального функціонування організму працездатної людини, збереження її здоров'я набору продуктів харчування, мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості, а також загального рівня середньої заробітної плати, продуктивності праці та рівня зайнятості [2].

Розмір мінімальної заробітної плати встановлюється Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України не рідше одного разу на рік у законі про Державний бюджет України з урахуванням пропозицій, вироблених шляхом переговорів, представників професійних спілок, роботодавців, які об'єдналися для ведення колективних переговорів і укладення генеральної угоди, та переглядається залежно від зміни розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

З 1.01.2017 р. в Україні мінімальна заробітна плата підвищилася з 1600 (станом на грудень 2016 р.) до 3200 грн. (рис.1).

Дивлячись динаміку мінімальної заробітної плати, можна зробити такі висновки: швидке підвищення призведе до скорочення робочих місць, а саме низькооплачуваних категорій працюючих. Також будуть фінансові наслідки. Якщо не буде вистачати грошей в бюджет і уряд, то внаслідок цього Нацбанк розпочне здійснювати додаткову емісію грошових коштів, що призведе до інфляції (рис. 2). А якщо не будуть не будуть “друкувати гроші”, то в державних структурах підвищення може призвести до заборгованості по заробітній платі, в бюджетній сфері в першу чергу.



Рис.1 Мінімальна заробітна плата протягом 2007-2017 р.р.(станом на 1 січня)

Розглянемо динаміку індексу інфляції в Україні.



Рис.2. Індекс інфляції України протягом 2007-2017 рр.

Порівнюючи статистику індексу інфляції до мінімальної заробітної плати можна зробити такі висновки, що скачки у 2008 та 2015 рр. індексу інфляції не

супроводжувалися зростанням мінімальної заробітної плати, що негативно впливало на соціально-економічний стан в суспільстві.

На шляху євроінтеграції України, особливо в сучасних умовах зростання цін та запровадження непопулярних реформ, недопустимо «заморожувати» мінімальну заробітну плату, а навпаки вкрай необхідно піднімати її рівень з метою стимулювання зростання середньої заробітної плати та розвитку економіки в цілому.

Мінімальна заробітна плата, це скоріше орієнтир для влади, бізнесу і профспілок, який свідчить про ефективність наших спільних дій щодо викорінення бідності серед працюючих, детінізації доходів, збереження трудового потенціалу та забезпечення конституційних прав усіх громадян нашої держави на гідний життєвий рівень[1].

Список використаних джерел:

2. Життєвий рівень громадян України. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.fpodessa.org.ua
3. Рівень зайнятості населення України. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.kadrovik.ua
4. Закон України «Про оплату праці» від 24.03 1995 року №3356-ХІІ. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.rada.gov.ua.
5. Черкасов С.С. Інститут мінімальної заробітної плати та необхідність трансформації його ролі в економіці України./ С.С. Черкасов // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ – 2010. - №3 (23). – С.21-28.

КОДЕКС ЕТИКИ ПРОФЕСІЙНИХ БУХГАЛТЕРІВ-ПРАКТИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

Чижевська Л. В. д.е.н., професор Горобець Т.В., студент магістратури

Житомирський державний технологічний університет

Професійний бухгалтер-практик – це особа, яка незалежно від функціональної класифікації її обов’язків (наприклад, аудит, оподаткування), працює на фірмі що надає професійні послуги.

Рада з Міжнародних стандартів етики бухгалтерів (PMСЕБ) розробила та опублікувала, Кодекс етики професійних бухгалтерів (Кодекс) для його використання професійними бухгалтерами в усьому світі. На основі цього Кодексу головною характерною рисою професії бухгалтера є прийняття на себе відповідальності діяти в суспільних інтересах.

У деяких організаціях можуть існувати вимоги та керівні положення, що відрізняються від Кодексу етики професійних бухгалтерів. Однак, якщо закон або нормативний акт забороняє організації дотримуватися деяких розділів Кодексу, вони повинні дотримуватися усіх інших розділів цього Кодексу.

Конфлікт інтересів – це суперечність між особистими інтересами та її службовими повноваженнями, наявність якої може вплинути на об’єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи не вчинення дій під час виконання наданих їх службових повноважень.

Професійний бухгалтер-практик може зіткнутися з обставинами, що можуть призвести до конфлікту інтересів. Наприклад, може виникнути така ситуація, якщо професійний бухгалтер-практик є безпосереднім конкурентом клієнта чи має спільне

підприємство, або подібну угоду з основним конкурентом клієнта. Також може виникати при конфіденційності інформації, коли бухгалтер-практик надає послуги клієнтам, інтереси яких розходяться, або клієнтам, які виступають сторонами спору щодо питання або операції, що розглядаються.

В деяких розділів цього Кодексу розписано застережені заходи який повинен бухгалтер застосовувати для усунення конфліктів. Залежно від обставин як правило, один із застережних заходів:

а) інформування клієнта про діловий інтерес або діяльність організації, що можуть становити конфлікт інтересів;

б) інформування всіх відомих відповідних сторін про те, що професійних бухгалтер-практик працює на кілька сторін стосовно питання, в якому їхні відповідні інтереси суперечать один одному;

в) інформування клієнта про те, що професійний бухгалтер-практик не працює виключно на одного клієнта під час надання запропонованих послуг (наприклад, в конкретному сегменті ринку або стосовно конкретної послуги).

Якщо конфлікт інтересів становить загрозу з одного чи кількох фундаментальних принципів (наприклад, чесність, професійна компетентність чи належна ретельність і т.д.), включаючи об'єктивність, конфіденційність чи професійну поведінку, яку неможливо усунути або зменшити, бухгалтер не приймає конкретне завдання або відмовляється між виконання одного чи кількох суперечливих завдань.

Якщо бухгалтер-практик звернувся до клієнта з проханням надати згоду на виконання роботи для іншої сторони (яка може бути або не може бути існуючим клієнтом) стосовно питання, у якого існує конфлікт відповідних інтересів, і клієнт не надав такої згоди, то професійний бухгалтер-практик не продовжує виконувати роботу для однієї із сторін стосовно питання, що спричиняє конфлікт інтересів.

Таким чином, професійний бухгалтер-практик повинен бути особливо уважним і чутливим до різних обставин та стосунків.

Список використаних джерел:

1. Кодекс Етики Професійних Бухгалтерів. Редакція 2012 р./переклад з англ. за ред.. С.Я. Зубілевич/ - К.Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України,- Київ, 2014, - 172 с.
2. Моя професія – бухгалтер, фінансист. Навчальний посібник для студентів вузів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» та 7.050104 «Фінансист» / За редакцією д.е.н, проф., Залуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф. Бутинця, І.А. Панченко. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 156 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Шевчук К.В., к.е.н., Волик А.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Значна кількість операцій, що здійснюється на підприємстві, пов'язана з рухом грошових коштів та проведенням розрахунків. Грошові кошти є найліквіднішими активами, тобто це єдиний вид оборотних активів, що володіє абсолютною ліквідністю, тобто негайною можливістю виступати засобом платежу за зобов'язаннями підприємства. У зв'язку з цим облік грошових коштів є важливим фактором ефективної діяльності підприємства.

Незважаючи на постійне зменшення частки готівкового обігу України готівкові розрахунки і на сьогодні мають свої переваги. Зокрема до них можна віднести: універсальність готівки як засобу платежу; легкість використання тощо.

Таким чином, організація обліку готівкових коштів має велике значення для будь-яких підприємств, які в процесі своєї виробничо-господарської діяльності користуються готівковими активами, пов'язаних із розрахунковими відносинами з працівниками підприємства, постачальниками та покупцями та замовниками.

Усі підприємства зберігають свої кошти на рахунках у банках, а отже для здійснення операцій з готівкою на підприємствах створюються каси. Керівники підприємств повинні забезпечити належне облаштування каси та надійне зберігання готівкових коштів. Якщо з вини керівника не були створені належні умови для забезпечення зберігання коштів, то вони будуть нести за це відповідальність відповідно до встановленого законодавством України порядку.

Порядок ведення касових операцій регламентується Положенням про ведення касових операцій у національній валюті України [2].

Ліміт каси встановлюється підприємством самостійно та оформляється Розрахунком встановлення ліміту залишку готівки в касі підписується головним (старшим) бухгалтером та керівником підприємства (або уповноваженою ним особою) та наказом керівника про встановлення ліміту. Ліміт каси підприємства встановлюють на підставі розрахунку середньоденного надходження готівки до каси або її середньоденної видачі з каси, за рішенням керівника підприємства або уповноваженої ним особи. Якщо підприємство не встановить такий ліміт, то в такому випадку він вважатиметься нульовим.

Готівка, що перевищує встановлений ліміт каси, здається до банків для зарахування на рахунки, як правило, щодня, в окремих випадках – не рідше один раз на п'ять робочих днів та оформляється заявою на переказ готівки.

Підприємства можуть розраховуватись готівкою як за рахунок коштів, одержаних у банку, так і за рахунок готівкової виручки. Законодавством України [3] передбачено обмеження (стосуються розрахунків під час оплати за товари, придбані на виробничі потреби за рахунок готівкових коштів, одержаних за допомогою електронного платіжного засобу) для підприємств (підприємців) протягом одного дня в розмірі 10 000 гривень при розрахунках готівкою між фізичною особою та підприємством (підприємцем) протягом одного дня в розмірі 50 000 грн., а також фізичних осіб між собою за договорами купівлі-продажу, які підлягають нотаріальному посвідченню, у розмірі 50 000 гривень.

Проведення касових операцій вимагає відповідальності, тому з касиром в обов'язковому порядку укладається договір про матеріальну відповідальність. Кваліфікаційні вимоги, що висуваються до касира, професійні обов'язки визначено в п.8 підрозділу «Кваліфікаційні характеристики» розділу 1 «Професії керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників [31].

Рух коштів у касі повинен оформлятися касовими документами до яких відносяться:

- ✓ первинні касові документи (прибуткові та видаткові касові ордери, відомості на виплату грошей, відомості закупівлі сільськогосподарської продукції тощо);
- ✓ відповідні журнали встановленої форми (окремо за прибутковими та видатковими операціями);
- ✓ книги обліку (касова книга, книга обліку розрахункових операцій (для підприємств, де застосовуються РРО) та інші).

На підставі первинних касових документів у день надходження або видачі готівки заповнюється касова книга. Вкінці робочого дня касир підраховує операції за день, виводить залишок готівки в касі на початок наступного дня та передає до бухгалтерії як звіт касира, який є відривною частиною аркуша касової книги з прибутковими та видатковими касовими ордерами під підпис у касовій книзі.

Підприємства можуть вести касову книгу в електронній формі, прибуткові та видаткові касові документи можуть заповнюватися і за допомогою комп'ютерної техніки, але відривна частина прибуткового касового ордера на підприємстві повинна зберігатися у паперовому вигляді.

Рахунок 30 «Готівка» призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в касі підприємства. За дебетом цього рахунку відображається надходження грошових коштів у касу підприємства, а за кредитом - виплата грошових коштів із каси підприємства. До даного рахунку відкривають субрахунки: 301 «Готівка в національній валюті», 302 «Готівка в іноземній валюті».

На сьогоднішній день в бухгалтерському обліку найбільшого розповсюдження набула автоматизована система «1С: Бухгалтерія 8.2», що полегшує ведення касових та банківських операцій. Комплекс модулів, що містить «1С: Бухгалтерія 8.2» дозволяють: автоматично підраховувати підсумкові суми; заповнювати прибуткові і видатковий касові ордери складати Касову і Головну книги та іншу документацію; у повному обсязі автоматизувати облік касових, банківських, розрахункових операцій, підраховувати грошові кошти на поточному рахунку в банку.

Бухгалтерський облік касових операцій – це відповідальний процес, який вимагає своєчасного та достовірного надходження інформації про готівкові кошти та їх рух. Оскільки порушення ведення обліку касових операцій, недотримання встановлених лімітів залишку готівки, встановлення необґрунтованих лімітів залишку готівки в касі стає причиною нарахування штрафних санкцій.

Список використаних джерел:

1. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. - [Електронний ресурс] . - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1109-13>.
2. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: постанова Правління НБУ від 15.12.2004 р. № 637]. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0040-05>.
3. Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою:[постанова Правління Національного банку України від 06.06.2013 року № 210]. - [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1109-13>.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПІЛЬГИ ПО ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Шевчук К.В., к.е.н., Єсипчук М.М., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Податок на доходи фізичних осіб в Україні має значне фіскальне значення та є одним з основних джерел формування доходів державного бюджету та виконує роль соціального регулятора. Водночас, проблема соціальної несправедливості даного податку залишається невирішеною, що негативно впливає на рівень доходів громадян, рівень добробуту населення та забезпечення соціальних стандартів життя.

Податок на доходи фізичних осіб є загальнодержавним податком, але відповідно до бюджетного законодавства визнається закріпленим за місцевими бюджетами податком, який, як показує практика, формує фінансову базу органів місцевого самоврядування і є регулюючим інструментом трансфертної політики в Україні.

З метою зниження податкового тиску на доходи малозабезпечених громадян Податковим

кодексом передбачені податкові соціальні пільги, однак їх перелік обмежений і стосується вузького кола платників податку.

Податкова соціальна пільга – сума, на яку платник податку на доходи фізичних осіб, має право зменшити свій загальний місячний оподатковуваний дохід у вигляді заробітної плати від одного роботодавця [3].

Податкова соціальна пільга застосовувалася до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця, якщо його розмір не перевищував суми, яка дорівнювала сумі місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженої на 1,4 та округленої до найближчих 10 гривень.

Враховуючи зміни 1 січня 2017 року розміру мінімальної заробітної плати до 3200 грн., яка відтепер значно різниться від прожиткового мінімуму працездатної особи, що складає відтепер 1600 грн., і впливає на граничну суму, при якій застосовується податкова соціальна пільга, у 2017 році – 2240 грн., можна сказати що її отримуватимуть значно менше осіб.

Підставою для отримання платником податків податкової соціальної пільги є подання роботодавцю заяви про самостійне обрання місця застосування податкової соціальної пільги та документів, що підтверджують таке право.

Щорічне поновлення заяви про застосування пільги не передбачено у разі застосування вимог ст. 169 Податкового кодексу України.

Розмір податкової соціальної пільги складає 50% від прожиткового мінімуму розрахованої для працездатної особи на початок звітного року, у 2017 році даний показник становить 800 грн., тобто протягом звітного податкового року розмір податкової соціальної пільги залишається незмінним.

Зазначимо, що в першій редакції Податкового кодексу України стаття 169.1.1 даного нормативного документу передбачала встановлення податкової соціальної пільги, що дорівнювала 100 % розміру прожиткового мінімуму, при цьому в абз. 8 п. 1 розділу XIX «Прикінцевих положень» передбачалося набрання чинності даного нормативу з 01.01.2015 р.

Для платників податку на доходи фізичних осіб які утримують двох або більше дітей віком до 18 років граничний розмір та сума податкової соціальної пільги буде розраховуватися як відповідний показник на добуток кількості дітей. Цю особливість може використати тільки одна із таких осіб. Тобто, на державному рівні не передбачено необхідність надання пільг в оподаткуванні, якщо платник виховує лише одну дитину до 18 років, що є порушенням принципу справедливості оподаткування.

Також існують підвищенні ставки, для пільгових категорій осіб як зазначені відповідно Податкового кодексу України, а саме:

- 1) ставка 150% суми податкової соціальної пільги (1 200 грн.);
- 2) ставка 200% суми податкової соціальної пільги (1 600 грн.).

У випадку, якщо працівник працює на підприємстві за умови неповного робочого дня за трудовим договором (контрактом) і отримує заробітну плату відповідно до визначень наведених у пп. 14.1.48 п. 14.1 Податкового кодексу. Він має право на застосування податкової соціальної пільги.

Якщо для фізичної особи може застосовуватися дві різні ставки пільги, то приймається найбільша. Але є виключення, у випадку, якщо платник податку утримує двох чи більше дітей, один (кілька) з яких є інвалідом, податкова соціальна пільга у розмірі 150% на дитину – інваліда додається до пільги у розмірі 100% на інших дітей [2].

Існує законодавча відповідальність за несвоєчасне і неправильне обчислення та сплату податку податковим агентом. Роботодавець такого платника податку зобов'язаний здійснити перерахунок суми доходів, нарахованих такому платнику податку у вигляді заробітної плати, і такої суми визнаної податкової соціальної пільги під час [1]: а) нарахування заробітної плати за останній місяць звітного року за наслідками кожного

звітнього податкового року; б) проведення розрахунку за останній місяць застосування податкової соціальної пільги; в) проведення остаточного розрахунку з платником податку, який припиняє трудові відносини з таким роботодавцем.

В Україні доходи малозабезпечених верств населення після оподаткування податком на доходи фізичних осіб, навіть при застосуванні податкової соціальної пільги, знаходяться на низькому рівні. З метою формування раціонального обґрунтування податку на доходи фізичних осіб, підвищення його стимулюючої та регулюючої ролі необхідно запровадити розмір неоподатковуваних доходів для всіх категорій платників на рівні не менше прожиткового мінімуму. Також дуже важливим є механізм надання податкової знижки. Правовою основою є ст. 166 Податкового кодексу України, де визначено підстави для її надання.

Однією з найбільш часто використовуваних є податкова знижка, надана у зв'язку з компенсацією вартості здобуття середньої професійної або вищої освіти самого платника податку або його родича першого ступеня споріднення.

З 2017 року для отримання податкової знижки у разі оплати вартості навчання членів сім'ї першого ступеня споріднення не обов'язково, щоб такий член сім'ї не одержував заробітної плати, тобто такий член сім'ї може бути працевлаштованим, отримувати зарплату, а особа, яка оплачує на його користь вартість навчання, може включити витрати до податкової знижки. До 01.01.2017 року сума витрат, дозволена до включення до податкової знижки, не могла перевищувати суми місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітнього податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 грн. (у 2016 році – 1930 грн.). З 1 січня 2017 року неоподатковувана сума щомісячного платежу за навчання становить **трикратний розмір мінімальної заробітної плати**, встановленої на 1 січня звітнього року (для 2017 року – 9600 грн.).

Список використаних джерел:

1. Безпалько І. Р. Підвищення відповідальності за порушення законодавства про працю як запорука процесу легалізації заробітної плати в Україні / І. Р. Безпалько // Наукові записки [Української академії друкарства]. Серія : Економічні науки. - 2015. - № 2. - С. 32-41. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzec_2015_2_6.
2. Лист ДПА України від 25.02.11р. № 4062/6/17-0215 «Про надання відповіді». - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/podatok-na-dohodi-fizichnih-listi-dps/53940.htm.l>.
3. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

ВІДОБРАЖЕННЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Шевчук К.В., к.е.н., доцент; Лаврук Ю.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Звітність підприємств є завершальним етапом системи бухгалтерського обліку, на якому узагальнюється і систематизується інформація про діяльність підприємства та яка необхідна користувачам інформації для прийняття ефективних економічних рішень. Фінансова звітність підприємств – це система узагальнених показників, які характеризують підсумки фінансово-господарської діяльності за минулий період (квартал, рік).

Грошові кошти та їх еквіваленти як найліквідніші активи потребують постійного контролю та повного відображення у фінансовій звітності підприємства оскільки в сучасних умовах господарювання від наявності у підприємства грошових коштів залежить його платоспроможність, конкурентоспроможність, а звідси і ефективна діяльність та подальший розвиток.

Бухгалтерський облік, як джерело інформації для прийняття управлінських рішень, відіграє надзвичайно важливу роль для правильної організації грошового обігу та розрахунків, у зміцненні платіжної дисципліни та ефективному використанні фінансових ресурсів. Від ступеню достовірності наданої користувачами облікової інформації, прямо залежать прийняті ними рішення, проте сьогодні є дуже багато неоднозначних думок науковців, розбіжностей у вітчизняній та закордонній практиці щодо включення певних активів до грошових коштів та їх еквівалентів.

Серед існуючих облікових проблем, пов'язаних з рухом та наявністю грошових коштів, належать [1, 2]:

- ✓ повнота та своєчасність відображення в системі обліку руху грошових коштів;
- ✓ правильне їх відображення у фінансовій звітності;
- ✓ організація контролю за процесом збереження та використання грошових коштів;
- ✓ оптимізація надходжень і виплат готівки та формування інформаційної бази даних для аналізу отриманих, і втрачених вигод від проведених заходів;
- ✓ визнання та класифікація грошових коштів;
- ✓ матеріально-технічне та організаційне забезпечення ведення обліку грошових коштів.

Порядок відображення грошових коштів в фінансові звітності регулюється Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5] та Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку (МСБО) 7 «Звіт про рух грошових коштів» [4].

Формами, що відображають інформацію про грошові кошти є:

1. Баланс (звіт про фінансовий стан) стаття «Гроші та їх еквіваленти» код рядка 1165;
2. Звіт про рух грошових коштів (за прямими методом) стаття «Залишок коштів на початок року» код рядка 3405, «Вплив змін валютних курсів на залишок коштів» код рядка 3410, «Залишок коштів на кінець року» код рядка 3415;
3. Примітки до річної фінансової звітності стаття «Каса» код рядка 640, «Поточний рахунок у банку» код рядка 650, «Інші рахунки в банку» код рядка 660, «Грошові кошти в дорозі» код рядка 670, «Еквіваленти грошових коштів» код рядка 680.

Інформація про наявність і рух грошових коштів та їх еквівалентів, відображена на рахунках третього класу, узагальнюється у фінансовій і управлінській звітності, важливе місце серед якої займає Звіт про рух грошових коштів. В даній звітній формі відображається надходження та витрачання коштів у звітному періоді за операційним, інвестиційним і фінансовим напрямками діяльності підприємства. Звіт про рух грошових коштів відображає джерела надходження грошових коштів і напрями їх використання, оцінює як здатність суб'єкта генерувати грошові кошти, так і його потреби в них. Разом з Балансом (звітом про фінансовий стан) та Звітом про фінансові результати (Звітом про сукупний дохід) цей звіт дає можливість оцінити фінансовий стан підприємства, зокрема його ліквідність та платоспроможність, раціональність використання коштів, скласти прогноз на майбутній період.

Відповідно до чинного законодавства, при складанні фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми звіту. Якщо рух грошових коштів у результаті однієї операції враховує суми, які

належать до різних видів діяльності, то ці суми наводяться окремо у складі відповідних видів діяльності.

Структурно звіт складається із трьох розділів:

I. Рух коштів у результаті операційної діяльності (рядки 3000 – 3190).

II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності (рядки 3200 – 3290).

III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності (рядки 3300 – 3390).

У кожному з трьох розділів в окремих рядках (р. 3195, 3295, 3395) вказують чистий рух коштів за видами діяльності.

Для забезпечення прийняття виважених управлінських рішень не варто недооцінювати інформацію, яку можна отримати із Звіту про рух грошових коштів. Він доповнює інформацію, яка подається у Балансі та Звіті про фінансові результати. Зокрема, Баланс відображає фінансовий стан підприємства на певну дату, а Звіт про рух грошових коштів пояснює зміни в його найліквідніших активах, які відбулися між датами Балансу. У свою чергу, Звіт про фінансові результати надає інформацію про прибутковість діяльності підприємства, але не показує інформацію про надходження і вибуття грошових коштів у результаті цієї діяльності. Звіт про рух грошових коштів складається за касовим методом, відповідно до якого інформація в цій формі звітності відображається за умови фактичного надходження та використання грошових коштів.

Аналіз грошових потоків є ефективним, якщо надходження грошових потоків співставляються зі звітним значенням чистого прибутку для перевірки якості останнього. Чим ближчі значення надходження грошових коштів і отриманого прибутку, тим вищою є його якість [3].

На основі даних наведених у Звіті про рух грошових коштів можна провести структурний аналіз грошових потоків і визначити вид діяльності, який забезпечив найбільше надходження грошових коштів над їх витрачанням; вид діяльності, який потребував найбільшого витрачання грошових коштів; визначити позитивні та негативні тенденції.

Для того, щоб вдало та правильно використовувати інформацію, яка міститься в Звіті про рух грошових коштів, необхідно чітко уявляти взаємозв'язок усіх форм фінансової звітності, що насамперед проявляється у розумінні того, як зміни по статтях однієї звітної форми впливають на зміни у значеннях статей іншої.

Список використаних джерел:

1. Боярова О. А. Примітки як невідомна складова фінансової звітності суб'єктів господарювання/ О. А. Боярова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. - 2012. - Вип. 177. Ч. 3. - С. 69-73

2. Григоревська О. О. Проблеми своєчасного та повного відображення грошових коштів у системі бухгалтерського обліку / О. О. Григоревська, Т. С. Каленченко // Проблеми і перспективи економіки та управління. - 2015. - № 4. - С. 359-364. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppecu_2015_4_51.

3. Звітність підприємства/ [М.І. Бондар, Ю.А. Верига, М.М. Орищенко та ін.]. – К.: «Центр учбової літератури, 2015. – 570 с.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 7 «Звіт про рух грошових коштів». - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_019.

5. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

Шевчук К.В., к.е.н., Паламарчук В.П., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В сучасних умовах господарювання наявність певного обсягу дебіторської заборгованості є необхідним результатом господарської діяльності підприємства, а оптимізація її обсягу - одним із найважливіших завдань, яке повинно бути вирішеним на підприємстві у процесі управління оборотним капіталом. У зв'язку з цим покращення фінансового стану підприємства повинно знаходитись у тісному зв'язку з розробкою системи управління дебіторською заборгованістю, визначення її обсягів та оптимальних термінів погашення, що дасть змогу підприємствам контролювати ситуацію та призведе до зменшення не лише дебіторської заборгованості, а й видатків на її утримання.

Обсяг дебіторської заборгованості залежить від багатьох факторів: обсягу виробництва, виду продукту, місткості ринку, рівня його наповнюваності продукцією, системи розрахунків з покупцями, їх фінансового стану тощо.

Велике значення для ефективного управління дебіторською заборгованістю має її класифікація, під час якої за основу беруть такі основні критерії:

- 1) строк погашення та зв'язок з нормальним операційним циклом;
- 2) об'єкти, щодо яких виникла дебіторська заборгованість;
- 3) своєчасність погашення.

Найбільший обсяг дебіторської заборгованості підприємств припадає на заборгованість за товарними операціями. Тому управління дебіторською заборгованістю пов'язано насамперед з оптимізацією розміру та забезпеченням інкасації заборгованості покупців за реалізовану продукцію.

Виникнення дебіторської заборгованості - це об'єктивний процес, який зумовлений існуванням ризиків під час проведення взаєморозрахунків між контрагентами за результатами господарської операції. Проте на її розмір та структуру впливає низка факторів, які можна поділити на три основні групи [3]:

- 1) загальноекономічні (зовнішні) фактори (стан економіки в країні, ефективність грошово-кредитної політики НБУ, рівень інфляції, стан розрахунків тощо);
- 2) галузеві фактори (стан галузі; динаміка виробництва цього виду продукції та попит на неї);
- 3) внутрішні фактори (організаційно-правова структура та форма власності підприємства, фінансовий менеджмент підприємства тощо).

Серед пріоритетних напрямів управління дебіторською заборгованістю підприємства можна визначити наступні:

- організація повного та достовірного обліку дебіторської заборгованості підприємства та перенесення облікових даних до його звітності;
- аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства;
- визначення кола потенційних дебіторів та суворе планування дебіторської заборгованості підприємства на майбутні періоди;
- оптимізація структури дебіторської заборгованості підприємства;
- постійний моніторинг дебіторської заборгованості;
- визначення можливості застосування кредитної політики щодо окремих покупців продукції та формування її принципів і умов.

Варто відмітити, що проведення поточної роботи з дебіторською заборгованістю потребує постійної уваги керівництва підприємства і менеджерів та є одним з найбільш результативних способів оптимізації витрат підприємства. Проте, за умов фінансово-економічної кризи не вся дебіторська заборгованість перед підприємством буде погашеною, у зв'язку з цим одним зі способів зменшення оподаткованого доходу є

віднесення на витрати підприємства суми безнадійної заборгованості та створення резерву сумнівних боргів. Відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», визначення суми резерву сумнівних боргів можливе різними методами:

- 1) виходячи з платоспроможності окремих дебіторів;
- 2) виходячи з періодизації дебіторської заборгованості;
- 3) виходячи з питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації товарів, робіт, послуг [5].

Підприємства повинні створювати резерв сумнівних боргів у певній сумі, причому величина сумнівних боргів на дату балансу має відповідати залишку резерву сумнівних боргів на ту саму дату. Водночас залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не має перевищувати суму дебіторської заборгованості на ту саму дату.

За допомогою контролю можна з'ясувати наскільки ефективно та своєчасно відбувається погашення дебіторської заборгованості, наскільки запропоноване відстрочення платежу відповідає вимогам ринку та стану на ньому підприємства [4]. Створення на підприємстві спеціальних підрозділів з посилення контролю є ще одним напрямом зменшення дебіторської заборгованості. На великих підприємствах це можуть бути управління з проблемної дебіторської заборгованості, а на середніх і малих – спеціальний відділ або управління [2].

Ефективність управлінських рішень базується на своєчасній обробці аналітичної облікової інформації [1]. Якісне інформаційне забезпечення дебіторської заборгованості дозволить оперувати повною, своєчасною та актуальною інформацією щодо стану дебіторської заборгованості. Зведена звітність забезпечить інформацією у такому вигляді та обсязі, необхідному для проведення аналізу та прийняття управлінських рішень.

Управління дебіторською заборгованістю підприємства базується на чіткому розумінні економічної сутності дебіторської заборгованості, причин і наслідків її виникнення, підходів щодо її класифікації, вимагає обґрунтування критеріїв визнання заборгованості, удосконалення методики її обліку.

З метою скорочення розміру вже існуючої дебіторської заборгованості необхідно проводити її інвентаризацію, оцінювати ймовірність стягнення. Всі ці процедури передбачають попередній аналіз дебіторської заборгованості та оцінку впливу кредитної політики на фінансовий стан підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гуренко Т. О. Теоретичні основи формування обліково-аналітичного забезпечення управління / Т. О. Гуренко, С. І. Дерев'янка, А. С. Липова // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(3). - С. 204-210. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10%283%29_35.
2. Лепьохін О.В. Управління дебіторською заборгованістю як передумова забезпечення життєдіяльності підприємств/ О.В. Лепетьохін// Науковий вісник НЛТУ України. - 2011. - Вип. 21.17. - С. 223–231.
3. Рибалко О.М. Облікові аспекти управління дебіторською заборгованістю/ О.М. Рибалко, С.Є Коваль // Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2016. - № 13. – С. 602-606.
4. Ружицький А. В. Використання сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості для підвищення рівня економічної безпеки підприємства/ А. В. Ружицький, О. О. Томчишен // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». - 2011. - № 720. - С. 411–415.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0725-99>.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Шевчук К.В., к.е.н., Педосюк Д.В., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності законодавством для підприємств всіх форм власності передбачена обов'язковість проведення інвентаризації активів та зобов'язань.

Як метод обліку і контролю інвентаризація забезпечує дотримання таких принципів звітності як достовірність та зрозумілість і забезпечує одержання повної та неупередженої інформації про наявність і стан активів та зобов'язань. Завдяки цьому фінансова звітність не містить помилок та перекозчень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності. Тому проведення інвентаризації сприяє формуванню достовірної фінансової звітності, на основі якої користувачі приймають відповідні рішення [1].

Організаційні особливості запасів визначено в Положенні про інвентаризацію активів та зобов'язань [4], запасів підприємств агропромислового виробництва також в Методичних рекомендаціях з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків до незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств [2].

Об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим згідно з законодавством [3].

Процес проведення інвентаризації можна умовно розподілити на такі етапи:

- 1) підготовчий етап;
- 2) визначення фактичної наявності матеріальних цінностей;
- 3) порівняльно-аналітична робота;
- 4) підбиття підсумків інвентаризації та відображення її результатів в обліку та звітності.

Найважливішим етапом інвентаризації є останній етап роботи інвентаризаційної комісії, коли підбивають результати (підсумки) інвентаризації та відображають їх в обліку.

У процесі інвентаризації визначається фактична наявність цінностей, виявляються відхилення від облікових даних і причини відхилень. За всіма випадками нестач, надлишків, псування запасів та за іншими порушеннями інвентаризаційна комісія повинна отримати пояснення від матеріально відповідальних осіб у письмовій формі.

При виявленні нестач, насамперед з'ясовують, чи знаходиться розмір нестач у межах встановлених норм природного убутку. Норми природного убутку застосовуються лише у випадках виявлення фактичних нестач та після заліку нестач цінностей надлишками з пересортиці. Нестача запасів, що перевищує встановлені норми а також втрати від псування цінностей відносяться на винних осіб, якщо винних осіб не встановлено – списуються на витрати виробництва або обігу.

Розмір збитків визначається шляхом проведення незалежної оцінки відповідно до затверджених національних стандартів оцінки, яку проводить професійний оцінювач. За результатами оцінки складається Звіт про оцінку майна, який інвентаризаційна комісія повинна додати до Протоколу засідання комісії. Вартість робіт з оцінки збитку відображаються у складі адміністративних витрат, податок на додану вартість платник даного податку має право віднести до податкового кредиту.

Протокол інвентаризаційної комісії затверджується керівником підприємства протягом 5 робочих днів після завершення інвентаризації. Результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу інвентаризаційної комісії відображаються у

бухгалтерському обліку та фінансовій звітності того звітного періоду, у якому закінчена інвентаризація.

При виявленні в ході інвентаризації нестачі, надлишки відображаються у Порівняльній відомості. Оформлені відповідним чином документи передаються в бухгалтерію для відображення в обліку їх інформації.

Виробничі запаси, які не були списані внаслідок допущених помилок списують у звичайному порядку на відповідні рахунки призначені для обліку витрат. Запаси, що були списані помилково – відображають записом червоне сторно тією ж кореспонденцією рахунків, якою їх було списано.

Способи виправлення помилок розрізняють відповідно до періоду здійснення. Так, якщо це відбулося в різних звітних періодах, то потрібно відобразити виправлення помилки у звичайному порядку, прийнятому для самостійного виправлення помилок відповідно до вимог Податкового кодексу України.

Зіпсовані запаси (у випадку не встановлення винних осіб) списуються на дебет субрахунку 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей», при цьому на дату встановлення факту псування потрібно нарахувати податкові зобов'язання виходячи з вартості придбання зіпсованих запасів (якщо раніше було відображено податковий кредит).

На дату вирішення питання щодо встановлення винних осіб сума нанесеного збитку зараховується на позабалансовий субрахунок 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей». При встановленні винних осіб сума збитку списуються з даного субрахунку на складається кореспонденція рахунків дебет субрахунку 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» кредит субрахунку 716 «Відшкодування раніше списаних активів». Погашення збитку здійснюється записом дебет рахунку 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» та кредитом субрахунку 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків».

Виявлені надлишки відображаються бухгалтерським записом за дебетом рахунків обліку запасів і кредитом субрахунку 719 «Інші доходи від операційної діяльності». Надлишки виробничих запасів обліковують у загальному порядку відповідно до вимог ПСБО 9 «Запаси».

Отже, проведення інвентаризації забезпечує одержання повної, достовірної та неупередженої інформації про наявність і стан активів, власного капіталу та зобов'язань, виступаючи при цьому засобом попередження зловживань та крадіжок з боку матеріально-відповідальних осіб.

Список використаних джерел:

1. Боярова О. А. Інвентаризація як складова формування достовірної фінансової звітності / О. А. Боярова, І. О. Похилько // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(3). - С. 73-78. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(3\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(3)_13).
2. Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків до незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств: [додаток до листа Мінагрополітики України від 04.12.2003 року № 37-27-12/14023]. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN11085.html.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: [закон України від 16 липня 1999 р № 996-XIV.]. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. Про інвентаризацію активів та зобов'язань: [положення від 02.09.2014 року № 879]. - [Електронний ресурс]. - Режим доступ: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Шии А.М., к.е.н., доцент; Іванець К.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Рациональна організація контролю за станом розрахунків сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, виконання зобов'язань по поставках продукції, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни, скорочення дебіторської та кредиторської заборгованості, прискоренню оборотності обігових коштів і, отже, поліпшенню фінансового стану підприємства.

В сучасних умовах своєчасне звернення грошових коштів, а також ретельно поставлений облік розрахункових операцій з постачальниками і покупцями, роблять значний вплив на фінансові результати підприємства (прибутки або збитки). Чітка організація розрахунків між постачальниками і покупцями безпосередньо впливає на прискорення оборотності оборотних коштів і своєчасне надходження грошових коштів.

Методику організації обліку і аналізу розрахунків з покупцями та змовниками також розглядали такі вчені, як О. Бабіна, О. Кияшко, Л. Погоріляк, Я. Слівка, І. Сухар, Н. Шпак та ін.

Встановлення господарських відносин суб'єкта підприємницької діяльності з іншими фізичними і юридичними особами передбачене виникнення між ними певних прав та зобов'язань.

Під зобов'язаннями сторін у цивільному законодавстві розуміють усі дії, які кожна із сторін договору повинна здійснити на користь іншої сторони і які обумовленні договором, адміністративними актами та іншими підставами, що не суперечать законодавству [4].

Правові засади організації документального оформлення розрахунків з покупцями та замовниками досить чітко регламентуються законами України, постановами Кабінету Міністрів, наказами міністерств, відомств, державної податкової адміністрації, Національного банку України. Оскільки дебіторська заборгованість відноситься до складу активів підприємства і впливає на визначення реального фінансового стану підприємства, то управління нею, як складовою оборотних і необоротних активів, є одним з найважливіших і складних елементів.

На відміну від цього, у бухгалтерському обліку підприємства зобов'язання виникають не в момент укладання договору, а після здійснення однією зі сторін передбачених у ньому дій (бездіяльності), внаслідок яких виникає заборгованість однієї сторони перед іншою. Найбільшу частку у розрахункових операціях займають розрахунки підприємства з контрагентами, а саме покупцями і замовниками [1].

Контрольне середовище включає філософію менеджменту і стиль роботи, організаційну структуру організації, діяльність вищого керівництва, внутрішній аудит, розподіл повноважень і відповідальності, управлінські методи контролю виконання операцій, кадрову політику, різні фактори, що впливають ззовні на практичну діяльність (наприклад, перевірки зовнішніми контролюючими структурами). Відзначено, що підвищена увага керівництва до організації внутрішнього контролю є вирішальним чинником його ефективності, оскільки фактично визначає ставлення всіх співробітників до контролю і створює сприятливі умови для роботи служби внутрішнього аудиту [2].

Найважливішою характеристикою контрольної середовища є такий поділ обов'язків і відповідальності, при якому неможливо суміщення функцій, що дозволяє співробітникові приховати помилку або спотворити інформацію. Стосовно до аудиту договірних зобов'язань з поставок і операцій з реалізації продукції це означає, що повинні бути чітко розмежовані:

- Робота з покупцем, укладення договорів, вивчення перспектив подальшого співробітництва;
- Відвантаження товарів і виконання договірних зобов'язань;
- Відображення в обліку операцій з реалізації;
- Контроль за станом заборгованості.

Система бухгалтерського обліку включає правила та принципи ведення бухгалтерського обліку і ведення облікових реєстрів, встановлених для ідентифікації, збору, аналізу, класифікації, відображення в обліку та звітності здійснених операцій [2].

Процедури контролю - це спеціальні перевірки, що проводяться персоналом, спрямовані на запобігання, виявлення та виправлення помилок і спотворень інформації в системі бухгалтерського обліку: документування, фактичний контроль за відвантаженнями і платежами і здійснення незалежних перевірок.

В процесі господарської діяльності підприємство не завжди проводить грошові розрахунки з покупцями та замовниками одночасно з передачею майна, виконанням робіт чи наданням послуг, тому в підприємства виникає дебіторська заборгованість.

Відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» дебіторами є юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів, а дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [3].

Важливим завданням контролю розрахунків з покупцями та замовникам є контроль за систематичним проведенням інвентаризації розрахунків. Інвентаризація розрахунків полягає у виявленні за відповідними документами залишків і ретельній перевірці обґрунтованості сум, що значаться на рахунках.

Залежно від можливості погашення дебіторська заборгованість за товари роботи і послуги поділяється на дійсну, сумнівну та безнадійну [1].

При здійсненні внутрішнього контролю дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги необхідно звернути увагу на створення та використання резерву сумнівних боргів. Формування резерву сумнівних боргів зумовлено принципом обачності [4].

Першочерговими завданнями при здійсненні контролю розрахунків з покупцями та замовниками є аналіз заборгованості за кожним дебітором та визначення причин її виникнення, перевірка обґрунтованості кожної суми заборгованості, здійснення заходів щодо стягнення заборгованості, регулярне проведення інвентаризації розрахунків.

Підприємства України мають дуже великі обсяги дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги, що значно погіршує їх платоспроможність та фінансову стабільність. Контроль розрахунків з покупцями та замовниками є невід'ємною складовою системи внутрішнього контролю підприємства. Створення чіткої та дієвої системи контролю здатне забезпечити ефективне функціонування підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль. [текст]: навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупа-трий, У. О. Марчук – К.: «Центр учбової літератури», 2014.
2. Волковицька О. М. Формування системи внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками / О. М. Волковицька, С. Ю. Болтач // Ефективна економіка. – 2014.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [Електронний ресурс] / П(С)БО 10: Наказ Міністерства фінансів України 08.10.1999 № 237 : [зі змінами та доповненнями]
4. Дорош Н. І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на підприємстві [Текст] / Н. І. Дорош // Вісник Львівської комерційної академії. Серія : Економічна, 2014. - Вип. 44.- С.148-152.

МЕТОДИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВІ: АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА

Шини А.М. к.е.н., доцент; Калешнюк І.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Облік витрат займає одне з центральних місць під час визначення фінансових результатів діяльності аграрних підприємств і є найважливішим розділом обліку. Це одна з найбільш трудомістких і відповідальних ділянок облікової роботи, що вимагає концентрації уваги безпосередньо на організації та плануванні виробництва. Серед основних переваг обліку витрат – аналіз величини на даному етапі діяльності та прогноз щодо їх рівня на майбутнє. Рівень витрат, так як і доходів, цікавить керівників підприємств усіх форм господарювання, при чому не тільки в цілому, а й по кожному центру відповідальності, що дозволить здійснити контроль за ними для підвищення ефективності виробництва.

Відповідно до п. 1.4 Методичних рекомендацій з планування, обліку й калькулювання собівартості продукції сільськогосподарських підприємств метою обліку витрат є документальне, своєчасне, повне й достовірне відображення фактичних витрат на виробництво продукції для забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів [4].

До методів, які використовують для обліку витрат і калькулювання собівартості на виробництві, відносять: простий, попередільний, нормативний, позамовний, метод розподілу витрат пропорційно обґрунтованій базі. Кожний з наведених методів має цілу низку переваг і недоліків.

Простий метод застосовується на виробництвах, що виробляють однорідну продукцію та не мають незавершеного виробництва. За цим методом усі виробничі витрати за звітний період складають собівартість усієї виробленої продукції. Собівартість одиниці продукції обчислюється шляхом ділення суми виробничих витрат на кількість одиниць продукції.

При використанні попередільного методу, процес складається з переділів. Позитивними моментами у застосуванні цього методу є те, що збір інформації про витрати є менш трудомістким порівняно з позамовним методом. Відповідно недоліки полягають у неможливості згрупувати витрати за видами продукції, значному обсязі облікових записів та відсутності інформації про причини відхилень фактичних витрат від нормативних [1].

Позамовний метод обліку собівартості – один з основних методів обчислення собівартості на виробництві, де виробничі витрати враховуються за окремими або за спеціальними замовленнями. Він передбачає розгляд кожного замовлення як окремої облікової одиниці, для якої розраховуються прямі матеріальні та трудові витрати, а також накладні витрати [2].

Нормативний метод обліку витрат має найбільше переваг, оскільки відповідає вимогам управлінського обліку з погляду оперативності та контролю за витратами, але він може виправдати себе лише при відповідній нормативній і методологічній базі по організації внутрішньогосподарського обліку на практиці. Його перевагами є достовірність визначення собівартості, організація оперативного та поточного аналізу, контролю і планування витрат. Однак, запровадження його в практику вітчизняних підприємств вимагає наявності на підприємстві кваліфікованих кадрів та супроводжується труднощами, які пов'язані з розрахунком норм витрат відповідно до конкретних умов виробництва на підприємстві та переглядом і зміною їх у разі появи нових видів ресурсів, зміни технології виробництва тощо.

Метод розподілу витрат пропорційно обґрунтованій базі застосовується, коли в результаті виробничого процесу одержують кілька видів продукції, що калькулюється, на яку коефіцієнти не встановлені. Витрати розподіляються між видами продукції пропорційно встановленій базі.

Серед зарубіжних методів калькулювання собівартості продукції найбільшу увагу приділяють таким методам: «стандарт-кост», «директ-костинг», «таргет-костинг» та «кайзен-костинг».

Метод обліку витрат “Стандарт-кост” і став аналогом вітчизняного нормативного методу обліку. Так, існує думка, що принципової різниці між термінами “стандарт-костинг” і “нормативний облік” немає. Більше того, нормативний облік історично є продовженням і розвитком ідей, закладених у системі “стандарт-костинг” [3].

Метод обліку “стандарт-кост” не регламентується законодавчими актами, не має єдиної методики ведення облікової документації та встановлення стандартів, що пов’язано з відсутністю регламентації з боку держави. Недоліком даного методу є те, що постійні і змінні затрати не відокремлюються, а тому для прийняття більшості рішень і, зокрема впливу вказаних затрат на прибуток, потребують додаткових розрахунків.

При калькулюванні з неповним розподілом витрат увага приділяється «директ-костингу», сутність якого полягає у визначенні по виробках маржинальних витрат, тобто суми прямих витрат та змінної частини непрямих витрат (загальновиробничих).

За позамовним методом здійснюється аналіз витрат по кожному з виконаних замовлень, що дозволяє виявити рентабельні замовлення, визначити ціни продажу на майбутнє. Хоча такий метод має і недоліки, одним із яких є те, що собівартість продукції визначається вже після закінчення виробничого циклу, коли вже не можна вплинути на витрати, проте його можна усунути таким способом: розраховувати калькуляцію за методом «директ-костинг», кожного разу після одержання відносно закінченого проміжного результату виготовлення виробу [1].

Одним з найважливіших завдань сучасних підприємств є модифікація методології обліку витрат і калькулювання собівартості нових (інноваційних) продуктів [2]. Це завдання може розв’язати «таргет-костинг» – метод управління витратами за цільовою собівартістю. Головна перешкода полягає в тому, що для успішного впровадження «таргет-костингу» в організації повинна бути налагоджена тісна взаємодія між різними підрозділами та працівниками; створена система управлінського обліку; колектив повинен бути єдиною командою, яка є досвідченою та сприймає мету своєї спільної праці.

Узагальнюючи, слід відмітити, що кожний метод має свої переваги і свої недоліки. Вітчизняним суб’єктам господарювання варто розширити коло методів обліку витрат та калькулювання собівартості згідно з галузевими особливостями, враховуючи досвід зарубіжних країн, та вдосконалювати вітчизняні шляхом поєднання існуючих методів або їх елементів в одну досконалу систему, яка забезпечить розв’язання всіх інформаційних завдань.

Список використаних джерел:

1. Дубовая В.В. Облік і калькулювання виробничої собівартості сільськогосподарської продукції / В. В. Дубовая, А. В. Мотузка // Економіка і регіон. - 2013. - № 3. - С. 138-144.
2. Король Г. О. Обґрунтування методу обліку витрат/ О. Г. Король, А.В. Туркоман [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67752.doc.htm.
3. Мельничук Б.В. Удосконалення обліку витрат у рослинництві / Б.В. Мельничук // Облік і фінанси АПК– 2010. – № 1. – С. 5–17.
4. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені Наказом

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Шин А. М., к.е.н., доцент; Омельченко Л. С., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

У дійсних умовах основне значення приділяється реалізації готової продукції – найважливішому економічному показнику роботи, що визначає ефективність, доцільність діяльності бюджетних установ [3].

Готова продукція – продукція, матеріальний результат виробничої діяльності підприємства, установи, організації, що повністю закінчена обробкою, пройшла всі стадії технічного випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками та відповідає технічним умовам та стандартам, не потребує подальшої обробки і здана на склад [1]. Готова продукція оприбутковується на основі первинних документів – актів, накладних, відомостей випуску продукції та документів, що засвідчують якість.

Кожен комп'ютерний бухгалтерський компонент має зв'язки із синтетичними та аналітичними рахунками обліку готової продукції, документами-підставами, іншими реєстрами господарських операцій. Основними загальними реквізитами комп'ютерних бухгалтерських реєстрів є: дата, код проведення, заповнені строки, сума проведення, номер синтетичного рахунку з дебету, його аналітичні рахунки, номер синтетичного рахунку з кредиту, його аналітичні рахунки.

Використання систем електронного документообігу при реалізації готової продукції дасть змогу істотно прискорити проведення численних комерційних операцій, скоротити обсяги бухгалтерської макулатури, заощадити час співробітників і витрати підприємства, пов'язані з укладанням договорів, оформленням платіжних документів, наданням звітності в контролюючі органи, одержанням довідок від різних держустанов, реєстрацією, ліцензуванням.

Електронний документообіг – сукупність процесів створення, обробки, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та в разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів.

Електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа. Склад та порядок розміщення обов'язкових реквізитів електронних документів визначається Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг». Електронні документи на відвантаження готової продукції підписуються за допомогою електронного цифрового підпису [2].

Сьогодні проблема полягає не в обсягах облікової інформації. Найбільшою проблемою залишається рівень використання останньої для оцінки якісних і кількісних параметрів об'єктів обліку, передусім готової продукції і витрат на збут. Ця інформація нині недостатньо застосовується для прийняття управлінських рішень і коригування виробничої діяльності, тому в кожній установі доцільно вивчати інформаційні потреби управлінських підрозділів, формувати оперативні дані у вигляді звітів і використовувати їх для оптимізації програми виробництва і збуту продукції.

Список використаних джерел:

1. Вігуржинська С.Ю. Економіка підприємства [Конспект лекцій] /. – С. Ю. Вігуржинська. - Одеса, 2014. - 256 с.
2. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент [Текст]: підручник /. Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К: Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.
3. Круш П. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк, О. І. Андрусь, Н. Я. Бойчук. - К. : Ельга-Н; КНТ, 2007. - 780 с

ОБЛІК ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА ЗГІДНО ЗМІН ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Юрченко О.А., к.е.н., доцент, Нерода К. І., студентка

Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

Незважаючи на революційні зміни у податковому законодавстві щодо гармонізації бухгалтерського обліку та податкових розрахунків, сьогодні залишилися не врегульованими ряд питань з обліку податку на прибуток, зокрема порядок формування інформації про податкові різниці, що в свою чергу унеможлиблює ведення єдиного бухгалтерського (фінансового) обліку на підприємстві.

Дослідженню проблемних питань обліку податку на прибуток підприємства займалися такі видатні вітчизняні вчені як: Ф.Ф. Бутинець [3], К.В. Безверхий [2], М.І. Беленкова [5], О.І. Малишкін [4], М.Ф. Огійчук [5], Л.О. Сколотій [5], тощо. Водночас, у більшості наукових статей досліджувані питання розкриваються на теоретичному рівні, зокрема в частині змін норм податкового законодавства, а також порядку формування інформації про податок на прибуток.

Метою дослідження є огляд змін, які сталися у податковому законодавстві України, в частині обліку податку на прибуток з метою виокремлення проблемних питань та визначення напрямів їх вирішення.

Слід зауважити, що податок на прибуток — це прямий податок, що стягується з прибутку суб'єктів господарювання. Базова (основна) ставка податку на прибуток становить 18 відсотків. Платниками податку на прибуток є [1,3]:

Резиденти:

- юридичні особи, які проводять господарську діяльність на території України та за її межами;
- управителі фонду операції з нерухомістю, який здійснює діяльність відповідно до Закону України "Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю" щодо операцій і результатів діяльності із довірчого управління, що здійснюється таким управителем через фонд.

Нерезиденти:

- юридичні особи, що створені в будь-якій організаційно-правовій формі та отримують доходи з джерелом походження в Україні;
- постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із джерелом походження з України або виконують агентські (представницькі) та інші функції стосовно таких нерезидентів чи їх засновників.
- постійне представництво до початку своєї господарської діяльності стає на облік в контролюючому органі за своїм місцезнаходженням у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну

фінансову політику.

Всіх платників податку на прибуток умовно можна розподілити на дві категорії:

- суб'єкти господарювання, у яких загальний дохід за останній рік перевищує 20 млн. грн.
- суб'єкти господарювання, у яких загальний дохід за останній рік не перевищує 20 млн. грн.

Щоб визначити об'єкт оподаткування за звітний період, потрібно обчислити бухгалтерський фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток) за цей період і відкоригувати на суму податкових різниць (відстрочених податкових активів або відстрочених податкових зобов'язань), установлені статтями 138-140 Податкового Кодексу України [2].

Під коригуванням слід розуміти зменшення або збільшення фінансового результату до оподаткування на суму такої різниці. Характеристика податкових різниць представлена в табл. 1 [1,5].

Таблиця 1

Податкові різниці (2016 р.) та з урахуванням змін на 01.01.2017 р.

Збільшення фінансового результату (+)	Зменшення фінансового результату (-)
1	2
Операції з основними засобами і нематеріальними активами	
1) сума з основними засобами і нематеріальними активами нарахованими за даними бухгалтерського обліку.	2) сума амортизації основних засобів і нематеріальних активів, які розраховуються за даними податкового обліку.
2) сума уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів, нематеріальних активів включених до складу витрат звітного періоду за даними бухгалтерського обліку.	2) сума дооцінки та вигід від відновлення корисності основних засобів та нематеріальних активів в межах уцінки і втрат від зменшення корисності таких об'єктів раніше включених до складу витрат звітного періоду по правилам бухгалтерського обліку.
2) сума залишкової вартості основних засобів та нематеріальних активів визначена за правилами бухгалтерського обліку у разі ліквідації чи продажу основних засобів.	2) сума залишкової вартості окремих об'єктів основних засобів і нематеріальних активів визначена за правилами податкового обліку у разі ліквідації чи продажу таких об'єктів.
Різниці, що виникають при формуванні резервів (забезпечень)	
1) витрати на формування резерву сумнівних боргів визнані у звітному періоді за правилами бухгалтерського обліку.	2) сума корегування раніше сформованого резерву на яку у звітному періоді відбувалося збільшення фінансового результату до оподаткування.
2) витрати від списання дебеторської заборгованості, які не підпадає під податкове визначення безнадійної заборгованості понад сумою сформованого резерву.	2) на суму витрат, які відшкодовані за рахунок резервів та забезпечень сформованих відповідно до НП(С)БО та МСФЗ (2017 р.).

Різниці, які виникають при здійсненні фінансових операцій	
1) на суму перевищення ціни, визначеної за принципом "витягнутої руки", над договірною (контрактною) вартістю реалізованих товарів (робіт, послуг) при здійсненні контрольованих операцій (2017р.)	1) на суму нарахованих доходів від участі в капіталі інших платників податку на прибуток підприємств, платників єдиного податку четвертої групи та на суму нарахованих доходів у вигляді дивідендів, що підлягають виплаті на його користь від інших платників податку (крім інститутів спільного інвестування та платників, прибуток яких звільняється від оподаткування відповідно до положень Кодексу, у розмірі прибутку, звільненого від оподаткування) та платників єдиного податку.
2) на суму перевищення договірної вартості придбаних товарів (робіт, послуг) над ціною, визначеною за принципом "витягнутої руки", при здійсненні контрольованих операцій (2017р.)	2) на суму від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років (2017 р.).
3) на суму втрат від інвестицій в асоційовані, дочірні та спільні підприємства, розрахованих за методом участі в капіталі або методом пропорційної консолідації;	3) на суму уцінки, врахованої у фінансовому результаті до оподаткування у поточному податковому (звітному) періоді на інструменти власного капіталу, перекласифіковані у фінансові зобов'язання відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності (2017 р.).
4) на суму 30 відсотків вартості товарів, у тому числі необоротних активів, робіт та послуг	
5) на суму витрат по нарахуванню роялті на користь нерезидента, що перевищує суму доходів від роялті, збільшену на 4 відсотки чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за даними фінансової звітності за рік (2017р.)	

У випадку, коли дохід платника податків, який вирішив не застосовувати коригування будь-якому році, перевищить 20 млн. грн., то починаючи із цього звітного року він повинен визначити об'єкт оподаткування з урахуванням податкових різниць.

Досліджуючи питання адміністрування податку на прибуток, варто зосередити увагу на новаціях податкового законодавства, які вступили в дію з 01 січня 2017 року.

Отже, узагальнюючи вище наведений матеріал зазначимо, що з 1 січня 2017 року платник податку на прибуток, який коригує фінансовий результат до оподаткування на різниці, зобов'язаний збільшити фінансовий результат звітного періоду на суму доходу, отриманого як оплата товарів (робіт, послуг), відвантажених (виконаних, наданих) під час перебування на спрощеній системі оподаткування. Окрім того, з 1 січня 2017 року до 31 грудня 2021 року платники податку на прибуток знову можуть застосовувати нульову ставку при дотриманні певних вимог до обсягу річного доходу та середньооблікової чисельності працівників.

Список використаних джерел :

1. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>.
2. Безверхий К. Облік і звітність розрахунків за податком на прибуток в умовах законодавчих змін / К. Безверхий, С. Ковач // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 4. – С. 34–43.
3. Підручник для студентів спеціальності Облік і аудит вищих навчальних закладів Ф. Ф. Бутинця. - 8-ме вид., доп. і перероб. - Житомир: ПП Рута, 2009.-912 с.
4. Малишкін О.І. Облік і аудит податків в Україні: теорія, методологія, практика : монографія / О. І. Малишкін; Міжгалуз. акад. упр. - К. : Центр учбової літератури, 2013. - 375 с.
5. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М.Ф. Огійчук, Л.О. Сколотій, М.І. Беленкова; ред. М.Ф. Огійчук. - К. : Алерта, 2016. - 1040 с.

СЕКЦІЯ 2.
ОБЛІК, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ
ІННОВАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**THE USAGE OF CLOUD TECHNOLOGIES AND APPLIED SOFTWARE SOLUTIONS
IN ACCOUNTING OF FIXED ASSETS**

I. Matienko- Zubenko, Ph.D. in economics, associate professor, N. Pecherska, students

SHEE «Vadym Hetman Kyiv National Economic University», Kyiv

Lately there is a trend of increasing usage of online technologies in accounting. Cloud technology provides Internet users access to the computer resources and the usage of the software of the online service. That is, at a distance, you can perform complex calculations and process data using a remote service resources [4]. This technology reduces the cost of software. The domestic market for such solutions are «jParus», «HomeMoney», «FLP», «iFin», «Taxer», «informa», «Saas», which have different functionality. Each enterprise can choose the cloud technology that they need to implement financial and economic activities. In addition to specialized cloud-based technologies, often used as «Google Drive», «SkyDrive», «Dropbox». Such services help to maintain temporary or permanent electronic documents, to organize joint work of several users on the document and the ability to monitor changes made by other users. The positive advantage is the access to free memory, for example, Google Drive has 5 GB capacity and SkyDrive – 7 GB. These software solutions can synchronize automatically between computers, without the need of the exchange of information via USB drives or email.

The usage of online accounting is typical for small and medium businesses. But there is a world experience in cloud and ERP- systems of large companies and corporations. In addition, using such technologies increases the efficiency of the accountant, because he has the ability to work anywhere and from any gadget that has Internet access. It can be a computer, tablet or even phone. Such technologies allow to generate, transmit reports, conduct economic and financial analysis. The usage of cloud accounting also affects asset accounting, as an accountant working in virtual accounting. In addition to these advantages of cloud technologies, saving time accountant, minimize reporting errors, reduce the cost of software acquisition and access from any tool, there are some drawbacks. The main ones are the inability to work with information without a constant Internet connection, inefficient operation at low data transfer speeds. Potential users are scared, in their opinion, a low level of security of accounting data.

The study questions the usage of accounting information systems and technology, in particular cloud computing, is dedicated to the works of A.M. Birch, F.F. Butynets, S.V. Ivhanenkova, I.O. Netroby, L.A. Tereshchenko, E.A. Umnova, G.V. Fedorova, V.D. Skvira and other domestic and foreign scholars and practitioners.

It should be noted that automated processing of accounting and economic information is also implemented in the "cloud" software solutions which meet the needs of small, medium and large businesses. They are designed for both commercial and public enterprises and institutions. The user interface system provides different possibilities of work with data base. This also applies to the tasks of asset accounting.

In Ukraine, the most well-known software solutions are «1C:Enterprise», «Parus-Enterprise», «Galaktyka», «IS-PRO». Information base for accounting of fixed assets is based on card-catalogue. These programs allow the accountant to accounting (maintain records) of fixed assets, namely to reflect in the system information on: the recognition of fixed assets, the acquisition and initial assessment, subsequent costs associated with the operation, depreciation, revaluation, disposal, disclosure of information about assets in the notes to the financial

statements. Applied software solutions provide the correct documentation and timely reflection in the accounting registers of admission, internal transfer and disposal of fixed assets, control over the safekeeping of fixed assets, control of repair costs of fixed assets, the proper calculation and recording of depreciation amounts, obtaining documentary evidence about the presence and movement of fixed assets in places of their operation, as well as persons responsible for their safety the identification results from the sale of property, plant and equipment or that of their disposal [3].

Most popular application software solution in Ukraine is «1C: Accounting for Ukraine», it is a universal tool for automation of all types of accounting at the enterprises and in organizations of all sectors and types of property, particularly shopping. Asset accounting starts with the completion of the reference «Non-current assets», «Storage areas», «Investment». For asset accounting, is used the account 10 «Fixed assets», 13 «Depreciation (amortization) of fixed assets», 15 «Capital investments». To reflect the business transactions of asset accounting, the accountant holds the relevant documents. For example, to enter a fixed asset documents are issued «Purchase invoice», «Cost of acquisition», «The Act of commissioning», to modernize the relevant document "Modernization of fixed assets», and for the elimination of «Liquidation of fixed assets» [5].

«Parus-Accounting» – is a program that automatized accounting, tax and inventory accounting of inventory, fixed assets and calculations for the enterprises of small and medium enterprises, whose main activity is trade, service provision, execution of works. For asset accounting in a software solution is used the «Inventory card file» and is generated dictionaries «Nomenclature» and «Counterparts» [5]. In addition, this software product has been successfully used in the hotel and restaurant business, in the Treasury of Ukraine.

«Galaktyka ERP» – software that provides full automation of data processing to managerial decision-making. Common information space makes a comfortable work not only in accounting, tax and management accounting, but also makes it possible to conduct financial and economic analysis of performance indicators of large enterprises. This program must, as in the previous application solutions, fills directories, reference books and classifiers. As for the asset accounting component using the «Accounting profile» which include the module «Fixed assets». The account of presence and movement of fixed assets is conducted through the filing, which consists of inventory cards [5].

It should be noted that the domestic economic subjects in recent times is successfully used the application software foreign it firms. Competition in the information market allows potential users to choose a software product that mostly would meet their needs. The introduction of cloud accounting changes the organization of activity of the enterprise: you can work in a virtual space, without paying for the office rent, purchase of accounting software, the additional cost of technical support, periodic updates of the program. The user pays only while working with the software and a monthly fee.

The choice of applications will allow users to utilize high-quality and timely accounting and economic information for making effective management decisions.

References:

1. Butinets F.F. Informatsiyni sistemi buhgalterskogo obliku [Text] : textbook / F.F. Butinets, S.V. Ivahnenko, T.V. Davidyuk, T.V. Shahraychuk; under the editorship of Professor F.F. Butintsya.- 2-nd edition, revised and additions - Zhitomir: PP Ruta, 2002. – 544 p.
2. Marchuga R.I. Virtualization and cloud technologies in accounting: the distant future or live the present? // Efficient economy: Electronic scientific specialized edition. – 2013 - №5. [Electronic resource]. - Mode of access: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2008>
3. Tereshchnko L.A. Informatsiyni sistemi buhgalterskogo obliku [Text] : textbook / Tereshchenko L.A., I.I. Matienko-Zubenko. - K.:KNEU, 2008. – 563 p.

4. Frolov V. The introduction of “cloud” technologies in the practice of accounting // Accounting and audit. – 2013. - No. 12. – p. 45-49
5. Shipunova A. V. The main aspects of organization of accounting of fixed assets in the environment of computer information systems // Problems and prospects of development of banking system of Ukraine [Text] : collection of scientific papers; Issue. 28 / State higher educational institution “Ukrainian Academy of banking of the National Bank of Ukraine”. – Sumi : SHEE“, UABS NBU”, 2010. – S. 187-195

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Вареник В.М., к.е.н., доцент, Прусан А.В., студент

Університет імені Альфреда Нобеля

Можливість нових шляхів автоматизації виробничих витрат в умовах хаотично – структурованої економіки являє собою вдалий важель для отримання додаткового прибутку за допомогою мінімізації часу на ведення обліку. Така модернізація дозволяє підприємству бути конкурентоспроможним на ринковому просторі. Витрати - це суттєвий показник розвитку підприємства в умовах конкурентної боротьби. Виробничий процес вимагає розвитку принципів управління собівартістю з метою скорочення часу та покращення якості продукції.

Проаналізувавши загальновиробничі витрати цехів, які є основними з вироблення продукції на ПАТ «СВРАЗ Дніпродзержинський КХЗ», виявлено, що більшість витрат припадає на Коксовий, тому застосування покращеної системи автоматизації для цього цеху є найбільш необхідним. Аналіз динаміки використання виробничих витрат в інших цехах показало, що застосування автоматизованих комп'ютерних систем необхідно лише для окремих підрозділів виробництва (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка виробничих витрат на ПАТ «СВРАЗ Дніпродзержинський КХЗ»

Назва цеху	Грудень 2015 р.		
	91 «Загальновиробничі витрати»		
УПЦ	2 773 979,66	338 272,14	3 112 251,80
Коксовий	16 161 318,90	1 970 787,32	18 132 106,22
Сульфатний	1 461 871,61	178 267,51	1 640 139,12
Конденсатний	2 036 639,60	248 357,42	2 284 997,02
Бензольний	3 363 448,32	410 154,72	3 773 603,04
СПЦ	3 792 196,74	462 438,33	4 254 635,07
Всього	29 589 454,83	3 608 277,44	33 197 732,27

Аналіз обліку та управління виробничими витратами на ПАТ «СВРАЗ Дніпродзержинський КХЗ» показав, що є суттєві недоліки в роботі підприємства щодо обліку виробничих витрат. Серед основних можна виокремити:

- витрачання зайвого часу на занесення господарських операцій в комп'ютерні програми;
- відсутня можливість отримання нових податкових та економічних оновлень на окремі платформи, пов'язані з виробництвом;

- посилена конкуренція, пов'язана з використанням інноваційних управлінських рішень компаніями-конкурентами;
- відсутність в організаційній структурі окремого ІТ- підрозділу.

Основними напрямками щодо удосконалення роботи з виробничими витратами для аналізованого підприємства можна назвати такі:

1. Використовувати комп'ютерних програм для зручності ведення обліку, наприклад 1С:Підприємство останніх версій, що дасть можливість більш точніше проводити облік і вчасно знаходити недоліки;

2. Застосовувати сучасні програми, такі як М.Е.DOC, за допомогою якої підприємство має можливість зручно та швидко обмінюватися електронними документами з контролюючими органами та контрагентами.

М.Е.DOC надає можливість використовувати такі операції, як:

- управління персоналом;
- управління фінансовими розрахунками;
- облік договорів;
- облік основних засобів;
- бухгалтерський та податковий облік;
- управління взаєморозрахунками з клієнтами;
- управління виробництвом;
- управління студентами;
- управління автотранспортом.

Функціональність цього програмного компоненту має ряд переваг, таких як:

- 1) підходи, які є в основі самого компоненту дозволяють охоплювати великий спектр діяльності;
- 2) цей програмний компонент може бути актуальним для Вищих Навчальних Закладів України;
- 3) кожна компанія може використовувати компонент для Відділу Кадрів;
- 4) за допомогою своєчасного подання накладних до Державної Фіскальної Служби підприємство захищає себе від зайвих витрат.

Звичайно підприємству необхідно буде витратити значні кошти, але завдяки використанню зазначеного програмного компоненту підприємство зможе мінімізувати витрати в майбутньому.

Таким чином, впровадження інноваційних комп'ютерних технологій на підприємстві дасть можливість ефективно витрачати час. Тому що, застосовуючи компоненти програм MS Office, таких як Excel, призводить до витрачання часу неефективно. Працівникам потрібно досконало вивчати цей продукт для роботи з ним, а більшість робітників досконало їм не володіють. В умовах хаотично – структурованої економіки, коли автоматизовані системи обліку мають стрімкий розвиток, кожне підприємство має застосовувати такі компоненти, які би мали змогу задовольнити потреби окремого структурного підрозділу, та відправляти інформацію різного виду у бухгалтерські та фінансові служби, при цьому це дасть змогу застосовувати менше часу на велику кількість господарських операцій. У підсумку таких змін на кожному підприємстві буде існувати статистика мінімізації таких витрат, як : виробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут та інші загальновиробничі витрати.

Список використаних джерел:

1. Мій електронний документ М.Е.DOC. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me-doc.com.ua/?&lang=ukr>.
2. Інтелект – Сервіс. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intelserv.com/>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

«1С:УПРАВЛІННЯ НЕВЕЛИКОЮ ФІРМОЮ ДЛЯ УКРАЇНИ» ДЛЯ ВЕДЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ СУБ'ЄКТАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Германчук Г.О. старший викладач, А.В. Білошапка, студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

Автоматизація процесу обліку у ринкових умовах господарювання дає можливість підприємству не тільки економити свій час та кошти, але й своєчасно приймати якісні управлінські рішення. Ефективність обліку значно підвищується, якщо інформація є повною, своєчасною і динамічною, що зумовлює необхідність автоматизації облікової інформації. Тому, перед підприємствами, які прагнуть ефективно організувати свою діяльність, постає невідкладне завдання вибрати програмний продукт для автоматизації обліку та управління, що найповніше задовольнятиме такі вимоги.

Вибір інформаційної системи для автоматизації управлінського обліку компанії залежить від її потреб. Великі підприємства, яким необхідна повна і детальна інформація, впроваджують дорогі потужні ERP-системи. На відміну від них, невеликі фірми з цією метою, як правило, використовують просто Excel. Велика кількість компаній малого та середнього бізнесу сьогодні ведуть управлінський облік за допомогою бухгалтерської системи «1С:Управління невеликою фірмою для України».

Метою роботи є дослідження питань впровадження програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку та управління, з метою підвищення ефективності діяльності фірми, а також висвітлення проблем вибору найбільш функціонального програмного забезпечення.

Питання автоматизації бухгалтерського обліку та управління підприємством розглядають у своїх працях провідні вітчизняні вчені, зокрема, М.М. Бенько, Ф.Ф. Бутинець, Т.І. Демченко, В.П. Завгородній, С.В. Івахнеков, А.О. Ніколашин та ін. Однак, розвиток інформаційних технологій не стоїть на місці, що зумовлює зміни в порядку ведення бухгалтерського обліку, окремі питання досліджені недостатньо і потребують додаткового вивчення та наукового обґрунтування.

"1С:Управління невеликою фірмою для України" є програмним продуктом компанії 1С, готовим до автоматизації підприємств різних форм власності. Використовується ця система більше ніж мільйоном підприємств України, Балтії, В'єтнаму, Румунії. Вона містить вмонтовану мову конфігурації «бізнес-логіки». Система програм «1С:Управління невеликою фірмою для України» забезпечує рішення широкого спектра завдань автоматизації обліку та управління для невеликих підприємств [4].

Система комплексу програм 1С – це перевірена часом, і, зараз вже, незамінна програма для ведення бухгалтерського і податкового обліку та автоматичного формування вітчизняної звітності [1].

Щодо "1С:Управління невеликою фірмою для України", то це програма для автоматизації управлінської діяльності та обліку саме на невеликих підприємствах. За допомогою цього рішення можна створити єдину інформаційну систему і наскрізний документообіг на підприємстві.

Програмний продукт "1С:Підприємство 8. Управління невеликою фірмою для України" орієнтований для використання на таких підприємствах, що займаються наданням послуг, тобто сервісною діяльністю; виробництвом різної продукції; торгівлею; підрядними та проектними роботами та ін.

Прикладне рішення "1С:Управління невеликою фірмою для України" орієнтоване на роботу від одного-двох до десяти користувачів і являє собою рішення для автоматизації операцій обліку та управління. Цей програмний продукт є готовим рішенням, яке забезпечує ведення наскрізного управлінського обліку по всіх організаціях, що входять в компанію, або по кожній організації окремо.

В програмі у торговельно-закупівельних, фінансових, складських, виробничих та інших підприємств, реєстрація господарських операцій та формування первинних документів господарської діяльності виконуються за допомогою зрозумілих екранних форм, що являються аналогами паперових документів, але при необхідності можна отримати друкарські форми.

Програма повністю реалізована на керованих формах. Це рішення дозволяє використовувати її в режимі тонкого, товстого, або web-клієнта, тобто працювати з системою з будь-якого місця у будь-якій точці світу. Рішення, що дає програма, допомагає підвищити ефективність роботи фірми, надаючи власникам і керівникам широкий спектр інструментів для управління, а співробітникам – нові можливості для продуктивної роботи. У свою чергу, рішення можна легко налаштувати на особливості організації управління та обліку в компанії, не перевантажено надлишковим функціоналом, що забезпечує можливість "швидкого старту", тобто початку діяльності фірми і зручність щоденної його роботи.

Особливістю цього програмного рішення є широкий спектр різноманітних управлінських звітів, який забезпечує керівникам, власникам і всім співробітникам можливість блискавично отримувати інформацію, з необхідною оперативністю і деталізацією, у зручній формі для роботи і прийняття ефективних рішень.

Програму можна використовувати для декількох компаній або приватних підприємств як незалежних, так і працюючих в рамках одного бізнесу. Якщо відбуваються зміни в умовах ведення бізнесу, зокрема, масштабів і структури бізнесу, підходів до управління або організації робіт тощо, програма, без великих витрат часу і грошових коштів, може бути переналаштована. Отже, "1С:Управління невеликою фірмою 8 для України" – це готове рішення, яке можна швидко запустити в експлуатацію [4].

Перевагами цієї програми є те, що вона замінює десятки таблиць, документів і звітів на робочому столі і на комп'ютері менеджерів різних рівнів. Всі дані реєструються і зберігаються в єдиній інформаційній базі. В оперативній пам'яті зберігається вся інформація про кожного покупця, ціни, знижки, замовлення, зобов'язання, договори, що дуже зручно для подальшої роботи з кожним контрагентом.

Інтерфейс програми "1С:Управління невеликою фірмою 8 для України" інтуїтивно зрозумілий, він містить ряд засобів і механізмів, які забезпечують легкість освоєння системи для початківців і високу швидкість роботи для досвідчених користувачів. Для використання програми не потрібно знати бухгалтерський облік. З цією метою використовується конфігурація "1С:Бухгалтерію 8 для України", до якої автоматично передаються дані з "1С:Управління невеликою фірмою", і це позбавляє користувачів зайвої роботи і унеможливорює подвійне введення інформації.

Отже, програма "1С:Управління невеликою фірмою 8 для України" рекомендується використовувати для автоматизації управлінського обліку в сервісних, виробничих і торгових компаніях малого бізнесу. Вона орієнтована на роботу керівництва підприємства і управлінців, а також на роботу співробітників. Для управлінців передбачені можливості для аналізу, оцінки, контролю і управління, а для менеджерів і співробітників – можливості по забезпеченню процесу виробництва. Це багатфункціональне програмне забезпечення економічного призначення. Даний програмний продукт з легкістю забезпечує рішення всіх бухгалтерських задач в організаціях.

Список використаних джерел:

1. Берендеев, И. И. Программный комплекс "1С: Предприятие 8.0" как платформа разработки бизнес-приложений КТПП [Текст] / И. Берендеев // САПР и графика. – 2005. – № 6. – С. 20–22.
2. Боярова О.А. Оновлення нормативно-правового забезпечення вітчизняного бухгалтерського обліку в умовах запровадження МСФЗ / О. А. Боярова, Н. П. Кузик // Облік і фінанси. – 2013. – № 6(62). – С. 15–20.

3. 1С:Підприємство 8. Бухгалтерія для України /[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://1c.ua/ua/v8/RegionalSolutions-UA_UNF.php
4. 1С:Підприємство 8. Управління невеликою фірмою для України. Базова версія. Редакція 1.6 /[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://integra.ua/13979-1s-upravlenie-nebolshoj-firмой-dlya-ukrainy-unf-versiya-1-6/>

НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ ЇЇ ОБЛІКУ В ПРОГРАМІ «1С:ПІДПРИЄМСТВО»

Германчук Г.О. старший викладач; Масловська С.В. студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

У ринкових умовах господарювання важливим залишається питання адаптації сучасної системи обліку необоротних активів на підприємствах до вимог достовірності та оптимізації оперативності надання інформації. Важливим фактором рішення цієї проблеми є розвиток і впровадження новітніх інформаційних систем в обліковий процес.

Проблеми нарахування та обліку амортизації є досить актуальними і всебічно досліджуються вітчизняними та зарубіжними вченими, зокрема, можна виділити праці таких вітчизняних науковців як В.Й. Бакая, А.М. Берези, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, С.В. Івахненкова, І.О. Нетреби, Н.М. Ткаченко та ін.

Так, основними проблемними питаннями, що досліджуються, є необхідність та доцільність визначення оптимального амортизаційного періоду, конфлікти під час нарахування амортизації необоротних активів та правильного вибору методу нарахування амортизації. Незважаючи на значні напрацювання у цих дослідженнях, питанню обліку амортизації необоротних активів в умовах автоматизації, на нашу думку, приділено недостатньо уваги.

Метою даної роботи є розгляд актуальних проблем обліку нарахування амортизації (зносу) необоротних активів у сучасних умовах господарювання, зокрема, автоматизації обліку необоротних активів, проведення оцінки функціональних можливостей програмної системи «1С:Підприємство» для відображення інформації про основні засоби підприємства.

Амортизація, як економічна категорія, має свою давню історію, коріння якої веде у XV століття. Що ж до сучасної економічної сутності цієї категорії, то серед науковців не існує єдиної думки тому виникають протиріччя щодо тлумачення таких понять як "знос" та "амортизація". Згідно Податкового Кодексу України амортизація – це систематичний розподіл вартості основних засобів, що амортизуються протягом строку їх корисного використання (експлуатації). Відповідно визначень у нормативно-правових актах, то у П(С)БО 7 [3] поняття "знос основних засобів" - це сума амортизації об'єкта основних засобів. Необхідно зазначити, що більшість науковців схиляються до думки, що такі поняття не є тотожними, як за змістом, так і за їх економічною сутністю.

З набуттям чинності Податкового кодексу України кардинально змінено порядок нарахування амортизації активів, які визначені як основні засоби та інші необоротні активи. Так, класифікація основних засобів за Податковим кодексом наблизилася до класифікації за П(С)БО 7 «Основні засоби». Згідно з ПКУ основні засоби та інші необоротні матеріальні активи поділяються на шістнадцять груп. В усіх групах встановлено мінімально допустимі терміни корисної експлуатації об'єктів для нарахування амортизації, що становить від 2 до 20 років. Це свідчить, що встановлення мінімального терміну їх корисного використання та збільшення кількості груп відбулося для забезпечення зближення податкової та бухгалтерської класифікації основних засобів.

В свою чергу, таке додаткове розмежування груп активів, на які мають поширюватися окремі ставки амортизаційних відрахувань, зробило роботу бухгалтерів для ведення окремого обліку кожної групи активів більш трудомісткою.

Неузгодженим питанням залишається також порядок визначення ліквідаційної вартості основних засобів через складність оцінки активів у майбутньому. Це фактично унеможлиблює врахування впливу багатьох факторів на кінцеву вартість, звідси такий результат завідома буде неточним. Тому на багатьох підприємствах ліквідаційна вартість взагалі не визначається. Податковий кодекс не врегулював це питання тому що, визначення ліквідаційної вартості у ньому взагалі не наводиться.

У сучасних умовах господарювання, за наявності на підприємствах десятків, іноді, сотень об'єктів необоротних активів, важко говорити про ефективне розв'язання задач їх обліку за ручного способу обробки інформації. Тому, використання новітніх технологій і комп'ютерних програм вкрай важливе, адже автоматизація забезпечує підвищення якості економічної інформації, її точності, об'єктивності, оперативності, і, як наслідок цього, можливості прийняття своєчасних якісних управлінських рішень.

Кожна програма автоматизації бухгалтерського обліку має певний набір інструментів, а також, вбудовані сервісні механізми, необхідні для роботи користувача з нею. Зокрема, огляд існуючих сучасних програм бухгалтерського обліку, що містять відповідний модуль для обліку основних засобів, таких як «1С: Бухгалтерія», «Парус-Підприємство», «Дебет+», показав, що вони мають такі можливості, як створення інвентарної картотеки основних засобів; ведення первинної документації, нарахування амортизації (зносу), переоцінка об'єктів основних засобів; облік витрат на утримання чи поліпшення такого об'єкту; формування окремих звітних форм.

Слід визнати, що найбільш оптимальною, з точки зору її можливостей, є програма «1С:Підприємство», зокрема, одна з її конфігурацій «Бухгалтерія для України» у версії 8.3, що призначена для автоматизації бухгалтерського обліку, у тому числі підготовку регламентованої звітності. Ця конфігурація оснащена необхідним набором спеціалізованих засобів, таких як довідники, документи, звіти для ведення обліку й оцінки результатів всіх операцій з необоротними активами. Раціональне і вміле використання таких засобів дозволяє суттєво скоротити час і витрати праці, що витрачаються на відображення в обліку поточних операцій із необоротними засобами підприємства; оперативно одержувати інформацію про наявність і рух основних засобів як у розрізі місць зберігання та класифікаційними групами, так і у цілому по підприємству, а також нарахування амортизації (зносу).

Отже, в поняттях амортизації, зносу, а також у порядку їх нарахування існують неузгодженості, безумовно, які мають бути усунені. Одним із шляхів вдосконалення бухгалтерського обліку амортизації є підтвердження податковими даними амортизаційних відрахувань бухгалтерського обліку. Оскільки, за допомогою амортизаційних відрахувань реалізується швидке оновлення основних засобів, інтенсифікується процес їх відтворення, реалізується технічна та виробнича політика на підприємстві, це не лише зменшило б трудомісткість облікової роботи, а й дало б змогу підприємствам оновлювати основні засоби за рахунок заощадженої частини прибутку [1].

В умовах постійних змін діючого законодавства та реформування системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності до вимог міжнародних стандартів, важливим є автоматизація обліку підприємства. Ефективність впровадження автоматизації обліку амортизації оцінюється зіставленням отриманої вигоди з понесеними витратами. Застосування таких бухгалтерських програм дає можливість отримувати оперативну і якісну інформацію з обліку основних засобів. При цьому вдосконалюється організація і знижується трудомісткість ведення обліку, зростає продуктивність праці облікового персоналу, зменшуються витрати на ведення обліку. Незважаючи на значні досягнення автоматизації бухгалтерського обліку, такі господарські операції, як облік зменшення

(відновлення) корисності необоротних активів, до цих пір не автоматизовані. Тому автоматизація таких операцій може бути об'єктом подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Боярова О.А. Оновлення нормативно-правового забезпечення вітчизняного бухгалтерського обліку в умовах запровадження МСФЗ / О. А. Боярова, Н. П. Кузик // Облік і фінанси. – 2013. – № 6(62). – С. 15–20.
2. 1С:Підприємство 8. Бухгалтерія для України /[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://1c.ua/ua/v8/RegionalSolutions-UA_UNF.php.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ ЇХ ОБЛІКУ В ПРОГРАМІ «1С:ПІДПРИЄМСТВО»

Германчук Г.О., старший викладач; Полухович В.М., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Ефективному використанню об'єктів нематеріальних активів у господарській діяльності підприємства приділяється все більша увага, як потенційного джерела отримання майбутніх вигод, а отже, значною мірою, визначається і їх конкурентоспроможність.

Актуальними залишаються питання дослідження сутності нематеріальних активів, визначення їх ролі для вітчизняних підприємств, виявлення проблем, пов'язаних з оцінкою та обліком даних активів, а також визначення шляхів їх вирішення.

У дослідження методики обліку використання нематеріальних активів у вітчизняній практиці значний внесок зробили такі вчені, як О. Боярова, Н. Кузик, Н. Мамонтова, М. Мартіянова та ін. Однак, досить у незначній мірі вивчені питання, пов'язані з темою даного дослідження, зокрема, автоматизація обліку нематеріальних активів

Згідно національних положень нематеріальні активи – це немонетарні активи, що не мають матеріальної форми, але можуть бути ідентифіковані та утримуються підприємством з метою використання їх протягом періоду більш як один рік для цілей своєї діяльності, або для надання в оренду іншим господарюючим суб'єктам. Тобто, основними ознаками нематеріальних активів є: відсутність матеріальної форми; тривалість використання; можливість ідентифікації; цінність лише для одного підприємства; схильність до технічного старіння.

Виділяють такі основні групи нематеріальних активів, а саме:

- права користування природними ресурсами (зокрема, право користування надрами та іншими ресурсами природного середовища);
- права користування майном (зокрема, право користування земельною ділянкою);
- права на знаки для товарів і послуг (зокрема, товарні знаки, торгові марки);
- права на об'єкти промислової власності (зокрема, право на винаходи, сорт рослин);
- авторські та суміжні з ними права (зокрема, право на програмне забезпечення);
- гудвіл;
- інші нематеріальні активи (зокрема, право на використання привілеїв).

У бухгалтерському обліку нематеріальні активи відображаються відповідно до норм П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» (для гудвілу) та

інших нормативних актів. У міжнародній практиці ці активи регламентує МСФЗ 38 «Нематеріальні активи».

Відповідно до П(С)БО 8 придбаний (отриманий) нематеріальний актив може бути відображений у балансі, якщо його можна використовувати при виробництві товарів, наданні послуг, призначених для реалізації; або обміняти на інші нематеріальні активи; а також використовувати на погашення заборгованості чи розподіляти між власниками підприємства або використовувати у господарській діяльності, спрямованій на отримання прибутку [1].

У сучасних умовах господарювання бухгалтерський облік не може здійснюватись без використання комп'ютерних технологій, які розкривають потенційні можливості ведення обліку. Перш за все, заощаджується час та сили облікових працівників за рахунок автоматизації звичайних рутинних операцій; по-друге, автоматизація допомагає легко відшукати арифметичні помилки в обліку та звітності; нарешті, допомагає здійснювати жорсткий контроль різних аспектів фінансово-господарської діяльності.

Автоматизований облік у програмі «1С: Підприємство 8.0» передбачає застосування констант, плану рахунків, довідників, документів, журналів, проводок та звітів і обробок [2]. Відповідно до програми, нематеріальні активи відображаються на рахунку 12 «Нематеріальні активи», який має такі субрахунки: 121 «Права користування природними ресурсами», 122 «Права користування майном», 123 «Права на комерційні позначення», 124 «Права на об'єкти промислової власності», 125 «Авторські та суміжні з ним права», 127 «Інші нематеріальні активи». Приклади кореспонденції рахунків з обліку нематеріальних активів наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Кореспонденція рахунків з обліку нематеріальних активів

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Отримано об'єкт нематеріальних активів	154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»	631 «Розрахунки із вітчизняними постачальниками»
2.	Отримання нематеріального активу внаслідок обміну	154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
3.	Введено в експлуатацію нематеріальний актив	12 «Нематеріальні активи»	154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»
4.	Безоплатно отримано об'єкт нематеріальних активів	12 «Нематеріальні активи»	424 «Безоплатно одержані необоротні активи»
5.	Внески засновників до статутного капіталу нематеріальними активами	46 «Неоплачений капітал»	40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»
6.	Списання зносу переданого нематеріального активу:	133 «Знос нематеріальних активів»	12 «Нематеріальні активи»

Всі господарські операції, що пов'язані з надходженням, зміною стану та вибуттям нематеріальних активів, вводяться у інформаційну базу відповідними певними документами, зокрема, надходження – приходна накладна, акт введення в експлуатацію; вибуття – акт ліквідації, акт приймання-передачі; зміна стану – довідки бухгалтера.

При автоматизації обліку, у кінці кожного місяця, нараховується амортизація нематеріальних активів регламентною операцією в бухгалтерському обліку та складається

«Журнал-ордер по Субконто» по рахунках 12 «Нематеріальні активи» та 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів».

Отже, стабільність постійної облікової інформації, що формується на підприємстві є сприятливим фактором автоматизації. Для вдосконалення обліку нематеріальних активів використовуються комп'ютерні технології, зокрема, програмний продукт "1С: Підприємство. 8.0", який допомагає заощадити час та одержати всебічний контроль над господарською діяльністю підприємства. Це створює умови для багаторазового використання облікової інформації і сприяє підвищенню ефективності застосування комп'ютерної техніки на цій ділянці облікової роботи. Характерною ознакою цього процесу є можливість одержання у середовищі інформаційної системи повного комплексу облікових реєстрів, необхідних для організації раціонального управління нематеріальними активами підприємства.

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» // Все про бухгалтерський облік. – 2009. - №10 – с. 39-43.
2. Касьяненко Є. О. Нематеріальні активи та автоматизація їх обліку за допомогою програми 1С: Бухгалтерія [Електронний ресурс] / Касьяненко Є. О, Ільєнко Ю. І.. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=13797>.
3. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт за темою "Облік нематеріальних активів" з навчальної дисципліни "Навчальна бухгалтерія" для студентів спеціальності 8.03050901 "Облік і аудит" усіх форм навчання / укл. І. Г. Волошан, Г. П. Коц. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 44 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Івченко Л.В., к.е.н., доцент; Поліщук М.В., студентка

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», м.Київ*

Проблеми обліку виробничих запасів в сучасних умовах набувають особливої актуальності в зв'язку з потребою швидкої і достовірної інформації. Процес відображення їх в обліку, який складався роками не задовольняє інформацією управлінський персонал. Тому станом на сьогоднішній день важливим є вирішення питання пристосування сучасної системи обліку виробничих запасів на підприємствах до вимог оптимізації оперативності та достовірності надання інформації для потреб менеджменту з метою раціоналізації управління такими активами та підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання в цілому.

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу як основної ланки діяльності господарського суб'єкта є наявність і раціональне використання виробничих запасів. Це можливо завдяки впровадженню на виробничих підприємствах України таких програмних систем, як mySAP Business Suite, 1С: Предприятие 8.0, IT-Предприятие, СФЕРА/5, Qlickview та інші. Перелічене програмне забезпечення є найактуальнішим і найдієвішим у веденні бухгалтерського обліку запасів виробничих підприємств, а саме: 1) облік і контроль за надходженням запасів на склади підприємства; 2) облік і контроль наявності та руху запасів на складах і в експлуатації; 3) облік і контроль вибуття запасів зі складів підприємства на сторону; 4) облік переоцінки

виробничих запасів; 5) відображення операцій із виробничими запасами в облікових реєстрах.

Актуальним напрямом удосконалення документування та обліку виробничих запасів на підприємстві є перехід на комп'ютеризовану форму обліку. Застосування комп'ютерних технологій у бухгалтерському обліку значно підвищує продуктивність праці бухгалтерів і суттєво покращує його організацію на підприємстві. Адже, при паперових формах обліку накопичення даних в облікових реєстрах, обчислення підсумків та перенесення даних між обліковими реєстрами потребують великих затрат праці та часто супроводжуються помилками. Комп'ютеризація обліку виробничих запасів дозволить вирішити проблему аналітичного обліку. Якщо при застосуванні паперових форм обліку збільшення рівнів деталізації аналітичного обліку та переліку об'єктів аналітики вимагає збільшення кількості облікових працівників, то при застосуванні комп'ютерної техніки можна ефективно вести аналітичний облік з будь-яким рівнем деталізації та широкою номенклатурою аналітичних об'єктів, а реєстрація операцій у хронологічному і системному порядку в розрізі синтетичних та аналітичних рахунків, яка раніше здійснювалась окремо поєднується в одному робочому процесі [1]. При цьому контроль за тотожністю даних синтетичного та аналітичного обліку забезпечується автоматично.

Доведення переваг комп'ютерної форми обліку запасів допоможе: зробити їх оприбуткування своєчасним і повним; правильно документувати надходження й використання запасів; покращити контроль за їх зберіганням; дотримуватись встановлених норм витрат запасів та їх використання за цільовим призначенням; правильно визначати повну собівартість придбаних запасів; правильно провести інвентаризацію й виявити запаси, що не використовуються в господарстві; контролювати відображення операцій з руху запасів в облікових реєстрах.

На практиці трапляються різні варіанти організації машинної обробки інформації обліку виробничих запасів. Вони залежать від методології обліку, способів оцінки запасів, складу і групування задач, особливостей організації інформаційної бази, технічних засобів, що використовуються для обробки. У ході машинної обробки інформації обліку виробничих запасів задачі доцільно згрупувати так: облік та контроль за надходженням запасів на склади підприємства; облік і контроль наявності та руху запасів на складах і в експлуатації; облік та контроль вибуття запасів зі складів підприємства на сторону; облік переоцінки виробничих запасів; відображення операцій із виробничими запасами в облікових реєстрах. Кожну поставлену задачу доцільно розділяти на підзадачі. При цьому повинно враховуватися, що облік виробничих запасів здійснюється на складах та в бухгалтерії підприємства [2].

Для забезпечення обліку виробничих запасів можуть використовуватися окремі програмні модулі, що обслуговують їх облік у місцях зберігання та в бухгалтерії, або створюватись різні рівні робочих місць автоматизованої ділянки обліку виробничих запасів. Ці модулі передбачають використання комплексної системи організації первинної та вихідної інформації. Єдина база бухгалтерських записів забезпечує потрібною інформацією аналітичний, синтетичний та управлінський облік.

Впровадивши на українських виробничих підприємствах новітні інформаційні системи, облік запасів стане значно легшим і швидшим. Інформаційні системи обліку запасів дозволять чітко відслідковувати рух запасів починаючи від моменту його закупівлі, оприбуткування на склад, передачу безпосередньо в цех і спрацювання запасу у кінцевий продукт; зміну вартості запасів при їх русі тощо. Важливо виділити основні аспекти обліку запасів, які полегшують введення інформаційних систем обліку підприємств: 1) чітка організація обліково - контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів); 2) обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва; 3) підвищення

оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, яке забезпечується запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації; 4) уточнення класифікації та методики оцінки виробничих запасів; 5) удосконалення інформаційних систем обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації виробничих запасів, оскільки успішне функціонування підприємств залежить, перш за все, не тільки від удосконалення внутрішньогосподарської діяльності взагалі, а і від того, наскільки розвинуті інформаційні системи їхньої діяльності; 6) узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів [3].

Застосування бухгалтерської програми дає можливість отримувати оперативну і якісну інформацію з обліку господарських операцій. Це позитивно впливає на роботу всього підприємства, яке працює в ринкових умовах, що значно підвищує рівень управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

З огляду на наведені переваги введення на виробничих підприємствах інформаційних систем обліку виробничих запасів можна зробити висновок, що виробничі запаси є основою життєдіяльності підприємства, тому інформаційні системи обліку їх на підприємстві є невід'ємною частиною управління, без якого неможливе досягнення поточних і довгострокових цілей підприємства. Можна стверджувати, що реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку запасів підприємством за допомогою програмного забезпечення, призведе до значного підвищення результативності фінансово-економічної діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Рапинець В. І. Облік виробничих запасів з використанням інформаційних технологій / В. І. Рапинець. – Тернопіль, 2014. – 502 с.
2. Терещенко Л. О. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посібн. / Л. О. Терещенко, І. І. Матієнко-Зубенко. – К. : КНЕУ, 2009. – 187 с.
3. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посібн. / С. В. Івахненко. – К. : Знання-Прес, 2015. – 349 с.

ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ «М.Е.DOC» В ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Калюга Є.В., д.е.н., професор, Козачишина Д.В. студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Актуальність теми дослідження (постановка проблеми): «М.Е.Doc» - це програма, яка допоможе працювати з документами різних типів і призначення: звітами, податковими накладними, актами, рахунками. Її використання в фінансово-господарській діяльності суб'єктів господарювання, а застосування є зручним, а також багатограним, що з легкістю допомагає справлятися із різними поставленими завданнями. Тому доцільно дослідити і охарактеризувати комп'ютерну програму «М.Е.Doc», а також познайомитись із її завданням та структурою детальніше.

Рівень дослідження в економічній літературі: Наукове обґрунтування програми здійснюється в процесі виконання. А розробниками програми є склад фахівців, які не розголошують своїх імен.

Зміст і напрямки дослідження: Комп'ютерна програма «М.Е.Doc» (My Electronic Document) призначена для електронного документообігу: з **контролюючими органами**

подачі електронної звітності, реєстрація податкових накладних в електронному вигляді; з **партнерами** обмін податковими накладними, рахунками, актами, договорами та іншими юридично значущими документами. За допомогою «М.Е.Дос» можливо автоматизувати процеси звітності та документообігу в рамках однієї програми, легко і швидко: створити всі необхідні документи; підписати документи за допомогою електронно-цифрового підпису (ЕЦП); обмінятися з партнерами податковими накладними і квитанціями про їх реєстрацію; запросити й одержати виписки з реєстру податкових накладних; перевірити, зашифрувати і зберегти електронні документи в єдиній системі; за лічені секунди відправити звіти в електронному вигляді в: Державну фіскальну службу; Пенсійний фонд України; Державний комітет статистики; а також отримати квитанції про приймання та обробки відправлених документів (звітів, податкових накладних, актів, договорів) в електронному вигляді. [1]

«М.Е.Дос» - повнофункціональний та універсальний засіб для роботи з електронними документами на підприємствах будь-якого масштабу, незалежно від форми власності та сфери діяльності. Програма обслуговує представників і малого бізнесу, і найбільших гравців на ринку.

Комп'ютерну програму «М.Е.Дос» найчастіше використовують в фінансово-господарській діяльності суб'єктів господарювання тому, що з «М.Е.Дос» можна відправити звіти в усі контролюючі органи. Дана програма є більше, ніж просто звітність: «М.Е.Дос» дозволяє не тільки подавати звітність, а й повноцінно обмінюватися юридично значущими документами з контрагентами.

Завдяки модульній структурі програми кожне підприємство може обрати потрібний саме для нього комплект функцій. Тож модулі програми є:

Модуль «Звітність» дозволяє оперативно створювати, перевіряти правильність заповнення і миттєво відправляти всі види звітів в усі контролюючі органи.

Модуль «ЕДО Базовий» призначений для швидкого і надійного обміну юридично значущими документами з контролюючими органами і контрагентами (накладні, акти, рахунки та інше).

Модуль «ЕДО Розширений» окрім функцій «ЕДО Базовий», слугує для адміністрування акцизного податку та ТТН, створення зведених податкових накладних та обміну документами із вкладеннями.

Модуль «Заробітна плата» автоматизує розрахунок і нарахування заробітної плати співробітників малих і середніх підприємств, а також всі процеси обліку та управління персоналом.

Модуль «Корпорація» слугує для створення, збору, консолідації, аналізу та обміну електронними документами всередині великих компаній з розгалуженою структурою підрозділів.

Модуль «Банківські рахунки» спеціальна конфігурація системи «М.Е.Дос» розроблена для банків та інших фінансових установ відповідно до вимог законодавства. [4]

Набір додаткових функцій даної програми є гнучкі та різноманітні, що яскраво характеризують використання програми в фінансово-господарській діяльності суб'єктів господарювання для оптимізації роботи:

Планувальник завдань: Налаштувати багато робочих процесів, наприклад, резервне копіювання, оновлення програми автоматично і т.ін..

Автообробник документів: Інструмент програми «М.Е.Дос», що відповідає за прийняття та обробку документів з інших облікових систем, а також їхню відправку партнерам або в контролюючі органи.

Робота з ЄРПН: «М.Е.Дос» надає можливість контролювати поточний реєстраційний ліміт та імпортувати відсутні податкові накладні та розрахунки коригування з ЄРПН автоматично.

Управління користувачами: Можливість роботи в програмі декількох користувачів одночасно, контроль дій і розмежування прав доступу в залежності від обов'язків користувачів. [3]

Важливою ознакою даної програми є законний документообіг, оскільки всі документи, створені в «М.Е.Дос» та підписані електронним цифровим підписом, є оригіналами документів (згідно із Законами України «Про електронний цифровий підпис» № 852-IV від 22.05.2003р. та «Про електронні документи та електронний документообіг» № 851-IV від 22.05.2003р.), а отже, такий електронний документообіг є захищеним, юридично значущим і абсолютно законним. [2]

Для того, щоб розпочати роботу із комп'ютерною програмою необхідна певна конфігурація, що допоможе з легкістю функціонувати програмі. Якщо в програму не введено код доступу, тоді вона буде працювати в демонстраційній версії. Вона дозволяє ознайомитись з функціональними можливостями програми, але функції експорту, відправка електронною поштою та друк документів будуть недоступні. Також, якщо планується працювати в програмі «М.Е.Дос» з декількома підприємствами, то необхідно отримати код доступу для кожного підприємства окремо. Для надання юридичного статусу електронним документам потрібно мати електронний цифровий підпис (ЕЦП). Також можна використовувати сертифікати ЕЦП, які можна отримати в акредитованих центрах сертифікації ключів (АЦСК). Для роботи із програмою необхідна електронна поштова скринька для обміну документами в електронному вигляді. Рекомендується створити окрему електронну скриньку на одному з надійних українських поштових серверів, яка буде використовуватися лише для відправлення документів та отримання електронних квитанцій в програмі «М.Е.Дос». [5]

Висновки: Комп'ютерна програма «**М.Е.Дос**» в фінансово-господарській діяльності суб'єктів господарювання є зручна у використанні, функціональна, щоразу оновлюється, має законний документообіг та являється надійним помічником в роботі.

Список використаних джерел:

1. Система електронного документооборота «М.Е.ДОС ІС». - Електронний ресурс – Режим доступу: <http://b-soft.com.ua/elektronnaya-otchetnost/m-e-doc-is/>
2. Законами України «Про електронний цифровий підпис» № 852-IV від 22.05.2003р. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.me-doc.com.ua/about-medoc?lang=ukr>
3. Комп'ютерна програма «М.Е.Дос».-Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.me-doc.com.ua/about-medoc>
4. Комп'ютерна програма «М.Е.Дос». - Електронний ресурс – Режим доступу: <https://www.medoc-art.com/medoc-z-clmrk>
5. Інструкція користувача програми М.Е.Дос. - Електронний ресурс – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/softcomgroup/medoc-24728917>

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Кириленко Т.Я., викладач; Собко Д.В., студент

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж», м. Ірпінь

Депозитні операції є одним основних видів діяльності комерційних банків, а для деяких із них ці операції стали головним джерелом доходів. Тому вдосконаленню депозитних операцій банки приділяють значну увагу, упроваджуючи комп'ютерні

технології для автоматизації функцій управління депозитами, така автоматизація на практиці здійснюється в різних формах, на базі різних апаратних і програмних засобів. Створюються, зокрема, системи, які не лише обробляють інформацію, а й підтримують управлінські рішення, що значною мірою знижує трудомісткість облікових робіт, підвищує вірогідність зведень та якість рішень, що приймаються.

Вклад (депозит) – це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі, в національній чи іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника чи ті які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Вкладна (депозитна) операція - операція банку із залучення грошових коштів або банківських металів від вкладників на їх рахунки в банку на договірних засадах або депонування грошових коштів вкладниками з оформленням їх ощадними (депозитними) сертифікатами. Операції банків з банківськими металами здійснюються або з фізичною поставкою банківських металів, або без фізичної поставки банківських металів відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України з питань здійснення операцій з банківськими металами.

Операції ще слабо структуровані, недостатньо формалізовані і важко піддаються автоматизації. Тому в підсистемі управління депозитами часто застосовують інтерактивний режим виконання комп'ютерних технологій. Для цієї підсистеми характерна також неоднорідність завдань, зумовлена складністю предметної області. Адже банк працює з різними депозитами, тобто йдеться про різні терміни, призначення, способи надання та погашення і т. ін. Проте практичний досвід показує, що всю сукупність функцій управління депозитами з метою їх автоматизації можна об'єднати в типові комплекси: прогнозування й планування, облік і контроль, аналіз і регулювання (рис.1). Кожний із цих комплексів виконується на відповідній стадії технології обробки інформації за допомогою закріплених апаратних і програмних засобів, тобто на виділених АРМ.

Зауважимо, що наведений перелік функцій управління кредитами та депозитами на практиці автоматизований різною мірою, причому найменше автоматизовано визначення стратегії кредитно-депозитної політики. Ці функції, а також формування портфеля заявок належать до класу завдань стратегічного маркетингу. Кожне таке завдання розв'язується не для кожного кредиту окремо, а загалом для процесу кредитування на певний період. Розв'язування формується з урахуванням економічної ситуації і має якісний характер (наприклад, перевагу надавати тим чи іншим кредитам або певним типам клієнтів). Для автоматизації цієї функції доцільно застосовувати типові пакети програм статистичного аналізу даних (STATISTICA, статистичні функції EXSEL). Перспективним є напрямок розв'язування цих задач з використанням системи підтримання та прийняття рішень.

Автоматизація обліку операції на депозитних рахунках виконується за типовою схемою обробки вхідних документів. Вхідними документами під час відображення на рахунках кредитних і депозитних операцій слугують розпорядження чи меморіальні ордери на зарахування коштів на рахунок, а також прибуткові і видаткові документи.

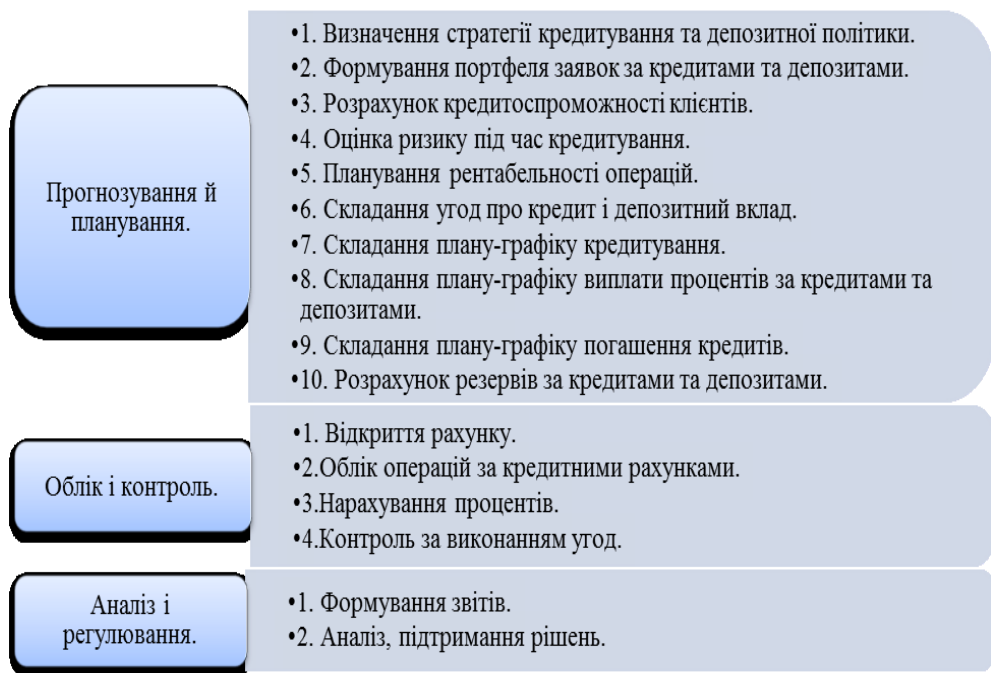


Рисунок 1. Автоматизовані функції підсистеми управління депозитами за стадіями технології

Облік коштів клієнтів, залучених банком на вклади (депозити) на вимогу, здійснюється за рахунками 2 класу, 26 розділу, груп 260 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання», 262 «Кошти на вимогу фізичних осіб», 265 «Кошти небанківських фінансових установ», а саме:

- 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»
- 2605 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання для здійснення операцій з платіжними картками»
- 2620 «Кошти на вимогу фізичних осіб»
- 2625 «Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток»
- 2650 «Кошти на вимогу небанківських фінансових установ»
- 2655 «Кошти на вимогу небанківських фінансових установ для здійснення операцій з використанням платіжних карток».

Для обрахування процентних витрат за залученими депозитами застосовуються такі методи визначення кількості днів:

1. метод «факт/факт» - фактична кількість днів у місяці і році (англійський метод);
2. метод «факт/360» - фактична кількість днів у місяці але умовно 360 днів у році (банківський або французький метод);
3. метод «30/360» - умовна кількість днів у місяці – 30, та умовна кількість днів у році – 360 (німецький метод).

Отже, можна зробити висновок, що вклади фізичних та юридичних осіб є невід'ємною частиною, для функціонування банківської сфери. Депозити формують переважну частину банківських доходних активів. На даному етапі глобалізації у світі майбутнє України в багатьох аспектах залежить від місця, на яке національна економіка може претендувати у світовому просторі, а це, в свою чергу, зумовлюється інноваційним розвитком банківської системи загалом та вдосконаленням діяльності по залученню депозитних ресурсів у комерційні банки. Одним із важливих аспектів розвитку є удосконалення використання комерційними банками комп'ютерних систем і технологій.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Положенням про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затвердженим постановою Правління НБУ від 03.12.2003 р. № 516 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>
3. Банківські операції: Підручник / М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна, [та ін.]; за ред. А.М. Мороз. - 3-є вид., перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2008р. [с.36-43]

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ОБЛІКОВИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Кошик В.В., викладач; Будніченко М.С., студент

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж», м. Ірпінь

Ми живемо в ХХІ столітті – столітті передових технологій, покликаних оптимізувати людське життя шляхом підвищення його комфортності, ефективності використання матеріальних та людських ресурсів.

В наш час без комп'ютерної техніки та програмного забезпечення не може діяти навіть найменше сучасне підприємство. У бухгалтерській діяльності це особливо важливо, що обумовлює необхідність застосування пакетів програм для бухгалтерського обліку, впровадження яких підвищує оперативність обробки даних. Проблема оцінки можливостей та впровадження інформаційних систем бухгалтерського обліку на сьогодні залишається досить актуальною, оскільки з їх впровадженням праця стає більш творчою, спрямованою на організацію та вдосконалення обліку.

Організація автоматизованого обліку і аналізу сучасних підприємств залежить від вибору типу бухгалтерської програми. Його вибирають залежно від розміру підприємства, особливостей діяльності, складу облікового персоналу, завдань обліку і потреб управління.

Комп'ютерні програми для автоматизації бухгалтерського обліку можна поділити на декілька груп, зокрема:

3. Домашні бухгалтерії - програми управління сімейним бюджетом.
4. Міні-бухгалтерії - програми для бухгалтерії без чіткого розподілу напрямів роботи облікового апарату.
5. Універсальні програми - інтегровані бухгалтерські програми, орієнтовані на бухгалтерії невеликого розміру, в яких передбачено всі розділи обліку і можливість створення локальної мережі.
6. Бухгалтерські комплекси - програми, що орієнтовані на підприємства з кількістю співробітників бухгалтерії понад 5-6 осіб, що передбачають наявність чіткого розподілу функцій між ними. Ці програми призначені для корпорацій та великих підприємств.
7. Автоматизовані робочі місця (АРМ) - програми, що забезпечують автоматизацію окремих ділянок бухгалтерського обліку.

Поряд з цим можна ефективно використовувати можливості програмного продукту „Microsoft Excel”, як це, для прикладу, зроблено в окремих державних підприємствах. За допомогою цієї програми розроблено зручні для заповнення ордери, оборотні відомості, закриття рахунків та баланс. Усі ордери сформовані в окремі

файли і взаємопов'язані між собою. Зведені дані автоматично переносяться до Головної книги. Дані по кожній операції заносяться на підставі оформленого первинного документа на паперовому носії.

Найбільш відомі бухгалтерські програми: "1С: Підприємство", "Парус", "Акцент".

Система програм "1С:Підприємство" призначена для вирішення широкого спектру завдань автоматизації обліку та управління, що стоять перед сучасними підприємствами. "1С:Підприємство" являє собою систему прикладних рішень, побудованих за єдиними принципами і на єдиній технологічній платформі. Керівник може вибрати рішення, яке відповідає актуальним потребам підприємства і буде надалі розвиватися в міру росту підприємства або розширення завдань автоматизації.

Програмні продукти «Парус» (ПП «Парус») призначені для автоматизації діяльності комерційних підприємств та бюджетних установ різного рівня. Всі програмні продукти «Парус» мають широкі функціональні можливості, цілий комплекс різних словників і налаштувань. Це дозволяє налаштувати систему під вимоги складного обліку, і в той же час зробити щоденну роботу користувача простою і зручною. Користувачі системи – це бухгалтер та головні бухгалтера, фахівці фінансово – економічних відділів, менеджери зі збуту, маркетингологи, співробітники відділів кадрів. Переваги системи: простота освоєння, широкі функціональні можливості, висока надійність функціонування, можливість аналізу облікових даних та інформації в базі даних.

Програма «Акцент» - універсальна програма для автоматизації бухгалтерського, оперативного і складського обліку нового покоління. Програма повністю забезпечує потреби як невеликих, так і великих підприємств, володіючи відмінними можливостями для адаптації під різні бізнеспроцеси.

Ефективність роботи бухгалтера на підприємстві суттєво підвищується завдяки засобам інформатизації та автоматизації документообігу, які дозволяють оперативно накопичувати відповідні бази даних про наслідки господарської діяльності та використовувати їх для формування редагування і друку вихідних документів, квартальних, піврічних і річних звітів, а також надавати інформаційні послуги відповідним організаціям, ланкам управління щодо ефективності роботи.

Список використаних джерел:

1. Івахненко С.В. Класифікація програмного забезпечення бухгалтерського обліку і контролю / С. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. - 2006. - № 7. - С. 55 -65.
2. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. / С. В. Івахненко. - 4-те вид., виправл. і доповн. - К. : Знання, 2008. - 343 с.
3. Осмятченко Л.М. Бухгалтерський облік / Л.М. Осмятченко, В. Є. Шевчук.. – Львів: “Магнолія”, 2007. – 196 с .

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Криворот О.Г., ст. викладач, Ващук І.П., студентка

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м.Київ*

Ведення обліку є досить трудомістким і водночас ризиковим процесом, адже навіть одна помилка може стати передумовою багатьох порушень і неточностей, що в свою чергу може негативно позначитись господарському процесі. В сучасних умовах

автоматизація процесу обліку дозволяє перш за все економити підприємству свій час та кошти, а головне своєчасно приймати ефективні управлінські рішення.

Застосування комп'ютерної техніки для автоматизації обліку та управління на підприємствах має як переваги та недоліки. Як перевагу, можливо визначити, що сучасні комп'ютерні засоби дозволяють значно полегшити працю бухгалтерів та знизити трудомісткість окремих операцій, зменшити кількість помилок при складанні первинних документів та зведених облікових реєстрів, терміново отримувати необхідну інформацію, як недолік (особливо для малих підприємств) – високу вартість комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення, що не завжди може дозволити собі підприємство з невеликими обсягами діяльності.

Як показує практика ефективність обліку значно підвищується, якщо його інформація є повною, своєчасною і динамічною, що зумовлює необхідність автоматизації облікової інформації. Саме тому, сьогодні перед підприємствами, які прагнуть ефективно організувати свою діяльність, постає завдання вибрати програмний продукт для автоматизації обліку та управління, котрий максимально задовольнятиме їх вимоги.

У науковій літературі питанням створення автоматизації бухгалтерського обліку займаються такі відомі вчені В. В.Сопко, Ф.Ф.Бутинець, В. П.Завгородній. Проте, отриманні результати залишають шлях для подальших досліджень.

Застосування автоматизованої форми бухгалтерського обліку дозволяє значно прискорити обробку облікової інформації та передачу її за всіма напрямками. Комп'ютерна програма, звичайно, не може замінити грамотного бухгалтера, але вона допоможе перш за все скоротити рутинні операції, вкаже на помилки у звітності, полегшить облік і відобразить фінансове становище підприємства.

Вибір автоматизованої форми бухгалтерського обліку для підприємства зводиться до вибору зручної комп'ютерної програми, що відповідає завданням обліку, оподаткування та звітності і може бути використана для ведення практично будь-яких розділів бухгалтерського обліку на підприємстві, зокрема:

- облік операцій по банку і касі;
- облік основних засобів і нематеріальних активів;
- облік матеріалів і МШП;
- облік товарів, послуг і виробництва продукції;
- облік валютних операцій;
- облік взаєморозрахунків з організаціями, дебіторами, кредиторами, підзвітними особами;
- облік розрахунків із заробітної плати;
- облік розрахунків з бюджетом;
- інші розділи обліку;
- складання звітності.

Виконуючи процес обробки завдань обліку по необхідних розділах, бухгалтерські інформаційні системи в той же час зберігають чітку методологію і технологію ведення бухгалтерського обліку і забезпечують у цілому виконання завдань у відповідному модулі по всіх його розділах.

На ринку програмних продуктів представлено широкий спектр програм по автоматизації бухгалтерського обліку, найпоширенішими з яких і найбільш адаптованими до української системи ведення обліку є пакети 1С: "Підприємство", "Парус-Підприємство" та "Бест Звіт Плюс".

В Україні найбільш розповсюдженою є програма 1С: універсальна програма масового призначення для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку, що включає підготовку обов'язкової (регламентованої) звітності. Це готове рішення для ведення обліку в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності: оптову і роздрібну торгівлю, комісійну торгівлю (зокрема субкомісію), надання послуг, виробництво і т. д.

Користувачі можуть самостійно управляти методикою обліку в межах облікової політики, створювати нові субрахунки і розрізи аналітичного обліку. Кожне підприємство може вибрати програмний продукт для автоматизації обліку відповідно до особливостей своєї діяльності та особливостей ведення бухгалтерського обліку.

Загалом автоматизація бухгалтерського обліку передбачає насамперед впорядкування інформаційних потоків. При автоматизованому бухгалтерському обліку з'являється можливість отримати будь-яку вибірку даних натисканням кількох клавіш. Знижується ризик виникнення помилок, що в свою чергу врятує підприємство від штрафів і санкцій податкових органів. Бухгалтерський облік стає більш економічним, з'являється можливість оптимізувати оподаткування без ризиків. І наостанок, автоматизація бухгалтерського обліку підвищує його оперативність

Варто зауважити, що немає універсального програмного продукту, який був би придатним до використання на підприємствах будь-якої форми власності та сфери діяльності. Отже, при виборі автоматизованої системи обліку необхідно враховувати реальні потреби та можливості підприємства. Крім того, розробники пропонують налагодження своїх систем у відповідності зі специфічними вимогами замовників.

Отже, автоматизація системи бухгалтерського обліку є доцільною на підприємстві, адже перш за все дозволяє істотно полегшити працю бухгалтера, позбавити його від рутинної роботи, підвищує оперативність та точність облікової інформації, дозволяє більше приділяти уваги проведенню економічного і фінансового аналізу роботи підприємства та пошуку резервів щодо підвищення ефективності цієї роботи. Саме тому підприємствам необхідно визначитися з вибором програмного забезпечення, яке було здатне забезпечити всі потреби обліку підприємства і разом з тим було досить економічним і не вимагало великих витрат на його придбання, а також не вимагало від бухгалтера специфічних навичок програмування.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф., Івахненко С.В. Інформаційні системи бухгалтерського обліку. - Житомир: ЖІТІ, 1997.
2. Завгородній В. П. Організація обліку, аналізу та аудиту в умовах застосування персональних ЕОМ / В. П. Завгородній // Бух. облік та аудит. – 2007. – № 4. – С. 36.
3. Марченко Д. Н. Автоматизація бухгалтерського обліку як джерело зростання його ефективності / Д. Н. Марченко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6. – С. 248-254.
4. Сопко В. В. Мета і принципи автоматизації бухгалтерського обліку / В. В. Сопко, М. М. Бенько // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 12. – С. 186-192.
5. Стригуль Л. С. Сучасний стан та проблеми автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах України / Л. С. Стригуль, А. Г. Ковальов // Вестник Нац. техн. ун-та "ХПИ" : сб. науч. тр. Темат. вып. : Технический прогресс и эффективность производства. – Харьков : НТУ "ХПИ", 2010. – № 61. – С. 53-58.

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АВТОМАТИЗОВАНОГО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Криворот О.Г., ст. викладач, Лозоцька К.С., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В період переходу до повноцінної ринкової економіки автоматизація бухгалтерського обліку, точність і оперативність інформації є вирішальними факторами

успішного розвитку не тільки окремого підприємства, а й економіки України в цілому. Створення малих і середніх підприємств, реструктуризація великих у результаті роздержавлення – все це розширило сферу ведення бухгалтерського обліку та застосування засобів його автоматизації.

Перехід до автоматизованого бухгалтерського обліку вимагає не лише бажання і коштів, а й значної підготовчої роботи як організаційної, так і методичної. Звірений баланс, залишки, звітність за попередній період необхідні як вхідна інформація для введення в комп'ютер. Потрібно також правильно оцінити склад і обсяг необхідного документообігу, визначити, які документи будуть вестись в електронному вигляді, а які – в паперовому [1].

Значна частина робочого часу бухгалтера витрачається на відповіді, які надходять від персоналу підприємства. Ефективним засобом зменшення таких витрат, як показує практика успішних підприємств, є створення і використання системи автоматизованого самообслуговування. Цей досвід необхідно використовувати в подальшому. Автоматизовані робочі місця самообслуговування у великих підрозділах підприємства в умовах використання інтегрованої інформаційної системи доцільно було б використовувати також для реєстрації обсягів виконаних робіт безпосередньо їх виконавцями.

Екологічна ефективність автоматизованих систем може бути забезпечена впровадженням безпаперової технології. Слід також використовувати всі можливі заходи щодо економії паперу, зокрема впровадженням двостороннього автоматизованого заповнення документів, наприклад, розрахункових листків заробітної плати [2].

У загальносистемному плані методологічні аспекти автоматизованого бухгалтерського обліку повинні відображати такі питання [3]:

- Автоматизоване ведення аналітичного й синтетичного обліку;
- автоматизоване формування управлінських рішень;
- автоматизована передача вихідної інформації системи автоматизованого бухгалтерського обліку, яка містить результати господарської діяльності підприємства й організації з метою її використання в управлінні;
- автоматизоване формування первинної облікової інформації на папері і на машинному носії;
- автоматизоване ведення зведеного обліку, складання періодичної і річної звітності;
- автоматизація інформаційно-довідкового забезпечення і контрольно-аналітичних функцій бухгалтерського апарату.

Неодмінною умовою підвищення ефективності управлінської праці є оптимальна інформаційна технологія, що володіє гнучкістю і адаптивністю до зовнішніх впливів. Сучасні інформаційні системи організаційного управління призначені надавати допомогу спеціалістам, керівникам, які приймають рішення, в отриманні ними своєчасної, достовірної інформації, створення умов для організації автоматизованих офісів, проведенні із застосуванням комп'ютерів і засобів зв'язку оперативних нарад.

Основні методологічні принципи автоматизації бухгалтерського обліку на базі АРМ бухгалтера повинні забезпечити єдиний підхід до розроблення окремих елементів системи та їх єдине функціонування.

До основних методологічних принципів належать [4]:

- Формування оцінки стану підприємства, постановка найближчих цілей, вироблення шляхів їх досягнення як без урахування резервів, так і з урахуванням резервів підприємства;
- використання функціонального змісту діалогово-автоматизованої форми бухгалтерського обліку, директивних вказівок з питань його організації і методології, що забезпечують єдину методологічну основу його ведення;

– автоматизація складання документів первинного обліку на паперових і магнітних носіях на ділянках і в службах з великим обсягом господарських операцій, а також передача цих даних бухгалтеру для автоматизованого введення і відображення у бухгалтерському обліку;

– формування управлінської, облікової, контрольної та аудиторської інформації в запитальному режимі в доступному і зручному вигляді;

– децентралізована організація експлуатації засобів автоматизації на місцях виникнення облікової інформації, тобто безпосередньо в бухгалтеріях та інших службах, де виникає і використовується первинна облікова інформація про господарські операції, що підлягають відображенню в бухгалтерському обліку;

– експлуатація засобів автоматизації оброблення облікової інформації і безпосередньо обліковими працівниками в умовах функціонування АРМ бухгалтера;

– створення інформаційної мови запитів для відображення показників обліку, контролю та аудиту.

Автоматизація не лише підвищує якість обліку, а й якість бізнесу підприємства. Тому вибір засобів автоматизації завжди має здійснюватися безпосередньо зацікавленими спеціалістами – бухгалтером і керівником підприємства[5].

Застосування автоматизованих систем посилює функцію контролю правильності, законності, а іноді й економічної доцільності бухгалтерських операцій (записів), не підвищуючи трудомісткості ведення обліку. Це досягається попереднім програмуванням відповідних перевірочних нормативів та алгоритмів. При цьому автоматизована інформаційна система забезпечує безперервний контроль як складання документів, так і поточних облікових записів.

Список використаних джерел:

1. Бутко М. П. Формування інформаційного забезпечення в системі державного управління : монографія / М. П. Бутко, М. Ю. Дітковська. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2010. – 244 с.

2. Муравський В. Документування в умовах повної автоматизації обліку./Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – №5. – С. 49 – 51.

3. Бенько М. М. Новітні інформаційні технології в бухгалтерському обліку // М. М. Бенько // Вісн. Львівської комерційної акад.–2011.

4. Юр'єв О.В Інформаційне забезпечення аудиту// Юр'єв О.В // Інноваційна економіка №5 – 2013.

5. Пікуліна Н.Ю., Шило Л.А. Тенденції розвитку інформаційних технологій, що застосовуються в бухгалтерському обліку, аудиті та внутрішньому контролі / Н. Пікуліна, Л. Шило // Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту». – Дніпропетровськ. – 2013. – № 6. – С. 68–73.

ОБЛІК АУТСОРСИНГУ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Лайчук С.М., к.е.н., доцент; Янушкевич О.О., студентка

Житомирський державний технологічний університет, м. Житомир

На сучасному етапі розвитку економіки облік на більшості підприємств ведеться за допомогою використання комп'ютерних технологій та інформаційних продуктів, які щорічно повинні вдосконалюватися задля задоволення потреб користувачів.

В Україні послугами аутсорсингу користуються здебільшого підприємства малого та середнього бізнесу [2]. Великі підприємства, в основному, відмовляються від замовлення бухгалтерських послуг сторонніх організацій та створюють бухгалтерську службу, яку очолює головний бухгалтер. У зв'язку з цим облік на аутсорсингових компаніях значно спрощується, так як малі та середні підприємства мають менші обороти діяльності та, в свою чергу, менші обсяги облікової інформації, які потрібно обробити, ніж великі підприємства. Таким чином, аутсорсер може надавати власні послуги декільком підприємствам одночасно.

Для забезпечення ефективності своєї діяльності підприємство-аутсорсер повинно використовувати одну із загальноприйнятих бухгалтерських програм (рис. 1). За даними опитування, яке проводилось на сайті, було визначено, що найбільш використовуваною програмою є 1С:Бухгалтерія.



Рис. 1. Частка використання бухгалтерського програмного забезпечення підприємствами (за даними www.klerk.ru) [1]

Крім того, значно спрощують процес ведення обліку новітні технології, зокрема, хмарні технології, які набули широкого поширення за останні роки.

Розглянемо детальніше переваги хмарних технологій з позиції аутсорсингових компаній (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги використання хмарних технологій аутсорсинговими фірмами

Перевага	Ознака
1	2
Зручність	Можливість зберігати значні обсяги інформації при наявності значної чисельності замовників, в тому числі резервування даних
Економія	Можливість відмовитись від фізичної документації, що дозволить зекономити кошти, простір та час
Співпраця	Можливість надавати доступ до інформації широкому колу користувачів, що полегшує співпрацю в режимі онлайн
Віддалений доступ	Можливість використовувати хмарне програмне забезпечення будь-де, з будь-якого пристрою з підключенням до Інтернету
Безпека	Збереження інформації на віддалених серверах, які передбачають спеціальну систему захисту
Режим реального часу	Забезпечення постійного доступу до поточної та актуальної фінансової інформації клієнта, що дозволяє реагувати на зміни бізнесу

Таким чином, з вищенаведеної інформації розуміємо, що хмарні технології є зручним та практичним інструментом, який дозволяє суттєво підвищити ефективність

діяльності аутсорсера, при цьому скорочуючи фінансові та часові витрати. Сервери, на яких розміщені дані аутсорсера, мають всі види систем резервного копіювання та систем безпеки, призначених для захисту даних, так що, навіть, якщо щось трапиться з одним сервером, дані не втрачаються. Але головною умовою їх використання є Інтернет. Тому в населених пунктах з обмеженим доступом до мережі Інтернет не доцільно користуватися хмарними технологіями, оскільки це може призвести до збоїв в звичайній діяльності підприємства. Однак, це лише питання часу, оскільки зв'язок покращується, а міста та селища отримують Інтернет покриття.

Варто зазначити, що з кожним наступним роком бухгалтерська діяльність все більше переходить в електронний режим. Прикладом служить створення таких спеціалізованих додатків та сервісів, як М.Е.Дос, СОТА, Клієнт-банк, тощо.

У сфері аутсорсингової діяльності вищезгадані програмні продукти мають велике значення, так як дозволяють значно пришвидшити процес подання фінансової та податкової звітності до державних органів, віддалено здійснювати банківські операції.

В сучасних умовах всі технології спрямовані саме на користувача, що дозволяє підібрати найбільш оптимальні технологічні продукти, спираючись на особливості діяльності суб'єкта.

Підводячи підсумок, слід зазначити, що в наш час облік аутсорсингової діяльності потребує використання інформаційних технологій, оскільки це допоможе прискорити обліковий процес більше, ніж в 2 рази, при цьому витрачаючи менше ресурсів та часу, що значно спрощує діяльність аутсорсера, оскільки клієнтів, як правило, велика кількість. До того ж, немає різниці, чи ви працюєте віддалено чи локально – можна виконувати одні і ті ж самі функції.

Інформаційні технології швидко розвиваються, тому очікується, що в майбутньому ведення обліку стане ще простішим та доступнішим.

Список використаних джерел:

1. Пальмина Е. Хорошая программа – хорошая работа. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL : <http://www.klerk.ru>.
2. Синиця Т.В. Бухгалтерський аутсорсинг як інноваційний інструмент оптимізації діяльності підприємств / Т.В. Синиця // Збірник наукових праць Харківського національного університету імені Г.С. Сковороди. Економіка. – 2014. – Вип. 14. – С. 171–177.

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В КОМП'ЮТЕРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Литвиненко В.С., к.е.н., доцент; Тарасюк І.Ю., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Розвиток економічних відносин відбувається постійно. Трендом останнього часу стало тотальне запровадження інформаційних технологій у різні сфери життя суспільства. Нові знання матеріалізуються в нових засобах праці, задоволення одних потреб породжує інші. З'являються нові ідеї та розробки, створюються досконаліші техніка, технологія і предмети споживання. Вони зумовлюють і формують необхідні умови для подальших кількісних та якісних зрушень у сфері наукових досліджень, технічних розробок, зокрема, і в царині бухгалтерського обліку.

Потреба у використанні інформаційних технологій в бухгалтерському обліку виникла під впливом наступних факторів:

1. посиленні значення інформації у всьому світі;
2. зростанні значення контролю за діяльністю фірми з метою зменшення ризиків зловживань;
3. полегшенні обробки інформації на великих підприємствах, де значний обсяг даних ускладнює використання традиційних форм ведення обліку;
4. бажанні збільшити продуктивність облікових працівників та підвищити ефективність управління діяльністю підприємства завдяки своєчасному та раціональному прийняттю управлінських рішень;
5. координації діяльності структурних підрозділів підприємства при складанні фінансової звітності.

Впровадження комп'ютерних технологій в облік вносить суттєві зміни до процесу ведення бухгалтерського обліку. Комп'ютер стає визначальним фактором організації обліку. Автоматизоване ведення обліку на підприємстві передбачає в своєму складі, окрім технічного та програмного забезпечення, ще й методологічне та інформаційне забезпечення для ефективної роботи бухгалтера.

Порядок введення даних в інформаційне середовище при використанні первинних документів можна відобразити так:

1. Надходження первинних паперових документів.
2. Переведення їх в електронні первинні документи.
3. Реєстрація в електронному реєстрі (може виступати як прототип журналу реєстрації первинних документів). При цьому відбувається, так зване, доведення до автоматизму процесу занесення усіх даних в електронний вигляд відповідно до алгоритму, що скорочує або майже унеможливорює виникнення помилок (окрім друкарських), оскільки не заповнивши відповідну графу бухгалтер не може перейти до заповнення іншої.
4. Облікові алгоритми, які виконуються в автоматизованому режимі відповідним програмним забезпеченням для утворення хронологічного масиву даних. Форма реєстру, послідовність внесення облікових записів, обробка внесеної інформації та й сам алгоритм пов'язані з характером програмного забезпечення, тому достовірність звітної інформації залежить не лише від бухгалтера, але й від якості реалізації облікових процедур програмістами.
5. Формування вихідної інформації для створення фінансової звітності та для потреб управління.

В автоматизованій системі обліку первинний документ може створюватись вручну безпосередньо на місці та лише потім передаватися до хронологічного масиву даних (журналу реєстрації господарських документів) або завантажуватися автоматично.

Використання комп'ютерних технологій в бухгалтерському обліку призвело до змін в системі бухгалтерського обліку, обліковому процесі та процесі управління. Дані зміни відбуваються на всіх етапах облікового процесу починаючи з першого – документування операцій та мають подвійний характер: кількісні – в обліковому апараті, якісні – в його функціях. Сам принцип облікової реєстрації не змінився, але він кардинально впливає на метод та техніку обробки інформації. Наукові ж основи обліку залишаються незмінними.

При вдосконаленні інформаційних систем на підприємстві необхідно оцінювати ступінь потреби в адаптації працівників до нових умов та узгодженні попереднього технічного та програмного забезпечення (якщо таке було наявне) до потреб та можливостей нового. Не дивлячись на різноманіття зарубіжного програмного забезпечення («Oracle», «SAP», «Scala»), гарним вибором буде забезпечення, яке розроблено в Україні або принаймні на території країн СНГ («1С Бухгалтерія», «Інфософт», «Турбо-бухгалтер», «Парус», «Дебет-кредит», «М.Е.Дос»), оскільки вони будуть більш адаптовані до чинного законодавства України. Хоча в ідеалі потрібно прагнути до уніфікації облікових процедур на міжнародному рівні, що зумовлено впливом глобалізації.

На основі вищезазначеного можна визначити такі перспективи та переваги використання інформаційних технологій в обліку:

1. показники за звітний період можна отримати в інтерактивному вигляді;
2. автоматичне формування фінансових звітів на основі занесеної раніше інформації та даних, відображених в системі рахунків;
3. зменшення навантаження на працівників бухгалтерії та перерозподіл їх функціональних обов'язків;
4. можливість поєднання і автоматизації табелю обліку робочого часу та нарахування заробітної плати;
5. автоматичне подання звітів до фіскальної служби України;
6. швидке та автоматичне отримання інформації про відхилення від плану або встановлених норм.

Отже, для повного і раціонального використання трудових ресурсів та інноваційних можливостей необхідно в першу чергу подолати ряд негативних факторів, які сповільнюють процес повної автоматизації обліку на підприємствах. Основним гальмуючим фактором є використання застарілого програмного забезпечення або повна його відсутність. При вирішенні цієї проблеми необхідний цілеспрямований вибір програмного забезпечення, яке задовольнить потреби підприємства. Воно повинно відповідати таким вимогам: бути функціональним, завершеним з точки зору методології бухгалтерського обліку, адаптованим до різних галузей економіки, але при цьому максимально універсальним. Серед інших факторів можна назвати несумісність деяких програм автоматизації бухгалтерського обліку, що ускладнює порівняння фінансових звітів різних підприємств; відсутність законодавчої та нормативної бази, яка регулювала б автоматизоване ведення обліку на підприємствах. Ліквідація цих факторів дозволить вийти на новий рівень ведення бухгалтерського обліку, заощадити час та ресурси, підвищити продуктивність праці облікових працівників.

Список використаних джерел:

1. Баришніков Н.П. Бухгалтерський облік, звітність і оподаткування. Том I / Н.П. Баришніков. – М.: Інформаційно-видавничий дім «Філін», 2008. – 780 с.
2. Болтирева І. С. Спеціальна функціональність в системах автоматизації обліку та управління / І.С. Болтирева // Бухгалтерський облік. – 2008. – № 6. – С. 16–22.
3. Герасименко С.С. Бухгалтерський облік: актуальні проблеми та рішення: Монографія / Герасименко С.С., Єпіфанова А.О., Корінко М.О. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 162 с.
4. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік / В.Ф. Максимова. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 670 с.
5. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік / Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 688 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ЕЛЕКТРОННИХ ФОРМ ОБЛІКУ

Мельянова Л.В., к. е. н., доцент, Ковалевич О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

На сучасному етапі розвитку економічних відносин інформаційні системи присутні фактично на всіх етапах діяльності підприємства. Бухгалтерський облік не є виключенням. На сьогодні найуживанішою бухгалтерською програмою за кількістю

продажів є «1С:Підприємство». Але вона не є єдиною, паралельно з нею використовуються «Парус», «Медок», «Клієнт-банк» та інші. Автоматизація всіх процесів призвела до зменшення кількості помилок при заповненні реквізитів та документації, однак паралельно виникли помилки типові саме при використанні програми.

Необхідним є визначення та усунення таких помилок, адже їхня поява може суттєва вплинути на рух грошових коштів на підприємстві як навмисно так і випадково.

В останні роки свою увагу вивченню проблеми впровадження автоматизації обліку за допомогою спеціалізованих програм приділили такі вчені як Височан О.С., Завгородній В.П., Кірейцев Г.Г., Клименко О.В., Микитенко Т.В., Писаревська Т.В., Сук Л.К. та інші. Серед зарубіжних дослідників виділяють таких: Водопалова Н.В., Володько Л.П., Гільде Е.К., Даллас К.Е., Нарібаєв К.Н., Островський О.М., Рожнов В.С., Соколов Я.В., Шмігель О.Д.. Але, на жаль, поки що проблема допущення помилок при використанні програм є не до кінця вивченою.

Електронна форма обліку (ЕФО) – це форма обліку, що передбачає створення електронних первинних документів, надання їм юридичної сили за допомогою електронного підпису, реєстрація і обробка отриманих даних за програмними алгоритмами, що створені у відповідності з вимогами законодавчих і нормативних документів, формування електронної звітності, скріплення її електронними підписами і передача їх до відповідних користувачів, засобами телекомунікаційного зв'язку.

Автоматизація системи бухгалтерського обліку полегшує ведення касових і банківських операцій. Комплекс програмних засобів дозволяє:

- автоматично підраховувати контрольні суми;

- змінювати і коригувати інформацію безпосередньо в базі даних без змін структури та алгоритму роботи програми;

- складати Касову і Головну книги, прибутковий і видатковий касові ордери та іншу документацію;

- повністю автоматизувати облік касових, банківських, розрахункових операцій, контролювати грошові кошти на поточному рахунку та їх кругообіг.

Автоматизація обробки вхідної інформації базується на використанні одних і тих же команд, що веде до практично повного виключення помилок як можливі при веденні ручного обліку.

Проте і автоматизація має свої недоліки. Одним з головних є те, що вона є більш відкритою для несанкціонованого доступу. Ці системи є відкритими для прихованої зміни або введення даних, прямого та непрямого одержання інформації. Що менше людина буде втручатись в автоматизовану систему обліку, то нижчою є можливість виявлення помилок та неточностей.

Також значною проблемою є те, що помилки допущені при роботі, ще довго можуть залишатись непоміченими.

Керівництво підприємства в особі директора і головного бухгалтера за допомогою використання комп'ютерних програм має можливість моделювати ситуації, пов'язані з раціональним використанням грошових коштів. У бухгалтерській програмі перевищення наявних готівкових коштів на банківському рахунку показується зі знаком «мінус». Моделювання банківських операцій дає змогу в комп'ютерній бухгалтерській програмі налаштувати недопущення проведення операцій, якщо сальдо на активному рахунку є від'ємним.

Отже, застосування автоматизації обліку призводить до зменшення затрат на обробку даних, розраховувати точні дані, надавати оновлену, актуальну та неупереджену інформацію керівництву для забезпечення своєчасного прийняття відповідних рішень. Однак це можливо лише при точності введення даних і мінімізації помилок в документації. Типові помилки на рахунках каси і банку найчастіше виникають на підприємстві і мають бути ретельно перевірені на предмет порушення вимог чинного законодавства. Необхідно здійснювати контроль недозволених операцій, усувати наявні

помилки і перешкоджати їхньому повторному виникненню. Наявність у штаті підприємства аудитора підвищує вірогідність безпомилкового ведення бухгалтерського обліку в комп'ютерному середовищі і сприяє успішному функціонуванню підприємства

Список використаних джерел:

1. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 5-те вид. допов. і перероб. / Н.М. Ткаченко. – К.: Алеута, 2011. – 976 с.
2. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку : наукове видання / С. В. Івахненко. – Житомир, 2012. – 416 с.
3. Юдина С. А. Преимущества автоматизации бухгалтерского учёта на предприятии на примере использования программы «1С:Бухгалтерия» / С. А. Юдина // Управління розвитком. – 2013. – № 9. – С. 56–58.

СУЧАСНИЙ СТАН ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ГОТІВКОВИХ ОПЕРАЦІЙ З ВИКОРИСТАННЯМ 1С:«БУХГАЛТЕРІЯ ДЛЯ УКРАЇНИ 8.2»

Миськів Л. П., к.е.н., Грасько І. О. студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України м. Київ

В сучасних трансформаційних перетвореннях будь-який господарюючий суб'єкт щоденно стикається із готівкою. Для поліпшення ведення обліку готівки доцільно використовувати комп'ютерні програмні продукти, які виступають важливою складовою у здійсненні фінансово-господарської та виробничої діяльності підприємств. Найпоширенішим програмним забезпеченням є 1С «Бухгалтерія для України 8.2» (ред. 1.2).

Значний вклад у розвиток питання обліку готівкових операцій здійснили ряд вітчизняних вчених-економістів, зокрема С.Л. Береза, М.Т. Білуха, А.С. Гальчинський, Г.Г. Кірейцев, А.М. Кузьмінський, Н.І. Ладутько, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко, та інші. Але незважаючи на важливість здійснених розробок науковців, питання щодо ведення обліку готівкових операцій з використанням 1С «Бухгалтерія для України» 8.2 є актуальним, тому потребує поглибленого дослідження.

Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджено постановою Правління НБУ № 637, (зі змінами та доповненнями) – головний документ, який регламентує проведення та документальне оформлення готівкових розрахунків і є обов'язковим для всіх підприємств.

Основними документами в програмному комплексі 1С «Бухгалтерія для України 8.2» (ред. 1.2) для відображення руху грошових коштів у касі підприємства призначено документи: "Видатковий касовий ордер" та "Прибутковий касовий ордер". Видатковий та прибутковий касові ордери є первинними документами, а касова книга – спеціальним звітом. Незмінними реквізитами екранних форм касових ордерів є номер документа, дата, підприємство, від імені якого створюється документ, рахунок обліку – всі ці значення заповнюються автоматично. Інші реквізити користувач обирає з довідників або заповнює вручну [1].

Надходження грошової готівки в касу оформлюють прибутковим касовим ордером. Ці документи зберігаються в однойменному журналі, потрапити до якого можна з меню «Каса» - «Приходний касовий ордер». Для створення нового документу використовуємо кнопку «Добавити» або натиснувши клавішу Insert на клавіатурі і вибираємо потрібну інформацію із переліку. У документі є два реквізити:

«Номер» - є номер документа цього виду, зареєстрований в ІБ з початку року. Встановлюється автоматично.

«Номер ордера» - номер паперового прибуткового касового ордера.

У реквізиті «Призначення готівкових коштів» з довідника «Призначення готівкових коштів» вибираємо використання грошових коштів. Довідник «Призначення готівкових коштів» призначений для спеціальної звітності — «Касової книги». На закладці «Друк» уводиться інформація для роздрукування документа.

Видача грошової готівки з каси оформлюється видатковим касовим ордером. Порядок його виписки та реєстрації такий самий, як і для прибуткового касового ордера. Додається інформація про того, кому видано готівкові грошові кошти, а також підстава і додаток за документом. Згідно з п. 2.3 Положення №637 сума готівкового розрахунку одного підприємства з іншим через касу не повинна перевищувати 10 тис. грн. протягом одного дня.

Усі касові операції, які здійснюються на підприємстві і оформляються прибутковими касовими ордерами або видатковими касовими документами, мають відображатися в касовій книзі. На підприємстві на кожну валюту, яка є в касі, оформляється одна касова книга.

Звіт «Касова книга» викликається через меню «Каса». Звіт формується автоматично, потрібно тільки вибрати період, валюту і організацію. Роздруковується у двох примірниках. Касова книга в електронній формі, забезпечує візуальне відображення і роздрукування кожної з двох частин аркуша касової книги ("Вкладний аркуш касової книги" та "Звіт касира"), які за формою і змістом відтворюють форму та зміст касової книги в паперовій формі. Записи в касовій книзі здійснюються на підставі відповідної інформації з касових документів. Сторінки нумеруються автоматично в порядку зростання із поточного року. Після закінчення календарного року касова книга на електронних носіях має передаватися для зберігання відповідно до законодавства України.

Для обліку касових операцій призначений рахунок 30 «Готівка». Цей рахунок активний, основний, призначений для обліку грошових коштів. За дебетом відображається залишок готівки та їх надходження, за кредитом — вибуття. Сальдо за рахунком дебетове чи дорівнює нулю.

Рахунок 30 «Готівка» має такі субрахунки:

301 «Готівка у національній валюті»;

302 «Готівка в іноземній валюті».

Облік касових операцій ведеться в журналі-ордері 1 с.-г. по кредиту рахунка 30 «Готівка» та відомості 1.1 с.-г. по дебету рахунка 30 «Готівка». Записи до журналу-ордеру 1 с.-г. проводять щоденно на підставі звіту касира. Але, варто зазначити, що у програмному забезпеченні ІС «Бухгалтерія для України» 8.2 журнали не використовуються.

Найбільш типовими операціями за дебетом рахунка 30 «Готівка» є:

Д-т 30 «Готівка» — кредит рахунків

31 «Рахунки в банках» — надходження в касу готівки з поточного рахунка в банку

37 «Розрахунки з різними дебіторами» — повернення в касу невикористаних авансів підзвітних осіб та повернення працівниками оформленої через підприємство безпроцентної позики

42 «Додатковий капітал» — отримання готівкою безповоротної фінансової допомоги та деякі інші.

За кредитом рахунка 30 «Готівка» відображаються операції з виплати готівкою з каси. Найбільш типовими операціями за кредитом рахунка 30 «Готівка» є:

Д-т 31 «Рахунки в банках» — видача готівки з каси на поточний рахунок

Д-т 66 «Розрахунки по оплаті праці» — виплачено заробітну плату та допомогу по тимчасовій непрацездатності працюючим

Д-т 65 «Розрахунки зі страхування» — виплата разової допомоги працюючим за рахунок страхового фонду

Д-т 68 «Розрахунки за іншими операціями» — погашено готівкою заборгованість перед іншими кредиторами та деякі інші [1].

Комп'ютерна обробка передбачає використання одних і тих же команд при виконанні ідентичних операцій при веденні обліку готівкових операцій, що практично виключає появу випадкових помилок, які зазвичай притаманні веденню бухгалтерського обліку шляхом ручного заповнення. Дозволяє автоматично підраховувати підсумкові суми; змінювати і корегувати інформацію безпосередньо в базі даних без змін структури та алгоритму роботи програми; складати Касову і Головну книги, прибутковий та видатковий касові ордери та іншу документацію; повністю автоматизувати облік готівки.

Отже ведення обліку готівкових операцій з використанням програмного забезпечення 1С «Бухгалтерія для України» 8.2 дозволить не лише врахувати особливості відображення їх в обліку, а й скоротить час на обробку первинних документів та надасть змогу сформувати необхідну інформації для прийняття правильних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. - К.: КНЕУ, 2000. - 260 с.

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Олійник С. О., к.е.н, доцент; Грищенко Ю. О. студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Мале підприємництво є невід'ємною частиною ринкового господарства, яке відіграє особливу роль у розвитку торгівлі, сфери послуг, створюють нові робочі місця, сприяють вирішенню проблеми зайнятості, а також роблять значний внесок в науково – технічний прогрес.

Тому актуальною стає необхідність окреслення кола особливостей складання фінансової звітності, розв'язання яких дає змогу значно посилити економічну ефективність економічних процесів.

Дискусійні моменти та наукові проблеми і особливості завжди перебувають в полі зору українських науковців. Значний внесок в їх розв'язання внесли О. Бородкін, Ф. Бутинець, А.Герасимович, С. Голов, Й. Даньків, С. Зубілевич, О. Коробко, В. Костюченко, В. Сопко, П. Хомин, І. Чалий, Л. Чижевська, В. Шевчук та інші.

Звітність малих підприємств — це система показників, що охоплює і характеризує результати їх виробничої, фінансової діяльності за певний період. У ній знаходять відображення дані оперативного, статистичного, фінансового, податкового та управлінського обліку.

Відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” фінансова звітність — бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період[1].

Фінансова звітність складається всіма суб'єктами підприємницької діяльності — юридичними особами і надається органам, до сфери управління яких вони належать, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів, органам виконавчої влади та іншим користувачам фінансова звітність подається відповідно до законодавства.

Суб'єктами малого підприємництва є юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро. [1].

Для суб'єктів малого підприємництва і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності національними положеннями (стандартами) встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати [2]. П(С)БО 25 “Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва” установлює зміст і форму Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва в складі Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м) та порядок заповнення його статей, а також зміст і форму Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва в складі Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс) та порядок заповнення його статей. Показники цих звітів наводяться у тисячах гривень з одним десятковим знаком [3]. Звітним періодом для складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва є календарний рік. Квартальна звітність подається не пізніше 25-го числа місяця, що настає за звітним кварталом; річна – не пізніше 9 лютого року, що настає за звітним роком.

Проте підприємства, які не можуть складати Спрощений фінансовий звіт, можуть складати Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва. Для цього вони повинні відповідати таким критеріям: середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 70 млн гривень. У той же час це не стосується довірчих товариств, страхових компаній, банків, ломбардів, інших фінансово-кредитних та небанківських фінансових установ, суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють обмін іноземної валюти, є виробниками та імпортерами підакцизних товарів, а також суб'єктів підприємницької діяльності, у статутному фонді яких частка вкладів, що належить юридичним особам — засновникам та учасникам цих суб'єктів, які не є суб'єктами малого підприємництва, перевищує 25%.

Загальні вимоги та особливості до складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва слід виділити наступні:

- до складання річної фінансової звітності підприємство повинно в обов'язковому порядку провести інвентаризацію активів і зобов'язань;
- фінансову звітність складають на підставі даних бухгалтерського обліку, яку підписує керівник та головний бухгалтер підприємства;
- у фінансовій звітності скороченої форми показники наводять наростаючим підсумком з початку поточного року в тисячах гривень з одним десятковим знаком після коми;

Показники фінансової звітності, які віднімають від загальних сум, наводять у дужках, а звітні форми повинні бути заповнені чітко та зрозуміло.

З прийняттям Податкового кодексу відбулися значні зміни у веденні обліку та порядку складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва. Останнім часом відбуваються негативні зрушення у розвитку цього сектора ринкової економіки, які є вкрай несприятливим для малого бізнесу, а прийнятий Податковий кодекс України позначений посиленням податкового тягаря. Спроба наблизити нормативні документи під прийнятий Податковий кодекс також не покращили існуючої ситуації. Спостерігається відсутність єдиного та системного підходу до створення законодавчо-нормативних актів, які регулюють ведення обліку і підготовку фінансової звітності підприємств малого бізнесу. А це практично нівелює всі переваги спрощеної системи обліку та звітності.

Таким чином використання традиційної системи обліку та звітності суб'єктами малого підприємства є не доцільним для підприємств з невеликою кількістю господарських операцій. Тому вважаємо за необхідність використання малими

підприємствами спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку, а також використання спрощених форм звітності.

Отже, на сучасному етапі розвитку України необхідно приділити увагу особливостям та проблемам сектору малого підприємництва, яка відіграє важливу роль у соціально-економічному розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999 р. № 996 – XII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва” затверджений наказом Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>

УДОСКОНАЛЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ТА АНАЛІЗУ ЗВІТНОСТІ

Пестовська З.С., ст. викладач, Андріасян А.А., студентка

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

Підготовка фінансової звітності за МСФЗ досягається двома основними способами: шляхом трансформації фінансової звітності за НП(С)БУ в звітність, складену за МСФЗ; шляхом паралельного обліку за МСФЗ поруч з веденням обліку на НП(С)БУ.

На нашу думку, було доречно розробити та ввести в експлуатацію можливість вести паралельний облік за МСФЗ на підприємстві, що дасть змогу підготувати звітність без значних витрат часу та додаткових операцій з трансформації звітності [1].

Конверсія або паралельний облік – це облік, який ведеться в стандартах МСФЗ, на відміну від тих, за якими вже ведеться облік (НП(С)БО). Таким чином, кожен факт господарського життя реєструється двічі: перший раз в системі обліку за ПСБО, другий – за МСФЗ. При побудові паралельного обліку показники фінансової звітності за МСФЗ формуються на основі даних бухгалтерського обліку за МСФЗ.

Такий підхід надає значно переваг порівнянню з підходом трансформації: потенційно високий рівень надійності інформації; оперативно складати фінансову звітність за МСФЗ (водночас зі складання звітності за П(С)БО). Але також слідє відмити, що інтеграція паралельного обліку визиває низку недоліків для підприємства: понесення значних витрат при розробці програмного забезпечення для паралельного обліку; значно тривалий час інтегрування та адаптації системи обліку.

Метод паралельного обліку вважається більш громіздким з точки зору реалізації, але він більшою мірою піддається автоматизації, внаслідок чого значно знижується трудомісткість робіт із складання фінансової звітності на рівні кінцевого користувача. До того ж тільки цей метод здатний забезпечити найвищий рівень надійності та порівнянності звітності.

Метод трансформації є найменш трудомістким, однак похибка в оцінці показників фінансової звітності може бути дуже високою. У той же час цей метод в найменшій мірі підлягає автоматизації в силу того, що коригування більшості показників виконуються

фахівцями виходячи з їх професійного судження, що може стати причиною помилок та невірних даних.

Доцільно також розробити додаткові форми звітності для внутрішнього користування та подальшої оперативного аналізу для прийняття рішень управлінським персоналом.

Так, для ведення бухгалтерського та управлінського обліку на всіх підприємствах в Україні та за кордоном використовується система автоматизованого обліку IT-Enterprise, яка орієнтована на комплексну автоматизацію промислових підприємств, включає в себе: управління виробництвом, логістикою, контролінгом, бюджетуванням та інше [2]. Інтерфейси і функціонал програмного комплексу IT-Enterprise відрізняється для заводів та для підприємств-представництв (різні реєстри документів, різні вимоги до ведення обліку в різних країнах, різні валюти операцій та валюти для подання звітності). Ця особливість виступає значною перешкодою в автоматизації по створенню записів в бухгалтерському обліку і для кожного господарського процесу потрібна розробка окремих режимів, які будуть «конвертувати» операції під потреби національного обліку. На наш погляд, не дивлячись на складність впровадження, такий підхід відображення операцій знижує трудовитрати і приводить до мінімізації помилок в обліку.

Також можливість автоматичного створення документів в системах обліку після первинної його реєстрації в системі для подальшої роботи значно оптимізує процес роботи бухгалтерії. Однак, такий процес «імпорту-експорту» бухгалтерських документів потребує наявності оригіналу первинного документу [3]. Тож ще одним ефективним впровадженням в автоматизованій системі обліку послугує можливість «прикріплювати» скан-копії оригіналів документів до документів в системі – так як користувачами та виконавцями для деяких первинних документів виступають декілька працівників – це значно оптимізує процес документообігу між відділами. Бухгалтер, який працює зі створеним в автоматичному режимі документом в системі обліку на своїй стадії може перевірити реквізити, суми чи іншу інформацію безпосередньо звіривши з копією оригіналу. Однак слід зауважити, що така можливість потребує поступового наростання витрат на зберігання мультимедійних файлів за рахунок постійного збільшення обсягу цих файлів, які буду зберігатися на сервері.

Тож доцільно встановити лімітований термін зберігання (наприклад 2-3 роки), після чого старі файли архівувати та задіяти для цих архівів додаткове обладнання з можливістю ідентифікувати файли, щоб можна було все одно до них звернутися в будь-який час. Такий підхід зменшить навантаження на основне обладнання, яке задіє в веденні обліку.

Список використаних джерел:

1. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами / І. В. Жолнер // навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
2. Засадна Х.О. Бухгалтерський облік основних господарських операцій у програмі 1С: Бухгалтерія 7.7: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Національний банк України ; Університет банківської справи. / Засадна Х. О., Шурпенкова Р. К. – К.: УБС НБУ, 2009. – 237с.
3. Костюченко В.М. Консолідовані фінансові звіти: порядок складання за МСФЗ і П(с)БО// Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – №6. – С. 34–41.

УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКАМИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Савчук В.К., д.е.н., професор; Індиченко А.С., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Сучасний етап розвитку інформаційного забезпечення систем бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах характеризується переходом на новий етап, зумовлений науково-технічним прогресом та специфікою інформаційних технологій.

Метою управління розрахунками з використанням інформаційних технологій є забезпечення керівництва необхідною інформацією, що дозволяє своєчасно та в повному обсязі отримувати дані щодо виникнення, строків та термінів погашення, а також у деяких випадках причин прострочення заборгованості.

Облік розрахунків на підприємствах вважається, найважливішою ділянкою роботи бухгалтерії, оскільки на цьому етапі формується основна частина грошових розрахунків підприємства. Тому управління розрахунками з використанням інформаційних технологій є надзвичайно актуально для суб'єктів господарювання.

Значна кількість як вітчизняних, так і зарубіжних учених приділяє велику увагу пошуку напрямків і способів підвищення ефективності управління розрахунками, як традиційними способами, так і з використанням інформаційних технологій зокрема: Білуха М.Т., Бондарь М.І., Брігхем Є., Ван Хорн Дж.К., Дембінський Н.В., Дробозіна Л.А., Пилипенко І.І., Редько О.Ю та інші науковці.

Автоматизація обліку розрахунків дозволяє підвищити ступінь аналітичності, точності, своєчасності отримання відомостей про стан розрахунків з постачальниками, покупцями та іншими контрагентами підприємства, узгодженість записів на рахунках. Автоматизована форма бухгалтерського обліку значно полегшила процедури відображення в обліку господарських операцій. Її значною перевагою є те, що бухгалтери лише вносять вихідні дані для програми (господарські операції) до Журналу господарських операцій, а всі інші облікові регістри уже формуються автоматично. Це дає змогу оперативно підготувати протягом лічених хвилин найрізноманітніші і з різним ступенем деталізації бухгалтерські дані. Також облік з використанням інформаційних технологій забезпечує автоматичне відновлення в разі збоїв, облік прибутків і збитків та руху грошових коштів у реальному масштабі часу, інтеграція із суміжними напрямками діяльності (діловодство, правова база, фінансовий менеджмент, облік кадрів, управління збутом, податковий облік, фінансове планування).

Програма «1С: Бухгалтерія» на сьогоднішній день є фактичним стандартом у галузі засобів автоматизації бухгалтерського обліку. Проте досить значна частка підприємств в Україні використовують застарілу версію програми «1С:Підприємства 7.7», коли вже існує восьма. Зокрема, «1С:Підприємство 8.3» дозволяє створювати більш докладні звіти і формувати регістри, які можуть бути проаналізовані економістами та керівниками компанії на більш високому рівні якості, оскільки вони мають більш глибоку ієрархію. Виправданням підприємств є те, що дана оновлена версія програмного забезпечення коштує дорожче, і суб'єкти господарювання не завжди можуть її придбати в сучасних економічних умовах.

За рамками очевидних досягнень існує низка нерозв'язаних проблем, а саме значне відставання теоретичних досліджень ключових напрямів розвитку методології бухгалтерського обліку, зумовлених виникненням нових організаційно-правових форм підприємств, зміни законодавчо-правової бази, відмовою від жорстокої регламентації облікового процесу без належної орієнтації на міжнародні стандарти та інше. Незважаючи на велику роль автоматизованих систем, майже кожне десяте підприємство в Україні не використовує їх в обліково-аналітичній роботі. Крім того, автоматизовані облікові

системи розрахунків недосконалі через часткову автоматизацію операцій й документообігу, низький рівень розробки алгоритмів формування звітності, відсутній ефективний механізм архівації та зберігання даних.

Отже, автоматизована обліково-аналітична система розрахунків може бути реалізована за допомогою різного програмного забезпечення, гнучка до змін у законодавстві й частково дає вносити ці зміни без втручання спеціалістів. Однак розробки у даному напрямі ще не завершені та можуть продовжуватися, адже у процесі вдосконалення обліку розрахунків завдяки інформаційним технологіям необхідно враховувати особливості того чи іншого підприємства.

Комп'ютерні інформаційні системи докорінним чином змінюють управління підприємством та розрахунками зокрема. Найважливішою властивістю інформаційних систем бухгалтерського обліку, стає її здатність змінюватися та удосконалюватися разом із розвитком бізнесу, вони підтримують. Розв'язати цю проблему, а отже, підвищити ефективність управління без комп'ютерних технологій неможливо.

Список використаних джерел:

1. Антонов В.М. Менеджмент: перспективні інформаційні технології / В.М.Антонов, В.Т.Білоус, Н.І. Костіна. – Ірпінь: Національна академія державної податкової служби України, 2012.-374 с.
2. Бабіч В.В. Фінансовий облік – 2: навч. посіб. / В.В. Бабіч. – К.: КНЕУ, 2010. – 434 с.
3. Босак І.П. Інформаційне забезпечення управління підприємством: економічний аспект / І.П. Босак, Є.М. Палига // Регіональна економіка. – 2007. - №4. – с.193-195.

РЕВІЗІЯ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Черненко Л.Б., викладач; Смоляр Д.М., студент

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж», м. Ірпінь

В сучасних умовах на підприємствах широко використовуються комп'ютерні системи бухгалтерського обліку, а саме тому змінилася й методика проведення ревізій органами державної контрольно-ревізійної служби на таких підприємствах. Підвищення ефективності контрольної діяльності залежить від застосування новітніх засобів контролю, одним з яких є комп'ютерні технології. Комп'ютер стає інструментом, який дозволяє контролеру не лише скоротити час і засоби при проведенні перевірок, але й здійснити більш детальне вивчення об'єктів, сформувати якісні робочі та звітні документи, а також здійснювати ефективне управління діяльністю суб'єкта контролю.

Застосування комп'ютерних програм бухгалтерського обліку вимагає удосконалення методики контролю та розроблення програм ревізії фінансово-господарської діяльності підприємств. Для цього сучасна комп'ютерна техніка має великі можливості, за її допомогою насамперед можна виконувати розрахунки та інші логічні операції за тривалі періоди часу і без помилок. Проте не слід забувати, що комп'ютери не можуть мислити чи проникати в суть проблеми, що є важливим для компетентного контролю. Бази даних містять повну інформацію про результати діяльності, але в них немає інформації про облікову політику чи принципи обліку підприємства, немає різних пояснень до звітів тощо. Не завжди є можливість порівняти дані звітного періоду з відповідними даними інших періодів. Останні здебільшого недоступні, їх бази даних архівуються.

При використанні облікових програм підприємство самостійно обирає внутрішню систему кодування інформації, без якої неможливо правильно вирішити питання стандартизації інформації, скорочення обсягів початкових даних, підвищення рівня оперативності оброблення інформації та компактності видачі облікових реєстрів. Тому бухгалтерська служба підприємства залежно від інформаційних потреб та їх обсягу визначає потрібну для підприємства структуру побудови кодів, що ускладнює (через можливу невідповідність систем таких кодувань) роботу ревізора під час здійснення зустрічних перевірок.

При цьому ведення автоматизованого обліку здебільшого само собою запобігає неправильному рознесенню первинних даних на облікові реєстри, оскільки коректність бухгалтерських записів контролюється програмою при введенні первинної документації в ПЕОМ. Зникає також можливість припуститися помилок при підведенні підсумків (обігів) та виведенні кінцевих результатів діяльності

Комп'ютери зберігають величезні масиви даних і забезпечують доступ до них, виконують математичне оброблення даних, здійснюють відбір даних згідно з встановленими критеріями, своєчасно оновлюють і модифікують дані. Завдяки цьому їх використовують як засіб дослідження при визначенні характеристик і встановленні взаємозалежностей між різними даними. Комп'ютер також використовується для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.

Так, використання комплексної програми, наприклад "1С: Підприємство", дає змогу вести:

- бухгалтерський облік відповідно до законодавства України та національних П(С)БО;
- оперативний облік наявності та руху запасів, стану взаєморозрахунків з контрагентами;
- облік руху працівників підприємства, реєстрацію кадрових змін та розрахунок заробітної плати.

Програма "1С: Підприємство" забезпечує одночасну роботу працівників різних підрозділів підприємства: бухгалтерії, складу, відділу кадрів та інших, кожен з яких має доступ лише до своєї бази даних. Зведена інформація та загальна база даних доступні лише головному бухгалтеру. Така побудова програми позбавляє можливості вносити необґрунтовані зміни на місцях та дає змогу здійснювати централізований поточний контроль. Ревізор у свою чергу може перевірити діяльність підприємства за підрозділами, що дає йому нагоду вивчити детальніше систему обліку на підприємстві та глибше перевірити кожен ділянку роботи бухгалтерської служби без одночасної опрацювання великого обсягу інформації. Також подібна конфігурація дає можливість отримувати інформацію для потреб управлінського та фінансового обліку. Завдяки цьому ревізор має можливість обстежувати операції, що відбуваються на низових ланках управління, тобто перевіряти законність складання первинних записів, їх достовірність і точність. Особливу увагу ревізор приділяє зіставленню даних первинних документів з машинними носіями інформації, а також перевірці процесу автоматизованої реєстрації первинної інформації. При цьому ревізор перевіряє повноту вхідної інформації шляхом перегляду змісту інформаційної бази даних.

Наступним кроком перевірки є визначення відповідності нормативно-довідкової інформації. У подальшому ревізор перевіряє послідовність опрацювання даних з метою встановлення повноти надходження інформації з відповідних ділянок, чи дані вхідної інформації відповідають даним вихідної інформації, що дає змогу здійснювати ув'язку інформації.

При перевірці вихідної інформації аналізується достовірність розрахунків, зіставляються підсумки та визначається їх відповідність бухгалтерським проведенням.

Задля цього ревізор повинен проаналізувати законність складання кожної бухгалтерської проводки, більшість з яких формуються у Довіднику бухгалтерських проводок.

Далі здійснюється контроль за використанням вихідної інформації, її юридичної повноцінності та відповідності програмних даних даним вихідних документів і реєстрів обліку, що відповідає потребам управлінського та фінансового обліку. Особливо важливо перевірити, чи всі дані враховані при їх зведенні на рахунках бухгалтерського обліку.

Значне місце при здійсненні контролю займає робота ревізора із залишками на рахунках, насамперед наявними запасами. Ревізор тут контролює порядок ведення аналітичного обліку та оцінювання запасів при їх надходженні, вибутті й на дату балансу відповідно до П(С)БО.

Таку саму можливість і в такій самій послідовності має ревізор при використанні інших бухгалтерських або спеціально розроблених ревізійних програм.

Упровадження автоматизації здійснення процесів контролю дасть змогу підвищити якість проведення складних розрахунків щодо прогнозування імовірності нераціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, нестач, розкрадань, зловживань, приписок невиконаних робіт, тобто створити повноцінну систему, яка буде вирішувати цілу низку практичних та управлінських завдань ревізорів та зосереджувати їх увагу саме на тих ділянках, де є наявні ознаки, що свідчать про можливі негативні наслідки.

Список використаних джерел:

1. Ревізія в умовах застосування комп'ютерних систем бухгалтерського обліку. – [Електронний ресурс] .- Режим доступу : - http://pidruchniki.com/1333122241591/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/material_dlya_samostiynogo_opratsyuvannya
2. Яковлев Ю. П. Контролінг на базі інформаційних технологій. – К.: ЦНЛ, 2008. – 318 с.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. №996-XIV(зі змінами і доповненнями)//Бух. облік і аудит. – 1999. - №6. – С. 9 – 13.
4. Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» від 26.01.93 № 2939-XII (зі змінами і доповненнями)// Відомості Верховної Ради України. – 1993 - №13. – С. 110

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Чудовець В.В. к.е.н. доцент; Зубчик В.Р. студент

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

На сьогодні не існує однозначного трактування даного визначення «інновацій», «технологій», «інноваційних технологій». Так, на думку Й. Шумпетера, інновація – це економічний засіб, застосований «героем - підприємцем» у надії одержати більш високий прибуток [1]. М. Портер вважав, що інновації – це можливість здобуття конкурентних переваг. Інновації виявляються в новому дизайні продукту, у новому процесі виробництва, у новому підході до маркетингу, у новій методиці підвищення кваліфікації працівників[1].

У вужчому науковому трактуванні інновації, інноваційний розвиток – це створення нової продукції або її поліпшення, запровадження нового або вдосконалення діючого виробничого процесу на підприємстві.

Отже, узагальнюючи досвід вчених Хомяк Н.В. зробив ряд досліджень з приводу даного поняття і прийшов до висновку, що інновації і технології тісно взаємопов'язані [2].

Інноваційний розвиток тісно пов'язаний з капітальним інвестуванням, під яким розуміють вкладення ресурсів у підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку або досягнення соціального ефекту. Між інноваціями та інвестиціями існує прямий зв'язок. Будь - які капітальні інвестиції у розвиток власної матеріальної бази підприємства повинні мати інноваційний характер, призводити до одержання додаткової вигоди у майбутньому. З іншого боку, реалізація багатьох інноваційних проектів і програм вимагає капітальних інвестицій. Водночас деякі інноваційні проекти можуть бути реалізовані у межах поточної операційної діяльності без залучення інвестицій, як це показано на рисунку.

Виділяють такі види інноваційних технологій: впровадження, підготовка кадрів і інкубація малих підприємств, консалтинг, аудит, інжиніринг.

Інформаційні системи управлінського, бухгалтерського, податкового обліку та економічного аналізу мають створити необхідні умови для розширення, прискорення й підвищення ефективності процесів створення та реалізації різних видів інноваційних технологій, що націлені на створення конкурентоспроможної продукції на рівні міжнародних стандартів.

У звітних формах, які подають промислові підприємства місцевим органам державної статистики стосовно витрат на інноваційні процеси, наводиться інформація про витрати на інноваційні технології, джерела їх фінансування, обсяг реалізованої продукції, кількість впроваджених інноваційних видів продукції, результати інноваційної діяльності тощо. Проте, складання цих форм за даними бухгалтерського обліку є проблематичним, а щодо оперативного управління, то інформація потрібна і за менші часові періоди.

Отже, на сьогодні в обліку інформація про інноваційні технології не відображається в систематизованому вигляді. Структура і зміст аналітичного обліку не розроблені, не визначені об'єкти досліджень і розробок, не виділені окремі аналітичні рахунки для обліку технологій та витрат. Відсутня окрема внутрішня звітність, яка б надавала в систематизованому вигляді інформацію для управління інноваційними процесами. Все це стримує розвиток пріоритетних напрямків інноваційних процесів та не дозволяє розробляти ефективні заходи з розвитку інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Кантаєва, О.В. Бухгалтерський облік і аналіз інноваційної діяльності підприємств: організація і методологія: [монографія] / О.В. Кантаєва. – Житомир: ФОП Кузьмін Дн.Л., 2010. – 424 с.
2. Хомяк, Н.В. Концептуальні підходи дослідження сутності інноваційних технологій [Електронний ресурс] / – Режим доступу: [http:// www.nbuv. gov.ua/portal /Soc_Gum/ Ekpr/2009 _25/homyak.htm](http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_25/homyak.htm).

СЕКЦІЯ 3.

АУДИТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗАКОРДОННА ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТОРСЬКИХ КОМПАНІЙ «ВЕЛИКОЇ ЧЕТВІРКИ»

Голячук Н.В., к.е.н., доцент, Василюк В.В., магістр

Луцький національний технічний університет

Найвідоміші аудиторські компанії які входять до складу «Великої четвірки» це – PricewaterhouseCoopers, Ernst & Young, Deloitte, KPMG. Аудиторські фірми розробили і використовують спеціальні інформаційні системи, орієнтовані на внутрішню регламентацію аудиторської діяльності з застосуванням внутрішньофірмових стандартів [1].

Компанії «великої четвірки» є передовими в галузі надання аудиторських послуг. Кожна з них активно розробляє нові інструменти для автоматизації аудиту. Вони вкладають величезні кошти в нові технології. Одним із напрямків вдосконалення програмного забезпечення, на який роблять акцент компанії «великої четвірки», – це розробка таких програм, які були б в змозі аналізувати усі транзакції клієнта, а не вибірково, як це працює наразі, коли перевірка проводиться вручну.

Так, наприклад, KPMG використовуватиме аналітичну систему Watson для перевірки звітності американських компаній. У співпраці з IBM вони намагаються навчити ІТ-систему практично всьому, що повинен вміти аудитор. Наприклад, систему Watson можна навчити оцінювати всі кредити банків, щоб визначити правильність оцінки ризиків.

Ще однією з переваг автоматизації аудиту є те, що комп'ютер зможе не лише перевіряти усі без виключення транзакції, але й виявляти закономірності, щодо яких аудитор прийматиме відповідні рішення. Це дозволить значно зменшити кількість рутинної роботи, а акцент роботи аудитора буде зосереджено на цікавих розслідуваннях та оцінці виявлених системою закономірностей [2].

Інноваційний інструмент Halo від компанії PwC є передовою технологією для глибокого проникнення в суть даних в режимі реального часу. В жовтні 2016 року він отримав престижну нагороду «Audit Innovation of the Year». Завдяки Halo великі обсяги транзакцій можуть бути опрацьовані й проаналізовані. Це допомагає більш ефективно оцінювати ризики і зосередитися на предметах, що мають важливе значення для аудиту. Порівняно з іншою програмою, яку використовує PwC - AURA, Halo зосереджується на аналізі даних [3].

Головними перевагами Halo є:

- 1) аналіз великої кількості транзакцій;
- 2) можливість працювати з інформацією з різних систем;
- 3) вбудовані алгоритми допомагають аудиторам краще зрозуміти бізнес процеси і більш ефективно пропонувати інноваційні ідеї для розвитку підприємства.

AURA – програмне забезпечення, що дозволяє ефективно організувати аудиторську діяльність на усіх стадіях аудиту.

Основними перевагами програми AURA є:

1. Розроблена спеціально для потреб компанії PwC, що дозволяє враховувати особливості аудиторських послуг та процедур компанії.

2. Використовується усіма підрозділами та офісами компанії, що забезпечує узгодженість, масштабність та синергію.

3. Системний підхід на основі ризику, що дозволяє зосередитись на речах, які справді мають значення в процесі аудиту.

4. Розподіляє аудиторські процедури та індивідуальні завдання по персоналізованих інструментальних панелях, що дозволяє своєчасне виконання та огляд роботи кожного члена аудиторської команди.

5. Моніторинг прогресу аудиту в режимі реального часу.

Deloitte використовує Argus – штучний інтелект, який здатен отримувати інформацію з документів, і Optix – аналітичну програму для пошуку підозрілих транзакцій і закономірностей [1].

Інформаційні технології дозволяють аудиторам підвищити якість наданих послуг, зменшити кількість рутинної роботи та зекономити значну кількість часу, а для клієнтів аудиторських фірм – знизити витрати на аудит. Нові технології ставлять і нові вимоги до аудиторів щодо комп'ютерних навичок аудиторів, вміння аналізувати дані та критично мислити.

Список використаних джерел:

1. Гуцаленко У.О. «Комп'ютерний аудит в системі внутрішньогосподарського контролю / У.О. Гуцаленко // Іноваційна Економіка. – 2010. - №3. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/inek/2010_3/138.pdf

2. Абрамов Д. «Большая четверка» доведет аудит до автоматизма / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vedomosti.ru/management/articles/2016/03/30/635611-bolshaya-chetverka-dovedet-audit-avtomatizma>

3. PricewaterhouseCoopers, «PwC» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pwc.com/gx/en.html>.

АУДИТОРСЬКІ ПРОЦЕДУРИ ПРИ АУДИТІ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Дерев'янка С.І., к.е.н., доцент; Дигодюк І.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

Основні засоби є однією з складових, за допомогою якої може функціонувати будь-яке підприємство. Їх частина зазвичай є найбільшою серед інших активів. Тому цілком зрозуміло, чому наявність, рух, вибуття і вартість основних засобів цікавить і керівництво, і інших зацікавлених сторін (власників, акціонерів, інвесторів). На основі такої інформації можна зробити висновки щодо ефективності використання необоротних активів, а також приймати правильні управлінські рішення. Внаслідок цього все більш актуальними стають питання аудиту основних засобів, ефективність проведення якого варто підвищувати [2].

Питання аудиту основних засобів розглядалися в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Отримані ними результати свідчать про існування низки невирішених питань у сфері обліку та аудиту основних засобів, які потребують подальших досліджень.

Під аудитом зазвичай розуміють один з видів економічного контролю, головним завданням якого є об'єктивна і незалежна оцінка бухгалтерської інформації стосовно фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Згідно Закону України «Про аудиторську діяльність» аудит – це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення

незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил згідно із вимогами користувачів [1].

В економічній літературі питанню аудиторських процедур приділяється достатньо велика увага, проте спостерігаються різні підходи щодо визначення їх суті та ролі в процесі аудиту. Деякі вітчизняні вчені розглядають аудиторські процедури як систему методичних дій на суб'єкти і об'єкти розширеного відтворення суспільно необхідного продукту, які здійснюються органами управління за допомогою контрольних функцій аудиту.

Зарубіжні економісти інакше трактують поняття аудиторських процедур. Так, Е.А.Аренс і Дж.К.Лоббек під аудиторськими процедурами розуміють групи конкретних детальних інструкцій про особливості збирання свідоцтв того чи іншого типу на кожному етапі аудиту. Дж.К.Робертсон під аудиторськими процедурами розуміє конкретні дії аудиторів із метою отримання даних під час аудиторської перевірки. Вивчення зарубіжної і вітчизняної економічної літератури дозволяє зробити висновок, що більшість авторів характеризують процедури аудиту, в першу чергу, як конкретні дії аудитора.

На нашу думку, аудиторські процедури — це система методичних дій аудитора, спрямованих на отримання достатніх і надійних доказів щодо об'єктів аудиту. На їх зміст впливає багато факторів: види діяльності суб'єкта перевірки; форма і система обліку; система внутрішнього контролю; застосування електронної обробки даних в системі бухгалтерського обліку тощо.

При аудиті основних засобів, на нашу думку, слід застосовувати такі аудиторські процедури:

- перевірка записів або документів - це аудиторські процедури, які складаються з вивчення записів або документів (внутрішніх і зовнішніх), які зберігаються на паперових, електронних або інших носіях інформації. Аудитор перевіряє документи з надходження основних засобів на підприємство (наприклад, встановлює правильність визначення первинної вартості шляхом перевірки договорів купівлі-продажу, накладних, супровідних документів та актів прийому-передачі основних засобів тощо), документи з їх руху на підприємстві, ремонту (наприклад, вивчає відомість дефектів, кошторис ремонту тощо), документи зі списання основних засобів (наприклад, акти на списання транспортних засобів, акти на списання основних засобів тощо);

- перевірка матеріальних активів - це аудиторські процедури, які полягають у встановленні фізичної наявності активів; така перевірка може дати достовірні докази щодо їх існування, але не обов'язково докази прав і зобов'язань або оцінки вартості активів. Як правило, супроводжується наглядом та інвентаризацією. Аудитору необхідно підтвердити наявність основних засобів на певну дату, у той час як за період, який пройшов з моменту складання звітності міг бути рух основних засобів. Він може перевірити фактичну наявність певних видів основних засобів на дату, відмінну від дати, яка підтверджується аудитом звітності. Проте, оскільки основні засоби відносять до необоротних активів, то їх рух на підприємство буде менш інтенсивним, порівняно із оборотними активами;

- спостереження - це аудиторські процедури, які охоплюють спостереження за процесом або процедурою, яка виконується іншими особами. Так, відповідно до частини МСА 501 «Аудиторські докази: додаткові міркування щодо окремих статей», спостереження аудитора за здійсненням інвентаризації на підприємстві, що перевіряється, дають можливість переконатися в правильності проведення інвентаризації і відображення її результатів в обліку;

- запит - це аудиторські процедури, які полягають в зверненні за інформацією, як фінансовою, так і не фінансовою, до обізнаних осіб суб'єкта господарювання або за його межами. Запити широко застосовуються в ході аудиторської перевірки і часто доповнюють виконання інших аудиторських процедур. Використовувати таку процедуру

як запит доцільно при перевірці достовірності формування первинної вартості придбаних або побудованих підрядним способом об'єктів;

- підтвердження - це процес отримання інформації щодо пояснень управлінського персоналу або існуючих умов безпосередньо від третіх осіб. Так, наприклад, підтвердженням є акт звірки сум сплачених підприємством постачальникам основних засобів або підрядників, які виконали будівельні роботи тощо;

- перерахунок - це аудиторські процедури, які полягають у перевірці арифметичної точності документів або записів. Його можна виконувати із застосуванням інформаційних технологій, комп'ютеризованих методів аудиту тощо. Так, наприклад, можливі математичні помилки при формуванні первинної вартості об'єкта на рахунку 15, при проведенні переоцінки основних засобів, нарахування амортизації, списання тощо. Тому вибірково проводять перерахунок регістрів синтетичного та аналітичного обліку;

- повторне виконання - це аудиторські процедури, які полягають у незалежному виконанні аудитором процедур або заходів контролю, які спочатку виконувалися як частина системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання, або вручну, або з застосуванням комп'ютеризованих методів аудиту. Наприклад, повторне проведення переоцінки основних засобів, а при відсутності автоматизації обліку на підприємстві - повторне складання Головної книги або окремих регістрів обліку;

- аналітичні процедури - це аудиторські процедури, які складаються з оцінки фінансової інформації шляхом дослідження важливих зв'язків між фінансовими і нефінансовими даними. Вони охоплюють подальше вивчення відхилень і зв'язків, які суперечать іншій релевантній інформації або відрізняються від прогнозованих сум. Виконання аналітичних процедур є необхідним, коли дата звітності, що підлягає підтвердженню, відрізняється від дати присутності аудитора на підприємстві. Крім того, аудиторі необхідно провести порівняння залишків регістрів з обліку основних засобів і даних фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від N 3126–XII від 22.04.1993р. // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
2. Редько О.Ю. Аудиторські послуги в Україні: перші кроки до ринку / О.Ю. Редько // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №11. – С. 48-55.

АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ

Калюга Є. В., д е н, професор, Кривошей О.В., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Через недосконале регулювання ринку аудиторської діяльності сьогодні в Україні існують проблеми з якістю фінансової звітності підприємств та банків, що підвищує ризики їх банкрутства та створює проблеми в питанні довіри до них з боку потенційних інвесторів та населення. Крім того, існуюча система регулювання аудиторської діяльності суперечить європейському законодавству.

На сьогодні в Україні діє три органи, які регулюють діяльність аудиторів:

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, яка контролює аудиторські фірми, які включаються до Реєстру аудиторських фірм, які можуть

проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів, у зв'язку з поданням до НКЦПФР оновленої анкети щодо ділової репутації аудиторської фірми;

Національний банк України в частині діяльності свого підрозділу – Комітету з питань аудиту банків України, який контролює відповідно аудиторські фірми, що мають змогу проводити аудит банків в Україні;

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, яка контролює Реєстр аудиторських фірм та аудиторів, які можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ.

Хоча дані органи і здійснюють контроль за рівнем кваліфікації працівників аудиторських фірм та відповідно їх компетентність у питаннях цієї діяльності, надають їм право на здійснення такої діяльності, але великою проблемою являється відсутність належного контролю якості аудиторських послуг, наданих ними.

Відповідно до положень, наведених в Директиві 2006/43/ЄС Європейського парламенту та ради про обов'язковий аудит річної звітності та, зокрема п. 9 в якому наведено: «Аудитори мають дотримуватися найвищих етичних стандартів. Функція аудиторів, що стосується суспільних інтересів, означає, що на якість роботи аудитора покладаються ширші кола людей та установ [1]. Висока якість аудиту гарантує впорядкованість функціонування ринків, добросовісність та ефективність фінансової звітності. Комісія може вжити заходів із впровадження мінімальних стандартів професійної етики. Роблячи це, вона може розглянути принципи, які містяться в Кодексі етики Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC).

Також в даній Директиві описується важливість постійного забезпечення високої якості усіх обов'язкових аудиторських перевірок, яких вимагає законодавство Співтовариства. Через це всі обов'язкові аудиторські перевірки мають виконуватися на основі міжнародних стандартів аудиту. Відповідно повинна бути і організована ефективна система суспільного нагляду за аудиторами та аудиторськими фірмами на основі принципу контролю з боку країни походження. Регуляторні заходи із забезпечення суспільного нагляду мають уможливлувати результативну співпрацю на рівні Співтовариства в тому, що стосується наглядової діяльності держав-членів. Системами суспільного нагляду мають керувати непрактикуючі особи, які мають знання у сферах, що стосуються обов'язкового аудиту. Такі непрактикуючі особи можуть бути фахівцями, що ніколи не були пов'язані з аудиторською професією, або колишніми аудиторами-практиками, які залишили професію.

Відповідно із даними вимогами, а також із рештою, був сформований на державному рівні проект Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [2], який визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні.

Цей Закон поширюється на аудиторів, суб'єктів господарювання [3] незалежно від форм власності та видів діяльності, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, але не впливає на діяльність органів державної влади, їх підрозділів та посадових осіб, уповноважених законами України на здійснення державного фінансового контролю, а також на діяльність з внутрішнього аудиту юридичних осіб, органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Відповідно до ст. 13, розділу 2 «Професійні стандарти та аудиторський звіт» даного закону, встановлено: «При провадженні аудиторської діяльності застосовуються міжнародні стандарти аудиту, оприлюднені державною мовою на офіційній веб-сторінці центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту.»

Найважливіше новаторство в сфері аудиту фінансової звітності подано в розділі 3 «Суспільний нагляд за аудиторською діяльністю», де розкриваються положення, які

дозволять підвищити якість надання аудиторських послуг в Україні та інтегрують аудиторські стандарти із міжнародними.

Із прийняттям даного закону всі аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності підлягатимуть суспільному нагляду.

Відповідальним за здійснення суспільного нагляду за аудиторською діяльністю в Україні є Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю.

Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю забезпечує здійснення нагляду і несе кінцеву відповідальність за нагляд за:

- 1) реєстрацією аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності;
- 2) впровадженням міжнародних стандартів аудиту;
- 3) контролем за атестацією аудиторів та безперервним навчанням аудиторів, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності;
- 4) контролем якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності (відповідно із цим і набуває права проводити виїзні перевірки та мати доступ до матеріалів аудиторів, залучати за потреби сторонніх експертів);
- 5) дисциплінарними провадженнями щодо аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності;
- 6) застосуванням стягнень.

Більшість зобов'язань, під пунктами 1, 3, 4 та 5, делегуються Аудиторській палаті України, а Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю в свою чергу контролює виконання делегованих зобов'язань і має право відлучити від роботи осіб, які не справляються із своїми обов'язками.

Рада нагляду складається із семи осіб, по одному представнику від центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, і трьох осіб з числа непракуючих осіб.

При обранні члена Ради нагляду враховуються досвід роботи у сфері аудиту, бухгалтерського обліку, права, але не менше 10 років та бездоганна репутація.

Склад Ради нагляду затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, за поданням відповідних органів та за результатами конкурсу. Членами Ради нагляду можуть бути тільки непракуючі особи, які мають знання та/або досвід роботи у сфері бухгалтерського обліку, аудиту, права. Члени Ради нагляду призначаються строком на 5 років. Одна особа не може бути призначена до складу Ради нагляду більше двох строків поспіль.

Список використаних джерел:

1. Директива 2006/43/ЄС про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності, [Електронний ресурс] / Режим доступу: [//zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_844](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_844)
2. Калюга Є.В. Національна система нагляду за якістю фінансової звітності / Науковий вісник Національного ун-ту біоресурсів і природокористування країни. Серія економіка, аграрний менеджмент, бізнес: С.М. Ніколаєнко та ін. – 2016.-Вип.247 –С.141-151.
3. «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Проект Закону України (реєстр. № 6016 від 03.02.2017 р.) [Електронний ресурс] / Режим доступу: [//www.apu.com.ua/files/ris/340.doc](http://www.apu.com.ua/files/ris/340.doc)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ В НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Калюга Є. В., д.е.н., професор; Намазило А.О., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Останнім часом кількість неприбуткових організацій в Україні значно зростає. Сутність некомерційного сектору відображають: прямий і непрямий внесок у глобальну економіку; існування зворотного зв'язку між урядом та громадянами; можливість здійснення благодійних справ заможним організаціям. Термін «неприбуткова організація» не закріплений в українському законодавстві, але він підкреслює саму особливість ведення бухгалтерського обліку, проведення аудиту в таких організаціях. Оскільки такі організації зацікавлені в більшій мірі для досягнення суспільного добробуту населення, дана тема є актуальною.

Неприбуткові організації – це самостійний господарюючий суб'єкт, що здійснює свою діяльність передбачену установчими документами, має право юридичної особи, поточні рахунки в банках, самостійний баланс, веде бухгалтерський облік, подає звітність відповідно до законодавства але не має на меті отримати прибуток. Функціональне їх призначення – вирішення благодійних, соціальних, освітніх, культурних та наукових завдань, охорона здоров'я та навколишнього середовища, захист прав людини для досягнення суспільного блага [4]. Відмінність між комерційними та неприбутковими організаціями полягає у відсутності реалізації та виробництва продукції, надання послуг, отримання цільового фінансування від членів і не членів організації. У неприбуткових організаціях фінансового-господарський контроль проводиться у формі державного аудиту. [3].

Головною метою проведення аудиту в неприбуткових організаціях є розуміння їх діяльності, планування аудиту, оцінка аудиторського ризику, застосування процедур експрес-аналізу, порядок проведення аудиту доходів і видатків, оцінка і контроль правильності ведення обліку майна та розрахунків [2].

Напрями, за якими здійснюється аудит в неприбуткових організаціях: перевірка установчих документів; аудит доходів; аудит добродійної допомоги; аудит гуманітарної допомоги [1].

Аудит кошторисів неприбуткових організацій (затверджених в установленому порядку).. Існує три методи, аудиту при складанні кошторисів: перший – відсутнє постійне джерело доходів, але визначається сума фактичних видатків; другий – розраховується сума доходів з яких плануються видатки неприбуткових організацій; третій – комбінований метод – неприбуткова організація сама планує доходи і видатки.

Особливістю складання кошторису полягає в тому, що доходи і витрати відображені за касовим методом (фактичні видатки і фактично одержані доходи).

Розмір видатків на зміст добродійної організації не може перевищувати 20 % кошторису такої організації в поточному році.

Перевірка установчих документів. Це початковий етап проведення аудиту в даних організаціях, оскільки ці документи показують особливості її діяльності.

Перевірка того, щоб неприбуткова організація була зареєстрована не тільки в Єдиному державному реєстрі як юридична особа, а ще й у Реєстрі неприбуткових організацій. Особливість – це привласнення коду неприбутковості залежно від виду діяльності організації.

Аудит доходів. При отриманні доходів, аудит ділять на цільові та нецільові доходи. Особливістю отриманих цільових коштів є контроль грантів (специфічного виду отримання доходу). Основним є перевірка та контроль правильності оформлення договору організації з грантодавцем. Кошти, які надходять в неприбуткові організації та все майно можна поділити на цільові та нецільові. Кошти для проведення чітко визначених цілей і

програм вважаються цільовими. Тобто, якщо статутом неприбуткової організації передбачено витрачання коштів лише на заплановані заходи, то використання їх на інші цілі неможливо, це буде вважатися нецільовим фінансуванням.

Аудит добродійної допомоги. Встановлено законодавством, якщо майно було передано на конкретні цілі добродійній організації, то повинен бути наданий нею благодійний звіт про їх витрачання та використання. За неподання даного звіту відповідальність перед законом не передбачена.

. Використання гуманітарної допомоги за нецільовим використанням веде за собою адміністративне та кримінальне порушення та відповідальність згідно чинного законодавства. Єдиним покаранням, передбаченим для одержувачів гуманітарної допомоги може бути виключення з Реєстру одержувачів гуманітарної допомоги на підставі рішення Комісії із питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України. А отже, одержувати гуманітарну допомогу вони не зможуть. Контроль за використанням гуманітарної допомоги за цільовим призначенням здійснюють відповідні комісії з питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України. Залежно від розміру засобів, витрачених не за цільовим призначенням, встановлюється адміністративна або кримінальна відповідальність[3].

Отже, проведення аудиту в даних організаціях помітно відрізняється від загальної схеми більшості звичайних підприємств.

Список використаних джерел:

1.. Аудит неприбуткових організацій. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://osvita-plaza.in.ua/publ/203-1-0-13832>.

2.Калюга Є.В. Організаційно-методологічні аспекти державного фінансового контролю . Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економіка. Збірник наукових праць. Випуск 4(44) частина 2. Рівне НУВГП,2008. - С. 64-68:

3.Положення про Державну аудиторську службу України :затв. Постановою Кабміну України від 03.02.2016р. №43

4. Фінансово-господарський контроль . Аудит неприбуткових організацій. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/18421120/buhgalterskiy_oblik_ta_audit

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

Кузик Н. П., к.е.н., доцент; Рябчун Ю.В., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

За останні десятиліття у діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання постійно відбуваються структурні зміни всіх елементів управління. Їх переорієнтація в умовах глобалізаційних змін зосереджена, в першу чергу, на забезпечення ефективного функціонування та конкурентоспроможності. Такі умови потребують надання незалежної оцінки управлінським рішенням та здійснення щоденного контролю операцій, подій, явищ, що мають місце у фінансово-господарській діяльності підприємств. Саме тому все частіше спостерігається розвиток та впровадження в систему їх управління служби внутрішнього аудиту. Історично внутрішній аудит виник у зв'язку із тим, що власник і керівництво підприємством повинні забезпечити ефективність функціонування усіх

підрозділів і тому мають потребу в отриманні своєчасної та достовірної інформації про наявність, рівень використання та збереження активів [2].

Враховуючи те, що стан розрахунків з покупцями та замовниками впливає на ліквідність активів та платоспроможність підприємства, що, як правило, розглядається потенційними інвесторами, новими пантерами, контрагентами (в першу чергу, з точки зору можливостей суб'єкта господарювання здійснювати діяльність в подальшому) дебіторська заборгованість є одним з найважливіших об'єктів внутрішнього аудиту [1]. Проведення внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями і замовниками набуває особливої актуальності в сучасних умовах обмеженості фінансових ресурсів.

Як показують практичні дослідження, власники або керівництво підприємства визначають завдання для внутрішніх аудиторів залежно від змісту і специфіки його діяльності, обсягів, показників, системи управління. Завдання перевірки обумовлюють зміст застосовуваних аудиторських процедур. Ефективність їх застосування можна оцінити, виходячи з досягнення попередньо визначених завдань внутрішнього аудиту. Якість аудиторської перевірки залежить від надійності системи бухгалтерського обліку та достовірності інвентаризаційних даних [2].

Мета участі аудитора в проведенні інвентаризації – не лише виявлення відповідності між даними бухгалтерської звітності, але й оцінка, глибокий аналіз ефективності системи обліку. Метою проведення інвентаризації розрахунків з покупцями і замовниками є, зокрема, перевірка їх заборгованості щодо строку позовної давності (пп. 7.3 р. І Положення № 879 [3]. Інвентаризація розрахунків з покупцями і замовниками здійснюється шляхом звірки документів і записів у реєстрах обліку й перевірки обґрунтованості сум, відображених на відповідних рахунках (п. 7.1 Положення № 879) [3]. Наразі Положення № 879 не обмежує в строках для підтвердження або заперечення покупцями та замовниками їх заборгованостей. Тому в листах-запитах, які формує аудитор і надсилає покупцю або замовнику, слід зазначати дату, після якої вказана в акті сума заборгованості вважатиметься позитивно підтвердженою (узгодженою).

Важливим завданням внутрішнього аудитора є перевірка виконанням договірних зобов'язань. Укладений між сторонами договір є основою для проведення розрахунків. При укладанні господарського договору сторони мають чітко узгоджувати всі необхідні умови, що включають предмет, ціну та строк дії договору. Вважаємо, що доцільно залучати внутрішнього аудитора до процесу укладання договорів. Це по суті, попередній контроль, який передбачає вивчення законності і обґрунтованості умов договору (вони повинні бути прописані конкретно і чітко), усунення двозначності трактування, різного розуміння умов сторонами. Слід погодитися з думкою О.В. Сметанко [4], що окрім перевірки обґрунтованості і своєчасності укладання договорів на продаж продукції, дотримання покупцями договірних зобов'язань, слід також систематично здійснювати контроль реальності та законності операцій по реалізації, оформлення розрахункових документів на предмет своєчасності і достовірності зафіксованих операцій, передоплати. Специфічним завданням внутрішнього аудиту є оцінка ефективності кредитної політики підприємства, яка передбачає надання відстрочки по платежах покупцями і замовниками. А тому необхідним є послідовне вивчення внутрішнім аудитором особливостей розрахунків з дебіторами, визначення необхідності застосування умов кредитування, економічної доцільності укладених договірних відносин. Для внутрішнього аудиту характерним є завдання з дослідження питань щодо співвідношення ризику неотримання реальних доходів та їх потенційною величиною у майбутньому. Доцільно оцінити маркетингову діяльність суб'єкта господарювання для виявлення напрямів й можливостей розширення ринків збуту. Слід систематично проводити моніторинг стану та розмірів дебіторської заборгованості у взаємозв'язку із кредиторською для уникнення самовільного перерозподілу оборотних коштів господарюючого суб'єкта.

При здійсненні внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги необхідно звернути увагу на створення та використання резерву сумнівних боргів

[1]. Резерв сумнівних боргів виступає в ролі інструмента коригування оцінки дебіторської заборгованості. Створення резерву сумнівних боргів – це обґрунтоване відображення дебіторської заборгованості у фінансовій звітності суб'єкта господарювання. Наразі створення резерву сумнівних боргів є обов'язком, а не правом суб'єктів господарювання, особливо, коли йдеться про тих, що є платниками податку на прибуток. При здійсненні контролю розрахунків з покупцями та замовниками необхідно дослідити достовірність та реальність кожної суми заборгованості. З метою покращення репрезентативності результатів аудиту вважаємо доцільним складання різноманітних аналітичних таблиць, у яких слід систематизовано відображати найважливішу інформацію, отриману під час перевірки. Для цілей управління внутрішньому аудиту доцільно формувати робочі документи щодо стану дебіторської заборгованості покупців та замовників з урахуванням виконання термінів погашення.

Таким чином, внутрішній аудит розрахунків з покупцями і замовниками передбачає комплексну реалізацію відповідних завдань. Неможливо та й недоцільно визначати універсальний їх перелік, послідовність виконання. Все це залежить від галузевих особливостей та специфіки діяльності суб'єкта господарювання, проміжних результатів в процесі виконання поставлених завдань, професійної майстерності, компетентності й суджень власне самого аудитора. Однак, усі вони передбачають отримання аудиторських доказів та формування думки щодо повноти та достовірності відображення облікової інформації щодо розрахунків з покупцями та замовниками, її узагальнення у фінансовій, податковій звітності для задоволення потреб і прийняття ефективних рішень як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами.

Список використаних джерел:

1. Гуцаленко Л. В., Слободянюк І. С. Контроль дебіторської заборгованості в управлінні підприємством /Л. В. Гуцаленко, І. С. Слободянюк // Економічні науки. – Вип.1 (56). – Т. 3. – 2012. – С. 154-159.
2. Дорош Н. І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на підприємстві / Н. І. Дорош // Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. – 2014. – Вип. 44. – С. 148-152.
3. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України : від 02.09.2014 № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.
4. Сметанко О.В. Внутрішній аудит кредитної політики як ефективний інструмент управління підприємством / Сметанко О.В // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010. — Т. 2, № 2.— С.24-28.

АУДИТ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Макода С.Л. к.е.н., старший викладач, Вернигора О.В., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Аудит є основою нормального функціонування економіки всіх розвинених країн світу. Згідно із законом України «Про аудиторську діяльність», аудит – це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень бухгалтерського обліку або інших правил згідно із вимогами користувачів [1].

В Україні аудиторська діяльність почала розвиватись із переходом до ринкових відносин. Становлення аудиторської діяльності в Україні має такі основні етапи:

Перший – ухвалення Закону України «Про аудиторську діяльність» у 1993 році, який визначив місце аудиту у правовому аспекті.

Другий рівень – розроблення системи нормативно-правового регулювання аудиту, яка включає національні нормативи та кодекс професійної етики аудиторів України.

Третій рівень – розроблення документів, які потрібні для реалізації нормативів та використання їх.

Сьогодні, аудиторська діяльність в Україні розвивається досить швидко, але у зв'язку з цим з'являються нові проблеми розвитку аудиту та виникає потреба нагального їх вирішення. Ситуація, що склалася в Україні, потребує вирішення проблем, які мають місце у професійній діяльності аудиторів, аудиторських фірм і роблять неможливим успішний розвиток аудиту.[2, с. 12]

Одна з таких проблем - це проблема сучасного аудитора та довіри до нього. Питання вибору аудитора - це, по-перше, питання довіри. Тобто перед тим як клієнт вирішить надати інформацію аудиту, він повинен бути впевнений, що в аудитора вистачить сил і можливостей зберегти її в конфіденційності. Це, звичайно, пов'язано з професіоналізмом аудитора і юридичним захистом його діяльності.

Серйозну стурбованість також викликає якість роботи більшості українських аудиторських фірм. Це питання піднімається не лише користувачами аудиторських послуг і державними органами, але й самими аудиторами, які зацікавлені в стабільному розвитку ринку аудиторських послуг, підвищенні престижу аудиторської професії.

Критерієм якості при проведенні аудиту вважається, насамперед, виконання аудиторами вимог національних нормативів аудиту. Однак суворе дотримання нормативів пов'язане із збільшенням трудозатрат аудиторів, збором додаткової інформації, документуванням процесу перевірки, розрахунками. Але такі затрати рідко відшкодовуються замовником.

Для вирішення такого роду проблем аудиторські фірми намагаються враховувати рівень професійної компетентності своїх співробітників у вигляді кваліфікаційних вимог, що висуваються до посад, передбачених структурою їх управління.

Поряд з цим обов'язковими умовами якісного проведення аудиту, планування і документування цього процесу. Аудиторською палатою України затверджено вимоги обов'язковості таких елементів організації процесу аудиту. Ще одним з основних напрямів підвищення якості аудиту є розробка внутрішньо-фірмових методик аудиту, робочої документації тощо, оформлення у вигляді внутрішньо-фірмових стандартів.

Поряд з названими вище існує серйозна проблема формування ціни на аудиторські послуги, а саме в частині методики її визначення.

Єдиної системи розрахунку вартості послуг аудиторської фірми в Україні не існує, тому аудитори часто використовують, власну систему формування ціни. Найчастіше така система заснована на визначенні кількості відпрацьованих людино-годин або обсягу виконаних робіт. Основною проблемою при проведенні оцінки послуг аудитора є можливість завищення або заниження їх вартості, а це певною мірою насторожує замовника, особливо, при його першому зверненні до аудиторської фірми.

Також одним із проблемних питань на сьогодні є спроби з боку законодавців скасувати або значно звужити аудиторську діяльність, обов'язковість аудиту, усунути від аудиту приватних підприємств та малі приватні фірми тощо.

Ще однією проблемою є перманентні спроби гармонізувати український аудит щодо його міжнародної теорії та практики, передусім, спираючись на досвід США. Одним з постійних ініціаторів «міжнародності» вітчизняного аудиту був і залишається Національний банк України.

Незважаючи на те, що для розвитку аудиту в Україні вже зроблено дуже багато, ще залишаються питання, від правильного, успішного вирішення яких залежить перспективи

його подальшого розвитку. Отже, першочергового роз'яснення потребує удосконалення законодавчого регулювання аудиту в Україні; подальша розробка і впровадження національних нормативів аудиту; поліпшення методики та організації аудиторських перевірок, їх якості та розробка оптимальної методики визначення вартості аудиту, аудиторських послуг, питання аудиторської етики, підготовки і підвищення кваліфікації аудиторів та інші. Вирішення зазначених проблем спрямоване укріпленню позицій та авторитету аудиту, удосконалення аудиторської діяльності в Україні. [3, с. 6]

Виходячи з цього можна визначити основні перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні :

1. Розробка механізму практичного застосування МСА в Україні, створення до них коментарів у повному обсязі.

2. Внесення необхідних змін і доповнень до Закону України «Про аудиторську діяльність» з метою приведення його у відповідність до інших законодавчих актів України, які прямо чи опосередковано впливають на регулювання аудиторської діяльності та розширення переліку підприємств, для яких щорічна аудиторська перевірка обов'язкова, а це, у свою чергу, збільшить ринок аудиторських послуг, а також введення додаткових положень, які б більш чітко унормували взаємовідносини аудитора та клієнта.

3. Використовуючи узагальнений практичний досвід роботи міжнародних і вітчизняних аудиторських фірм, розробка Типових методик аудиторської перевірки фінансової звітності підприємств у розрізі галузей їх діяльності (банківська, торговельна, страхова, хімічна, металургійна, харчова, легка промисловості).

4. Поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з міжнародними та європейськими професійними організаціями бухгалтерів і аудиторів.

5. Розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання та ін [4, с. 45].

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14.09.2006 р. № 140.
2. Дмитренко І.Н. Правове і регламентне забезпечення незалежності аудиторів: проблеми і рішення // Аудитор України. - 2007. - №8. - С. 12-16
3. Пилипенко І., Шевчук В. Національна система аудиту: проблеми становлення і розвитку // Бухгалтерський облік і аудит. - 2007. - № 2. - С. 5-12
4. Гуцаленко Л.В. Аудит в Україні: розвиток, проблеми та шляхи їх вирішення / Л.В.Гуцаленко, Н.В.Пришляк // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2011. – №20. – С. 97-101.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Мельянова Л.В., к.е.н., доцент; Гуржій П. В., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

У світовій практиці аудит набув значного поширення, він є обов'язковою частиною цивілізованого функціонування ринкової економіки кожної країни світу. Аудит в Україні виник на соціальне замовлення і, ще не маючи глибокої теорії, почав виконувати практичні завдання щодо підтвердження відповідної фінансової інформації.

Вагомий внесок в наукове та практичне дослідження проблем та перспектив розвитку аудиторської діяльності в Україні зробили українські вчені та практики, зокрема: М. Т. Білуха, О. С. Бородкін, Ф. Ф. Бутинець, З. В. Гуцайлюк, С. Я. Зубілевич, М. В. Кужельний, В. С. Рудницький, В. Я. Савченко та інші [3].

Метою цієї тези є визначення реального стану і проблем розвитку аудиторської діяльності та пошук перспективних способів їх подолання.

За часи незалежності було багато зроблено для розвитку аудиту в Україні, але і зараз залишається безліч питань, від правильного і успішного вирішення яких залежать перспективи подальшого розвитку цієї діяльності. Велика кількість аудиторських фірм і аудиторів-підприємців з'являється щороку, що свідчить про позитивну тенденцію розвитку аудиторського ринку в Україні. Але, нажаль, вітчизняні аудиторські компанії неконкурентоспроможні в порівнянні з нерезидентами. На сьогоднішній день, аудиторські фірми України надають достатньо широкий спектр послуг, тому окреслення кола безпосередньо аудиторських послуг вважаємо однією з найважливіших сучасних проблем теорії аудиту.

Проблеми розвитку аудиту є досить різними, всі вони пов'язані з розвитком економіки України, і потребують нагального вирішення. До основних проблем розвитку аудиту слід віднести:

1. недостатню кількість кваліфікованих аудиторських кадрів, а звідси – і неосвоєний ринок аудиторських послуг;
2. «непрозоре» державне управління і корупція;
3. недостатня кількість досвіду в аудиторській діяльності;
4. відсутність національної системи зовнішнього контролю якості аудиту, побудова якої має базуватись на всебічному вивченні міжнародного досвіду щодо багатьох аспектів професіонального аудиту;
5. наявність нерівних прав і можливостей для проведення аудиту вітчизняними та зарубіжними аудиторськими фірмами;
6. відсутність розробленого економічного механізму щодо регулювання аудиту, який включає в себе великі штрафні санкції за неякісні аудиторські перевірки, страхування аудиторської відповідальності, розвиток цивілізованої конкуренції на ринку аудиторських послуг тощо;
7. недосконала законодавча база і досвід судового розгляду позовів щодо аудиторів (аудиторських фірм), немає методики оцінки розмірів збитку користувачів від неякісного аудиту;
8. недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю.

Отже ситуація, що склалася в Україні потребує швидкого вирішення цих проблем. Передусім, потрібно створити адекватну нормативну та методологічну основу для проведення аудиту, зокрема розробити й затвердити єдину концепцію розвитку фінансового контролю в Україні. Слід також внести зміни та доповнення в чинне законодавство. Крім того, необхідно розробити з урахуванням найкращої міжнародної практики загальні стандарти професійної етики аудиторів і контролерів [1].

Важливою умовою вдосконалення методики та організації аудиту на сучасному етапі його розвитку є застосування інформаційних систем і комп'ютерних технологій. Аудит стає окремою складовою інфраструктури економіки України, яка потребує відповідного регулювання. Для ефективнішого регулювання аудиту в Україні слід забезпечити оптимальну комбінацію державного, професійного та економічного механізмів регулювання.

Так як актуальною проблемою аудиту є ціноутворення, її вирішенням має бути формування співвідношення «ціна – якість» [2]. Такий підхід вирішення цієї проблеми надасть аудиторським фірмам сучасних рис, забезпечить можливість залучення та збереження клієнтів не за рахунок зниження ціни обслуговування, а підвищення якості аудиту.

Отже, на сьогоднішній день існує певний ряд проблем у процесі становлення та здійснення аудиту в Україні. І тільки комплексна програма подолання кожної з них забезпечить ефективне та якісне здійснення аудиту та сприятиме подоланню негативних явищ в економіці України, пов'язаних із недостатнім контролем за суб'єктами

підприємницької діяльності. Основними напрямками ефективного розвитку аудиторської діяльності в Україні можуть стати:

- поліпшення планування, з метою подолання проблем з організації та проведення зовнішніх перевірок якості аудиторських фірм;
- розробка відповідних заходів для підвищення кваліфікації спеціалістів, які займаються проведенням зовнішнього контролю якості;
- розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання;
- поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з міжнародними та європейськими професійними організаціями бухгалтерів і аудиторів.

Реалізація цих заходів дасть змогу поліпшити аудиторську діяльність в Україні, а це в свою чергу допоможе:

- уникнути шахрайства та помилок на підприємстві;
- заощадити державні кошти, які виділяються на утримання контрольно-ревізійного апарату;
- отримати додаткові кошти до бюджету, за допомогою виявлення підприємств, які порушують свою економічну діяльність.

Таким чином, дотримання всіх перелічених дій дасть змогу створити оптимальне середовище для ефективного розвитку аудиту в Україні, зокрема підвищити конкурентоспроможність вітчизняних фірм; налагодити процес звітності окремих підприємств, прозорість і доступність інформаційного забезпечення; підвищити ефективність у сфері бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Аудит та реформування бухгалтерського обліку в Україні : зб. тез та текстів виступів на четвертій міжрегіон. наук.-практ. конф. / Запорізьке регіональне відділення САУ та АПУ. – Запоріжжя : [б. в.], 2005. – 288 с
2. Опыт развития и регулирования аудиторской деятельности (на примере Швеции и России) / под общ. ред. А. В. Крикунова. – С.Пб. : Юридический центр Пресс, 2000. – 270 с
3. Бутинець Ф. Ф. Аудит: стан і тенденції розвитку в Україні та світі : монографія / Ф. Ф. Бутинець, Н. М. Малюга, Н. І. Петренко. – Житомир : ЖДТУ, 2004. – 564 с.

АВТОМАТИЗАЦІЯ АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Пестовська З.С., ст. викладач, Стратович А.А., студент

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

Використання методів аудиту за сприяння комп'ютера необхідне тоді, коли відсутні вхідні документи і неможливо простежити повний хід операцій (контрольний слід), а також тоді, коли ефективність аудиту можна значно поліпшити використанням спеціальної комп'ютерної аудиторської програми. У Міжнародному стандарті № 401 “Аудит в умовах комп'ютерних інформаційних систем” вказується, що мета і сфера діяльності аудитора не змінюються, коли йдеться про перевірку середовища електронної обробки даних (ЕОД). Цим же стандартом регулюються й інші питання використання комп'ютерів в аудиті. Однак прикладна програма може поставити аудитора перед необхідністю використання комп'ютера як засобу контролю. Ці різні варіанти

використання комп'ютера відомі як “Методи аудиту за сприяння комп'ютера (MASK)” [1]. Їх можна використовувати із залученням усіх відомих типів і конфігурацій комп'ютерів.

Перевірка методом тестування даних використовується під час проведення процедур контролю. Отриману вибірку даних вводять у комп'ютерну систему клієнта і порівнюють з її результатами. Якщо контрольні дані обробляються разом з реальними даними клієнта, аудитор повинен бути впевненим, що після завершення тестування всі контрольні записи будуть вилучені з реального розрахунку клієнта.

Плануючи перевірку, аудитор мусить розглянути відповідну комбінацію організації і методів аудиту за допомогою комп'ютера. Необхідно врахувати фактори, що впливають на прийняття рішень у разі використання комп'ютера, а саме: знання комп'ютера, кваліфікація і досвід аудитора; сумісність методів аудиту за сприяння комп'ютера і технічних засобів, на котрих програмне забезпечення буде функціонувати; ефективність; синхронізація у часі.

За допомогою програмного комплексу можливо: розробити загальний план і програму аудиту; створити робочу документацію аудиту; провести вивчення й оцінку систем бухгалтерського обліку й внутрішнього контролю, що перевіряються; одержати аудиторські докази про вірогідність бухгалтерської звітності; одержати достовірну інформацію про дотримання економічним суб'єктом вимог нормативних актів; організувати внутрішньо фірмовий контроль якості аудиту; провести первинний аудит початкових і порівняльних показників бухгалтерської звітності; підготувати звіт, письмову інформацію аудитора й аудиторський висновок за результатами аудиту.

Використовуючи дані, внесені в систему в процесі перевірки, можна відповісти на всі вищенаведені питання й з'ясувати: ступінь виконання роботи відповідно до плану й програмою аудиту; графік виконання програми аудиту за датами; обсяг виконаних робіт і якість документального оформлення отриманих результатів; перелік проконтрольованих і пропущених аспектів у ході проведення автоматизованої перевірки, включаючи якість оформлення робочих матеріалів аудиторської перевірки при зборі аудиторських доказів.

На відміну від ручних облікових систем, де записи здійснюються на папері й аудитор розглядає можливість знищення, підробки, заміни паперових документів, в умовах використання комп'ютерних інформаційних систем (КІС) аудитор доводиться мати справу з питаннями безпеки та надійності комп'ютерних облікових систем. Таким чином, аудитор перевіряє низку суто технічних питань, які не мають прямого відношення до бухгалтерського обліку, але безпосередньо впливають на оцінку аудитором ризику системи контролю. Зокрема, подібні заходи були передбачені в Положенні про міжнародну аудиторську практику 1008 “Оцінювання ризиків та внутрішній контроль: характеристики та особливості в КІС”.

Зокрема, на даний час в Україні серед спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення, яке представляє собою завершені програмні продукти для продажу, можна назвати лише п'ять таких продуктів, а саме: програмний продукт “Асистент Аудитора” (розробник фірма “Сервіс-аудит”), програмний продукт “Помощник аудитора” (фірма “Гольдберг-аудит”), програмний продукт „Abacus Professional”, програмний комплекс “Експресс-Аудит: ПРОФ” та програмний продукт “IT Audit: Аудитор” (КСБ “Мастер-Софт”) [2]. В цілому можливості програмного продукту “IT Audit: Аудитор” аналогічні функціям програми “Експресс-Аудит: ПРОФ”. Розробники програми “IT-audit” виділяють як основні переваги своєї програми такі:

- програма є конструктором і дозволяє користувачам самостійно налагоджувати методологію аудиторської перевірки;
- реалізований взаємозв'язок розділів аудиту, аудиторських процедур, потенційних порушень, типових операцій;
- передбачені різні способи статистичного вибіркового дослідження;

- є можливості імпорту даних бухгалтерського обліку з найпоширеніших бухгалтерських програм “1С”, “БЕСТ”, “Парус”, “Инфо-бухгалтер” тощо;
- автоматичне заповнення робочих документів аудитора даними бухгалтерського обліку;
- містить базу потенційних порушень, а також операцію здійснює програмний алгоритм, який існує як інструменти для її самостійного наповнення користувачами;
- реалізовано можливість опису аудиторських ризиків і контрольного середовища в розрізі господарських операцій (бізнес процесів).

Також, з’явилась українська аудиторська програма “Івахненко&Катеньов Аудит”. Її особливістю є двоступеневе перенесення облікових даних. Спочатку дані з бухгалтерської системи перевіряються на предмет їх цілісності. Після конвертації даних із формату “1С:Бухгалтерія” або іншої бухгалтерської програми вони переносяться у проміжні бази даних. Облікова інформація в них зберігається в спеціально розробленому форматі, який побудований із урахуванням специфікації XBRL (eXtendedBusinessReportingLanguage). XBRL – це спеціально розроблений стандарт, створений консорціумом, до якого входять найбільші як аудиторські фірми, так і розробники програмного забезпечення. Призначення стандарту XBRL – універсалізувати обмін даними між програмним забезпеченням різних виробників та спростити подання фінансової інформації. Програма орієнтована на окрему специфікацію в межах XBRL-, XBRL GL (GeneralLedger – Головна книга), спеціально розроблену для опису бухгалтерських записів. Після цього виправлені та стандартизовані дані переносять до власне аудиторської програми для наступного аналізу. Це дало змогу формалізувати процес перенесення даних та підвищити його надійність.

Програмний комплекс містить насамперед запити щодо облікової бази даних, які дають змогу швидко провести “експрес-аудит” – попередній огляд інформації в автоматичному режимі, який зможе виявити багато проблемних місць та значно прискорити процес ознайомлення аудитора з особливостями обліку та внутрішнього контролю клієнта.

Бездоганна робота інформаційних технологій (ІТ) є запорукою успішного функціонування будь-якої сучасної організації, саме тому ефективного управління ІТ та управління ризиками, пов’язаними з їх використанням, набуває все більшої важливості для керівництва та власників бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Завгородній В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту. / В.П.Завгородній – К.: А.С.К., 2001. – 768 с.
2. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики : пер. з англ. / О.В. Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик, Т.Ц. Шарашидзе та ін. – К. : СТАТУС, 2006. – 1152 с.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

Сиротюк Г.В., к.е.н., доцент; Живко О.З., студент

Львівський національний аграрний університет, м. Дубляни

На сьогодні найкращим інструментом ринкових змін у комерційній діяльності є впровадження системи внутрішнього аудиту.

Внутрішній аудит є частиною внутрішнього контролю, метою якого є забезпечення достатньої впевненості щодо досягнення наступних базових цілей:

- а) достовірність та правдивість інформації;
- б) виконання правил, планів, процедур, законів, положень та контрактів;
- в) забезпечення захисту активів;
- г) економне та ефективне використання ресурсів;
- д) досягнення поставлених цілей діяльності та окремих програм.[2]

Іншими словами, це внутрішні правила та процедури контролю, запроваджені керівником підприємства для забезпечення стабільної й ефективної діяльності підприємства, дотримання внутрішньогосподарської політики, збереження і раціональне використання активів підприємства, запобігання та розкриття фальсифікацій помилок, точність і повнота бухгалтерських записів, своєчасна підготовка надійної фінансової інформації.

Основним аспектом будь-якої діяльності в цілому та внутрішнього аудиту зокрема є нормативне забезпечення. В Україні майже повністю відсутнє методичне забезпечення внутрішнього аудиту. Це у свою чергу призводить до недоліків при проведенні аудиту. У світовій практиці під аудитом розуміють будь-яку процедуру, яка сприяє зменшенню схильності до ризику.

Належний внутрішній аудит повинен фіксувати та відслідковувати дотримання суб'єктами контролю вимог чинних законодавчих та нормативних актів щодо ефективності та цільового використання бюджетних або власних коштів, збереження майна, правомірність та ефективність використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, достовірності бухгалтерського обліку і звітності тощо [3].

Належно організована робота внутрішнього аудиту, а особливо в умовах економічної кризи, спонукатиме працівників підприємства дотримуватися чинного законодавства та нормативних актів, а також розробленої підприємством політики, планів, внутрішніх правил та процедур вчасно виявляти та знижувати ризик непередбачених витрат чи втрати репутації підприємством.

Ефективний внутрішній аудит може знизити витрати компанії на зовнішній аудит, але не може скасувати необхідність зовнішнього аудиту для компанії. Не рекомендується користуватися послугами зовнішнього аудитора компанії для проведення внутрішніх аудитів, оскільки подібне поєднання може призвести до втрати принципу незалежності, що є одним із першорядних чинників у роботі зовнішнього аудитора.

На основі аналізу робіт сучасних вчених та вивчення світового досвіду можна виокремити такі принципи та вимоги щодо організації ефективної системи внутрішнього аудиту на підприємстві: надійність; динамічність; адаптивність; саморегуляція; постійність; безперервність розвитку та удосконалення системи внутрішнього аудиту.

Підвищенню ефективності діяльності підприємства може суттєво сприяти інтеграція внутрішнього аудиту з управлінським обліком та функціонально-вартісним аналізом, які спільно мають утворити систему дієвого корпоративного контролінгу, покликану вишукувати та мобілізувати резерви економії ресурсів, раціоналізацію технологічних процесів, зменшення собівартості та підвищення конкурентоспроможності продукції, товарів, робіт (послуг). Таким чином наступним проблемним аспектом внутрішнього аудиту є визначення його місця серед системи управління підприємством. Тобто підприємство не повинне розглядати внутрішній аудит як систему лише контролю з фінансовою метою, а як систему, що покликана знайти приховані резерви на підприємстві з метою покращення ефективності діяльності підприємства [2].

Не слід забувати і про такий аспект, як розробка методик внутрішнього аудиту, робочої документації тощо. Такі документи на підприємстві можна оформити у вигляді корпоративних стандартів, що значно полегшить роботу внутрішніх аудиторів та сприятиме усвідомленню управлінським складом підприємства тієї інформації, що надає аудит.

Суб'єктами внутрішнього аудиту виступають працівники підприємства, які здійснюють контрольні дії при виконанні покладених на них обов'язків або тільки на основі відповідних прав, а також спеціалісти, що приймають рішення про активи підприємства (превентивний контроль), спеціалісти бухгалтерського підрозділу на етапі оформлення та здійснення операції (превентивний та поточний контроль) та спеціалісти, які здійснюватимуть ретроспективний контроль операцій та системи бухгалтерського обліку у розрізі аналітичних показників [2].

До проблемних аспектів внутрішнього аудиту слід віднести: недостатню кількість методичних розробок з аудиторського контролю; неефективність діючої нормативно-правової бази в питанні внутрішнього аудиту; брак достатнього досвіду аудиторської діяльності; недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів; відсутність типових форм документів з аудиту в цілому та внутрішнього аудиту тощо [1].

Із впровадженням внутрішнього аудиту підприємство має істотні переваги, зокрема: виявлення резервів засобів та джерел підприємства; розробка рекомендацій щодо удосконалення системи обліку на підприємстві, що в кінцевому випадку призведе до економії витрат; ефективна система внутрішнього аудиту на підприємстві значно підвищує інтерес інвесторів до таких підприємств. Функціонування служби внутрішнього аудиту на підприємстві, за умови додержання вимог до її організації, є надійною гарантією недопущення в майбутньому необґрунтованих і незаконних дій працівників підприємства, неправильних та неефективних управлінських рішень

. Наявність ефективного внутрішнього аудиту стає невід'ємною складовою успішного розвитку господарської діяльності в умовах швидких змін зовнішнього середовища, ускладнення процесів управління, розподілу функцій володіння та управління бізнесом. Наскільки при цьому внутрішній аудит стане корисним, залежить від завдань, які будуть перед ним поставлені.

Отже, до основних проблем розвитку внутрішнього аудиту в Україні слід віднести насамперед недостатнє нормативне та методологічне забезпечення, що спричиняє полеміку в самих принципах, методах, методології та процедурах внутрішнього аудиту. Також не слід забувати і про відсутність внутрішніх розробок щодо організації та методики внутрішнього аудиту на підприємстві.

Таким чином, першочерговим завданнями є: удосконалення законодавчого регулювання внутрішнього аудиту в Україні; визначення на методичному рівні принципів внутрішнього аудиту; подальша розробка і впровадження нормативів внутрішнього аудиту; поліпшення методики та організації внутрішнього аудиту, його якості та розробка оптимальної методики, питання аудиторської етики та інші. Вирішення таких проблем спрямоване на укріплення позицій та авторитету внутрішнього аудиту в Україні.

Список використаних джерел:

1. Кравченко В.В. Проблеми та перспективи розвитку внутрішнього аудиту в сучасних умовах господарювання // Наукові праці КНТЕУ. Економічні науки – 2010. – № 17. – С. 32-35.
2. Макеева О. Перспективи розвитку внутрішнього аудиту в Україні // Економіст. – 2010. – №6. – С. 54-57.
3. Марченко Д.М. Удосконалення організації внутрішнього фінансового контролю підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №2. – С. 163-171.

МЕТОДИКА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Утенкова К.О. к.е.н, доцент; Зарівна В.В., студентка

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва, м. Харків

Перевірка стану розрахунків підприємства та його фінансового стану є важливим елементом аудиту, оскільки підприємства постійно здійснюють розрахунки як готівковими, так і безготівковими коштами. Аудит грошових коштів проводиться за такими основними напрямками, як аудит касових операцій та аудит операцій на поточному рахунку в банку.

Освоєння методики аудиту касових операцій є важливим, виходячи з таких причин: грошові кошти є найбільш ліквідними і такими, що швидко реалізуються активами клієнта, вони мають масовий і поширений характер, рух готівки відбувається через касові операції, тому під час аудиту вони досліджуються суцільним методом. Особлива увага приділяється питанню забезпечення збереження грошей і дотримання касової дисципліни.

Згідно з МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту» мета аудиту полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації про грошові кошти у касі підприємства та на рахунках у банках [1].

Особливою ділянкою аудиту грошових коштів є касові операції. Проведення аудиту касових операцій розпочинається з проведення тестування системи внутрішнього контролю з метою виявлення його ефективності та дієвості.

Після проведення тестування аудитор складає план аудиту, який містить чітке прогнозування, контроль і облік процесів своєї діяльності для того, щоб забезпечити на кожній стадії роботи найбільш ефективні процедури.

Загальний план аудиту розробляється настільки детально, що аудитор має можливість завдяки йому підготувати програму аудиту. Програма аудиту – це детальний перелік змісту аудиторських процедур. Програма повинна бути деталізованою, щоб можна було використовувати її як інструкцію для виконавців аудиту, які беруть участь у перевірці. У програмі аудиту види, зміст та час проведення процедур повинні співпадати з прийнятими до роботи показниками загального плану аудиту. Вона містить перелік об'єктів аудиту по його напрямкам, а також час, який необхідно витратити на кожен напрямок аудиту або на виконання аудиторських процедур.

При здійсненні аудиту грошових коштів у касі найчастіше застосовують такі методичні прийоми: інвентаризація, спостереження за проведенням операцій, усне опитування, отримання письмових підтверджень, перевірка документів (за формою, суттю, змістом, арифметична, логічна, експертна, зустрічна перевірка), взаємний контроль операцій і документів підготовлених на підприємстві, перевірка арифметичних розрахунків, аналіз тощо [2].

Аудитор опираючись на програму аудиту перевіряє:

- умови збереження готівки в касі;
- записи у Звіті касира та Касовій книзі;
- наявність касових документів, що відображені в Звіті касира;
- правильність підрахунків у Касовій книзі за день та перенесення суми з однієї сторінки Касової книги на іншу;
- касові ордери, що додані до Звітів касира, за формою та суттю;
- повноту оприбуткування виручки в касі підприємства;
- наявність та проводить арифметичну звірку сум платіжних відомостей, що додані до Звітів касира;
- правильність кореспонденції рахунків;

правильність відображення касових операцій в регістрах синтетичного та аналітичного обліку;
дотримання встановлених банком лімітів залишків готівки в касі;
правильності та відповідності цільового використання коштів [2].

Заключним етапом аудиту є узагальнення результатів перевірки, встановлення у відповідності до МСА 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту» суттєвості виявлених помилок і порушень, а також формулювання відповідного висновку [3].

Методика аудиту коштів на рахунках у банку має спільні риси, але є і певні особливості.

На підготовчій стадії аудиту необхідно оцінити систему внутрішнього контролю підприємства, після чого аудитор переходить до планування аудиту, кінцевим результатом якого є складання плану аудиту.

Аудит банківських операцій здійснюється суцільним способом окремо за кожним рахунком. Особливу увагу слід приділити поточному рахунку.

Під час аудиту встановлюють наявність усіх виписок банку за рахунками підприємства. Якщо частина виявляється відсутньою, необхідно отримати банківські копії. Після цього здійснюється перевірка достовірності виписок банку і їх якості як за зовнішнім виглядом, так і шляхом зустрічної перевірки. Потім необхідно звірити залишки грошових коштів на рахунку, що перевіряється, з виписками, даними бухгалтерського обліку і звітності [2].

Важливим етапом аудиту є перевірка повноти і своєчасності оприбуткування грошових коштів, що надійшли до банку, перерахування податків до бюджету та інших обов'язкових платежів.

Методикою аудиту передбачено також вивчення платоспроможності підприємства та причин прострочення розрахунків з кредиторами. Особливе місце займає перевірка правильності ведення синтетичного та аналітичного обліку шляхом арифметичної перевірки реєстрів, призначених для обліку грошових коштів на рахунках у банку, а також звірки з іншими обліковими регістрами. При цьому необхідно звернути увагу на правильність кореспонденції рахунків за банківськими операціями [2].

Усі порушення чинних нормативних документів стосовно банківських операцій виявляють суцільною перевіркою документів і взаємною звіркою регістрів обліку на відповідність.

Заключним етапом є групування викривлень та порушень в обліку банківських операцій, а потім складання аудиторського висновку.

У цілому під час аудиту грошових коштів можуть бути виявлені такі порушення: відсутність укладеного договору про повну матеріальну відповідальність з касиром; порушення порядку проведення інвентаризації; наявність виправлень і підчищень у первинних документах; пряме викрадання коштів; не оприбуткування та привласнення суми готівки; невірно складена кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів, наявність документів, оформлених з порушенням вимог законодавства; невідповідність даних у платіжних документах; неправильне відображення операцій з грошовими коштами у регістрах синтетичного обліку; відсутність підписів посадових осіб, їх недостовірність.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт аудиту 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://apu.com.ua/msa>
2. Огійчук М.Ф. Організація та методика аудиту: навч. посібник // М.Ф. Огійчук, К.О. Утенкова – К.: Алерта, 2016. – 304 с.
3. Міжнародний стандарт аудиту 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://apu.com.ua/msa>.

ПЛАНУВАННЯ АУДИТУ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ

Чижевська Л. В., д.е.н., професор; Шаповал В. О., студент магістратури

Житомирський державний технологічний університет

Основа ефективної організації та проведення аудиторської перевірки - планування аудиту, в процесі якого визначається стратегія і тактика аудиту. Успішне та ефективне виконання будь-якого складного завдання неможливе без його планування. Відповідно до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг одною із основоположних умов для здійснення аудиту є планування, що визначає характер, часові рамки та обсяг запланованих аудиторських процедур.

Розвиток системи аудиту в Україні тісно зв'язаний з системою аудиту, яка прийнята в розвинутих країнах західної Європи. На сьогоднішній день використання в Україні Міжнародних стандартів аудиту (МСА), доводить безумовний авторитет цих стандартів та сприяє гармонізації національних норм ведення аудиту згідно міжнародних зразків. Міжнародні стандарти аудиту – документи, що формулюють єдині базові, загальні вимоги до діяльності аудитора, при дотриманні яких забезпечується відповідний рівень якості аудиту та супутніх йому послуг.

Питання планування в аудиті регламентовані та описані в Міжнародному стандарті аудиту (далі – МСА) 300 «Планування аудиту фінансової звітності», згідно якого планування (Planning) складається з визначення загальної стратегії аудиторської перевірки для розробки плану аудиторської перевірки для зменшення аудиторського ризику до прийняттого низького рівня. Згідно МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» метою аудитора є планування аудиту так, щоб його можна було виконати ефективно.

Планування - це визначення головної стратегії та тактики аудиту, обсягу перевірки, конкретних методів та термінів проведення аудиту, види й послідовність здійснення аудиторських процедур, необхідних для висловлення незалежної думки про достовірність фінансової звітності [4]. Планування це важливий процес, який гарантує ефективне виконання аудиту та зменшення аудиторського ризику до прийнято низького рівня. Процес розробки загальної стратегії аудиту допомагає аудитору визначити характер, час та обсяг ресурсів, необхідних для виконання завдання. Планування будь-якої діяльності є запорукою її успішності. Аудиторську перевірку також не можлива без її детального планування. Розроблений план аудиту допомагає аудитору підійти до роботи більш підготовленим, що впливає на підвищення якості аудиту, мінімізує час, витрачений на перевірку, витрати на ризик, пов'язаний з аудитом.

Планування аудиту здійснюється з дотриманням загальних принципів аудиту. Зміст принципів планування наведено в табл.1.

Таблиця 1

Принципи планування аудиту

Принципи	Характеристика
Безперервність	планування не є окремим етапом аудиту, а швидше безперервним і повторювальним процесом, який розпочинається невдовзі після(або у зв'язку із) завершенням попереднього аудиту та продовжується до завершення поточного завдання з аудиту [3]
Комплексність	взаємний зв'язок та узгодженість всіх етапів планування, починаючи з попереднього планування і до складання загального і детального аудиту
Оптимальність	використання варіативності на підставі критеріїв, які визначає аудитор в процесі планування, з метою вибору оптимального варіанту загального плану і програми аудиту

Відповідно до МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» аудитор планує свою роботу так, щоб аудит був проведений ефективно. Планування означає розробку загальної стратегії та детального підходу до передбачуваної сутності, строків і меж аудиту[1].

Процес планування аудиту передбачає:

- обговорення з членами аудиторської групи завдання;
- розробку загального плану аудиту (стратегії);
- розробку детального плану аудиту;
- розробку аудиторських процедур під час проведення та завершення аудиту.

Перед прийняттям завдання аудитор повинний вивчити галузь, структуру власності, управлінський персонал і діяльність суб'єкта господарювання (клієнта), що підлягає аудиту.

Для визначення загальної стратегії аудиту відповідно до вимог та норм МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» необхідно:

- визначити характер завдання, яке окреслить його об'єм;
- встановити найважливіші фактори, які визначають головні напрямки роботи аудиторської групи по виконанню;
- уточнити цілі надання підсумкових документів і на основі цього визначити час виконання завдання з аудиту та характеристики необхідного інформування.

Відповідно МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» виходячи з загальної стратегії аудиту розробляється план аудиту з зазначенням конкретних завдань та процедур для кожного об'єкту. Під час планування аудитор розробляє і документально оформлює план аудиту, визначає в ньому суттєвість помилок і здійснює аудит за цим планом. План аудиту - це документ, який містить взаємопов'язаний та послідовний перелік робіт для досягнення певної мети. План аудиту включає:

- опис характеру, часу та обсягу запланованих процедур, що будуть виконуватись членами групи під час аудиту;
- проведення оцінки ризиків суттєвих викривлень;
- опис характеру, часу та обсягу запланованих подальших процедур аудиту на рівні тверджень для кожного суттєвого класу операцій, залишків на рахунках, як це вказано в МСА 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики»;
- інші процедури аудиту, необхідні в період виконання завдання, для забезпечення відповідності застосування МСА.

Аудитор є незалежним у виборі методичних прийомів аудиту, які відображено у загальному й деталізованому плані аудиту та у послідовності їх застосування. Але за необхідності аудитор може погоджувати окремі положення плану із керівництвом підприємства.

Таким чином, оптимізація затрат на виконання завдань аудиту досягається за рахунок правильного вибору та впорядкування процедур планування перевірки, визначення загальної стратегії аудиту, яка визначає обсяг, час і напрям аудиту, а також спрямовує розробку плану аудиту. Планування завдань з аудиту сприяє забезпеченню належної уваги до головних ділянок аудиторської перевірки, визначенню проблем і виконанню роботи в стислий термін.

Список використаних джерел:

1. Аудит: навч. Псіб. / [С.І.Дерев'янко, Н.П.Кузик, С.О.Олійник та ін.] – К.:»Центр учбової літератури»,2016 – 380с.
2. Пожарицька І.М. Професійне судження у контексті стандартів аудиту/ І.М.Пожарівська// Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія "Економічні науки". – 2013. – №4 (70). – С. 454–459
- 3 Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/>

ПРОБЛЕМИ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Чудовець В.В. к.е.н. доцент; Гаврилюк Б.О. студент

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

Аудит – незалежна перевірка підприємства для відображення достовірності його бухгалтерської та фінансової звітності. Аудит як вид практичної діяльності є невід’ємною частиною ринкової економіки і саме аудиторська діяльність відіграє важливу роль в системі фінансового контролю в умовах ринкової економіки. Без рішення аудиту неможливо прийняти правильне рішення для ефективного розвитку підприємства, вчасна перевірка сприяє оцінити діяльність підприємства та вибрати оптимальний план розвитку.

Хоча аудиторська діяльність відіграє важливу роль в розвитку економіки, вона стикається з деякими проблемами:

1) Наука про аудиторську діяльність не стала повноцінною. М.В. Кужельний та Г.М. Давидов - дані автори вважають, що теорія аудиту в широкому розумінні – це система наукового знання, що описує і пояснює теоретичні аспекти системи незалежного фінансового контролю та зводить відкриті в цій галузі закономірні зв’язки до єдиного об’єднавчого початку, тобто у методологічному плані аудит є молодого наукою, яка впритул підійшла до другого, теоретичного, рівня наукового мислення. Основним завданням цього рівня пізнання зазначені автори визначають пояснення фактів, розкриття сутності, внутрішніх закономірностей предметів і явищ та передбачення нових явищ, [1].

2) Виявлення аудитором шахрайства та мети проведення аудиту. Проблема в різному тлумаченні обов’язків аудитором та користувачем.

Аудитор :

- вбачає свою задачу в отриманні доказів щодо достовірності звітності
- розглядає виявлення шахрайства побічним продуктом своєї діяльності і не розробляє для цього спеціальних методик

Користувач:

- очікують від аудитора виявлення шахрайства
- наполягають, щоб аудитори розробляли методики для виявлення шахрайства і приділяли цим питанням більше уваги

3) Визначення самоврядності :

• В розвинених країнах участь органів державного управління в аудиторській діяльності не розширилась. Самоврядність аудиторів продовжує відігравати визначальну роль в управлінні аудиторською діяльністю.

• Регуляторні функції щодо прийняття стандартів та інших нормативних актів залишається за аудиторською діяльністю.

• Виконати таку функцію належним чином неможливо без спеціальних фахових знань.

• Провідними тенденціями в сфері здійснення державних владних повноважень є децентралізація і дерегуляція.

• Держава централізує тільки повноваження загальнодержавного значення: оборона, захист територіальної цілості, зовнішня політика, боротьба зі злочинністю та інше.

Натомість самоврядність, як протиза корупції, запроваджується в судову систему та прокурорську діяльність.

- Зосередження функцій управління аудиторською діяльністю в Мінфіні явно суперечить закономірностям розвитку аудиту та державної влади.

4) Освіта аудиторів:

Вимоги викладені в пунктах 1.1 та 1.2 виконуються в Україні відповідним чином. В ст.10 закону України « Про аудиторську діяльність» передбачено, що право на отримання сертифіката мають особи, що отримали вищу економічну або юридичну освіту. Тобто досягли відповідного рівня освіти і пройшли певний теоретичний курс. Інше питання, що курс теоретичного навчання економістів і юристів є недосконалим. коригувати його адміністративними методами на теперішній час досить проблематично. Разом з тим, навчальні програми економістів і юристів можуть бути скориговані при належному встановленні вимог щодо оцінки обсягу знань аудиторів.

Список використаних джерел:

1. Кузельний М. В. Бухгалтерський облік: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. Кузельний М. В., Коцупатрий М. М., Кірданов М. Г., Лежненко Л. І., Примаченко О. Л. — К.: КНЕУ, 2005. — 217 с.

ДОХОДИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ АУДИТУ

Шевчук К.В., к.е.н., доцент; Птуха Д.Д., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В ринкових умовах господарювання одним з головних завдань підприємств є збереження конкурентоспроможності, що обумовлює підвищення ролі аудиту як основного фактора збільшення прибутку підприємства. Виходячи з цього функціями аудитора є не лише підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності, аудитор також має надати рекомендації щодо підвищення прибутку підприємства. З розвитком ринкових відносин підприємства інвестують вільні активи у фінансову та інвестиційну діяльність, а це ускладнюється за умов збитковості підприємства або їх дохід - мінімальний. У зв'язку з цим, керівництво підприємств усвідомило необхідність суворого контролю за доходами підприємства.

Доходи - це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників), відповідно, прибуток - це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати [2]. Економічна категорія «дохід» у ринковій системі господарювання займає визначальне місце. За сприяння системи бухгалтерського обліку постійно та цілеспрямовано здійснюється формування інформації про доходи від всіх видів діяльності підприємства.

Своєчасне прийняття ефективних управлінських рішень можливе лише на основі достовірних показників щодо обсягу виробництва та реалізації продукції, ціни та доходів за видами діяльності, фінансових результатів. Практичний досвід вітчизняних підприємств та зарубіжних компаній свідчить, що важливою складовою ефективною системи управління є застосування зовнішнього і внутрішнього аудиту [4].

Метою аудиту доходів є встановлення об'єктивної істини щодо достовірності, об'єктивності, правдивості й законності відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності доходів та фінансових результатів і донесення цієї інформації через аудиторський висновок до її користувачів [1]. У процесі аудиту доходів вивчається:

облікова політика, момент виникнення доходів, наявність окремого обліку доходів від різних видів діяльності, повнота розкриття інформації про доходи у фінансових звітах.

Внутрішній аудит дозволяє виявити причини виникнення помилок та недоліків в господарській діяльності і звітній документації підприємства та усунути їх, а також попередити виникнення. У сучасних умовах в Україні більшість підприємств покладає функції внутрішнього аудиту на бухгалтерські служби, що не можна вважати ефективним. Внутрішній аудит є невід'ємною складовою системи управління підприємством, яка покликана попередити на підприємстві факти шахрайства персоналу, забезпечити збереження активів, здійснювати внутрішній консалтинг тощо [3].

При створенні відділу внутрішнього аудиту керівництву підприємства важливо чітко визначити ступінь його незалежності, оскільки це в подальшому впливатиме на ефективність роботи внутрішніх аудиторів. З метою досягнення незалежності відділу внутрішнього аудиту необхідно в організаційній структурі визначити відповідний статус. Документом, який визначає порядок створення, правовий статус, обов'язки, організацію роботи служби внутрішнього аудиту є положення про відділ внутрішнього аудиту, також необхідно розробити посадові інструкції внутрішніх аудиторів.

Джерелами інформації аудиту доходів є: Наказ (Положення) про облікову політику підприємства; первинні документи з обліку доходів (договори купівлі-продажу, міни, дарування, рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, платіжні вимоги, акти переоцінки, довідки (розрахунки) щодо руху активів та зміни зобов'язань тощо); облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку доходів і результатів діяльності; акти та довідки попередніх перевірок, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю; податкова звітність.

Послідовність проведення аудиту операцій з обліку доходів за видами діяльності підприємств наступна:

1. перевірка відповідності облікової політики щодо обліку доходів вимогам чинного законодавства;

2. оцінка ефективності системи внутрішнього контролю доходів і фінансових результатів;

3. перевірка наявності та правильності оформлення первинних документів і договорів з покупцями та замовниками;

4. перевірка класифікації, оцінки доходів та умов їх визнання за видами діяльності;

5. аудит повноти відображення доходів від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (субрахунки 701–704);

6. перевірка операцій з обліку доходів від іншої операційної діяльності (субрахунки 710–718);

7. аудит доходів від фінансових операцій (субрахунки 721–733). Одним зі складних етапів аудиту обліку доходів є перевірка правильності відображення в обліку операцій з надання у фінансову оренду об'єктів лізингу, які передбачають передачу прав власності активів після закінчення строку оренди;

8. при перевірці правильності відображення доходів від інвестиційної діяльності та інших доходів (субрахунки 741–746) необхідно звернути увагу на правильність відображення доходів від фінансових інвестицій і майнових комплексів, доходів від неопераційних курсових різниць, безоплатно одержаних активів, відшкодування збитків від стихійних лих тощо;

9. узагальнення результатів перевірки у робочих документах та аудиторському висновку (звіті).

При аудиті доходів підприємства, найчастішими помилками є:

- недотримання класифікації доходів;
- недотримання принципу нарахування і відповідності доходів і витрат;
- помилки при визначенні суми доходу;

- похибки в бухгалтерських проведеннях при відображенні господарських операцій з формування доходів і списання їх на фінансових результатах;
- відсутність первинних документів з обліку доходів;
- невідповідність даних синтетичного і аналітичного обліку;
- помилки при відображенні доходів підприємства у звітності.

Отже, аудит доходів як вид контролю є необхідним і обґрунтованим, оскільки володіння достовірною інформацією є передумовою успішного функціонування суб'єктів господарювання. Внутрішній аудит доходів, витрат та фінансових результатів є об'єктивним джерелом інформації, а, отже, сприяє досягненню цілей і виконанню поставлених завдань найефективнішим способом.

Список використаних джерел:

1. Виноградова М.О. Аудит/ М.О. Виноградова, Л.І. Жидєєва. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 654 с.
2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Цебень Р.Л. Особливості організації внутрішнього аудиту підприємств в сучасних умовах/ Р.Л. Цебень, А.Ф. Гуменюк// Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – № 5. – Т. 1. – С. 225–228.
4. Шевчук К. Методичні аспекти аудиту формування доходів підприємства / К. Шевчук, А. Дзигун // Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки: Міжнародний збірник наукових праць. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. – С. 449-456.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ДОСТОВІРНОСТІ ПОКАЗНИКІВ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Шевчук К. В., к. е. н., Червона С.А., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

У сучасних умовах особливе значення при прийнятті ефективних управлінських рішень відіграє фінансова звітність, саме вона є основним джерелом інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання. Постійні зміни податкового та бухгалтерського законодавства призводять до помилок, що, своєю чергою, сприяє підвищенню ролі аудиту фінансової звітності як гаранта достовірності показників фінансової звітності [4].

Основним джерелом інформації щодо фінансових результатів діяльності підприємства є звітність про фінансові результати, тому не втрачає актуальності питання підтвердження достовірності її показників. Необхідність розробки питання аудиту звітності про фінансові результати посилюється в умовах фінансової кризи, оскільки саме визначення фінансових результатів є зручним інструментом приховування реального фінансового стану суб'єктів господарювання.

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) надає інформацію про результативність діяльності підприємства за певний проміжок часу та є основою, на підставі якої прогнозується діяльність підприємства на наступні періоди [3].

Метою аудиту Звіту про фінансові результати є забезпечення користувачів повною, правдивою та неупередженою інформацією про доходи, витрати, прибутки та збитки та сукупний дохід підприємства за звітний період.

Під організацією аудиту слід розуміти сукупність заходів, спрямованих на впорядкування окремих дій (планування аудиту, розробка методики аудиту, узагальнення

результатів та контроль їх якості), які повинні бути здійснені при проведенні аудиту для виконання поставлених завдань. Раціональна організація є основною умовою ефективності та результативності аудиту, від наукової обґрунтованості якої залежать шляхи подальшого удосконалення аудиторського контролю. Розробка та правильне застосування організації в ході проведення аудиту дозволять полегшити працю аудиторів та зменшити трудові затрати на проведення перевірок [2, с. 10].

Потреба в розробці методики аудиту звітності про фінансові результати та операцій з формування та розподілу фінансових результатів зумовлена необхідністю підвищення якості аудиторських перевірок, стандартизації аудиторських процедур, що розширить можливість контролю за їх якістю та повного виконання завдань, поставлених замовниками.

Методика аудиту доходів та витрат розробляється для кожного підприємства окремо з врахуванням аудитором галузі діяльності підприємства та специфіки виробництва тощо.

Загальні підходи при проведенні аудиту доходів, витрат і фінансових результатів необхідно поділити на наступні етапи [1]:

1. Попереднє вивчення Звіту про фінансові результати щодо правильності складання та наявності можливих відхилень за даними реєстрів обліку;
2. Перевірка витрат здійснюється за наступними етапами:
 - перевірка правильності списання на витрати прямих матеріальних, трудових, інших прямих та загальновиробничих витрат і формування виробничої собівартості;
 - перевірка правильності відображення адміністративних витрат і витрат на збут, які не включаються до складу виробничої собівартості та собівартості реалізації;
 - перевірка правильності відображення інших операційних витрат;
 - перевірка відображення фінансових витрат, витрат від участі в капіталі та інших витрат;
3. Перевірка доходів здійснюється також поетапно:
 - аудит доходів від реалізації;
 - аудит інших операційних доходів;
 - аудит доходу від участі в капіталі, аудит інших фінансових доходів, аудит інших доходів;
4. Перевірка фінансових результатів.

При поведенні аудиту слід керуватись нормами НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», що не суперечать Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку; дотримуватись умов визнання доходів, які встановлені П(С)БО 15 «Дохід», та витрат за П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 16 «Витрати».

Перевірку правильності складання Звіту про фінансові результати здійснюють за чотирма розділами: «Фінансові результати», «Сукупний дохід», «Елементи операційних витрат», «Розрахунок показників прибутковості акцій».

Під час аудиту Звіту про фінансові результати можуть застосовуватись аналітичні процедури, зокрема порівняння фінансової інформації за поточний період із порівняльною фінансовою інформацією за попередні періоди. Порівняння відповідних показників поточного періоду з аналогічними показниками попередніх періодів дає можливість аудиторів виділити інформацію, яка вимагає подальшого дослідження.

Типові форми та вимоги до робочих документів аудиторів на законодавчому рівні не затверджені, тому рекомендовано в змісті документу розкривати інформацію щодо: об'єктів, перевірки; кількісного та (або) вартісного їх вираження; прийомів і способів контролю, що застосовувались; виявлених у ході перевірки відхилень нормативно-правових актів, вимоги яких було порушено; розрахунків аудиторів; рекомендованого аудитором способу виправлення помилок.

Завершальним етапом аудиту звіту про фінансові результати є формування думки в аудиторському висновку щодо достовірності показників, їх повноти та відповідності чинному законодавству у всіх суттєвих аспектах.

Серед порушень в обліку фінансових результатів, які виявляються в процесі аудиту є помилки в обліку операцій, які призвели до виникнення фінансових результатів; невірне визначення звітного періоду при формуванні фінансових результатів; помилки при закритті рахунків доходів і витрат на фінансові результати; невірне відображення у звітності фінансових результатів.

Причину розбіжностей між даними звітності на початок періоду та на кінець минулого звітного періоду необхідно надати у Примітках до річної фінансової звітності. В ході аудиторської перевірки аудитор має звертати увагу на порядок виправлення помилок та їх документальне оформлення, адже виправлення помилок є серйозною бухгалтерською операцією, а тому має бути належним чином задокументована.

Підтвердження достовірності фінансової звітності аудитором має надзвичайне значення для прийняття відповідними користувачами обґрунтованих та ефективних управлінських рішень, що повинні прийматися на підставі достовірно наданої обліково-аналітичної інформації.

Список використаних джерел:

1. .Виноградова М.О. Аудит/ М.О. Виноградова, Л.І. Жидєєва. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 654 с.
2. Ковбич Т.М. Аудит звітності про фінансові результати: організація і методика: автореф. дисертації канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)»// Ковбич Тетяна Миколаївна; Державна Академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К., 2009. – 24 с.
3. Кузик Н.П. Особливості формування показників звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)/ Н.П. Кузик, Боярова О.А// Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси.–2013.– Вип 10 (3). – С. 400-406.
4. Михалків А. А. Роль аудиту в забезпеченні достовірності фінансової звітності / А. А. Михалків // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2016. - Вип. 6(2). - С. 105-107. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6\(2\)__26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6(2)__26).

АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ

Шиманська К.В., к.е.н. доцент; Барановська Т.І., магістрант

Житомирський державний технологічний університет, м. Житомир

В Україні, у зв'язку існуючими проблемами на фінансовому ринку, в т.ч. і через обмеження кредитних банківських програм, набувають поширення кредитні спілки як небанківські фінансові установи. Так, станом на 01.09.2016 р. в Україні було зареєстровано 521 кредитну спілку [1].

Особливість статусу кредитних спілок в Україні, відповідно до Закону України «Про кредитні спілки» [2], полягає у тому, що вони одночасно виступають як неприбуткові організації та фінансовими установами, що створені фізичними особами шляхом об'єднання грошових внесків членів спілки. Тим самим, кредитні спілки відрізняються від банківських установ, підприємств, бюджетних неприбуткових організацій, інших кооперативних утворень. Специфіка діяльності кредитних спілок накладає свій відбиток на систему ведення бухгалтерського обліку в цих організаціях, порядок здійснення контролю та аудиту, механізм та принципи відображення результатів діяльності у фінансовій звітності.

Законом України «Про кредитні спілки» [2] та іншими нормативно-правовими актами визначено, що контроль за діяльністю кредитних спілок здійснюються:

1) у формі зовнішнього контролю (з боку Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України; Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері фінансових послуг України; Державної комісія з фінансового моніторингу; фіскальних та інших державних органів; організацій громадського контролю, а також аудиторських компаній і незалежних аудиторів);

2) у формі внутрішнього контролю (з боку ревізійної комісії кредитної спілки, кредитного комітету, внутрішніх служб контролю).

Статтею 22 Закону України «Про кредитні спілки» визначено, що річна звітність кредитної спілки «повинна бути підтверджена незалежним аудитором (аудиторською фірмою), визначеним загальними зборами кредитної спілки» [2]. Проте, проводити аудиторські перевірки діяльності кредитних спілок мають можливість тільки аудитори, які увійшли у Реєстр аудиторів Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері фінансових послуг України.

Незалежний вид контролю, який здійснюється незалежним аудитором (аудиторською фірмою), має на меті підтвердити достовірність і повноту річної фінансової звітності кредитних спілок.

Загальні вимоги до фінансової звітності кредитних спілок визначені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [3]. З метою забезпечення єдиного методологічного підходу щодо відображення кредитними спілками фінансово-господарських операцій у фінансовій звітності, розроблено Методичні рекомендації щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою [4] та Порядок складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Держфінпослуг [5]. Зазначені нормативні документи визначають порядок складання та подання звітності кредитними спілками до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, загальні вимоги до заповнення звітних форм і терміни їх подання.

У відповідності до чинного законодавства, кредитні спілки подають наступну звітність у перевіряючі органи (Національну комісію, що здійснює регулювання у сфері фінансових послуг України) [5]:

1) річну фінансову звітність за формами, установленими Національним положенням (стандартом) «Загальні вимоги до фінансової звітності» (баланс; звіт про фінансові результати; звіт про рух грошових коштів; звіт про власний капітал; примітки до фінансової звітності – до 1 липня наступного за звітним року, підтверджену аудиторським висновком);

2) звітні дані за формами, установленими Держфінпослуг (загальна інформація про кредитну спілку; звітні дані про фінансову діяльність кредитної спілки; звітні дані про склад активів і пасивів кредитної спілки; звітні дані про доходи та витрати кредитної спілки; розрахунок необхідної суми резерву покриття втрат від неповернених кредитів кредитної спілки; звітні дані про кредитну діяльність кредитної спілки – щокварталу нарастаючим підсумком не пізніше 25-го числа місяця, що настає за звітним кварталом).

Сукупність звітності кредитної спілки є інформаційним забезпеченням зовнішнього контролю Нацкомфінпослуг. Тому, Нацкомфінпослуг пред'являє вимоги щодо обов'язково дотримання кредитними спілками принципів ведення бухгалтерського обліку, оскільки саме система бухгалтерського обліку є основою формування фінансової звітності, а звідси – основою інформаційного забезпечення державного контролю за діяльністю. Тому, Законом України «Про кредитні спілки» визначено обов'язковість дотримання чинного законодавства щодо ведення бухгалтерського обліку та персональну відповідальність голови правління за достовірність та повноту фінансової звітності та інших звітних даних кредитної спілки (ст. 22) [2].

В ході аналізу діючого законодавства щодо аудит фінансової звітності кредитних спілок в Україні було встановлено ряд суттєвих проблем, що не сприяють розвитку даної форми кредитної діяльності, а також істотно погіршують ефективність їх роботи, зокрема:

1. Зазначена норма ст. 22 Закону «Про кредитні спілки» зобов'язує останні за власний кошт в обов'язковому порядку здійснювати аудиторську перевірку фінансової звітності. Однак проведення аудиту, зазвичай, є досить дорогим і може негативно вплинути на фінансовий стан невеликих кредитних спілок. Крім цього, досить дискусійним питанням є визначення аудитора загальними зборами, а не спостережною радою спілки (О. В. Гаркуша [6]).

2. Кредитні спілки є фінансовими установами, складання фінансової звітності кредитних спілок має ґрунтуватися на МСФЗ, які включають загальні вимоги щодо звітності та МСФЗ 30 «Розкриття інформації у фінансовій звітності банків і аналогічних фінансових інститутів». На сьогодні в Україні МСФЗ 30 не набув чинності (О. Ю. Шишута [7]).

Зовнішній аудит передбачає визначення дієвості та надійності системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на предмет того, чи забезпечують вони достовірне розкриття інформації про діяльність кредитної спілки у фінансовій звітності. Тому вважаємо за доцільне виділити основні напрями у роботі незалежного аудитора (аудиторської фірми) при перевірці фінансової звітності кредитної спілки:

- оцінка ризиків, пов'язаних з функціонуванням системи бухгалтерського обліку у відповідності до вимог МСА 315, зокрема, вивчення обраної форми ведення бухгалтерського обліку (обрана комп'ютерна програма тощо), рішення щодо якого приймає голова правління та несе персональну відповідальність за достовірність і повноту фінансової звітності та інших звітних даних, в тому числі щодо вибору програмного забезпечення;

- встановлення належності регламентації діяльності облікового персоналу або інших осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;

- отримання аудиторських доказів (первинної документації, даних аналітичного та синтетичного обліку, а також тверджень із зовнішніх джерел), які дозволяють встановити достовірність показників фінансової звітності та належність їх розкриття у відповідності до обставин діяльності кредитної спілки);

- визначення відповідності сформованої звітності вимогам законодавства та стандартам міжнародного та державного обліку.

Особливістю фінансової звітності кредитних спілок є те, що у статтях звітності відсутня інформація про «класичний» кругообіг капіталу (придбання, виробництво, реалізація), який характерний, наприклад, промисловим підприємствам. Тому «під час перевірок, незалежні аудитори (аудиторські фірми) не використовують більшість прийомів фактичного контролю, а обмежуються прийомами документального контролю (наприклад, арифметичну, формальну, експертну або зустрічну перевірки)» [7].

Отже, як видно із представленого матеріалу, система зовнішнього контролю за діяльністю кредитних спілок та достовірністю їх фінансової звітності потребує, перш за все, змін чинного законодавства України щодо діяльності кредитних спілок. Проте, крім того, нагальним питанням є розробка організаційно-методичного забезпечення проведення аудиторської перевірки фінансової звітності кредитних спілок з урахуванням галузевих особливостей їх діяльності

Список використаних джерел:

1. Інформація про стан і розвиток кредитних установ України [Електронний ресурс] / Інформація Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – 2016. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/>. – Назва з екрана

2. Про кредитні спілки: Закон України від 20 груд. 2001 р. № 2908-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2908-14/page1>. – Назва з екрана.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Назва з екрана.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою. Розпорядження Держфінпослуг № 171 від 18 грудня 2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>. – Назва з екрана.
5. Про затвердження Порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. Розпорядження Держфінпослуг № 177 від 25 грудня 2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0069-04/ed20031225>. – Назва з екрана.
6. Гаркуша О. В. Державне регулювання кредитної кооперації дисертація [Текст] : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / Гаркуша Олександр Володимирович ; ВНЗ Укоопспілки, Полт. ун-т екон. і торгівлі. – Полтава, 2016. – 205 с.
7. Шишута О. Ю. Контроль діяльності кредитних спілок [Текст] : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Шишута Олена Юріївна ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. комерц. акад. – Львів, 2016. – 21 с.

СЕКЦІЯ 4.

РЕФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ

Андрієнко О.М., ст. викладач, Білохвост Я.С., студентка

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь

Бюджетні установи є багатограними та динамічними у своєму розвитку. Визначальною ознакою їх функціонування фінансування за рахунок коштів державного бюджету. Витрати на оплату праці є найвагомішою статтею видатків суб'єктів державного сектору, а їх облік - однією з найскладніших частин облікового процесу.

Більш ефективному і раціональному використанню державних фінансів мають сприяти постійні нормативно-правові зміни, спрямовані на адаптацію вітчизняного законодавства до міжнародних стандартів та впровадження новацій в оплаті праці в бюджетних установах.

Будь-які управлінські новації знаходять відображення в методології та методиці обліку. Бухгалтерський облік оплати праці в державному секторі є недосконалим і перебуває у процесі постійного реформування, що зумовлює актуальність досліджуваних питань, пов'язаних із новаціями в ньому.

Найбільш систематизовані дослідження можливих напрямків удосконалення методологічного та організаційно-методичного забезпечення бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці і проблем гармонізації вітчизняного обліку згідно з вимогами міжнародних стандартів висвітлено у наукових працях таких учених, як: Гізатуліна Л. В., Жиглей І. В., Левицької С. О., Ловінської Л. Г., Свірко С. В., Сушко Н. І. та ін [1].

Але майже у всіх наукових розробках висвітлюється методика і організація обліку розрахунків з оплати праці суб'єктів господарювання, що не відносяться до бюджетної сфери.

Облік розрахунків за виплатами працівникам є досить складною проблематикою відображення в бухгалтерському обліку, яка вимагає ретельного організаційного забезпечення. Для покращення організації бухгалтерського обліку заробітної плати важливе значення має досконалість синтетичного і аналітичного обліку.

Так, починаючи з 01.01.2017 р. синтетичний облік заробітної плати згідно з Наказом МФУ «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі» від 31.12.2013 р. № 1203 [4] ведеться на рахунку 65 «Розрахунки з оплати праці», який надає узагальнюючу інформацію і є основою для складання фінансової та бюджетної звітності суб'єктів державного сектору. Дані аналітичного обліку характеризують розміщення та склад персоналу за місцями його використання, відпрацьований і невідпрацьований час, фонд заробітної плати і його структуру, динаміку заробітної плати за категоріями персоналу, місцями виникнення витрат. Аналітичний облік є основним при визначенні розміру заробітної плати, відрахувань з неї та при її віднесенні на рахунки витрат [1].

Проте структура рахунку 65 «Розрахунки з оплати праці» потребує подальшого вдосконалення. Перш за все, враховуючи норми НП(С)БОДС 132 «Виплати працівникам» рахунок 65 необхідно перейменувати на «Розрахунки за виплатами працівникам»,

оскільки на рахунку 65 ведеться облік виплат, які не можна прирівнювати до заробітної плати. До таких виплат належать згідно Наказу МФУ № 1203 належать:

- виплати за виконавчими документами;
- виплати за товари, продані в кредит;
- виплати за безготівковими перерахуванням на рахунки в банках;
- виплати за договорами добровільного страхування тощо.

Зазначені виплати здійснюються не працівникам, а відповідним організаціям та установам, тобто проводяться розрахунки за обов'язковими виплатами працівників.

У табл.1 наведено запропоновані зміни в структурі рахунку «65 «Розрахунки з оплати праці».

Таблиця 1

Пропозиції з удосконалення синтетичного обліку розрахунків з виплат працівників

Відповідно до Наказу МФУ від 31.12.2013 № 1203 (діє з 01.01.2017 р.)	Пропозиції
Змінити назву	
Рахунок 65 «Розрахунки з оплати праці»	65 «Розрахунки за виплатами працівникам»
Додати субрахунок	
-	6520 «Розрахунки за виплатами працівникам при звільненні»

З огляду на зазначене пропонуємо уточнити назву рахунку 65 «Розрахунки за виплатами працівникам» та деяких його субрахунків (табл.1). Крім того, Наказом МФУ № 1203 не передбачено субрахунків у рахунку 65 для відображення інформації про виплати працівникам при звільненні [1], які зазначені в НП(С)БОДС 132 «Виплати працівникам». У зв'язку з цим пропонуємо додати до рахунку 65 «Розрахунки за виплатами працівникам» субрахунок – 6520 «Розрахунки за виплатами працівникам при звільненні», що забезпечить систематизацію та узагальнення інформації про виплати працівникам при звільненні в обліку та звітності.

Внесені пропозиції з удосконалення рахунку 65 «Розрахунки з оплати праці», відповідно до міжнародних стандартів, забезпечать прозорість облікових процесів, відкритість і зрозумілість інформації, відображеної у звітності, для іноземних користувачів [3].

Отже, основою ефективної діяльності суб'єктів державного сектору виступає чітко налагоджена система бухгалтерського обліку. Результати проведених досліджень свідчать про потребу у вдосконаленні структури субрахунків обліку розрахунків з оплати праці, а також їх узгодження з класифікацією виплат, що передбачена НП(С)БОДС 132 «Виплати працівникам». Внесені пропозиції щодо удосконалення синтетичного обліку розрахунків з оплати праці забезпечать створення уніфікованого інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Коритник Л. П. Бухгалтерський облік заробітної плати в бюджетних установах України: оновлені методологічні та методичні позиції [Електронний ресурс] / Л. П. Коритник, О. В. Клименко // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку і аудиту, № 1-2. – 2016. – URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe? 2016_1-2_9.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 «Виплати працівникам» URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-12>.

3. Обмок О. Г. Виплати працівникам відповідно до міжнародної практики в державному секторі / О. Г. Обмок // Економічний аналіз. - 2014. - Т. 18(2). - С. 43-48. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_18\(2\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_18(2)_7).

4. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 31.12.2013 р. № 1203. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/zO161-14>.

ОБЛІК ДОХОДІВ ДРУГОЇ ГРУПИ ВЛАСНИХ НАДХОДЖЕНЬ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Андрієнко О.М., ст. викладач; Кулик К.Б., студентка

Університет Державної фіскальної служби України, м. Ірпінь

Фінансування суб'єктів державного сектору здійснюють за рахунок коштів державного чи місцевого бюджетів. Крім того, бюджетним установам дозволяється здійснювати господарську діяльність. В умовах дефіциту бюджетних коштів, підвищується роль власних надходжень як засобу фінансування суб'єктів державного сектору, а тому перед бюджетними установами постає проблема пошуку резервів підвищення їх ефективності використання.

Основним нормативно-законодавчим документом, який регулює діяльність суб'єктів державного сектору, визначає порядок надходження та використання їх доходів та видатків є Бюджетний кодекс України (далі БКУ). Відповідно до БКУ доходи бюджетних установ і організацій поділяються на доходи загального та спеціального фондів. Власні надходження бюджетних установ отримуються додатково до коштів загального фонду бюджету і включаються до спеціального фонду бюджету [1]. Однак з 01.01.2017 року Міністерством фінансів України шляхом введення в дію Національних положень стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі (далі НП(С)БОДС) було змінено вимоги до ведення бухгалтерського обліку доходів суб'єктів державного сектору, а саме:

- встановленням формування нових підходів до класифікації доходів бюджетних установ (доходи бюджетних установ та організацій поділяються на доходи від обмінних і необмінних операцій відповідно до НП(С)БОДС 124 «Доходи»);

- затвердженням нового Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі в якому не передбачено поділу субрахунків доходів за коштами загального і спеціального фонду;

- змінено порядок складання фінансової звітності (запроваджено складання Звіту про фінансові результати з поділом доходів від обмінних та необмінних операцій та Приміток до фінансової звітності, в яких необхідно розкривати інформацію стосовно доходів від обмінних та необмінних операцій відповідно до НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності») [3, 4].

Введення в дію національних стандартів обліку зумовило виникнення деяких розбіжностей між БКУ та НП(С)БОДС. Це вплинуло на особливості обліку доходів бюджетних установ, зокрема другої групи власних надходжень суб'єктів державного сектору. Порівняльний аналіз класифікації доходів другої групи власних надходжень наведено в табл.1.

Тобто доходи за окремими підгрупами другої групи власних надходжень бюджетних установ відповідно до БК належать до різних видів доходів за НП(С)БОДС 124 «Доходи».

Таблиця 1

Порівняльний аналіз класифікації доходів другої групи власних надходжень

БКУ		НПСБОДС 124	
підгрупа	види надходжень	група доходів	види надходжень
1	2	3	4
1 підгрупа	благодійні внески, гранти та дарунки	доходи від необмінних операцій	трансферти
2 підгрупа	кошти, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів	доходи від необмінних операцій	Кошти, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів
3 підгрупа	кошти, що отримують вищі та професійно-технічні навчальні заклади від розміщення на депозитах тимчасово вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг, якщо таким закладам законом надано відповідне право;	доходи від обмінних операцій	доходи від відсотків, роялті та дивідендів
4 підгрупа	кошти, отримані від реалізації майнових прав на фільми, вихідні матеріали фільмів та фільмокопій, створені за бюджетні кошти за державним замовленням або на умовах фінансової підтримки.	доходи від обмінних операцій	інші доходи від обмінних операцій

У плані рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі № 1203 наведено відповідні субрахунки для обліку доходів за групами та видами відповідно до НП(С)БОДС 124 «Доходи» [2]. Однак субрахунок який раніше використовувався для обліку другої групи власних надходжень відтепер ділиться на декілька нових субрахунків нового плану рахунків. Також на цих субрахунках, крім доходів другої групи власних надходжень, обліковуються й окремі підгрупи першої групи власних надходжень.

Отже, щоб ефективно здійснювати облік, аналіз та контроль надходжень доходів бюджетних установ, а також з метою узгодження доходів другої групи власних надходжень із класифікацією доходів відповідно до НП(С)БОДС 124 «Доходи», пропонуємо відкрити для цього відповідні аналітичні рахунки робочого плану рахунків шляхом внесення змін до Розпорядчого документу про облікову політику відповідно до НП(С)БОДС 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок».

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України: Кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI// База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення 24.03.2017).
2. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ МФУ від 31.12.2013 № 1203 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14> (дата звернення 24.03.2017).
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: Наказ МФУ від 24.12.2010 № 1629 // База даних

«Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11> (дата звернення 24.03.2017).

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи»: Наказ МФУ від 24.12.2010 № 1629 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11> (дата звернення 24.03.2017).

5. Методичні рекомендації зі співставлення субрахунків бухгалтерського обліку та перенесення залишків: Наказ МФУ від 21.12.2016 № 1127. URL: <https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/buhgalterskiy-oblik/metodichni-rekomendatsiyi-zi-spivstavlennya-subrahunkiv/>.

ПРОБЛЕМИ СТИПЕНДІАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ РОЗВИТКУ

Жидєєва Л. І., к.е.н., доцент; Умерова Г. В., студентка

Університет Державної фіскальної служби України, м. Ірпін

Соціальний захист студентської молоді залишається відкритим для пошуку законодавчого вирішення актуальних та проблемних питань, серед яких необхідно виділити стипендіальне забезпечення студентів як одну із форм їхнього соціального захисту, заохочення до навчання, що спрямоване на покращення рівня життя стипендіатів за рахунок можливості оренди житла, харчування, лікування, змістовного відпочинку тощо. Саме тому проблеми стипендіальної системи є неабияк актуальні, враховуючи її реформування на початку 2017 року, що безумовно викликало багато суперечок.

Таке реформування стипендіальної системи в розрізі академічної стипендії передбачає наявність рейтингового підходу до нарахування академічних стипендій, за яким 40-45 % найкращих студентів будуть отримувати стипендію, а в розрізі соціальної стипендії також змінились умови отримання стипендії.

Проблемним питанням залишається те, що у законодавстві України відсутнє юридичне визначення поняття «стипендія», при цьому вітчизняні та зарубіжні науковці також не дають конкретного визначення терміну «стипендія». Тому пропонується стипендію розглядати як щомісячне грошове забезпечення, що регулярно надається особам, які навчаються у навчальних закладах та наукових установах за рахунок коштів загального фонду державного бюджету, а комунальних навчальних закладів за рахунок коштів відповідних бюджетів.

Фінансування стипендіального забезпечення є одним з найактуальніших питань, адже від видатків на стипендіальне забезпечення з державного бюджету залежить розмір матеріальної допомоги студентам від держави та реальне заохочення таким чином до навчання (рис. 1).

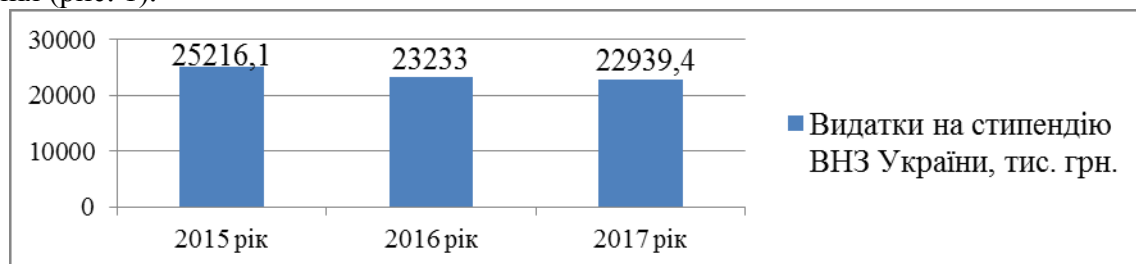


Рис. 1. Видатки на стипендію студентам вищих навчальних закладів України за 2015-2017 роки

З рис. 1 можна зробити висновок, що розмір видатків у 2017 році зменшився на 293,6 тис. грн. або на 1,26 % у порівнянні з 2016 роком, а з 2015 роком – на 2 276,7 тис. грн. або на 9,03 %. Враховуючи постійно зростаючий індекс інфляції, така тенденція до зменшення є негативною. Тобто купівельна здатність стипендії значно знизилась, тому що адекватної індексації з боку держави проведено не було через брак бюджетних коштів, і це призвело до того, що на сьогодні стипендія для більшості студентів не покриває і половини витрат.

У свою чергу, за рахунок зменшення фінансування видатків на стипендію, здійснюється економія бюджетних коштів, наданих вищим навчальним закладам для матеріального забезпечення самих стипендіатів. А тому необхідно зважити переваги та недоліки цих змін (табл. 1), а також дійти висновку стосовно удосконалення стипендіальної системи.

Таблиця 1

Переваги та недоліки реформування стипендіальної системи в 2017 році

Переваги реформування стипендіальної системи	Недоліки реформування стипендіальної системи
збільшення розмірів мінімальної та підвищеної академічної стипендії, тим самим більш реальне матеріальне забезпечення студентів;	відсутня єдина норма у законодавчих актах для вищих навчальних закладів України стосовно нарахування академічної стипендії за рейтинговим підходом;
скорочення витрат з державного бюджету України.	скасування виплат матеріальної допомоги та іменних (персональних) стипендій за рахунок коштів вищих навчальних закладів;
	скасування норми щодо отримання водночас як соціальної, так і академічної стипендії (винятком є лише діти-сироти);
	наявність неточності стосовно умов нарахування соціальної стипендії.

Отже, варто відзначити, що хоч таке реформування щодо стипендіального забезпечення є недосконалим, але це великий крок вперед щодо стимулювання студентів до якісного навчання. Проте, вводити в практику ці зміни необхідно було б лише з нового 2017/2018 навчального року, що дало б можливість уникнути багатьох проблем, які виникли на початку 2017 року, а саме затримка у виплаті стипендій з об'єктивних причин, пов'язаних із необхідністю розробки й ухвалення значної кількості рішень, як на рівні держави, так і в кожному вищому навчальному закладі.

З вищесказаного варто виокремити такі пропозиції стосовно удосконалення стипендіальної системи вищих навчальних закладів в Україні:

- мінімальна академічна стипендія повинна дорівнювати прожитковому мінімуму для працездатної особи – 1600 грн., а підвищена академічна стипендія – 2100 грн.;
- розмір мінімальної академічної стипендії повинен варіюватись в розрізі курсів;
- замість рейтингового підходу стосовно отримання академічної стипендії використовувати прохідний бал у розмірі 80 балів для нарахування мінімальної академічної стипендії, а для більш складних спеціальностей (математичних, фізичних тощо) – 75 балів;
- прописати чітку норму щодо нарахування академічної стипендії за рейтинговим підходом, а також стосовно умов отримання соціальної стипендії.

Отже, проблеми стипендіального забезпечення студентів є неабияк актуальні та потребують подальшого удосконалення як з боку держави, так і з боку науковців. А оскільки саме студентство – це майбутнє України, необхідно інвестувати в нього сьогодні для того, щоб отримати результат в подальшому. Адже розвиток України як демократичної держави із сучасною соціально спрямованою економікою може стати

ефективнішим лише за умови активного залучення молоді, оскільки її творчий потенціал та соціальний ресурс є одним з найважливіших основ модернізації суспільства.

Список використаних джерел:

1. Питання стипендіального забезпечення: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 №882 // База даних «Законодавство України» / КМУ. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/882-2004-%D0%BF> (дата звернення 25.03.2017)
2. Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 №1047 // База даних «Законодавство України» / КМУ. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1047-2016-%D0%BF> (дата звернення 25.03.2017).

ЗАСТОСУВАННЯ МЕМОРІАЛЬНОЇ ФОРМИ ОБЛІКУ УСТАНОВАМИ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ: ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ

Мельниченко І. В., к.е.н., доцент; Альошин В. Є., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

На сьогоднішній день суспільний розвиток тісно пов'язаний з процесами глобалізації економіки та розширенням міждержавних економічних відносин в усіх сферах діяльності. Реформування бухгалтерського обліку виконання державного бюджету та наближення його до міжнародних стандартів мають економічне та політичне значення. У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба в формуванні єдиних підходів до однієї з основних функцій управління – обліку. Враховуючи той факт, що стандартизація й уніфікація у цьому процесі відіграють ключову роль, слід дослідити можливості наближення й адаптації вітчизняної системи обліку до єдиного світового базису.

Протягом останніх років вітчизняними вченими досить активно проводять фундаментальні дослідження можливостей удосконалення обліку в бюджетній сфері. Зокрема, питання організації та методики обліку розглядалися в роботах П.Й. Атамаса, Ф.Ф. Бутинця, Р.Т. Джоги, Л.М. Кіндрацької, О.М. Клименко, С.О. Левицької, Н.О. Марценяк та інших. Але, при цьому залишається не вирішеним ряд проблем, які стосуються безпосередньо методології та практики ведення обліку.

В практичному застосуванні основною формою бухобліку в бюджетних установах є меморіально-ордерна. Суть меморіально-ордерної форми полягає у тому, що на підставі перевірених і згрупованих за певною ознакою первинних документів складають меморіальні ордери, в яких вказують кореспонденцію рахунків за здійсненою господарською операцією та її суму. Меморіальні ордери складають як на один документ, так і на групу однорідних первинних документів.

Інструкція про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання, затверджена Наказом ДКУ від 27.07.2000 № 68 передбачає використання у бюджетних установах 16 основних меморіальних ордерів у формі накопичувальних відомостей, кожна з яких має спеціальне призначення і специфічну будову, та одного меморіального ордера типової форми, призначеного для оформлення інших операцій, які не охоплені основними меморіальними ордерами.

Перевірені та взяті на облік первинні документи систематизують за датами здійснення операцій (у хронологічній послідовності) та заносять до меморіальних ордерів - накопичувальних відомостей.

Необхідність змін у бюджетному обліку зумовило затвердження План заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2016-2018 роки. За підсумками реалізації Плану очікується досягнення таких результатів:

- 1) запровадити національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі та плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі;
- 2) консолидувати фінансову звітність, складену згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі;
- 3) адаптувати облікову систему АС "Є-Казна" до Плану рахунків та внутрішньої платіжної системи Казначейства;
- 4) адаптувати та запровадити План рахунків в обліковій системі Казначейства.

На сайті Міністерства фінансів від 17.02.2017 оприлюднено проект Порядку складання форм меморіальних ордерів суб'єктів державного сектору.

В проекті наводяться наступні форми: Порядок складання форм меморіальних ордерів суб'єктів державного сектору; Меморіальний ордер № 1 «Накопичувальна відомість за касовими операціями»; Меморіальний ордер № 1-авт «Накопичувальна відомість за касовими операціями»; Меморіальний ордер № 2 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (установах банків)», та інші.

Ці зміни дозволять гармонізувати облік в бюджетних установах з міжнародними стандартами обліку. У нових формах більш деталізовані та уточнені правила ведення деяких рахунків. Також відбулася інтеграція нових форм меморіальних ордерів до сучасних комп'ютерних систем та до нового Плану рахунків, що значно спрощує роботу з ними.

Питанню побудови Плану рахунків відводиться особливе місце в процесі реформування бухгалтерського обліку. З 01 січня 2017 року був введений в дію План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 31.12.2013 р. № 1203. Це було зроблено для того, щоб:

- 1) уніфікувати фінансову інформацію про окремих розпорядників бюджетних коштів та бюджету різних рівнів як єдиний фінансовий організм України;
- 2) у Плані рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі з'являється поняття «нефінансові активи» (клас 1), що об'єднує поняття «необоротні активи», «запаси»; поняття «фінансові активи» (клас 2), що об'єднує поняття «грошові кошти та їх еквіваленти», «фінансові інвестиції», «дебіторська заборгованість», тобто введена трохи інша логіка поділу активів ніж була раніше;
- 3) ведення двох класів позабалансових рахунків. Це зумовлено тим, що один клас позабалансових рахунків відображає операції, що здійснюються Державною казначейською службою України, а інший – операції, що здійснюються розпорядниками бюджетних коштів.

Формування номенклатури плану рахунків можуть здійснювати лише практики високої кваліфікації. Саме тому Державне казначейство України має залишити за собою монопольне право на розроблення такого плану рахунків і внесення до нього змін з урахуванням потреб щодо розширення його інформаційних можливостей із ведення обліку виконання бюджетів і кошторисів.

Отже, сучасні умови функціонування бюджетної системи України характеризуються наявністю ряду проблемних питань в організації обліку виконання бюджетів та бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Виходом зі становища може стати взяття за основу рекомендацій міжнародних стандартів для державного сектора та ґрунтуючись на українському досвіді більш детально та зважено підійти до вдосконалення сучасної системи обліку. Оприлюднення нового проекту Порядку складання форм меморіальних ордерів суб'єктів державного сектору дасть змогу значно спростити ведення обліку в бюджетних установах та гармонізувати облік з міжнародними стандартами обліку.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації № 1127 зі співставлення субрахунків бухгалтерського обліку та перенесення залишків, затверджені Наказом Мінфіну від 21.12.2016 № 1127.
2. Наказ Міністерства Фінансів України “Про затвердження плану заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2016-2018 роки” № 34. – 5 с.
3. Марценяк Н.О. Реформування бухгалтерського обліку бюджетних установ: проблеми та перспективи // Науковий вісник БДФА – 2014. – вип. 4. – С. 346-351.
4. Клименко О.М. Удосконалення плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013.-№12.-С.19-22.

НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Рябчун О.Г., Пінаєва К.О., студентка

Університет Державної Фіскальної служби України, м. Ірпінь

На сучасному етапі розвитку країни особливу актуальність набувають питання вдосконалення управління, однією із важливих функцій якого є контроль. Держава не може нормально функціонувати і розвиватися без чітко організованої системи контролю за виробництвом, розподілом і перерозподілом суспільного продукту та іншими сферами суспільного життя в державі. Контроль є невід'ємним елементом надбудови суспільства, який зазнає серйозних змін у процесі розвитку його політичної системи, органів державного і господарського управління, законодавчої і виконавчої влади.

Особливого значення набуває державний фінансовий контроль в умовах функціонування господарюючих суб'єктів з різними формами власності.

Державний фінансовий контроль – різновид фінансового контролю, що здійснюється відповідними органами державного фінансового контролю. Він полягає у встановленні фактичного стану справ щодо дотримання вимог чинного законодавства на підконтрольному об'єкті, спрямований на забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності в ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів, що належать державі, а також використання коштів, що залишаються у суб'єкта фінансових правовідносин у зв'язку з наданими пільгами за платежами до бюджетів, державних позабюджетних фондів та кредитів, отриманих під гарантії Кабінету Міністрів України [1].

Незважаючи на значну кількість нормативно-правових документів в галузі державного фінансового контролю [2-5], в даний час в Україні відсутній єдиний нормативно-правовий акт, що узагальнює структуру, суб'єкти та об'єкти державного фінансового контролю, що спричиняє ряд суперечностей в правовому полі регулювання державного фінансового контролю.

Діюча система ДФК складається з окремих видів, методів, форм та суб'єктів. При цьому кожен елемент системи ДФК має власні недоліки та є далеким від досконалості. Крім того існуючий перелік недоліків слід доповнити загальними недоліками, які неможливо віднести до певного елемента:

1. Система ДФК не діє як єдина система, а існує у формі відокремлених ланок.
2. Система ДФК не відповідає європейським вимогам через ряд обставин, наприклад превалювання наступного контролю над попереднім та поточним.

3. Система ДФК не базується на досконалому теоретичному підґрунті. Більшість ключових понять навіть не закріплено законодавчо.

Провівши діагностику функціонування сучасної системи державного фінансового контролю в Україні, виявлено, що система державного фінансового контролю, яка функціонує на сьогодні в Україні, лише частково враховує основні принципи систем державного фінансового контролю країн ЄС, проте вона повинна враховувати традиції країни у сфері державного управління, існуючий державний та адміністративно-територіальний устрій і процес його удосконалення, бути узгоджена із загальними принципами та пріоритетами фінансової (зокрема, в бюджетному процесі) і майнової політики, а також з процесом реформ, що відбуваються у цій сфері.

Так, на сьогодні система ДФК знаходиться в процесі радикального реформування і докорінної перебудови. Тому, задля усунення даних недоліків варто провести ряд реформ.

Детальне вивчення науково-практичних напрацювань в сфері ДФК і його реформування дозволило запропонувати наступні напрями реформування ДФК в Україні:

- удосконалення діяльності підконтрольних органів шляхом чіткого визначення їх функцій і повноважень;

- законодавче врегулювання питань формування системи державного внутрішнього фінансового контролю;

- створення спеціальних підрозділів, основною метою яких є уточнення і узгодження понятійного апарату державного внутрішнього фінансового контролю та видавництво робочих глосаріїв з цієї тематики;

- встановлення механізму запровадження внутрішнього аудиту в підконтрольних органах;

- забезпечення тісного зв'язку системи державного внутрішнього фінансового контролю з міжнародними контролюючими організаціями;

- формування дієвої системи аналізу стану системи державного внутрішнього фінансового контролю з метою виявлення відхилень від бажаного стану та знаходження резервів підвищення ефективності функціонування;

- підвищення уваги до процесу гармонізації внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в системі державного внутрішнього фінансового контролю.

Окреслені заходи здатні значно покращити загальний стан контрольно-ревізійної діяльності в нашій державі.

Список використаних джерел:

1. Суть, предмет і метод державного фінансового контролю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/14170120/finansu/sutnist_meta_zavdannya_derzhavnogo_finansovogo_kontrolyu - Заголовок з екрану.

2. Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р. № 158-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>. – Заголовок з екрану.

3. Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р. № 158-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua>. – Заголовок з екрану.

4. Про заходи щодо підвищення ефективності контрольно-ревізійної роботи : указ Президента України від 27.08.2000 № 1031 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua>. – Заголовок з екрану.

5. Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушенням у бюджетній сфері : указ Президента України від 25.12.2001 № 1251 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua>. – Заголовок з екрану.

УНІФІКАЦІЯ ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Ярошинський В.М., к.е.н., доцент; Альошин В.С., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

На сьогоднішній день суспільний розвиток тісно пов'язаний з процесами глобалізації економіки та розширенням міждержавних економічних відносин в усіх сферах діяльності. Реформування бухгалтерського обліку виконання державного бюджету та наближення його до міжнародних стандартів мають економічне та політичне значення. У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба в формуванні єдиних підходів до однієї з основних функцій управління – обліку. Враховуючи той факт, що стандартизація й уніфікація у цьому процесі відіграють ключову роль, слід дослідити можливості наближення й адаптації вітчизняної системи обліку до єдиного світового базису.

Протягом останніх років вітчизняними вченими досить активно проводять фундаментальні дослідження можливостей удосконалення обліку в бюджетній сфері. Зокрема, питання організації та методики обліку розглядалися в роботах П.Й. Атамаса, Ф.Ф. Бутинця, Р.Т. Джоги, Л.М. Кіндрацької, О.М. Клименко, С.О. Левицької, Н.О. Марценяк та інших. Але, при цьому залишається не вирішеним ряд проблем, які стосуються безпосередньо методології та практики ведення обліку.

На органи Державного казначейства покладено виконання таких основних функцій: управління наявними коштами Державного бюджету України та ведення обліку касового виконання Державного бюджету України; управління коштами державних позабюджетних фондів; організація касового виконання Державного бюджету України та здійснення контролю за цим процесом; управління державним боргом; здійснення видатків Державного бюджету України.

Головне призначення казначейської системи – сприяти оптимальному управлінню доходами та витратами бюджету, а призначення казначейства як бюджетної установи – забезпечити цільове використання коштів, виділених згідно кошторису на його функціонування. Казначейська система виконання бюджету має в своїй основі такі базові принципи, як принцип єдності, збалансованості, повноти, цільового спрямування, відповідальності, при цьому держказначейство керується принципами визначеними Законом України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”.

Реалізація функцій і завдань бухгалтерського обліку в бюджетних установах, вимагає формування нових підходів, які виникали за сучасними вимогами.

Необхідність змін у бюджетному обліку зумовило затвердження План заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2016-2018 роки. За підсумками реалізації Плану очікується досягнення таких результатів:

- 1) Запровадити національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі та плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі;
- 2) Консолідувати фінансову звітність, складену згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі;
- 3) Адаптувати облікову систему АС "Є-Казна" до Плану рахунків та внутрішньої платіжної системи Казначейства;
- 4) Адаптувати та запровадити План рахунків в обліковій системі Казначейства.

Удосконалення бухгалтерського обліку у державному секторі повинно гармонізувати зі статистикою державних фінансів та створенням системи національних рахунків України. Це дасть змогу: ефективно керувати наявними ресурсами та оперативно задовольняти першочергові та інші потреби розпорядників бюджетних коштів; забезпечити прозорість і контроль за цільовим спрямуванням бюджетних коштів; своєчасно здійснювати перерахування коштів усім рівням бюджетів.

Питанню побудови Плану рахунків відводиться особливе місце в процесі реформування бухгалтерського обліку. З 01 січня 2017 року був введений в дію План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 31.12.2013 р. № 1203. Це було зроблено для того, щоб:

1) уніфікувати фінансову інформацію про окремих розпорядників бюджетних коштів та бюджети різних рівнів як єдиний фінансовий організм України;

2) у Плані рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі з'являється поняття «нефінансові активи» (клас 1), що об'єднує поняття «необоротні активи», «запаси»; поняття «фінансові активи» (клас 2), що об'єднує поняття «грошові кошти та їх еквіваленти», «фінансові інвестиції», «дебіторська заборгованість», тобто введена трохи інша логіка поділу активів ніж була раніше;

3) ведення двох класів позабалансових рахунків. Це зумовлено тим, що один клас позабалансових рахунків відображає операції, що здійснюються Державною казначейською службою України, а інший – операції, що здійснюються розпорядниками бюджетних коштів.

Із недоліків, які так і не були усунуті, можна зазначити:

1) знову не має можливості зробити правильну кореспонденцію з віднесення сум до податкового кредиту визначені в п.198.1 ПКУ;

2) реформуванню підлягають облік фінансових результатів бюджетних установ. Зокрема, розбіжність з міжнародною обліковою практикою має система обліку основних засобів;

3) відсутність рахунків для відображення податкового кредиту і відповідної кореспонденції рахунків.

Формування номенклатури плану рахунків можуть здійснювати лише практики високої кваліфікації. Саме тому Державне казначейство України має залишити за собою монопольне право на розроблення такого плану рахунків і внесення до нього змін з урахуванням потреб щодо розширення його інформаційних можливостей із ведення обліку виконання бюджетів і кошторисів.

Отже, сучасні умови функціонування бюджетної системи України характеризуються наявністю ряду проблемних питань в організації обліку виконання бюджетів та бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Слід зазначити, що досягнення мети в галузі уніфікації обліку в бюджетній сфері стикається з проблемою неузгодженості категорій, що подаються в різних законодавчих актах. Це, в свою чергу має негативний вплив не лише на організацію обліку, а й на таку його характеристику як прозорість та зрозумілість. Виходом зі становища може стати взяття за основу рекомендацій міжнародних стандартів для державного сектора та ґрунтуючись на українському досвіді більш детально та зважено підійти до вдосконалення сучасної системи обліку.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації № 1127 зі співставлення субрахунків бухгалтерського обліку та перенесення залишків, затверджені Наказом Мінфіну від 21.12.2016 № 1127.

2. Наказ Міністерства Фінансів України “Про затвердження плану заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2016-2018 роки” № 34. – 5 с.

3. Марценяк Н.О. Реформування бухгалтерського обліку бюджетних установ: проблеми та перспективи // Науковий вісник БДФА – 2014. – вип. 4. – С. 346-351.

4. Клименко О.М. Удосконалення плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013.-№12.-С.19-22.

СЕКЦІЯ 5.
БІЗНЕС-СОЦІАЛЬНА АНАЛІТИКА В ОБґРУНТУВАННІ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

MEANING AND CONTENT OF STARTUPS: ECONOMIC ASPECTS

Olha Ostapchuk, student of the faculty of accounting and finance

Zhytomyr state technological university

Investigating the theory of startups, we turned to the English-language sources, in order to find an accurate definition of this term to deeply explore and understand the idea of the startup (also start-up), seeing the fact that it originates in USA.

Inasmuch as the term startup first was used in Forbes in August 1976. We decided to do research in it. Thereby, we found a few quotations of some entrepreneurs, who were engaged in launching a startup.

In 2013, cofounder and co-CEO W. Parker and N. Blumenthal affirms: “A startup is a company working to solve a problem where the solution is not obvious and success is not guaranteed.” A. Cheung, cofounder and CEO of Homejoy says: “Startup is a state of mind. It is when people join your company and are still making the explicit decision to forgo stability in exchange for the promise of tremendous growth and the excitement of making immediate impact” [3].

Thomas Eisenmann, Professor of Business Administration at the Harvard Business School and Faculty Co-Chair of the HBS Rock Center for Entrepreneurship, author of the “Managing Startups: Best Blog Posts” says that you should think of a startup as an experiment, not as a business [5].

Turning to several dictionaries, we developed the definition of startup. Business Dictionary says that startup is an early stage in the life cycle of an enterprise where the entrepreneur moves from the idea stage to securing financing, laying down the basis structure of the business, and initiating operations or trading [1]. According to Merriam-Webster, start-up means “the act or an instance of setting in operation or motion” or “a fledgling business enterprise”. The American Heritage Dictionary suggests it is “a business or undertaking that has recently begun operation” [3].

E. Ries defined that a startup exist not just to make stuff, make money, or even serve customers. They exist to learn how to build a sustainable business. In his book he wrote that the fundamental activity of a startup is to turn ideas into products, measure how customers respond, and then learn whether to pivot or persevere. All successful startup processes should be geared to accelerate that feedback loop. “Startups also have a true north, a destination in mind: creating a thriving and world-changing business. I call that a startup’s vision. To achieve that vision, startups employ a strategy, which includes a business model, a product road map, a point of view about partners and competitors, and ideas about who the customer will be. The product is the end result of this strategy,” writes Eric. “A lot is happening simultaneously: the engine is running, acquiring new customers and serving existing ones; we are tuning, trying to improve our product, marketing, and operations; and we are steering, deciding if and when to pivot. The challenge of entrepreneurship is to balance all these activities. Even the smallest startup faces the challenge of supporting existing customers while trying to innovate” [2, p. 17-38]. In general, we consider that E. Ries gave one of the best definitions to this term. He positions a startup like a human institution designed to create a new product or service under conditions of extreme uncertainty. From his words, we realized that in real life, a startup is a portfolio of activities.

S. Blank consider that startup is a temporary organization designed to search for a repeatable and scalable business model. Steve says: “What matters is having forward momentum and a tight fact-based data/metrics feedback loop to help you quickly recognize and reverse any incorrect decisions. That’s why startups are agile. By the time a big company gets the committee to organize the subcommittee to pick a meeting date, your startup could have made 20 decisions, reversed five of them and implemented the fifteen that worked.”. In addition, Steve Blank notices: “In a startup, no business plan survives first contact with customers,” “Startups are painful, stressful and at times demoralizing. You need to passionate about it and love what you’re doing. If you don’t, there is no way you can sustain the hours, stress and disappointment. There’s no way you’re going to be able to convince investors, customers and most importantly recruit a world-class team if you not building something you think is going to change the world,” “A startup is not about executing a series of knowns. Most startups are facing a series of unknowns - unknown customer segments, unknown customer needs, unknown product feature set, etc.” [4]. In our point of view, Steve Blank defined that you need to be a true believer in the vision of you are launching the startup. Also, you have to recognize and reverse any incorrect decisions.

Basing on the research of English-language sources, we could come to the following conclusion that, in general, startup is a company that is in the first stage of its operations. These companies are often initially bankrolled by their entrepreneurial founders as they attempt to capitalize on developing a product or service for which they believe there is a demand. Due to limited revenue or high costs, most of these small-scale operations are not sustainable in the long term without additional funding from venture capitalists. Startup is a company designed to scale very quickly that aims to meet a marketplace need by developing or offering an innovative product, process or service. Further development of our research is uncovering the basic methods of accounting as element of creation and existence of startup, since startup is a type of business, which definitely needs to be controlled by accounting.

References:

1. *BusinessDictionary*, «What is startup?», available at: www.businessdictionary.com/definition/startup.html
2. E. Ries, (2011), «*The Lean Startup: How Today's Entrepreneurs Use Continuous Innovation to Create Radically Successful Businesses*» Publ., US, Inc., New York, pp. 17-38
3. N. Robehmed, (2013), *Forbes*. «What Is A Startup?», available at: www.forbes.com/forbes/welcome/?toURL=https://www.forbes.com/sites/natalierobehmed/2013/12/16/what-is-a-startup/&refURL=https://vk.com/im?sel=90427511&referrer=https://vk.com/im?sel=90427511#49c283b54044
4. R. Marsh, (2013), «13 Inspiring Quotes for Small Business from Steve Blank», available at: www.logomaker.com/blog/2013/04/29/13-inspiring-quotes-for-small-business-from-steve-blank/
5. T. Eisenmann, (2013), «Managing Startups: Best Blog Posts», available at: https://books.google.com.ua/books?id=-H79V08oykcC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ЗВІТНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Андрієнко О.М., ст. викладач, Грищук В.Р., студент

Університет державної фіскальної служби України

Інтеграція України до світової спільноти обумовила реформування бухгалтерського обліку в нашій державі з виділенням фінансового та управлінського, введення нового плану рахунків та формування фінансової звітності відповідно до вимог національних та міжнародних стандартів. Це, у свою чергу, викликало необхідність здійснення фінансового аналізу за методичними підходами, властивими ринковій економіці.

Проблемам фінансового аналізу з різних точок зору у своїх працях приділяли увагу такі українські фахівці, як А. Поддєрьогін, М. Білик, К. Ізмайлова, О. Кононенко, Н. Верхоглядова, Н. Шморгун, Т. Боголіб, С. Салига, Н. Нестеренко та інші.

Для виявлення резервів підвищення ефективності діяльності бюджетної установи та для раціонального використання нею коштів необхідно використовувати загальний аналіз звітності організації, яка фінансується з бюджету.

Звітність бюджетних установ досить різноманітна і глибоко деталізована. Це має своє об'єктивне пояснення, адже на її підставі контролюється виконання бюджетів за видатками, перевіряється доцільність витрачання бюджетних коштів відповідно до кошторисних передбачень, аналізується повнота і доцільність використання майна, своєчасність і повнота платежів, стан розрахунків та ін. Цим можна пояснити і те, що звітність бюджетних установ суворо регламентована як за змістом, так і за термінами подання [1, с.250-251].

Форми фінансової звітності, що складають бюджетні установи, регламентуються національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності", а саме: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про власний капітал, звіт про рух грошових коштів, примітки до звітів [2].

Баланс є однією з основних форм фінансової звітності бюджетної організації. Щоб керувати бюджетною установою потрібно мати вичерпну та достовірну інформацію про стан та розміщення коштів, їх загальний обсяг використання та джерела утворення. За допомогою бухгалтерського звіту «Баланс» бюджетної установи й отримують такі дані.

Аналіз основних показників, які містить бюджетна організація у балансі є досить важливим етапом формування звітності. Аналіз фінансової звітності – це процес, метою якого є визначення оцінки поточного і минулого фінансового стану установи й основних результатів її діяльності.

Необхідність аналізу балансу організації обумовлена тим, що аналіз відображає результат усієї господарської діяльності організації за коштами загального та спеціального фондів відповідно до бюджетного призначення. При проведенні такого аналізу особливу увагу необхідно зосередити на оцінці фінансової стійкості організацій.

Фінансова стійкість є елементом фінансової стабільності. Існують різні підходи щодо визначення сутності фінансової стійкості. Так, за працями Боголіб Т. М., фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів бюджетних установ, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів та забезпечення процесу розширеного відтворення [4]. Фінансова стійкість – один із головних чинників, що впливає на досягнення бюджетними установами фінансової рівноваги та фінансової стабільності. За Левицькою С. О., фінансова стійкість – це постійне стабільне перевищення доходів над видатками, передбаченими кошторисом, що дозволяє вільне маневрування коштами залежно від змін пріоритетності напрямів основної статутної діяльності. Підсумувавши думки різних авторів, ми вважаємо, що фінансова стійкість відображає повноту та своєчасність отримання бюджетними установами асигнувань з Державного та місцевих бюджетів, вміння заробляти фінансові ресурси самостійно в

рамках чинного законодавства, а також ефективність використання коштів загального та спеціального фондів.

На основі вищесказаного, на нашу думку, при формуванні системи показників доцільно враховувати особливості звітності бюджетних установ.

Основним завданням аналізу фінансової стійкості є виявлення здатності установи протистояти негативному впливу різних факторів, які впливають на її фінансовий стан. Існує декілька груп рівня стійкості. А саме:

а) абсолютна стійкість – $R_m < (Двл + Дрег)$, де R_m – мінімальні витрати бюджету, $Двл$ – власні доходи бюджету, $Дрег$ – регулюючі доходи бюджету;

б) нормальна фінансова стійкість – $R_m = (Двл + Дрег)$;

в) нестійкий фінансовий стан – $R_m > (Двл + Дрег - З)$, де $З$ – зобов'язання;

г) абсолютно нестійкий (кризовий) стан – $R_m > (Двл + Дрег)$.

Основні показники, що характеризують фінансову стійкість бюджетної установи наведено в таблиці.

Таблиця 1

Показники фінансової стійкості бюджетної установи

Назва	Зміст
Коефіцієнт незалежності	Відношення власного капіталу до валюти балансу
Коефіцієнт залежності	Відношення валюти балансу до власного капіталу
Коефіцієнт фінансової стійкості	Відношення власного капіталу до зобов'язань
Коефіцієнт маневреності	Відношення власного оборотного капіталу до власного капіталу
Коефіцієнт загальної заборгованості	Відношення суми зобов'язань до валюти балансу
Коефіцієнт реальної власності основних засобів	Відношення залишкової вартості до валюти балансу

При формуванні системи показників необхідно враховувати особливості звітності бюджетних установ. Особливу увагу необхідно звернути на формування доходів установ за двома фондами - загальним і спеціальним. Значення аналізу надходжень і використання коштів за загальним і спеціальним фондами визначається тим, що за його допомогою здійснюється контроль за правильністю їхнього утворення, а також вишукуються резерви по зміцненню матеріально-технічної бази установи і додаткових фінансових ресурсів.

Реформа бюджетної сфери, що сьогодні проводиться органами державної влади, повинна докорінно змінити не лише організаційну структуру бюджетних установ, а й сам механізм їх функціонування. У кожній бюджетній установі необхідно проводити аудит ефективності діяльності. Доцільним було б також запровадження аналітичного відділу чи посади аналітика, на якого були б покладені функції пошуків шляхів для ефективного використання коштів.

Отже, завдяки аналізу здійснюється кількісна та якісна характеристика тих змін і відхилень від планових показників, які відбуваються в установах, з'ясовуються їх причини, виявляються резерви та розробляються превентивні заходи з метою усунення виявлених негативних тенденцій на майбутнє.

Список використаних джерел:

1. Атамас П. Й. Основи обліку в бюджетних організаціях : навч. посібн. / П. Й. Атамас. – К. : Центр навчальної літератури, 2011. – 284 с.
2. НП(С)БО № 101 «Подання фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24 грудня 2010 р. № 1629 [Електронний

3. Шаповал А. С. Методика економічного аналізу виконання кошторису бюджетних установ / А. С. Шаповал. – 2016. – №3. – С. 234-238.

4. Штимер Л. Т. До питання фінансового аналізу діяльності установ державного сектору економіки / Л. Т. Штимер. – 2016. – №2. – С. 329-338.

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Воляк Л. Р., к.е.н., ст. викладач; Усик К. В., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Зернова галузь аграрного сектору є базовим сегментом всього сільського господарства нашої держави, від якої залежить продовольча безпека, її могутність та добробут населення. Дана галузь безпосередньо пов'язана з природним середовищем, земельними ресурсами та основними матеріально-технічними засобами аграрного сектору, рівень використання яких відображається в кінцевих результатах виробничої діяльності [1].

Проведене дослідження ґрунтується на фундаментальних працях вітчизняних учених: В. Бойка, Б. Губського, С. Кваші, П. Саблука, В. Суперсона, О. Шпиचाка та інших. Віддаючи належне напрацюванням вчених-економістів з питань зерновиробництва та функціонування ринку зерна слід зауважити, що для вітчизняної статистики цей об'єкт залишається малодослідженим.

Виробництво продукції зернових культур має важливе місце у сільськогосподарському виробництві. Зернові займають найвищу питому вагу в структурі посівних площ та валових зборів продукції серед інших сільськогосподарських культур. Це можна пояснити їх винятковим значенням та різнобічним використанням.

Проаналізувавши валові збори зернових і зернобобових культур можна відмітити, що існує певна тенденція до збільшення валового збору зерна (за винятком екстремального по погодним умовами 2012 р.) (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка і структура виробництва основних зернових культур в Україні

Роки	Виробництво зернових культур всього, тис. т	в тому числі:					
		виробництво пшениці		виробництво кукурудзи		виробництво ячменю	
		тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%
2011	56746,8	22323,6	39,34	22837,8	40,25	9097,7	16,03
2012	46216,2	15762,6	34,11	20961,3	45,35	6936,4	15,01
2013	63051,3	22279,3	35,34	30949,6	49,09	7561,6	11,99
2013	62285,3	21927,8	35,21	30862,0	49,55	7351,9	11,80
2014	63859,3	24114,0	37,76	28496,8	44,62	9046,1	14,17
2015	60125,8	26532,1	44,13	23327,6	38,80	8288,4	13,79
2016	66088,0	26043,4	39,41	28074,6	42,48	9435,7	14,28

Динаміка виробництва зернових і зернобобових всього має явну тенденцію до збільшення, як і виробництво пшениці, кукурудзи на зерно та ячменю. Для виявлення

загальної тенденції розвитку виробництва зернових в цілому, а також її характеру, використовуємо аналітичне вирівнювання ряду динаміки способом найменших квадратів. Вивчення основних тенденцій розвитку експорту зернових дає змогу вчасно виявити зміни у процесі виробництва й торгівлі експортованою продукцією.

За результатами розрахунків рівняння тренду всього має вигляд:

- для виробництва зернових і зернобобових:

$$Y_t = 59767,53 + 1572,93t$$

- для виробництва пшениці:

$$Y_t = 22711,83 + 1236,49t$$

- для виробництва кукурудзи на зерно:

$$Y_t = 26501,39 + 63,09t$$

- для виробництва ячменю:

$$Y_t = 8245,40 + 295,53t$$

За рівнянням тренду визначено прогнозні значення виробництва зернових культур на 2017 р. на рівні для зернових і зернобобових всього – 27657,79 тис. т, кукурудзи на зерно – 26753,76 тис. т, ячменю – 9427,5 тис. т.

Виробництво зернових культур знаходиться у прямій функціональній залежності від величини засіяних площ та урожайності. Основні показники, що характеризують технічну ефективність зернового сектору нашої держави, а саме, урожайність, обсяги та структура посівних та збиральних площ характеризуються своєю нестабільністю у часі.

Використовуючи метод індексного аналізу нами визначено за рахунок яких факторів змінювалося виробництво у 2016 р. в порівнянні з 2011 р. (табл. 2).

Таблиця 2

Зміна валового виробництва зернових і зернобобових за рахунок впливу факторів

Культура	Загальна зміна 2016 р. від 2011 р.	зміна валового виробництва за рахунок:		
		площі	врожайності	структури
Всього зернові і зернобобові	1,11	0,89	1,25	1,00
Пшениця	1,15	0,91	1,26	1,00
Кукурудза на зерно	1,21	1,18	1,02	1,00
Ячмінь	1,01	0,76	1,34	1,00

Розрахунки показують, що збільшення валового збору зернових і зернобобових всього на 11 % в основному зумовлено підвищенням урожайності окремих культур на 25%. Зменшення посівної площі деяких культур призвело до зменшення валового виробництва на 11 %. Структура земельної площі не зазнавала суттєвих коливань про що свідчить індекс зміни валового збору за рахунок структури на рівні 1.

Незважаючи на позитивні тенденції у зерновиробництві викликає деяке занепокоєння збільшення площ під кукурудзу на зерно, яка є однією з культур яка сильно виснажує ґрунт. Відповідно важливим напрямом управління галуззю на рівні держави повинна бути розроблена стратегія розвитку, яка ґрунтується на принципах сталого розвитку. На рівні підприємств необхідним є використання ресурсозберігаючих технологій, формування екологічно безпечного виробництва зернових.

Список використаних джерел:

1. Інтенсифікація як рушійний фактор подолання економічної кризи в зерновиробництві / [Ю. М. Пашенко, М. С. Шевченко, Є. М. Лебідь та ін.] // Посібник українського хлібороба (наук.-виробнич. щорічник). – К., 2010. – № 2. – С. 76–81.

2. Довгенко Я. О. Статистична оцінка тенденцій розвитку виробництва зернових та формування пропозиції / Я. О. Довгенко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2011. – вип. 20, ч. I. – С. 81–89.

ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Воляк Л. Р., к.е.н., ст. викладач; Шафарчук Л. С., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Основною олійною культурою, що вирощується в Україні є соняшник. У складі всіх олійних культур він займає 70% посівної площі. Вирощування даної сільськогосподарської культури, а в подальшому і продаж її насіння - це високорентабельна справа з невеликим терміном окупності інвестицій.

Вирощування соняшнику, на відміну від інших сільськогосподарських культур, має ряд істотних переваг:

- це досить стійка до кліматичних змін рослина, що важливо в умовах нашої країни;
- цикл росту і плодоношення цієї рослини повністю вкладається в 100-150 днів;
- висока врожайність культури на рівні приблизно 20-25 ц/га;
- невелика потреба в інвестиціях - склад і техніку можна взяти в оренду, витрати на транспортування мінімальні.

На сьогоднішній день значна увага сільськогосподарських товаровиробників прикута до вирішення проблеми підвищення економічної ефективності вирощування насіння соняшнику, оскільки саме ця культура в Україні є основною для виробництва рослинної олії та високобілкових кормів, а її експорт приносить значний валютний прибуток. Вирішення даної проблеми сприятиме підвищенню дохідності підприємств, а також зміцненню та стабільному розвитку агропромислового комплексу.

Протягом останніх років спостерігається стала тенденція розширення посівних площ цієї культури, що зумовлено вигідністю її вирощування для аграрних підприємств порівняно з іншими сільськогосподарськими культурами. Зростання площ посіву під соняшником та стабільна урожайність забезпечили Україні високі валові збори (рис 1).

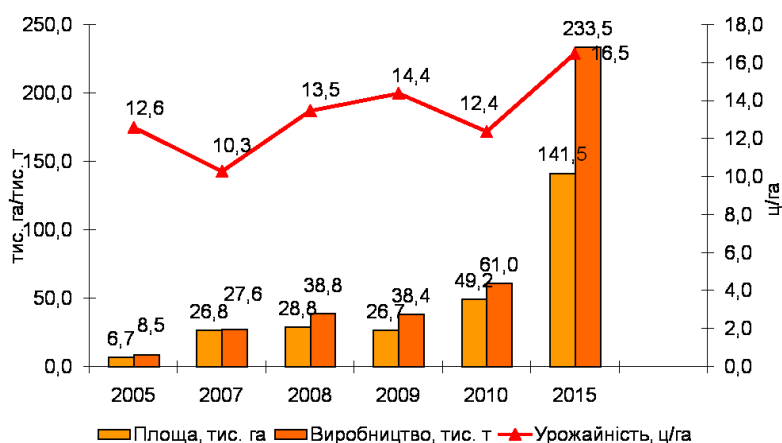


Рис. 1 Валовий збір, посівна площа та урожайність насіння соняшника в Україні, 2005-2015 рр.

З графіка бачимо, що площі посіву соняшника та урожайність мають тенденцію до зростання, що відповідно сприяє росту валового виробництва даної культури. Варто зауважити, що посів соняшника в Україні 2015 року становив більше 5,5 млн га. Уперше в історії країни, офіційні оцінки виявилися настільки вражаючими. Небувалий урожай

соняшнику сприяв рекордному темпу переробки. Відбулося суттєве зростання експорту соняшнику на світовий ринок. І це був найбільший обсяг експорту порівняно з минулими роками.

В Україні соняшник вирощується в основному в Запорізькій області, Кіровоградській, Полтавській і Харківській. Остання, на думку вчених, є однією зі сприятливих по ґрунтово-кліматичним умовам для виробництва і займає по валовому збору одне з ведучих місць серед областей України.

З метою виявлення взаємозв'язків між факторами нами було проведено аналітичне групування усереднених даних регіонів України за 2015 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Аналітичне групування областей України за виробництвом насіння соняшнику, 2015 р.

№	Валовий збір, тис.т	Області	Середні значення валового збору, тис. т	Середні значення площі, тис.га	Середні значення урожайності, ц/га	Середні значення витрат на виробництво, тис.грн	Рівень рентабельності, %
1.	4,7-243,6	9	46,39	19,38	22,51	414,24	60,12
2.	243,5-482,3	3	391,23	152,37	25,60	366,07	63,37
3.	482,3-721,0	5	508,96	260,58	20,80	366,88	85,72
4.	721,0-959,8	3	847,47	402,93	21,57	389,00	74,93
5.	159,8-1198,6	4	1125,68	505,75	22,70	337,98	93,15

Найменший валовий збір насіння соняшнику у 2015 р. отримала 1 група у яку входять практично усі області Західної України (Закарпатська, Волинська, Рівненська, Чернівецька, Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська, Хмельницька та Житомирська). Основний фактором невисокого виробництва виступила незначна кількість площ виділених під соняшник. Незважаючи на достатньо високу урожайність – 22,51 ц/га в групі витрати на виробництво продукції були найвищими серед усіх регіонів України, що й призвело до найнижчої середньої рентабельності – 60,12%.

На основі проведеного аналізу виявлено, що виробництво соняшнику знаходиться в прямій залежності з площею посіву та обернений - з витратами на виробництво продукції.

Аналізуючи динаміку рентабельності виробництва соняшнику, слід зауважити наявність значних коливання показників (рис. 2). Це пояснюється тим, що посів соняшника в Україні кожного року суттєво відрізняється, адже сільськогосподарські підприємства чітко дотримуються сівозміни.

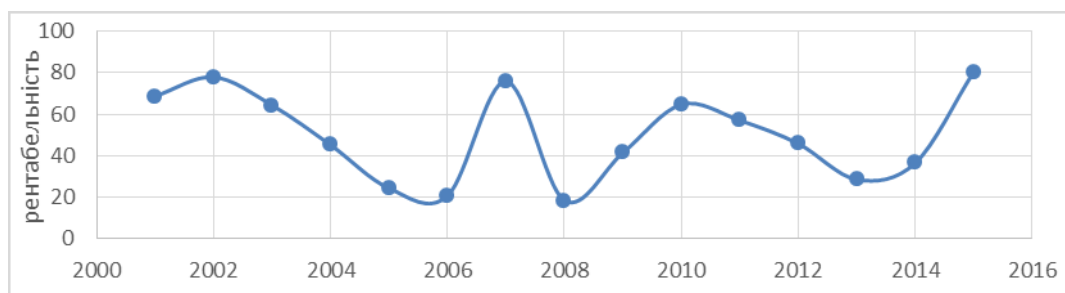


Рис. 2. Динаміка рентабельності виробництва соняшника в Україні, 2000-2016 рр.

Отже, одним із шляхів для підвищення рівня рентабельності виробництва соняшнику, а зокрема збільшення вирощування цієї культури необхідно удосконалення

регіонального розміщення посівів соняшника виходячи з біологічних особливостей, покращити технології вирощування і збирання сільськогосподарської культури.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Сарафонов І. С. Формування механізму регулювання діяльності підприємств на ринку олійно-жирової продукції : дис. канд. ек. наук : 08.00.04 – екон. та управл. підпр. / Сарафонов І. С. – Вінниця, 2016. – 236 с.

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ

Гайдаєнко О. М., к.е.н, доцент; Голубєв М. І., студент

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Фінансовим підсумком господарської діяльності будь-якого підприємства, як знаємо, є його прибутковість. У кількісному значенні, прибуток виражається різницею між одержаною виручкою (після сплати всіх видів податків та зборів) та повною (комерційною) собівартістю реалізованої продукції. З суми одержаного прибутку згідно із Законом України "Про оподаткування прибутку підприємств" проводиться відрахування до бюджету. Прибуток, який залишається після сплати податку на прибуток до державного бюджету, є чистим прибутком підприємства. Він надходить у розпорядження власників підприємства, а якщо це підприємство державне — то в розпорядження трудового колективу підприємства. Підприємства розподіляють прибуток, що залишається у їх розпорядженні, за напрямками використання на власний розсуд.

У процесі розподілу чистого прибутку формуються грошові фонди цільового призначення: фонд коштів, які спрямовуються на розвиток та вдосконалення виробництва; фонд коштів, які спрямовуються на соціальні потреби; фонд коштів для матеріального заохочення; резервний (страховий) капітал; фонд коштів, які спрямовуються на фінансові інвестиції; фонд коштів, які використовуються на інші цілі.

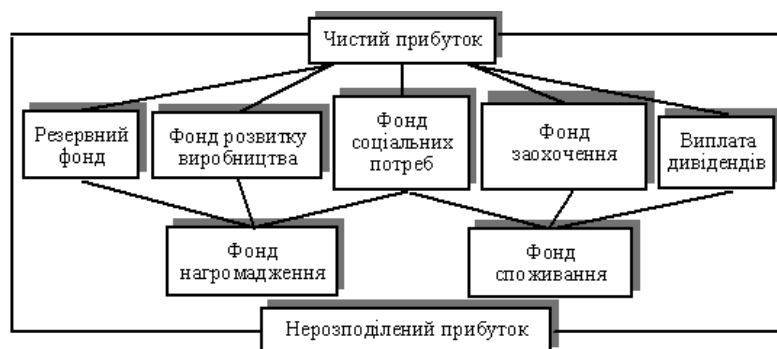


Рис. 1. Використання чистого прибутку.

Фонд коштів на розвиток і вдосконалення виробництва витрачається на задоволення потреб, які пов'язані зі зростанням обсягів виробництва, технічним переозброєнням, удосконаленням технології виробництва та інших потреб, що забезпечують зростання і вдосконалення матеріально-технічної бази підприємства. Конкретно ці витрати являють собою капітальні вкладення в будівництво нових виробничих площ, реконструкцію підприємств і т. д. Це також витрати на проведення науково-дослідницьких і дослідно-конструкторських робіт.

Фонд коштів, які спрямовуються на соціальні потреби, використовується на витрати, що сприяють соціальному розвитку колективу підприємства, а саме: будівництво, реконструкція, інші форми поліпшення об'єктів основних засобів соціально-культурної сфери, інші витрати в даному напрямі (крім витрат на утримання об'єктів цієї сфери, які, згідно з новими стандартами бухгалтерського обліку, здійснюються за рахунок витрат діяльності і враховуються при визначенні прибутку як фінансового результату діяльності).

Фонд коштів для матеріального заохочення використовується (якщо мова йде про акціонерні товариства) з метою стимулювання держателів акцій вкладати кошти у капітал підприємства, підтримки прийнятного курсу акцій на фондовому ринку через виплату дивідендів; частина чистого прибутку може, якщо це обумовлено в колективному договорі, спрямовуватися на виплату винагороди працівникам за загальні результати роботи за підсумком року й на інші форми підвищення матеріальної заінтересованості працівників у досягненні високих кінцевих результатів роботи.

Резервні (страхові) фонди можуть створюватися за рахунок прибутку підприємствами всіх форм власності для використання на випадок різкого погіршення фінансового становища в результаті тимчасової зміни ринкової кон'юнктури, стихійного лиха тощо. Що ж стосується акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю та інших господарських товариств, то створення ними резервних (страхових) фондів за рахунок прибутку є обов'язковим у порядку і розмірах, що визначаються установчими документами [1].

Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства, використовується у випадках порушення підприємством чинного законодавства для сплати різних штрафів і санкцій. Так, з чистого прибутку сплачуються штрафи при недотриманні вимог з охорони навколишнього середовища від забруднення, санітарних норм і правил, при завищенні регульованих цін на продукцію. З чистого прибутку стягується незаконно отриманий підприємством прибуток [2].

Розглянемо методику аналізу (таблиця 1) використання прибутку ПП "Виробничо-торгова компанія "Лукас" [3].

Таблиця 1

Аналіз використання прибутку

Показники	За 2015р.	За 2016р.	Зміна	
			сума, тис. грн.	% до статті
1. Прибуток до оподаткування	19031	14095	4936	135,02
2. Податок на прибуток	4020	3272	748	122,86
3. Дохід з податку на прибуток	-	-	-	-
4. Чистий прибуток	15011	10823	4188	138,70
5. Використання прибутку	-	-	-	-
- відрахування в резервний капітал	-	-	-	-
- нарахування дивідендів	-	-	-	-
6. Нерозподілений прибуток	15011	10823	4188	138,70
- зміни за рік	15011	-	-	-
- залишок на початок року	33191	-	-	-
- залишок на кінець року	48202	-	-	-

На підприємстві нерозподілений прибуток збільшився на 4188 тис.грн. або на 38,7%, це відбулося в зв'язку з ростом прибутку до оподаткування, який в свою чергу збільшився на 4936 тис.грн. або на 35,02% порівняно з аналогічним періодом попереднього року. Податок на прибуток порівняно з попереднім роком збільшився на 748 тис.грн. або на 22,86%. На підприємстві відсутні відрахування в резервний капітал та на дивіденди, тому нерозподілений прибуток співпадає з його чистим прибутком. Залишки нерозподіленого прибутку на кінець звітної року склали 48202 тис. грн.

У збільшенні прибутку та високій рентабельності зацікавлені і підприємства, і держава, оскільки, з одного боку, вони є прямим джерелом виробничого і соціального розвитку підприємства, а з іншого — забезпечують постійні й зростаючі надходження до державного бюджету.

Список використаних джерел:

1. Підручник «Фінансова діяльність підприємства» / О.М. Бандурка. 2000 – 249 с. - http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/520/Bandurka.pdf
2. <http://www.finalearn.com/lifers-1132-1.html> - Розподіл та використання прибутку підприємства.
3. Інтернет-ресурс Smida – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>

АНАЛІЗ СПІВВІНОШЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ

Гайдаєнко О. М., д.е.н., професор; Ріжко О. Ю., студентка

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

В ході безготівкових розрахунків між організаціями виникає дебіторська та кредиторська заборгованість. Дебіторська заборгованість - заборгованість юридичних і фізичних осіб даному господарюючому суб'єкту. Кредиторська заборгованість – заборгованість господарюючого суб'єкта перед іншими особами, яку цей суб'єкт зобов'язаний погасити.

Співвідношення власних і позикових ресурсів характеризує ступінь фінансової стійкості підприємства, його платоспроможність, т. е. його можливість своєчасно і повністю виконувати зобов'язання, визначається за допомогою спеціальних коефіцієнтів, які враховують реальні і потенційні фінансові ресурси підприємства, співвідношення між його зобов'язаннями і грошовими надходженнями, а також іншими активами як в короткострокові, так в довгострокові періоди часу.

Рівень дебіторської заборгованості визначається багатьма факторами:

- видом продукції, за яку ведуться розрахунки
- ємністю ринку
- ступенем насиченості ринку даним видом продукції
- застосовуваними формами безготівкових розрахунків за цю продукцію

При аналізі слід встановити динаміку дебіторської заборгованості, тобто зміна її розміру за аналізований період; розглянути її склад, тобто за якими конкретно підприємствами і особами вона числиться і в яких сумах; з'ясувати терміни виникнення заборгованості.

Особливу увагу слід приділити виявленню невинуватеної, а також простроченої дебіторської заборгованості.

До невинуватеної заборгованості відносяться:

- заборгованість дебіторів щодо недостач, розтрат і розкрадань;
- заборгованість відділу капітального будівництва даного підприємства, що утворилася в результаті порушень фінансово-кошторисної дисципліни;
- товари відвантажені, не оплачені в строк покупцями.

Дебіторська заборгованість, за якою минув строк позовної давності, що становить три роки, списується на фінансові результати організації як збиток.

При аналізі слід виявити невиправдану кредиторську заборгованість.

До неї відносяться:

- прострочена заборгованість постачальникам по не сплаченим в строк розрахунковим документам;
- заборгованість постачальникам по невідфактурованим поставкам.

Така заборгованість виникає, якщо підприємство отримує від постачальників матеріали, а розрахункові документи за них ще не надійшли ні в дану організацію, ні в банк, що обслуговує її.

Слід встановити динаміку кредиторської заборгованості, розглянути її склад за даними аналітичного обліку організації, а також з'ясувати терміни її виникнення.

Незатребувана кредиторська заборгованість, через яку минули всі терміни позовної давності, що становлять три роки, приєднується до прибутку даної організації.

Проаналізуємо структуру дебіторської та кредиторської заборгованості ПАТ "Білоцерківський завод залізобетонних конструкцій"[3] (таблиця 1;2).

На основі отриманих даних видно, що на початок року коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованостей говорить про перевищення дебіторської та кредиторської заборгованості на 4%.

Таблиця 1

Структура дебіторської заборгованості

Показники	2015	2016	Зміна
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2859	3229	370
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	2153	1857	- 296
з бюджетом	0	11	11
Інша поточна дебіторська заборгованість	114	232	118
Всього ДЗ	5126	5329	203

Таблиця 2

Структура кредиторської заборгованості

Показники	2015	2016	Зміна
Відстрочені податкові зобов'язання	291	275	-16
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	2500	2500	0
за товари, роботи, послуги	0	9	9
за розрахунками з бюджетом	478	935	457
за розрахунками зі страхування	163	0	-163
за розрахунками з оплати праці	361	0	-361
за одержаними авансами	460	1486	1026
Поточні забезпечення	296	1132	836
Інші поточні зобов'язання	366	299	-67
Всього КЗ	4915	6636	1721
Співвідношення ДЗ та КЗ	0,96	1,24	8,48

На кінець року цей коефіцієнт склав 1,24 що говорить про перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською заборгованістю на 24%.

Дане співвідношення на початок року є раціональним, тому що дебіторська заборгованість перевищує кредиторську заборгованість, але на кінець року дане співвідношення є не раціональним бо кредиторська заборгованість повинна перевищувати дебіторську заборгованість не більше ніж на 10%.

Перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською означає відволікання коштів з господарського обороту і в подальшому може призвести до необхідності залучення дорогих кредитів банку і позик для забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності підприємства.

Значне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською створює загрозу фінансовій стійкості підприємства. Проте робити висновки, що підприємство знаходиться в нестійкому і нестабільному стані не варто, так як проаналізовано лише рік.

Список використаних джерел:

1. Конспект лекцій з дисципліни “Фінансовий аналіз” для студентів IV курсу всіх форм навчання всіх спеціальностей /Укл. Н.В.Мозгова, О.М.Гайдаєнко - Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013 р.- 152с.;
2. Библиографическое описание: Каримова Р. А. Анализ дебиторской и кредиторской задолженности // Молодой ученый. — 2015. — №10. — С. 690-692.
3. Інтернет-ресурс Smida – [<http://www.smida.gov.ua>].

АНАЛІТИЧНА ДІАГНОСТИКА МОЖЛИВОГО БАНКРУТСТВА

Гайдаєнко О. М., к.е.н, доцент; Шамін К. Е., студент

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Під банкрутством підприємства розуміють неможливість виконання ним своїх фінансових зобов'язань. Банкрутство є наслідком розвитку кризового фінансового стану, коли підприємство проходить шлях від епізодичної до стійкої неплатоспроможності. Передумовою банкрутства є тривалий нестабільний стан фінансів підприємства, неефективне їхнє використання.

Одним із перших сигналів банкрутства є неплатоспроможність підприємства. Неплатоспроможність підприємства, з фінансового погляду, означає, що підприємство [1]:

- поглинає ресурси або засоби кредиторів (постачальників, банків, власних працівників, акціонерів), їх товари, гроші та послуги;
- формує недоплати з податків та інших обов'язкових платежів.

Аналітична діагностика можливого банкрутства припускає вивчення:

- складу і структури фінансових зобов'язань за терміном погашення;
- структури капіталу підприємства і коефіцієнтів фінансової стійкості;
- стану довгострокових і короткострокових зобов'язань;
- структури активів підприємства і коефіцієнтів платоспроможності;
- періоду оборотності кредиторської заборгованості.

Аналіз і оцінка структури балансу підприємства проводяться на основі коефіцієнта ліквідності та коефіцієнта забезпеченості власними оборотними коштами. Структура балансу підприємства визначається незадовільною, а підприємство неплатоспроможним, якщо задовольняється одна з таких умов:

1. Коефіцієнт загальної ліквідності на кінець звітного періоду є меншим за 1.
2. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами є меншим за 0,1.

Треба, проте, наголосити на тому, що визнання підприємства неплатоспроможним зовсім не означає його негайної ліквідації. Це тільки попередня фіксація стану фінансової нестійкості, а відповідно – потреби забезпечення оперативного контролю за фінансовим станом підприємства і своєчасного вжиття заходів для виведення його з кризи.

Незадовільна структура балансу — це такий стан майна і зобов'язань боржника, коли за рахунок свого майна він не спроможний забезпечити своєчасне виконання зобов'язань перед кредиторами у зв'язку з недостатнім рівнем ліквідності такого майна.

Питаннями діагностики ймовірності банкрутства займалися такі закордонні вчені, як: Е. Альтман, Д. Ліс, Г.Спрингейт, Е. Тоффлер та інші, а також такі вітчизняні вчені: П. Беліков, О. Давидова, В. Кадиков, Р. Сайфуллін, О.Терещенко.

Найбільш поширеним методом оцінки ймовірності банкрутства підприємства є запропонована американським економістом Е. Альтманом Z-модель на основі п'ятифакторів [2,с.124]:

$$Z = 1,2 \text{ Коб} + 1,4 \text{ Кчп} + 3,3 \text{ Кр} + 0,6 \text{ Кп} + 1,0 \text{ Кв},$$

де Коб – частка оборотних засобів у активах, тобто відношення поточних активів до загальної суми активів підприємства;

Кчп – рентабельність активів, тобто відношення чистого прибутку звітного року і минулих років до загальної суми активів;

Кр – рентабельність активів, обчислена за валовим прибутком;

Кп – коефіцієнт покриття за ринковою вартістю власного капіталу;

Кв – віддача всіх активів, тобто відношення чистого доходу до загальної суми активів.

Коефіцієнти 1,2; 1,4; 3,3; 0,6; 1,0 – вибрано емпірично в результаті аналізу великої кількості підприємств. Залежно від значення Z прогнозується ймовірність банкрутства:

- до 1,8 – дуже висока;- від 1,81 до 2,7 – висока;- від 2,71 до 2,9 – можлива;- понад 2,9 – дуже низька.

Таблиця 1

Побудуємо модель можливого банкрутства ПП "Виробничо-торгова компанія "Лукас" за 2016 рік [3]

Показники	Розрахунок	На кінець року
Частка оборотних засобів у активах (Коб)	46685/97474	0,479
Рентабельність активів, обчислена за чистим прибутком (Кчп)	15011/97474	0,154
Рентабельність активів, обчислена за валовим прибутком (Кр)	39991/97474	0,410
Коефіцієнт покриття за ринковою Вартістю власного капіталу (Кп)	18000/97474	0,185
Віддача всіх активів (Кв)	282449/97474	2,898
Z-показник ймовірності банкрутства	-	5,152
Оцінка можливості банкрутства	-	Дуже низька

Отже, для підприємства ймовірність настання банкрутства дуже низька. Модель можливого банкрутства була побудована на основі даних річної фінансової звітності приватного підприємства "Виробничо-торгова компанія "Лукас".

Також існують різноманітні неформалізовані критерії, що дають можливість прогнозувати імовірність потенційного банкрутства, серед яких виділяють основні та допоміжні.

До основних належать показники з низьким рівнем або динамікою, які сьогодні або в найближчий перспективі можуть призвести до банкрутства. До їх числа відносять:

- прострочену кредиторську заборгованість по кредитах банку та позиках;

- тенденцію зниження коефіцієнта ліквідності;
- дефіцит власного оборотного капіталу;
- низьку якість прибутку або значні збитки тощо.

До допоміжних критеріїв можна віднести показники та неформалізовані ознаки, низький рівень або динаміка яких не є підставою для розгляду поточного фінансового стану як критичного, але вони сигналізують про можливість різкого його погіршення, якщо не будуть прийняті відповідні заходи. До них належить:

- порушення ритмічності виробництва;
- тривалі зупинки виробництва;
- непередбачливу інвестиційну політику;
- участь у судових розглядах сумнівного характеру тощо.

Перераховані основні та допоміжні критерії використовуються при внутрішньому та зовнішньому аналізі.

Список використаних джерел:

1. Інтернет-ресурс, «Аналітична діагностика можливого банкрутства» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://www.studfiles.ru/preview/5129249/>]
2. Конспект лекцій з дисципліни “Фінансовий аналіз” для студентів IV курсу всіх форм навчання всіх спеціальностей /Укл. Н.В.Мозгова, О.М.Гайдаєнко - Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013 р.- 152с.
3. Інтернет-ресурс Smida – Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>

АНАЛИЗ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ

Гайдаєнко О.Н., к.э.н., доцент, Гонtareва Т.Е., студентка

Одесский национальный экономический университет, г.Одесса

В современных условиях важное значение приобретает анализ и оценка финансового состояния предприятий. Грамотное распределение полученных финансовых средств, поиск дополнительных резервов привлечения финансовых ресурсов позволят фирме оптимизировать собственные финансовые потоки, принесут дополнительный доход, ускорят оборачиваемость капитала. Нерациональное управление финансовыми ресурсами, наоборот, приводит к замедлению оборачиваемости средств, увеличения степени зависимости предприятия от заемного капитала, снижение прибыльности и эффективности деятельности.

Целью оценки финансовой устойчивости предприятия является объективный анализ величины и структуры активов и пассивов предприятия, а так же определения на этой основе меры его финансовой стабильности и независимости, тенденции изменения уровня этой независимости, а также соответствия финансово-хозяйственной деятельности предприятия целям его уставной деятельности [2].

С помощью анализа коэффициентов можно выявить сильные и слабые стороны предприятий, фирм, оценить готовность предприятия к погашению своих долгов соответствие состояния активов и пассивов предприятия основной задачей его финансово-хозяйственной деятельности.

Различают абсолютные и относительные показатели финансовой устойчивости. К абсолютным показателям, характеризующих финансовую устойчивость предприятия относят, как наиболее обобщающий показатель, остаток или недостаток источников средств для формирования запасов и затрат. Этот показатель получают в виде разницы

величины источников средств и величины запасов и затрат. К относительным показателям, характеризующих финансовую устойчивость предприятия относятся: коэффициент соотношения заемных и собственных средств, коэффициент финансовой независимости, коэффициент автономии, коэффициент маневренности собственного капитала, коэффициент покрытия долгов, коэффициент обеспеченности оборотных активов собственными средствами, коэффициент отношения стоимости производственных активов и стоимости имущества, коэффициент структуры долгосрочных вложений, коэффициент структуры заемного капитала [3].

Проведем анализ финансовой устойчивости на примере ПАО «Коростенский машиностроительный завод» [1]. Расчет сводится в таблицу (табл. 1), после чего можно сделать выводы о финансовой устойчивости предприятия.

На 1 грн. собственных средств на начало года приходится 69 коп. заемного капитала, а на конец года 1 грн. 49 коп, что отображает негативную тенденцию и данное значение выше критического ($1,49 > 1$). Это подтверждается снижением коэффициента финансовой независимости, который ниже рекомендуемого значения ($0,66 < 1$). Тем более снижается доля собственного капитала на 18% от общей суммы финансовых ресурсов и на конец года чуть ниже рекомендуемого ($0,4 < 0,5$). Кроме того наблюдается тенденция снижения степени эффективности использования собственных оборотных средств, так её уровень ниже рекомендованного значения ($0,21 < 0,5$). Коэффициент обеспеченности на конец года меньше рекомендованного значения ($0,13 < 0,2$). Уровень покрытия обязательств не находится на должном уровне. Коэффициент соотношения стоимости производственных активов и стоимости имущества на удовлетворительном уровне на начало и на конец года ($0,69 > 0,5$; $0,64 > 0,5$ соответственно). Снижение коэффициента свидетельствует о уменьшении производственных возможностей предприятия.

Таблица 1

Анализ финансовой устойчивости

Критерии и показатели	Алгоритм расчета и критическое значение	На начало года	На конец года	Отклонение (+,-)
01	02	03	04	05
Коэффициент соотношения заемных и собственных средств	Ссудный капитал / собственный капитал ($<1,0$)	$5373/7683=0,69$	$8958/5975=1,49$	0,8
Коэффициент финансовой независимости	Собственный капитал / Ссудный капитал (>1)	$7683/5373=1,42$	$5975/8958=0,66$	-0,76
Коэффициент автономии	Собственный капитал / общий объем источников финансирования ($>0,5$)	$7683/13056=0,58$	$5975/14933=0,4$	-0,18
Коэффициент маневренности собственного капитала	Собственные оборотные средства / собственный капитал ($>0,5$)	$(7683-5107)/7683=0,33$	$(5975-4682)/5975=0,21$	-0,12
Коэффициент покрытия долгов	Оборотные активы / все обязательства (>1)	$7949/5373=1,47$	$9595/8958=1,07$	-0,4
Коэффициент обеспеченности оборотных активов собственными средствами	Собственные оборотные средства / оборотные активы ($\geq 0,2$)	$2576/7949=0,32$	$1293/9595=0,13$	-0,19

Коэффициент отношения стоимости производственных активов и стоимости имущества	Производственные активы + Раздел III актива баланса / балансовая стоимость имущества ($\geq 0,5$)	$(4278+5664)/14235=0,69$	$(3867+4380+656)/13860=0,64$	-0,05
--	---	--------------------------	------------------------------	-------

* - источником информации для показателей служит Бухгалтерский баланс.

Таким образом, предприятие не является финансово устойчивым. Устойчивость финансового состояния может быть повышена путем: ускорения оборачиваемости капитала в текущих активах, в результате чего произойдет относительное его сокращение на рубль оборота; обоснованного уменьшения запасов и затрат; пополнения собственного оборотного капитала за счет внутренних и внешних источников.

Список использованных источников:

1. Годовая финансовая отчетность предприятия ПАО «Коростенский машиностроительный завод». – [Электронный ресурс] – Режим доступа <http://smida.gov.ua/>
2. Калинина Т.В., к.э.н., доцент «Расчет показателей финансового состояния организации с учетом новых форм финансовой отчетности»
3. Шеремет А.Д., Негашев Е.В. Методика финансового анализа деятельности коммерческой организаций – 2-е изд., перераб. И доп. – М.: ИНФРА-М, 2012.-208с.

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПРОДАЖУ

Гайдаєнко О.Н., к.е.н., доцент, Мубаракишина Т.О, студентка

Одеський національний економічний університет, м.Одеса

Ступінь прибутковості підприємства визначається показником рентабельності. Рентабельність вимірюється системою відносних показників, що характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності, прибутковість окремих видів продукції. Показники рентабельності більш повно, чим прибуток, характеризують остаточні результати господарювання, оскільки їх величина відображає співвідношення ефекту з вкладеним капіталом або спожитими ресурсами [4,с.232].

Існує багато коефіцієнтів рентабельності, які використовуються в залежності від характеру оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, що в свою чергу, визначає вибір оціночного показника (прибутку). Це може бути чотири різних показники:

- валовий прибуток (стр. 050. ф.№2) ;
- операційний прибуток (стр.100 ф.№2) ;
- прибуток до оподаткування (стр.170. ф.№2);
- чистий прибуток (стр.220 ф.№2) [1,с.13].

В залежності від того, з чим порівнюється обраний показник прибутку, розрізняють дві групи коефіцієнтів рентабельності: рентабельність капіталу та рентабельність продаж. [1,с.14].

Пропоную розглянути факторний аналіз рентабельності продажу ПАТ Житомирського маслозавода - компанія «Рудь» [2].

Для зростання рентабельності продажу необхідно проаналізувати складові операційних витрат. Розглянемо за рахунок чого збільшилась собівартість продукції (табл. 1). Одними із факторів, які впливають на зміну рівня рентабельності продажу, є матеріаломісткість, оплатомісткість, амортизаціомісткість та витратомісткість.

Аналіз впливу факторів на зміну рівня рентабельності продажу (табл.1) показав, що у 2013, 2014 та 2015 роках рентабельність продажу складала 25,627%, 24,034% та 24,027% відповідно. Рентабельність продажу у 2015 році в порівнянні з 2013 роком зменшилась на 1,599 п.п., за рахунок негативного впливу такого фактора як амортизаціомісткість.

Коефіцієнт витратомісткості зменшився на 2,4% за рахунок того, що інші витрати звичайної діяльності оптимізовані і мають раціональну структуру. Коефіцієнт оплатомісткості зменшився на 1,8% за рахунок того, що темп росту чистого доходу перевищував темп росту витрат на оплату праці. А коефіцієнт амортизаціомісткості знизився на 0,1% через зменшення витрат на амортизацію. Це свідчить про те, що на 1 грн. чистого доходу на кінець звітного року припадає на 1 копійку менше витрат на амортизацію, ніж на кінець 2013 року. Проте позитивну дію цих факторів було зменшено підвищенням матеріаломісткості на 3,3%.

У 2015 році в порівнянні з 2014 роком зменшення амортизаціомісткості та оплатомісткості позитивно вплинуло на рентабельність продаж. Причому ці коефіцієнти зменшились лише на 0,4% та 1,2%. Проте позитивним моментом є те, що коефіцієнти матеріаломісткості та витратомісткості збільшились у меншій мірі, ніж в порівнянні з 2013 роком. Тобто підприємство намагалося зменшити дані витрати [1,с.15].

Таким чином, на ПАТ «Рудь» найбільш негативний вплив на рівень рентабельності продажу має збільшення матеріаломісткості, що призвело до зниження рентабельності підприємства на 1,1 п.п. в порівнянні з 2014 роком. Тобто підприємство має резерви збільшення рентабельності на 1,2% шляхом доведення матеріаломісткості та витратомісткості до рівня минулого року.

Таблиця 1

Аналіз впливу факторів на зміну рівня рентабельності продажу

Показники	Роки			Відхилення 2015 р. до 2013 р.	Відхилення 2015 р. до 2014 р.
	2013	2014	2015		
1. Прибуток від основної операційної діяльності, тис. грн.	80164	98245	133630	+53466	+35385
2. Чистий дохід, тис. грн.	1003350	1186576	1523184	+519834	+336608
3. Рентабельність продажу, %	25,627	24,034	24,027	-1.599	-0.007
4. Матеріальні витрати, тис. грн.	513110	645843	880922	+367812	+235079
5. Витрати на оплату праці, тис. грн.	67142	75715	86581	+19439	+10866
6. Амортизація, тис. грн.	46242	59433	74080	+27838	+14647
7. Інші витрати діяльності, тис. грн.	127330	130008	175611	+48281	+45669
8. Коефіцієнт матеріаломісткості	0,642	0,664	0,675	+0.033	+0.011
9. Коефіцієнт оплатомісткості	0,084	0,078	0,066	-0.018	-0.012
10. Коефіцієнт амортизаціомісткості	0,058	0,061	0,057	-0.001	-0.004

11. Коефіцієнт інший витрато місткості	0,159	0,134	0,135	-0.024	+0.001
Вплив на зміну рівня рентабельності продажу:					
- матеріаломісткості				-0.033	-0.011
- оплато місткості				+0.018	+0.012
- амортизаціомісткості				+0.001	+0.004
- витрато місткості				+0.024	-0.001

Для зменшення рівня матеріальних витрат підприємству необхідно:
- раціонально використовувати матеріальні ресурси;

- не допускати понад нормативних залишків матеріальних ресурсів на складі;
- дотримуватися ритмічність поставок сировини і матеріалів та дотримуватись всього ланцюга технологічного процесу з тим, щоб не допускалась перевитрата матеріальних ресурсів на одиницю продукції;
- знаходити більш вигідних постачальників, а також дотримуватись ритмічності виробничого процесу.

А також підприємству необхідно оптимізувати інші витрати діяльності, переглянути їх структуру.

Список використаний джерел:

1. Гавалешко С.В. Рентабельність підприємства та шляхи його підвищення [Електронний ресурс] / С.В. Гавалешко // Економікс. – 2012. – № 10. – Режим доступу : www.rusnauka.com
2. Річна фінансова звітність ПАТ «Рудь».- [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>
3. Опорний конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз» для бакалаврів усіх форм навчання спеціальності «Фінанси» / укл. Н.В.Мозгова, О.М.Гайдаєнко. – Одеса: ОДЕУ, ротапринт, 2013 р. – 152с.
4. Організація та методика економічного аналізу: Навчальний посібник для бакалаврів всіх напрямків підготовки. – Одеса, ОДЕУ. – 2010 – 310 с.

ПРОГНОЗУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ

Гайдаєнко О.Н., к.е.н., доцент, Щоголева А.Р., студентка

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Найбільшу частину сукупних господарських ризиків підприємства становлять фінансові ризики, що доповнюють підприємницькі ризики. Рівень фінансових ризиків зростає у зв'язку зі збільшенням обсягів виробництва й диверсифікованістю фінансової діяльності [1, с.78]. Більшості суб'єктів господарювання в процесі ведення фінансово-господарської діяльності доводиться використовувати позичковий капітал, зокрема, у формі банківських кредитів. Необхідно відзначити, що всупереч досить поширеній думці, кредити не завжди можуть приносити додатковий прибуток. При цьому важливим критерієм є ефективність використання такого капіталу. Враховуючи, що основною часткою позичкового капіталу більшості вітчизняних підприємств є саме кредити банків, ефективне управління портфелем банківських кредитів в системі управління структурою капіталу набуває особливої актуальності [2, с.648].

Найчастіше для вирішення проблеми оптимізації інвестиційних ресурсів використовують ефект фінансового важеля (левереджу).

Фінансовий леверидж пов'язаний з фінансовим ризиком – тобто ризиком, пов'язаним із нездатністю сплати відсотків по позиках.

Рівень фінансового левериджу збільшується зі збільшенням частки залученого капіталу, при цьому підвищується розмах варіації рентабельності власного капіталу, чистого прибутку. Це свідчить про підвищення ступеня фінансового ризику інвестування за умови високого плеча важеля.

Таким чином, зміна структури капіталу у бік збільшення частки залученого капіталу викликає ріст фінансового ризику, хоча при цьому і досягається більш високий прибуток [3, с.138].

На основі даних Запорізького залізорудного комбінату [4], розглянемо методику розрахунку і порівняльний аналіз рівня фінансового левериджу даного підприємства за 2014, 2015 рр. (табл.1).

Таблиця 1

Розрахунок ефекту фінансового левериджу

Показник	За 2014 рік	За 2015 рік
Частка залученого капіталу, %	28,6	29,35
Власний капітал, тис.грн.	3985504	4202818
Залучений капітал, тис.грн.	1596395	1745927
Загальна сума капіталу, тис.грн.	5581899	5948745
Середня розрахункова ставка процента, %	0,046	0,93
Сплачені відсотки, тис.грн.	732	16140
Прибуток до оподаткування, тис.грн.	325002	1376981
Податки, тис.грн.	415982	203003
Чистий прибуток, тис.грн.	232085	1129124
Рентабельність власного капіталу, %	5,8	26,9
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,40	0,42
Ефект фінансового левериджу, %	3,23	7,63

Фінансовий леверидж є механізмом, який характеризує використання підприємством позичкових засобів, яке впливає на зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Ефект фінансового левериджу – це показник, що відображає рівень прибутку(або збитків), що генерується на власний капітал при різній частці використання позичкових засобів [2, с.661].

Проаналізувавши отримані дані табл.1, можемо зробити висновок, що ефект фінансового левериджу прямопропорційний коефіцієнту фінансового левериджу і рентабельності власного капіталу [5,с.100-112]. Також можна зробити висновок, що Запорізький залізорудний комбінат перш за все ефективно використовує залучені кошти. По-друге, зростання рентабельності можна пов'язати із дешевизною залучених коштів.

Подальший аналіз отриманих результатів базується на наступних міркуваннях:

- при використанні тільки власних коштів фінансовий левередж дорівнює нулю;
- чим більшу заборгованість порівняно до власного капіталу має підприємство, тим вищий його фінансовий леверидж
- якщо доходність інвестицій, які здійснюються із залученням позикових коштів, перевищує процент за кредит, левередж є позитивним;
- якщо доходність з інвестицій не перевищує процент за позиковим коштом, левередж є негативним;
- якщо інвестиції приносять доход, рівний проценту за кредит, левередж є нейтральним.

Отже, позитивна зміна відбулася за рахунок підвищення коефіцієнту фінансового левериджу, тобто темп приросту залученого капіталу був вищим, ніж темп приросту власного капіталу. Також слід зауважити, що ефект фінансового левериджу прямопропорційний частці кредиторської заборгованості [6, с.2-3].

Для кількісного визначення критеріїв оцінки оптимальності структури капіталу використаємо метод коефіцієнтів, застосування якого дозволяє порівняти результати фінансово - господарської діяльності підприємства через уніфікацію інформаційних джерел аналізу та стандартизацію одиниць виміру (табл.2). Дані таблиці 2 свідчать про незначне зменшення ліквідності та фінансової незалежності підприємства, проте рівень рентабельності підприємства суттєво збільшився з 5,8% до 26,9%. Це свідчить про те, що залучення позикових коштів сприяє позитивній тенденції розвитку підприємства.

Таблиця 2

Показники фінансового стану		
Коефіцієнт	За 2014 рік	За 2015 рік
Швидкої ліквідності	1,37	0,901
Довгострокової незалежності	0,88	0,81
Рентабельності капіталу	5,8%	26,9%
Фінансової залежності	1,40	1,42

На основі викладеного матеріалу можна прийти до висновку про те, що визначення факторів, що впливають на ефект фінансового важеля, є дуже важливим елементом фінансово-господарського планування. Визначення оптимальної структури капіталу вимагає вибору компромісу між ризиком та доходністю, між переважною частиною власного або ж позикового капіталу у загальній сумі капіталу.

Список використаних джерел:

1. Гайдаєнко О.М. Стратегічний аналіз: Навчальний посібник. –Одеса: Атлант, 2010.- с.324
2. Бригхем Ю. Ф., Эрхардт М. С. Финансовый менеджмент. 10-е изд. - 2004, Питер, 960с.
3. Опорний конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз» для бакалаврів усіх форм навчання спеціальності «Фінанси» / укл. Н.В.Мозгова, О.М.Гайдаєнко. – Одеса: ОДЕУ, ротапринт, 2013 р. – 152с.
4. Річна фінансова звітність підприємства «Запорізький залізорудний комбінат».- [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>
5. Пойда-Носик Н.Н. Оцінка ефективності й оптимізація структури капіталу в системі фінансової безпеки підприємства / Н. Н. Пройда-Носик, Л.В.Петришинець // Фінанси України. – 2010. – № 10. – С. 100 – 112.
6. Давиденко Н.М. «Фінанси і банківська справа»/Розділ 3// Науковий вісник Ужгородського університету. – 2014.-С.505.

АНАЛІЗ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Гайдаєнко О.М. к.е.н., доцент; Булдакова І.Д., студентка

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Головною та кінцевою метою будь-якої корпорації є зростання добробуту акціонерів. У фінансових планах визначаються темпи економічного зростання, необхідні для досягнення цієї основної мети.

Для визначення можливостей економічного зростання розраховуються два коефіцієнти: коефіцієнт внутрішнього зростання і коефіцієнт стійкого зростання.

Коефіцієнт внутрішнього зростання визначає можливості самофінансування, тобто забезпечення розвитку корпорації тільки за рахунок внутрішніх джерел, без залучення зовнішніх.

Коефіцієнт стійкого зростання відображає максимально можливий темп економічного розвитку корпорації за рахунок внутрішніх і зовнішніх (за винятком випуску нових акцій) джерел [1, с.240]. Він визначається за формулою:

$$\text{Коефіцієнт стійкого зростання} = \frac{\text{Коефіцієнт прибутковості власного капіталу} \times b}{1 - (\text{Коефіцієнт прибутковості власного капіталу} \times b)}$$

Тому розглянемо детальніше коефіцієнт прибутковості власного капіталу (ROE- return of equity) - показник інтегральної оцінки прибутку підприємства.

Коефіцієнт ROE- це розробка фірми «Дюпон» (США), яка передбачає розділення показника «коефіцієнт рентабельності власного капіталу» на ряд приватних фінансових коефіцієнтів, взаємопов'язаних в єдиній системі. ROE - показник, що характеризує відношення чистого прибутку до акціонерного капіталу. Його значення особливо цікавить акціонерів, оскільки воно приблизно дорівнює розміру чистого прибутку, який отримуватимуть акціонери від інвестування свого капіталу, тобто рівню дивідендів. Максимізація цього показника – важливе завдання, яке необхідно виконати управлінцям підприємства.

$$\text{ROE} = \text{NI} / \text{O} * \text{O} / \text{A} * \text{A} / \text{SE}, \text{ де:}$$

NI (net income) - чистий прибуток;

O – об'єм реалізації;

A (assets) - середньорічна вартість активів;

SE (Stockholders 'equity) – середньорічна вартість власного капіталу;

Таким чином, на коефіцієнт ROE впливають наступні показники:

1) Рентабельність продажів (NI / O), котрий показує, яку суму операційного прибутку отримує підприємство з кожної одиниці проданої продукції;

2) Коефіцієнт оборотності активів (O / A), який показує наскільки ефективно використовуються активи з точки зору об'єму реалізації ;

3) Коефіцієнт фінансової незалежності (A / SE), що показує частку власних пасивів у всьому капіталі підприємства, тобто характеризує, наскільки всі активи покриваються власними джерелами фінансування [2, с.2].

Проаналізуємо данні фінансової звітності Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» [3] за 2013 та 2014 роки (таблиця 1).

Отже, за даними розрахунками можна зробити висновок, що продажі акціонерної компанії нерентабельні за рахунок відсутності чистого фінансового прибутку. Середньорічна вартість активів у 2014 році зменшилась на 4,3% у порівнянні з 2013 роком. Але об'єм реалізації та середньорічна вартість активів збільшились відповідно на 1,6 та 12,5 %. Активи використовуються підприємством ефективніше у звітному році, ніж в попередньому (з точки зору прискорення оборотності активів) на 6,2 %. І, нарешті, коефіцієнт фінансової незалежності показує , що всі активи все ще покриваються власними джерелами фінансування, але цей показник має негативну тенденцію.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу показує як керівники підприємства і власники керують капіталом підприємства і яку норму прибутку вони створюють на наявний капітал.

Оскільки коефіцієнт ROE «Нафтогаз України» має від'ємне значення, то інвесторам зовсім не доцільно вкладати кошти у це акціонерне товариство.

Таблиця 1

Аналіз показників, які впливають на рентабельність власного капіталу, (тис. грн.)

Назва показника	Значення за 2013 рік	Значення за 2014 рік	Темп приросту, %
Чистий прибуток (NI)	-18768600	-85044810	353,1
Об'єм реалізації (O)	73218219	74412085	1,6
Середньорічна вартість активів (A)	221804726	212169527	-4,3
Середньорічна вартість власного капіталу (SE)	105176445	118357347	12,5
Коефіцієнт прибутковості власного капіталу (ROE)	-0,1785	-0,7185	302.5
Рентабельність продажів (NI / O)	-0.2563	-1.14289	345.9
Коефіцієнт оборотності активів (O / A)	0.3301	0.3507	6.2
Коефіцієнт фінансової незалежності (A / SE)	2.1089	1.7926	-15

Однією із стратегій інвестування є пошук аналогічних компаній і розрахунок коефіцієнта власного капіталу якщо даний коефіцієнт нижче ніж у аналогічних підприємств галузі, то це говорить про наявність перспектив зростання ринкової вартості організації (зростання вартості акцій). Крім порівняння з іншими підприємства коефіцієнт рентабельності власного капіталу порівнюють з альтернативними інвестиціями в акції, облігації, депозити.

Підприємство стає інвестиційно привабливим, коли ROE перевищує безризикову банківську ставку або ставку по безризиковим державним облігаціям [4]. Таким чином, ROE можна використовувати для зіставлення підприємств і вибору найбільш інвестиційно привабливих об'єктів інвестування. Тому показник ROE є найважливішим показником інвестиційної привабливості підприємства та ефективності роботи менеджменту.

Список використаних джерел:

1. Суторміна В.М. Фінанси зарубіжних корпорацій» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://buklib.net/books/23921/>]
2. Гайдаєнко О.Н., Яшкин Д.М. Применение многофакторной модели коэффициента устойчивого роста» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://dSPACE.oneu.edu.ua/>]
3. Публічне акціонерне товариство „Національна акціонерна компанія „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”. Окрема фінансова звітність станом на та за рік, що закінчився 31 грудня 2015 року» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.naftogaz.com/files/Zvity/Naftogaz15_fsu_Stand_Alone_with_signatures.pdf]
4. Коэффициент рентабельности собственного капитала (ROE). виды коэффициентов рентабельности - гоа, gos, gosc» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://www.beintrend.ru/roe>]

АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА, СОБІВАРТОСТІ ТА ПРИБУТКУ

Гайдаєнко О.М., к.е.н., доцент, Гіска А.В., студентка

Одеський національний економічний університет

Успішний розвиток підприємства залежить в першу чергу від прийнятих керівництвом управлінських рішень. Адже будь-яке рішення впливає на фінансові результати діяльності підприємства. Тому в даній роботі ми розглянемо взаємозв'язок обсягів виробництва, собівартості та прибутку.

На сьогодні недооцінюються сучасні системи аналізу, однак вони дозволяють досягти більш ефективної діяльності підприємства.

Однією із сучасних систем аналізу є система «директ-костінг». Такий аналіз дає змогу послідовно визначити за критерієм беззбитковості критичні обсяги реалізації; критичний рівень цін реалізації; критичний рівень постійних витрат; критичний рівень змінних витрат на одиницю продукції [1].

Розглянемо методику відповідних розрахунків для однономенклатурного виробництва.

Основою аналізу є поділ витрат підприємства на такі:

- постійні ($S_{\text{пост}}$), вони залишаються незмінними щодо змін обсягів виробництва або ступеня завантаження виробничих потужностей [2]. Наприклад заробітна плата управлінського персоналу, орендна плата, амортизаційні відрахування, утримання легкового транспорту, витрати на освітлення та опалення виробничих приміщень, тощо. Вони враховуються за місцем виникнення.

- змінні ($S_{\text{змін}}$), прямо залежать від зміни завантаження виробничих потужностей, або зміни обсягів виробництва [2]. Наприклад витрати на сировину та основні матеріали, заробітну плату робітників-відрядників, комплектуючі вироби, витрати на технологічну енергію, тощо. Продукт є носієм цих витрат.

- сукупні, тобто повна собівартість (S) – сума постійних та змінних витрат[2]:

$$S = S_{\text{пост}} + S_{\text{змін}}, S_{\text{змін}} = Q \cdot S_{\text{змін}}, V = Q \cdot p,$$

де Q - обсяг виробництва (реалізації) у натуральних одиницях вимірювання;

$S_{\text{змін}}$ - змінні витрати на одиницю продукції;

V - виручка від реалізації продукції;

p - ціна реалізації одиниці продукції.

Припускається, що обсяг реалізації продукції дорівнює обсягу виробництва.

Використовуючи приведені вище рівняння, можливо розрахувати критичний обсяг виробництва (Q) - обсяг, за якого забезпечується беззбитковість діяльності підприємства. Це відбувається тоді, коли виручка від реалізації продукції дорівнює повній собівартості, тобто:

$$Q_{\text{крит}} = \frac{S_{\text{пост}}}{p - S_{\text{змін}}}$$

Маржинальний дохід на одиницю виробу становить різниця між ціною реалізації виробу та змінними витратами на один виріб (знаменник останнього рівняння).

Розрахувавши $Q_{\text{крит}}$, можна встановити, скільки одиниць продукції потрібно реалізувати, щоб постійні витрати були покриті маржинальним доходом, який дає кожна реалізована одиниця продукції [3].

Розглянемо це на прикладі: Постійні витрати = 3000 тис. грн; ціна реалізації одиниці продукції = 34 тис. грн., змінні витрати на одиницю продукції = 21 тис.грн.

За таких умов критичний обсяг виробництва дорівнюватиме:

$$Q_{\text{крит}} = \frac{3000}{34 - 21} = 231 \text{ од.}$$

Припустимо, що підприємство було змушене підвищити заробітну плату управлінського персоналу та було підвищення утримання легкового транспорту. Як наслідок, постійні витрати збільшилися до 3200 тис.грн. За таких умов потрібно реалізувати таку кількість продукції, щоб покрити постійні витрати:

$$Q_{\text{крит}} = \frac{3200}{34 - 21} = 246 \text{ од.}$$

Таким чином, за умови стабільності цін і змінних витрат на одиницю продукції і при збільшенні постійних витрат критичний обсяг виробництва збільшується.

Збільшення обсягу реалізації продукції понад критичне значення забезпечує одержання прибутків (натомість зменшення призводить до збитків) [1].

У своїй діяльності підприємство може зіштовхнутися з такою потребою, як визначення прийнятих цін реалізації, постійних або змінних витрат на одиницю продукції.

Розглянемо на прикладі визначення прийнятих цін реалізації на одиницю продукції:

Припустимо, що постійні витрати = 3000 тис.грн., змінні витрати = 21 тис. грн., обсяг виробництва = 200 од.

$$P_{\text{крит}} = \frac{S_{\text{пост}}}{Q} + S_{\text{змін}} = \frac{3000}{200} + 21 = 36 \text{ тис.грн.}$$

Якщо підприємство реалізовує продукцію за цінами вище за критичні, то воно отримує прибуток, а у разі реалізації продукції за цінами нижче за критичні – збиток.

Тепер розглянемо визначення постійних витрат на одиницю продукції за таким прикладом:

Змінні витрати = 21 тис. грн., обсяг виробництва = 200 од., ціна за одиницю = 34 тис.грн.

$$S_{\text{пост(крит)}} = Q (p - S_{\text{змін}}) = 200(34-21) = 2600 \text{ тис. грн.}$$

Саме за такого рівня постійних витрат підприємство уникне збитків.

І на останок розглянемо на прикладі визначення змінних витрат на одиницю продукції:

Постійні витрати = 3000 тис. грн., обсяг виробництва = 200 од., ціна за одиницю = 34 тис. грн.

$$S_{\text{змін(крит)}} = \frac{Qp - S_{\text{пост}}}{Q} = \frac{200 \cdot 34 - 3000}{200} = 19 \text{ тис. грн.}$$

Якщо змінні витрати підприємства вищі за критичний рівень, то підприємство отримує прибуток, а якщо вони нижчі – зазнає збиток.

Отже, ми розглянули взаємозв'язок обсягів виробництва, собівартості та прибутку на прикладі однономенклатурного виробництва. Була розглянута така сучасна система аналізу, як «директ-костінг». За допомогою даного аналізу можливо визначити за критерієм беззбитковості критичний рівень цін реалізації, критичні обсяги реалізації, критичний рівень постійних та змінних витрат на одиницю продукції. На прикладах розглянуто, як пов'язані між собою ці показники та визначено, як можна встановити скільки одиниць продукції потрібно реалізувати, щоб постійні витрати були покриті маржинальним доходом, який дає кожна реалізована одиниця продукції. Також було висвітлено таку проблему, як визначення прийнятих цін реалізації, постійних або змінних витрат на одиницю продукції.

Список використаних джерел:

1. Аналіз фінансових результатів підприємства. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refsu.com/referat-1174-3.html>
2. Аналіз взаємозв'язку обсягів виробництва, собівартості та прибутку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/5080155/page:20/>

3. Класифікація видів діяльності підприємства. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mir.zavantag.com/bank/22059/index.html?page=3>

МОДЕЛІ ОЦІНЮВАННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Гайдаєнко О. М., к.е.н., доцент, Донева Т. І., студентка

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Фінансова стабільність підприємства, висока платоспроможність та ліквідність, кредитоспроможність характеризується діловою активністю. Існує багато показників, які характеризують ефективну діяльність підприємства. Наприклад, кількість ринків збуту, обсяги реалізації продукції, чистий прибуток, виручка. З цих показників можна вибрати декілька, які зможуть охарактеризувати ділову активність, для цього використовують таке як явище, як «золоте правило економіки» [1].

Кожне підприємство, незважаючи на вироблення різних послуг та продуктів, крутиться в замкнутому циклі: вироблення товарів та послуг – угода куплі-продажу-отримання прибутку – вкладення грошей у розширення підприємства або асортименту.

Критерієм розвитку підприємств є «золоте правило економіки». Воно допомагає дати оцінку економічному потенціалу підприємства за 3 критеріями: темп зростання прибутку (T_p); темп зростання виручки (T_v); темп зростання суми активів (T_a). Діяльність підприємства є ефективно при такому співвідношенні: темп зростання прибутку $>$ темп зростання виручки $>$ темп зростання суми активів $> 100\%$ [1]. Тобто:

$$T_p > T_v > T_a > 100\%$$

Ця залежність означає:

$T_a > 100\%$ – економічний потенціал підприємства зростає, тому що збільшення валюти балансу свідчить про розширення обсягів господарської діяльності підприємства. Однак, необхідно враховувати вплив переоцінки основних коштів, інфляційних процесів та їх вплив на стан запасів, подовження строків розрахунків з дебіторами й кредиторами.

$T_v > T_a$ – у порівнянні з ростом економічного потенціалу виручка від реалізації зростає випередженими темпами, тобто збільшується ефективність використання ресурсів (зростає дохід від кожної гривні вкладеної у вартість майна підприємства). Дане співвідношення показує доцільність збільшення вартості майна у звітному періоді для забезпечення випередженого росту обсягів продажу.

$T_p > T_v$ – у порівнянні з ростом виручки фінансовий результат зростає випередженими темпами, що як правило свідчить про зниження питомої собівартості й накладних видатків. Залежно від аналізованого фінансового результату (валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, чистий прибуток) виконання нерівності свідчить про зниження питомої собівартості продукції або підвищення ціни реалізації, зниження питомих накладних видатків, зниження питомих сукупних видатків.

$T_p > T_a$ – у порівнянні з ростом вартості майна й вкладеного капіталу отримані фінансові результати зростають випередженими темпами, що свідчить про підвищення ефективності використання капіталу за рахунок збільшення обсягів продажу (якщо також виконується нерівність $T_v > T_a$), зниження питомої собівартості, питомих накладних видатків і повної собівартості, зниження питомих сукупних витрат діяльності (залежно від використовуваного при порівнянні виду фінансового результату: валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності, чистий прибуток) [2, с. 149].

Однак практичне використання «Золотого правила економіки підприємства» стримується низкою обставин. Так, не всі фахівці однаково інтерпретують показники, на основі яких воно формулюється. Наприклад, Булгакова Л.М. і Брінк І.Ю розглядають темпи зміни балансового прибутку, Гринькова В.М - операційного прибутку, в Галасюк В.В - валового прибутку [3, с32].

Проаналізуємо динаміку і співвідношення темпів зростання абсолютних показників згідно «золотого правила економіки» на прикладі ПАТ «Світоч» [4].

Таблиця 1

Аналіз динаміки абсолютних показників

	2015 рік	2016 рік	Темп зростання, %
Чистий прибуток(збиток), тис.грн. (ЧП)	220000	271407	123,4
Чистий дохід (виручка), тис.грн.(ЧД)	1352505	2317817	171,4
Активи, тис.грн.(А)	565374	1063463	188,1

Можна спостерігати невиконання «золотого правила економіки» на підприємстві «Світоч», а сама значне відставання темпу зростання прибутку від темпу зростання обсягів реалізації майже на 50%, тобто це вказує на зниження рентабельності підприємства, а також на підвищення затрат на виробництво продукції.

Також варто відмітити, сповільнення оборотності активів, а саме обсяги реалізації зростають повільнішими темпами ніж активи підприємства, це свідчить про неефективне використання ресурсів. Але варто відмітити таку позитивну тенденцію, як зростання економічного потенціалу підприємства, тобто темпи зростання капіталу, обсягу реалізації та прибутку перевищує 100%.

Для оптимізації фінансової діяльності ПАТ "Львівська кондитерська фабрика "Світоч" слід запропонувати такі рішення:

- скорочення витрат на виробництво продукції:
 - шляхом скорочення штату та підвищення кваліфікації робітників;
 - зниження орендної плати або пошук дешевшого приміщення;
 - знайти постачальників, які пропонують більш дешеву сировину;
 - скоротити господарські витрати;
- підвищення рентабельності:
 - скорочення транспортних витрат;
 - підвищення продуктивності праці;
 - скорочення витрат на збут продукції;
 - реструктуризація підприємства;
 - покращення якості продукції;
 - здача або продаж устаткування, яке не приймає участь у виробленні продукції.

Необхідно враховувати, що при здійсненні вкладень у нові технології, технічне переоснащення, можуть виникнути відхилення від «золотого правила економіки», так як значні капітальні вкладення можуть окупитися і принести вигоду лише через певний проміжок часу, у перспективі.

Список використаних джерел:

1. Аналіз фінансової стійкості та оцінка ділової активності. -[Електронний ресурс] - Режим доступу: http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/pharma_3/
2. Ананєв Б. С. Аналіз розвитку виробничого підприємства на прикладі ТОВ «С-інжиніринг»//Матеріали Шостої Всеукраїнської науково- практичної Інтернет-

конференції «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України». К.: ОНПУ, 2012.- с.149-153

3. Короткевич О.В. Рентабельність господарської діяльності підприємств: структура, рівень, динаміка. // Економіка підприємства, 2008.- №4 – с.32-35

4. Річна фінансова звітність підприємства ПАТ "Львівська кондитерська фабрика "Світоч".- [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>

ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙОМІВ ГОРИЗОНТАЛЬНОГО ТА ВЕРТИКАЛЬНОГО АНАЛІЗУ НА ПРИКЛАДІ АГРЕГОВАНОГО ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІТИЧНОГО БАЛАНСУ

Гайдаєнко О.М. к.е.н., доцент, Жадовець А.П., студентка

Одеський національний економічний університет, м.Одеса

Основна мета аналізу бухгалтерського чи аналітичного балансу – це виявити «слабкі» статті і простежити їх динаміку. Порівняльний аналітичний баланс можна одержати з вихідного балансу шляхом ущільнення окремих статей і доповнення його показниками структури: динаміки та структурної динаміки[1,с.27].

Логічна послідовність початку проведення аналізу фінансового стану підприємства саме в цьому напрямку обумовлена тим, що при оцінюванні складу і структури майна підприємства визначається забезпеченість товариства основним і оборотним капіталом; наявність на його рахунках грошових коштів, необхідних для негайного погашення зобов'язань товариства по короткострокових кредиторських заборгованостях; міра забезпеченості підприємства виробничим потенціалом та ін.

Аналіз джерел фінансування майна підприємства дозволить виявити фактори, які обумовлюють збільшення або зменшення власного капіталу товариства; визначити залежність підприємства від зовнішнього фінансування його діяльності; проаналізувати ступінь фінансування основного капіталу товариства за рахунок його власного капіталу, тощо.

За ознакою предмета методи та прийоми фінансового аналізу традиційно поділяють на: вертикальний та горизонтальний аналіз. Суть горизонтального аналізу підприємства полягає в побудові необхідної кількості аналітичних таблиць, де абсолютні балансові показники повинні бути доповнені показниками динаміки [1,с.60].

Вертикальний аналіз показує структуру засобів підприємства і їх джерел. За допомогою вертикального аналізу можуть порівнюватися відносні показники за підприємствами, що суттєво різняться за абсолютними показниками обсягів виробництва і залучених фінансових ресурсів. Горизонтальний і вертикальний аналіз взаємодоповнюють один одного, на їхній основі будується порівняльний аналітичний баланс [2,с.107]. Зробимо спробу провести аналіз складу і структури майна підприємства на прикладі приватного акціонерного товариства «ОДЕСАВИНПРОМ» (2015 рік) [3] (табл.1).

Вертикальний аналіз товариства показав, що вартість його фінансових ресурсів збільшилася на 6957 тис.грн., головним чином за рахунок збільшення оборотних активів на 9829 тис.грн., але зменшилася за рахунок зменшення необоротних активів на 2872 тис.грн. При цьому структура активів змінилася у бік збільшення частки оборотних активів на 2,7 % пунктів. У свою чергу оборотні активи збільшились в основному за рахунок збільшення запасів на 14928 тис.грн., грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – на 1993 тис.грн., інших оборотних активів – на 496 тис.грн., але зменшились за рахунок зменшення коштів у розрахунках на 7348 тис.грн. При цьому структура

оборотних активів змінилась у бік зменшення частки коштів у розрахунках на 9,5 % пунктів.

З фінансової точки зору структура оборотних активів погіршилася, тому що знизилася їх можлива ліквідність.

Поряд зі зростанням оборотних активів відбувається скорочення необоротних активів, що свідчить про прискорення оборотності активів товариства і є позитивним.

Власний капітал підприємства зменшився на 31238 тис.грн. або на 16,7%. Його зменшення відбулося, головним чином, за рахунок збільшення непокритого збитку на 39557 тис.грн, що свідчить про неефективне здійснення господарської діяльності на підприємстві.

Таблиця 1

Аналітична характеристика активів

Види активів	На початок року	На кінець року	Зміна за рік
Активи – всього	166130	173087	6957
Необоротні активи	43421	40549	-2872
- у відсотках до всіх активів	26,1	23,4	-2,7
Оборотні активи	122709	132538	9829
- у відсотках до всіх активів	73,9	76,6	2,7
Запаси	58501	73429	14928
- у відсотках до оборотних активів	47,7	55,4	7,7
Кошти в розрахунках	65363	58015	-7348
- у відсотках до оборотних активів	53,3	43,8	-9,5
Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	131	2124	1993
- у відсотках до оборотних активів	0,1	1,6	1,5
Витрати майбутніх періодів	0	0	0
- у відсотках до всіх активів	0	0	0
Інші оборотні активи	365	861	496
- у відсотках до всіх активів	0,2	0,5	0,3
Необоротні активи та групи вибуття	0	0	0
- у відсотках до всіх активів	0	0	0
Пасиви-всього	166130	173087	6957
Власний капітал	-57164	-88402	-31238
- у відсотках до всіх пасивів	-34,4	-51,1	-16,7
Статутний капітал	16403	16403	0
- у відсотках до всіх пасивів	9,9	9,5	-0,4
Непокритий збиток	(77156)	(116713)	39557
- у відсотках до власного капіталу	135	132	-3
Інші джерела	0	0	0
Позиковий капітал	186749	261489	74740
- у відсотках до всіх пасивів	112,4	151,1	38,7

Підприємство є залежним від зовнішніх джерел фінансування його господарської діяльності, про що свідчить від'ємне значення власного капіталу. Частка позикового капіталу в структурі джерел фінансування майна зросла на 38,7%, що вказує на значне збільшення залежності підприємства від зовнішнього фінансування своєї діяльності.

Негативною тенденцією в фінансуванні майна організації є збільшення її залежності від найбільш ризикового джерела фінансування оборотних активів - кредиторської заборгованості, що в подальшому може негативно відобразитися на його платоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Гаркуша Н.М. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті / Гаркуша Н.М., Цуканова О.В., Горошанська О.О. – К. : Знання, 2011. – 582 с.
2. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — 2-ге вид. Стереотип. — К.: МАУП, 2001. — 152 с
3. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ) або Stock market infrastructure development agency of Ukraine(SMIDA). Електронний ресурс: <https://smida.gov.ua/>

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ, СКЛАДУ І СТРУКТУРИ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Гайдаєнко О. М. к.е.н., доцент, Жерновська К.Ю., студентка

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Оборотні активи мають велику частку в загальній валюті балансу. Це наймобільніша частина капіталу, від стану і раціонального використання якого багато в чому залежать результати господарської діяльності і фінансовий стан підприємства.

Оборотні активи (*П(С)БО 2*) - грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу [1].

Створення системи моніторингу показників діяльності підприємства базується, вперш за все, на результатах аналізу його фінансового стану. Основна мета аналізу - вчасне виявлення й усунення недоліків керування оборотним капіталом і знаходження резервів підвищення інтенсивності та ефективності його використання [2, с.327].

Аналізуючи структуру оборотних активів, слід мати на увазі, що стабільність фінансового стану значною мірою залежить від оптимального розміщення засобів за стадіями процесу кругообігу: постачання, виробництво і збут продукції. Обсяги вкладення капіталу в кожну стадію кругообігу залежать від галузевих і технологічних особливостей підприємств. Так, для підприємств з матеріаломістким виробництвом потрібне значне вкладення капіталу у виробничі запаси, для підприємств із тривалим циклом виробництва - у незавершене виробництво і т. п. [2, с.327].

За характером участі в операційному процесі розрізняють оборотні активи у сфері виробництва (запаси) і сфері обігу (дебіторська заборгованість, готівка).

За періодом функціонування оборотні активи складаються з постійної і змінної частин, тобто із залежної і не залежної від сезонних коливань обсягів діяльності підприємства.

Залежно від ступеня ризику вкладення капіталу розрізняють оборотні активи:

- з мінімальним ризиком вкладень (кошти, короткострокові фінансові вкладення);
- з малим ризиком вкладень (дебіторська заборгованість за винятком сумнівних боргів, виробничі запаси за винятком залежаних, залишки готової продукції за винятком тих, що не мають попиту, незавершене виробництво);
- з високим ризиком вкладень (сумнівна дебіторська заборгованість, залежані запаси, готова продукція, що не має попиту) [2, с.327].

У процесі аналізу перш за все необхідно вивчити зміни в наявності і структурі оборотних активів. При цьому слід мати на увазі, що стабільна структура оборотного капіталу свідчить про стабільний, добре налагодженому процесі виробництва і збуту продукції. Істотні її зміни говорять про нестабільну роботу підприємства.

Доцільно розглянути склад та структуру оборотних активів (таблиця 1) ПрАТ “Галімпекс-Клавдіївська фабрика ялинкових прикрас”[3].

Виходячи з отриманих результатів можна стверджувати, що фінансові ресурси підприємства збільшилися на 1708 тис. грн., в тому числі оборотні активи – на 1744 тис. грн. та необоротні активи зменшилися на 36 тис. грн. В свою чергу оборотні активи підприємства збільшилися, в основному, за рахунок збільшення дебіторської заборгованості за продукцію на 1207 тис. грн., а також за рахунок дебіторської заборгованості за товари з бюджетом на 410 тис. грн., але зменшилися за рахунок зменшення запасів на 196 тис. грн. При цьому структура оборотних активів змінилася у бік зменшення частки запасів на 17,65 відсоткових пункти.

Таблиця 1

Аналіз динаміки, складу і структури активів підприємства

Види активів	На початок року		На кінець року		Зміна за рік	
	Сума, тис. грн	% до підсумку	Сума, тис. грн	% до підсумку	Сума, тис. грн	% пунктів
А	1	2	3	4	5	6
1. Активи - всього, у тому числі:	3233	100,00	4941	100,00	1708	-
2. Необоротні активи	822	25,43	786	15,91	-36	-9,52
3. Оборотні активи	2411	74,57	4155	84,09	1744	9,52
- у відсотках		100,00		100,00		
3.1. Запаси	743	30,82	547	13,16	-196	-17,65
3.2. Дебіторська заборгованість за продукцію	1028	42,64	2235	53,79	1207	11,15
3.2.1. З бюджетом	0	0,00	410	9,87	410	9,87
3.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	68	2,82	201	4,84	133	2,02
3.4. Гроші та їх еквіваленти	563	23,35	762	18,34	199	-5,01
3.5. Інші оборотні активи	9	0,37	0	0,00	-9	-0,37

З фінансової точки зору структура оборотних активів покращилася, тому що зросла їх можлива ліквідність. Випереджаюче зростання оборотних активів, в порівнянні з необоротними, свідчить про прискорення оборотності всіх активів, що є позитивним моментом.

Таким чином, логічна послідовність початку проведення аналізу фінансового стану підприємства саме в цьому напрямку обумовлена тим, що при оцінюванні складу і структури майна підприємства визначається забезпеченість товариства основним і оборотним капіталом; наявність на його рахунках грошових коштів, необхідних для негайного погашення зобов'язань товариства по короткострокових кредиторських заборгованостях; міра забезпеченості підприємства виробничим потенціалом та ін. Аналіз майна підприємства дозволяє виявити негативні тенденції або больові точки у виробничо-

фінансовій діяльності підприємства, а саме, встановити забезпеченість підприємства необоротними активами; оцінити, чи достатньо на підприємстві найбільш ліквідних активів – грошових коштів і їхніх еквівалентів та поточних фінансових інвестицій; проаналізувати, як змінюється структура оборотного капіталу підприємства – у бік зменшення чи збільшення ліквідності. Це, в свою чергу, вкаже на негативні або позитивні тенденції у зміні платоспроможності підприємства і дозволить надати рекомендації щодо приведення в відповідність з рекомендованими нормативами, значення таких показників як запаси, дебіторська заборгованість (засоби у розрахунках) і грошові кошти та їхні еквіваленти.

Список використаних джерел:

1. Оборотний капітал [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>
2. Савицька Г. В.. Аналіз господарської діяльності підприємства: навч. посібник. / Г.В.Савицька— 3-тє вид., випр. і доп. — К. : Знання, 2009. — 668с.
3. Річна фінансова звітність підприємства ПрАТ "Галімпекс-Клавдіївська фабрика ялинкових прикрас".- [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ПРИБУТКУ ВІД ОСНОВНОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гайдаєнко О.М., к.е.н., доцент; Іовенко А.В., студентка

Одеський національний економічний університет

Незважаючи на вид діяльності та форму власності підприємства, його функціонування в умовах ринку визначається здатністю приносити прибуток. Прибуток в умовах ринкової економіки виконує роль найбільш важливого фактору стимулювання виробничо-господарської діяльності підприємства і створює фінансове підґрунтя для його розширення, задоволення соціальних і матеріальних потреб трудового колективу. Це важливіший узагальнюючий показник в системі оцінкових показників фінансової, виробничої та комерційної діяльності підприємства. Операційний прибуток посідає важливе місце у системі абсолютних фінансових показників, адже саме на його основі проводяться розрахунки усіх інших показників фінансових результатів підприємства. Це прибуток від основної діяльності підприємства, тобто від виробництва і реалізації продукції, послуг, робіт. [1,с.108]. Через важливість впливу операційного прибутку необхідно детально його проаналізувати за факторами. Використаємо запропоновану [5,с.220] методику на прикладі річної фінансової звітності ПАТ "Харківський плитковий завод"[4].

Таблиця 1

Аналіз прибутку від основної операційної діяльності

Показники	Попередній рік	Скореговано на фактичну реалізацію	Факт	Найменування факторів	Вплив на прибуток	
					Розрахунок	Сума, тис.грн
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід	835518	896352	974416	Зміна продажних цін на продукцію	974416 – 896352 = 78064	78064

продовження таблиці 1

Собівартість реалізованої продукції	487991	508345	618317	Зміна виробничої собівартості реалізованої продукції	618317 – 508345 = 109972	-109972
Адміністративні витрати	46242	44763	49260	Зміна адміністративних витрат	49260 – 44763 = 4497	-4497
Витрати на збут	58478	60651	62076	Зміна витрат на збут	62076 – 60651 = 1425	-1425
Прибуток від основної операційної діяльності	242807	282593	244763	Зміна обсягу реалізації	252934,4 – 242807 = 10127,4	10127,4
Прибуток при фактичному обсязі реалізації	X	252934,4	X	Зміна структури реалізації	282593 – 252934,4 = 29658,6	29658,6
Загальні відхилення	X	X	X	X	244763 – 242807 = 1956	1956

За результатами аналізу видно, що прибуток від основної операційної діяльності ПАТ «Харківський плитковий завод» був збільшений на 1956 тис.грн. Ця зміна була викликана збільшенням продажних цін на продукцію на 78064 тис.грн та збільшенням обсягу реалізації на 10127,4 тис.грн. Позитивно також відобразилася зміна структури реалізованої продукції у сторону збільшення в обсязі реалізації питомої ваги більш рентабельних виробів, впливаючи на прибуток у сумі 29658,6 тис.грн. В свою чергу негативно на величину прибутку вплинуло головним чином збільшення собівартості продукції на 109972 тис.грн, а також збільшення адміністративних витрат та витрат на збут на 4497 та 1425 тис.грн відповідно. Якість прибутку є відносно низькою, адже ціни на продукцію та обсяг реалізації зросли без зниження витрат на гривну продукції.

Проблема зниження витрат дуже актуальна в сучасних економічних умовах, так як її рішення дозволяє кожному конкретному підприємству вижити в умовах жорсткої ринкової конкуренції, збудувати міцну і сильне підприємство, яке буде мати хороший економічний потенціал [2].

Для підвищення якості прибутку від операційної діяльності підприємству необхідно перш за все знизити собівартість продукції. Це можна зробити внаслідок підвищення продуктивності праці. Це обумовлюється тим, що, по-перше, за рахунок зростання продуктивності праці досягається економія заробітної плати, так як зростання продуктивності праці призводить до скорочення витрат на виробництво продукції, а по-друге, завдяки зростанню продуктивності збільшується випуск продукції, за рахунок чого досягається зниження собівартості продукції шляхом економії непропорційних витрат.

Також собівартість знижується за рахунок зменшення витрат на матеріали, паливо, енергію. Зменшення витрат матеріалів здійснюється шляхами: скорочення витрат, заміна дорогих матеріалів більш дешевими, зменшення витрат на постачання матеріалів, покращення нормування витрат матеріалів. Економія витрат на збут досягається завдяки укріпленню дисципліни праці, ритмічності виробництва, дотримання договірної дисципліни. Не менш важливим чинником, що сприятиме скороченню витрат підприємств, є дотримання всіх головних принципів ефективного розміщення продуктивних сил: це скорочення шляхів між виробником та покупцем, між виробництвом і сировинною базою [3].

В результаті вдосконалення обслуговування основного виробництва відбувається зниження поточних витрат. Це, наприклад, вдосконалення потокового виробництва, збільшення коефіцієнта змінності, упорядкування підсобно-технологічних робіт, покращення інструментального господарства, вдосконалення організації контролю за якістю робіт та продукції. Велике скорочення витрат живої праці відбувається внаслідок збільшення норм і зон обслуговування, скорочення втрат робочого часу, зменшення числа робітників, які не виконують норм виробітку.

Отже, для досягнення покращення якості прибутку від основної операційної діяльності підприємству необхідно дотримуватися поданих рекомендацій з метою оптимізації собівартості продукції.

Список використаних джерел:

1. Фінансовий менеджмент : підручник / за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів«Магнолія 2006», 2014. – 344с.
2. Лісоколенко О.Ю. Шляхи зниження собівартості продукції на підприємстві. [Електронний ресурс]
http://www.rusnauka.com/29_DWS_2011/Economics/10_95361.doc.htm
3. Распопова В.А., Глобєць Т.В. Шляхи зниження собівартості продукції підприємства. [Електронний ресурс]
http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65012.doc.htm
4. Річна фінансова звітність Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://smida.gov.ua/db/emitent/report/year/xml/show/64680>
5. Економічний аналіз: Навч.посібник. За ред.Волкової Н.А./ Н.А.Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін.. – Одеса:ОНЕУ, ротапринт. – 2015.- 312с.

ЧИСТИЙ ОБОРОТНИЙ КАПІТАЛ В УПРАВЛІННІ ЛІКВІДНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Гайдаєнко О. М. к.е.н.,доцент, Кирилова І. Ю., студентка

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Фінансовий аспект управління оборотним капіталом підприємства передбачає зміну його величини і структури відповідно до поставленої мети. Шерр Ф, Х. Шен, Д. Соєнен та ін. вважають, що основною метою управління оборотним капіталом є забезпечення балансу між рентабельністю і ліквідністю компанії. Тобто при формуванні політики управління оборотним капіталом, підприємства повинні дати визначення таким питанням: який обсяг оборотного капіталу необхідний для підтримання його належної платоспроможності та ефективної діяльності.

У світовій обліково-аналітичній практиці відомі різноманітні визначення щодо поняття оборотного капіталу. Зокрема, у бухгалтерських стандартах використовують термін «оборотні активи», а фінансові менеджери надають перевагу термінам «оборотний капітал» та «поточні активи». В англomовній літературі аналогом поняття «оборотний капітал» є поняття «робочий капітал» (Working Capital). Доцільно розглянути, що оборотний капітал – це частина капіталу суб'єкту господарювання, інвестована в оборотні активи, тобто ті, що знаходяться в обігу. Джерелами його формування є власні обігові кошти, довгострокові зобов'язання та короткострокові кредити і позики. Власні обігові кошти – це розрахунковий показник, що характеризує частину власного капіталу, який є джерелом формування оборотних активів. Іншими словами, вони являють собою різницю між власним капіталом і необоротними активами [2,с.390].

Чистий оборотний капітал – англ. Net Working Capital (NWC), – показник, який характеризує фінансовий стан суб'єкта господарювання у короткостроковій перспективі і розраховується за формулою [1]:

$$\text{Net Working Capital} = \text{Current Assets} - \text{Current Liabilities},$$

де Current Assets – поточні активи; Current Liabilities – поточні пасиви.

Даний показник характеризує величину оборотного капіталу, вільного від короткострокових (поточних) фінансових зобов'язань, а саме ту частку обігових коштів, що профінансована із довгострокових джерел і яку не потрібно використовувати для погашення поточного боргу. Додатна величина цього показника означає, що підприємство спроможне оплатити за рахунок оборотних активів свої короткострокові фінансові зобов'язання; від'ємне значення – навпаки, що такої можливості підприємство не має. Зростання величини NWC у динаміці свідчить про підвищення ліквідності суб'єкту господарювання і збільшення його кредитоспроможності. У той же час надто велике значення чистого оборотного капіталу може бути сигналом неефективної фінансової політики, яка призведе до зниження рентабельності [3].

Доцільно розглянути методику розрахунку (таблиця 1.) чистого оборотного капіталу на прикладі промислового підприємства «АВК» [4].

Таблиця 1

Аналіз динаміки та структури джерел фінансування майна

Види коштів	На початок року		На кінець року		Зміна за рік	
	Сума, тис. грн.	% до підсум ку	Сума, тис. грн.	% до підсум ку	Сума, тис. грн.	% пунктів
А	1	2	3	4	5	6
1. Фінансові ресурси – всього, у тому числі:	2832389	100,0	2668316	100,0	-164073	-
2. Власний капітал	-85757	-3,02	-1456130	-54,57	-1370373	-51,55
3. Позикові кошти	1723086	60,84	2305494	86,40	582408	25,56
3.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1208079	42,65	1824728	68,39	616649	25,74
3.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	1710067	60,38	2299718	86,19	589651	25,81
3.2.1. Короткострокові кредити	1195060	42,19	1818952	68,17	623892	25,98
4. Наявність чистих мобільних коштів (робочий капітал)*	-62989	-2,22	-2027027	-75,97	-1964038	-73,77
5. Співвідношення чистих мобільних коштів і запасів	-0,17		-16,82		-16,12	

Виходячи з отриманих результатів можна стверджувати, що фінансові ресурси зменшилися на 164073 тис. грн., у тому числі власний капітал на 1370373 тис. грн. та позикові кошти збільшилися на 582408 тис. грн. У складі залучених коштів довгострокові зобов'язання і забезпечення збільшилися на 616649 тис. грн., а поточні – на 589651 тис. грн. Наявність чистих мобільних засобів (робочого капіталу) зменшились на 1964038 тис.

грн.; співвідношення чистих мобільних засобів та матеріальних оборотних коштів (запасів) зменшилось до 16,12.

Зменшення частки власного капіталу (фактичного, за винятком збитків і заборгованостей засновників) у балансі за аналізований період призвело до зниження фінансової стабільності підприємства.

За аналізований період змінилася структура власного капіталу (оголошеного), в якому зростає частка нерозподіленого збитку на 1362649 тис.грн. Тобто більшу частину вагу займають короткострокові джерела у структурі позикових коштів, що свідчить про погіршення структури балансу, підвищення ризику втрати фінансової стабільності.

Отже, основна мета управління оборотним капіталом полягає у забезпеченні безперервності і ефективності операційної діяльності підприємства [5, 17].

Результат ефективності цієї політики проявляється насамперед у формуванні та підтримці оптимальної структури оборотних активів і поточних зобов'язань, що своєю чергою забезпечує фінансову стійкість, високий ступінь кредитоспроможності та інвестиційну активність суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел:

1. Чистий обіговий капітал [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>
2. Брейлі, Р. Принципи корпоративних фінансів [Текст] / Річард Брейлі, Стюарт Майер [Пер. з англ. Н. Баришикової]. – М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2013. – 1008 с.
3. Показники ліквідності та платоспроможності підприємства [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://pidruchniki.com>
4. Річна фінансова звітність підприємства ПАТ "Донецька кондитерська фабрика "АВК".- [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>
5. Чинник, С. М. Чистий оборотний капітал / С. М. Чинник, Л. М. Краснолуцька // Наукові праці Подільського державно аграрно-технічного університету – Кам'янець-Подільський, 2014.- с.17-24

ДІАГНОСТИКА МОЖЛИВОГО БАНКРУТСТВА

Гайдаєнко О. М., к.е.н., доцент; Койчева В.В., студентка

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Банкрутство – це одна із юридичних підстав ліквідації підприємства, яка виявляється у неспроможності суб'єкта підприємницької діяльності задовольнити у встановлений для цього термін пред'явлені йому кредиторами вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом. Основна мета банкрутства – не ліквідація підприємства, а задоволення вимог кредиторів через визнання боржника банкрутом. Тобто банкрутство не є самоціллю, а лише засобами для звільнення від боргів [1].

У зарубіжних країнах найпоширенішими моделями оцінки фінансового стану підприємства та схильності його до банкрутства є такі економетричні моделі: двохфакторна модель оцінки ймовірності банкрутства, оцінка ймовірності банкрутства на основі Z-рахунку Альтмана, модель Конана і Гольдера, модель Спрингейта, модель Р. Ліса для оцінки фінансового стану підприємства, прогнозна модель Таффлера, R-модель прогнозу ризику банкрутства, модель Фулмера, узагальнена модель, побудована на основі дискримінантної функції [2, 271].

Проте потрібно відмітити, що дані моделі склалися на основі фінансового стану

зарубіжних підприємств і тому не є адаптованими до фінансової ситуації на українських підприємствах. Для наших підприємств більше підходять такі моделі як Терещенка О. О., Матвійчука А. В та російська R – модель (R-модель прогнозу ризику банкрутства).

Досить поширеною в Україні є діагностика банкрутства підприємства за моделлю Терещенка О. О. [3, 100]:

$$ZTER = 1,5X1 + 0,08X2 + 10X3 + 5X4 + 0,3X5 + 0,1X6,$$

де $X1$ – відношення грошових надходжень до зобов'язань;

$X2$ – відношення валюти балансу до зобов'язань;

$X3$ – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів;

$X4$ – відношення прибутку до виручки;

$X5$ – відношення виробничих запасів до виручки;

$X6$ – відношення виручки до основного капіталу.

Залежно від значення $ZTER$ прогнозується ймовірність банкрутства: $ZTER > 2$ – банкрутство не загрожує $1 < ZTER < 2$ – фінансова стійкість порушена; $0 < ZTER < 1$ – існує загроза банкрутства.

Аналіз ймовірності банкрутства для ПАТ «Дубномолоко» [1] подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Прогноз ймовірності банкрутства

Показники	Роки		
	2013	2014	2015
Відношення грошових надходжень до зобов'язань ($X1$)	1,09	1,65	1,52
Відношення валюти балансу до зобов'язань ($X2$)	0,99	0,97	0,96
Відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів ($X3$)	0,03	-0,02	-0,02
Відношення прибутку до виручки ($X4$)	0,15	0,01	0,03
Відношення виробничих запасів до виручки ($X5$)	0,01	0,02	0,01
Відношення виручки до основного капіталу ($X6$)	1,74	3,30	3,72
Ймовірність банкрутства ($ZTER$)	2,92	2,72	2,68

Отже, як показують результати таблиці, на аналізованому підприємстві протягом усього періоду спостерігалась стабільна фінансова ситуація. Зокрема, у 2013 році коефіцієнт ймовірності банкрутства для ПАТ «Дубномолоко» становив 2,92, що є більшим за 2.

Проте, у 2014 році ситуація трохи погіршилася, так як даний показник знизився на 0,02 пункти і дорівнював 2,72 пункти, хоча його значення і відповідало нормативному. У 2015 році даний коефіцієнт знову знизився і становив 2,68 пункти. Тобто, протягом 2013-2015 років банкрутство за моделлю Терещенка О.О. Публічному акціонерному товариству «Дубномолоко» не загрожувало, хоча у динаміці й спостерігалися незначні зрушення в сторону погіршення фінансової ситуації.

Банкрутство є наслідком розвитку кризового фінансового стану, коли підприємство проходить шлях від епізодичної до стійкої (хронічної) неплатоспроможності.

Передумовою банкрутства є тривалий нестабільний стан фінансів підприємства, неефективне їхнє використання.

Окрім розглянутих формалізованих ознак, які дозволяють віднести підприємство до фінансово неспроможного, існують різноманітні неформалізовані критерії, що дають можливість прогнозувати імовірність потенційного банкрутства, серед яких виділяють основні та допоміжні.

До основних належать показники з низьким (несприятливим) рівнем або динамікою, які сьогодні або в найближчій перспективі можуть призвести до банкрутства. До їх числа можна віднести [5, с.125]:

- прострочену кредиторську заборгованість по кредитах банку та позиках;
- низьку якість дебіторської заборгованості;
- тенденцію зниження коефіцієнта автономії і досягнення його критичного рівня;
- тенденцію зниження коефіцієнта ліквідності;
- дефіцит власного оборотного капіталу;
- низьку якість прибутку або значні збитки тощо.

До допоміжних критеріїв можна віднести показники та неформалізовані ознаки, низький (несприятливий) рівень або динаміка яких не є підставою для розгляду поточного фінансового стану як критичного, але вони сигналізують про можливість різкого його погіршення . якщо не будуть прийняті відповідні заходи. До них можна віднести:

- порушення ритмічності виробництва;
- тривалі зупинки виробництва;
- непередбачливу інвестиційну політику;
- участь у судових розглядах сумнівного характеру тощо.

Перераховані основні та допоміжні критерії використовуються при внутрішньому (для своєчасного прийняття відповідних заходів щодо усунення виявлених симптомів) та зовнішньому (для адекватної оцінки укладених або передбачуваних договорів) аналізі.

Список використаних джерел:

1. Яблонська А. О. Діяльність арбітражних керуючих: нормативне врегулювання та необхідність законодавчого вдосконалення. – Офіційний сайт Міністерства юстиції України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua>
2. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз: Навч. посіб / Литвин Б. М., Стельмах М. В – К.: «Хай Тек Прес», 2008. – 336 с.
3. Ключан В. П Оцінка моделей діагностики банкрутства/ В. П. Ключан, В. В. Ключан, Н. І. Костаневич, А. Г. Костирко// Міжнародний науково-виробничий журнал «Економіка АПК» – 2010 – №1. – С. 97-101
4. Інтернет-ресурс Smida - [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>
5. Опорний конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз» для бакалаврів усіх форм навчання спеціальності «Фінанси» / укл. Н.В.Мозгова, О.М.Гайдаєнко. – Одеса: ОДЕУ, ротاپринт, 2013 р. – 152с.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Гайдаєнко О.М., к.е.н., доцент; Леонова Л.О., студентка

Одеський національний економічний університет, м.Одеса

Аналіз рівня і динаміки фінансових результатів, здійснюється на основі даних форми №2 «Звіт про сукупний дохід (звіт про фінансові результати)». Аналіз прибутку проводиться методом порівняння фактичних даних за звітний період з фактичними даними за попередній період.

Завдання аналізу:

- оцінити темпи зростання прибутку в цілому та окремих його складових;
- виявити чинники, що впливають на зміни прибутку, та визначити рівень їх впливу;
- оцінити рівень рентабельності підприємства;
- виявити резерви збільшення прибутку.

Фінансовий результат - це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період. Основним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток, збільшення якого означає примноження фінансових ресурсів та зростання фінансових результатів. Збиток підприємства означає втрату фінансових ресурсів підприємств, якщо збитки носять регулярний характер, то врешті-решт будуть витрачені всі фінансові ресурси і підприємство збанкрутує. Отже, фінансовим результатом діяльності підприємства може бути прибуток або збиток.

Прибуток – це частина чистого доходу, який безпосередньо одержують підприємства після реалізації продукції як винагороду за вкладений капітал і ризик підприємницької діяльності. Кількісно він становить різницю між сукупним доходом (після сплати податку на додану вартість, акцизного податку та інших відрахувань з виручки в бюджетні і не бюджетні фонди) і сукупними витратами звітного періоду. Обсяг прибутку, рівень рентабельності залежать від виробничої, постачальницької, маркетингової, збутової, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства [1, с. 405].

Прибуток формується поступово протягом фінансово-господарського року. Більшу частину прибутку становить прибуток від реалізації продукції, одержаний у вигляді різниці між виручкою від реалізації продукції і витратами на її виробництво та збут. На підприємстві можливі доходи, витрати, які не пов'язані з реалізацією продукції, але збільшують або зменшують суму прибутку або збитків, - це фінансові результати, отримані від інвестиційної та фінансової діяльності, а також результати, які пов'язані з надзвичайними подіями.

Аналіз кількісного рівня дослідження фінансових результатів(таблиця 1) проведемо на прикладі ПАТ «Одеський завод гумових технічних виробів» [2].

З даної таблиці можна зробити висновок, що маржинальний дохід ПАТ «Одеський завод гумових технічних виробів» збільшився на 60 тис. грн., в тому числі за рахунок збільшення частки маржинального доходу виручки від реалізації продукції з 16,2% минулого року до 20,4% звітного року. «Критична точка» обсягу продаж у попередньому періоді складала 4,272 тис. грн., а у звітному – 3,681 тис. грн.

Не дивлячись на зменшення абсолютної величини, частка «критичного» обсягу у виручці залишилась не змінною, приблизно 0,2%. Підприємство продавши лише 0,2% своєї продукції не змогло покрити свої витрати, що призвело до збитку у розмірі 338 тис. грн., що на 1 тис. грн. менше, аніж у попередньому періоді. Таким чином, запас фінансової тривалості на підприємстві знижується на 156,4 тис. грн., через це воно втрачає свою ефективність.

Треба відмітити, що підприємство працює у збиток, існує декілька шляхів поліпшення ефективності своєї діяльності, а саме [3]:

- удосконалення структури основних засобів підприємства;
- скорочення тривалості виробничого циклу;

Таблиця 1

Аналіз кількісного рівня дослідження фінансових результатів

Показники	Сума, тис.грн		Відхилення від попереднього періоду, (+,-)
	Попередній рік	Звітний рік	
1.Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт)	2182	2025	2025 – 2182 = -157
2.Собівартість реалізованої продукції (товарів, послуг, робіт)	1829	1612	1612 – 1829 = -217
3.Валовий прибуток (п. 1 – п. 2)	353	413	413 – 353 = +60
4.Частка маржинального доходу виручки від реалізації (п. 3 : п. 1)	0,162	0,204	0,204 – 0,162 = +0,042
5.Постійні та умовно-постійні витрати (витрати на збут та адміністративні)	620 + 72 = 692	679 + 72 = 751	751 – 692 = +59
6.“Критична точка” продажу (п. 5 : п. 4)	4,272	3,681	3,681 – 4,272 = -0,591
7.Запас фінансової тривалості (п. 1 – п. 6)	2177,7	2021,3	2021,3 – 2177,7 = -156,4
8.Запас фінансової тривалості, % до обсягу продажу (п. 7 : п. 1)	99,8	99,8	0
9.Прибуток (збиток) від реалізації (п. 1-п. 2- п. 5)	-339	-338	-677
10.Прибуток від реалізації, у % до п.7	-15,6	-16,7	-32,3

- застосування прогресивних форм організації виробництва і праці;
- механізація й автоматизація виробництва;
- комплексне використання і покращання якості сировини.

Щодо можливостей підвищення ефективності використання трудового потенціалу підприємства, то тут слід зосередити увагу на таких аспектах:

- ліквідація внутрішньозмінних втрат робочого часу, втрат робочого часу внаслідок плинності кадрів;
- підвищення рівня використання засобів механізації, автоматизації праці та комп'ютерної техніки;
- аналіз системи стимулювання працюючих; визначення професійно-кваліфікаційної структури працюючих.

Розмаїття чинників, в умовах нестабільності і мінливості, вимагає створення на виробничих підприємствах принципово нової системи управління виробничими ресурсами, яка буде реагувати на потреби ринку і збільшувати конкурентоспроможність.

Отже, для подолання збитковості підприємства і попередження її появи в майбутньому необхідно вжити комплекс заходів для вдосконалення управління фінансами на інноваційній основі, зокрема на основі прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Фінансовий аналіз. Практикум : навч. посіб.» ([М. Д. Білик (кер. кол. авт.), О. В. Павловська, Н. М. Притуляк та ін.] ; за заг. та наук. ред. д.е.н., проф. М. Д. Білик. – К. : КНЕУ, 2014. – 474с.
2. Інформаційна база даних емітентів SMIDA [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/participant/00152276>

3. О.А. Островська, А.Г. Шевченко. Напрямки підвищення ефективності діяльності підприємства.- [Електронний ресурс] -- Режим доступу: <http://pidruchniki.com/1499052847543/ekonomika>

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ШЛЯХОМ УПРАВЛІННЯ ВЕЛИЧИНОЮ ЕФЕКТУ ФІНАНСОВОГО ЛЕВЕРИДЖУ

Гайдаєнко О. М., к.е.н., доцент; Мороз О. В., студентка

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Сучасні підприємства використовують для фінансування своєї діяльності як власні, так і позичені кошти. Визначення оптимальної структури капіталу є одним з найважливіших фінансових завдань будь-якого підприємства. Цю оптимальну структуру капіталу можна визначити при використанні ефекту фінансового важеля. Вибір оптимальної структури капіталу дозволяє підприємству максимізувати показник рентабельності власного капіталу. Рентабельність власного капіталу показує, наскільки добре підприємство використовує інвестиційні фонди для забезпечення зростання доходів.

Дослідженням фінансового левериджу присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців як Л. Бернстайн, Є. Брігхем, Е. Хелферт, С. Аптекар, І. Бланк, М. Гузь, К. Ковальчук, Ю. Лисенко, К. Макаров, В. Петренко, Є. Стоянова, М. Чумаченко та інші.

Підвищення рентабельності власних коштів називають ефектом фінансового левериджу, тобто фінансовий леверидж характеризує ефективність використання позикових коштів, залучених підприємством. Ефект фінансового левериджу відображає рівень рентабельності власного капіталу за різних варіантів структури капіталу. Тому, доцільно розглядати процес оптимізації структури фінансових ресурсів за критерієм максимізації рентабельності власного капіталу.

Однак залучення позикового капіталу пов'язане з декількома ризиками. Позика коштів зобов'язує підприємство виплачувати відсотки та погашати суму взятого боргу. Чим більше коштів позичає підприємство, тим більше в нього виникає заборгованості за цими позиками, тим більше ризик того, що одного часу він ці позики не зможе погасити. Через ефект фінансового левериджу підприємство, яке позичає забагато коштів, може збанкрутувати під час економічної кризи, в той же час компанія з низьким левериджем може устояти.

На ідеальному рівні фінансового важеля рентабельність власного капіталу компанії зростає, так як використання левериджу збільшує волатильність акцій, підвищуючи рівень їх ризику, який в свою чергу збільшує їх дохідність. Однак якщо компанія перенасичена позиковими коштами може статися зниження рентабельності власного капіталу. Ефект фінансового левериджу розраховується за наступною формулою:

$$\text{ЕФЛ} = (1 - \text{Спп}) * (\text{КВРа} - \text{Кр}) * \text{ПК/ВК},$$

де ЕФЛ – приріст рентабельності власного капіталу, %;

Спп – ставка податку на прибуток;

КВРа – коефіцієнт валової рентабельності активів, %;

Кр – середній відсоток за кредит, %;

ПК – середня сума позиченого капіталу;

ВК – середня сума власного капіталу.

Одразу треба зазначити, що в умовах, коли фірма не використовує позичковий капітал або валова рентабельність її активів дорівнює середньому відсотку за кредит,

рентабельність власного капіталу буде просто дорівнювати валовій рентабельності активів, скоригованій на податкову ставку.

Отже, цю формулу можна умовно розбити на три частини для детального аналізу факторів, що впливають на ефект фінансового левериджу:

1. Податковий коректор фінансового левериджу (1-Спп), який показує, в якому ступені виявляється ефект фінансового левериджу у зв'язку з різним рівнем оподаткування прибутку.

2. Диференціал фінансового левериджу (КВРа-Кр), який характеризує різницю між коефіцієнтом валової рентабельності активів і середнім розміром відсотка за кредит.

3. Коефіцієнт фінансового левериджу (ПК/ВК), який характеризує суму позикового капіталу, використовуваного підприємством, у розрахунку на одиницю власного капіталу.

Таблиця 1

Формування ефекту фінансового левериджу на прикладі ПАТ «Мотор Січ» за 2015-2016 рр.

№ п/п	Показники	Роки	
		2015	2016
1	Середня сума всього використовуваного капіталу (активів), грн	20 669 059	25 323 530
2	Середня сума власного капіталу, грн	14 147 120	16 010 514
3	Середня сума позикового капіталу, грн.	6 521 939	9 313 016
4	Сума валового прибутку (без урахування витрат за сплату відсотків за кредит), грн	4 631 894	6 857 012
5	Коефіцієнт валової рентабельності активів (без урахування витрат за сплату відсотків за кредит), % (п.4/п.1*100%)	22,4	27,1
6	Середній рівень відсотків за кредит, %	22	14
7	Сума відсотків за кредит, грн (п.3*п.6/100%)	1 434 826,6	1 303 822,2
8	Сума валового прибутку з урахуванням витрат за сплату відсотків за кредит, грн (п.4-п.7)	3 197 067,4	5 553 189,8
9	Ставка податку на прибуток, виражена десятковим дробом	0,18	0,18
10	Сума податку на прибуток, грн (п.8*п.9)	575 472,1	999 574,2
11	Сума чистого прибутку, що залишилася після сплати податку, грн (п.8-п.10)	2 621 595,3	4 553 615,6
12	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, % (п.11*100%/п.2)	18,5	28,4
13	Приріст рентабельності власного капіталу в зв'язку з використанням позикового капіталу, %	0,2	6,2

ЕФЛ 2015 р.: $(1-0,18) \cdot (22,4-22) \cdot 6521939/14147120=0,2\%$

ЕФЛ 2016 р.: $(1-0,18) \cdot (27,1-14) \cdot 9313016/16010514=6,2\%$

З результатів проведених розрахунків видно, що чим вище питома вага позикових коштів в загальній сумі використовуюваного підприємством капіталу, тим більший рівень прибутку воно отримує на власний капітал. Необхідно звернути увагу на залежність ефекту фінансового левериджу від співвідношення коефіцієнта рентабельності активів і рівня відсотків за використання позикового капіталу. Якщо коефіцієнт валової рентабельності активів більше рівня відсотків за кредит, то ефект фінансового левериджу позитивний. У разі рівного розподілу цих показників ефект фінансового левериджу дорівнює нулю. У разі ж перевищення рівня відсотків за кредит над коефіцієнтом валової рентабельності активів ефект фінансового левериджу виходить негативним.

Список використаних джерел:

1. Гайдаєнко О. М. Величина ефекту фінансового левериджу як складова прийняття управлінського рішення / О. М. Гайдаєнко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2016. – Вип. 2 (48). – С. 166-171.
2. Інтернет-ресурс Smida – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>
3. Опорний конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз» для бакалаврів усіх форм навчання спеціальності «Фінанси» / укл. Н.В.Мозгова, О.М.Гайдаєнко. – Одеса: ОДЕУ, ротاپринт, 2013 р. – 152 с.

ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ОРІЄНТИРІВ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ГРАФІКА ПРИБУТКОВОСТІ «МАЙСІГМІ»

Гайдаєнко О. М., к.е.н., доцент; Набойченко С. А., студент

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Одна з головних цілей стратегічного управління на підприємстві — забезпечення раціонального розподілу ресурсів між напрямками діяльності та їх ефективного використання для якнайкращого досягнення поставлених стратегічних цілей.

Фінансові ресурси займають центральне місце, оскільки пов'язують інші ресурси і до деякої міри можуть їх замінювати. Фінансові ресурси є фундаментом виконання всіх інших елементів “стратегічного набору”. Так, закупівля ресурсів інших типів залежить від наявності певних обсягів грошових ресурсів, можливостей їхнього використання.

Джерелами формування фінансових ресурсів є власні джерела (прибуток, амортизація, випуск нових акцій тощо) і позичкові (нові боргові зобов'язання у вигляді довго – та короткострокових кредитів тощо). Окремими джерелами можуть бути прямі бюджетні фінансування та благодійна допомога. Основою для визначення джерел фінансування є звіт про грошові надходження.

Фінанси як ресурс дуже тісно пов'язані зі стратегіями ціноутворення. Керівникам підприємства найчастіше доводиться балансувати такі взаємообумовлені види стратегій: загальні — цінові — фінансові (передусім стратегії інвестування). Тут можливі такі співвідношення [1, с.319]:

- зростання прибутків за рахунок розширення масштабів виробництва (нагромадження власних коштів для самоінвестування);
- зниження цін (за рахунок зменшення собівартості на основі низьких питомих витрат);
- максимальні обсяги продажу типової продукції (лідирування за рахунок зниження витрат).

Структура капіталу підприємства (співвідношення основного, оборотного та позичкового капіталів), як зазначалося, може бути головним стратегічним орієнтиром. Шведська консультативна фірма «Майсігма» розробила модель, що дістала назву «Графік прибутковості «Майсігми», який демонструє, як річна норма прибутковості може бути збільшена завдяки прискоренню обороту капіталу або збільшенню норми прибутковості, що реалізується протягом одного обороту [1, с.324].

Використаємо дані фінансової звітності ПАТ "Запорізький металургійний комбінат "Запоріжсталь"[2] (табл.1), щоб емпіричним шляхом побачити взаємодію таких показників : 1) число обертів оборотних активів (вісь ОУ); 2) рентабельність витрат (вісь ОХ знизу); 3) рентабельність реалізації вісь ОХ зверху). Дані показники дають нам можливість побачити і в майбутньому використати отримані розрахунки щодо подальшого формування прибутку підприємства.

Таблиця 1

Аналіз показників для побудови графіка прибутковості «Майсігми» для ПАТ Запорізький металургійний комбінат "Запоріжсталь" за 2013-2015 рр.

№ п/п	Показник	Роки		
		2013	2014	2015
1	Сума оборотних активів	3970740	7390183	11287115
2	Чистий дохід від реалізації продукції	13579218	22110517	31395478
3	Собівартість реалізованої продукції	12284971	16272604	23582269
4	Чистий прибуток	8196	1120611	1804968
5	Число обертів оборотних активів (п.2 / п.1), об.	3,42	2,99	2,78
6	Рентабельність витрат ((п.4 *100)/ п.3), %	0,07	6,89	7,65
7	Рентабельність реалізації ((п.4*100)/ п.2), %	0,06	5,07	5,75

Джерело: складено автором на основі [2].

Побудуємо графік прибутковості «Майсігми» (рис.1).

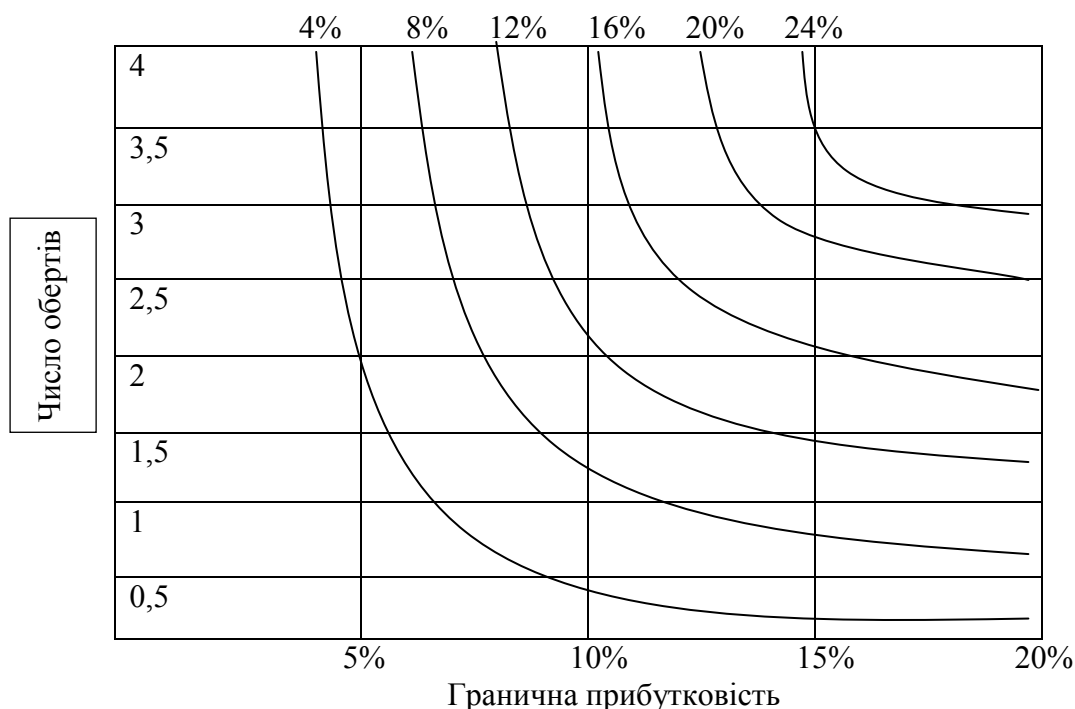


Рис.1. Графік прибутковості «Майсігми» для ПАТ Запорізький металургійний комбінат "Запоріжсталь"

Цей графік орієнтує розробників стратегії на одночасне врахування трьох змінних, що визначають рівень прибутковості:

- відносне зменшення питомої ваги основного та вкладеного в запаси МТР оборотного капіталу, що веде до прискорення його обороту;
- зменшення суми витрат, яке дає змогу підвищувати норму прибутковості;
- збільшення норми прибутку через підвищення цін.

Автори моделі пропонують зменшувати не лише дебіторську заборгованість, що є основним орієнтиром для підприємства, а й оборотний (вкладений у запаси) основний капітал. Крім того, обґрунтована цінова стратегія, пов'язана з установленням найпривабливішого співвідношення в системі «ціна — якість», також дає змогу одержувати додаткові доходи, які дозволять збільшити витрати на підвищення якості [1,с.328].

Ресурсне забезпечення стратегічної діяльності підприємства має здійснюватись у відповідній формі на основі розробки ресурсних стратегій, які сприяють розв'язанню таких завдань:

- визначення перспективних потреб підприємства в ресурсах всіх необхідних видів;
- розрахунок припустимих ресурсних обмежень і формування прогресивних норм витрат ресурсів різних типів;
- визначення «зон стратегічних ресурсів», можливостей їх використання балансуванням обсягів і складу, термінів постачання з динамікою використання;
- розробка заходів щодо раціонального транспортування, зберігання та використання;
- використання підходів з позиції логістики щодо системи реалізації ресурсних стратегій.

Отже, стратегічні цілі, аби бути досягнутими в майбутньому, вже сьогодні потребують рішень щодо витрат фінансових ресурсів, які завжди супроводжуватимуться тим чи іншим рівнем ризику.

Список використаних джерел:

1. Шершньова З. Є. — Підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2004. — 699 с.
2. Інтернет-ресурс Smida – [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>

АНАЛІЗ СПІВВІДНОШЕННЯ АКТИВІВ ІЗ ДЖЕРЕЛАМИ ЇХ ФІНАНСУВАННЯ

Гайдаєнко О.М. к.е.н.,доцент ; Нізельська К.В.,студентка

Одеський національний економічний університет,м. Одеса

Стійкість фінансового положення підприємства залежить від доцільності і правильності вкладення фінансових ресурсів в активи. Від того, які суми вкладені в основні і оборотні кошти, скільки їх знаходиться у сфері виробництва і в сфері обігу, в грошовій і матеріальній формі, наскільки оптимальне їх співвідношення, залежать результати виробничої і фінансової діяльності, отже, і фінансовий стан підприємства.

Згідно з П(С)БО 1: активи — це ресурси, контрольовані підприємством, що виникли в результаті минулих подій і використання яких приведе до отримання економічних вигод у майбутньому [1].

У пасиві балансу відображаються власні джерела фінансування активів, а також зобов'язання підприємства за кредитами, позиками, кредиторською заборгованістю. Таким чином, пасив містить інформацію про обсяг коштів, залучених підприємством в обіг з різних джерел. Пасиви розміщуються в міру зростання терміновості виконання зобов'язань.

Як відомо, між статтями активу і пасиву балансу існує тісний взаємозв'язок. Кожна стаття активу балансу має свої джерела фінансування. Джерелом фінансування довгострокових активів, як правило, є власний капітал і довгострокові позикові кошти. Не виключаються випадки формування довгострокових активів і за рахунок короткострокових кредитів банку [2].

Стійкість фінансового стану може бути підвищена шляхом:

- а) прискорення оборотності капіталу в поточних активах, у результаті чого відбудеться відносно його скорочення на гривню обороту;
- б) обґрунтованого зменшення запасів і витрат (до нормативу);
- в) поповнення власного оборотного капіталу за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел [3, с.244].

Оборотні (поточні) активи утворюються як за рахунок власного капіталу, так і за рахунок короткострокових позикових коштів. Бажано, щоб вони були наполовину сформовані за рахунок власного, а наполовину - за рахунок позикового капіталу. Тоді забезпечується гарантія погашення зовнішнього боргу.

Така група показників характеризує співвідношення двох головних складників активу балансу (необоротних та оборотних активів) і двох головних складників пасиву балансу (власного і залученого капіталу) між собою та відповідно пов'язаних розділів активу і пасиву. Це дає змогу оцінити як структури активу та пасиву балансу, так і забезпеченість відповідних активів відповідними джерелами фінансування. У разі відхилення цих співвідношень від оптимальних і середньогалузевих можна дійти відповідних висновків щодо фінансового стану підприємства.

Аналіз співвідношення активів із джерелами їх фінансування підприємства «Київхліб» [4] виконаємо в таблиці 1.

Як бачимо, на ефективність використання капіталу підприємства впливають дві групи чинників:

- оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу, довгострокових і короткострокових джерел фінансування;
- рівень інвестування в основні й оборотні засоби, тобто скільки їх перебуває у сфері виробництва і сфері обігу, в грошовій і матеріальній формах та наскільки оптимальне їх співвідношення.

Отже, співвідношення активів із джерелами їх фінансування – один з найважливіших чинників стійкості фінансового стану підприємства.

Таблиця 1

Аналіз співвідношення активів із джерелами їх фінансування підприємства «Київхліб»

Критерії та показники	Алгоритм розрахунку	На початок року	На кінець року	Відхилення (+,-)
А	Б	1	2	3
Частка власного капіталу (ЧНАвк) у формуванні необоротних активів	(необоротні активи-довгострокові зобов'язання)/ (необоротні активи)	1	0,55	-0,45
Частка позикового капіталу (ЧНАпк) у формуванні необоротних активів	(довгострокові зобов'язання)/ (необоротні активи); 1-ЧНАвк	0	0,45	0,45

Частка власного капіталу (коефіцієнт стабільності структури оборотних коштів) (ЧОАпк) у формуванні оборотних активів (ОА)	(короткострокові зобов'язання)/ (оборотні активи)	1,11	0,97	-0,14
Частка позикового капіталу (ЧОАвк) у формуванні оборотних активів (ОА)	(робочий капітал= оборотні активи – короткострокові зобов'язання)/ (оборотні активи); 1-ЧОАвк	-0,11	0,03	0,14
Сума власного капіталу, що використовується в обігу (власний оборотний капітал)	(власний капітал + довгострокові зобов'язання) – (необоротні активи)	-24108	15890	39998

Тому особливу увагу під час оцінювання структури джерел майна підприємства необхідно приділити способу їхнього розміщення в активах. У цьому проявляється нерозривний зв'язок аналізу пасивної й активної частин балансу.

Список використаних джерел:

1. Національні Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73

2. Анализ хозяйственной деятельности предприятия – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bibliotekar.ru/deyatelnost-predpriyatiya-2/198.htm>

3. Організація та методика економічного аналізу: Навчальний посібник для бакалаврів всіх напрямків підготовки. – Одеса, ОДЕУ. – 2010 – 310 с.

4. Річна фінансова звітність Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/emitent/report/year/xml/show/64680>

АНАЛІЗ РУХУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Гайдаєнко О. М., к.е.н., доцент, Пантюхіна О.І., студентка

Одеський Національний економічний університет, м. Одеса

У сучасному житті все більше уваги приділяється питанню створення та розвитку підприємств, які є інструментом підвищення добробуту населення країни, де саме зосереджені ці підприємства. Тому можна казати про актуальність розгляду власного капіталу підприємства та його руху, адже власний капітал є фінансовою основою створення і розвитку підприємств. Наявність, і величина власного капіталу є однією з найважливіших характеристик фінансової стійкості підприємства, його динаміка свідчить

про якість фінансового менеджменту на підприємстві. Власний капітал є основою для початку і продовження господарської діяльності будь-якого підприємства, він є одним із найістотніших і найважливіших показників. Розуміючи важливість діяльності підприємств для добробуту населення країни та важливість власного капіталу, саме, для безперебійної та успішної діяльності цих підприємств, доцільно приділити увагу аналізу руху власного капіталу підприємств.

Власний капітал підприємства включає такі елементи: зареєстрований (пайовий) капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), вилучений капітал, неоплачений капітал. Такий склад власного капіталу відображає наявність його частини, інвестованої засновниками у момент створення підприємства, та частини, одержаної в результаті ефективної діяльності, насамперед нерозподіленого прибутку, суми дооцінки необоротних активів, а також додаткового вкладеного капіталу [1].

Аналіз руху власного капіталу проводиться з метою визначення впливу на його склад, розмір і структуру:

- корегування залишків власного капіталу на початок періоду;
- переоцінки активів;
- розподілу прибутку;
- внесків учасників;
- вилучення капіталу;
- інших змін [2].

У процесі аналізу руху власного капіталу необхідно виявити зміни його величини і всіх складових до кінця року в порівнянні з його початком. Для цього розраховуються абсолютні зміни і темпи зростання показників. З'ясовується, за якими елементами власного капіталу спостерігається найвище збільшення або зменшення, визначаються причини зміни капіталу. Крім найпростіших процедур оцінки динаміки власного капіталу і окремих його елементів, слід також розрахувати показники руху капіталу:

1. Коефіцієнт надходження = (Надійшло) / (Залишок на кінець року) – коефіцієнт надходження показує, яку частину власного капіталу від наявного на кінець звітного періоду складають кошти, які знов надійшли.

2. Коефіцієнт вибуття = (Вибуло) / (Залишок на початок року) – коефіцієнт вибуття показує, яка частина власного капіталу, з яким підприємство починало діяльність в звітному періоді, була використана в процесі діяльності господарюючого суб'єкта [3].

Реальні можливості будь-якого підприємства визначаються здатністю генерувати грошові потоки. Під грошовим потоком розуміють усі надходження і виплати коштів. Джерело інформації – ф. 3 «Звіт про рух грошових коштів» (прямим методом), або 3-н (непрямим методом), що формуються в розрізі трьох видів діяльності – операційної, інвестиційної, фінансової.

Для зручного аналізу складу і руху власного капіталу ТОВ «Автомаг» [4] необхідно скласти аналітичну таблицю (Таблиця 1).

Дані Таблиці 1 показують, що в аналізованій організації за звітний рік у складі власного капіталу найбільшими темпами збільшувалися інші резерви (фонд соціальної сфери) (105,9%); отже, отриманий дохід, в основному, прямував на соціальну сферу, а не в резервний капітал.

Аналізуючи власний капітал, необхідно звернути увагу на співвідношення коефіцієнтів надходження і вибуття. Якщо значення коефіцієнтів надходження перевищують значення коефіцієнтів вибуття, значить, в організації йде процес нарощування власного капіталу, і навпаки.

Таблиця 1

Аналіз складу та руху власного капіталу

Показники	Найменування статей та коди рядків				
	Зареєстрований (пайовий) капітал	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Інші резерви (фонд соціальної сфери)
А	1400	1410	1415	1420	1435
Залишок на початок року	64286	23612	13869	16476	83555
Надійшло	718	1429	13712	-	16476
Використано	-	1099	13500	16476	12443
Залишок на кінець року	65004	13942	14081	-	87588
Абсолютна зміна залишку	718	330	212	-16476	4033
Темп росту, %	101,1	101,4	101,5	-	105,9
Коефіцієнт надходження	0,001	0,06	0,974	-	0,188
Коефіцієнт вибуття	-	0,047	0,973	1	0,149

Отже, нами розглянуто склад власного капіталу підприємства, проаналізовано його рух на прикладі, виділяючи головні моменти. Було визначено актуальність проблеми власного капіталу, як важливої категорії в діяльності підприємства. Власний капітал є складним механізмом на шляху успішної та стійкої діяльності будь-якого підприємства, тому його аналіз є важливим моментом, яким не можна нехтувати. Без комплексного аналізу руху власного капіталу - не буде стійких, успішних підприємств. Не буде стійких, успішних підприємств – буде знижуватися рівень добробуту населення країни, а цього допускати не можна.

Список використаних джерел:

1. Власний капітал, як фінансове джерело функціонування підприємства. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/studconf/387.pdf>
2. Аналіз руху власного капіталу підприємства. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/18340719/ekonomika/analiz_ruhu_vlasnogo_kapitalu_pidpriyemstva
3. Електронна бібліотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libraryno.ru/4-2-analiz-dvizheniya-sobstvennogo-kapitala-analfinot/>
4. 4.Річна фінансова звітність підприємства - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ КОЕФІЦІЄНТІВ ЛІКВІДНОСТІ

Гайдаєнко О. М., к.е.н., доцент; Проворський В. І., студент

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Ліквідність підприємства – це його здатність покривати боргові зобов'язання, фінансувати нормальний хід господарської діяльності, яка забезпечується ліквідністю активів та фінансовою гнучкістю підприємства, тобто «... здатністю залучати грошові кошти з різних джерел, збільшувати власний капітал, продавати і переміщувати активи і регулювати рівень і напрямки діяльності, так щоб вони відповідали обставинам, що змінилися ». Достатній рівень ліквідності підприємства є запорукою незалежності та свободи дій суб'єкта господарювання; уможливорює зміни пріоритетних напрямів діяльності та адаптацію до зовнішнього середовища, додаткове залучення фінансових ресурсів із зовнішніх джерел, є передумовою фінансової стабільності та зниження ризику втрати фінансової стійкості.

Методику факторного аналізу ліквідності у своїх працях розглядали: Г. В. Савицька, Л. А. Лахтіонова, Р. О. Костирко, Н. М. Притуляк, С. Нестерова, М. Стегней, В. Сідун [2].

Функціонування будь-якої соціально-економічної системи здійснюється в умовах складної взаємодії комплексу факторів різного порядку. Фактором називається причина, рушійна сила якого-небудь процесу або явища, що визначає його характер або одну з його меж. Всі фактори, що впливають на систему і визначають її поведінку, знаходяться у взаємозв'язку і взаємообумовленості. Управління ліквідністю є необхідною умовою підтримки фінансової стійкості підприємства.

Рівень ліквідності підприємства обумовлює рівень його поточної платоспроможності, по якій підприємство безпосередньо оцінюють ділові партнери. Факторний аналіз - це істотний елемент системи управління ліквідністю підприємства [1].

При проведенні аналізу ліквідності підприємства важливо вивчати взаємозв'язок показників ліквідності з чинниками їх формування.

Як відомо, коефіцієнт загальної ліквідності, або коефіцієнт покриття, дорівнює відношенню поточних активів до поточних зобов'язань [4]:

$$K_{ол} = \frac{A_1 + A_2 + A_3}{П_1 + П_2} \quad (1)$$

Коефіцієнт дозволяє встановити, у якій кратності короткострокові активи покривають короткострокові зобов'язання і показує платіжні можливості організації, що оцінюються за умови не тільки своєчасних розрахунків з дебіторами і сприятливої реалізації готової продукції, але і продажу, у разі потреби, інших елементів матеріальних оборотних коштів. Він дає можливість встановити, чи покривають ліквідні кошти суму поточних зобов'язань, і тим самим підтверджує не тільки ступінь стійкості структури балансу, а й здатність підприємства швидко розрахуватися за своїми поточними зобов'язаннями.

З метою об'єктивної оцінки платоспроможності підприємства при виявленні відхилень показників оборотності ліквідних коштів необхідно виявити причини їх зміни. При виявленні погіршення значень показників слід особливо розібратися в причинах затримок дебіторами оплати продукції та послуг, накопичення зайвих запасів готової продукції, сировини, матеріалів і т. п. Ці причини можуть бути зовнішніми, більш або менш незалежними від аналізованого підприємства, а можуть бути і внутрішніми. Але передусім необхідно обчислити названі вище коефіцієнти ліквідності, визначити розмір впливу на них різних факторів.

Суть аналізу впливу факторів на рівень поточної ліквідності полягає в наступному. Виходячи з формули коефіцієнта поточної ліквідності, що характеризує загальну

ліквідність підприємства, на останню впливають два основних фактора: поточні активи і поточні зобов'язання [2].

Кожен з факторів складається з комплексу статей балансу. Так, поточні активи представлені грошовими коштами, короткостроковими цінними паперами, дебіторською заборгованістю, запасами і іншими оборотними активами. Поточні зобов'язання, в свою чергу, складаються з короткострокових кредитів і позик, кредиторської заборгованості й інших поточних зобов'язань. Отже, перелічені статті активу і пасиву балансу також впливають на стан ліквідності, тому їх можна вважати деталізованими факторами [5].

Далі, проведемо розрахунок (таблиця 1) впливу факторів на ліквідність підприємства ПАТ "Одеський машинобудівний завод "Червона гвардія"[3].

Дані табл.1 свідчать про збільшення коефіцієнта загальної ліквідності на 0,5 за рахунок позитивного впливу абсолютного приросту активів, у тому числі, за рахунок приросту дебіторської заборгованості (0,28), запасів (0,17), грошових коштів та поточних фінансових інвестицій (0,05). Але несприятливе підвищення поточних пасивів призвело до зменшення коефіцієнта загальної ліквідності на 0,17, у тому числі, за рахунок збільшення кредиторської заборгованості (0,06) та збільшення інших короткострокових пасивів (0,09).

Таблиця 1

Факторний аналіз коефіцієнта загальної ліквідності

Фактор	Методика розрахунку	Рівень впливу фактору
1. Зміна поточних активів	1,0891-0,5814	0,5077
1.1 Запасів	(18959-16031)*0,00006	0,1756
1.2 Грошових коштів та короткострокових цінних паперів	(1854-1028)*0,00006	0,0495
1.3 Дебіторської заборгованості	(8248-3629)*0,00006	0,2771
1.4 Інших оборотних активів	(71-61)*0,00006	0,0006
2. Зміна поточних пасивів	0,5814-0,7568	-0,1752
2.1 Короткострокових кредитів	-	-
2.2 Кредиторської заборгованості	(12469-6821)*-0,00001	-0,0565
2.3 Інших короткострокових пасивів	(23112-13970)*-0,00001	-0,0914
Разом		0,3325

Таким чином, сумарний вплив усіх факторів викликало зростання коефіцієнта загальної ліквідності на 0,33.

Показники ліквідності необхідні не тільки для різнобічного аналізу платоспроможності підприємства, а й відповідають інтересам різних зовнішніх користувачів аналітичної інформації. Для постачальників найцікавіший - коефіцієнт абсолютної ліквідності, кредиторам банкам — поточної ліквідності. Потенційні й дійсні акціонери в більшій мірі оцінюють платоспроможність підприємства за коефіцієнтом покриття.

Список використаних джерел:

1. Гайдаєнко О. М. Величина ефекту фінансового левириджу як складова прийняття управлінського рішення / О. М. Гайдаєнко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2016. – Вип. 2 (48). – С. 166-171.
2. Інтернет-ресурс Ефективна економіка– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>

3. Інтернет-ресурс Smida – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.smida.gov.ua>

4. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. — Х.: Фактор, 2007. — 784 с.
ISBN 978-966-312-691-3.

5. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ОБОРОТНІСТЮ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ТА РЕНТАБЕЛЬНІСТЮ АКТИВІВ

Гайдаєнко О.М., к.е.н., доцент; Сандульська А.А., студентка

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Розвиток міжнародного ринку та становлення ринкової системи господарювання призводять до того, що з'являються нові підприємства та посилюється розвиток конкурентних відносин між ними. В сучасних умовах, для кожного підприємства важливо оцінити своє конкурентне середовище, а для цього перш за все потрібно бути впевненим у ефективності використання своїх активів. Одним із таких показників, які показують реальний стан справ на підприємстві є рентабельність, скоректована на фактори, які значно впливають на неї.

У даній роботі буде розглянуто фактори, які впливають на ефективність виробництва та досліджено зв'язок між оборотністю оборотних коштів підприємства, фінансовим левериджом та рентабельністю активів.

Для будь-якого підприємства важливим завданням фінансового аналізу є пошук найбільш вразливих міст у його структурі та вибір того чи іншого способу аналізу, який якнайточніше вкаже на ці слабкі ланки. Формула Дюпона показує можливість забезпечення доцільного співвідношення між рентабельністю продаж та швидкістю оборотів та капіталізацією для регулювання необхідного рівня рентабельності активів. Модель Дюпона дозволяє визначити, за рахунок яких чинників відбувалася зміна рентабельності. Тобто, модель Дюпона дає змогу прослідкувати ув'язку показників рентабельності активів з швидкістю обороту оборотних коштів підприємства та коефіцієнтом капіталізації.

Під формулою Дюпона як правило, розуміють алгоритм фінансового аналізу рентабельності активів компанії, відповідно до якого коефіцієнт рентабельності використовуваних активів являє собою добуток коефіцієнта рентабельності реалізації продукції і коефіцієнта оборотності використовуваних активів [1].

В даний час в навчально-методичній літературі зустрічаються три основних формули Дюпона. Перша модель має досить простий вигляд, за допомогою неї легко знайти величину прибутковості капіталу, формула має вигляд:

$$ROE = ЧП / С_k$$

де - ЧП - чистий прибуток,

С_к - акціонерний капітал підприємства.

Слід зазначити що, дана формула має свої недоліки, основним з них є неможливість визначення факторів які вплинули на рентабельність власного капіталу.

Наступна модель Дюпон складається з двох факторів і має вигляд:

$$ROE = ROA * Као$$

де - ROA - коефіцієнт рентабельності активів, який визначається як відношення чистого прибутку компанії без урахування відсотків за кредитами до її сумарних активів;

Као - коефіцієнт капіталізації.

Трифакторна модель Дюпона полягає в використанні коефіцієнта рентабельності власного капіталу як інтегрального показника ефективності діяльності підприємства і представлення її формули у вигляді трьох чинників. Формула розрахунку рентабельності власного капіталу має наступний вигляд:

$$ROE = ROS * K_{ao} * LR$$

де: ROE (Return On Equity) - рентабельність власного капіталу;

ROS (Return On Sales) - рентабельність продажів;

K_{ao} - коефіцієнт оборотності активів;

LR (Leverage ratio) - коефіцієнт капіталізації (коефіцієнт фінансового важеля).

Трифакторна модель Дюпона показує вплив на рентабельність підприємства операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Розглянемо трифакторну модель [2] та проаналізуємо вплив, кожного з розглянутих факторів на динаміку результуючого показника - коефіцієнту рентабельності активів на прикладі фінансової звітності ПАТ "Вінницький олійожировий комбінат" за 2014-2015 роки [3]. Це зручно зробити за допомогою прийому ланцюгових підстановок (табл.1).

Таблиця 1

Аналіз впливу факторів на рівень рентабельності активів

Фактори	Підстановки	Взаємодія факторів			Рентабельність активів	Вплив факторів
		Коефіцієнт рентабельності продаж	Коефіцієнт оборотності	Коефіцієнт капіталізації		
-	2014	0,00024	0,146	1,933	0,000068	-
Коефіцієнт рентабельності продаж	I	0,00032	0,146	1,933	0,00009	0,000022
Коефіцієнт оборотності	II	0,00032	4,222	1,933	0,0026	0,00251
Коефіцієнт капіталізації	2015	0,00032	4,222	1,814	0,0024	-0,0002

З таблиці можна побачити, що коефіцієнт рентабельності активів Публічного акціонерного товариства "Вінницький олійожировий комбінат" у 2015 році становив 0,0068% і збільшилася на 0,23% по відношенню до рівня 2014 року – 0,24%. Рентабельність активів підприємства збільшилася, в тому числі, за рахунок збільшення рентабельності продаж - на 0,0022%, а також за рахунок збільшення швидкості оборотності активів на 0,251%, проте спостерігається зменшення рентабельності активів в результаті зниження коефіцієнту капіталізації на 0,02 %.

Отже, одним із найважливіших показників, що впливають на рентабельність активів підприємства є оборотність оборотних коштів та рентабельність продаж, що відображає зокрема модель Дюпона, пришвидшуючи оборотність своїх активів, підприємство відповідно підвищує рентабельність своїх активів. Однак, недостатня кількість активів, як у вище показаному прикладі, значно зменшує коефіцієнт капіталізації.

Від якості управління оборотними коштами залежить безперервність процесу виробництва та реалізації продукції, рентабельність підприємства, його платоспроможність і фінансові результати. У зв'язку з цим, для підвищення рентабельності активів, підприємствам можна запропонувати: збільшення матеріальних запасів на складах за рахунок підвищення наднормативних запасів сировини; зменшення тривалості циклу виробництва продукції за рахунок застосування нової техніки і технології, підвищення продуктивності праці; удосконалення асортименту і підвищення якості продукції та збільшення дебіторської заборгованості.

Список використаних джерел:

1. Характеристика багатофакторної моделі Дюпон [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.afdanalyse.ru>
2. Факторний аналіз рентабельності [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.afdanalyse.ru>
3. Річна фінансова звітність підприємства Публічне акціонерне товариство "Вінницький олійножировий комбінат" за 2014-2015 роки [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://smida.gov.ua/db/emitent/report/year/xml/show/33987>

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ АНАЛІЗУ БЕЗЗБИТКОВОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТРЕБ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Гнилицька Л.В., д.е.н., професор, Циганок О., магістр

Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана, м. Київ

Передумовою ефективної життєдіяльності підприємства є забезпечення його беззбиткового існування. Однак у сучасній українській практиці заходи та способи оцінки параметрів беззбитковості діяльності суб'єктів господарювання широко не використовуються. Здебільшого причиною такої ситуації є те, що в обліку витрат не використовується система «директ-костинг». Разом з тим практика застосування такого підходу свідчить про його ефективність при визначенні перспектив стійкого функціонування та розвитку підприємства.

Не зважаючи на те, що проблемам фінансової стійкості підприємства як передумови його економічної безпеки приділена значна увага як у вітчизняній (Гнилицька Л., Головка Т., Цал-Цалко Ю.), так і зарубіжній літературі (Друкер П., Лунгу А., Хиггінс Р.), питання використання аналізу беззбитковості як базової методики оцінювання станів економічної безпеки не розглядалися.

Відтак метою дослідження є обґрунтування ролі основних інструментів аналізу беззбитковості у здійсненні діагностики стану економічної безпеки підприємства та практичне втілення методики беззбитковості при оцінюванні стану безпеки ПАТ «Білоцерківський завод залізобетонних конструкцій».

Застосування аналізу беззбитковості при оцінюванні станів економічної безпеки дозволяє сформулювати точні уявлення про перспективи розвитку підприємства, зв'язати в єдину систему показники, що характеризують ділову активність, ефективність виробничої діяльності, раціональність структури активів [1, с. 48].

Серед інструментів аналізу беззбитковості найбільш корисними з позицій оцінювання станів економічної безпеки є запас міцності та фактор операційного важеля. Під запасом міцності (зоною безпеки) розуміють різницю між фактичною кількістю реалізованої продукції і беззбитковим обсягом продажу. Чим вищим є значення цього показника, там міцнішим є фінансовий стан підприємства. Дослідження доводять, що зона безпеки підприємства залежить від суми постійних, змінних витрат та рівня цін на продукцію. При розширенні ринку і підвищенні цін необхідно менше продукції для отримання виручки, що забезпечує компенсацію постійних витрат підприємства, і навпаки, при «стисканні» ринку і зниженні цін беззбитковий обсяг реалізації зростає, а відтак знижується зона безпеки підприємства.

Фактор операційного важеля визначають як відношення маржинального доходу та операційного прибутку підприємства [2, с. 203]. Фактор операційного важеля вказує на скільки відсотків зміниться прибуток підприємства при зміні обсягу діяльності на один відсоток. Відтак при зростанні обсягів діяльності підприємство має прагнути до високого

значення фактора операційного важеля, адже це забезпечить значне перевищення зростання прибутку над зростанням обсягу діяльності. І навпаки, в періоди зниження обсягів діяльності підприємство має забезпечувати низький рівень фактора операційного важеля, адже за цих умов темпи падіння прибутку будуть уповільненими.

Умовно результати діагностики станів економічної безпеки з використанням інструментарію аналізу беззбитковості можна представити трьома рівнями:

- підприємство характеризується критичним рівнем безпеки, при якому його доходи від реалізації покривають лише змінні витрати, при цьому залишаються непокритими постійні витрати і, відповідно, підприємство отримує збитки;

- підприємство характеризується низьким рівнем безпеки, при якому воно покриває усі свої витрати, але при цьому не отримує прибутку, тобто значення запасу міцності дорівнює нулю;

- підприємство характеризується достатнім рівнем безпеки, при якому за збільшення обсягів реалізації продукції і віддалення від точки беззбитковості, досягається зростання запасу міцності та підвищення ефекту операційного важеля [4, с. 16].

Застосуємо методику аналізу беззбитковості при оцінюванні рівня економічної безпеки ПАТ «Білоцерківський завод залізобетонних конструкцій», скориставшись даними табл. 1 та представимо результати аналізу в табл. 2.

Таблиця 1

Вихідні дані для аналізу беззбитковості ПАТ «Білоцерківський завод залізобетонних конструкцій» за 2014-2015 рр.

Показник	Значення	
	2014 р.	2015 р.
1	2	3
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	31 424	47 211
Змінні витрати (собівартість), тис. грн	22 564	30 844
Постійні витрати (адміністративні та збутові витрати)	6 395	9 461
Обсяг реалізованої продукції, м ³	7 050	7 152

Таблиця 2

Результати аналізу беззбитковості ПАТ «Білоцерківський завод залізобетонних конструкцій»

Показник	Значення	
	2014 р.	2015 р.
1	2	3
Точка беззбитковості	5 088 м ³	4 131 м ³
Запас фінансової міцності	1 962 м ³	3 021 м ³
Фактор операційного важеля	0,28	0,31

Отже, результатами проведеного аналізу динаміки зміни інструментів аналізу беззбитковості, дозволяють зробити висновок про достатній рівень економічної безпеки у ПАТ «Білоцерківський завод залізобетонних конструкцій», адже при зростанні обсягів реалізації відбувається підвищення запасу міцності та збільшення ефекту операційного важеля. При цьому слід рекомендувати підприємству перегрупувати структуру витрат на користь збільшення постійної їх складової. Це забезпечить зростання фактора операційного важеля та підвищення його впливу на зростання прибутку підприємства.

Таким чином, використання методики аналізу беззбитковості при оцінюванні рівня економічної безпеки підприємства сприяє отриманню топ-менеджментом достовірної та релевантної інформації про реальний стан господарської діяльності підприємства з

метою ідентифікації та раннього упередження загроз, що впливають на результативність та прибутковість ведення бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Лунгу А.Г. Точка безубыточности в оценке экономического состояния предприятия. – М.: Экономика, 2012. – 145 с.
2. Волошенко Л.В. Теоретические основы анализа условий безубыточной деятельности предприятия. – М.: Экономика, 2004. – 208 с.
3. Яниогло А. Комплексная система обеспечения экономической безопасности предприятий (на примере АТО Гагаузия: автореф. дис. д. э. н.: 521.03 / Яниогло А.; Молдавская экономическая академия. – Кишинэу, 2017. – 32 с.

**АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ
ВИДІВ КОРМІВ У ГОДІВЛІ ТВАРИН НА ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ
ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА В УМОВАХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО
РИНКУ**

Дуда М.І., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Гошовська Т.Я., студент

*Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування
України «Заліщицький аграрний коледж ім.Є.Храпливого»*

Якість та обсяг виробництва конкурентоспроможної продукції тваринництва значною мірою визначають корми. Збільшення виробництва тваринницької продукції та розв'язання продовольчої проблеми країни, залежать від альтернативних видів годівлі тварин.

Різне співвідношення у собівартості виробництва обмінної енергії та сирого протеїну окремих видів кормів у ринкових умовах призводить у багатьох країнах світу до змін у кормовій базі.

У світовому кормовиробництві спостерігається тенденція до збільшення частки сінажу в об'ємних кормах. Простим шляхом усунення недоліків і подолання труднощів заготівлі сінажу в траншеях є перехід до заготівлі за технологією «Сінаж в упаковці». Тому визнано, що сінажний тип годівлі є перспективою розвитку кормовиробництва і напрямом економії концентрованих кормів.

Виважений підхід до визначення оптимального рівня витрат кормів при альтернативних видах годівлі тварин впливає на стимулювання збуту продукції.

Відмова від коренеплодів і сіна пов'язана з тим, що виробництво продукції тваринництва конкурує з іншими галузями сільськогосподарського виробництва щодо альтернативного використання земельних угідь. Що краще: виробляти, наприклад, насіння озимого ріпаку та соняшнику чи відвести цю площу під кормові культури та виробляти продукцію тваринництва? Рівень прибутку в розрахунку на 1 га кормових угідь залежить як від урожайності власних кормових культур, їх заготівлі у найбільш сприятливі та стислі терміни, так і від продуктивності тварин і стабільності цінової ситуації на ринку продукції тваринництва. В ринкових умовах значно важливіше забезпечити найбільший вихід енергії та протеїну грубих і соковитих кормів у розрахунку на 1 га ріллі, ніж вирішувати всі питання щодо балансування раціонів за рахунок зернових і зернобобових культур із низькою урожайністю.

В Україні важливою зерновою культурою для виробництва біоетанолу теж є кукурудза. Вона має високу кормову цінність, є високоенергетичною

конкурентоспроможною сировиною для виробництва біоетанолу й одержання високобілкового корму для тварин.

У процесі виробництва спирту із зерна злакових культур використовуються вуглеводи, а білки, жири та мінеральні речовини залишаються у складі відходів. Ці відходи виробництва спирту є одним із резервів одержання дешевої яловичини при економному використанні концентрованих кормів у годівлі великої рогатої худоби.

З економічної точки зору, використання сухих продуктів високорентабельне, тому що суха барда набагато дешевша, ніж фуражне зерно, а це в цілому знижує витрати на корм і, відповідно, зменшує собівартість продукції, робить її конкурентоспроможною та сприяє її збуту.

Отже, в умовах ринкової економіки комплексна переробка рослинної сировини набуває особливого значення. Розробка та реалізація гнучкої технологічної схеми з одержанням кількох видів продукції дає змогу виробляти конкурентоспроможну продукцію відповідно до попиту на ринку. Використання сухої післяспиртової барди на кормові цілі - це вирішення низки економічних та екологічних проблем.

При проведенні досліджень з вивчення продуктивної дії сухої післяспиртової барди на відгодівельному молодняку великої рогатої худоби живою масою 260 кг на початок дослідного періоду з розрахунку 1000 г середньодобового приросту до складу основного раціону бичків контрольної групи вводили силос кукурудзи - 20 кг, мелясу - 0,5 кг, дерть кукурудзи - 1,5 кг, дерть пшениці - 0,5, дерть гороху - 1 кг. Бичкам дослідної групи у раціоні дерть горохову замінили компонентом, що вивчався - сухою після-спиртовою бардою. Тварини обох груп поїдали корми охоче. Зважували піддослідних бичків щомісяця. Результати зважування показали, що тварини дослідної групи за перший місяць досліду мали дещо нижчі прирости, ніж контрольної, а в наступні місяці прирости бичків дослідної групи були вищими. Це можна пояснити тим, що тварини дослідної групи почали адаптуватися до нового виду корму - післяспиртової барди. Як показали результати досліджень, середньодобові прирости тварин дослідної групи за період досліду, що тривав 119 днів, був на 44 г (на 4,9%) вищим, ніж у контрольній групі.

Заміна горохової дерті у складі раціону бичків на відгодівлі сухою післяспиртовою бардою позитивно вплинула на середньодобові прирости піддослідних тварин.

Застосування енергетичного й економічного аналізу виробництва біоетанолу дає змогу поглиблено оцінити ефективність переробки на спирт різних зернофуражних культур. Визначити як загальні енергетичні витрати, так і питому вагу окремих технологічних ланок і розкрити шляхи економії антропогенної енергії, що надзвичайно важливо для ефективного, конкурентоспроможного ведення галузі тваринництва в сучасних умовах ринку (табл. 1).

Таблиця 1

Економічна ефективність використання сухої післяспиртової барди порівняно з горохом при відгодівлі молодняку великої рогатої худоби

Показники за період досліду	Контрольна група	Дослідна група
Ринкова ціна: горох, грн/т суха післяспиртова барда, грн/т	1200 -	1000 -
Затрати на досліджуваний корм, грн	142,80	119,00
Приріст живої маси, кг	107,2	112,5
Прибуток за одержаний приріст, грн.	1222,10	1282,50
Чистий прибуток, грн: ± до контролю, грн ± до контролю, %	1079,30 - -	1163,50 +84,2 +7,8

Застосування сучасних інтенсивних технологій в умовах України дозволяє виробляти конкурентоспроможну яловичину. При закупівельній ціні 1000 грн. за 1 т сухої післяспиртової кукурудзяної барди і гороху -1200 грн., виробництво яловичини матиме нижчу собівартість при використанні відходів спиртової промисловості. За умови, що в господарстві утримується 300 голів бичків на відгодівлі, використання сухої післяспиртової барди дає змогу додатково отримати 25260 грн.

Отже, зерновий компонент раціону дійних корів і молодняку великої рогатої худоби - горох - можна замінити сухою післяспиртовою бардою. Промислове виробництво яловичини і молока матиме нижчу собівартість при використанні відходів спиртової промисловості, що сприятиме ціновій конкурентоспроможності на продукцію.

Науково обґрунтовані структурні зміни раціону, збагачення корму біопрепаратами дають можливість підвищити продуктивність тварин і помітно зменшити витрати кормів у розрахунку на одиницю продукції, що в свою чергу сприятиме зміцненню соціально-економічного стану підприємства і розв'язанню продовольчої проблеми країни.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В.Г., Економіка аграрних підприємств. –К.: КНЕУ, 2002. – 624с.
2. Економіка сільського господарства: навч. посіб. / Збарський В.К., Мацибора В.І., Чалий А.А., та ін.; За ред. В.К.Збарського і В.І.Мацибори. –К.: Каравела, 2009.-264с.
3. Економіка підприємства. П.П. Руснак, В.Г.Андрійчук, А.А. Ільєнко та ін. За ред. П.П. Руснака –Біла Церква, 2003. – 256с.
4. Рижмань Д.І., Криворучко Г.Я., Віннічук Г.Я., Пилявець М.Т. Економіка підприємства: навчальний посібник. – К.: Аграрна освіта, 2011. – 531 с.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЙОГО МАКСИМАЛЬНО ЕФЕКТИВНОЇ ТА СТАБІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ РИНКУ

Дуда М.І., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Желізняк М.М., студент

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Заліщицький аграрний коледж ім.Є.Храпливого»

Забезпечення безпеки підприємства стає важливою потребою. Тривала і глибока економічна криза в нашій країні спричинила багато непередбачуваних небезпек та загроз для ще молодого бізнесу. На розвиток підприємництва впливають ще й нестабільна політична та соціально-економічна ситуація в країні, недосконале комерційне законодавство, криміналізація суспільства, влади та бізнесу, корупція, шахрайство тощо. Все це різко загострило проблему забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах ринку. А тому виявлення, попередження небезпек та загроз, використання ресурсів для запобігання нанесенню шкоди, прийняття ризикових рішень, боротьба з конкурентами тощо – шлях для досягнення стратегічних цілей бізнесу на сучасному етапі.

Напружена криміногенна ситуація в країні, поява в Україні активніючих структур економічної розвідки, міжнародної організованої злочинності, скрізь застосовуваних жорстких методів впливу на підприємницькі структури визначають актуальність проблеми безпеки підприємництва на найближчу перспективу.

Економічна безпека підприємства – стан найефективнішого використання ресурсів і підприємницьких можливостей для запобігання внутрішній і зовнішній негативним впливам та загрозам, забезпечення стійкого функціонування і створення перспектив росту своєї підприємницької діяльності.

Система безпеки повинна бути побудована таким чином, щоб витрати на її забезпечення були економічно доцільними, а вартість витрат повинна бути оптимальною та не перевищувати той рівень, при якому втрачається економічна доцільність їх застосування.

У розумінні «системи безпеки підприємства» не існує єдиної думки.

На погляд В.П. Мак-Мака, система безпеки підприємства включає наукову теорію безпеки, політику та стратегію безпеки, засоби та методи забезпечення безпеки і концепцію безпеки підприємства [3].

В.І. Ярочкін визначає систему безпеки як організовану сукупність спеціальних органів, служб, засобів, методів та заходів, що забезпечують захист життєво важливих інтересів особистості, підприємства, держави від внутрішніх та зовнішніх загроз [5, с.9].

На думку О.А. Груніна та С.О. Груніна [1], система безпеки підприємства являє собою обмежену множину взаємопов'язаних елементів, що забезпечують безпеку підприємства та досягнення ним цілей бізнесу.

Рівень економічної безпеки підприємства оцінюється на підставі визначення сукупного критерію через зважування й підсумовування окремих функціональних критеріїв, які обчислюються за допомогою порівняння можливої величини завданої шкоди підприємству та ефективності заходів щодо запобігання їй.

Оцінка рівня економічної безпеки здійснюється також порівнянням розрахункових значень за окремими функціональними складовими величинами із реальними величинами цього показника по підприємству.

Основними функціональними складовими величинами є: фінансова, кадрова, техніко-технологічна, інноваційна, інформаційна та економічна.

Кожна з них характеризується власним змістом, сукупністю функціональних критеріїв і способів забезпечення.

Після цього здійснюється функціональний аналіз заходів з організації необхідного рівня економічної безпеки за окремим складовим з використанням відповідного алгоритму.

Вартість заходів, які повторюються стосовно різних функціональних складових, враховується в бюджеті підприємства лише один раз. Результати цього аналізу оформляються у вигляді спеціальної таблиці-карти.

Значну увагу необхідно приділити засвоєнню критеріїв, показників і методів аналізу рівня економічної безпеки підприємства, основних напрямків її забезпечення.

У процесі аналізу порівнюються поточні і минулі значення сукупного критерію, в'являться недоліки і резерви комплексу заходів, що здійснюються підприємством, щодо забезпечення його безпеки, шляхом встановлення відношення сукупного відверненого збитку до суми витрат на реалізацію заходів, щодо запобігання збиткам від негативних впливів і загального нанесеного збитку.

Конкретна оцінка ефективної роботи структурних підрозділів підприємства щодо економічної безпеки здійснюється за такими показниками:

1. Витрати на здійснення заходу;
2. розмір відверненої шкоди;
3. розмір заподіяної шкоди;
4. ефективність здійснення заходу (як різниця відверненої заподіяної шкоди, поділеної на витрати на здійснення заходу).

Серед функціональних складових належного рівня економічної безпеки фінансова складова вважається провідною й вирішальною, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є «двигуном» будь-якої економічної системи.

У процесі оцінки поточного рівня забезпечення фінансової складової економічної безпеки підлягають аналізу:

- фінансова звітність і результати роботи підприємства – платоспроможність, фінансова незалежність, структура й використання капіталу а прибутку;

- конкурентний стан підприємства на ринку – частка ринку, якою володіє суб'єкт господарювання, рівень застосовуваних технологій і менеджменту;
- ринок цінних паперів підприємства – оператори та інвестори цінних паперів, курс акцій і лістинг.

Важливою ланкою встановлення нормального рівня економічної безпеки є оцінка ефективності заходів, яка здійснюється через зіставлення загальної величини витрат на запобіжні заходи і витрат, яких могло б зазнати підприємство.

Таким чином, в результаті вивчення аналітичної оцінки дієвості і ефективності застосування заходів і способів забезпечення економічної безпеки на підприємстві, можна зробити висновок, що вона є початковою базою для ухвалення оперативних і тактичних рішень щодо запобігання можливих збитків, а також розроблення стратегічних, в антикризовій системі господарювання, програм забезпечення максимального рівня економічної безпеки і стабільності підприємства в умовах ринку.

Отже, головна мета економічної безпеки підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування нині, і високий потенціал розвитку в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Грунин О.А., Грунин С.О. Экономическая безопасность организации. – СПб.: Питер, 2002. – 160с.
2. Курган В.П. Економіка аграрних підприємств: Навчально-методичний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 270с.
3. Мак-Мак В. П. Служба безопасности предприятия как субъект частной правоохранительной деятельности: монография. – М. : Компания "Спутник+", 2003. – 220 с.
4. Рижмань Д.І., Криворучко Г.Я., Віннічук Г.Я., Пилявець М.Т.. Економіка підприємства: навчальний посібник. – К.: Аграрна освіта, 2011. - 531с.
5. Ярочкин В. И. Система безопасности фирмы . – М. : Изд-во "Ось-89". – 2003. – 352 с.

АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ЯК ФАКТОРА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Іваненко В.О., к.е.н., доцент, Ковальчук О.Р., студентка

Житомирський державний технологічний університет

Сучасні умови ведення бізнесу вимагають надійної основи для функціонування суб'єктів господарювання, що дозволить їм забезпечити конкурентоспроможність, платоспроможність та фінансову стабільність. Ще на початкових етапах становлення підприємства однією з головних умов функціонування є наявність власного капіталу.

Власний капітал виступає основним джерелом формування фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, а також гарантом незалежності від кредиторів та інвесторів. При цьому, співвідношення власного та залученого капіталів є показником фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Саме тому, від рівня організації та методики аналізу власного капіталу на підприємстві буде залежати ефективність прийняття управлінських рішень щодо його фінансової стійкості у довгостроковій перспективі.

Значний вклад в дослідження питань аналізу власного капіталу зробили такі вітчизняні науковці як: М.Д. Алексеєнко, М.М. Мосійчук, О.В. Олійник, В.М. Опарін, Н.Д. Прокопенко, Ф.Є. Поклонський, С.В. Пітель, Н.М. Ткаченко, В.В. Сопко, М. І.

Ковальчук та інші. Проте дослідження наукової літератури показало, що відсутній єдиний підхід до аналізу власного капіталу.

Метою аналізу власного капіталу є пошук напрямів підвищення ефективності використання капіталу підприємства для забезпечення фінансової стійкості [1].

Самойлова Т.А. відповідно до мети проведення аналізу визначає основні завдання його проведення:

- ознайомлення з процесом оптимізації структури капіталу та розробка алгоритму оптимізації;
- визначення переваг та недоліків власних та позичених джерел формування капіталу підприємства;
- встановлення можливих темпів розвитку з позиції забезпечення джерелами фінансування;
- виявити доступні джерела фінансування, оцінити раціональні способи їх мобілізації;
- спрогнозувати положення підприємства на ринку капіталів [1].

На сучасному етапі існує безліч підходів та методів дослідження ефективності формування та використання власного капіталу. Зокрема, залежно від використовуваних методів розрізняють такі основні системи для аналізу ефективності використання власного капіталу на підприємстві: горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; порівняльний аналіз, аналіз коефіцієнтів та інтегральний аналіз [2]. Проте, вважаємо, що досить дієвою є Дюпонівська система інтегрального аналізу ефективності використання капіталу підприємства.

Дюпонівська система інтегрального аналізу ефективності використання капіталу підприємства передбачає розкладення показника «коефіцієнт рентабельності власного капіталу» на ряд фінансових коефіцієнтів його формування, взаємопов'язаних в єдиній системі [3]. Зокрема, до таких коефіцієнтів відносяться: чиста рентабельність продажів, ресурсовіддача та структура джерел коштів, які були інвестовані у підприємство.

Важливість виділених факторів пояснюється тим, що вони узагальнюють усі сторони фінансово-господарської діяльності підприємства, його статичну та динаміку, бухгалтерську звітність. Перший фактор узагальнює звіт про фінансові результати підприємства, другий – актив балансу, третій – пасив балансу [4].

Відповідно, трьохфакторна модель матиме наступний вигляд:

$$ROE = \frac{Pn}{S} \times \frac{S}{A} \times \frac{A}{Kk} = Hn \times Oa \times Kk \quad (1)$$

де ROE – рентабельність власного капіталу; Pп – чистий прибуток; S – виручка від реалізації; A – сума активів підприємства; Hп – норма прибутку; Oа – оборотність активів; Kк – коефіцієнт капіталізації [3].

Найбільша перевага оцінки рівня використання власного капіталу за рівнянням Дюпона в тому, що облікова оцінка та ринкова вартість значно відрізняються, рентабельність власного капіталу (на відміну від ринкової вартості) враховує структурні ризики та динаміку прибутку, відображаючи частину зовнішніх факторів, дає додаткову оцінку. Також перевагами методу є його швидкість оцінки, виявляє способи підвищення норми прибутку, а також дає можливість оцінити фінансову діяльність в цілому. До недоліків методу Дюпона слід віднести те, що його використовують в поєднанні з іншими методами, а також наявність галузевої специфіки. Якщо рівень рентабельності недостатній, то метод Дюпона дає інформацію відносно джерел його підвищення [5].

Для того, щоб ліквідувати негативні тенденції слід запровадити систему фінансового планування, оптимізувати структуру капіталу, покращити процес управління майном, здійснити заходи щодо покращення контролю фінансової діяльності. Шляхи оптимізації структури капіталу були вперше запропоновані професором І.О. Бланком у своїх працях. Згідно з ним, оптимальна структура капіталу відображає таке співвідношення використання власного та позикового капіталу, при якому забезпечується найбільш ефективний взаємозв'язок між коефіцієнтами рентабельності власного капіталу та

коефіцієнтом фінансової стабільності підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість [3].

Отже, власний капітал як фактор фінансової стійкості підприємства потребує постійного контролю. Існує багато методик його аналізу, проте вважаємо, що особливу увагу слід приділити використанню моделі Дюпона, так як вона враховує та поєднує такі важливі напрями, як ефективність продаж, фінансову незалежність та ділову активність. Відповідно, результати застосування даного методу більш актуальну інформацію про стан операційної та фінансової діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Самойлова Т.А. Аналіз ефективності використання власного і позикового капіталу підприємства [Електронний ресурс] / Т. А. Самойлова // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://repository.vsau.org/getfile/6272.pdf>.

2. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія і практика [Електронний ресурс] / О. Я. Базилінська // Центр учбової літератури. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <http://subject.com.ua/pdf/80.pdf>.

3. Берегович К.М. Сутність власного капіталу та аналіз ефективності його використання за методом Дюпона [Електронний ресурс] / К. М. Берегович // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://viem.edu.ua/wp-content/uploads/2015/04/Вісник-11.pdf>.

4. Гаврилова А.Н. Финансы организаций (предприятий) [Електронний ресурс] / А. Н. Гаврилова, А. А. Попов // М.:КНОРУС. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://static2.ozone.ru/multimedia/book_file/1007172066.pdf.

5. Кузнецова С.А. Зарубіжні методи оцінки фінансового стану підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/3366/1/55.pdf>

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Іваненко В.О., к.е.н., доцент, Кравчук Т.Ю., магістрант

Житомирський державний технологічний університет

Тенденції розвитку реального сектору нашої вітчизняної економіки зумовлюють необхідність суттєвого підвищення ефективності використання існуючого інвестиційного потенціалу.

Процес прийняття інвестиційних рішень складається з багатьох етапів та реалізується через інвестиційні проекти. Належним чином підготовлений інвестиційний проект – це інструмент для всіх учасників та зацікавлених сторін бізнес-ідеї, за допомогою яких визначаються цілі, заходи для досягнення мети [1]. Загальна ефективність оцінює конкретні економічні методи, на основі яких запропонований проект приймається або відхилюється. Відповідно, якісне і грамотне управління процесом підготовки та реалізації інвестиційного проекту має першочергове значення для забезпечення успішного розвитку бізнесу і постійного зростання інвестицій в національну економіку.

Для того, щоб повніше охопити багатофункціональність поняття „інвестиційний проект”, Б.М. Щукін визначає його у двох аспектах: як документ і як конкретні дії інвестора щодо реалізації своїх інвестиційних намірів. Згідно з першим аспектом інвестиційний проект – це спеціально підготовлена документація з максимально повним описом і обґрунтуванням усіх особливостей майбутнього інвестування. У такому розумінні проект є документованим інвестиційним планом. Щодо другого аспекту, інвестиційний проект – це комплекс заходів, які здійснює інвестор з метою

реалізації свого плану нарощування капіталу. Дії інвестора мають бути оптимальними для досягнення поставлених цілей при обмеженні часових, фінансових і матеріальних ресурсів. Двохаспектне визначення інвестиційного проекту дає можливість точніше й повніше окреслити питання його розробки та експертизи [3, с. 9].

Для розробки інвестиційного проекту виділяють два етапи, а саме:

- ефективність запровадження та виконання проекту в цілому, де оцінюється привабливість для інвесторів вкладення капіталу у розроблений проект. На даному етапі зазначаються такі стадії як: оцінка суспільного значення проекту; оцінка приватної ефективності проекту; оцінка суспільної ефективності проекту.

- можливість фінансової реалізації виконуваного проекту, відповідно до складеної схеми його фінансування. На цьому етапі виділяють такі основні стадії: можливість фінансово реалізувати проект; оцінка можливості вкладення активів згідно проекту до кожного учасника, який входить у даний проект; уточнення схеми фінансування та визначення доцільності участі в проекті [1].

У процесі складання інвестиційного проекту для того, щоб отримати певний результат, необхідно врахувати всі моменти, які можуть успішно вплинути на проект, тобто:

- потрібно розрахувати, які прибутки планує отримати підприємство в процесі своєї господарської діяльності та чи є доцільним вкладання коштів у дане підприємство; які витрати планується понести для реалізації даного плану та який термін необхідний для окупності вкладеного в даний проект інвестиційного капіталу;

- здійснити розрахунок інвестиційних витрат, які будуть понесенні на закупівлю ресурсів, які задіяні в процесі реалізації плану;

- оцінити окупність засобів, що інвестуються, на основі показника чистого грошового потоку, який формується на основі сум чистого прибутку та амортизаційних відрахувань в процесі реалізації інвестиційного проекту;

- оцінити доцільність з економічної точки зору розташування підприємства на відповідних територіях;

- величина інвестиційних витрат та чистого грошового потоку шляхом дисконтування повинні бути приведені до теперішньої ціни, яка має бути диференційована для різних інвестиційних проектів.

На практиці інвестиційні проекти можна оцінювати з різних точок зору і цей процес, як правило, називається аналіз проекту або експертиза. Сама оцінка ефективності проекту іноді може стати об'єктом аналізу або експертизи, хоча така оцінка проводиться після завершення визначення інших аспектів. Типи оцінки можуть істотно розрізнятися:

- аналіз ефективності інвестиційного проекту складається з аналізу даних і проектною документації, будь-яка інша наявна інформація буде прийнята, припускаючи, що її надійність і точність є достатніми для аналізу.

- експертиза проекту має інше завдання – визначити чи є наявна інформація достовірною, точною та повною [2].

Очевидно, що чим більший масштаб проекту, тим більшу відповідальність можна приписувати сторонам, що беруть участь в його реалізації. У будь-якому випадку, комплексний аналіз проекту повинен бути виконаний, формуючи основу для визначення ступеня відповідальності за прийняття рішень та контроль за виконанням проекту.

Життєвий цикл проекту – це ще один з важливих факторів в аналізі інвестиційних проектів та його оцінки.

Незважаючи на значні відмінності серед різних інвестиційних проектів з точки зору їх цілі та засобів реалізації, оцінка ефективності проектів повинні бути заснована на певних принципах. Вони можуть бути згруповані наступним чином:

- методологічні принципи – найбільш загальні принципи оцінки, застосування яких залежить від розумної поведінки суб'єктів, незалежно від цілей і типів проектів;

- методичні принципи – принципи забезпечення економічної обґрунтованості оціночних і проектних рішень, прийнятих на його основі;
- принципи роботи – застосування цих принципів дозволить полегшити і спростити процедури атестації і забезпечити достатню точність оцінки [2].

На основі зазначених вище принципів можуть бути розроблені моделі оцінки ефективності інвестиційного проекту будь-якої складності. Структура моделі, методи оцінки і масштаби аналізу визначаються відповідно до специфіки проекту, а також конкретними вимогами, встановленими оцінювачем або замовником. Розвиток більш складної динамічної моделі зазвичай починається з визначення та прогнозування грошового потоку проекту. Також зазначається прогноз економічних, соціальних та інших результатів інвестиційного проекту, а також всі внутрішні і зовнішні фактори, які створюють певні обмеження проекту.

Таким чином, оцінка ефективності інвестиційного проекту дозволяє встановити якість розробленого проекту та рівень відповідності інтересам і цілям його учасників. Тому, наскільки якісно, об'єктивно та розгорнуто проведена оцінка ефективності інвестиційного проекту залежать правильність та швидкість ухвалення остаточного рішення, терміни повернення вкладеного капіталу, варіанти його альтернативного використання, додатковий потік прибутку підприємства у наступному звітному періоді. При цьому, рівень оцінки ефективності інвестиційних проектів великою мірою залежить від використання сучасних методів її проведення.

Список використаних джерел:

1. Бірман Г. Економічний аналіз інвестиційних проектів / Г. Бірман, С. Шмідт; пер. з англ. Л. П. Белих. – М.: Банки і біржі, ЮНИТИ, 2002. – 485 с.
2. Фінансовий менеджмент: підручник / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко, [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів «Магнолія 2006», 2014. – 344с.
3. Щукін Б.М. Інвестування: курс лекцій /Б.М. Щукін. – К.: МАУП, 2004. – 216 с

ЗНАЧЕННЯ АНАЛІЗУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ

Іваненко В.О., к.е.н., доцент, Ничипорчук І.В., магістрант

Житомирський державний технологічний університет, м. Житомир

У сучасних умовах розвитку фінансово-економічного простору України велика увага приділяється економічній безпеці держави. Однією із найважливіших складових економічної безпеки є фінансова безпека. Фінансова безпека держави перебуває під загрозою, оскільки протягом 2014-2016 років Україна зазнала політичної, соціальної, фінансово-економічної та банківської криз, які зруйнували макрофінансову стабільність держави. Фінансова безпека держави поєднує в собі складну структуру, яка складається із бюджетного, банківського, фондового, страхового, інвестиційного, валютного, податкового, грошово-кредитного секторів. Оскільки банки є одночасно суб'єктами п'яти наведених секторів, то стан банківської системи визначає рівень фінансової безпеки в цілому. Тому, на сьогодні, особливої важливості набуває питання забезпечення фінансової безпеки як на рівні держави, так і на рівні банків.

Поточна фінансова криза виявила значний ступінь вразливості українських банків до несприятливих змін зовнішнього середовища – кон'юнктури світових та внутрішніх фінансових ринків. Багато банків опинилося в кризовому стані і як наслідок – відбулося визнання їх неплатоспроможними та ліквідація.

Як свідчить інспектування, здійснене НБУ, підтриманню на належному рівні якості активів комерційних банків, а відтак і їх фінансовій безпеці в цілому загрожують:

- нераціональна структура підрозділів, що займаються проведенням активних операцій;
- неврахування внутрішніми положеннями та процедурами визначення якості активів усіх особливостей, притаманних процесу кредитування чи господарській діяльності банку;
- не передбачення проведення оцінки позичальників за галузевими та географічними ознаками діяльності;
- не здійснення аналізу кредитного портфеля чи його неефективне здійснення;
- завищений рівень концентрації кредитів, спрямованих в одну галузь, яка до того ж може перебувати в стані занепаду;
- недотримання принципу МСБО щодо відображення операцій за їх економічною суттю, а не за формою;
- проведення операції за укладеними угодами, якими передбачено надання (на нечітко визначених умовах) авансу на значний або невизначений термін;
- наявні проблеми, пов'язані з регіональним розміщенням підрозділів банку та недостатнім контролем за кредитами, що ними надаються;
- ускладнення із просуванням на ринок специфічних банківських продуктів;
- відволікання значної ресурсної бази в неприбуткові активи, що негативно впливає на рівень надходжень;
- відчутний вплив ринкових ризиків, наприклад, валютного чи відсоткового; неефективна політика банку в галузі ціноутворення;
- надання позичок, обслуговування інсайдерів та окремих клієнтів на пільгових умовах;
- залежність обсягу надходжень від разових, нетрадиційних операцій;
- залучення дорогих ресурсів на ринку міжбанківських кредитів з метою підтримання обов'язкових економічних нормативів [1].

За даними НБУ [2] кількість ліцензованих банків на початок 2014 року становила 182 установи, станом на 1 березня 2017 року їх кількість зменшилася до 93, з яких 40 банків залишаються під питанням продовження ліцензії на банківську діяльність. Незважаючи на те, що тривалий час вони демонстрували стабільність дотримання показників фінансової стійкості відповідно вимог Національного банку України, міжнародних фінансових організацій та мали стабільні рейтинги фінансової стійкості за оцінками міжнародних рейтингових агентств. Це свідчить про недоліки управління фінансовою безпекою як всередині банків, так і на недосконалість методології її оцінювання наглядовими установами та приватними рейтинговими агентствами та вимагає від українських банків підвищення ефективності управління банківською діяльністю. Важливу роль у реалізації цього завдання відіграє аналіз банківської діяльності, значення якого є суттєвим як для самого банку, так і для ділових партнерів, клієнтів, акціонерів банку і держави в цілому.

Систематичне проведення банком аналізу своєї діяльності дає змогу ефективно керувати активними та пасивними операціями для забезпечення стабільного фінансового стану. Визначення рівня фінансової безпеки банку є одним із головних завдань оцінки його діяльності. Основними об'єктами аналізу банківської діяльності є:

- 1) фінансово-економічна ситуація в країні;
- 2) заходи щодо формування капіталу банку, а також його структура;
- 3) якість активів (кількісний і якісний аналізи структури кредитно-інвестиційного портфеля банку);
- 4) показники прибутковості функціонування банку, що дають змогу робити висновок про ефективність його роботи;

- 5) темпи зростання банку;
- 6) показники ліквідності й платоспроможності банку, які характеризують його фінансову стійкість;
- 7) показники економічних нормативів [3, с. 7].

Фінансова безпека, успішний розвиток, надійність та стабільність банківської системи багато в чому залежить від постановки в банках аналітичної роботи, що дозволяє давати оперативну, реальну і всебічну оцінку результатам діяльності банків, виявляти їхні сильні та слабкі сторони, визначити конкретні шляхи вирішення виникаючих проблем.

Таким чином, аналіз банківської діяльності є основою ефективного управління банком, вихідною базою прийняття управлінських рішень та забезпечення стабільності банківської системи країни, від якої багато в чому залежить стабільність економіки країни. При цьому фінансова безпека банківської системи є однією з найважливіших проблем, що стоять перед державою.

Список використаних джерел:

1. Звіт про фінансову стабільність. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>.
2. Основні показники діяльності банків України. Офіційний сайт НБУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>.
3. Кочетков В.М. Основи аналізу банківської діяльності: Навч. посібник. – К.: Вид-во Європ.ун-ту, 2007. – с.7.

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОРГАНІЧНОГО АГРОВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Кирилюк О.Ф. к.е.н., доцент., Гречич І.О. студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Продовольче забезпечення та безпека населення належать до визначних проблем соціально-економічного розвитку у національному та глобальному вимірах. Основою вирішення даної проблеми визначається ефективне функціонування аграрних підприємств за допомогою раціонального використання природних ресурсів та ресурсозбереження в інтересах теперішнього та майбутніх поколінь. Саме тому в останні десятиріччя все більшого значення набуває розвиток органічного виробництва продуктів харчування та підприємств, які його забезпечують.

Вивченню особливостей органічного виробництва присвячена значна кількість фундаментальних та прикладних досліджень у сфері економіки підприємств. Серед них найбільшого поширення набули роботи Зінчук Т.О. [1], Кирилюк О.Ф. [2], Клітної М.Р. [3], М.В. Капштика[4], Л.О. Мармуль[5].

Метою дослідження є проаналізувати тенденції становлення вітчизняного органічного сектору, особливості структури ринку сертифікованої органічної продукції з метою забезпечення покращення управління розвитком агровиробництва в країні.

Сучасний етап розвитку суспільства потребує розробки і впровадження нової моделі економіки України, яка передбачає поєднання інтересів споживачів і виробників продукції, збереження навколишнього середовища, поліпшення здоров'я населення та покращення екологічної ситуації. Виробництво та розповсюдження органічної продукції має знайти належне місце в цій новій моделі.

Основна ідея органічного виробництва (Organic farming) полягає у повній відмові від застосування генетично модифікованих організмів (ГМО), антибіотиків, отрутохімікатів, мінеральних добрив. Окрім користі для здоров'я споживача, таке виробництво сприяє підвищенню природної біологічної активності у ґрунті, відновленню балансу поживних речовин [1]. Посилюються відновлювальні властивості, нормалізується робота живих організмів, відбувається приріст гумусу і, як результат, спостерігається збільшення урожайності сільськогосподарських культур. Результатом органічного виробництва є екологічно безпечна продукція. Органічне виробництво впроваджується в більше, ніж 150 країнах світу. Під нього відведено понад 37 млн. га сільськогосподарських земель світу.

Органічне виробництво приносить бажаний прибуток не відразу, однак віддача від нього буде стабільною. Його вектор спрямований на майбутнє, і приріст урожайності буде отримано за рахунок відновлення, збереження та раціонального використання природної родючості ґрунтів та ресурсів екосистеми в цілому. Це дозволить зменшити собівартість вирощування органічних культур і зробить їх більш доступними для споживачів. При цьому у традиційному сільськогосподарському виробництві кожен додатково зібраний центнер вимагає додаткового внесення мінеральних добрив, стимуляторів росту та засобів захисту рослин, які через зростання вартості на енергоносії дорожчають [3].

Ідея органічного виробництва поширюється і в Україні, де розвитком органічного руху займається низка громадських організацій, серед яких Федерація органічного руху України, Асоціація «Чиста Флора», Об'єднання «Полтава-органік», Міжнародна Громадська Асоціація учасників біовиробництва «БІОЛан Україна», Клуб органічного землеробства, Спілка учасників органічного агровиробництва «Натурпродукт» та деякі інші. У 2007 р. було створено перший український акредитований сертифікаційний орган «Органік стандарт», який проводить сертифікацію органічного виробництва в Україні [4]. Ринок забезпечив появу сертифікованого процесу виробництва, в якому заборонено використовувати хімічно синтезовані добрива та засоби захисту рослин, гормони та антибіотики ГМО, синтетичні ароматизатори, консерванти, барвники. В Україні у 2012 р. нараховувалось вже 164 сертифікованих органічних господарства, а загальна площа сертифікованих органічних сільськогосподарських земель склала 278,8 тис. га (за даними Федерації органічного руху України). Найбільше таких органічних підприємств в центральних регіонах країни, найменше – у південних та східних. Основними виробниками органічних продовольчих продуктів є як великі сільськогосподарські, так і нішеві фермерські господарства. Це ПАТ «Агротехнологія», інтегроване агропромислове підприємство «Глобине» у Полтавській, агрофірма «Поле» у Черкаській, «Дарліссад» у Волинській, ПАТ «ДМК Таврія» у Херсонській областях та інші підприємства. Потенціал для розвитку органічних аграрних підприємств в Україні оцінюється як величезний. Це 8 млн. га екологічно чистих земель; низький рівень використання пестицидів та хімічних добрив; забезпеченість аграрної сфери економіки трудовими ресурсами; міцні традиції ведення сільськогосподарського виробництва у злагоді з природою; експортна привабливість органічної продукції для країн ЄС та на внутрішньому аграрному ринку [5].

В Україні органічне виробництво та ринок органічної продукції розвивається на основі відповідного нормативно-правового підґрунтя. 3 вересня 2013 р. Верховною Радою було прийнято Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», який відповідно до перехідних положень вступив у силу з 09 січня 2014 р. Документ визначає правові, економічні, соціальні та організаційні основи ведення органічного сільського господарства, вимоги щодо вирощування, виробництва, перероблення, сертифікації, етикетування, перевезення, зберігання та реалізації органічної продукції та сировини. Законом також передбачено врегулювання заходів контролю і нагляду за такою діяльністю [4].

У процесі здійснення завдань органічного виробництва в Україні на засадах соціального менеджменту та соціальної відповідальності суб'єктів господарювання, необхідно підвищувати інформованість суспільства щодо функціонуючої в країні системи

контролю безпечності продукції, особливо продовольчих товарів. Це є важливою складовою конкурентоспроможності вітчизняних продовольчих товарів порівняно з імпортними. В свою чергу, підвищення ролі виробництва і споживання органічної продукції є основним засобом, що дозволяє максимізувати позитивні соціальні, виробничо-економічні й екологічні ефекти та мінімізувати загрози й ризики органічного виробництва.

Список використаних джерел:

1 Зінчук Т.О. Європейська інтеграція: проблеми адаптації аграрного сектора економіки: монографія / Т.О. Зінчук. – Житомир: ДВНЗ “Державний агроекологічний університет”, 2008. – 384 с.

2 Кирилюк О.Ф. Розвиток ринку мяса птиці в умовах глобалізаційних процесів світової економіки. Економіка та управління АПК: Збірник наукових праць / Білоцерківський національний аграрний університет. – Біла Церква, 2011. Вип. 5 (85). – 160 с.

3 Клітна М.Р. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні [Електронний ресурс] / М.Р. Клітна, І.А. Брижань // Ефективна економіка. – 2013. – № 10. – Режим доступу: <http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s=ua&z=2525>

4 М.В. Капшико Федерація органічного руху в Україні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-41-21>

5 Л.О. Мармуль Управління розвитком аграрних підприємств з виробництва органічної продукції: теорія, методологія, практика / УДК: 631.15:631.17 / [Електронний ресурс] Режим доступу: URL: http://khntusg.com.ua/files/2016/26-27-16/dis_Novak.pdf

АНАЛІЗ НАПРЯМІВ ПОГЛИБЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ДО ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС

Кирилюк О. Ф., к.е.н., доцент; Грибенко Д. О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Індикатором поступової інтеграції України до внутрішнього аграрного ринку ЄС має стати вільне переміщення агро-харчової продукції до європейського ринку. Це можливе лише за умови її виробництва з безперечним дотриманням нормативних вимог чинних в Європейському Союзі. Актуальність поглиблення інтеграції вітчизняного аграрного сектору до продовольчих ринків ЄС підвищується у зв'язку з підписанням Угоди про асоціацію України і ЄС.

Метою дослідження є аналіз трансформації попередньої нормативної бази України до системи нормативного забезпечення ЄС та умови, при досягненні яких вітчизняна система агро-харчової безпечності буде визнана еквівалентною європейській моделі безпечності харчових продуктів.

Нормативне забезпечення агро-харчового виробництва охоплює: національну систему технічного регулювання (СТР), яка має бути наближена до базової моделі технічного регулювання, що запроваджена в ЄС; санітарні та фіто санітарні заходи (СФЗ) у сфері сільського господарства, які необхідно привести у відповідність з SPS (sanitary and phytosanitary steps). Проведені дослідження систематизації ознак внутрішнього ринку ЄС дозволили виділити головні з них: вільне переміщення товарів та послуг, капіталів, населення. Слід зазначити, що переміщення агро-харчової продукції пов'язано з можливими загрозами для життя та здоров'я людей, тварин і рослин, підвищує вимоги

щодо безпечності навколишнього середовища [1]. З метою унеможливлення таких загроз, а при виникненні – прийняття заходів, спрямованих на подолання або зменшення ризику у сфері харчової безпечності, в Європейському Союзі сформована чітка, прозора, задокументована й заснована на оцінці ризиків багаторівнева управлінська вертикаль, яка зорієнтована на досягнення поставленої мети та включає такі елементи: оцінка ризиком, управління ризиком, запровадження рекомендацій.

Стосовно продукції аграрного сектору, включаючи з третіх країн, то у випадку їх імпорту до ЄС діють суворіші правила: харчові продукти й корми для тварин повинні повністю відповідати нормативним вимогам, що запровадженні в ЄС. Це значить, що в країнах-експортерах продукції до ЄС має функціонувати система агро-харчової безпечності, яка буде адекватна запровадженій у країнах-членах Співтовариства. Індикатором інтеграції аграрного сектору України до внутрішнього ринку ЄС буде безперешкодне просування продукції на європейські ринки. Отже, унеможливлення небезпеки від продукції аграрного сектору буде гарантовано за умови формування системи агро-харчової безпечності, яка включає дві самостійні частини СТР і СФЗ [2, с. 15].

Для досягнення еквівалентності національної СТР з європейською системою необхідно провести гармонізацію вітчизняного законодавства, стандартів, технічних регламентів, провести акредитацію органів з оцінки відповідності, процедури підтвердження відповідності, державний ризиковий нагляд за дотриманням обов'язкових вимог. Європейська модель харчової безпечності на рівні суб'єктів господарювання також включає два рівні щодо ситуації в Україні може бути представлена таким чином:

перший рівень: державна система контролю безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини. Другий рівень: потенційний вітчизняний експортер продукції тваринного походження на європейський ринок повинен довести еквівалентність чинної системи агро-харчової безпечності[4].

Запровадження системи управління безпечністю харчових продуктів можливе за умови адаптації операторами ринку власного діючого виробництва до вимог національних гармонізованих стандартів, а за їх відсутності – європейських нормативних документів. До операторів ринку належать суб'єкти господарювання, які здійснюють первинне виробництво, тобто виробництво та вирощування продукції, у тому числі збір урожаю, доїння, розведення тварин до моменту забою, полювання на тварин, рибальство та збір урожаю диких рослин[3]. Це вимагає не тільки від операторів харчового та кормового бізнесу, але й суб'єктів підприємницької діяльності сфери первинного виробництва на своїх виробничих потужностях запроваджувати системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР). Необхідність їх запровадження – це мінімальні вимоги базових програм і гнучких процедур, що еквівалентні ризику та засновані на засадах та принципах НАССР[5].

Проведені дослідження свідчать про важливість дотримання термінів розвитку інтеграційних процесів вітчизняних підприємств: малі підприємства повинні реалізувати вищезазначені завдання до 2019 року, решта, переважно середніх потужностей (переробно-харчових та первинного виробництва), мають вирішити ці завдання до 2018 р. З метою забезпечення їх реалізації активну роль повинні відіграти органи державного управління, професійні об'єднання виробників сільськогосподарської й харчової продукції, інституції ринкової інфраструктури (ринкового нагляду, сільськогосподарських дорадчих служб, сертифікаційних центрів).

В останні роки Україна активно формує власну систему агро-харчової безпечності, що є необхідною умовою інтеграції аграрного сектору до внутрішнього ринку ЄС. Для реалізації цієї мети необхідно забезпечити повну й своєчасну реалізацію плану заходів, передбачених Всеохоплюючою стратегією імплементації Глави IX (Санітарні та фіто санітарні заходи), створити національну систему управління даними й швидкого обміну інформацією (повідомлення про ризики) для харчових продуктів.

Реалізація цих положень прискорить формування вітчизняної системи агро-харчової безпеки та її визнання еквівалентною європейській моделі безпеки харчових продуктів, що сприятиме поглибленню інтеграції аграрного сектору України до внутрішнього ринку ЄС.

Список використаних джерел:

1. Кирилюк О.Ф. Перспективы экспорта продукции птицеводческих предприятий Украины на мировые рынки продовольствия. – Журнал «Интерактивная наука» №1 (11) 2017. С. 257-160. Электронный ресурс: <https://interactive-science.media/ru/action/350/imprint>
2. Крисанов Д.Ф. Агропродовольча продукція в координатах якості та безпеки / Д.Ф. Крисанов // Економіка АПК. - 2011. - №1. - С. 12 - 19.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів. Закон України від 22.07.2014 р. № 1602-VII [Електронний ресурс]. - Доступний з: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1602-18>
4. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 р. № 442 [Електронний ресурс]. - Доступний з: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-п>.
5. Вимоги щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпекою харчових продуктів (НАССР). Затверджено Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 01.10.2012 р. № 590 [Електронний ресурс]. - Доступний з: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1704-12>.

ОЦІНКА ДОСВІДУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ В США

Кирилюк О. Ф., к.е.н., доцент; Дмитрюк Т. С., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Запровадження інновацій у системі державного регулювання аграрної політики у країнах світу здійснюється за умови попереднього визначення стратегії та базової моделі реформування, послідовності її реалізації, обґрунтування соціально-економічних результатів. Практика свідчить про те, що в Україні зростає потреба у відкритих аналітичних даних щодо впливу програм державних субсидій на фінансовий стан товаровиробників. Досягнення позитивних змін у фінансовому стані сільськогосподарської галузі потребує удосконалення державного регулювання цих процесів.

Метою дослідження є аналіз досвіду державного регулювання сільськогосподарського виробництва в США із застосуванням організаційних, правових, фінансових механізмів та визначення напрямів практичного його використання в Україні з метою підвищення ефективності виробництва в аграрній сфері.

Аналіз публікацій по розвитку фермерства у США та сільського господарства у цілому засвідчує, що в цій країні є пріоритетним та стратегічно важливим напрямком розвитку економіки країни [1;2] Сільське господарство США, а також всі його напрямки роботи постійно мають забезпечення з боку держави, зокрема у таких питаннях як підвищення ефективності державного управління, підтримки належного або достатнього рівня сільськогосподарської освіти, різних наукових досліджень та оперативного запровадження їх результатів. У США базові механізми державного регулювання сільськогосподарського виробництва були сформовані ще законодавством 1933 та 1938

років.[4;5]. З 1966 року на основі вже прийнятого п'ятирічного Закону «Про сільськогосподарське удосконалення і реформування» відбулися зміни, такі як перехід від прямого державного регулювання до активного впливу на ринкову політику. На основі визначення різниці між ринковими й підтримуючими цінами почалися проводитися виплати товаровиробникам. Для сучасної аграрної політики США характерним є використання трьох аграрних механізмів: прямих виплат; компенсаційних ринкових та антициклічних виплат, зумовлених низькими цінами, але не прив'язаних до поточного виробництва; компенсаційних виплат по кредитах. У США з 1985 року був прийнятий черговий Закон «Про продовольчу безпеку», в результаті дії якого почала розвиватися й удосконалюватися сучасна аграрна стратегія. Вивчення досвіду цієї країни дозволило визначити основні напрямками такої стратегії:

- контроль над сільськогосподарськими угіддями з метою максимального збереження масштабів виробництва та забезпечення високої родючості ґрунтів;
- оптимізація розміщення відповідних галузей сільського господарства в регіонах з найбільш сприятливим біокліматичним потенціалом;
- спеціалізація і концентрація виробництва на основі створення й удосконалення інфраструктури, такої яка буде доставляти продукцію від полів до полиць у різних магазинах та торговельних закладах;
- використання різних нових інноваційних технологій для того, щоб отримати продукцію високої та хорошої якості в максимальних обсягах але з мінімальними витратами.

Проведені дослідження досвіду державного регулювання аграрної сфери в США дозволяють зробити наступні висновки:

Фермерство залишається важливою особливістю та основною умовою конкурентоспроможності аграрного сектору як у США, так і в інших країнах. Внутрішній ринок продовольства США захищений високими ставками імпортного мита на сільськогосподарську продукцію. Результатом такої політики є збільшення доходів та покращення якості життя сільського населення. В Україні в сучасних умовах більшість продуктів харчування на продовольчому ринку – імпортні, що призводить до скорочення вітчизняного виробництва їх [3]. Рівень життя сільського населення з року в рік погіршується.

У США здійснюються заходи щодо регулювання ринку в аграрній сфері, виходячи із того, що лише держава та в її особі державні органи, може забезпечити раціональний розвиток економіки, оптимальне та найкраще співвідношення її галузей, виконання соціальних завдань.

Вивчення досвіду США свідчить, що держава не тільки не відстороняється від розв'язання проблем продовольчого забезпечення країни, а постійно здійснює систему субсидій, підтримки доходів фермерів, розробку та запровадження різних виробничих, економічних і соціальних програм, а також виділяє на це необхідні кошти на період 5-10 років.

Для США, так як напевно і для інших розвинутих країн, аграрний сектор залишається особливим видом економіки, для його державного регулювання застосовуються специфічні підходи та механізми реалізації. У різні сільськогосподарські закони США постійно включаються спеціальні програми, пов'язані зі збереженням земельних угідь, водного і повітряного середовища. Саме ж державне регулювання здійснюється з використанням суттєвої бюджетної підтримки.

У XX ст. американська ферма, як і фермерські господарства інших розвинутих країн світу, залишається найбільш важливою та найбільш поширеною організаційною формою сільськогосподарського виробництва. Однією із найважливіших функцій держави в США визначають підтримку та розвиток середніх і дрібних ферм з метою забезпечити їхнє існування та стимулювати одержання доходів за позафермерською діяльністю, збільшення

розмірів і зростання кількості ферм. В країні розвивається процес горизонтальної й вертикальної інтеграції в аграрному секторі економіки, тому деякі проблеми фермерів вони зможуть вирішувати самі без жодного впливу з боку держави. Наприклад, для того щоб поглибити інтеграцію дрібних ферм із великими, не застосовуються антимонопольні заходи у випадках, якщо великі ферми мають договори або домовленості із сусідніми дрібними фермами.

Практику організаційно-правових та фінансових механізмів державного регулювання сільськогосподарського виробництва й аграрного землекористування в США доцільно всебічно дослідити та організувати її запровадження в Україні.

Список використаних джерел:

1. Американское фермерство: XXI век. - М., 2002. - 400 с.
2. Андреева Н. Сельское хозяйство США: факторы, определяющие высокую эффективность отрасли / Н. Андреева // Человек и труд. - 2008. - №8. - С.43-48.
3. Кирилюк О.Ф. Сучасні світові тенденції розвитку птахівництва в системі продовольчого забезпечення – Економіка та управління АПК №2 (71) – Біла Церква, 2010.
4. Реформы президента Франклина Делано Рузвельта в период «Великой депрессии». - М.: Фонд профобразования и инвестиционной деятельности ТПП РФ, 2009.
5. Черняков Б.А. Аграрный сектор США в начале XXI века / Б.А. Черняков. - М., 2007. - 396 с.

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ НОВОСТВОРЕНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ РИНКОВОГО СПРЯМУВАННЯ В УКРАЇНА: ОЦІНКА СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ

Кирилюк О.Ф., к.е.н., доцент; Долід С.А., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

З проголошенням у 1990 році державного суверенітету, набуттям економічної самостійності, переходом до ринкової економіки в Україні здійснювалося реформування сільського господарства. Суть його полягала у переході від радянської адміністративно-командної до ринкової системи господарювання, завданням його відзначено у Постанові Верховної Ради України «Про земельну реформу» від 18.12.1990 року: «перерозподіл земель з одночасною передачею їх у приватну та колективну власність, а також у користування підприємствам, установам і організаціям з метою створення умов для рівноправного розвитку різних форм господарювання на землі, формування багатокладної економіки, раціонального використання й охорони земель». Внаслідок реформування сільського господарства, відповідно до Законів України, Указів Президента України, колгоспи і радгоспи замінили на сільськогосподарські підприємства ринкового типу і фермерські господарства, які є складовою організаційної структури сільського господарства України. В результаті цього все більшої актуальності набуває здійснення аналізу результатів економічної ефективності їх господарської діяльності та визначення напрямів подальшого розвитку.

Дослідженням теоретико-методичних засад реформування аграрного сектору економіки України та створенням аграрних підприємств ринкового спрямування займалися відомі науковці П.Т. Саблук, В.В. Юрчишин, В.Я. Месель-Веселяк, М.М. Федоров, П.Г. Гайдучий, Ю.О. Лупенко, Ю.Я. Лузан, М.Й. Малік. Динаміка процесів реформування вітчизняних підприємств потребує подальших наукових досліджень.

Після реформування аграрного сектору України, проведеного у 2000-2002 роках, було законодавчо врегульовано приватну власність на землю, відбулось розпаювання земель колгоспів і радгоспів серед селян, які на ній працювали. Останнім видавалися сертифікати на право на земельну частку (пай) з правом заміни на Державні акти на землю. Відбулась реформація колгоспів і радгоспів у сільськогосподарські підприємства ринкового типу, побудованих на оренді земельних і майнових часток у поєднанні з приватною власністю на землю та майно з колективними формами організації праці.

Провівши аналіз ефективності різних форм господарювання в сільськогосподарських підприємствах за рівнем прибутковості у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь, можна зробити висновки, що в цілому сільськогосподарські підприємства у 2015 році на 100 га сільськогосподарських угідь одержали 463 тис.грн прибутку, з них сільськогосподарські підприємства (без фермерських) – 501 тис.грн, фермерські господарства всього – 323 тис.грн, у т.ч. великі – 429 тис.грн, малі і середні – 257 тис.грн. Від реалізації продукції рослинництва одержано прибуток – відповідно 455 тис.грн, 319, 424 і 254 тис.грн, а від тваринництва – (-46) тис.грн, 4, 5 та 3 тис.грн.

Сьогодні головним завданням сільськогосподарських підприємств є збільшення виробництва продукції відповідної якості. Для його досягнення необхідно підвищити рівень інтенсивності виробництва, який вимірюється витратами коштів на 1 га вирощуваних сільськогосподарських культур та на 1 гол. тварин. Проведені розрахунки показали, що рівень окупності передусім залежить від ціни, за якою оцінюється додатково вироблена продукція. Для збільшення загальної вартості продукції необхідне зростання додатково одержаної продукції. Це можливо при підвищенні реалізаційної ціни на продукцію сільського господарства.

Одним з можливих шляхів підвищення реалізаційних цін на продукцію сільського господарства є покращення якості продукції при підвищенні купівельної спроможності населення країни, що дасть можливість більше і дорожче закупляти продукції на внутрішньому ринку.

Отже, можемо зробити висновки про те, що аналіз діяльності аграрних підприємств показав високу ефективність їхньої роботи. Виявлено, що вони ефективніші за радгоспи і колгоспи, адже у цих підприємствах виробляють на 100 га сільськогосподарських угідь більше валової продукції і одержують більше прибутку, ніж у колгоспах і радгоспах. Це свідчить про те, що здійснене реформування сільського господарства повністю себе виправдало.

Виробництво сільськогосподарської продукції впливатиме на подальший розвиток реформованих підприємств. Нарощування темпів виробництва продукції залежить від його інтенсивності, тобто від збільшення витрат на гектар вирощування сільськогосподарських культур та в розрахунку на одну голову тварин. Приріст виробництва продукції забезпечується шляхом збільшення витрат. Вартість сільськогосподарської продукції за середніми цінами 2015 року перевищує приріст витрат, при окупності 102,8% - по зернових і зернобобових (без кукурудзи), 111,9% - по кукурудзі, 112% - по ріпаку, 93,8% - по молоку, 89,3% - по виробництву м'яса свиней, 40,5% - по м'ясу великої рогатої худоби.

Закупівельні ціни на продукцію впливають на зростання окупності. За закупівельними цінами оцінюється вартість додатково одержаної продукції. Підвищення цих цін, наприклад, на 10%, забезпечує приріст вартості додатково одержуваної продукції з 101,1% до 111,3%. Забезпечити зростання закупівельних цін можна шляхом підвищення покращення якісних параметрів продукції, її відповідності європейським стандартам, підвищення купівельної спроможності населення України, яке споживає сільськогосподарську продукцію. Важливим чинником зростання закупівельних цін є встановлення взаємовигідних економічних відносин між сільським господарством і підприємствами харчової промисловості шляхом формування взаємовигідних ціни, які

забезпечуватимуть однакову окупність капіталу, досягнення оптимальних розмірів сільськогосподарських підприємств та їхніх підрозділів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про підприємства в Україні» (27.03.1991 №887- XII) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/887-12>
2. Аграрна реформа і Україні / П.І. Гайдуцький, П.Т. Саблук, Ю.О. Лупенко, В.Я. Ме-сель-Веселяка, М.М. Федоров, М.Й. Малік [та ін.]; за ред. П.І. Гайдуцького. – К. :ННЦ ІЕА, 2005. – 424 с.
3. Аграрний сектор України (стан і перспективи розвитку)/ М.В. Присяжнюк, М.В. Зу-бець, П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.М. Федоров, О.Ю. Грищенко [та ін.]; за ред. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова.-К.:ННЦ ІЕА, 2011. - 1008 с.
4. Гайдуцький П.І. Аграрна реформа: радикальні заходи, високий результат / П.І. Гайдуцький / Економіка АПК. – 2002. - №12. – с.3-7.
5. Державна служба статистика України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Кирилюк О. Ф., к.е. н., доцент; Калііман Ю.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Сучасні умови побудови міжнародних економічних відносин характеризуються посиленням процесів міжнародної економічної інтеграції, інтернаціоналізацією бізнесу в усіх напрямках, зростанням значущості мереж, інформаційних систем і технологій, що висуває особливі вимоги до аналітичного забезпечення управління експортним потенціалом підприємств аграрної сфери. У зв'язку з цим виникає необхідність деталізації інформації, відображення, визначення та оцінки результатів за видами, підвидами, сегментами, напрямками стратегічної активності, іншим класифікаційними ознаками зовнішньоекономічної діяльності в системі інформаційного забезпечення управління з метою забезпечення ефективності функціонування вітчизняних підприємств-експортерів.

Вагомий внесок в дослідження розвитку експортного потенціалу підприємств аграрної сфери зробили такі вчені: С. Дубков, С.Дадалко, Кирилюк О.Ф., Г.Макарова, В.І. Отенко, М.Є. Скрипник, інші. При цьому з розвитком інтеграційних процесів в економіці в сучасних умовах зростає актуальність якісного аналітичного забезпечення управління експортним потенціалом вітчизняних підприємств.

Метою дослідження є визначення напрямів покращення аналітичного забезпечення управління експортним потенціалом вітчизняних підприємств аграрної сфери.

Система аналітичного забезпечення управління – це сукупність взаємодіючих і взаємопов'язаних елементів, що сприяють формуванню бізнес-процесу за допомогою збору, реєстрації, оцінки, узагальнення й аналізу усіх видів інформації, яка використовується для планування діяльності, розробки, прийняття і реалізації управлінських рішень, задоволення інформаційних потреб усіх відповідних груп користувачів, а також здійснення контрольних дій з метою зниження ризиків суттєвого її спотворення [4]. У межах системи управління циркулюють інформаційні потоки, що формуються в обліково-аналітичній системі підприємства і характеризуються наявністю прямого і зворотного зв'язків. Прямий зв'язок у системі управління підприємством

проявляється потоком управлінської інформації, яка формується управлінським відділом у співвідношенні із завданнями управління і даними про макроекономічний стан Спостереження та збір інформації здійснюється за рахунок обліково-аналітичної системи підприємства [4]. Аналітична підсистема являє собою основу для вироблення оптимальних економічних рішень для управління. Вона дає змогу вчасно побачити тенденції розвитку як негативних, так і прогресивних явищ. На основі різних методик аналізу розробляються варіанти управлінських рішень, які дозволяють загальмувати розвиток негативних тенденцій і створити сприятливі умови для прогресивного розвитку зовнішньоекономічної діяльності агропідприємства.

Найважливіший аспект формування аналітичного забезпечення управління експортним потенціалом – створення єдиної інформаційної мережі, що забезпечує збір і обробку статистичної інформації, реальний інформаційний обмін по вертикалі і горизонталі. Так, у сучасних умовах на перший план висувається завдання максимального використання економічної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень [2]. Тому, однією з основних завдань інформаційно-аналітичного механізму підприємств є отримання інформації, її обробка та прийняття на її основі тактичних і стратегічних рішень. Інформація виступає і основою механізму аналітичного забезпечення, і продуктом його діяльності. Аналітична складова забезпечення прийняття управлінських рішень щодо формування експортного потенціалу передбачає: проведення аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства; формалізацію експортної стратегії підприємства, постановку цілей; вибір критеріальних показників для контролю за реалізацією експортної стратегії та тактики (обґрунтування показників якості стратегічної інформації); інтелектуальне пророблення управлінських рішень; визначення форм надання управлінської інформації (аналіз макро- та мікросередовища підприємства, SWOT-аналіз, структурний аналіз тощо); визначення показників-індикаторів [3].

У зв'язку з тим, що зміст експортного потенціалу аграрних підприємств дуже різноманітний і багатогранний, існують і різні підходи його оцінки. Методики аналітичної оцінки експортного потенціалу можна класифікувати за різними ознаками. За рівнем складності такі методики поділяють на прості кількісні і складні багатофакторні. З точки зору одиниць виміру експортного потенціалу можна виділити кількісні та експертні методики. У кількісних за одиницю виміру приймається класичні одиниці виміру: частки, вартісні одиниці виміру (гривні, долари США і т.п.), відсотки та інші. Експертні базуються на системі оцінок в балах і передбачають залучення відповідних фахівців. Можна виділити методики за ознакою застосовуваних параметрів оцінки, розділивши їх на змістовні (включають оцінку елементів експортного потенціалу або виділених факторів) і порівняльні (дозволяють оцінити експортний потенціал за допомогою порівняння продукції або результатів діяльності підприємства з продукцією або результатами діяльності конкуруючої сторони). Однією з найпростіших і розповсюджених методик є прості кількісні методики оцінки експортного потенціалу, що здійснюються шляхом розрахунку і аналізу комплексу показників, що характеризують експорт. Крім простих методик оцінки експорту існують більш місткі методики, що дозволяють дати оцінку структурі експорту і більш точно виявити його спеціалізацію [1].

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що з метою розвитку аналітичного забезпечення управління експортним потенціалом підприємств аграрної сфери доцільно виділити наступні показники для проведення розрахунків оцінки експортного потенціалу підприємств АПК: питома вага експорту в загальному обсязі реалізації продукції підприємства-експортера; ефективність виробництва експортної продукції; питома вага прибутку від експорту продукції в загальному обсязі прибутку агропідприємства-експортера; рентабельність експортних продажів; конкурентоспроможність агровиробника; частка продукції, сертифікованої на відповідність міжнародним стандартам; частка інноваційної продукції; частка продукції, що поставляється в країни далекого зарубіжжя; обсяги продажів експорту; прибуток від

експорту; загальні продажі; загальний прибуток. Всі ці показники піддаються кількісному і числовому виміру, що робить їх облік і аналіз доступним.

Розглянуті аналітичні показники доцільно використовувати при оцінці внутрішнього стану підприємства та динаміки виробництва його продукції, орієнтовану на реалізацію на зовнішньому ринках з урахуванням специфіки аграрної сфери.

Список використаних джерел:

1. Дубков С. Формирование и оценка экспортного потенциала промышленных предприятий / С. Дубков, С. Дадалко // Банкаўскі веснік. – 2011. – №4. – С. 29-35.
2. Кирилюк О.Ф. Стратегія розвитку експортно-імпортних операцій на ринку мяса птиці в Україні.. Таврійський державний агротехнологічний університет. – Електронний ресурс rbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?.
3. Отенко В. І. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень на підприємстві [Електронний ресурс] / В. І. Отенко // Економіка: реалії часу. – 2014. – № 6. – С. 249-252. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2014_6_39.
4. Скрипник М. Є. Обліково-аналітичне забезпечення системи управління підприємством: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / М. Є. Скрипник // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2016. – № 1. – С. 225-234. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2016_1_27.

РОЗВИТОК ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА ТА ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Кирилюк О. Ф. к.е.н., доцент., Колодич В. С. студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В сучасних умовах розвиток прогресу не тільки приносить людству користь, але й забезпечує постійно зростаюче екологічне навантаження на біосферу, що, в свою чергу, стає загрозою для людства. Саме тому питання щодо розвитку та правильного ведення органічного землеробства є одним із важливих запроваджень задля зменшення цієї загрози. Варто відмітити також, що частка споживання органічної їжі постійно зростає, що обумовлює щорічне збільшення об'ємів органічного виробництва.

Метою дослідження є оцінка стану органічного землеробства і виробництва в Україні та визначення перспектив його розвитку, основних принципів екологічного та органічного маркування.

Розвиток аграрного сектору економіки України суттєво реформується під впливом соціально-економічних змін сучасної аграрної політики країн ЄС та курсом країни на євроінтеграцію. Вченими і практиками провідних країн був запропонований перехід на біологічне, або альтернативне землеробство, яке почало набувати популярності і в Україні [1]. Інтенсивне ведення землеробства, яке полягає у використанні високих доз мінеральних добрив, численних обробок хімічними засобами захисту рослин, інтенсивного механічного обробітку ґрунту – надзвичайно вражають ґрунтовий покрив та призводять до комплексу негативних наслідків, різних видів його деградації. Природа, вже не може сама підтримувати екологічну рівновагу, але люди продовжують нещадно експлуатувати природну родючість і деградація набуває загрозливого характеру. Саме тому, наразі загострилась потреба у розвитку такої системи господарства, де критерієм діяльності може стати не лише збільшення обсягів виробництва, а й прагнення до зниження його собівартості, отримання максимального прибутку і збереження природних ресурсів. Ефективне сільськогосподарське виробництво можна забезпечити, насамперед,

шляхом використання збалансованого, добре організованого і економічно обґрунтованого методу його ведення з обов'язковим застосуванням прогресивних технологій. Альтернативне землеробство є тим шляхом, який дасть змогу розвивати сільське господарство завдаючи якомога менше шкоди навколишньому середовищу, адже його головною метою є екологічно збалансоване землеробство і тваринництво з метою забезпечення людства екологічно чистими продуктами харчування.

За останні десять років, згідно статистичної звітності, спостерігається стійке збільшення чисельності споживачів, які бажають купувати ті харчові продукти, що відносяться до органічних. На деякі органічні продукти попит навіть перевищує пропозицію.

Органічний продукт – це продукт харчування, вироблений в результаті ведення сертифікованого органічного виробництва з використанням речовин та процесів природного походження, що поєднує в собі найкращі практики з огляду на збереження природного навколишнього середовища, рівень біологічного розмаїття, збереження природних ресурсів, належного утримання тварин, відновлення родючості ґрунтів тощо [2, с. 213-221 с; 3, 257].

Важливого значення набуває відповідність органічного маркування, яке суворо контролюється з боку держави. В Україні існує сертифікаційний орган «Органік Стандарт», створений в 2007 році. Органічний продукт має містити не менше ніж 95% сільськогосподарських інгредієнтів, що повинні мати органічне походження. Метою екологічного маркування є виробництво продукції з найменшим негативним впливом на оточуюче середовище та надання споживачу точне інформування про це виробництво. Екологічне маркування – це комплекс даних екологічного характеру про продукцію у вигляді тексту, окремих графічних кольорових символів) і їх комбінацій. Наноситься безпосередньо на виріб (упаковку, ярлик, етикетку) або в супровідну документацію залежно від конкретних умов. Воно інформує споживача про екологічні властивості продукції. Вимоги до екологічного маркування визначені рядом стандартів серії ISO 14000. Вони призначені для зниження невизначеності у відношеннях між виробником та споживачем і для підвищення рівня довіри до маркування екологічним знаком ЄС [4].

Основні принципи екологічного маркування визначені в ISO 14020:1998., де зазначено, що екологічне маркування має бути правдивим та не вводити споживачів в оману. Види екологічного маркування поділяють на 2 основні групи: які містять інформацію про екологічність продукції в цілому; які містять інформацію про екологічність окремих властивостей продукції [3, с.258].

Дослідження свідчать, що перехід до органічного землеробства в Україні здійснюється дуже повільно. Причинами цього є: відсутність законодавчого визнання органічного сільського господарства, невідпрацьована система реєстрації підприємств, що займаються органічним землеробством, недостатня обґрунтованість стандартів органічної продукції, необов'язковість її маркування, відсутність державної підтримки розвитку органічного сільського господарства. Умовами провадження екологічного сільськогосподарського виробництва в Україні є необхідність збереження навколишнього природного середовища, відтворення родючості ґрунтів, підвищення рівня життя сільського населення та розвитку сільських територій; забезпечення споживчого ринку якісною, органічною продукцією; зміцнення експортного потенціалу держави; забезпечення продовольчої безпеки.[5, с. 263].

1. Органічне сільське господарство стає не тільки способом отримання екологічно чистої продукції, а й ефективним шляхом до відновлення природних біоценозів. Подальший розвиток органічного землеробства має базуватися на впровадженні нових технологій із використанням законів природи й оптимального їх поєднання та використання.

2. На сьогодні більшість споживачів в Україні ще не мають чіткого розуміння різниці між маркуванням продукції органічним та екологічним знаком. В цьому зв'язку

виробники, які виробляють і органічну, і екологічну продукцію, мають отримувати фінансові переваги перед продукцією, що виготовляється за звичайною технологією. Наразі у світі найкращою за показниками якості та безпечності вважається органічна продукція, що має бути виражено у ціні на неї. Перехід до екологічного сільського господарства сприятиме розвитку виробництва екологічно чистої продукції, покращення життя, а з економічної точки зору це дасть можливість Україні покращити свій імідж та зайняти нішу щодо екологічно чистої та органічної продукції на міжнародному ринку.

Список використаних джерел:

1. Заїка С. О. Тенденції розвитку органічного землеробства / С. О. Заїка // Органічне виробництва і продовольча безпеки. – 2013. – с. 244-246.
2. Кирилюк О.Ф. Теоретичні аспекти забезпечення раціонального харчування населення та його вплив на формування попиту на продовольчому ринку України. – Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – Умань, Вип. 76-ч 2: Економіка. - 412 с.
3. Косянчук В. В. Відмінність між маркуванням органічної та екологічної продукції / В. В. Косянчук, О. М. Бергілевич, А. М. Марченко // Органічне виробництва і продовольча безпеки. – 2013. – с. 255-259
4. Регламент Європейського Парламенту і Ради ЄС від 25 листопада 2009 р 66/2010 про знак екологічного маркування ЄС (Regulation (EC) No 66/2010 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the EU Ecolabel)
5. Ткач О. В. За органічним землеробством – перспектива / О. В. Ткач // Органічне виробництва і продовольча безпеки. – 2013. – с. 259-263.

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ ТА ПРОПОЗИЦІЇ НА РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Кирилюк О. Ф. к.е.н., доцент, Назаренко О.О. студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

З розвитком глобалізаційних процесів все більшої актуальності набирає формування ринку органічних продуктів харчування. В Україні розвиток цього ринку знаходиться на третьому етапі, і для переходу на загальнонаціональний (четвертий) етап розвитку актуалізуються питання аналітичного забезпечення формування попиту і пропозиції на вітчизняному ринку органічної продукції.

Дослідженню ринку органічних продуктів присвячено праці багатьох вітчизняних науковців: О.Ф. Кирилюк [2], С. Я. Ковальчука, Т. А. Мельника, [3], Н.Б. Стоволося, [4], Дудара Т.Г., Дудара В. [1]. Однак ринок органічних продуктів досліджено недостатньо, і тому потребує додаткової уваги.

Метою дослідження є аналіз стану українського ринку органічної продукції, визначення проблем, які зменшують попит на таку продукцію, та чинників, які впливають на стан сучасного ринку, обґрунтування напрямів розвитку ринку органічної продукції в країні.

Протягом останніх років зростає популяризація здорового способу життя, підвищується рівень екологічної свідомості населення, що сприяло створенню умови для розвитку ринку органічної продукції в Україні. Перенасичений низькоякісними товарами внутрішній ринок України стимулює споживачів до купівлі органічної продукції як альтернативи звичайній.

Формування ринку органічних продуктів харчування в Україні відбувається під дією певних чинників, які зумовлюють зростання попиту на безпечні та здорові продукти харчування з підвищенням рівня життя населення. Вони спричинені динамічним зростанням світового ринку органічної продукції та зацікавленістю міжнародної спільноти в потенційних потужних виробниках такої продукції в Україні.

Україна перебуває на третьому етапі формування ринку органічних продуктів харчування – ринковому, тобто створюються закони, розвивається інфраструктура виробництва, переробки й реалізації органічних продуктів. Перехід до загальнонаціонального етапу розвитку пов'язаний з усвідомленням суспільством екологічних проблем. Інфраструктура ринку органічної продукції на сьогодні слаборозвинена, тому виробники сильно обмежені у застосуванні маркетингових підходів для просування товарів. Відсутність законодавчої бази та відповідної системи сертифікації також створює на шляху виробників багато труднощів, у тому числі й у позиціонуванні продукції на ринку. За даними Мінагрополітики України, приблизно 70 % українських виробників постачає органічну продукцію за кордон, а саме: країни Євросоюзу (Італію, Німеччину, Нідерланди, Швейцарію, Францію), до Північної Америки (США і Канада), Росії, Ізраїлю та Японії. При цьому лише біля 10 % сертифікованої сільгоспсировини експортується як органічна продукція, причиною цього є високі ставки мита ЄС на пшеницю, ячмінь і жито.

Дослідження моніторингу ринку за даними статистичних органів свідчать, що розвиток ринку органічної продукції у великих містах формується під впливом певних чинників: 1) вищий, порівняно з іншими регіонами, рівень життя, що забезпечує більшу купівельну спроможність населення і, відповідно, лояльність споживачів до дорожчих продуктів; 2) вища культура споживання і рівень екологічної свідомості населення; 3) популяризація здорового способу життя серед населення; 4) висока конкуренція на ринку, внаслідок якої виробникам потрібно шукати нові конкурентні переваги; 5) складна екологічна ситуація в містах, що потребує здорової їжі. Сьогодні на ринку доступні такі категорії органічної продукції: зернові, крупи, пластівці, джеми, сиропи, соки, сухофрукти, свинина, птиця, молоко, мед та олія.

Проведений статистичний аналіз взаємозв'язку платоспроможності населення та рівнем споживання продуктів в розрахунку на одну особу свідчить, що ринок органічної продукції зорієнтований на людей з вищою освітою; населення, що належить до середнього та вищого соціальних класів; людей з високою купівельною спроможністю; людей, що піклуються про здоров'я своєї родини й орієнтуються на високоякісну продукцію та сім'ї з дітьми до 7 років. Моніторинг ціни на органічні продукти в торговельних мережах показав, що на сьогоднішній день вона суттєво завищена і може становити 200-300%, в той час, як за кордоном націнка становить максимум 50% [5].

Загальновідомо, що для формування пропозиції на продовольчому ринку потрібно розвивати канали збуту, а саме: невеликим товаровиробникам доцільно об'єднуватися у кооперативи з надання послуг із виробництва та реалізації органічної продукції. Це: значно полегшить вихід на ринок, дозволить розширити товарний ряд за рахунок продуктів, що пройшли переробку; надасть доступ до прогресивних технологій через обмін досвідом з іншими виробниками; допоможе уникати посередників; спрощує процедуру проходження сертифікації; а можливість реалізувати продукцію під спільною маркою збільшує конкурентоспроможність та дохідність виробництва.

Таким чином, проведені дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

Для переходу України на інший, вищий етап розвитку виробництва органічної продукції варто розвинути інфраструктуру ринку самої продукції, щоб її виробники не були обмежені у застосуванні маркетингових підходів для просування товарів; покращити стан законодавчої бази та відповідної системи сертифікації, яка також створює на шляху виробників багато труднощів, у тому числі й у позиціонуванні продукції на ринку.

З метою підвищення попиту на органічні продукти варто необхідно забезпечення суворого контролю якості з боку державних органів. виробництво повного асортименту продукції та доступності її у торговельній мережі, незначного збільшення ціни на рівні 10-20 % відносно традиційної продукції.

З метою прискорення формування попиту на органічну продукцію доцільно підвищувати інформованість населення про її користь та безпечність, пропагувати здоровий спосіб життя, залучати державні органи, екологічні асоціації й організації споживачів у процес формування ринку органічної продукції.

Список використаних джерел:

1. Дудар Т.Г. Формування ринку конкурентоспроможної агропродовольчої продукції: теорія, методика, перспективи / Дудар Т.Г., Дудар В.Т. – Тернопіль: Економічна думка, 2009. – 246 с.
2. Кирилюк О.Ф. Сучасні світові тенденції розвитку птахівництва в системі продовольчого забезпечення. – Економіка та управління АПК №2 (71) – Біла Церква, 2010
3. Ковальчук С. Я. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" / С. Я. Ковальчук, Т. А. Мельник, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3517>
4. Стоволос Н.Б. Модель формування загальнодержавної системи виробництва органічної продукції / Н.Б. Стоволос [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/46143/42786>
5. Прайс-лист торгового дому «Органік Ера». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organicera.com.ua>.

СТАН ТОРГІВЛІ ПРОДОВОЛЬЧИМИ ТОВАРАМИ В СВІТЛІ ВИКОНАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ З ЄС

Кирилюк О.Ф., к.е.н. доцент, Прилуцька І. О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Вирішення питання експорту української продукції на європейський ринок стало результатом укладання Угоди про асоціацію України з ЄС, однак в сучасних умовах скорочення торгівлі з Росією та виходу Англії з Європейського союзу все більш актуальним стає перспектива торгівлі з країнами Європи через активний захист останніми своїх продовольчих ринків.

Метою дослідження є аналіз впливу Угоди про асоціацію України з ЄС на торгівлю продовольчими товарами, а також визначення її ролі у забезпеченні продовольчої безпеки України.

Сучасні тенденції світового розвитку ставлять перед Україною нові проблеми та потребують прискорення їх вирішення[1]. Характерною рисою сучасного світового соціально-економічного розвитку є бурхлива динаміка інтеграційних процесів у світі та Європі зокрема. При цьому навіть ті країни, які не входять до складу інтеграційних об'єднань, неминуче відчувають на собі їх відчутний вплив[4].

На європейському континенті таким інтеграційним угрупованням є Європейський Союз, розширення якого призвело до того, що Україна отримала з Євросоюзом спільний кордон. Це відкрило Україні нові можливості для поглиблення співпраці, та, водночас, і необхідності реагування на нові виклики [2]. Саме тому з кожним днем все актуальнішою стає проблема розвитку вітчизняного сільського господарства у контексті розвитку

європейських інтеграційних процесів. Дослідження передісторії прийняття Угоди показали, що міждержавні домовленості почали вступати в дію і раніше. Навесні 2014 року починають діяти автономні торговельні преференції Євросоюзу, в листопаді того ж року застосовуються положення Угоди про економічну і галузеву співпрацю. Для України дана інтеграція відіграє велику роль, так як відкриття європейського ринку відкриває можливості виходу вітчизняних товаровиробників на Європейський ринок[3].

Розширення доступу до європейських ринків сприяє реформуванню та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки, що має забезпечити зростання експорту української продукції, а, отже, й підвищення продуктивності праці, збільшення заробітної плати, що в свою чергу призведе, до зростання споживчого попиту на внутрішньому ринку. Угода створює передумови для подальшого вступу України до ЄС, проте не є його гарантією з боку ЄС чи зобов'язанням і з боку України. У загальному експорті товарів України частка ринку ЄС становить близько 33 %, імпорту- 35, 6%. Але при цих показниках, все-ж-таки даний ринок відрізняється значно вищим тарифним захистом. Ставка ввізного мита в ЄС становить 7,6%, а в Україні-5,0%. Ввізне мито з боку ЄС, на відміну від вивізного, у 1,5-14 разів вищі від ставок увізного мита в Україну. Запровадження ЗВТ надало вітчизняним експортерам низку переваг з досить високим рівнем захисту. Згідно з домовленостями, більше 97% тарифних ліній охоплені лібералізаційними процесами, при цьому скасування ввізних мит ЄС по більшій частині товарів має відбутися у перший рік від початку дії даної Угоди. В Угоді зазначалось, що українські експортери матимуть переваги на експорт такої продукції, як свинина, курятина, цукор. Прогнозувалося, що зі створення ЗВТ з Європейським союзом збільшиться потік іноземних інвестицій для виробництва товарів чи послуг з орієнтацією на експорт до країн ЄС. Цьому могли посприяти конкурентні переваги української економіки. Угода впливає на усі можливі канали надходження капіталу, експорт та імпорт, бізнес-клімат країни в цілому.

В останні роки економічна ситуація України нестабільна. В умовах політичної та економічної кризи, анексії та часткової окупації частини територій нашої держави, було втрачено значну частину виробничих потужностей, що зумовило несприятливу ситуацію на зовнішньому ринку. У зв'язку з цим у 2015 році стрімко починають зменшуватися обсяги торгівлі України з іншими країнами: обсяг торгівлі з ЄС становив 37% від загального обсягу і цей показник є найвищим за останні 20 років. В структурі експорту цей показник становив 33%. Третина товарів, які експортуються, є сільськогосподарська продукція та товари харчової промисловості. На другому місці – чорна метали і вироби з них, на третьому- електричні і механічні машини. Особливих змін зі зменшенням ввізних мит у даній галузі не відбулось, адже зниженням мита скористались в основному ті виробники, які уже експортували свою продукцію до ЄС. У галузі молочної продукції українські виробники у 2015 році завершили процедури підтвердження і були зареєстровані як постачальники продовольчих товарів до країн ЄС. Також було отримано дозволи на експорт окремих видів продукції тваринного походження. З 2016 року Україна має можливість постачати 7 з 15 категорій харчової продукції тваринництва та 8 з 10 категорій побічної продукції до країн ЄС.

Угода про асоціацію з ЄС значним чином відображається на безпечності харчової продукції та продовольчій безпеці. ЄС застосовує жорсткі стандарти стосовно продукції, яка продається на їхньому ринку, і саме тому, при виході на ринки ЄС української продукції, виробники мають вивести свою продукцію на один щабель з європейськими товарами і пройти стандартизацію якості відповідного зразка. На даний момент, в Україні процес виробництва продукції не настільки налагоджений, щоб можна було вивести всю українську продукцію на ринок, адже основною проблемою є неможливість управління та контролю виготовлення продукції на усіх етапах. Це обумовлено відсутністю ефективної системи забезпечення безпеки продуктів на усіх стадіях виробництва. Для покращення

такої ситуації необхідно прийняти закон, який би передбачав контроль за усіма операціями, які проходить продукція під час її виробництва та транспортування.

Проведені дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

- в сучасних умовах скорочення ринку із Росією все актуальніше стає процес переорієнтації торговельних потоків на країни ЄС;

- попри нестабільну економічну ситуацію, вітчизняні товаровиробники нарощують темпи експорту частини товарів на європейські ринки;

- враховуючи захист внутрішнього ринку країнами ЄС шляхом запровадження тарифних квот на продукцію з України, вітчизняні товаровиробники через гармонізацію законодавчої бази зі стандартами європейського союзу та покращення якості продукції підвищують конкурентоспроможність українських товарів на ринках європейських країн;

- хоча ситуація на вітчизняному продовольчому ринку досить складна через, переважно, розвиток інфляційних процесів, частка товаровиробників, які активізували свою торгівлю з країнами ЄС, збільшується, що сприятиме покращенню економічної ситуації в Україні та позитивно вплине на покращення рівня життя населення країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Базиліук Я.Д. Про пріоритети України у здійсненні економічної інтеграції/ Я.Б. Базиліук// Стратегічна панорама.-2005.-№1. –с.81-87.
2. О.Ф. Kirilyuk. The theoretical bases of the domestic agri-food market development// Інтерактивна наука. — 2017. — № 1 (11). — С. 180–184. — ISSN 2414-9411.
3. Позиція України в рейтингу країн світу з індексом глобальної конкурентоспроможності 2015-2016.
4. Смирнова К.В. Європейська інтеграція та Україна/К.В.Смирнова//Право України.2011.-№4.-С. 153-158.

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА

Кирилюк О. Ф., к.е. н., доцент; Ткаченко Т.С., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В сучасних умовах розвитку ринкових відносин як в Україні, так і світі зростають вимоги до аналітичного забезпечення процесів управління як підприємствами в цілому, так і конкурентоспроможністю продукції зокрема.

Ефективність управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства в умовах розвитку інноваційної економіки значною мірою залежить від забезпеченості особи, що приймає рішення, своєчасною, повною й достовірною інформацією. У зв'язку із цим актуальними є питання формування системи підтримки прийняття управлінських рішень, яка повинна не тільки забезпечувати керівництво інформацією про поточний стан справ, але й надавати можливість прогнозування тих або інших змін внутрішнього й зовнішнього середовища підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності[1].

Метою дослідження є вивчення аналітичного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю вітчизняних підприємств галузі птахівництва та обґрунтування шляхів його покращення.

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств регіонів України вимагає цілеспрямованого системного підходу та якісного інформаційного забезпечення.

Проведені дослідження [1,2,3,4] дозволили систематизувати потреби підприємств галузі птахівництва, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, в інформації (табл. 1).

Кількістю плюсів позначено відповідні рівні: один плюс – низький, два – середній і три – високий. Звичайно, ці особливості мають загальний характер, для кожного конкретного підприємства можуть відрізнятися.

Щодо загального інструментарію інформаційно-аналітичної діяльності, то варто відзначити наступні види аналізу, які входять в сферу аналітики: графічний аналіз; факторний аналіз; аналіз часових рядів; аналіз варіацій; дискримінантний аналіз; порівняльний аналіз; метод головних компонент; причинно-наслідковий аналіз; теоретико-ігрове моделювання; структурний аналіз; ресурсний аналіз;

Таблиця 1

Система інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств птахівництва, що здійснюють ЗЕД

Об'єкти дослідження	Інформація про:	Характеристики інформації			
		Важливість для прийняття рішень	Швидкість втрати актуальності	Доступність отримання	Можливість кількісного вимірювання
Державні органи	Законодавчу базу	+	+	+++	+++
Конкуренти-експортери	ціни, обсяги, стратегію, технології	++	+++	+	+
Постачальники конкурентів	ціни, обсяги	+	++	++	+
Власні постачальники	ціни, обсяги	+	++	+++	+++
Конкуренти на зовнішньому ринку	ціни, обсяги, стратегію, технології	+++	+++	+	+
Цільовий ринок	ємність, кон'юнктуру, насиченість	+++	+++	++	+
Державні органи країни-імпортера	Законодавчу базу, політичну обстановку.	++	++	+++	++
Діяльність міжнародних організацій	квоти, умови, регулювання ЛД	++	++	+++	++
Природно-кліматичні умови	погоду, екологію, стихійні лиха	++	++	++	+

кореляційний аналіз; дисперсійний аналіз; кластерний аналіз; ретроспективний аналіз; семантичний аналіз; аналіз показників ефективності; контент-аналіз; логіко-лінгвістичний аналіз та інші. Кожен з цих видів аналізу має свої слабкі та сильні сторони і не здатний поодиноці оперувати з усім багатогранним проявом об'єктів та процесів, з якими доводиться стикатись при здійсненні аналітичного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю. Також варто зазначити, що для відображення цілісної картини явища чи об'єкта неможливо обмежуватись певним ізольованим набором методів.

Так, з метою вдосконалення системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління якістю продукції птахівництва В.С. Заболотний пропонує ввести комплексний показник (КОЯ), методика розрахунку якого наведено нижче [3,4]:

$$\text{КОЯ} = (\text{Зв} + \text{Зп} + \text{Кол} + \text{Кіст} + \text{Конс} + \text{СЗО} + \text{СтШ} + \text{Б} + \text{Ж} + \text{В} + \text{ТЕ} + \text{Вв})/12, \quad (1)$$

де Зв – зовнішній вигляд, Зп – запах, Кол – колір, Конс – консистенція, СЗО – ступінь зняття оперення, СтШ – стан шкіри, Б – вміст білків, Ж – вміст жирів, В – вміст вуглеводів, ТЕ – вміст токсичних елементів, Вв – вміст води.

$$\text{КОЯ} = (\text{Шк} + \text{Біл} + \text{Жовт} + \text{Пов.кам} + \text{З} + \text{М} + \text{Мбіол} + \text{ТЕ})/8, \quad (2)$$

де Шк – стан шкаралупи, Біл – стан білка, Пов.кам – стан повітряної камери, З – запах вмісту яйця, М – маса яйця, Мбіол – мікробіологічні показники, ТЕ – токсичні елементи.

Така формула обчислення комплексного показника якості дозволяє порівнювати якість у динаміці та розробляти дієві заходи з її підвищення [3].

Ефективна система аналітичного забезпечення дозволяє своєчасно реагувати на проблеми та оперативно вирішувати їх, здійснювати ефективний аналіз ринку з оперативного реагування на ситуацію та збільшення частки підприємства на ньому. Крім того, раціональна побудова системи аналітичного забезпечення дозволяє вітчизняним виробникам збільшувати конкурентоспроможність власної продукції за рахунок зростання її якості і тим самим збільшувати обсяги реалізації такої продукції та збільшувати свої прибутки. Однак, організація інформаційно-аналітичного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю птахівництва на сучасному етапі має ряд недоліків, серед яких основними є: відсутність в обліку інформації про якість продукції на всіх стадіях її виробництва та реалізації та відсутність ефективного аналізу якості в динаміці.

Список використаних джерел:

1. Гаврилечко І., Кирилюк О.Ф. Оцінка нетарифних методів регулювання ринку продукції птахівництва. Економіка і управління в ХХ столітті: сучасні проблеми і тенденції розвитку. Збірник статей 66-ої загальноуніверситетської науково-практичної конференції. ч.1., секція 2. НУБіП України, 2012. С.290-293.
2. Тарас Гайда. Проблема вимірювання ефективності систем інформаційного забезпечення підприємств.// Україна у геоекономічному просторі: глобальні виклики, сучасні тренди розвитку та соціокультурні трансформації. - Матеріали ІІ Всеукраїнської наукової інтернет-конференції (Тернопіль, 16 травня 2014 року). С.21-23.
3. Заболотний В. С. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління конкурентоспроможністю продукції птахівництва в умовах глобалізації / В. С. Заболотний // Економіка та управління АПК. – 2013. – № 11. – С. 65-68.
4. Заболотний В. С. Реформування бухгалтерського обліку у птахівничій галузі України / В. С. Заболотний // Економіка та управління АПК. – 2015. – № 1. – С. 108-111.

АНАЛІЗ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Кирилюк О. Ф., к.е. н., доцент, Чулков П.О., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Дослідження особливостей та тенденцій економічного розвитку аграрних товаровиробників є важливою проблемою для формування конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому та зовнішніх ринках. Підвищення ефективності аграрного виробництва значною мірою визначається попитом на вироблену продукцію вітчизняними підприємствами. Стримуючими чинниками підвищення конкурентоспроможності продукції є насамперед, недостатнє оновлення матеріально-технічної бази підприємств, виснаження природно-ресурсного потенціалу, низька мотивація працівників у покращенні кінцевих результатах господарювання. Все це свідчить про актуальність обґрунтування чинників, що стимулюватимуть підвищенню конкурентоспроможності продукції в умовах активізації в країні євроінтеграційних процесів.

Вітчизняний аграрний сектор за останні 20 років зазнав значних змін та зрушень. Недоліки економічної політики держави відносно стосовно розвитку сільськогосподарських підприємств є основними причинами низького рівня ефективності їх виробництва. Більшість обсягів сільськогосподарського виробництва перемістилось у селянські домогосподарства, що завдало значного удару по якості та конкурентоспроможності продукції. Погіршення ситуації у сільськогосподарських підприємствах зумовлене не лише дефіцитом фінансових ресурсів, а й низьким попитом

харчової промисловості та низькою купівельною спроможністю населення. Конкурентоспроможність підприємств на основі факторів виробництва часто пов'язують із наявністю природних ресурсів, кваліфікованими кадрами, капіталом, розвитком інфраструктури. Головними ж показниками конкурентоспроможності, безумовно, повинні бути землі сільськогосподарського призначення, продуктивні тварини, а також обсяги виробництва як основні результати діяльності [1].

Проведений аналіз статистичних даних свідчить, що конкурентоспроможність сільськогосподарських товаровиробників у рослинництві протягом останніх 10 років збільшилася. Так, виробництво зернових і зернобобових зросло на 68%; цукрових буряків – на 1,7%; соняшнику – на 120%; картоплі – на 21,7%; плодів та ягід – на 18,3%. У тваринництві збільшилось виробництво: м'яса свинини і птиці – на 50,4% і 130% відповідно; яєць – на 50,1%. При цьому зменшилось виробництво телятини і яловичини на 26,5%; молока – на 19% [4]. Така тенденція показує, що наявний ресурсний потенціал дає змогу наростити виробництво та підвищити якість вітчизняної продукції. Мотивом таких перетворень може стати збільшення концентрації виробництва господарствами за рахунок орендованих площ землі. З цією метою державою має бути прийняте рішення про купівлю-продаж сільськогосподарських угідь, що сприятиме удосконаленню землеволодіння і користування ресурсами.

В сучасних умовах спостерігається тенденція зосередження трудомісткого виробництва в своїй більшості (тваринництво – 56%, плодово-ягідне виробництво – 80,6%, овочеве – 88,3%) в особистих селянських господарствах, які не спроможні забезпечити потребу ринку високоякісними товарами. Крім цього неефективне використання ресурсів зменшує конкурентоспроможність підприємства й робить його діяльність нераціональною [4]. Аналіз діяльності підприємств свідчить про зменшення фінансування заходів в АПК: протягом 2012-2014рр. з 827 млн. грн. до 5 млн.

До конкурентних переваг сільського господарства України можна віднести майже унікальне поєднання ресурсів для виробництва сільськогосподарської продукції й близькість до міжнародних ринків, а також те, що забезпеченість земельними ресурсами в господарствах України в середньому значно вища, ніж у європейських країнах. В сучасних умовах конкурентні переваги продукції аграрного сектору України підвищуються за рахунок низької собівартості, але зменшуються через низький рівень державної підтримки [3].

Важливим чинником впливу на конкурентоспроможність вітчизняної продукції є відставання розвитку системи аграрної логістики від потреб ринку. Технічні втрати продукції досягають позначки у 15% від річного обсягу виробництва, порівняно з показником ЄС в 1-2%. Рівень забезпечення сільськогосподарських товаровиробників сховищами для зберігання продукції є недостатнім, що, в свою чергу, також призводить до втрат та погіршення якості.[4]

Вагомим чинником є невідповідність сільськогосподарської продукції стандартам ЄС. Незважаючи на позитивні тенденції експорту продукції до ЄС, якість залишається чутливою проблемою для розвитку імпорту в ЄС. Такий стан визначає необхідність прискорення гармонізації національних стандартів до стандартів Європейського союзу.

Проведені дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

Вироблена продукція вітчизняних підприємств стає конкурентоспроможною в результаті комплексу дій, спрямованих на створення і утримання конкурентних переваг. Окремі дії, які спрямовані на забезпечення переваг, дають підприємствам змогу мобілізувати потенціал і конкурувати на ринку протягом обмеженого періоду [2].

Незважаючи на проблеми економічного та політичного характеру, сільськогосподарські підприємства України все ж мають значний потенціал розвитку, що зумовлено наявністю родючих ґрунтів і сприятливого клімату.

Важливим завданням для досягнення цілей є приведення необхідного законодавства для покращення якості продукції до європейських вимог, проведення сертифікації підприємств галузі, застосування міжнародних стандартів якості, що дасть можливість підвищення конкурентоспроможності нашої продукції на ринках ЄС.

Список використаних джерел:

1. Заєць К.Д. Державне регулювання виробництва та проблеми підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції / К.Д. Заєць // Науковий вісник БДФА. Серія: Економічні науки : зб.наук.праць / гол.ред. В.В. Прядко; Міністерство фінансів України, БДФА. – Чернівці: Технодрук, 2009. – Вип. 4. – С. 190-192.
2. Кирилюк О.Ф Особливості інноваційних процесів у птахівництві України – Науковий вісник національного аграрного університету № 131 – Київ, 2008.
3. Крисанов Д.Ф. Агропродовольча продукція в координатах якості та безпечності / Д.Ф. Крисанов // Економіка АПК. - 2011. - №1. - С. 43 - 50.
4. Статистичний збірник «Сільське господарство України // Державний комітет статистики України // www.ukrstat.gov.ua

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА

Олійник Л.А. к.е.н., доцент, Намазило А.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Сучасний стан економіки нашої країни негативно вплинув на діяльність багатьох підприємств. На даний час спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості порушених справ про банкрутство, збільшується кількість підприємницьких криз. Зараз дуже гостро постає питання про визначення ймовірності чи прогнозування банкрутства, адже своєчасне розпізнавання впливу на фінансову та господарську діяльність підприємства негативних факторів дозволяє сформувати чітку фінансову політику та проектувати заходи, що будуть спрямовані на ефективне використання фінансових ресурсів, підвищення платоспроможності, забезпеченості конкурентоспроможності підприємств у довгостроковому періоді, та найголовніше, попередити ризик банкрутства. Саме виходячи з цього, дана тема є досить актуальною.

Фінансовий стан – це один з найважливіших характеристик фінансової та господарської діяльності підприємства, де визначається міра забезпеченості фінансовими ресурсами підприємства для здійснення ефективної виробничої діяльності та своєчасних розрахунків за зобов'язаннями. Аналіз та оцінка фінансового стану є базовим етапом, де проводиться розробка прогнозів та фінансових планів.

Банкрутство – неспроможність підприємства задовольнити вимоги кредиторів і здійснювати обов'язкові платежі в бюджет [3].

З метою уникнення краху підприємств, були розроблені різні методики прогнозування неплатоспроможних компаній. Кожна методика має свої недоліки та переваги, тому для точної та однозначної оцінки економічного стану при мінімальних затратах на ресурси потрібний окремий аналіз. Необхідно ретельно проводити аналіз чи доцільне застосування того чи іншого методу, для точного та ефективного прогнозування[1].

Існує чотири основні підходи для прогнозування й оцінки ймовірності настання банкрутства підприємств:

1. Експертні методи: (метод Аргенти (А-рахунок) або ймовірності краху; метод Скоуна; методика компанії ERNST&WHINNEY; методика якісного аналізу Ковальова В. В. Ці методики засновані на якісній оцінці прогнозування банкрутства).

2. Економіко-математичні методи (кластерний аналіз; дерева класифікації, імітаційне моделювання, дискримінантний аналіз).

- При кластерному аналізі прогнозування ґрунтується на визначенні кластерів, які характеризують фінансову стабільність підприємства та здатність його до банкрутства.

- Великою перевагою методу класифікації дерев є високий ступінь наочності (графічне подання), легкість інтерпретації отриманих результатів, ієрархічність обчислень у процесі класифікації.

- Імітаційне моделювання частіше застосовують при вітчизняній економіці. Цей метод заснований на розрахунку прогнозування банкрутства підприємства шляхом аналізу результатів, що дозволяє оцінити рівень здатності підприємства прийти до банкрутства в майбутньому;

- Дискримінантний аналіз – комплекс методів математичної статистики, за допомогою якого здійснюється класифікація досліджуваних одиниць (підприємств) залежно від значень обраної сукупності показників відповідно до побудованої метричної шкали. Найбільш відомими методами, заснованими на побудові дискримінантної функції, є:

1) моделі оцінки ймовірності банкрутства на основі Z-критерію Е. Альтмана (являє собою алгоритм інтегральної оцінки загрози банкрутства неплатоспроможного підприємства, заснований на комплексному обліку найважливіших показників);

2) модель оцінки фінансового стану Р. Ліса (акцентує увагу на рівень прибутковості діяльності та рентабельність активів підприємства, а також на структуру активів та джерел їх фінансування);

3) метод рейтингового числа;

4) R - модель прогнозу ризику банкрутства;

5) прогнозна модель Дж. Таффлера;

6) модель Фулмера;

7) модель Г. Спрінгейта (передбачає розвиток інтегрального показника, за допомогою якого здійснюється оцінка ймовірності визнання підприємства банкрутом);

8) модель оцінки ймовірності банкрутства малих і середніх підприємств Ж. Конана і М. Гольдера;

9) модель Д. Чессера;

10) узагальнена модель оцінки ймовірності банкрутства;

11) галузеві моделі оцінки ймовірності банкрутства;

12) модель PAS-коефіцієнта [2].

3. Штучні інтелектуальні системи (діагностичні експертні системи, системи нейромережних обчислень). Показані методи базуються на застосуванні експортних систем.

- Діагностичні експертні системи покликані виявити причини, що створили незадовільний стан компанії. Цей спосіб прогнозування бідний кваліфікованими фахівцями, тому що потребує достатній ступінь точності інтерпретації отриманих результатів.

- Нейронні обчислення є перспективною, новою обчислюваною технологією. Вони розкрили нові можливості в області розпізнавання образів, потім до цього додалися статистичні і засновані на методах штучного інтелекту засоби підтримки прийняття рішень і вирішення завдань у сфері фінансів, у тому числі для діагностики банкрутства підприємства.

4. Методи оцінки фінансового стану (базується на розрахунку різних фінансових коефіцієнтів на основі фінансової звітності) [4]. Дані діагностики

попередження про ймовірність банкрутства не дають даних про точний період настання кризи, але показують реальні проблеми та можливості настання банкрутства.

Отже, на сучасному етапі економіки нашої країни потрібно створювати та покращувати загальний алгоритм прогнозування кризи підприємства з урахуванням не лише вітчизняного досвіду, а й досвіду інших країн. Найбільш пристосованими до вітчизняних підприємств є коефіцієнт У. Бівера, дискримінантна модель О. Терещенка, модель PAS-коефіцієнта.

Список використаних джерел:

1. М. О. Мельникова. Аналіз адекватності методів і прийомів кількісної оцінки фінансового стану підприємства. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2010-4/doc/3/19.pdf>
2. Яценко В.І. Методи аналізу ймовірності настання банкрутства на підприємстві. [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://naub.oa.edu.ua/2015>
3. Бібліотека економіста. Оцінка фінансового стану підприємства. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/122/8150.html>
4. І.В. Чібісова. Київський національний авіаційний університет. Методи оцінки і прогнозування банкрутства підприємств. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/64.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/64.pdf)

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСТКИ ЕКСПОРТУ ТА ІМПОРТУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Прокопишин О.С., к.е.н., доцент; Дудка Н.В., студент-магістр

Львівський національний аграрний університет

Інтеграція України до глобального та європейського політичного, економічного і правового простору – процес дуже складний та неоднозначний. На цьому шляху виникають загрози неконтрольованого з боку держави відкриття національних ринків, що пов'язане з певними ризиками, серед яких – ризики зниження експортного потенціалу та створення конкуренції для вітчизняних виробників товарів. Саме тому в Україні питання щодо вдосконалення системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності з метою підвищення її ефективності, визначення принципів та напрямів удосконалення, застосування необхідних інструментів регулювання – надзвичайно актуальне.

Сьогодні Європейський Союз та Україна мають спільний кордон і як безпосередні сусіди будуть посилювати свою політичну та економічну взаємопов'язаність. Розширення дає можливість для України та Європейського Союзу розвивати якомога тісніші відносини, що виходитимуть поза рамки співробітництва до поступової економічної інтеграції та поглиблення політичного співробітництва. Європейський Союз та Україна сповнені рішучості посилити свої відносини та сприяти утвердженню стабільності, безпеки і добробуту [1].

Серед областей Західного регіону Львівська область є одним із лідерів експорту та імпорту в країні ЄС, що не дивно з огляду на її географічну близькість до кордону з ЄС. Окрім того, область входить до п'ятірки областей України за обсягами експорту та до трійки – за обсягами імпорту [2]. Тому підписання Угоди про асоціацію України з ЄС створило додаткові можливості для розвитку експортного потенціалу області.

Для України ринок ЄС завжди відігравав важливе значення, проте за обсягами зовнішньоторговельних операцій все ж поступався країнам СНД. Проте, починаючи з

2013 року, частка ЄС в експорті та імпорті України стабільно зростала, натомість частка торгівлі з країнами СНД, навпаки, зменшувалася. У 2012 році частка експорту України у країни СНД становила 37, а у 2015 році – 24%, тоді як частка імпорту з країн СНД у 2012 році займала 37% імпорту України, а у 2015 році – 28%. Для порівняння частка експорту товарів України в ЄС у 2012 році становила 25%, а у 2015 році – уже 34%. На 10% зросла й частка імпорту з країн ЄС: у 2012 році частка становила 31%, а у 2015 році – 41% [3].

На відміну від інших областей України, у Львівській області ринок ЄС завжди домінував у структурі як експорту, так і імпорту. Стосовно 2016 року, то як експорт, так і імпорт, мав властивість зростати протягом усього року (див. рис.).

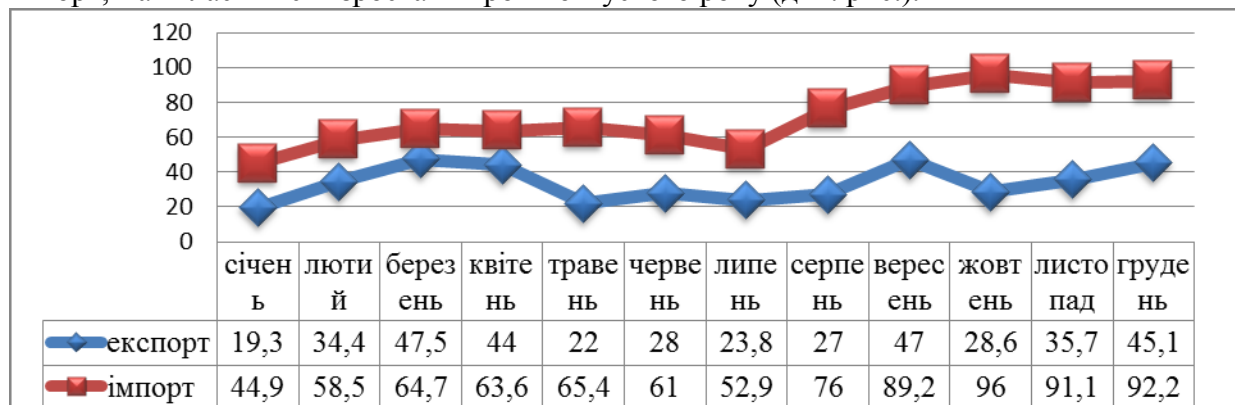


Рис. Частка експорту та імпорту товарів Львівської області за 2016 рік

Підприємства Львова у 2016 році експортували товарів на 399,7 млн дол. США, що на 16,6% більше порівняно з 2015 роком (у 2015 році відносно 2014 року – на 22,5% менше). Імпорт товарів становив 855,5 млн дол. США, що на 23,6% більше, ніж 2015 року (у 2015 році – на 56,1% менше ніж 2014 року). Внаслідок перевищення імпорту над експортом від’ємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами дорівнювало 455,8 млн дол. США. Частка міста Львова в загальнообласному обсязі експорту товарів утворила 30,7%, імпорту – 50,3% (див. рис.) [3].

Безсумнівним недоліком з погляду нарощення експортного потенціалу як України, так і Львівської області, є невідповідність обладнання та технологій сучасному рівню розвитку, що негативно відображається на витратах, показниках якості й технічних параметрах продукції, а отже – невідповідності світовим стандартам, що не дає змоги конкурувати з іноземними аналогами. Слабкість експортерів Львівщини, за рідкісними винятками, також полягає у браку капіталовкладень, які дозволили б розширити експортні можливості виробників. Існують досить вагомі недоліки також в інфраструктурному забезпеченні ЗЕД: недосконалість митного обслуговування та митних процедур, фінансових розрахунків, проблеми транспортування й зв’язку; служб із надання консалтингових, інформаційних та інших ділових послуг тощо [4, с. 25]. Перешкодою у розвитку експорту на ринки ЄС можуть бути соціально-економічні проблеми у країні, які, безумовно, негативно впливають на імідж країни. Окрім того, повільне здійснення реформ, зростання корупції та інших економічних злочинів, нестабільність національної валюти та інфляція не сприяють нарощенню виробництва, а відповідно, й експорту області.

Перевага Львівської області полягає у її зручному розташуванні та прямому кордоні з ЄС. Це забезпечує умови для збільшення обсягів експортних перевезень між кордоном, допомагає встановити контакти, ознайомитися з культурою та мовою потенційних партнерів, знижує транспортні витрати і створює умови для транзиту. Окрім того, Львівська область ще має додаткові можливості для створення стимулів для іноземних інвесторів у регіоні та підвищення конкурентоспроможності й експортного потенціалу завдяки участі у фінансових програмах ЄС (зокрема Європейській політиці сусідства) [5].

Список використаних джерел:

1. Хоминець Б. М. Митна політика України в контексті інтеграційних трансформацій: дип. роб. за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» / Хоминець Б.М. ; Тернопільський національний економічний університет Івано-Франківський інститут менеджменту. – Івано-Франківськ, 2013. – 105 с.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Головне управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
4. Черчик Л. Основні проблеми зовнішньоекономічної діяльності підприємств України / Л. Черчик // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2015. – № 2. – С. 21-26.
5. Міхель Р. В. Зміни у структурі експорту та імпорту промислової продукції Львівської області в умовах дії зони вільної торгівлі між Україною та ЄС [Електронний ресурс] // Міхель Р. В. // Економічний форум. – [Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України 2016]. – № 3. – Режим доступу : file:///C:/Users/user/Downloads/ecfor_2016_3_17.pdf.

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ВІДТВОРЕННЯ ДОВГОСТРОКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Савчук В.К., д.е.н., професор; Чубовська О.С., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Сільське господарство є одним з найбільш капіталомістких виробництв, у якому економічні процеси тісно пов'язані з біологічними процесами розвитку довгострокових біологічних активів, що обумовлює залежність темпів і пропорцій відтворення біологічних активів не тільки від економічних ресурсів господарства, а й від їх видів і строків формування.

Важливою умовою успішного функціонування сільськогосподарських підприємств є ефективне управління відтворенням довгострокових біологічних активів. Раціональне управління в цій галузі потребує знань і вміння використання економічних законів та законів природи, які мають істотний вплив на процес відтворення довгострокових біологічних активів, особливо на якість і дозрівання продукції, урожайність, собівартість, приріст та приплід [1].

На сучасному етапі розвитку економіки прийняття оптимальних управлінських рішень щодо відтворення довгострокових біологічних активів неможливе без своєчасного і якісного інформаційного забезпечення. Основними джерелами інформації є дані раціонально організованої системи бухгалтерського обліку [2].

Облік довгострокових біологічних активів на сільськогосподарських підприємствах та їх відтворення ведеться з урахуванням вимог П(с)БО 30 «Біологічні активи» та МСФЗ 41 «Сільське господарство», із застосуванням різних рахунків обліку витрат відповідно до етапу відтворення.

Основними особливостями відтворення довгострокових біологічних активів рослинництва є:

- об'єкти діяльності – живі організми;
- сезонність;
- земля як основний засіб виробництва та предмет праці;
- додаткові біологічні активи та оборотні засоби, що виробляються в господарстві;

- природно-кліматичні умови [2].

Задачі аналізу відтворення довгострокових біологічних активів мають передбачати:

- 1) оцінку екологічних факторів відтворення довгострокових біологічних активів;
- 2) оцінку забезпеченості сільськогосподарських підприємств довгостроковими біологічними активами;
- 3) аналіз форм відтворення довгострокових біологічних активів;
- 4) аналіз складу і структури джерел фінансування відтворення довгострокових біологічних активів;
- 5) оцінку якісного стану довгострокових біологічних активів;
- 6) дослідження стану відтворення довгострокових біологічних активів;
- 7) аналіз ефективності відтворення і використання довгострокових біологічних активів;
- 8) визначення напрямів і резервів підвищення ефективності відтворення довгострокових біологічних активів [4].

Аналіз стану обліку витрат відтворення довгострокових біологічних активів на сільськогосподарських підприємствах підтверджує його відповідність національній нормативно - законодавчій базі.

Розгляд методології аналізу відтворення довгострокових біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах слід проводити за такими напрямками:

- аналіз екології довгострокових біологічних активів;
- оцінка та економічний аналіз довгострокових біологічних активів.

Основна мета аналізу відтворення перш за все полягає в оцінці екології довгострокових біологічних активів, якісного стану рослин та тварин, визначенні існуючих форм і джерел відтворення, що сприятиме оцінці майбутніх можливостей сільськогосподарських підприємств і забезпечить вагомість висновків та обґрунтованість управлінських рішень [3].

Фактором забезпечення нормальних умов процесу відтворення та підвищення ефективності виробництва є раціональне використання біологічних активів. Правильна оцінка відтворення довгострокових біологічних активів сприяє їх ефективному використанню та призводить до зменшення витрат і тим самим до збільшення прибутку.

Врахування особливостей відтворення довгострокових біологічних активів призводить до покращення показників господарської діяльності, що в свою чергу позитивно впливає на залучення інвестицій на відтворення довгострокових біологічних активів.

Список використаних джерел:

1. Вовчук Т.І. Обліково-аналітичне забезпечення управління формуванням і використанням біологічних активів : дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / Т. І. Вовчук. – К., 2012. – 270 с.
2. Економіка аграрних підприємств: Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.
3. Кузьмович П.М. Поняття біологічних активів та їх класифікація / П.М. Кузьмович // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 4. – С. 32-37.
4. Маренич.Т.І. Облік довгострокових біологічних активів згідно з П(с)БО 30 «Біологічні активи». // Облік і фінанси АПК. – 2013.– С 108-115.

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА

Шин А. М., к.е.н., доцент; Шулекіна Л. І., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В умовах переходу сільського господарства та його основної галузі – виробництва зерна – до ринку вирішальною умовою їх функціонування є конкурентоспроможність, під якою розуміють сукупність якостей, що дозволяють реалізувати товари і за рахунок цього отримувати доходи, що забезпечують розширене відтворення. Основа конкурентоспроможності – ефективність виробництва, що містить ресурсовіддачу і якість продукції, а також умови її реалізації – кон'юнктури ринку, що складається під впливом багатьох чинників, серед яких важлива роль належить державному регулюванню. В аграрному секторі економіки первинне значення належить підвищенню конкурентоспроможності продукції вітчизняного зернового виробництва, яке є основним джерелом доходів більшості сільськогосподарських підприємств і відіграє істотну роль у формуванні державного бюджету.

Ефективне формування та функціонування ринку зерна, конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств на зовнішньому ринку можливі лише за умови комплементарності ринкового саморегулювання з державними методами підтримки виробників зерна, що узгоджуються з вимогами СОТ. Визначенню рівня конкурентоспроможності присвячено значну кількість праць науковців-економістів, таких як Андрійчук В., Бидик А., Гайдучий П., Ігольников Г., Малік М., Месель – Веселяк В., Нужна О., Онищенко О., Пасхавер Б., Саблук П., Степаненко С., Шевчук О., Шпичак О., Юрчишин В. та ін..

До основних чинників, які визначають конкурентоспроможність зерна на ринку, відносять його якість та вартість.

Реалізація цих напрямків дасть можливість суттєво посилити стійкість і конкурентоспроможність аграрного виробництва, експертний потенціал галузі та надійність продовольчої безпеки.

В сучасних умовах становлення ринкової економіки конкурентоспроможність виробництва зерна в основній мірі визначається інноваційним напрямом розвитку галузі (рис. 1).



Рис.1. Основні напрями механізму формування конкурентоспроможного виробництва ринку зерна

Важливим напрямком підвищення конкурентоспроможності і ефективності зернового виробництва є подальша його інтенсифікація на основі інноваційної діяльності. У свою чергу, інноваційна діяльність є засобом досягнення інтенсифікації виробництва, підвищення ефективності виробництва та зростання рівня конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції.

Не менш важливим є посилення ролі держави щодо створення необхідних умов для ефективного виробництва, які становлять фундамент конкурентоспроможності зернових на ринку; забезпечують його ключові параметри: якість і ціну, а також регулюють термін реалізації на відповідному ринковому сегменті та можливості просування зазначеного товару на інші сегменти ринку.

Відповідно для України державне регулювання ринку зерна для забезпечення факторів конкурентоспроможності на ринку має спрямовуватися на:

- 1) створення необхідних умов для ефективного процесу виробництва зернових;
- 2) створення необхідної нормативно-правової бази, яка б регулювала ринкові процеси, з одного боку, а також – відносини між суб'єктами ринково-економічної діяльності, з іншого.

Таким чином, державне регулювання конкурентоспроможністю зернового сектора України на ринку повинно спрямовуватися на створення необхідних умов демократичного розвитку економіко-правової, зовнішньополітичної та інфраструктурної бази ринку зернових. Це передбачає такі заходи:

1. Ініціювання прийняття відповідних законів Верховною Радою України та Постанов Уряду, які б через приватизацію та ліквідацію неефективних державних інститутів та схем розподілу фінансових коштів щодо виробництва та реалізації зернових забезпечили необхідну базу для подальшого ефективного розвитку бізнесу в галузі системи ефективного формування факторів конкурентоспроможності зернових.

2. Стимулювати конкуренцію як на внутрішньому товарному, так і на фінансовому ринках, а також сприяти підвищенню прибутковості виробничих структур ринку зернових на основі залучення банківського кредитування та фінансування цієї галузі.

3. Переводити землі у приватну власність та у зв'язку з цим вводити відміну мораторію на банкрутство сільськогосподарських підприємств зазначеного типу, а також формувати рівні правові умови для економічної діяльності виробників зерна різних типів власності, можливо, як акцентує увагу С. Дем'яненко, вводити заборони для місцевих органів влади втручатися у виробничо-фінансову діяльність підприємств та організацій.

Отже для забезпечення підвищення якісних характеристик зерна та його конкурентоспроможності існує багато шляхів – напрямків роботи сільськогосподарських підприємств: удосконалення системи техніко-технологічних та агротехнічних заходів з виробництва зерна та його збуту; впровадження у виробництво нових енергозберігаючих технологій вирощування, транспортування, зберігання, переробки та реалізації зерна; здійснення належного контролю за якістю продукції на всіх етапах її виробництва та збуту; впровадження у виробництво нових високоурожайних сортів і гібридів зернових культур; запровадження нових технологічних проектів, які базуються на сучасних досягненнях аграрної науки; інтенсифікація виробництва за рахунок використання сучасних технологій; відтворення, підвищення та охорона родючості ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення; розвиток інфраструктури аграрного ринку.

Список використаних джерел:

1. Степаненко С.І. Про визначення рівня конкурентоспроможності переробних підприємств // Економіка АПК. – 2015. – № 5. – С. 56-60.
2. Малік М.Й., Нужна О.А. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: методологія і механізми: Монографія. – К.: ННЦУІАЕ, 2014. – 270 с.
3. Мальцев О.В Витрати та їх вплив на результативність виробництва зерна // Економіка АПК. – 2016. – № 9. – С. 73-75.
4. Чмирь С.М. Ефективність ринку зерна // Економіка АПК – 2013. – № 4. – С. 117-120.